Jane Eyre

Charlotte Bronte

Charlotte Brontë

Jane Eyre

En guvernantes erindringer

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Charlotte Brontë: *Jane Eyre* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Charlotte Brontë: *Jane Eyre* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Første del

1

Det var ikke muligt at spadsere den dag. Om morgenen havde vi rigtignok slentret om en times tid i det bladløse krat; men efter middagsbordet (mrs. Reed spiste tidligt til middag, når der ikke var selskab) havde den kolde vind bragt så mørke skyer og en så gennemtrængende regn med sig, at der ikke kunne blive tale om videre udflugter.

Det var jeg glad over; jeg har aldrig holdt af lange spadsereture, mindst på en kold eftermiddag. Hvor frygtelig var ikke denne kommen hjem i det fugtige tusmørke med valne fingre og tæer, skræmt af Bessie, barnepigens, skænden og ydmyget ved bevidstheden om Eliza, John og Georgina Reeds fysiske overlegenhed over mig!

Bemeldte Eliza, John og Georgina havde nu grupperet sig om deres mama i dagligstuen; hun hvilede på en sofa og så, med sine søde børn omkring sig (som for øjeblikket hverken sloges eller hylede), ud som tilfredsheden selv. Mig havde hun for øjeblikket fritaget for at slutte mig til gruppen med ordene: "det gjorde hende ondt, at hun var nødt til at holde mig på afstand, men forinden hun havde hørt af Bessie og selv kunne se, at jeg gjorde mig alvorlig umage for at erhverve et barnligere og selskabeligere sindelag, et mere tiltrækkende væsen – kort sagt noget mere åbent, frimodigt og naturligt – måtte hun virkelig udelukke mig fra begunstigelser, der kun tilkom glade, lykkelige og tilfredse børn."

"Hvad siger Bessie, jeg har gjort?" spurgte jeg.

"Jane, jeg lider ikke denne spørgen og ræsonneren; desuden ligger der noget afskyeligt i at høre et barn tale om ældre folk på

den manér. Sæt dig, hvor du vil; men ti, når du ikke kan sige noget, man kan have fornøjelse af."

Et lille frokostværelse stødte op til dagligstuen; der sneg jeg mig ind. Det indeholdt blandt andet et bogskab; jeg havde snart sat mig i besiddelse af et bind, der var udstyret med billeder. Jeg hoppede op i vinduet, trak fødderne til mig, sad med benene overkors som en tyrk og trak det røde gardin for, således at ingen kunne se mig fra stuen af.

Til højre havde jeg de svære skarlagenfolder, til venstre de klare glasruder, der beskyttede mig mod den rå novemberdag, uden at afsondre mig fra den. Af og til, mens jeg vendte bladene i min bog, svævede mit blik ud gennem ruderne. Langt borte var det en ensformig masse af skyer og tåge, nærved et tableau af vådt græs og svajende buske samt af en uophørlig regn, der fløj vildt afsted for den sørgelige, pibende storm.

Jeg holdt mig atter til min bog – Bewicks skildring af engelske fugle. Teksten brød jeg mig egentlig kun lidt om, og dog var der visse indledende bemærkninger, som jeg, hvor barnagtig jeg end var, ikke kunne lade hengå ganske upåagtede. Det var dem, der handler om søfuglenes regioner, om de ensomme klipper og forbjerge, som kun bebos af dem, om Norges kyst, der vrimler af øer lige fra dens sydligste punkt, Lindesnæs, til Nordkap, om Lapland, Sibirien, Spitzbergen, Nova Zembla, Island, Grønland og de øde, sørgelige arktiske egne, "dette reservoir for frost og sne, hvor faste ismarker, opdynget gennem sekler af vintre i alpehøjder, omringer polen og forener alle den strengeste kuldes mangfoldige rædsler." Om dette dødens hvide territorium dannede jeg mig et eget begreb – vagt, som alle halvfattede begreber, der svæver gennem børns

hjerner, men forunderligt gribende. Ordene i disse skildringer knyttede sig til de efterfølgende billeder og lagde betydning i klippen, der knejser ensomt i et hav af sydende skum, den ituslåede båd, der ligger strandet på en ubeboet kyst, i den kolde spøgelsesagtige måne, der kigger ned gennem et skygitter på det synkende vrag.

Jeg kan ikke skildre den følelse, hvormed jeg betragtede den øde kirkegård med dens hvide gravsten, dens låge, dens to træer, dens lave, af en forfalden mur begrænsede horisont og den nyopgåede halvmåne, der forkynder aftentiden.

De to skibe, der ligger i vindstille på den grålige havflade, anså jeg for søuhyrer.

Djævelen, der spigrer tyvens pakke fast til hans ryg, skyndte jeg mig at komme forbi: det var en rædselsfuld genstand.

Det samme var den sorte, hornede tingest, der sidder på bjerget og betragter folkeskaren omkring galgen.

Hvert billede fortalte mig en historie, ofte gådefuld for min uudviklede forstand og ufuldkomne følelser, men altid interessant: lige så interessant som de eventyr, Bessie stundom fortalte om vinteraftenerne, når hun tilfældigvis var i godt humør, og når hun, efter at have bragt sit strygebord ind i børneværelset, tillod os at sidde omkring sig, mens hun satte mrs. Reeds kapper op og underholdt vor spændte opmærksomhed med kærlighedsepisoder, taget fra legender og gamle ballader eller (som jeg senere opdagede) af *Pamela* og *Henry, greve af Moreland*.

Med Bewick på mit skød var jeg lykkelig, i det mindste på min måde. Jeg frygtede kun for afbrydelse, og den indtraf kun alt for snart. Døren åbnede sig.

"Bøh, frøken Mule!" råbte John Reeds stemme. Derpå holdt han inde, han så ingen i værelset.

"Hvor i alverden er hun henne?" vedblev han; "Lizzy! Georgie!" (Søstrene:) "Jane er her ikke; sig til mama, hun er rendt ud i regnen – den Helvedes unge!"

"Det var godt, jeg trak gardinet for," tænkte jeg, og jeg ønskede intet hellere end at han ikke måtte opdage mit smuthul. John Reed ville heller ikke have opdaget det selv; det var ikke stort bevendt hverken med hans sanser eller hans forstand; men Eliza, som kom til og stak hovedet ind ad døren, sagde straks:

"Hun er vist i vinduet, John!"

Og jeg sprang straks ned, for jeg bævede ved tanken om at blive slæbt frem af bemeldte John.

"Hvad vil du mig?" spurgte jeg mistroisk.

"Sig: Hvad vil De mig, master Reed?" lød svaret. "Jeg vil, at du skal komme her!" Og idet han satte sig i en lænestol, gav han mig med et vink at forstå, at jeg skulle nærme mig og stille mig op foran ham.

John Reed var en fjortenårig skoledreng – fire år ældre end jeg, for jeg var kun ti – stor og stærk af sin alder, med en grålig, usund ansigtsfarve, med tykke lineamenter i det brede ansigt og med svære, plumpe lemmer. Han plejede at spise ved bordet, til han var ved at kvæles, hvilket bevirkede, at hans øjne blev "dumme" og rindende og hans kinder laskede. Nu burde han egentlig have været i skole, men hans mama havde taget ham hjem for en fjorten dage "på grund af hans svagelige helbred." Mr. Miles, skolelæreren, påstod, at han nok ville komme sig, hvis der blev sendt ham færre kager og slikkerier hjemmefra;

men moderens hjerte ville ikke gå ind på en så grusom idé; det hældede til den mere forfinede, at Johns bleghed var en følge af alt for stor anstrengelse og måske også af hjemve.

John nærede ingen synderlig ømhed for sin moder og sine søstre; mig hadede han. Han slog og kneb mig – ikke to eller tre gange om ugen, ikke én eller to gange om dagen, men uophørligt. Hver nerve i mig frygtede ham, hvert stykke kød på mine ben krympede sig sammen, når han kom mig nær. Der var de øjeblikke, da jeg blev ligesom forvildet af den skræk, han indgød mig, fordi jeg aldeles ingen havde at appellere til mod hans trusler og mishandlinger: Tjenestefolkene ville ikke støde deres unge herre for hovedet ved at tage mit parti mod ham, og mrs. Reed var blind og døv i denne henseende, hun så ham aldrig slå og hørte ham aldrig skælde mig ud, skønt han ofte gjorde både det ene og det andet i hendes nærværelse, men rigtignok hyppigere i hendes fravær.

Da jeg var vant til at adlyde John, nærmede jeg mig hans stol. Han tilbragte vel tre minutter med at række sin tunge så langt ud ad mig, som han kunne uden at sprænge dens rødder. Jeg vidste, han ville slå, og mens jeg stod angst for slaget, tænkte jeg over den persons modbydelige udseende, der ville bibringe mig det. Jeg tror, han læste denne tanke i mit ansigt; for på en gang slog han, uden at sige et ord, pludselig og voldsomt til. Jeg vaklede, og da jeg havde genvundet min ligevægt, trak jeg mig et skridt eller to tilbage fra stolen.

"Det var for din uforskammethed, da du svarede mama før," sagde han, "og fordi du sniger dig omkring bag ved gardinerne, og for det blik, du havde i øjnene for to minutter siden, din rotte!"

Jeg var vant til John Reeds skældsord, og det faldt mig aldrig ind at svare på dem; min bekymring gik kun ud på, hvorledes jeg skulle udholde det slag, som sikkert ville følge på dem.

"Hvad lavede du bag ved gardinet?" spurgte han.

"Jeg læste."

"Vis mig bogen!"

Jeg gik hen til vinduet og hentede ham den.

"Du har ikke ret til at læse i vores bøger – du er afhængig af os, siger mama, du har ingen penge; din fader efterlod dig ingen; du burde gå rundt og tigge, i stedet for at bo her med fornemme børn som os, og spise af den samme mad som vi og bære klæder på mamas bekostning. Nu skal jeg lære dig at fingre med mine bøger – for det er mine, hele huset hører mig til eller vil komme til at gøre det om nogle år. Gå hen til døren og stå der!"

Jeg gjorde det, uden til at begynde med at ane, hvad hans hensigt var; men da jeg så ham løfte bogen for at slynge den efter mig, fo'r jeg instinktivt til side med et rædselsskrig – dog ikke hastigt nok: bogen ramte mig, jeg faldt og slog hovedet mod dørkanten. Såret blødte, smerten var grusom: min skræk havde passeret sit kulminationspunkt, andre følelser afløste den.

"Du onde, grusomme dreng!" sagde jeg, "du er ligesom en slavedriver – du er ligesom en morder – du er ligesom de romerske kejsere!"

Jeg havde læst Goldsmiths *Roms Historie* og dannet mig mine egne begreber om Nero og Caligula osv. Jeg havde desuden anstillet sammenligninger for mig selv, som jeg aldrig troede, jeg skulle komme til at udtale højt.

"Hvad? Hvad?" råbte han. "Siger hun det til mig? Har I hørt det, Lizzy og Georgie? Det skal jeg fortælle mama, men først –"

Han fo'r løs på mig, jeg mærkede ham gribe mig i håret; men han var kommet i lag med en fortvivlet. Jeg så virkelig en tyran i ham, en morder. Jeg følte en dråbe blod eller to rinde fra mit hoved ned på halsen og var mig en pinefuld fornemmelse bevidst. Raseriet fik overhånd over frygten. Jeg ved ikke rigtigt, hvad jeg gjorde med mine hænder, men han kaldte mig "rotte! rotte!" og hylede højt. Hjælp var i nærheden: Eliza og Georgina var løbet efter moderen, som var gået ovenpå; hun kom nu ned på kamppladsen, fulgt af Bessie og sin kammerpige Abbot. Vi blev skilt ad, og jeg hørte ordene:

"Min gud, hvilken furie! At flyve således på master John!"

"Har man nogensinde set mage til arrighed!"

Hvorpå mrs. Reed svarede:

"Tag hende op i det røde kammer og luk hende inde der!"

Fire hænder blev øjeblikkelig lagt på mig, og jeg blev båret ovenpå.

2

Jeg gjorde modstand hele vejen, noget ganske nyt af mig og en omstændighed, som højligen fornærmede den slette mening, Bessie og miss Abbot allerede forud havde om mig. Sagen var den: jeg var lidt ude af mig selv; jeg var mig bevidst, at et øjebliks mytteri allerede havde gjort mig fortjent til en svær straf, og ligesom enhver anden oprørsk slave følte jeg mig fast bestemt på, i min desperation, at lade det gå så galt det ville.

"Hold hendes arme, miss Abbot; hun er ligesom en gal kat!"

"Skam Dem! Skam Dem!" råbte kammerpigen – "hvilken oprørende uartighed, miss Eyre, at slå en ung gentleman, Deres velgørerindes søn, Deres unge herre!"

"Herre? Hvor kan han være min herre? Er jeg en tjenestepige?"

"Nej, De er mindre end en tjenestepige, for De gør intet for Deres ophold. Nå, sæt Dem nu ned og tænk over Deres ondskab!"

De havde fået mig ind i det af mrs. Reed anviste værelse og kastet mig ned på en stol; min første bevægelse var at springe op fra den som en stålfjeder; men deres to par hænder tæmmede mig øjeblikkelig.

"Sidder De ikke stille, må jeg binde Dem," sagde Bessie, "lån mig Deres strømpebånd, miss Abbot; mine ville hun rive i stykker straks."

Miss Abbot vendte sig om for at tage de nødvendige bindemidler af sine massive ben. Disse tilberedelser og den vanære, de tilsigtede, dæmpede min eksaltation en smule.

"Tag dem ikke af!" skreg jeg. "Jeg skal ikke røre mig!"

Til bevis klyngede jeg mig med begge hænder til mit sæde.

"Vogt Dem for at gøre det," sagde Bessie, og da hun havde overtydet sig om, at jeg virkelig faldt til føje, slap hun sit hold på mig. Begge blev stående foran mig med korslagte arme og betragtede mig med mørke og mistroiske blikke, som om de tvivlede om min forstand.

"Sådan har hun aldrig båret sig ad før," sagde Bessie endelig, idet hun vendte sig til kammerpigen.

"Men det sind har altid stukket i hende," var svaret. "Jeg har ofte sagt fruen min mening om barnet, og fruen har været enig med mig. Det er en lun lille tingest; jeg har aldrig set en pige i hendes alder, som har gået så hemmeligt med det."

Bessie svarede ikke, men efter et øjebliks tavshed tiltalte hun mig med ordene: "De burde betænke, miss, at De er afhængig af mrs. Reed; hun føder og klæder Dem; og hvis hun slog hånden af Dem, kom De i fattighuset."

Jeg havde intet at sige til disse ord; de var mig ikke nye: mine første livserindringer indeholdt vink af samme slags. Denne bebrejdelse for afhængighed var blevet et vagt ekko i mine øren, højst smertelig og ydmygende, men kun halvt forståelig. Miss Abbot tilføjede:

"Og De må ikke tro, at De kan betragte Dem som missernes og master Reeds jævnlige, fordi fruen godhedsfuldt har tilladt, at De nyder den samme opdragelse. De andre vil få mange penge, de vil ingen få; det er Deres pligt at være ydmyg og at gøre alt for at være dem til behag."

"Hvad vi her siger, er til Deres eget bedste," bemærkede Bessie i en mildere tone. "De bør søge at være til gavn og nytte i huset i hvad De kan, så vil De måske finde et hjem her; men hvis

De bliver lidenskabelig og ond at omgås med, er jeg vis på, at fruen ikke vil vide af Dem at sige."

"Desuden vil Gud straffe dem," sagde miss Abbot, "det kunne nok være, han slog Dem ihjel midt i Deres ubændige raseri, og hvor ville De så komme hen, mener De? Kom, Bessie, lad os forlade hende: jeg ville ikke have hendes hjerte for alt i verden. Fremsig Deres bønner, miss Eyre, når De er alene; for hvis De ikke fortryder og vender om, kommer der måske noget ned igennem kaminen og tager Dem."

De gik og låsede døren efter sig.

Det røde kammer var et ingenlunde rummeligt værelse, hvor der kun sjældent lå nogen; aldrig, kan jeg sige, undtagen når et sjældent sammentræf af gæster i Gateshead Hall gjorde det nødvendigt at benytte alle de bekvemmeligheder, huset indeholdt: dog var det et af de største og eleganteste i bygningen. En seng med massive mahognisøjler og gardiner af mørkerødt damask stod i midten af samme som et tabernakel; de to store vinduer, hvis jalousier altid var trukket ned, var halvt skjulte af frynser og folder, draperede på samme måde; bordet ved enden af sengen var dækket med et karmoisinrødt tæppe; gulvtæppet var ligeledes rødt, væggene bemalet med en farve, der mindede om det blegrøde i en muslingeskal, klædeskabet, toiletbordet og stolene af mørktpoleret gammel mahogni. Ud fra disse dybe skygger knejsede sengens opdyngede hvide madrasser og dyner, hvorover et snehvidt stukket tæppe fra Marseille lå udbredt. Næppe mindre fremragende var en bred, bolstret lænestol i nærheden af hovedgærdet, også hvid, med en skammel foran, og at se til, tænkte jeg, som en bleg trone.

Værelset var koldt, fordi der kun sjældent blev lagt i, det var stille, fordi det lå fjernt fra børneværelset og køkkenerne; højtideligt, fordi man vidste, at det så sjældent blev betrådt. Stuepigen var den eneste, der besøgte det om lørdagen for at befri spejlene og møblerne fra ugens støv, mrs. Reed betrådte det vel også, men kun et par gange om året for at gennemgå indholdet af en vis hemmelig skuffe i garderoben, hvor hun havde gemt diverse pergamenter, sin juvelæske og et miniatureportræt af sin afdøde mand; og i disse sidste ord ligger hemmeligheden ved det røde kammer, den trolddom som gjorde det så lønligt til trods for dets pragt.

Det var ni år siden, mr. Reed døde; det var i dette værelse, han udåndede sit sidste suk; her, han lå lig; herfra, hans kiste blev båret, og siden den dag havde en følelse af dets uhyggelige hellighed bevaret det mod hyppig indtrængen.

Mit sæde, hvorpå mrs. Abbot havde efterladt mig, var en lav ottoman i nærheden af marmorkaminen; sengen hævede sig foran mig; til højre havde jeg den høje, mørke garderobe, med dens skinnende, i forskellige nuancer spillende paneler, til venstre de halvt skjulte vinduer; et stort spejl mellem dem gengav sengens og værelsets døde majestæt. Jeg var ikke ganske vis på, at om døren var blevet aflåset eller ej, og da jeg endelig turde bevæge mig, rejste jeg mig op og gik hen for at se efter. Ak jo, intet fængsel kunne være bedre afspærret. Da jeg gik tilbage, måtte jeg forbi spejlet; mit fortryllede blik målte uvilkårligt den dybde, det frembød. Alt så koldere og mørkere ud i denne tilsyneladende hulhed end i virkeligheden, og den sælsomme lille figur, der stod eg stirrede på mig med sit hvide ansigt og med frygt-funklende øjne, som bevægede sig, hvor alt andet var

stille, gjorde samme virkning på mig som en virkelig ånd: jeg syntes den lignede et af de små fantomer, halvt alfer og halvt djævle, som i Bessies afteneventyr steg op af lønlige, sivbegroede dale i hederne og viste sig for vildfarne rejsendes blikke. Jeg vendte tilbage til min ottoman.

Overtroen var i mig i dette øjeblik; men endnu var dens egentlige triumftime ikke kommet; mit blod var varmt endnu; den oprørske slavindes galde gærede endnu i mig med sin bitre kraft; jeg måtte først sætte en dæmning for de tilbageskuende tankers rivende strøm, førend jeg blev overvundet af øjeblikkets rædsler.

Hele John Reeds grusomme tyranni, hele hans søstres stolte ligegyldighed, hele moderens aversion, hele tjenestefolkenes partiskhed hvirvlede sig op i mit oprørte sind lig indholdet i en giftig pøl. Hvorfor skulle jeg altid lide, altid mishandles, altid anklages og altid fordømmes? Hvorfor kunne jeg aldrig behage? Hvorfor var ethvert forsøg på at vinde nogens gunst unyttigt? Eliza som var selvrådig og egenkærlig, blev agtet. Georgina, et fordærvet barn med en giftig tunge, et forfængeligt, indbildsk væsen, var almindelig afholdt. Hendes skønhed, hendes røde kinder og gyldne lokker syntes at henrykke alle, som så hende, og at vinde hende straffrihed for enhver fejl. John var der ingen, der modsagde, endnu mindre tugtede, skønt han vred halsen om på duerne, dræbte de små kyllinger, hidsede hundene på fårene, plyndrede drivhusene og knopperne af de skønneste planter i konservatoriet; han kaldte sin moder "gamle tøs", rev hende ofte ned for hendes mørke hudfarve, der lignede hans egen, nægtede ligefrem at adlyde hendes vilje, sønderrev og ødelagde ikke sjældent hendes silkekjoler, og dog var han

"hendes egen dreng." Jeg turde ingen fejl begå, jeg gjorde mig umage for at opfylde enhver pligt, og jeg blev kaldt uartig og doven, surmulen og dræbende fra morgen til middag og fra middag til aften.

Mit hoved værkede og blødte endnu af slaget og faldet: ingen havde irettesat John, fordi han havde slået mig uden årsag; og fordi jeg havde gjort ham modstand for at afværge yderligere uretfærdige voldsomheder, blev jeg en skive for almindelig dadel.

"Uretfærdigt! Uretfærdigt!" sagde min fornuft, ansporet til en tidlig, men flygtig virksomhed af den nagende stimulus; og beslutningskraften, som ligeledes var blevet eksalteret, tilhviskede mig nogle besynderlige måder at undfly den utålelige undertrykkelse på – f. eks. at løbe bort, eller, hvis det ikke kunne iværksættes, ikke hverken at spise og drikke mere og således give mig selv døden.

Hvor stor var ikke min sjæleangst denne forfærdelige eftermiddag! Hvilket oprør i hjerne og i hjerte! Og dog – i hvilket mørke, i hvilken dyb uvidenhed foregik ikke denne sjælelige kamp! Jeg kunne ikke besvare det uophørlige indre spørgsmål – hvorfor jeg led således: nu efter et forløb af – jeg vil ikke sige hvor mange år – indser jeg det klart.

Jeg var en disharmoni i Gateshead Hall: jeg var så godt som ingen der: jeg havde intet til fælles med mrs. Reed eller hendes børn eller hendes udvalgte vasaller. Elskede de ikke mig, så elskede jeg dem sandelig lige så lidt. De var ikke forpligtet til at betragte et væsen med kærlige øjne, som ikke kunne sympatisere med en iblandt dem; et heterogent væsen, som var dem modsat i temperament, i åndsevner, i tilbøjeligheder; et

unyttigt væsen, som opelskede spirerne til harme over deres behandling, til foragt for deres meninger. Jeg ved, at hvis jeg havde været et sangvinsk, sorgløst, fordringsfuldt, smukt, overgivent barn – om end lige så afhængig og venneløs – ville mrs. Reed have tålt min nærværelse bedre; hendes børn ville have været mere af lighedsfølelsens hjertelighed for mig; tjenestefolkene ville have været mindre redebonne til at gøre mig til deres hadegås i børneværelset.

Dagslyset begyndte at forsvinde fra det røde kammer; klokken var over fire, og den skyede eftermiddag var i begreb med at afløses af et skummelt tusmørke. Jeg hørte endnu regnen uophørligt stænke mod trappevinduet og vinden hyle i lunden bag ved hall'en; jeg blev lidt efter kold som en sten, og nu sank mit mod. Min sædvanlige sindsstemning, hvori ydmygelse blandede sig med mistillid til mig selv, lagde sig som ej fugtigt, slukkende slør over min vredes udgående emmer. Alle sagde, jeg var ond, og det var jeg måske: hvad var det for en tanke, jeg nys havde næret om selvmord? Dette var tilvisse en forbrydelse, og var jeg skikket til at dø? Og var hvælvingen under koret i Gateshead kirke et indbydende hvilested? I denne hvælving, havde jeg hørt, at mr. Reed lå begravet, og ledet af denne tanke til atter at huske ham, dvælede jeg ved dette minde med stigende angst. Jeg kunne ikke erindre ham; men jeg vidste, at han var min egen onkel – min moders broder – at han havde optaget mig i sit hus som et forældreløst barn, og at han i sine sidste øjeblikke havde affordret mrs. Reed det løfte, at hun ville opdrage og holde mig som et af sine egne børn. Mrs. Reed var formodentlig af den formening, at hun havde holdt dette løfte, og det havde hun, tør jeg sige, så vidt som hendes natur

ville tillade hende det, men hvor var det muligt for hende at holde oprigtigt af en påtvunget, for hendes egen slægt fremmed byrde, som efter hendes mands død ikke var knyttet til hende ved noget som helst bånd? Det måtte nage hende at se sig forpligtet ved et nødtvunget løfte til at stå et fremmed barn, hun ikke kunne elske, i moders sted og se det for stedse indført i sin familie som en af hendes egne.

Det var en besynderlig idé, der påtrængte sig mig. Jeg tvivlede ikke – havde aldrig tvivlet – om, at mr. Reed ville have behandlet mig godt, hvis han havde levet; og nu, da jeg sad og stirrede på den hvide seng og de beskyggede vægge – idet jeg nu og da kastede et ligesom fortryllet blik på det mørkt-glimrende spejl – begyndte jeg at huske, hvad jeg havde hørt om døde mennesker, der var blevet foruroliget i deres grav ved krænkelsen af deres sidste ønsker og atter besøgte jorden for at straffe menederen og hævne den undertrykte; og jeg tænkte på, at mr. Reeds ånd, naget af den uret, hans søsters barn måtte lide, nu måske kunne forlade sit opholdssted – i kirkehvælvingen eller de hedengangnes ubekendte verden – og stige frem for mig i dette kammer. Jeg aftørrede mine tårer og kvalte mine sukke, af frygt for at et tegn på voldsom sorg kunne vække en overnaturlig stemme til min trøst eller fremmane et overjordisk ansigt af mulmet, som da ville bøje sig ned over mig med et sælsomt udtryk af medlidenhed. Denne idé, som var trøstelig i teorien, ville, følte jeg, være rædsom i virkeligheden, og jeg søgte af alle kræfter at forjage den; jeg opbød alt for at bevare min fasthed. Idet jeg rystede håret tilbage fra mine øjne løftede jeg mit hoved i vejret og forsøgte på at kaste et dristigt blik omkring i værelset; men i samme øjeblik bemærkede jeg en

lysning på væggen. Var det, spurgte jeg mig selv, en stråle fra månen, der trængte ind gennem en åbning i jalousierne? Nej, måneskin var jo stille, og dette bevægede sig: mens jeg stirrede, gled det op mod loftet og dirrede over mit hoved. Nu kan jeg godt indse, at det må have været genskinnet af en lygte, som en eller anden bar med sig udenfor; men dengang, da rædsel havde betaget min hele sjæl og den indre bevægelse rystede mine nerver, mente jeg, at det nødvendigvis måtte være forløberen for en vision fra den anden verden. Mit hjerte bankede hørligt, min hjerne glødede, det ringede for mine øren; der var en lyd, som jeg antog for klapren af vinger; jeg følte noget i min nærhed; jeg var ved at kvæles, min fasthed bukkede under, og jeg fo'r hen til døren og rystede låsen med fortvivlet anstrengelse. Der hørtes skridt i gangen udenfor; nøglen blev drejet om, og Bessie og miss Abbot trådte ind.

"Er De syg, miss Eyre?" spurgte Bessie.

"Hvilken rædsom larm! Det er jo dog forfærdeligt!" udbrød miss Abbot.

"Tag mig ud! Lad mig komme ned i børneværelset!" skreg jeg.

"Hvorfor det? Er De kommet til skade? Har De set noget?" spurgte Bessie atter.

"Ja, jeg så et lys og jeg troede, der ville komme nogen!"

Jeg havde grebet Bessies hånd, og hun rev den ikke fra mig.

"Det er den rene forstillelse," mente miss Abbot, "og er det et skrig at sætte op? ... Havde nogen gjort hende noget, kunne man have undskyldt det; men nu ville hun blot gøre os alle sammen ulejlighed med at rende herop! Jo, jeg kender hendes spilopper!"

"Hvad er alt dette?" spurgte en anden stemme, og mrs. Reed kom farende gennem korridoren med flagrende bånd og

raslende kjole. "Abbot og Bessie! Befalede jeg ikke, at Jane Eyre skulle være alene, til jeg kom til hende selv?"

"Miss Jane skreg så højt, madam," svarede Bessie undskyldende.

"Slip hende! ... Slip Bessies hånd, vanartige barn! Hvis du mener at dine kunster skal hjælpe dig noget, så tager du fejl. Jeg hader alt hykleri, især hos børn; det er min pligt at vise dig, at sligt ikke udretter noget! Nu skal du blive her en time længere, og hvis du ikke forholder dig stille og rolig, lukker jeg dig ikke ud førend i morgen tidlig."

"O tante, vær barmhjertig! Tilgiv mig – jeg kan ikke holde det ud! Straf mig på en anden måde! Jeg dør, hvis –"

"Ti! Lidenskabelighed er mig modbydelig!"

Og det var den formodentlig. Jeg var en skuespillerinde i hendes øjne, hun betragtede mig som en blanding af onde affekter, lavhed i tænkemåde og løgn.

Da Bessie og Abbot havde fjernet sig, stødte mrs. Reed mig tilbage, opbragt over min næsten vanvittige angst og vilde hulken, og låsede mig inde, uden at sige et ord mere. Jeg hørte den hendøende lyd af hendes skridt, og nu var det formodentlig en slags paroksysme, der greb mig: Bevidstløshed gjorde ende på optrinnet.

3

Jeg husker intet af, hvad der foregik, førend jeg vågnede op med en følelse som om maren betyngede mit bryst og så en frygtelig rød glans foran mig, som blev gennemkrydset af tykke, sorte stænger. Jeg hørte også dumpe, hule stemmer, der ligesom blev overdøvet af vindens piben: Feber, uvished og en alt andet beherskende følelse af skræk lammede mig. Kort efter mærkede jeg dog, at nogen havde mig i sine arme, løftede mig op og holdt mig i en siddende stilling, og det på en ømmere måde end jeg før var blevet håndteret af noget menneske. Mit hoved hvilede på en pude eller arm, og jeg følte mig atter rolig.

Efter nogle få minutters forløb ophørte min svimmelhed; jeg mærkede, at jeg lå i min egen seng, og at den røde glans var kaminilden i børneværelset. Det var nat; der stod et brændende lys på bordet; ved foden af sengen stod Bessie med et vandbækken i hånden, og en herre sad på en stol ved hovedgærdet og bøjede sig ned over mig.

Jeg følte en ubeskrivelig lettelse, en trøstende bevidsthed om beskyttelse og sikkerhed, da jeg så, der var en fremmed i værelset, et individ, der ikke hørte hjemme i Gateshead eller var beslægtet med mrs. Reed. Idet jeg vendte mig fra Bessie (skønt hendes nærværelse ikke var mig halvt så forhadt som f. eks. miss Abbotts ville have været), mønstrede jeg mandens ansigt; jeg kendte ham; det var mr. Lloyd, en apoteker, som mrs. Reed undertiden lod hente, når nogen af tyendet skrantede; til sig selv og sine børn holdt hun en ordentlig læge.

"Hvem er jeg?" spurgte han.

Jeg udtalte hans navn og rakte ham hånden. Han tog den smilende, med ordene: "Nå, nu vil vi nok komme os." Derpå lagde han mig ned igen og bad Bessie sørge for, at jeg ikke blev forstyrret i løbet af natten. Efter at have forordnet noget mere og sagt, at han ville komme igen næste dag, tog han afsked – og det smertede mig; jeg følte mig så tryg til mode, mens han sad på stolen ved mit hovedgærde; og da han lukkede døren, forekom det mig, at hele værelset blev mørkt; mit hjerte sank, betynget af en ubeskrivelig nedslåethed.

"Tror De, De kan sove, miss Eyre?" spurgte Bessie i en virkelig mild tone.

Jeg turde næppe svare hende; for jeg frygtede for at den næste sætning ville blive hård og umild.

"Jeg vil prøve på det."

"De har ikke lyst til at drikke eller spise noget?"

"Nej tak, Bessie."

"Nå, så tror jeg, jeg vil gå i seng, for klokken er over tolv; men hvis De behøver noget i nat, kan De kalde på mig."

En mærkelig venlighed, denne! Den gav mig mod til at spørge:

"Bessie, hvad er det, der fattes mig? Er jeg syg?"

"De blev syg af den megen skrigen i det røde kammer, formoder jeg; men De vil snart komme Dem igen."

Bessie gik ind i stuepigens kammer, der stødte op til børneværelset, og jeg hørte hende sige:

"Kom ind og lig hos mig i børneværelset, Sarah; jeg tør ikke være alene hos det stakkels barn i nat for alverden ... hun kunne let dø hen; den besvimelse huer mig ikke. Jeg gad vide, hvad det var ... om hun så noget! ... Fruen var virkelig også for hård!"

Sarah fulgte med hende tilbage; begge gik i seng og hviskede vel en god halv time sammen, inden de faldt i søvn. Jeg opfangede enkelte brudstykker af deres samtale, som satte mig i stand til at dømme om, hvad det var for et emne, de drøftede.

"Der var noget, der kom forbi hende ... noget hvidklædt ... og en stor sort hund bag ved ham ... Tre stærke slag på døren ... Et lys på kirkegården over hans grav" – etc., etc.

Endelig sov de begge; ilden og lyset gik ud. Hvad mig angår, var natten lang og søvnløs, skræk beherskede øre, øje og sind – en skræk, som kun børn kan føle.

Ingen stærk eller lang legemlig sygdom fulgte på denne begivenhed i det røde kammer; den havde kun rystet mine nerver; men jeg føler det endnu den dag i dag. Ja, mrs. Reed, dig skylder jeg mangen senere pinefuld sjæleangst. Men jeg bør tilgive dig, for du vidste ikke, hvad du gjorde: mens du sønderrev mine hjerterødder, troede du, at du blot udryddede mine onde tilbøjeligheder.

Næste dags middag var jeg oppe og påklædt og sad ved kaminen i børneværelset, indhyllet i et sjal. Jeg følte mig legemlig svag og nedtrykt; men det værste var den vægt, der nedkuede mit sind; den vedblev at afpresse mig tavse tårer, og næppe var den ene salte dråbe aftørret, førend en anden fulgte på. Og dog burde jeg have følt mig lykkelig, mente jeg, for ingen af familien Reed var til stede; de var alle kørt ud med deres mama; Abbot sad og syede i et andet værelse og Bessie, som kom og gik og havde travlt med skuffer og skabe, henvendte nu og da et usædvanlig venligt ord til mig. Denne tingenes tilstand burde have hensat mig i et paradis, mig, som var vant til uophørlige irettesættelser og mishandlinger; men mine nerver

var virkelig i en sådan forfatning, at ingen rolighed kunne dulme og ingen glæde virke behageligt på dem.

Bessie havde været nede i køkkenet og bragt mig en kage på en bestemt, grelt farvet kinesisk porcelænstallerken, hvis paradisfugle ellers altid havde vakt min højeste beundring med deres sirlige fjer og de dem omgivende kranse af konvolvolus og rosenknopper; ja, jeg havde endog ofte bedt om tilladelse til at tage den i hånden, for at undersøge dem nærmere, men var altid blevet anset som uværdig til et sådant privilegium. Dette kostelige kar lå nu på mit skød, og jeg blev med hjertelighed opfordret til at nyde den lækkerbisken, der lå på samme. Forgæves! Denne begunstigelse kom, som så mange andre, man længe og ofte har smægtet efter, for sent! Jeg kunne ikke spise kagen, og fuglenes fjer, blomsternes farver forekom mig falmet: jeg satte både tallerken og kage til side. Bessie spurgte, om jeg ville have en bog: ordet bog virkede som en flygtig stimulus, og jeg bad hende hente *Gullivers Rejser* fra biblioteket. Denne bog havde jeg læst mangfoldige gange med fornøjelse; jeg betragtede den som en skildring af kendsgerninger og havde opdaget en langt rigere kilde til interesse i den end i eventyrene; for hvad alferne, nisserne og de underjordiske dværge angik, var jeg kommet til den overbevisning, at de for længst var flygtet bort fra England til et andet ukendt rige, hvor skovene var vildere og tykkere og befolkningen tyndere; men i mine tanker var Lilliput og Brobdingnag solide dele af jordens overflade, og jeg tvivlede ikke om, at jeg engang, når jeg foretog en rejse, med mine egne øjne ville se de små marker, huse og træer, dværgfolket, de ubetydelige køer, får og fugle i det *ene* rige og de skovhøje kornagre, de kolossale hunde, de gigantiske

katte, mænd og kvinder i det *andet*. Og dog – da dette elskede værk nu var i min hånd, da jeg vendte bladene og i deres vidunderlige kobberstik søgte det trylleri, jeg hidtil aldrig forgæves havde ventet at finde der – da var alt rædsel og uhyggelighed: kæmperne var uhyrer, dværgene ondskabsfulde, frygtelige væsener og Gulliver selv en højst ulykkelig vandringsmand i de farligste og skrækkeligste egne. Jeg lukkede bogen, som jeg ikke længere havde mod til at læse, og lagde den på bordet ved siden af den urørte kage.

Nu var Bessie blevet færdig med sin afstøven og rengøren, og efter at have vasket sine hænder, åbnede hun en vis lille skuffe, der var opfyldt med silke og andre kostbare stoffer og begyndte at arbejde på en ny kappe til Georgianas dukke. Hun sang under arbejdet, og denne sang havde altid udgjort min glæde; thi Bessie havde en herlig stemme – i det mindste troede jeg det dengang. Men nu fandt jeg en ubeskrivelig vemod i denne melodi. Flere gange foredrog hun refrænet, Moores bekendte *For Auld Lang Syne* langsomt og med et forunderligt anstrøg af tungsind, og endelig gik hun over til en anden ballade, der i mine øren lød som en ligsalme.

"Nå, miss Jane, græd ikke sådan!" sagde Bessie, da sangen var til ende.

Hun kunne lige så godt have sagt til ilden: "brænd ikke!" Men hvorledes gættede hun den bitre lidelse, der martrede mig i dette øjeblik – for balladen indeholdt en levende skildring af min forladte, kummerlige tilstand –?

I løbet af formiddagen indfandt mr. Lloyd sig igen.

"Hvad? Allerede oppe?" sagde han, da han trådte ind. "Nå, Bessie, hvordan er det med hende?"

Bessie svarede, at det var bedre.

"Så skulle hun virkelig se muntrere og gladere ud. Kom hen til mig, miss Jane; dit navn er Jane, ikke sandt?"

"Jo, sir, Jane Eyre."

"Du har grædt, ser jeg – kan du sige mig hvorfor? Føler du nogen smerte?"

"Nej, sir."

"Å, hun græder sikkert, fordi hun ikke kunne komme ud og køre med fruen," mente Bessie.

"Det tror jeg ikke; hun er for gammel til at være så barnagtig."

Det mente jeg også, og da min selvagtelse blev såret ved denne falske beskyldning, svarede jeg hastigt:

"Dét har jeg aldrig grædt for: jeg holder ikke af at køre i tantes vogn. Jeg græder, fordi jeg er så ulykkelig!"

"Fy, miss Jane!" sagde Bessie.

Den gode apoteker så noget mystificeret ud. Jeg stod foran ham; han fæstede sit blik stift på mig; hans øjne var små og grå – ikke synderlig klare, men så vidt jeg erindrer temmelig skarpe; hans træk var hårde, men samtidig godmodige. Efter at have betragtet mig i nogen tid, sagde han:

"Hvad var det, der gjorde dig syg i går?"

"Hun faldt," svarede Bessie i mit sted.

"Faldt? Der har vi det lille barn igen! Hun i hendes alder kan ikke gå alene? Og hun er dog vist en otte-ti år gammel!"

"Jeg blev slået omkuld," var det andet udbrud, min krænkede stolthed aftvang mig; "men det gjorde mig ikke syg," tilføjede jeg, mens mr. Lloyd tog sig en pris tobak. Idet han puttede dåsen tilbage i vestelommen ringede klokken til middagsbordet for tjenestefolkene. Han vidste, hvad det var.

"Det er Dem, man kalder på, Bessie," sagde han, "De kan gå ned, jeg vil imidlertid tage miss Jane lidt i skole, til De kommer igen."

Bessie ville hellere være blevet; men hun var nødt til at gå; for nøjagtigheden ved måltiderne var noget, der blev strengt overholdt i Gateshead Hall.

"Det var ikke faldet, der gjorde dig syg – hvad var det da?" vedblev mr. Lloyd, da Bessie var gået.

"Jeg blev lukket inde i et kammer i aftes, hvor der var et spøgelse."

Jeg så mr. Lloyd smile og rynke panden på en gang.

"Et spøgelse? Du er og bliver dog et barn, når alt kommer til alt. Er du bange for spøgelser?"

"Ja, for mr. Reed; han døde i det kammer og lå lig der. Hverken Bessie eller nogen anden vil gå derind om aftenen, hvis de kan undgå det, og det var grusomt at lukke mig inde der uden lys, så grusomt, at jeg aldrig tror, jeg glemmer det!"

"Nonsens! Og det er det, der gør dig så ulykkelig? Er du da bange nu ved højlys dag?"

"Nej, men det bliver snart aften igen; og jeg er så ulykkelig ... for så meget andet."

"For meget andet? Lad hører engang – hvad andet mener du?"

Hvor ønskede jeg ikke at kunne besvare det spørgsmål! Hvor vanskeligt var det ikke at forme dette svar! Børn kan føle, men de kan ikke analysere deres følelser, og om analysen end for en del foregår i tanken, kan de ikke udtrykke resultatet i ord. Men da jeg frygtede for at miste denne første og eneste lejlighed til at lette min sorg ved at meddele den, fik jeg endelig, efter en forlegen pause, det magre, men dog for så vidt sande svar frem:

"Jeg mener – jeg har ingen fader eller moder, ingen brødre eller søstre."

"Du har en øm tante og kærlige søskendebørn."

Jeg tav atter, men udbrød derpå livligt:

"John Reed slog mig omkuld og min tante lukkede mig inde i det røde kammer!"

Snustobaksdåsen kom atter frem.

"Anser du ikke Gateshead Hall for et morsomt sted?" spurgte han. "Må du ikke være taknemmelig, fordi du har så rart et hus at bo i?"

"Men det er ikke mit hus, sir, og Abbot siger, jeg har ikke mere ret til at være her end en tjenestepige."

"Puh! Du kan dog ikke være så enfoldig at ønske, du var vær herfra?"

"Hvis jeg havde noget andet sted at gå til, ville jeg gå straks; men jeg kan ikke komme fra Gateshead, førend jeg er voksen."

"Ikke det? Det skal du ikke sige. Har du ingen anden familie end mrs. Reed?"

"Jeg tror det ikke."

"Ingen på din faders side?"

"Det ved jeg ikke. Jeg spurgte tante Reed engang, og hun sagde, at der måske var nogle fattige, simple slægtninge, som hed Eyre; men hun kendte ingenting til dem."

"Hvis der nu var – ville du så gå til dem?"

Jeg betænkte mig. Fattigdom har et grimt udseende i voksnes øjne, et endnu grimmere i børns. De har ingen idé om den virksomme, arbejdsomme armod; de bringer altid dette ord i forbindelse med pjaltede klæder, tarvelig kost, kolde

kakkelovne, et råt væsen og nedværdigende laster; fattigdom og fornedrelse var i mine tanker synonymer.

"Nej, jeg holder ikke af at være hos fattige folk," var mit svar.

"Heller ikke, hvis de var gode mod dig?"

Jeg rystede på hovedet; jeg kunne ikke se, hvorledes fattige folk kunne blive i stand til at være gode; og desuden – at lære at tale som de, at tilegne sig deres manerer, at være uopdragen og vokse op som et af de stakkels fruentimmer, som jeg tit havde set med deres børn på armen eller i færd med at vaske klæder uden for dørene i landsbyen Gateshead – nej, jeg var ikke heroisk nok til at købe friheden, når jeg skulle købe den med kasterettigheder.

"Men er dine slægtninge da også så grumme fattige? Er det arbejdsfolk?"

"Det ved jeg ikke; tante Reed siger, at hvis jeg har nogen, så må det være tiggere ... og jeg holder ikke af at gå om og tigge."

"Kunne du nok lide at komme i skole?"

Jeg betænkte mig atter; jeg vidste næppe, hvad skole var; Bessie talte undertiden om det som et sted, hvor unge damer sad i rækker med sorte, vanærende tavler på brystet, fordi de ikke havde været så flittige og akkurate, som de burde være; John Reed bandede sin skole og sin lærer med; men John Reeds smag var ingen regel for min, og om Bessies historier om skoledisciplin (der skrev sig fra de unge damer i en familie, hvor hun havde tjent, inden hun kom til Gateshead) end var noget afskrækkende, så var hendes skildringer af de fuldkommenheder, de samme unge damer havde erhvervet sig, i mine tanker lige så tiltrækkende. Hun brovtede af de yndige landskaber og blomster, de havde malet, af de sange, de kunne

synge, og stykker, de kunne spille, de punge, de kunne brodere, og de franske bøger, de kunne oversætte, til min sjæl blev eksalteret til kappelyst, alt som jeg lyttede. Desuden – en skole ville være en total forandring; den indbefattede en lang rejse, skilsmissen fra Gateshead Hall og indtrædelsen i et nyt liv.

"Ja, jeg kunne nok lide at gå i skole," var det hørlige resultat af min grublen.

"Godt, godt; hvem ved, hvad der kan ske?" sagde mr. Lloyd og rejste sig. – "Barnet skal have en forandring af opholdssted og luft," tilføjede han talende til sig selv, "nerverne er ikke i den bedste forfatning."

Nu kom Bessie tilbage, og i samme øjeblik rullede en vogn op ad den sandede allé.

"Er det mrs. Reed, der kommer, Bessie?" spurgte mr. Lloyd; "jeg ville nok tale med hende, inden jeg går."

Bessie bad ham ulejlige sig ind i morgenmadsrummet og gik selv foran. Under den samtale, der forefaldt mellem ham og mrs. Reed, formoder jeg, efter senere omstændigheder at dømme, at han foreslog hende, at lade mig frekventere en skole; og dette forslag vandt uden tvivl ubetinget bifald; for, som miss Abbot sagde en aften, da hun og Bessie sad sammen og syede i børneværelset, og efter at jeg var kommet i seng og de troede, jeg var faldet i søvn: "Fruen vil være glad ved at blive af med det slemme, vanartige barn, der altid ser ud, som om hun spionerede på alle og går og ruger over noget." Jeg er vis på, at Abbot betragtede mig som et slags Guy Fawkes i miniature.

Ved samme lejlighed erfarede jeg for første gang af miss Abbotts udladelser til Bessie, at min fader havde været en fattig præst; at min moder havde ægtet ham mod sine venners ønsker,

der anså det for en mesalliance; at min bedstefader Reed var blevet så opbragt over hendes ulydighed, at han ikke testamenterede hende en skilling; at min fader, efter at have været gift et år, blev angrebet af en tyfusfeber på et besøg hos de fattige i en stor manufakturby, hvor han var ansat, og hvor denne sygdom grasserede; at min moder blev smittet af ham, og at begge døde i løbet af samme måned.

Da Bessie hørte denne historie, sukkede hun og sagde:

"Den stakkels miss Jane fortjener at ynkes, Abbot."

"Ja," svarede Abbot, "hvis hun var et godt, tækkeligt barn, kunne man virkelig føle medlidenhed med hendes forladte tilstand; men sådan en lille tudse, som hun er, kan man virkelig ikke have noget tilovers for."

"Ikke synderlig, nej," istemmede Bessie. "Så meget er vist, at en skønhed som miss Georgina ville være mere rørende i den stilling."

"Ja, hvor jeg beundrer miss Georgina!" råbte den lidenskabelige Abbot, "det søde barn med sine lange lokker og blå øjne – og hvad det er for en dejlig farve, hun har! Akkurat som hun var malet! ... Hør, Bessie, jeg kunne nok lide en kaninsteg til aften."

"Jeg også ... med en agurk til. Kom, lad os gå ned."

De gik.

4

Af min samtale med mr. Lloyd, såvel som af de mellem Bessie og Abbot vekslede ytringer, øste jeg håb nok til at ønske mig helbredet tilbage: en forandring syntes at være nært forestående; jeg længtes og ventede i tavshed. Men det varede længe; dage og uger randt hen; jeg var blevet fuldkommen restitueret; men ingen ny hentydning skete til den sag, jeg grublede over. Mrs. Reed betragtede mig nu og da med et strengt blik, men talte sjældent til mig: siden min sygdom havde hun draget en skarpere demarkationslinje end nogensinde før mellem mig og sine egne børn, anvist mig et eget lille kammer at sove i, fordømt mig til at spise alene og tilbringe hele min tid i børneværelset, mens mine søskendebørn for det meste var i salen. Men ikke et eneste vink om at sende mig i skole, og dog følte jeg en instinktmæssig vished om, at hun ikke ville beholde mig længe under sit tag; for når hendes øjne fæstede sig på mig nu, udtrykte de mere end nogensinde før en dybt rodfæstet, ubetvingelig aversion.

Eliza og Georgina, som øjensynlig handlede efter ordre, talte så lidt som muligt til mig; John rakte tunge ad mig, hver gang han så mig, og prøvede engang på at slå; men da jeg øjeblikkelig vendte mig imod ham, ansporet af den samme dybe harme og fortvivlede oprørsånd, der tidligere havde bragt mit blod i kog, holdt han det for det klogeste at lade mig være og løb fra mig under lydelige forbandelser og med den larmende erklæring, at jeg havde slået hans næseben i stykker. Jeg havde virkelig anbragt så hårdt et slag på denne fremspringende legemsdel, som min knyttede hånd var i stand til at levere; og da jeg så, at

det enten var det eller min mine, der skræmte ham, havde jeg den største lyst af verden til at forfølge min fordel; men han var allerede hos sin mama. Jeg hørte ham tudende fortælle om hvorledes den nedrige Jane Eyre var faret løs på ham som en gal kat – og moderen afbrød ham i en barsk tone med de ord:

"Tal ikke til mig om hende, John! Jeg har sagt, du måtte ikke komme hende nær; hun fortjener ingen opmærksomhed, og jeg ønsker ikke, at du eller dine søstre skal omgås hende."

Jeg bøjede mig ud over rækværket og råbte, uden at overveje mine ord:

"De er ingen passende omgang for mig!"

Mrs. Reed var en noget korpulent kone; men da hun hørte denne besynderlige dumdristige erklæring, kom hun farende op ad trappen, fejede mig som en hvirvelvind ind i børneværelset, kastede mig på en stol og forbød mig i den mest truende tone at forlade dette sted eller ytre en eneste stavelse mere den dag.

"Hvad ville onkel Reed sige, hvis han levede endnu?" – var mit næsten ufrivillige spørgsmål. Jeg siger *næsten ufrivillige*; for det var som om min tunge udtalte ord, uden at min vilje samtykkede i det; der var noget, der talte ud af mig, som jeg ikke kunne holde kontrol over.

"Hvad?" mumlede mrs. Reed, og noget, der lignede frygt, formørkede hendes sædvanlige kolde og rolige grå øjne; hun slap min arm og så på mig, som om hun virkelig ikke vidste, om jeg var et barn eller en djævel. Nu var det første skridt gjort.

"Min onkel Reed er i Himlen og kan se alt hvad De gør og tænker; og det samme kan papa og mama; de ved, at De lukkede mig inde hele dagen og at De ønsker, jeg var død!"

Mrs. Reed genvandt snart sin fatning, hun rystede mig voldsomt, gav mig et par ørefigener og forlod mig derpå uden at sige et ord mere. Bessie udfyldte denne tomhed ved en timelang prædiken, hvori hun beviste, at jeg var det mest ondskabsfulde barn, der nogensinde havde åndet under et tag. Jeg troede hende næsten; for det var virkelig kun onde lidenskaber, jeg sporede i mit bryst.

November, december og halvdelen af januar forløb. Jul og nytår var blevet fejret i Gateshead Hall med det sædvanlige festlige gilde: gaver var blevet udvekslet, middags- og aftenselskaber givet. Jeg var naturligvis udelukket fra enhver nydelse; min del af glæden bestod i hver dag at være vidne til Elizas og Georginas toilette og se dem gå ned i selskabssalen, udstyrede med tynde musselinskjoler og skarlagenrøde skærfer og med håret omhyggeligt krøllet; og senere i at lytte til pianoets eller harpens toner, til kældermesterens og tjenernes kommen og gåen, til glassenes og tallerkenernes klirren, når forfriskninger blev budt rundt, og til den summende lyd af Underholdningen, hver gang salsdørene åbnede sig. Når jeg var træt af det, trak jeg mig tilbage fra trappen til den ensomme ammestue, og her følte jeg mig, skønt vemodig stemt, dog ikke ulykkelig. Jeg havde, sandt at sige, ikke den mindste lyst til at overvære selskabet; for i selskaber lagde ingen mærke til mig, og hvis Bessie blot havde været venligere og mere omgængelig, ville jeg have anset det for en ren nydelse at tilbringe aftenerne roligt hos hende, i stedet for at tilbringe dem under mrs. Reeds barske opsigt i et værelse, der var fuldt af herrer og damer. Men når Bessie havde klædt de unge piger på, begav hun sig til køkkenets og borgestuens muntre regioner og tog så gerne lyset

med sig; jeg sad da med min dukke på skødet, til ilden var nær ved at gå ud, og så mig af og til om, for at være vis på at intet værre end mit eget jeg åndede i værelset; og når de sidste gløder slukkedes, klædte jeg mig af i største hast og søgte ly mod kulde og mørke i min seng. Jeg tog altid dukken med mig i sengen; menneskelige væsener må have noget at elske, og af mangel på værdigere genstande følte jeg glæde i at holde af et udskåret træbillede, der lignede en spurveskræmsel i miniature. Nu undrer jeg mig over den tåbelige inderlighed, jeg hang ved dette legetøj med, som jeg halvt bildte mig ind var begavet med liv og følelse. Jeg kunne ikke sove, førend dukken hvilede på min arm, og når den lå der, tryg og varm, var jeg forholdsvis lykkelig i den tro, at den ligeledes var det.

Timerne randt langsomt hen, mens jeg ventede på selskabets opbrud og lyttede efter Bessies skridt på trappen. Flere gange kom hun op for at lede efter et fingerbøl eller en saks, eller for at bringe mig lidt aftensmad – en lille æble- eller ostekage; og mens jeg spiste den, sad hun hos mig, trak derpå dynen tættere op over mig, idet hun gav mig et kys og sagde: "Godnat, miss Jane."

Når Bessie var sådan stemt, forekom hun mig som det bedste, elskeligste væsen i verden, og jeg ønskede inderligt, at hun altid ville være så venlig og dog mild, og ikke jage omkring med mig eller skænde eller pålægge mig ubillige arbejder, om hun så ofte var vant til at gøre. Bessie Lee må vist, tror jeg, have været en pige med gode naturlige anlæg, for hun var ferm i alt, hvad hun tog sig for, og havde et mærkeligt talent til at fortælle; i det mindste slutter jeg det af det indtryk, hendes ammestueeventyr gjorde på mig. Så vidt jeg mindes, var hun

også smuk. Jeg husker hende som et rankt ungt fruentimmer med sort hår, sorte øjne, regelmæssige ansigtstræk og en god, skær teint; men hun var af et heftigt, lunefuldt temperament og havde kun mådelige begreber om ret og billighed; imidlertid foretrak jeg hende, således som hun var, frem for enhver anden i Gateshead.

Det var den 15. januar, henved klokken ni om morgenen: Bessie var gået ned til morgenmad; mine kusiner var endnu ikke blevet kaldt til deres mama; Eliza var i færd med at iføre sig sin varme havedragt for at gå ned og fodre sit fjerkræ, en beskæftigelse, som hun holdt meget af, fordi hun solgte æggene til husholdersken og lagde de penge hen, hun således tjente. Hun var ligesom skabt til handel og havde et stort hang til at spare, et hang, som hun ikke blot viste ved salget af æg og kyllinger, men også ved sin prutten med gartneren om løg, frø og aflæggere; for denne havde fået befaling af mrs. Reed til at afkøbe sin unge herskerinde alle de produkter, hun ønskede at sælge af sit blomsterparterre; og Liza ville have solgt håret af sit hoved, hvis det havde indbragt hende en god gevinst. Hvad hendes penge angik, gemte hun dem i begyndelsen i hemmelige kroge, indsvøbt i tøjstumper eller papirskrøller; men da nogle af disse skatte var blevet opdaget af stuepigen og Eliza frygtede for, at de kunne blive hende frastjålet, overlod hun dem til sin moder imod ågerrenter – 50 til 60 procent; hvilke renter hun indkrævede hvert kvartal og indførte i sin lille regnskabsbog med samvittighedsfuld nøjagtighed.

Georgina sad på en høj stol, friserede sig foran spejlet, og pyntede sit hår med kunstige blomster og gamle strudsfjer, som hun havde fundet i en skuffe i pulterkammeret. Jeg var sysselsat

med at rede min seng; for jeg havde fået udtrykkelig befaling af Bessie til at have den i orden, til hun kom tilbage (hun benyttede mig nemlig nu som en slags håndlangerske, til at feje værelset, støve af osv.). Da jeg havde lagt tæppet på min seng og samlet mit nattøj sammen, gik jeg hen til vinduet for at ordne nogle billedbøger og noget dukketøj, som lå spredt rundt om; en bydende opfordring af Georgina til at lade hendes sager ligge (for de små stole og spejle, tallerkener og tekopper var hendes ejendom) standsede mig imidlertid i denne beskæftigelse; og af mangel på andet at bestille, begyndte jeg nu at ånde på de isblomster, vinduet var dækket med. Jeg fik snart et lille hul frembragt, gennem hvilket jeg kunne se ud over markerne, hvor alt lå forstenet under frostens indflydelse.

Fra dette vindue så jeg portnerens loge og kørevejen, og jeg havde netop optøet så meget af det sølvhvide løvværk, at jeg kunne skimte genstandene udenfor, da jeg så porten åbne sig og en lukket vogn rulle gennem den. Jeg iagttog dens bevægelser med ligegyldighed; der kom ofte vogne til Gateshead, men ingen bragte gæster, der interesserede sig for mig. De gjorde holdt udenfor døren, klokken lød skingrende gennem huset, og den rejsende blev indladt. Alt dette var intet i mine øjne; min opmærksomhed fandt snart en mere tiltrækkende genstand i synet af en lille sulten rødkælk, der sad og sang på grenene af det bladløse kirsebærtræ, som var fastnaglet til muren udenfor vinduet. Levningerne af min morgenmad, mælk og brød, stod på bordet; jeg rullede nogle stumper af skorpen sammen og var netop i begreb med at tage krogene af og åbne vinduet, da Bessie kom løbende op af trappen ind i børneværelset.

"Miss Jane, tag Deres forklæde af ... hvad bestiller De der? Har De vasket Deres hænder og ansigt i dag?"

Jeg gjorde et nyt ryk i krogen, inden jeg svarede, for jeg ville have, at fuglen skulle være sikker på sin morgenmad: vinduet gav endelig efter; jeg strøede krummerne dels på stengesimsen, dels på grenene af træet, derpå lukkede jeg vinduet og sagde:

"Nej, Bessie, jeg er først nu blevet færdig med sengen."

"Ligegyldige, dovne barn! Og hvad bestiller De nu? De ser så jo ud, som om De havde gjort noget ondt: hvad lukker De vinduet op for?"

Jeg blev forskånet for at svare; for Bessie syntes al have for stort hastværk til at ville høre min forklaring; hun trak mig hen til servanten og anbragte en ubarmhjertig, men heldigvis kort lutring på mine hænder og mit ansigt ved hjælp af sæbe, vand og et groft håndklæde, regalerede mit hoved med en stiv børste, tog min forklædekjole af og slæbte mig derpå ud til trappen, hvor hun bød mig gå ned på øjeblikket, da der var nogen i morgenmadsværelset, der ville tale med mig.

Jeg ville have spurgt om, hvem det var; jeg ville have erkyndiget mig, om mrs. Reed var der, men Bessie var allerede borte og havde lukket døren til børneværelset efter sig. Jeg gik langsomt ned. I de sidste to og en halv måned havde mrs. Reed aldrig ladet mig kalde; jeg havde været fængslet til børneværelset så længe, at morgenmadsværelset, spise- og selskabsstuen var blevet til uhyggelige regioner, som jeg bævede ved at betræde.

Jeg stod nu i den tomme forhal; foran mig var den anviste dør, og jeg standsede, forfærdet og skælvende. Hvilken elendig lille kujon havde frygten ikke gjort mig til i hine dage, som en

følge af uretfærdig behandling! Jeg var bange for at vende tilbage til børneværelset; jeg var bange for at gå fremad; i hele ti minutter stod jeg uvis; men en heftig ringen fra morgenmadsværelset bestemte mig: jeg måtte derind.

"Hvem kan ville tale med mig?" spurgte jeg mig selv, da jeg drejede på det massive dørhåndtag, der modstod mine anstrengelser i nogle sekunder. "Hvem får jeg at se herinde foruden tante Reed? En mand eller en kvinde?"

Døren gav endelig efter, og idet jeg trådte ind og nejede dybt, så jeg op og fik øje på – en sort støtte! Således forekom i det mindste, ved det første blik, den ranke, stive, magre, sortklædte figur mig, der stod ved kaminen: det grimme ansigt på toppen lignede en udskåret maske, der var blevet sat fast på søjlen som en slags topstykke.

Mrs. Reed sad i sin sædvanlige lænestol ved siden af kaminen; hun gav mig et vink til at træde nærmere; jeg gjorde det, og hun forestillede mig for den fremmede stenfigur med ordene:

"Dette er den lille pige, jeg har talt til Dem om."

Han – for det var en mand – vendte sit hoved langsomt om imod mig. Og efter at have mønstret mig med de to grå øjne, der funklede under et par buskede bryn, sagde han højtideligt og med lav stemme:

"Hendes vækst er lille: hvad er hendes alder?"

"Ti år."

"Så meget?" lød det tvivlende spørgsmål og han fortsatte sin mønstring et par minutter til. Derpå henvendte han sig umiddelbart til mig selv:

"Dit navn, lille pige?"

"Jane Eyre, sir."

Jeg så op, da jeg sagde det: han forekom mig som en meget høj gentleman; men det kom måske af, at jeg selv var så lille. Hans ansigtstræk var brede, og de, såvel som alle omrids af hans legeme forekom mig usædvanlig stive og frastødende.

"Nå, Jane Eyre, er du en god pige?"

Det var umuligt at svare bekræftende, min lille verden var af en modsat mening: jeg tav derfor. Mrs. Reed svarede for mig med en udtryksfuld rysten på hovedet, men tilføjede derpå:

"Jo mindre vi taler om dette kapitel, desto bedre, mr. Brocklehurst."

"Det gør mig ondt at høre; hun og jeg må tale lidt nærmere sammen," og idet han bøjede sig ned fra sit perpendikulære standpunkt, tog han plads i en lænestol lige overfor mrs. Reeds. "Kom her," sagde han.

Jeg nærmede mig; han stillede mig lige for sig. Hvilket ansigt, nu da det befandt sig i niveau med mit! Hvilken stor næse! Hvilken mund, og hvilke fremstående tænder!

"Intet syn er så sørgeligt som et uartigt barn," begyndte han, "især en uartig lille pige. Ved du, hvor de onde kommer hen efter døden?"

"Til Helvede," var mit hurtige og rettroende svar.

"Og hvad er Helvede – kan du sige mig det?"

"En ildpøl."

"Kunne du ønske at komme i denne pøl og brænde der til evig tid?"

"Nej, sir."

"Hvad må du gøre for at undgå det?"

Jeg betænkte mig et øjeblik, mit svar var ikke passende, da det endelig blev givet:

"Jeg må altid holde mig frisk og ikke dø."

"Hvorledes kan du altid holde dig frisk? Andre børn end du dør daglig. For et par dage siden begravede jeg et lille barn, som kun var fem år gammel – en god lille pige, hvis sjæl nu er i Himlen. Jeg er bange for, at man ikke ville kunne sige det samme om dig, hvis du blev kaldt herfra."

Da jeg ikke var i stand til at betage ham hans tvivl, sænkede jeg blot mit blik ned på de to store fødder foran mig og sukkede. Jeg ønskede, jeg var langt borte.

"Jeg håber, det suk kommer fra hjertet og at du fortryder, at du nogensinde har givet din fortræffelige velgørerinde anledning til utilfredshed."

"Velgørerinde!" lød det i mit indre, "de kalder alle sammen mrs. Reed for min velgørerinde ... Er hun det, så er en velgørerinde en ubehagelig person."

"Fremsiger du dine bønner hver aften og morgen?" vedblev min inkvisitor.

"Ja, sir."

"Læser du din bibel?"

"Sommetider."

"Med glæde? Holder du af den?"

"Jeg holder af Åbenbaringen og Daniels Bog og Genesis og Samuel og lidt af Exodus og nogle stykker af Kongernes og Krønikernes bøger og Job og Jonas."

"Og salmerne?"

"Salmerne? Nej, sir."

"Nej? O, hvor oprørende! Jeg har en lille dreng, yngre end du, som kan seks salmer udenad, og når man spørger ham, hvad han foretrækker: enten at spise en peberkage eller lære et vers af en salme, så siger han: "Verset, o verset! Engle synger salmer, og jeg ville ønske, at jeg var en lille engel her på jorden!" ... Og så får han to peberkager til belønning for sin barnlige fromhed."

"Salmer er ikke morsomme," bemærkede jeg.

"Det beviser, at du har et ondt hjerte, og du må bede Gud om at forandre det – om at give dig et nyt og rent – om at borttage dit hjerte af sten og give dig et hjerte af kød."

Jeg var i begreb med at spørge om måden, hvorpå en sådan operation skulle foretages, da mrs. Reed afbrød mig ved at befale mig at sidde ned og blandede sig derpå selv i samtalen.

"Jeg tror, jeg bemærkede i det brev, jeg skrev til Dem for tre uger siden, mr. Brocklehurst, at denne lille pige ikke ganske besidder den karakter og det sindelag, jeg kunne ønske. Hvis De derfor optager hende Lowood skole, ville det være mig kært, om forstanderinden og lærerinderne holdt et vågent øje med hende og fremfor alt søgte at rette hendes værste fejl, hendes hang til falskhed. Jeg omtaler dette i dit påhør, Jane, for at du kan indse det frugtesløse i at ville stikke mr. Brocklehurst blår i øjnene."

Jo, jeg havde gode grunde til at frygte og afsky mrs. Reed; for det lå i hendes natur at såre mig grusomt: jeg var aldrig vel til mode i hendes nærværelse; hvor samvittighedsfuldt jeg end adlød og hvor ivrigt jeg end stræbte at behage hende, blev mine bestræbelser dog gerne altid hånet og gengældt med sådanne ytringer som den ovenstående. Nu skar denne beskyldning mig i hjertet, fordi den blev fremsat i en fremmeds påhør; jeg indså

dunkelt, at hun allerede bandlyste håbet fra mig på det ny livstrin, hun havde bestemt mig til at betræde; jeg følte, skønt jeg ikke kunne have udtrykt denne følelse, at hun såede hårdhed og miskendelse på min fremtidige sti; jeg så mig selv forvandlet i mr. Brocklehursts øjne til et rænkefuldt, vanartigt barn, og hvad kunne jeg gøre for at råde bod på dette onde?

"Intet!" tænkte jeg, idet jeg gjorde vold på mig selv for at kvæle et suk og hastigt aftørrede nogle tårer, de afmægtige vidner om min sjæleangst.

"Falskhed er en højst sørgelig fejl hos et barn," sagde mr. Brocklehurst; "og alle løgnere vil få deres andel af Helvedeshavet, der brænder med ild og svovl; men hun skal imidlertid blive nøje bevogtet, mrs. Reed; jeg skal tale med Temple og lærerinderne om det."

"Jeg ønsker, hun må blive opdraget på en måde, der svarer til hendes udsigter," vedblev min velgørerinde, "at hun lærer ydmyghed og bliver vant til at gøre gavn. Hvad ferierne angår, skal hun, med Deres tilladelse, altid tilbringe dem i Lowood."

"Deres bestemmelser er meget fornuftige, madam," svarede mr. Brocklehurst. "Ydmyghed er en kristelig dyd og en, som især sømmer sig for eleverne i Lowood; jeg har derfor altid sørget for at den bliver dem tilbørligt indprentet. Jeg har altid studeret på, hvorledes jeg bedst har kunnet udrydde den verdslige stolthedsfølelse hos dem, og endnu forleden dag erholdt jeg et behageligt bevis på mit held. Min næstældste datter, Augusta, besøgte skolen i selskab med sin mama, og da hun kom hjem, var hendes første ord: 'O, papa, hvor alle pigerne i Lowood ser rolige og beskedne ud med deres glatkæmmede hår bag øret og deres lange forklædekjoler og de små

lærredslommer uden på kjolerne! Det er næsten som man ser fattige folks børn! Og' sagde hun. 'de så på min og mamas dragt, som om de aldrig havde set en silkekjole før!'"

"Det er noget, der behager mig særdeles," sagde mrs. Reed, "havde jeg søgt hele England igennem, ville jeg næppe have fundet et system, der passer bedre for et barn som Jane Eyre. Konsekvens, min kære mr. Brocklehurst, er en dyd, jeg anbefaler i alt."

"Konsekvens, madam, er den første af alle kristelige dyder, og den er blevet iagttaget i alt, hvad der står i forbindelse med anstalten i Lowood: simpel kost, simple dragter, simple bekvemmeligheder, hærdende, styrkende sysler og livsvaner: det er dagens orden i huset og blandt dets beboere."

"Det glæder mig, sir. Jeg kan altså stole på, at dette barn bliver optaget som elev i Lowood og behandlet der i overensstemmelse med hendes stilling og udsigter?"

"Det kan De, madam; hun skal blive anbragt i denne have for udvalgte planter – og jeg håber, hun vil vise sig taknemmelig for dette uvurderlige privilegium."

"Jeg skal sende Dem hende så snart som muligt, mr. Brocklehurst; for jeg forsikrer Dem, jeg begyndte at føle mig helt ængstelig til mode over en ansvarlighed, der er så tung som min."

"Jeg tvivler ingenlunde om det, madam – og nu vil jeg ønske Dem en god morgen. I løbet af næste uge agter jeg at vende tilbage til Brocklehurst Hall: min gode ven, ærkediakonen, vil ikke slippe mig før. Jeg skal skrive til miss Temple, at hun kan vente en ny elev ... så der vil intet være i vejen for hendes modtagelse. Farvel!"

"Farvel, mr. Brocklehurst; min kompliment til mrs. og miss Brocklehurst, og til Augusta og Theodor og master Broughton Brocklehurst."

"Jeg takker, madam. Her, lille pige, er en bog, kaldet *Barnets Vejleder*; læs den under bøn og Herrens påkaldelse, fornemmelig den del, der indeholder en skildring af den rædsomme og pludselige død, der bortrev Martha G–, et vanartigt barn, der var hengivet til falskhed og hykleri."

Med disse ord stak mr. Brocklehurst mig en tynd brochure i hånden og tog afsked, efter at have beordret sin vogn.

Mrs. Reed og jeg blev alene tilbage. Nogle minutter forløb i tavshed: hun syede, og jeg iagttog hende. Mrs. Reed kunne vel på den tid være en seks eller syv og tredive år; hun var en kone af svær bygning, bredskuldret og robust, ikke høj og just heller ikke fed; hendes ansigt var bredt, underkæben stærk og temmelig udviklet, panden lav, hagen stor og fremstående, mund og næse temmelig regelmæssige; lyse bryn hvælvede sig over et par skarpe øjne; hendes hud var mørk og tyk, hendes hår næsten hørgult, hendes konstitution kraftig – sygdom kom hende aldrig nær; hun var en ferm, dygtig husmoder, hendes husholdning og tyende stod fuldkommen under hendes kontrol; alene børnene trodsede stundom hendes myndighed og lo ad den med ringeagt. Hun klædte sig godt og havde en holdning, der bidrog til at fremhæve det smukke i dragten.

Jeg, som sad på en skammel nogle få alen fra hende, mønstrede denne skikkelse og studerede hendes træk med opmærksomhed. I min hånd holdt jeg afhandlingen, der indeholdt løgnerindens pludselige død, denne fortælling, min opmærksomhed var blevet rettet mod, som på en gavnlig

advarsel. Hvad der nys var foregået, hvad mrs. Reed havde sagt til mr. Brocklehurst om mig, hele indholdet af deres samtale dvælede endnu, nagende og knusende, i min sjæl; jeg havde følt ethvert ord lige så pinligt, som jeg havde hørt det tydeligt, og nu gærede harmfølelsen i hele mit væsen.

Mrs. Reed så op fra sit arbejde; hendes blik mødte mit, og på samme tid standsede fingrenes raske bevægelser.

"Gå ud af værelset! Gå tilbage til børneværelset!" lød hendes bud.

Mit blik eller noget andet må have forekommet hende fornærmeligt; for hun udtalte disse ord med heftig, skønt undertrykt vrede. Jeg rejste mig; jeg gik hen til døren; jeg vendte om igen ... jeg gik hen til vinduet, tværs over gulvet, og stillede mig derpå tæt på hende.

Tale måtte jeg: jeg var blevet trådt så grusomt under fode, at jeg måtte vende mig mod foden ... men hvorledes? Stod det i min magt at lade min fjende føle brodden? Jeg samlede min kraft og gav den luft i denne pludselige erklæring:

"Jeg er ikke falsk; var jeg det, ville jeg sige, at jeg holdt af Dem; men det gør jeg ikke – jeg hader Dem mere end alle andre på jorden, undtagen John Reed, og denne bog om løgnersken kan De give Deres datter Georgina; for det er hende, der lyver, og ikke mig!"

Mrs. Reeds hænder lå endnu uvirksomme på hendes arbejde; hendes iskolde blik vedblev at dvæle ved mit ansigt.

"Har du mere at sige?" spurgte hun, snarere i en tone, et menneske ville tiltale en voksen modstander med, end den, man som regel benytter mod et barn.

Dette blik og denne stemme oprørte hele den antipati, jeg nærede mod hende. Dirrende fra top til tå og henrevet af ustyrlig heftighed fortsatte jeg:

"Jeg er glad over, at De ikke er min slægtning: jeg vil aldrig kalde Dem tante igen, så længe jeg lever. Jeg vil aldrig komme og besøge Dem, når jeg vokser til; og når nogen spørger mig om min mening om Dem og hvorledes De behandlede mig, vil jeg svare, at den blotte tanke om Dem gør mig syg, at De behandlede mig med hen nedrigste grusomhed."

"Hvor tør du sige det, Jane Eyre?"

"Hvor jeg tør, mrs. Reed? Hvor jeg tør? Fordi det er sandhed. De tror ikke, jeg har nogen følelse, og at jeg kan hjælpe mig uden det mindste gran af venlighed; men således kan jeg ikke leve, og De har ingen medlidenhed. Jeg skal huske til min dødsdag, hvordan De kastede mig tilbage – voldsomt og ubarmhjertigt – i det røde kammer og låsede mig inde der, skønt jeg var dødsens angst, og skønt jeg råbte, mens frygten var nær ved at kvæle mig: Vær barmhjertig, tante Reed! Vær barmhjertig! Og den straf måtte jeg lide, fordi Deres ondskabsfulde søn havde slået mig til blods uden grund. Det skal jeg fortælle alle og enhver, som spørger. Folk tror, De er en god kone, men De er ond, hårdhjertet; *De* er falsk!"

Inden jeg var færdig med dette svar, begyndte min sjæl at udvide sig, at juble i den sælsomste følelse af frihed, jeg nogen sinde har følt. Det var som om et usynligt bånd var sprængt, og som om jeg havde kæmpet mig frem til en uventet frihed. Denne følelse var ikke uden grund: Mrs. Reed så forfærdet ud; hendes arbejde var faldet ned fra hendes skød; hun løftede sine

hænder i vejret, rokkede frem og tilbage og fortrak endog sit ansigt som om hun ville græde.

"Jane, du svæver i vildfarelse, hvad fattes dig? Hvorfor ryster du så voldsomt? Vil du ikke ... vil du ikke drikke et glas vand?"

"Nej, mrs. Reed."

"Er der noget ellers, du ønsker, Jane? Jeg forsikrer dig, jeg ønsker at være din veninde."

"Min ... aldrig! De sagde til mr. Brocklehurst, at jeg havde et falsk, vanartigt sindelag og; og jeg vil fortælle alle i Lowood, hvad De er og hvad De har gjort."

"Jane, det er noget, du ikke forstår: børns fejl må rettes."

"Falskhed er ikke min fejl!" råbte jeg i en vild, heftig tone.

"Men du er lidenskabelig, Jane, det må du indrømme ... Og gå nu tilbage til børneværelset som en rar pige – og læg dig lidt."

"Jeg er ikke Deres rare pige; jeg kan ikke lægge mig ... Send mig snart i skole, mrs. Reed, for her er det mig forhadt at bo!"

"Hun skal virkelig snart komme der," mumlede mrs. Reed *sotto voce*, og efter at have taget sit arbejde op, forlod hun værelset.

Jeg var alene – jeg havde beholdt valpladsen. Det var det hårdeste slag, jeg havde leveret, og den første sejr, jeg havde vundet. Jeg stod længe ved kaminen, hvor mr. Brocklehurst havde stået, og jeg nød min triumferende ensomhed. Først tilsmilede jeg mig selv og følte mig opløftet; men denne stolte glæde sank lige så hurtigt som det svulmende blod i mine årer. Et barn kan ikke kæmpe med ældre folk, som jeg havde gjort, kan ikke give sine rasende følelser utøjlet løb, som jeg havde givet mine, uden at der senere indtræder en reaktion, når samvittigheden gør sig gældende. En brændende,

vildtflammende hede ville have været et passende billede på mit sind, da jeg anklagede og truede mrs. Reed; den samme hede, sort og afsviet, efter at flammerne havde ophørt at brænde, ville lige så passende have gengivet min påfølgende stemning. Da en halv times ensomhed og eftertanke havde vist mig det tåbelige i min opførsel og det farlige i mit had og dets udbrud.

Jeg havde for første gang i livet smagt hævnens sødme; den var, ligesom krydret vin, når man synker den, varm og aromatisk; men den metalliske, bidende eftersmag bibragte mig en fornemmelse, som om jeg havde fået gift. Nu ville jeg gerne være gået efter mrs. Reed for at bede hende om forladelse, men jeg vidste, dels af erfaring og dels af instinkt, at dette kun ville bevæge hende til at støde mig endnu foragteligere fra sig.

Jeg ville finde næring for ædlere følelser i mit indre end det mørke, indsluttede had og tog derfor en bog – det var Tusind og en Nat. Jeg satte mig ned og prøvede på at læse. Men jeg kunne ingen mening finde i indholdet; mine egne tanker svømmede mellem mig og de sider, jeg altid for havde fundet fortryllende. Jeg åbnede en glasdør i morgenmadsværelset; egnen udenfor var ganske stille; den stærke frost regerede, uforstyrret af sol eller blæst, over markerne. Jeg dækkede mit hoved og mine arme med skørtet af min kjole og gik ud for at gå en tur i den mest afsidesliggende del af parken; men jeg fandt ingen fornøjelse i de tavse træer, de nedfaldne grankogler eller de rødbrune, visne løvdynger, som efterårsstormene havde hobet sammen og frosten nu stivnet. Jeg lænede mig op til en låge og så ud på en øde eng, hvor ingen får græssede, og hvor det korte græs var krympet sammen og blevet hvidt. Det var hvad man

kalder gråvejr; en monoton skyhimmel hvælvede sig over alt, nu og da faldt sneflager ned, som lejrede sig på stubbene uden at smelte. Jeg stod der som et ulykkeligt barn og hviskede atter og atter til mig selv: "Hvad skal jeg gøre? Hvad skal jeg gøre?"

Pludselig hørte jeg en klar stemme kalde:

"Miss Jane! hvor er De? ... Kom op til lunch!"

Det var Bessie, det hørte jeg nok; men jeg rørte mig ikke, førend jeg hørte hendes lette skridt på stien.

"Slemme lille pige, hvorfor kommer De ikke, når jeg kalder på Dem?" sagde hun.

Bessies nærværelse forekom mig trøstelig – selv om hun, som sædvanlig, var noget uvenlig – i sammenligning med de tanker, jeg havde ruget over. Sagen var den, at jeg nu, efter min kamp med og sejr over mrs. Reed, ikke var stemt til at bryde mig meget om barnepigens flygtige vrede; men jeg *var* stemt til at bade mig i hendes hjertes ungdommelige solskin. Jeg slyngede derfor begge armene om hende og sagde:

"Vær rar, Bessie, og skænd ikke!"

Denne handling var mere fri og frygtløs end nogen af dem, jeg var vant til at tillade mig; og det være nu som det vil, den behagede hende.

"De er et forunderligt barn, miss Jane," sagde hun og så ned på mig; "et lille ensomt, indelukket væsen. Nå, og De skal i skole, hører jeg?"

Jeg nikkede.

"Vil det ikke gøre Dem ondt at forlade stakkels Bessie?"

"Hvad bryder Bessie sig om mig? Hun skænder altid på mig."

"Fordi De er sådan en besynderlig, frygtsom, sky lille ting. De skulle være dristigere."

"Hvad? For at blive endnu mere mishandlet?"

"Nonsens! Men De har det ikke godt, det er sikkert nok. Min moder sagde, da hun besøgte mig forrige uge, at hun ikke for alverden ville have nogen af sine børn i Deres sted, hvis hun havde haft små. Nå, kom nu ind, jeg har godt nyt at fortælle Dem."

"Det tror jeg ikke du har, Bessie."

"Barn, hvad mener De? Hvad er det for et sørgeligt blik, De tilkaster mig? ... Jo, ser De, fruen og de unge damer og master John skal køre ud til et teselskab i aften, og De skal drikke te hos mig. Jeg vil bede kokkepigen bage Dem en lille kage, og så skal De hjælpe mig at se Deres tøj efter, for jeg skal snart pakke det ned i kufferten. Fruen siger, at De forlader Gateshead om en dag eller to, og De skal nu vælge alt det legetøj og hvad der ellers kan være, som De ønsker at tage med Dem."

"Bessie, du må love mig, at du ikke vil skænde på mig, så længe jeg er her."

"Ja, det lover jeg; men så må De også være en rar pige og ikke være bange for mig. Far ikke sammen, hvis jeg skulle træffe til at tale lidt hårdt til Dem – det er så kedeligt!"

"Jeg tror ikke, jeg nogensinde vil blive bange for dig mere, Bessie, for nu er jeg blevet vant til dig ... Jeg vil snart få andre mennesker at frygte."

"Frygter De dem, vil De også mishage dem."

"Ligesom dig, Bessie."

"Mig mishager De ikke, miss Jane; jeg tror, jeg holder mere af Dem end af alle de andre."

"Det viser du ikke!"

"Se til den lille næsvis! De taler i en ganske anden tone end før. Hvad har gjort Dem så dristig og kæphøj?"

"Jeg skal snart skilles fra dig, Bessie, og desuden –"

Jeg var i begreb med at ytre noget om, hvad der var forefaldet mellem mig og mrs. Reed, men efter nærmere overlæg anså jeg det for rigtigst at tie med det.

"De er altså glad ved at forlade mig?"

"Langtfra, Bessie; nu smerter det mig snarere."

"Nu? ... Og snarere? Hvor koldt min lille dame siger det! Jeg tør parere på at De ikke engang ville give mig et kys, hvis jeg bad Dem om det nu; De ville svare, at De snarere ville lade være."

"Jeg vil kysse dig med glæde, Bessie; bøj dig ned!"

Bessie efterkom opfordringen; vi omfavnede hinanden, og jeg fulgte hende ind i huset med et lettet hjerte. Den eftermiddag henrandt i fred og harmoni, og om aftenen fortalte Bessie mig nogle af sine mest interessante historier og sang nogle af sine skønneste sange for mig. Selv for mig havde livet sine solglimt.

5

Næppe var klokken slået fem om morgenen den 19. januar, førend Bessie bragte et lys ind i mit kammer og fandt mig allerede oppe og påklædt. Jeg var stået op en halv time førend hun kom, havde vasket mit ansigt og gjort mit toilette ved skinnet af den nedgående halvmåne, hvis stråler trængte ind gennem det smalle vindue i nærheden af min seng. Jeg skulle forlade Gateshead samme morgen med en vogn, som kom forbi parkporten klokken seks. Bessie var den eneste, der var oppe, hun havde lagt i kaminen i børneværelset, hvor hun nu fik travlt med at servere min morgenmad. Få børn kan spise, når tanken om en rejse opfylder deres sind; jeg kunne ikke heller. Bessie, som forgæves ville nøde mig til at nyde nogle skefulde af den kogte mælk, hun havde tillavet, svøbte nogle kiks ind i et papir og puttede dem i min pose; derpå hjalp hun mig min pels og min hat på, kastede selv et sjal om sig og ledsagede mig ned af trappen. Da vi kom forbi mrs. Reeds sovekammer, spurgte hun mig, om jeg ikke ville gå ind og sige farvel til fruen.

"Nej, Bessie, hun kom til min seng i aftes, da du var gået ned i køkkenet, og sagde, at jeg ikke behøvede at forstyrre hverken hende eller mine kusiner, når jeg rejste; og hun bad mig huske på, at hun altid havde været min bedste veninde og tale godt om hende og være taknemmelig."

"Hvad svarede De, miss Jane?"

"Ingenting; jeg dækkede mit ansigt med dynen og vendte mig fra hende om til væggen."

"Det burde De ikke have gjort!"

"Jo, Bessie; mrs. Reed har ikke været min veninde, hun har været min fjende."

"O, sig ikke det, miss Jane!"

"Farvel, Gateshead!" råbte jeg, da vi kom gennem hall'en og forlod den gennem indgangsdøren.

Månen var gået ned, og det var bælgmørkt. Bessie bar en lygte, hvis skin faldt på den af den foregående dags tøvejr tilsølede grusvej. Det var en bidende kold vintermorgen; mine tænder klaprede, da jeg ilede hen ad kørevejen. Der var lys i portnerlogen; da vi nåede den, fandt vi portnerens kone i færd med at tænde op; min kuffert, som var båret ned om aftenen, stod parat ved døren. Klokken manglede kun få minutter i seks, og kort efter at den var slået, forkyndte en fjern raslen den ventede vogn; jeg gik hen til døren og så, hvorledes dens lygter hurtigt nærmede sig gennem mulmet.

"Skal hun rejse alene?" spurgte portnerkonen.

"Ja."

"Hvor langt er det?"

"Halvtreds mile."

"Hvilken forfærdelig vej! Det undrer mig, at mrs. Reed tør lade hende rejse sådan på egen hånd."

Vognen kom nu; den gjorde holdt udenfor porten med sine fire heste og med ruffet fuldt besat af passagerer. Konduktøren og kusken indskærpede os hastværk; min kuffert blev hejset op, og jeg blev taget fra Bessies hals, hvortil jeg klyngede mig under kys og tårer.

"For alt i verden, tag godt vare på hende," råbte hun til konduktøren, da denne løftede mig ind i vognen.

"Det kan De være rolig for," var svaret.

Døren blev lukket, en stemme råbte: "Alt klart!" og vi rullede afsted.

Således skiltes jeg fra Bessie og Gateshead; således hvirvledes jeg bort til ubekendte og, som jeg dengang troede, fjerne og hemmelighedsfulde egne.

Jeg husker kun lidt af rejsen; jeg ved blot, at den dag forekom mig unaturlig lang, og at vi syntes at tilbagelægge hundreder af mile. Vi kom gennem flere byer, og i en af dem, en meget stor, gjorde vognen holdt; hestene blev spændt fra, og passagererne steg ned for at spise til middag. Jeg blev ført ind i et gæstgiversted, hvor konduktøren opfordrede mig til at nyde noget; men da jeg ingen appetit havde, efterlod han mig i et stort værelse med en kamin ved hver ende, en lysekrone under loftet og et galleri højt oppe på væggene, fyldt med musikalske instrumenter. Her vandrede jeg længe frem og tilbage med sælsomme følelser og i en dødelig angst for at nogen skulle komme ind og bemægtige sig mig; for jeg troede på menneskerøvere; deres bedrifter var ofte blevet skildret med levende farver i Bessies eventyr. Endelig kom konduktøren tilbage; jeg blev atter stuvet ind i vognen, min beskytter besteg sit eget sæde, blæste i sit horn, og nu gik det lystigt over L–'s brolagte gader.

Eftermiddagen var fugtig og tåget; hen imod skumringen begyndte jeg at føle, at vi nu måtte være langt borte fra Gateshead; vi ophørte at komme gennem byer; landets udseende forandrede sig; store grå høje dukkede op i horisonten, og da mørket faldt på, kom vi ned i en mørk, skovrig dal. Længe efter at natten havde sænket sig ned over jorden, hørte jeg stormen bruse gennem træerne. Denne lyd

dyssede mig endelig i søvn; men jeg havde ikke sovet længe, førend bevægelsens pludselige ophør vækkede mig; vogndøren var åbnet, og én, der lignede en tjenestepige, stod foran den. Ved skinnet af lygterne så jeg hendes ansigt og dragt.

"Er her en lille pige, som hedder Jane Eyre?" spurgte hun.

Jeg svarede "ja" og blev derpå løftet ud; min kuffert blev hejset ned, og vognen rullede straks videre.

Jeg var stiv af den lange sidden og forvildet af vognens larm og skumplen: jeg opbød hele min bevidsthed og så mig om. Regn, blæst og mørke opfyldte luften; ikke desto mindre kunne jeg dunkelt skimte en mur foran mig og en åben dør i den. Gennem denne dør gik jeg med min nye ledsagerinde; hun lukkede og låsede den efter os. Nu så jeg et hus, eller flere huse – for det var en omfattende bygning – med mange vinduer og lys i nogle af dem; vi gik op ad en bred, asfalteret sti og blev indladt gennem en ny dør; derpå bragte tjenestepigen mig gennem en gang ind i et opvarmet værelse, hvor hun forlod mig.

Jeg stod og varmede mine valne fingre over ilden og så mig derpå om; der var intet lys, men det uvisse skær fra kaminen viste mig af og til tapetserede vægge, gulvtæpper, gardiner og skinnende mahognimøbler: det var audienssalen. Den var ikke så rummelig eller rigt udstyret som salen i Gateshead, men dog ret hyggelig. Jeg brød just ikke min hjerne med at udfinde betydningen af et maleri på væggen, da døren åbnede sig og en person trådte ind med lys; en anden fulgte bagefter.

Den første var en høj dame med mørkt hår, mørke øjne og en bleg, bred pande; hendes figur var tildels indhyllet i et sjal, hendes mine alvorlig og hendes holdning rank og lige.

"Barnet er næsten for ungt til således at rejse alene," sagde hun og satte lyset ned på bordet. Hun betragtede mig opmærksomt i et minut eller to og tilføjede derpå:

"Det er bedst, hun kommer i seng straks; hun ser træt ud ... Ikke sandt, du er træt?" spurgte hun og lagde sin hånd på min skulder.

"Lidt, madam."

"Og sulten vist også ... Giv hende lidt aftensmad, inden hun går i seng, miss Miller. Er dette første gang, du har forladt dine forældre for at gå i skole, min lille pige?"

Jeg fortalte hende, at jeg ingen forældre havde.

Hun spurgte mig, hvor længe det var siden, de døde, dernæst hvor gammel jeg var, hvad jeg hed, om jeg kunne læse, skrive og sy lidt, hvorpå hun klappede mig kærligt på kinden og affærdigede mig og miss Miller med ordene: at hun håbede, jeg ville blive et godt barn.

Den dame, jeg forlod, kunne vel være en ni og tyve år gammel; den, der gik med mig, så nogle år yngre ud. Den første imponerede mig med sin stemme, sit blik og sin mine; miss Miller var mere hverdags, stærktbygget, skønt hendes ansigt bar spor af bekymringer, heftig i gang og væsen som én, der altid har en mængde forretninger at varetage; jeg troede i hende at se, hvad jeg også snart opdagede at hun var, en underlærerinde.

Ledet af hende kom jeg gennem det ene værelse efter det andet, den ene korridor efter den anden, i den store, uregelmæssige bygning, indtil den dybe og noget uhyggelige stilhed, der hvilede over den del af huset, vi havde tilbagelagt, blev afløst af den summende lyd af mange stemmer. Vi trådte

nu ind i langt, dybt værelse med store fyrreborde, to ved hver ende, på hvilke der brændte fire par lys. På bænkene rundt omkring bordene sad en skare piger af enhver alder fra ni eller ti til tyve år. Set ved lysenes matte skin forekom deres antal mig uendeligt, skønt de i virkeligheden ikke oversteg firs; de var alle klædt ens, i brune kjoler af et ejendommeligt snit og lange lærredsforklæder. Det var selvstudiets time; de var beskæftiget med at gennemgå deres lektier til næste morgen, og den summen, jeg havde hørt, var det forenede resultat af deres fremhviskede repetitioner.

Miss Miller gav mig et tegn til at sætte mig på en bænk ved døren; derpå gik hun op til den øverste ende af det lange værelse og råbte:

"Medhjælperinder! saml lærebøgerne sammen, læg dem bort!"

Fire høje piger rejste sig fra de forskellige borde og gik rundt om dem for at samle bøgerne og bringe dem bort. Miss Miller gav nu en ny befaling:

"Medhjælperinder! hent aftensmaden!"

De høje piger gik ud og kom straks tilbage, hver med en bakke, hvorpå man så de behørige portioner – hvad det var, vidste jeg ikke – sammen med en vandkande og et krus på hver bakke. Portionerne blev uddelt; de, der havde lyst, tog en drik vand, og kruset var fælles for alle. Da turen kom til mig, drak jeg – for jeg var tørstig – men rørte ikke maden; træthed og spænding havde sat mig ud af stand til at nyde noget; men jeg så nu, at det var tynde i stykker skårne havrekager.

Da måltidet var endt, læste miss Miller aftenbønnen, og klasserne begav sig rodevis op af trappen. Overvældet af

mathed lagde jeg næppe mærke til beskaffenheden af soveværelset; dog så jeg, at det, ligesom skolesalen, var usædvanlig langt. Denne nat skulle jeg være miss Millers sengekammerat; hun hjalp mig med at klæde mig af. Da jeg var kommet til ro, betragtede jeg de lange rækker senge, som hastigt blev indtaget af eleverne, hver især af to; ti minutter efter blev lyset slukket, og midt i stilheden og det dybe mørke faldt jeg i søvn.

Natten henrandt hurtigt: jeg var for træt til at drømme. Jeg vågnede blot engang, for at høre stormen hvine i stærke stød og regnen styrte ned i strømme, og for at mærke, at miss Miller havde taget plads ved min side. Da jeg atter åbnede mine øjne, ringede en klokke lydeligt; pigerne var oppe og klædte sig på; endnu var dagen ikke begyndt at gry, og der brændte et eller to tællelys i værelset. Jeg stod også op, skønt ugerne; det var bitterlig koldt, og jeg gjorde mit toilette, så godt som mine skælvende hænder ville tillade det, hvorpå jeg vaskede mig, da der endelig blev et bækken til overs; men dette var ikke tilfældet straks; for der var kun ét bækken til hver seks piger på servanterne, der stod midt i værelset. Klokken lød atter; alle opstillede sig i roder og steg ned af trappen til det svagt oplyste og kolde skoleværelse. Her blev morgenbønnen læst af miss Miller, som derpå råbte:

"Formér klasser!"

I nogle minutter opstod der en stor larm, under hvilken miss Miller uophørligt gentog: "Tavshed!" og "Orden!" Da den sagtnede sig, så jeg dem alle opstillet i fire halvcirkler foran fire stole ved de fire borde; alle holdt bøger i hænderne, og en stor bog, der lignede en bibel, lå på hvert bord foran det ledige sæde.

Derpå fulgte en kort pause, hvorunder man kun hørte en svag summen; miss Miller gik imidlertid fra klasse til klasse for også at neddysse denne lyd.

Nu lød atter en klokke i det fjerne, tre fruentimmer trådte straks efter ind i salen; hver gik til sit bord og indtog sit sæde, således at miss Miller beklædte den fjerde ledige stol, der stod nærmest ved døren og som de mindste af børnene var samlet om. Til denne laveste klasse blev jeg kaldt hen og opstillet ved enden af samme.

Nu begyndte forretningerne; visse stykker af den hellige skrift blev fremsagt udenad, og dernæst blev flere kapitler af Bibelen oplæst, hvilket varede en time. Da denne øvelse var endt, var det blevet lys dag. Den utrættelige klokke ringede nu for fjerde gang; klasserne blev beordret ind i en anden sal til morgenmad. Hvor glad var jeg er ikke over denne udsigt til at få noget at spise! Og jeg var næsten syg af hunger, da jeg intet havde nydt hele den foregående dag.

Refektoriet var et stort, mørkt værelse med lavt loft. På to lange borde dampede skåle med noget varmt, men til min bedrøvelse var lugten langtfra at være indbydende. Jeg så en almindelig ytring af misfornøjelse, da duften af retterne steg op i deres næser, der var bestemt til at nyde dem. Fra processionens bagtrop, de voksne piger af første klasse, hørtes tydeligt de ordene:

"Skændigt! Nu er suppen sveden igen!"

"Stille!" råbte en stemme, dog ikke miss Millers, men en af overlærerindernes, et lille, mørkladent fruentimmer, pynteligt klædt, men af et noget bistert udseende, som stillede sig hen ved den øverste ende af det ene bord, mens et mere korpulent

fruentimmer tog plads ved det andet. Jeg så mig forgæves om efter hende, jeg havde talt med om aftenen; hun var ikke til stede: miss Miller sad ved den laveste ende af det bord, jeg stod ved, og en sælsom, gammelagtig dame af et fremmed udseende – den franske lærerinde, som jeg senere erfarede – indtog den tilsvarende plads ved det andet. Der blev holdt en lang bordbøn og afsunget en hymne; derpå bragte en tjenestepige te ind til lærerinderne, og måltidet begyndte.

I min grådighed sank jeg en skefuld eller to af min portion uden at tænke på dens smag, men da hungerens første krav var tilfredsstillet, mærkede jeg, at jeg havde at bestille med noget væmmeligt ruskomsnusk: sveden suppe er næsten lige så uspiselig som rådne kartofler; sulten selv bliver syg ved dens nydelse. Skeerne bevægede sig langsomt; jeg så, hvorledes enhver af pigerne smagte på den, og prøvede på at synke stoffet; men dette forsøg blev i de fleste tilfælde snart opgivet. Morgenmaden var forbi, og ingen havde spist morgenmad. Da vi havde takket for hvad vi ikke havde fået og afsunget nok en hymne, skete tilbagetoget til skolesalen. Jeg var en af de sidste, der gik ud, og da jeg kom forbi bordene, så jeg en af lærerinderne tage en skål og smage på suppen, hun så på de andre. Alles miner røbede mishag, og den ene, den korpulente hviskede:

"Gud, hvor det dog er skammeligt!"

Der forløb et kvarter, inden lektionerne begyndte på ny, og i den mellemtid herskede der en vældig larm i skolesalen; for i det tidsrum lod det til, at eleverne havde lov til at tale højere og friere end ellers, og de benyttede sig af deres privilegium. Hele samtalen drejede sig om morgenmaden, som alle var enige om

at fordømme. De stakkels børn! det var den eneste trøst, de havde. Miss Miller var nu den eneste tilstedeværende lærerinde, og om hende havde der samlet sig en gruppe voksne piger, som talte til hende med energiske og betydningsfulde gebærder. Jeg hørte mr. Brocklehursts navn blive udtalt af nogle læber, og miss Miller rystede misbilligende på hovedet over det; men det syntes ikke at være hende magtpåliggende at dæmpe den almindelige harme; formodentlig delte hun den selv.

Et ur i skoleværelset slog ni; miss Miller forlod kredsen, stillede sig midt i værelset og råbte:

"Stille! På jeres pladser!"

Disciplinen sejrede; fem minutter efter var ordenen genoprettet i den larmende skare, og en slags forholdsmæssig tavshed fik bugt med den babyloniske tungeforvirring. Overlærerinderne indtog nu atter deres sæder; men endnu syntes alle at vente. Ordnet på bænke langs med salens sidevægge sad de firsindstyve piger ubevægelige og stive; det var en snurrig forsamling; alles hår var kæmmet glat ned bag øret; ikke en eneste krølle var synlig. De brune kjoler gik langt op i halsen, hvor de var omgivet med smalle kraver, foran på kjolerne var små lærredslommer befæstet, som tjente til syposer; og samtlige bar de uldstrømper og landlige sko med messingspænder. Over tyve af de således kostumerede piger var nu fuldvoksne, eller rettere unge fruentimmer; det klædte dem ilde og gav selv de smukkeste et komisk udseende.

Jeg var endnu sysselsat med at betragte såvel dem som lærerinderne – hvoraf ingen tiltalte mig synderligt, for den korpulente var temmelig rå, den mørkladne hidsig og bister, den fremmede grotesk, og miss Miller, stakkel, så træt og

næsten overaset ud – da hele skolen, mens mit blik vandrede fra ansigt til ansigt, pludselig rejste sig på én gang, som sat i bevægelse af én og samme springfjeder.

Hvad var grunden? Jeg havde ikke hørt nogen befaling blive givet: jeg var ganske forbavset. Inden jeg genvandt min fatning, havde klasserne sat sig igen; men da alles blikke fæstede sig på ét sted, fulgte mit den almindelige retning og faldt nu på den person, der havde modtaget mig aftenen i forvejen. Hun stod i baggrunden af det lange værelse, tæt ved kaminen – for der var en i hver ende – og mønstrede begge rækkerne tavs og alvorligt. Miss Miller nærmede sig og syntes at spørge hende om noget; efter at have fået svaret, gik hun tilbage til sin plads og sagde højt og lydeligt:

"Medhjælperinder ved første klasse, hent jord- og himmelgloben!"

Mens denne opfordring blev efterkommet, bevægede damen sig langsomt ned ad salen. Jeg formoder, at jeg må have en mægtig ærbødighedssans; for jeg har endnu bevaret den følelse af beundrende ærefrygt, jeg med mit blik fulgte hendes skridt med. Nu, ved højlys dag, var hun høj, skøn og ulasteligt formet; brune øjne og lange silkefrynser rundt om lågene fremhævede den høje og brede pandes hvidhed; ved begge tindingerne var det mørkebrune hår opsat i rige krøller – det var moden på den tid, da man hverken kendte det glatte, ned over kinden bølgende hår eller de lange lokker. Hendes dragt, som ligeledes var på mode, bestod af et purpurrødt stof, garneret med sort fløjl; et guldur – dengang var ure ikke så almindelige som nu – glimrede i hendes bælte. Dertil føjer læseren, for at fuldstændiggøre maleriet, aristokratisk fine træk, en bleg, men

skær teint og en fornem mine og holdning, og han vil, i det mindste for så vidt ord kan bevirke det, have en tydelig idé om miss Temples udvortes – Maria Temples, som jeg senere så navnet skrevet i en bønnebog, jeg blev beæret med at bære til kirken for hende.

Forstanderinden for Lowood (thi det var denne dame) tog plads foran de omtalte glober, der nu stod på et af bordene, kaldte den første klasse om sig og begyndte at holde en forelæsning i geografi; de lavere klasser blev kaldt hen til lærerinderne, og lektioner i historie, grammatik osv. vedvarede vel i en time; derpå fulgte skrivning og aritmetik, samtidig med at miss Temple gav nogle af de ældre piger undervisning i musik.

Klokken bestemte varigheden af hver lektion, og endelig slog den tolv. Da rejste forstanderinden sig.

"Jeg har et ord at sige eleverne," begyndte hun.

Den larm, der følger med læretimernes ophør, var allerede begyndt, men hendes stemme bragte den til at forstumme. Hun fortsatte:

"I har fået en morgenmad i morges, som I ikke kunne spise: I må være sultne ... og jeg har givet befaling til, at en lunch, bestående af brød og ost, skal uddeles blandt jer alle."

Lærerinderne så forbavset på hende.

"Det vil blive gjort på mit ansvar," tilføjede hun forklarende og forlod værelset straks efter.

Osten og brødet blev øjeblikkelig bragt ind og omdelt til hele skolens store glæde og forfriskning. Nu blev der kommanderet "Til haven!" Alle pigerne tog en simpel stråhat på med røde calicos bånd og iførte sig en kåbe af tykt, gråt stof. Jeg blev

ekviperet på samme måde, og idet jeg fulgte strømmen kom jeg ud i den fri luft.

Haven var stor og indhegnet med så høje mure, at de udelukkede enhver udsigt. En dækket veranda strakte sig langs ned med den ene side, og brede gange begrænsede rummet i midten, som var afdelt i flere snese små bede; disse bede var anvist alle eleverne til dyrkning, og hvert bed havde sin ejerinde. Når de var fulde af blomster, tog de sig uden tvivl godt ud; men nu, mod slutningen af januar, var alt øde og henvisnet. Jeg gyste, da jeg stod og så mig om: det var en uhensigtsmæssig dag for et ophold under åben himmel; for om det end ikke regnede, var atmosfæren dog opfyldt af en gullig, fugtig tåge, og jorden var endnu våd og klæbrig af den natlige regn. De stærkeste af pigerne løb omkring og legede tagfat; men flere grupper af små, blege væsener flokkede sig sammen for at søge ly og varme i verandaen, og blandt disse hørte jeg flere gange, når den tykke tåge gennemtrængte deres rystende lemmer, lyden af en hul, hæs hoste.

Endnu havde jeg ikke talt til nogen, og ingen syntes at lægge mærke til mig. Jeg stod ganske ensom, men jeg var vant til denne følelse af ensomhed; den nedtrykte mig ikke synderlig. Jeg lænede mig op til en pille i verandaen, svøbte min grå kåbe tæt omkring mig og overlod i mig, idet jeg forsøgte at glemme den kulde, der plagede mig udvendig og den utilfredsstillede hunger, der nagede mig indvendig, til den syssel at iagttage og tænke. Mine betragtninger var alt for ubestemte og fragmentariske til at fortjene omtale: endnu vidste jeg næppe, hvor jeg var; Gateshead og mit svundne liv syntes at ligge i umådelig afstand fra mig; det nuværende var vagt og fremmed,

og om fremtiden kunne jeg intet begreb gøre mig. Jeg kastede et blik omkring i den klosterlige have og betragtede derpå huset, en svær bygning, hvoraf det halve så gammelt og gråt ud, den anden halvdel ny.

Den ny tilbygning, som indeholdt skole- og sovesalen, var udstyret med store korsvinduer, som gav den et kirkeagtigt anstrøg, og en stentavle over døren bar følgende inskription:

"Lowood Institut. – Denne del blev genopført A. D. – af Naomi Brocklehurst af Brocklehurst Hall her i grevskabet." – "Lad eders lys skinne for menneskene, at de må se eders gode gerninger og prise eders fader, som er i Himmelen." St. Matt.

Jeg læste disse ord flere gange; jeg følte, at de trængte til en forklaring, og var slet ikke i stand til at gætte deres betydning. Jeg grublede endnu over meningen af "Institut" og bestræbte mig for at finde ud af sammenhængen mellem de første ord og skriftstedet, da lyden af en hosten i min nærhed fik mig til at vende mig om. Jeg så en pige sidde på en bænk nær ved; hun bøjede sig over en bog, hvis indhold syntes at interessere hende, og fra det sted, hvor jeg stod, kunne jeg se titlen: det var "Rasselas", et navn, der frapperede mig som usædvanligt og følgelig måtte tiltale mig. Idet hun vendte et blad om, kom hun til at se op, og jeg gav mig straks i samtale med hende:

"Er din bog morsom?"

Jeg havde allerede betænkt, at jeg ville bede hende låne mig den en dag.

"Jeg holder af den," svarede hun, efter at have betragtet mig et øjeblik.

"Hvad handler den om?" vedblev jeg. Jeg ved næppe, hvor jeg fik den dristighed fra således at indlade mig i en konversation

med en fremmed, dette skridt stred mod min natur og mine vaner; men jeg tror, at hendes beskæftigelse berørte en eller anden sympatetisk streng hos mig; for jeg holdt også af læsning, skønt af den lette, barnagtige sort; jeg kunne ikke forstå eller fordøje det alvorlige og grundige.

"Du må nok se den," svarede pigen og rakte mig bogen.

Jeg gjorde det; men en kort undersøgelse overbeviste mig om, at indholdet var mindre tillokkende end titlen; "Rasselas" faldt ikke i min eventyrlige smag; jeg så intet om feer eller alfer; ingen lunefulde afvekslinger syntes at afbryde det monotone i de tættrykte sider. Jeg gav hende den igen; hun modtog den roligt, og uden at sige et ord ville hun atter til at fordybe sig i indholdet, da jeg på ny vovede at forstyrre hende.

"Kan du sige mig, hvad de ord derhenne på stenen over døren betyder? Hvad er Lowood Institut?"

"Det hus, du nu skal opholde dig i."

"Og hvorfor kalder de det for institut? Er der nogen forskel på denne og andre skoler?"

"Det er tildels en velgørenhedsanstalt; du og jeg og alle de andre er fattige børn. Jeg formoder, du er forældreløs: enten din fader eller din moder må sikkert være død?"

"De døde begge, førend jeg kan erindre dem."

"Nå, alle pigerne her har mistet enten den ene eller begge deres forældre, og dette er et opdragelsesinstitut for forældreløse børn."

"Betaler vi ingen penge? Bor vi her for intet?"

"Vi eller vore venner betaler femten pund om året for hver."

"Hvorfor kalder de det da en velgørenhedsanstalt?"

"Fordi femten pund ikke er nok for kost og undervisning, og manglen dækkes ved subskription."

"Hvem bidrager til det?"

"Flere godhjertede damer og herrer her i omegnen og i London."

"Hvem var Naomi Brocklehurst?"

"Den dame, der byggede den ny fløj af huset – som tavlen derhenne omtaler – og hvis søn har overtaget bestyrelsen over alt her."

"Hvorfor skal han bestyre det?"

"Fordi han er etablissementets kasserer og direktør."

"Så huset tilhører ikke den høje dame, som bærer et ur og som sagde, at vi skulle have brød og ost?"

"Miss Temple? O, nej – jeg ville ønske, det tilhørte hende; men hun må stå mr. Brocklehurst til ansvar for alt, hvad hun gør. Mr. Brocklehurst køber al vor føde og alle vore klæder."

"Bor han her?"

"Nej to mile herfra, på en stor herregård."

"Er han en god mand?"

"Han er gejstlig, og man siger, han skal gøre meget godt."

"Du sagde, at den høje dame hedder miss Temple?"

"Ja."

"Og hvad hedder de andre lærerinder?"

"Den ene med de røde kinder hedder miss Smith; hun har med syningen at gøre og klipper til – for vi syr vore egne klæder, vore kjoler, kåber og alt. Den lille med det sorte hår er miss Scatcherd: hun underviser i historie og grammatik og hører den anden klasse i deres repetitioner; og hun, som bærer sjal og har et lommetørklæde bundet ved siden af sig med et rødt

bånd, er madame Pierrot: hun er kommet fra Lille i Frankrig og informerer i fransk."

"Synes du godt om lærerinderne?"

"Å ja."

"Kan du lide den lille sorte og madame –, jeg kan ikke udtale hendes navn som du."

"Miss Scatcherd er heftig – du må vogte dig for at gøre hende imod; madame Pierrot er et ret vakkert fruentimmer."

"Men miss Temple er den bedste – er hun ikke?"

"Miss Temple er en fortræffelig og højst agtværdig dame; hun står over de øvrige, fordi hun har langt flere kundskaber end de."

"Har du været her længe?"

"I to år."

"Har du ingen forældre?"

"Min moder er død."

"Er du lykkelig her?"

"Du gør mig næsten for mange spørgsmål. Jeg har svaret dig nok for i dag; nu vil jeg læse."

Men i dette øjeblik blev der ringet til middag, og alle ilede tilbage til huset. Den duft, der nu opfyldte refektoriet, var næppe mere appetitlig end den, vore næser var blevet regaleret med til morgenmaden: måltidet blev serveret i to svære, fortinnede kar, hvorfra der opsteg en stærk lugt af harsk fedt. Jeg fandt, at retterne bestod af mådelige kartofler og mistænkelige kødstumper, der var kogt sammen i ét. Af denne labskovs blev en tålelig tallerkenfuld uddelt til hver elev. Jeg spiste, hvad jeg kunne, og tænkte med gysen på muligheden af, at kosten ikke turde blive bedre herefter. Efter måltidet begav vi

os straks ind i skolesalen. Lektionerne blev fortsat og vedvarede til klokken fem. Den eneste bemærkelsesværdige begivenhed om eftermiddagen var den, at jeg så den pige, jeg havde talt med på verandaen, blive bortvist i unåde af miss Scatcherd fra den historiske klasse og beordret til at stå midt i den store skolesal. Straffen forekom mig i højeste grad vanærende, især for så stor en pige – hun så ud til at være over tretten år. Jeg ventede, at hun ville vise tegn på stor skamfuldhed og sønderknuselse; men til min overraskelse så jeg hende hverken græde eller rødme; hun stod rolig, men alvorlig, som en skive for alles blikke.

"Hvor kan hun bære det så roligt?" spurgte jeg mig selv, "var jeg i hendes sted, ville jeg synke tyve alen under jorden. Hun ser ud, som om hun tænkte på noget udenfor straffen, noget, der ligger udenfor den stilling, hun er i: noget, der hverken er omkring eller foran hende. Jeg har hørt tale om vågne drømme – er det måske en sådan drøm, der nu er kommet over hende? Hendes øjne er fæstet på gulvet, men hun synes ikke at se det – hendes blik er vendt indad, mod hjertet: hun ser på, hvad hun kan erindre, tror jeg, ikke på hvad der foregår nu. Jeg gad vide, hvad slags pige hun egentlig er – om hun er god eller vanartig."

Kort efter klokken fem blev et nyt måltid indbåret, som bestod af kaffe og en halv skive bruntbagt brød. Jeg fortærede mit brød og drak min kaffe med sand nydelse; havde der været mere, havde jeg gerne set det – for jeg var endnu sulten. Nu påfulgte en halv times frihed, dernæst overlæsningen eller selvstudiet, og endelig vandet og havrekagen, bønnerne og sengen. Således henrandt min første dag i Lowood.

6

Næste dag begyndte som den forrige med at stå op og klæde sig på ved lys; men denne morgen blev vi fritaget for at vaske os, da vandet i kanderne var tilfrosset. Vejret var undergået en forandring siden den foregående aften, og en bidende nordøstlig vind, der hele natten igennem peb ind gennem sprækkerne i vore sovekammervinduer, havde fået os til at sitre af kulde i vore senge og forvandlet vort vaskevand til is.

Inden den lange time og det halve af bønnerne og bibellæsningen var ovre, følte jeg mig næsten bevidstløs af kulde. Endelig kom morgenmaden, og denne morgen var suppen ikke sveden; det var spiseligt, men portionen lille: hvor ubetydelig forekom min mig ikke! Hvor gerne havde jeg ikke set den fordoblet!

I løbet af dagen blev jeg indrulleret i fjerde klasse, og reglementerede opgaver og beskæftigelser blev mig anvist. Hidtil havde jeg kun været en tilskuerinde ved scenerne i Lowood; nu skulle jeg selv spille min rolle der. Da jeg ikke var vant til at lære udenad, forekom lektierne mig i begyndelsen både vanskelige og lange: den hyppige afveksling fra opgave til opgave forvildede mig desuden, og jeg var glad, da miss Smith klokken tre om eftermiddagen overrakte mig et to alen langt stykke musselin tillige med nål, fingerbøl osv., og bød mig sætte mig hen i en krog af skolestuen med ordre til at sømme det. De fleste af de andre syede også; men én klasse stod endnu omkring miss Scatcherds stol og læste. Da alt var roligt, kunne man høre, hvad lektien handlede om, måden, hver pige skilte sig ved den, og miss Scatcherds irettesættelser eller lovtaler i

denne anledning. Det var Englands historie. Blandt pigerne opdagede jeg også min veninde fra verandaen; i begyndelsen havde hun indtaget den øverste plads i klassen; men pludselig blev hun, på grund af en fejl i udtalen eller mangel på opmærksomhed, degraderet til den allerlaveste. Selv her vedblev miss Scatcherd at gøre hende til en genstand for sin dadel, idet hun hvert øjeblik afbrød læsningen for at udbryde:

"Burns," (det var formodentlig hendes navn: alle pigerne her blev, ligesom ellers drengene, kaldt ved deres efternavne) "Burns, du står jo skævt på dine sko – vend dem udad øjeblikkelig!" – "Burns, det ser stygt ud at lade hagen hænge således – vær så god og luk munden!" – "Burns, op med hovedet! Jeg vil ikke have dig stående foran mig i den stilling," osv. osv.

Da et kapitel var blevet gennemlæst to gange, blev bøgerne lukket og pigerne eksamineret. Lektien indbefattede en del af Charles den Førstes regering, og der var flere spørgsmål om mål og vægt og skibsafgifter, som de fleste ikke var i stand til at besvare; men enhver lille vanskelighed blev straks hævet, når turen kom til Burns: hendes hukommelse syntes at have bevaret alle enkelthederne ved lektien, og hun var straks rede med sit svar i alle dele. Jeg ventede, at miss Scatcherd skulle rose hende for hendes opmærksomhed; men stedet råbte hun pludselig:

"Du svinske pige! Du har jo ikke børstet dine negle i dag!"

Burns svarede ikke; jeg undrede mig over hendes tavshed.

"Hvorfor siger hun ikke," tænkte jeg, "at hun hverken kunne børste sine negle eller vaske sit ansigt, da vandet var tilfrosset?"

Min opmærksomhed blev nu afledet af miss Smith, som bad mig holde en dukke silke for sig: mens hun vandt det op, talte

hun flere gauge til mig, spurgte om jeg havde været i skole før, om jeg kunne filere, strikke osv.; og mens jeg stod hos hende, var det mig ikke muligt at iagttage miss Scatcherds bevægelser. Da jeg vendte tilbage til mit sæde, gav denne dame en ordre, hvis indhold jeg ikke kunne opfange; men Burns forlod øjeblikkelig klassen, gik ind i et mindre værelse, hvor bøgerne blev opbevaret, og vendte straks efter tilbage med et bundt kviste i hånden, de var bundet sammen ved den ene ende. Dette skæbnesvangre redskab overleverede hun til miss Scatcherd med et ærbødigt buk; derpå løste hun ganske roligt, og uden at det blev hende befalet, sit forklæde og sin krave, og lærerinden anbragte nu et dusin stærke slag på den blottede hals med strafferedskabet. Der sås ikke en tåre i Burns' øjne, og mens jeg holdt inde med min syning, fordi mine fingre sitrede ved dette syn af afmægtig harme, var der ikke et træk i hendes tankefulde ansigt, der forandrede sit sædvanlige udtryk.

"Forhærdede pige!" udbrød miss Scatcherd. "Er der da intet, der kan bide på dig og vænne dig af med din urenlighed? Bring riset bort!"

Burns adlød: jeg betragtede hende skarpt, da hun atter kom ud af kabinettet; hun puttede just sit tørklæde i lommen, og sporet af en tåre glinsede på hendes blege kind.

Legetimen om aftenen anså jeg for den morsomste tid af hele dagen i Lowood; brødet og kaffen klokken fem genoplivede dog de vitale kræfter, om det end ikke tilfredsstillede hungeren; skoleværelset var varmere end om morgenen; dagens lange tvang var slappet; ilden blev forstærket i kaminerne, måske for at erstatte lysene, som endnu ikke var bragt ind; det røde skær,

den utøjlede tummel, lyden af de mange stemmer medførte en vis kærkommen følelse af frihed.

Om aftenen den samme dag, på hvilken jeg havde set miss Scatcherd tugte sin elev, Burns, vandrede jeg som sædvanligt omkring mellem bordene og de leende grupper uden selskab, og dog følte jeg mig ikke ensom. Idet jeg gik forbi vinduerne, løftede jeg nu og da jalousierne og så ud; det sneede stærkt, der begyndte allerede at danne sig en lille drive udenpå de underste ruder, og når jeg holdt mit øre tæt til vinduet, kunne jeg skelne vindens uhyggelige hvinen fra den glade larm indenfor.

Havde jeg forladt et godt hjem og ømme forældre, ville denne time formodentlig have været den, hvor jeg havde følt skilsmissen smerteligst: denne vind ville have fyldt mig med vemod; dette mørke kaos ville have forstyrret min fred; nu bragte begge dele mig i en forunderlig eksalteret tilstand, i en slags feber; jeg ønskede, vinden ville hyle videre, at mørket ville gå over til det sorteste mulm, at larmen ville stige til en bedøvende torden.

Springende over bænke og krybende over borde nåede jeg en af kaminerne; her fandt jeg Burns, som sad tavs og fordybet i sin bog, som hun læste ved det røde skin fra de gloende elementer.

"Er det *Rasselas* endnu?" spurgte jeg.

"Ja," svarede hun, "og nu er jeg netop færdig med den."

Fem minutter efter lukkede hun bogen i. Det var mig kært.

"Nu," tænkte jeg, "kan jeg måske få hende til at tale."

Jeg satte mig på gulvet ved siden af hende.

"Hvad er dit navn foruden Burns?"

"Helen."

"Er du kommet langt borte fra?"

"Jeg er kommet fra en af de nordlige egne i nærheden af Skotland."

"Vil du rejse tilbage igen?"

"Det håber jeg; men ingen kan beregne fremtiden."

"Du må længes efter at forlade Lowood."

"Nej, hvorfor skulle jeg det? Jeg blev sendt til Lowood for at opdrages, og det ville være uklogt at tage herfra, førend denne hensigt er opnået."

"Men din lærerinde, miss Scatcherd, er så grusom mod dig."

"Grusom? Ingenlunde! Hun er streng, hun hader mine fejl."

"Var jeg i dit sted, ville jeg hade hende – sætte mig op imod hende; slog hun mig med riset, ville jeg rive det fra hende og sønderslide det lige for hendes øjne!"

"Det ville du vist ikke; men gjorde du det, ville mr. Brocklehurst jage dig ud af skolen, og det ville være en stor sorg for din familie. Det er langt bedre at udholde en smerte, som man kun føler selv, end at begå en overilet handling, hvis onde følger vil udstrække sig til alle dem, der er knyttet til dig ved slægt- og venskabsbånd. Desuden, Bibelen befaler os at gengælde ondt med godt."

"Men det er en stor skam at få bank og stå midt i et værelse, der er opfyldt med mennesker; og du er sådan en stor pige: jeg er langt yngre end du, og jeg kunne ikke tåle det."

"Dog ville det være din pligt at tåle, hvad du ikke kunne undgå: det er fejt og enfoldigt at sige, man kan ikke tåle, hvad éns skæbne byder én at tåle."

Jeg hørte på hende med forundring: jeg kunne ikke begribe denne tålmodighedslære, og endnu mindre kunne jeg forstå og

sympatisere med den overbærelse, hun viste sin tugtemesterinde. Dog følte jeg at Helen Burns betragtede sagen i et lys, der var usynligt for mine øjne. Jeg formodede, hun måtte have ret og jeg uret; men jeg ville ikke grunde videre på sagen: ligesom Felix opsatte jeg det til en mere passende tid.

"Du siger, du har fejl, Helen – hvad er det for fejl? Mig forekommer du god."

"Så lær af mig, at man ikke må dømme efter skinnet. Jeg er, som miss Scatcherd siger, skødesløs – jeg lægger sjældent, og holder aldrig, mine ting i orden; jeg er ligegyldig; jeg forglemmer reglementet; jeg har ingen metode; undertiden tænker jeg, ligesom du, at jeg ikke kan tåle at underkastes systematiske regler. Det er alt sammen noget, der må ophidse miss Scatcherd, som af naturen er proper, punktlig og ordenen selv."

"Og hård og grusom," tilføjede jeg; men Helen Burns ville ikke indrømme denne påstand; hun tav.

"Er miss Temple lige så streng mod dig som miss Scatcherd?"

Da jeg udtalte det første navn, svævede der et blidt smil over hendes alvorlige ansigt.

"Miss Temple er englegod; det smerter hende at være streng imod nogen, selv mod de værste i skolen: hun ser mine fejl og taler til mig om dem med venlighed; og hvis jeg gør noget, der fortjener ros, er hun gavmild med sine lovtaler. Et stærkt bevis på min skrøbelige, uforbederlige natur er det, at selv hendes milde og fornuftige formaninger ingen indflydelse har haft på min forbedring, og selv hendes ros kan, hvor høj pris jeg end sætter på den, ikke anspore mig til vedholdende opmærksomhed på mig selv og mine pligter."

"Det er mærkeligt," sagde jeg, "det er så let at være opmærksom."

"For dig er det det sikkert. Jeg iagttog dig i klassen i morges og så det: Dine tanker syntes ikke en eneste gang at fæste sig på andre ting, mens miss Miller forklarede dig din lektie og eksaminerede dig. Mine vandrer stedse andetsteds hen; når jeg bør lytte til miss Scatcherds ord og give nøje agt på alt, hvad hun siger, glemmer jeg ofte alt, selv lyden af hendes stemme; jeg synker hen i en slags drømmeri. Undertiden tror jeg, at jeg er i Northumberland, og at den larm, jeg hører omkring mig, er lyden af den lille bæk, der flyder gennem Deepden i nærheden af vort hus; – og når så turen kommer til mig at svare, må jeg vækkes; og da jeg så intet har hørt af, hvad der blev læst, fordi jeg lyttede til min bæk, så har jeg intet svar på rede hånd."

"Men hvor godt svarede du dog alligevel i eftermiddag!"

"Det var et rent tilfælde; det tema, vi læste om, havde interesseret mig. I stedet for at drømme om Deepden, undrede jeg mig over at en mand, der ønskede at gøre ret og skel, kunne handle så uretfærdigt og uklogt, som Charles den Første gjorde mange gange; og jeg fandt, det var jammerskade, at han med sin redelighed og sin samvittighedsfulde karakter, ikke kunne se ud over kronens forrettigheder. Havde han dog blot været i stand til at kaste et dybere blik ind i tiden og se, hvortil den søgte! Og dog holder jeg af Charles – jeg ærer, jeg ynker ham, den stakkels myrdede konge! Ja, hans fjender var de værste; de udøste blod, som de ingen ret havde til at udøse. Hvor turde de dog dræbe ham."

Helen talte med sig selv: hun havde forglemt, at jeg ikke godt kunne forstå hende – at jeg var næsten ganske uvidende i den

materie, hun talte om. Jeg kaldte hende tilbage til mit standpunkt.

"Og når miss Temple underviser dig, vandrer dine tanker da også bort?"

"Nej, sjældent, og det kommer af, at miss Temple gerne har noget at fortælle, som er nyere end mine egne betragtninger: hendes sprog falder så ganske i min smag, og de kundskaber, hun meddeler os, er netop dem, jeg ønsker at tilegne mig."

"Hos miss Temple er du altså en god pige?"

"Ja, passivt betragtet: jeg anstrenger mig ikke; det er min egen tilbøjelighed, der leder mig. I den slags godhed er der ingen fortjeneste."

"Jo, en stor: du er god mod dem, der er god mod dig. Det er alt, hvad jeg nogensinde ønsker at være. Hvis folk altid er gode og lydige mod dem, der er grusomme og uretfærdige, vil onde mennesker altid få deres vilje frem; de vil aldrig være bange, og derfor vil de aldrig forandre sig, men snarere blive værre og værre. Når man slår os uden grund, så skal vi slå igen, og det hårdt; ja, det er jeg vis på vi burde – så hårdt, at den, der slog os, vil vænne sig af med at slå igen."

"Jeg håber, du vil komme på andre tanker, når du bliver ældre; endnu er du kun en lille uopdragen pige."

"Men det føler jeg, Helen: jeg må hade dem, som bliver ved at hade mig, hvad jeg end gør for at behage dem; jeg må sætte mig til modværge mod dem, der straffer mig uden grund. Det er lige så naturligt, som at jeg må elske dem, der viser sig venlige mod mig, og underkaster mig straf, når jeg føler, jeg fortjener det."

"Hedninger og vilde stammer erkender den lære, men kristne og civiliserede nationer fornægter den."

"Hvad? Jeg forstår dig ikke."

"Det er ikke voldsomhed, der sejrer over andres hårde hjerter – det er ikke hæv, der læger de os tilføjede forurettelser."

"Hvad er det da?"

"Læs det Ny Testamente og læg mærke til, hvad Kristus siger og hvorledes han handler – gør hans ord til din rettesnor og hans handlemåde til dit eksempel."

"Hvad siger han da?"

"Elsk dine fjender; velsign dem, som forbander; gør dem godt, som hader og forfølger dig."

"Så måtte jeg elske mrs. Reed, og det kan jeg ikke; jeg måtte velsigne hendes søn John, og det er umuligt."

Nu var det Helen Burns, der afæskede mig en forklaring, og jeg var straks redebon til, på min egen måde, at skildre hende mine lidelser og årsagerne til mit nag. Bitter og lidenskabelig, når jeg var ophidset, talte jeg, som jeg følte, uden tilbageholdenhed eller overbærelse.

Helen hørte mig tålmodigt lige til enden: jeg ventede, hun ville komme med en bemærkning, men hun sagde intet.

"Nå?" spurgte jeg utålmodigt, "er mrs. Reed ikke en ond, hårdhjertet kone?"

"Hun har været ublid mod dig, unægtelig, fordi hun lige så lidt kan lide din karakter som miss Scatcherd kan lide min; men hvor nøje du mindes alt, hvad hun har gjort og sagt til dig! Hvilket forunderlig dybt indtryk synes hendes uretfærdighed ikke at have gjort på dit hjerte! Ingen mishandling har således indbrændt sit stempel i mine følelser. Ville du ikke være

lykkeligere, hvis du gjorde dig umage for at glemme hendes strenghed og de lidenskabelige bevægelser, den fremkaldte? Livet synes mig for kort til at det bør tilbringes med at samle på galde og optegne forurettelser. Vi lider og må alle som én lide af fejl i denne verden; men den tid kommer snart, da vi, håber jeg, skal aflægge dem, idet vi aflægger vore forfængelige legemer; da vanart og synd viger bort fra os med dette skrøbelige, kødelige hylster og kun åndens gnist bliver tilbage – livets og tankens usynlige princip, rent, som da det forlod skaberen for at indåndes i skabningen. Det vil vende dér tilbage, hvorfra det kom, måske for at meddeles et højere væsen end mennesket – måske for at vandre gennem stedse højere grader, fra den dunkle menneskelige sjæl til den strålende seraf! Det vil sikkerlig aldrig vandre den modsatte vej, fra mennesket til Djævelen ... Nej, det kan jeg ikke tro: jeg har en anden bekendelse, som ingen har lært mig, og som jeg sjældent omtaler, men hvori jeg finder min fryd og hvortil jeg klynger mig; for den udstrækker håbet til alle, den gør evigheden til et hvilested, til et mægtigt hjem – ikke til en rædsel eller en afgrund. Med denne tro kan jeg også skelne så klart mellem forbryderen og forbrydelsen – jeg kan af hjertet tilgive den første, mens jeg afskyr den sidste; med denne tro nager hævnen aldrig mit hjerte; vanæren her nedtrykker mig ikke, uretfærdigheden formår ikke at knuse mig: mit liv er roligt og fredeligt, fordi jeg har mit blik fæstet på enden."

Helens hoved, som altid var bøjet, sank lidt lavere da hun havde endt sin tale. Jeg så på hendes mine, at hun ikke ønskede at tale længere med mig, men hellere ville underholde sig med sine egne tanker. Der blev ikke givet hende lang tid til dette: en

medhjælperinde, en høj, stærktbygget pige, kom straks efter til og råbte i den brede cumberlandske dialekt:

"Helen Burns, hvis du ikke går ind og bringer din skuffe i orden og lægger dit arbejde sammen på øjeblikket, skal jeg hente miss Scatcherd!"

Helen sukkede; hendes drøm var forbi; hun rejste sig og adlød medhjælperinden uden at svare.

7

Mit første fjerdingår i Lowood forekom mig som en hel menneskealder, og det ingenlunde som en gylden; det indbefattede en besværlig kæmpen med vanskeligheder, inden jeg blev vant til de nye regler og de byrdefulde pensa. Frygten for at pådrage mig straf pinte mig værre end de fysiske ubehageligheder i min stilling, skønt de heller ikke var ubetydelige.

I januar, februar og en del af marts måned gjorde den dybe sne og, efter at den var smeltet, de næsten ufremkommelige veje os det umuligt at komme udenfor havemuren, undtagen når vi skulle gå i kirke; men indenfor denne grænse havde vi en time at tilbringe under åben himmel. Vor dragt var ikke tilstrækkelig til at beskytte os mod den strenge kulde; vi havde ingen støvler, sneen trængte ind i vore sko og smeltede der; vore blottede hænder blev røde og dækket med blegner, ligesom vore fødder. Jeg mindes endnu den heftige smerte, jeg led af den grund hver aften, når mine fødder inflammerede, og hver morgen, når jeg stak dem, opsvulmede, ømme og stive, i skoene. Det ubetydelige kvantum mad, vi fik, var også en bedrøvelig omstændighed; vi opvoksende børn med vor stærke appetit fik næppe så meget at spise, at et sygt menneske kunne opholde livet ved det. Denne mangel på næring havde en uskik til følge, som de yngre børn måtte lide drøjt under: når de forhungrede store piger så deres snit til det, lokkede eller truede de de små til at afgive deres portioner. Jeg har mange gange delt det kostelige stykke brød, vi fik om aftenen, mellem to prætendenter; og efter at have overladt en tredje det halve af

min kaffe, sank jeg resten under hemmelige tårer, som hungerens krav afpressede mig.

Søndagene var sørgelige dage i denne ublide årstid. Vi måtte gå to mil til Brocklehurst kirke, hvor vor patron forrettede gudstjenesten; forfrosne brød vi op, endnu mere forfrosne ankom vi til kirken; mens fooprædikenen varede, var vi næsten lammet af kulde. Det var for langt at vende tilbage for at spise til middag, og koldt kød og brød blev derfor, i samme sparsomme kvantiteter som ved vore sædvanlige måltider, omdelt blandt os mellem begge tjenesterne.

Efter aftensangen vendte vi tilbage ad en bakket bar vej, hvor den bidende nordenvind, som blæste over en række snedækkede høje, næsten flåede huden af vore ansigter.

Jeg kan huske, hvorledes miss Temple, som vandrede ved siden af os med lette hurtige skridt, indsvøbt i sin pels, opmuntrede os ved ord og sit eksempel til at være ved godt mod og marchere rask til som "hærdede soldater". De andre lærerinder, de stakler, var i almindelighed selv alt for modløse til at forsøge på at opmuntre andre.

Hvor vi længtes efter et flammende båls lys og varme, når vi kom tilbage! Men dette blev nægtet de små: hver kamin i skolestuen blev øjeblikkelig omringet af en dobbelt række voksne piger, og bagved dem stod de mindre sammen i grupper, med de magre arme indsvøbt i deres forklæder.

Ved tetiden indkom en slags trøst i skikkelse af en dobbelt portion brød – en hel i stedet for en halv skive – med det kostelige tillæg af et tyndt lag smør: det var den ugentlige fest, som vi alle smægtede efter fra søndag til søndag. Jeg var gerne så heldig at beholde det halve af dette rige kvantum for min

egen mund – men den anden halvdel blev jeg altid tvunget til at afstå.

Søndag aften blev tilbragt med at recitere kirketeksten udenad samt det femte, sjette og syvende kapitel af Matthæus, og med at høre på en lang præken af miss Miller, hvis uophørlige gaben vidnede om hendes træthed. De små piger plejede da, overvældet af søvnen, at falde ned af bænkene, den ene efter den anden. De blev taget halvdøde op og stillet hen midt i salen, hvor man tvang dem til at stå, så længe talen varede. Men ofte svigtede benene dem, og de sank om i en klynge, hvorpå medhjælperinderne måtte placere dem på deres høje stole.

Endnu har jeg ikke omtalt mr. Brocklehursts besøg; og denne gentleman var virkelig hjemmefra hele den første måned efter min ankomst; måske han fandt for godt at forlænge sit ophold hos sin gode ven ærkediakonen. Hans fraværelse var mig en trøst. Jeg behøver ikke at fortælle, at jeg havde mine egne grunde til at befrygte hans komme; men kom gjorde han til sidst.

En eftermiddag (jeg havde da været tre uger i Lowood), da jeg sad med min tavle i hånden, rugende over et svært divisionsstykke, faldt mit blik, som jeg tilfældigvis kastede hen til vinduet, på en figur, der just kom forbi. Jeg genkendte næsten instinktivt de knoklede omrids, og da hele skolen, lærerinderne medregnet, to minutter efter rejste sig *en masse*, behøvede jeg ikke at se op for at forvisse mig om, hvis indtræden de hilste. Lange skridt målte gulvet, og i næste øjeblik stod ved miss Temples side, som selv havde rejst sig, den samme sorte støtte, der havde betragtet mig så betydningsfuldt

i Gateshead. Jeg skottede til den. Ja, jeg havde ikke taget fejl: det var mr. Brocklehurst i sin surtout, højere, stivere og mere knoklet end nogensinde før.

Jeg havde mine egne grunde til at blive forfærdet ved dette syn: jeg huskede kun alt for godt de skændige vink, mrs. Reed havde givet om min karakter, samt mr. Brocklehursts løfte om at underrette miss Temple og lærerinderne om min vanartighed. Jeg havde hver dag frygtet for opfyldelsen af denne trussel; jeg havde med ængstelse imødeset denne mands ankomst, hvis ytringer om mit foregående liv for stedse skulle brændemærke mig som et slet barn: nu var han der. Han stod ved siden af miss Temple; han hviskede sagte med hende: jeg tvivlede ikke om, at han åbenbarede hende mit slemme sindelag, og jeg iagttog hendes mine med pinefuld angst, idet jeg hvert øjeblik ventede, at hendes mørke øje skulle fæste sig på mig med afsky og foragt. Jeg lyttede også; jeg sad så langt oppe i salen, at jeg kunne opfange det meste af, hvad der blev sagt: indholdet af det beroligede mig foreløbig.

"Jeg formoder, miss Temple, at den tråd, jeg købte i Lowton, er god nok; den er netop af den rette slags til calico-chemiser, og nålene svarer til det. Sig til miss Smith, at jeg glemte at notere stoppenålene; i næste uge skal der blive sendt hende nogle; men hun må ikke give mere end én ud ad gangen til hver elev; får de flere, bliver de let skødesløse og kaster dem bort. Apropos, madam, der må ses bedre efter uldstrømperne; da jeg var her sidst, gik jeg ud i køkkenhaven og besigtigede de klæder, der var hængt til tørring; mange af strømperne så helt mådelige ud, og efter hullernes størrelse at dømme er jeg overbevist om, at de ikke var blevet stoppet, som de burde."

Han holdt inde.

"Deres befaling skal blive efterkommet, sir," svarede miss Temple.

"Endvidere, madam," vedblev han, "har vaskekonen fortalt mig, at nogle af pigerne får to rene kraver om ugen. Det er for meget: reglementet tillader kun én."

"Jeg tror, jeg kan forklare den omstændighed, sir. Agnes og Cathrine Johnstone blev inviteret til te hos nogle gode venner i Lowton, og jeg tillod dem i den anledning at tage rene kraver på."

Mr. Brocklehurst nikkede.

"Nå, for en gang kan det passere; men lad det ikke ske for tit. Der er også noget andet, der har frapperet mig: på husholderskens regning ser jeg, at en lunch, bestående af brød og ost, er blevet uddelt to gange i de sidste tre uger til eleverne. Hvad skal jeg tænke om det? Reglementet omtaler intet måltid, der hedder lunch. Hvem har indført denne forandring og efter hvis ordre?"

"Jeg må tage ansvaret på mig, sir," svarede miss Temple, "morgenmaden var så dårligt tillavet, at eleverne umuligt kunne spise den, og jeg turde ikke lade dem faste til middag."

"Madam, tillad mig et øjeblik ... De ved, at mit formål med at opdrage disse piger ikke er at vænne dem til bekvemmeligheder og overflødighed, men at gøre dem hærdede, tålmodige og selvfornægtende. Hvis deres appetit ikke skulle blive tilfredsstillet, fordi suppen er brændt på engang eller portionen ikke stor nok til det, bør denne omstændighed ikke neutraliseres ved at substituere noget mere lækkert; for det forkæler legemet og modarbejder denne anstalts formål.

Eleverne bør, til deres åndelige opbyggelse, formanes til at bære et temporært savn med frejdighed. En kort tale ville ikke være ubetimelig ved en sådan lejlighed, en tale, hvori en fornuftig lærerinde kunne gribe lejligheden til at henvise til de første kristnes lidelser, til martyrernes pinsler, til Herrens egne ord, når han opfordrer sine disciple til at tage deres kors og følge ham; til hans erklæring: at mennesket ikke lever af brød alene, men af ethvert ord, der udgår af Guds mund; til hans guddommelige trøst: "Salige er I, når I lider hunger og tørst for min skyld." O, madam, når De fylder disse børns munde med brød og ost i stedet for med sveden suppe, så nærer De vel deres usle legemer, men De tænker ikke på at de udhungrer deres udødelige sjæle."

Mr. Brocklehurst gjorde atter en pause – måske fordi hans følelser overvældede ham. Miss Temple havde set ned, da han først begyndte at tale til hende; men hun stirrede nu lige frem for sig, og hendes ansigt, der af naturen var blegt som marmor, syntes også at antage dette minerals kulde og fasthed; læberne pressede sig sammen, som om det ville have krævet en billedhuggers mejsel at åbne dem, og et udtryk af forstenet strenghed lejrede sig på hendes pande.

Imidlertid stod mr. Brocklehurst med hænderne på ryggen og mønstrede hele skolen med et majestætisk blik. Pludselig blinkede hans øjne, som om de var stødt på noget, der blændede dem, og idet han vendte sig om, sagde han med større heftighed end han hidtil havde vist:

"Miss Temple, miss Temple, hvem – hvem er den pige med det krøllede hår? Rødt hår, madam, krøllet – krøllet over hele hovedet?"

Og han udstrakte sin stok og pegede med rystende hånd på den generende genstand.

"Det er Julia Severn, sir," svarede miss Temple roligt.

"Julia Severn, madam? Og hvorfor har hun eller nogen anden krøllet hår? Hvorfor trodser hun enhver af dette etablissements love og grundsætninger og retter sig så åbenlyst efter verden – her i en evangelisk velgørenhedsanstalt – at hendes hår er en eneste masse krøller?"

"Julias hår er krøllet af naturen," svarede miss Temple endnu roligere.

"Af naturen – ja, men skal vi rette os efter naturen? Jeg ønsker, at disse piger skal være nådens børn, og hvorfor denne verdslighed? Jeg har tit og ofte erklæret, at jeg ønsker håret glat og ærbart. Miss Temple, denne piges hår må øjeblikkelig klippes af; jeg skal sende min barber hertil i morgen: og jeg ser også andre, som har alt for meget af denne udvækst – den høje pige der, for eksempel. Befal alle dem på den første bænk at rejse sig og vende ansigterne mod væggen!"

Miss Temple fo'r sig over læberne med sit lommetørklæde, som for at bortjage det ufrivillige smil, der krusede dem; men imidlertid gav hun dog befalingen, og da den første klasse forstod, hvad der blev fordret af dem, adlød de. Idet jeg lænede mig lidt tilbage på min bænk, kunne jeg se de blikke og grimasser, denne manøvre blev udført med; det var skade, at mr. Brocklehurst ikke også kunne se dem; han ville da måske have følt, at hvorledes han end skaltede og valtede med det ydre, var det indre dog et godt stykke længere uden for hans område, end han bildte sig ind.

Efter at have besigtiget bagsiden af disse levende skuepenge i henved fem minutter, fældede han dommen. Den lød som et stød i domsbasunen.

"Alle disse toppe skal skæres væk!"

Miss Temple syntes at gøre indvendinger.

"Madam," vedblev han, "jeg tjener en herre, hvis rige ikke er af denne verden; mit kald byder mig at dræbe kødets laster hos disse piger, at lære dem at klæde sig med modesti og ærbarhed, ikke med friserede lokker og i kostbar stads. Enhver af de unge personer her for os har en hårtot, som forfængeligheden selv kunne have vævet; den, gentager jeg, må bort, helt væk! Tænk på den spildte tid, tænk på –"

Her blev mr. Brocklehurst afbrudt: tre damer trådte ind i salen. Det var skade, at de ikke var kommet lidt tidligere og havde hørt hans afhandling om kvindelig forfængelighed; for de var alle kostbart udstyret med fløjl, silke og pelsværk. De to yngste (smukke piger på seksten-sytten år) bar grå bæverhatte med strudsfjer, og under denne smagfulde hovedpynt bølgede en mængde blonde, omhyggeligt friserede lokker; den ældste dame var indhyllet i et skønt fløjlssjal, garneret med hermelin, og bar et sæt forlorne franske krøller.

Disse damer blev modtaget med ærbødighed af Temple som mrs. og misserne Brocklehurst og ført hen til æressæderne i den øverste ende af salen. Det lod til, at de var kommet i samme vogn som deres ærværdige slægtning, men havde foretaget en slags inspektion i værelserne oven på, mens han opgjorde sit regnskab med husholdersken, forhørte vaskekonen og irettesatte forstanderinden. De begyndte straks med at rette diverse dadlende bemærkninger til miss Smith, som havde

opsigten med linnedet og sovekamrene; men jeg havde ikke tid til at lægge mærke til, hvad de sagde; andre omstændigheder tiltrak sig og fængslede min opmærksomhed.

Mens jeg lyttede til samtalen mellem mr. Brocklehurst og miss Temple, havde jeg ikke forsømt at tage mine forholdsregler for at sikre mig selv, og dette troede jeg ville kunne lykkes, hvis Jeg blot kunne unddrage mig hans opmærksomhed. Til den ende sad jeg helt tilbage på bænken og holdt min tavle således, at den skjulte ansigtet, ret som om jeg var fordybet i min regneopgave. Min plan ville sikkert også være lykkedes, hvis den ulyksalige tavle ikke ved et tilfælde var gledet mig ud af hånden og faldet ned på gulvet med en forfærdelig larm. Nu vidste jeg, at hundrede og ét var ude, og idet jeg bukkede mig ned for at samle de to fragmenter af tavlen op, samlede jeg mine kræfter for at møde det værste. Det kom.

"En skødesløs pige!" sagde mr. Brocklehurst. "Ah! Jeg ser, det er den ny elev." Og inden jeg kunne trække vejret, lød det: "Jeg må ikke glemme, jeg har et ord at sige om hende." Og endelig højt – o, hvor højt forekom det ikke mig –: "Lad det barn, der slog sin tavle i stykker, komme frem!"

Af mig selv kunne jeg ikke have rørt mig af pletten; jeg var som lammet; men de to store piger, der sad ved siden af mig, løftede mig op og skubbede mig fremad mod den frygtede dommer. Miss Temple bragte mig lige hen til ham, mens hun hviskede mig i øret:

"Vær ikke bange, Jane; jeg så, det var et rent tilfælde. Du skal ingen straf lide."

Disse venlige ord virkede på mit hjerte som et dolkestik.

"I næste minut foragter hun dig som en hyklerske," tænkte jeg, og denne overbevisning fik blodet til at koge i mine årer af raseri mod Reed, Brocklehurst & Co. Jeg var ingen Helen Burns.

"Hent stolen derhenne," sagde mr. Brocklehurst, idet han pegede på en høj en, som en medhjælperinde netop havde rejst sig fra. Den blev hentet.

"Sæt barnet på den!"

Og jeg blev stillet på stolen, af hvem, ved jeg ikke: min tilstand tillod mig ikke at bemærke det. Jeg mærkede kun, at jeg befandt mig i niveau med mr. Brocklehursts næse og at han stod i en god alens afstand fra mig.

Mr. Brocklehurst rømmede sig.

"Mine damer," sagde han, og vendte sig til sin familie, "Miss Temple, lærerinder og børn, I ser alle denne pige?"

Det gjorde de naturligvis, for jeg følte deres blikke trænge gennem min hud som ilden fra lige så mange brændeglas.

"I ser, hun er ung endnu; I bemærker, at hun har barndommens sædvanlige form; Gud har i sin nåde givet hende den skabning, han har givet os alle; ingen synlig lyde betegner hende som en brændemærket karakter. Og dog – hvem skulle tro, at den Onde allerede har fundet en tjenerinde og et redskab i hende? Det gør mig ondt at sige, at dette er tilfældet."

En pause – under hvilken jeg begyndte at fatte mig og at føle, at Rubicon var passeret og at prøvelsen, som ikke længere kunne undgås, måtte bestås med fasthed.

"Mine kære børn," vedblev den sorte præst med patos, "dette er et sørgeligt, et gribende øjeblik; for det er min pligt at fortælle jer, at denne pige, som kunne være et af Guds egne lam, er et lille udskud: ikke et medlem af den sande hjord, men en

frafalden, en overløberske. I må være på jeres post imod hende; I må sky hendes eksempel, ja selv, om det behøves, hendes selskab og udelukke hende fra jeres lege og fra jeres samtaler. Lærerinder, I må iagttage hende; hold et vågent øje med hendes bevægelser, vej vel hendes ord, undersøg hendes handlinger; revs hendes legeme for at frelse hendes sjæl – hvis en sådan frelse forresten er mulig; for (min tunge flammer, mens jeg udtaler det) denne pige, dette i et kristent land fødte barn er værre end mangen en lille hedning, der opsender sine bønner til Brama og knæler for Juggernaut – denne pige er – en løgnerske!"

Nu påfulgte en lang tavshed, under hvilken jeg bemærkede – for nu havde jeg genvundet min hele fatning – hvorledes alle de kvindelige Brocklehurster tog deres lommetørklæder frem og førte dem til deres synsorganer, mens den ældste dame rokkede frem og tilbage og de to yngre hviskede:

"Hvor græsseligt!"

Mr. Brocklehurst vedblev:

"Dette erfarede jeg af hendes velgørerinde, af den fromme og menneskekærlige dame, der tog hende til sig som fader- og moderløs og opdrog hende som sin egen datter, og hvis ædelmod den ulykkelige pige har gengældt med så sort utaknemmelighed, at hendes fortræffelige beskytterinde endelig så sig nødsaget til at afsondre hende fra sine egne små af frygt for at hendes lastefulde eksempel skulle smitte deres renhed. Hun har sendt hende hertil for at helbredes, ligesom jøderne sendte deres syge til Bethesda-dammens oprørte vande – og, forstanderinde og lærerinder, jeg opfordrer Dem til ikke at lade vandene stå stille omkring hende."

Med denne sublime slutningssætning knappede mr. Brocklehurst sin surtout til, hviskede nogle ord til sin familie, som rejste sig, bukkede for miss Temple; og nu sejlede hele den fornemme gruppe under mange ophævelser ud af salen. Ved døren vendte min dommer sig om og sagde:

"Lad hende stå på stolen en halv time endnu, og lad ingen tale til hende resten af denne dag."

Der stod jeg da på den høje piedestal; jeg, som havde sagt, at jeg ikke kunne udholde den skam at stå på mine naturlige fødder midt i værelset, var nu udsat for alles blikke på et vanærens postament. Intet sprog kan beskrive mine følelser; men netop som de alle rejste sig i mig, kvalte mit åndedræt og sammensnærede min strube, nærmede en pige sig og gik forbi mig; og idet hun gik forbi, løftede hun sine øjne. Hvad var det for et sælsomt lys, der strålede i dem! Hvad var det for en besynderlig fornemmelse, dette blik opfyldte mig med! Og hvor denne ny følelse opretholdt mig! Det var som om en martyr, en heltinde var gået forbi en slave, et offer, og havde meddelt det noget af sin styrke. Jeg betvang mine tårer, løftede mit hoved i vejret og antog en fast stilling på stolen. Helen Burns stillede miss Smith et uvæsentligt spørgsmål angående sit arbejde, blev irettesat på grund af spørgsmålets overflødighed, vendte tilbage til sin plads og smilede til mig, da hun atter kom forbi mig. Hvilket smil! Jeg mindes det endnu, og jeg ved, at det var udtrykket af den stærkeste intelligens, af det sandeste mod; det opklarede hendes blege træk, hendes magre ansigt, lig genskinnet fra en lysets engel. Og dog bar Helen Burns i dette øjeblik det vanærende tegn på uopmærksomhed om sin arm; for næppe en time siden havde jeg hørt hende blive dømt af

miss Scatcherd til en middagsmad af vand og brød næste dag, fordi hun havde kommet en blækklat i sin stilebog. Således er menneskets ufuldkomne natur; sådanne pletter findes der på den klareste klodes skive; og øjne som Scatcherds kan blot se disse ubetydelige pletter og er blinde for klodens skinnende glans.

8

Inden den halve time var forbi, slog klokken fem; skolen blev hævet, og alle gik ind i refektoriet til te. Nu vovede jeg at stige ned, det var næsten ganske mørkt; jeg trak mig tilbage til en krog og satte mig på gulvet. Den kraft, der hidtil havde holdt mig oprejst, begyndte at svækkes, en reaktion fandt sted, og snart blev min sorg så overvældende stærk, at jeg sank om med ansigtet mod gulvet. Nu græd jeg: Helen Burns var der ikke, intet støttede mig; overladt til mig selv hengav jeg mig til min fulde jammer, og mine tårer vandede gulvet. Jeg havde foresat mig at være så god og bestille så meget i Lowood, at vinde mange venner der, at erhverve mig alles agtelse og kærlighed. Jeg havde allerede gjort synlige fremskridt; endnu samme morgen var jeg blevet den øverste i min klasse; miss Miller havde rost mig varmt; miss Temple havde tilsmilet mig bifald; hun havde lovet at lære mig tegning og at lade mig lære fransk, hvis jeg vedblev at gøre lignende fremskridt to måneder endnu; jeg var afholdt af mine medelever, behandlet som en ligestillet af dem på min egen alder og var ikke blevet krænket af nogen: nu lå jeg her igen, kastet i støvet og trådt under fode; og kunne jeg nogensinde rejse mig på ny?

"Aldrig," tænkte jeg og ønskede mig døden. Mens jeg udhulkede dette ønske med brudt stemme, nærmede nogen sig; jeg fo'r op – det var atter Helen Burns. Ved den udgående ild så jeg hende komme op ad det lange, tomme værelse; hun bragte mig min kaffe og mit brød.

"Kom og spis lidt," sagde hun; men jeg skød begge dele fra mig, for det var mig som om en eneste krumme eller dråbe ville

have kvalt mig i min nærværende forfatning. Helen betragtede mig, formodentlig med forundring; jeg kunne ikke besejre min bevægelse, skønt jeg gjorde alt for det; jeg vedblev at græde højt. Hun satte sig ned på gulvet hos mig, foldede sine hænder om knæene og lænede sit hoved til dem; i denne stilling sad hun længe tavs som en indianer. Jeg var den første, der talte.

"Helen, hvorfor vil du være hos én, som alle tror, er en løgnerske?"

"Alle, Jane? Der er kun firs mennesker, der har hørt det, og verden tæller over tusinde millioner."

"Men hvad har jeg at gøre med millionerne? De firs, jeg kender, foragter mig."

"Du tager fejl, Jane; der er vist ikke én i hele skolen, der foragter dig, og jeg er vis på, at mange føler medlidenhed med dig."

"Hvor kan de det, efter hvad mr. Brocklehurst sagde?"

"Mr. Brocklehurst er ingen Gud; han er heller ingen stor eller beundret mand; her holder ingen af ham, for han gør aldrig noget for at blive afholdt. Havde han behandlet dig som en erklæret favorit, ville du have fået mange både hemmelige og åbenbare fjender; men nu vil de fleste af os vise dig deltagelse, hvis de tør. Lærerinderne og eleverne vil måske se noget koldt til dig en dag eller to; men der skjuler sig venlige følelser i deres hjerter, og hvis du bliver ved at opføre dig godt, vil disse følelser fremtræde så meget tydeligere, fordi de en kort tid er blevet undertrykt. Desuden, Jane –"

Hun holdt inde.

"Hvad mener du, Helen?" sagde jeg og lagde min hånd i hendes. Hun åndede på mine fingre for at varme dem og

vedblev:

"Om end hele verden hadede dig og troede, du var slet, ville du dog ikke være uden venner, så længe din samvittighed frikendte dig for brøde."

"Nej, jeg ved, jeg ville tænke godt om mig selv; men det er ikke nok: når andre ikke holder af mig, vil jeg hellere dø end leve – jeg kan ikke tåle at være ensom og forladt, Helen. Se – for at vinde din eller miss Temples eller enhver andens kærlighed, som jeg er hengiven af hjertet, ville jeg med glæde miste en arm eller lade mig stange af en tyr eller stå bagved en hest, som sparkede mig på brystet med bagbenene –"

"Tys, Jane, du vurderer menneskelige væseners kærlighed for højt; du er for lidenskabelig, for heftig: den mesterhånd, der skabte dit legeme og forsynede det med liv, har skænket dig andre hjælpekilder end dit eget svage jeg, og skabninger, der er svage som du. Foruden denne jord og menneskeligheden er der en usynlig verden og et rige for ånder: den verden er omkring os, for den er overalt, og disse ånder bevogter os, for de har fået det hverv af Gud; og når vi dør i skam og smerte, når ringeagt knuser og had forfølger os, ser engle vore kvaler og erkender vor uskyldighed (hvis vi virkelig er uskyldige, som jeg ved du er i den anklage, mr. Brocklehurst så svagt og på en så patetisk måde gentog på anden hånd; for jeg læser en oprigtig natur i dine funklende øjne og på din rene pande), og Gud venter kun på åndens skilsmisse fra legemet for at krone os med fuld belønning. Hvorfor skulle vi da synke under byrden af vor sorg, når livet er så snart forbi og døden en så sikker indgang til saligheden?"

Jeg tav; Helen havde beroliget mig; men i den ro, hun skænkede mig, lå der en ubeskrivelig vemod. Jeg følte dette indtryk, alt som hun talte, men jeg kunne ikke sige, hvorfra det kom, og da hun efter at have endt, åndede noget hurtigere og hostede svagt og afbrudt, glemte jeg for et øjeblik mine egne sorger, for at overlade mig til en dunkel bekymring for hende. Jeg lænede mit hoved til Helens skulder og lagde min arm om hendes liv; hun trykkede mig op til sig og vi hvilede i tavshed. Således havde vi ikke siddet længe, da en anden trådte ind. Nogle tunge skyer, som vinden drev foran sig, var veget bort fra fuldmånen. og dens lys, som strømmede ind igennem et vindue, i nærheden, skinnede både på os og på den skikkelse, der nærmede sig, og i hvilken vi straks genkendte miss Temple.

"Jeg kommer netop for at opsøge dig, Jane Eyre," sagde hun. "Du må følge mig op i mit kammer, og da Helen Burns er hos dig, så kan hun gøre os selskab."

Vi gik, og idet vi fulgte vor vejviserinde, kom vi gennem nogle indviklede gange og besteg en trappe, der førte til hendes værelse. Det var godt opvarmet og så venligt ud. Miss Temple bad Helen Burns tage plads i en lav armstol på den ene side af kaminen, tog derpå selv en anden og kaldte mig hen til sig.

"Er det nu ovre?" spurgte hun også mig ind i øjnene, "har du grædt din sorg ud?"

"Det tror jeg aldrig, jeg vil kunne."

"Hvorfor?"

"Fordi jeg er blevet anklaget med uret, og De, madam, og alle andre vil nu tro om mig, at jeg er ond."

"Vi vil tro, at du er, hvad du selv beviser dig at være, mit barn. Vedbliv at opføre dig som en god pige, og da vil du tilfredsstille

mig."

"Vil jeg, miss Temple?"

"Ja, du vil," sagde hun og lagde sin arm om mit liv, "men fortæl mig nu, hvem den dame er, som mr. Brocklehurst kaldte din velgørerinde."

"Mrs. Reed, min onkels kone. Min onkel er død, og han efterlod mig til hendes varetægt."

"Hun adopterede dig altså ikke af egen drift?"

"Nej, madam; det var ikke med hendes gode vilje; men jeg har tit hørt tjenestepigerne sige, at han fik hende til at love sig, inden han døde, at hun ville bære omsorg for mig."

"Ser du, Jane, du ved, eller jeg vil i det mindste fortælle dig, at når nogen bliver anklaget, er det ham altid tilladt at forsvare sig. Du er blevet beskyldt for løgn: forsvar dig nu for mig så godt, som du kan. Sig alt, hvad din hukommelse indgiver dig som sandt; men tilføj intet og overdriv intet."

Jeg besluttede i mit hjerte, at jeg ville være så moderat og så sanddru som muligt, og efter at have betænkt mig lidt for at ordne mine erindringer til et sammenhængende hele, skildrede jeg hende hele min sørgelige barndom. Bevægelsen havde udmattet mig, og mit sprog var derfor langt mindre lidenskabeligt, end det ellers plejede at være, når det drejede sig om dette tema; og da jeg mindedes Helens advarsel mod hadfølelsen, lagde jeg langt mindre galde og bitterhed i min fortælling end ellers. Således simplificeret lød den også troværdigere; jeg følte, alt som jeg talte, at miss Temple troede mig ubetinget.

I løbet af fortællingen havde jeg omtalt mr. Lloyd som den, der var kommet for at se til mig efter besvimelsen, for jeg

glemte aldrig den for mig så frygtelige episode i det røde kammer. Mens jeg skildrede den, var min bevægelse ikke langtfra ar rive mig med sig, for intet kunne i min erindring lindre den sjæleangst, der greb mig, da mrs. Reed var døv for min vilde bøn om nåde og anden gang låsede mig inde i det mørke, uhyggelige værelse.

Jeg havde endt; miss Temple betragtede mig i nogen tid tavs og sagde derpå:

"Jeg kender lidt til mr. Lloyd; jeg skal skrive ham til, og hvis hans svar stemmer med dit udsagn, skal du blive offentlig frikendt for enhver beskyldning: i mine øjne, Jane, er du det allerede."

Hun kyssede mig, og uden at slippe mig fra sin side (hvor jeg var vel tilfreds over at stå, for jeg følte en barnlig glæde ved at betragte hendes træk, hendes dragt, hendes prydelser, hendes hvid pande, hendes yppige, glinsende lokker og hendes klare, mørke øjne) henvendte hun sig til Helen Burns.

"Hvorledes er det med dig i aften, Helen? Har du hostet meget i dag?"

"Nej, det kan jeg ikke sige. Madam."

"Og smerten i dit bryst?"

"Det er lidt bedre."

Miss Temple rejste sig, tog hendes hånd og følte hendes puls; derpå vendte hun tilbage til sit sæde, og da hun atter indtog det, hørte jeg hende sukke sagte. Hun så tankefuld ud i nogle minutter; derpå rejste hun sig igen og sagde i en oprømt tone:

"Men I to er mine gæster i aften; jeg må behandle jer som sådanne."

Hun trak i en klokkestreng.

"Barbara," sagde hun til pigen, som trådte ind, "jeg har ikke fået min te endnu. Bring os bakken og to par kopper til foruden mine."

Bakken indfandt sig snart. Hvor frydede mine øjne sig ikke ved synet af porcelænet og den glimrende tepotte på det lille runde bord ved kaminen! Hvor duftede ikke den varme drik og det hvide brød, hvoraf jeg dog til min sorg (for jeg begyndte at blive sulten) kun opdagede et meget lille kvantum. Miss Temple lagde også mærke til det.

"Barbara," sagde hun, "kan du ikke bringe os lidt mere brød og smør? Her er ikke nok til tre."

Barbara gik og kom snart tilbage.

"Madam, mrs. Harden siger, hun har sendt Dem den sædvanlige portion."

Mrs. Harden var, vel at mærke, husholdersken, en kone efter mr. Brocklehursts eget hjerte, sammensat af lige dele fiskeben og jern.

"Det er godt," svarede miss Temple, "så tænker jeg nok, vi kan behjælpe os med dette."

Og da pigen fjernede sig, tilføjede hun smilende:

"Lykkeligvis står det i min magt for denne gang at afhjælpe manglen."

Efter at have indbudt Helen og mig til at tage plads ved bordet og sat en kop te for hver af os tillige med et lækkert, men tyndt stykke smørrebrød, rejste hun sig, trak en skuffe ud og tog en stor søsterkage frem, der var indsvøbt i et stykke papir.

"Det var min mening at give jer hver et stykke af denne med," sagde hun, "men da der er så lidt smørrebrød, er det bedre, at I

spiser den nu," – og hun begyndte nu at skære for med gavmild hånd.

Vi levede den aften som af nektar og ambrosia, og det tilfredse smil, hvormed vor værtinde betragtede os, da vore tyggeredskaber var kommet i fuld virksomhed, var ikke den mindst behageligt nydelse ved denne fest. Da tetøjet og bakken var taget ud, kaldte hun os atter hen til ilden; vi sad hver på sin side af hende, og nu påfulgte en samtale mellem hende og Helen, som det virkelig var et sandt privilegium at overvære.

Miss Temple havde altid noget blidt, men desuden imponerende i sin mine, noget fornemt i sin holdning, noget ædelt og fint i sit sprog, som gjorde enhver udskejelse til det lidenskabelige, det opbrusende og fyrige til en umulighed: noget, som lutrede deres nydelse, der så på og lyttede til hende, ved at fremkalde en overvejende følelse af ærefrygt; og således var min følelse beskaffen nu; men hvad Helen Burns angik, blev jeg opfyldt med undren.

Det forfriskende måltid, det flammende bål, hendes elskede lærerindes nærværelse og godhed, eller måske mere end alt dette, noget i hendes egen ejendommelige sjæl, havde vakt hendes slumrende kræfter. De luede op; først glødede de i hendes kinder, som jeg hidtil kun havde set blege og blodløse; derpå i øjnenes livlige glans, som pludselig havde antaget en endnu ejendommeligere skønhed end miss Temples – en skønhed, som ikke bestod i farver, lange øjenvipper eller smuktformede bryn, men i intelligens, ånd og liv. Nu lå hendes sjæl på hendes læber, og ordene flød – fra hvilken kilde, ved jeg ikke: har en fjortenårig pige så stort og kraftigt et hjerte, at det kan indbefatte den rene, sande, sjælfulde veltalenheds

svulmende åre? For dette var netop det karakteristiske ved Helens tale denne for mig uforglemmelige aften; hendes ånd syntes at haste til liv i et lige så kort tidsrum, som andres udvikler sig i et langt.

De talte om genstande, jeg aldrig havde hørt før, om svundne tider og nationer, om fjerne lande, om opdagede eller sandsynlige hemmeligheder i naturen: de talte om bøger; hvor mange havde de ikke læst! Hvilke skatte af kundskaber ejede de ikke! De syntes at være så fortrolige med franske navne og franske forfattere; men min forundring nåede sit højdepunkt, da miss Temple spurgte Helen, om hun nu og da benyttede et øjeblik til at øve sig i det latin, hendes fader havde lært hende, og derpå tog en bog ned fra hylden og bad hende oversætte og analysere en side i "Virgil"; og Helen adlød, og mit beundringsorgan udvidede sig ved hver linje. Hun var næppe blevet færdig, førend klokken forkyndte, at det var sengetid; der kunne ingen tidsfrist indrømmes os; miss Temple omfavnede os begge og trykkede os til sit hjerte med de ord:

"Gud velsigne jer, mine børn!"

Helen holdt hun lidt længere i sine arme end mig, hun slap hende mere ugerne; det var Helen, hendes blik fulgte til døren; det var for hende, hun anden gang udstødte et kummerfuldt suk; hende gjaldt den tåre, hun tørrede af sin kind.

Da vi kom op i sovesalen, hørte vi miss Scatcherds stemme: hun undersøgte skufferne. Hun havde netop trukket Helen Burns' ud, og da vi trådte ind, blev Helen modtaget med en streng irettesættelse og truet med, at et halvt dusin skødesløst behandlede artikler skulle befæstes med knappenåle til hendes skulder næste morgen.

"Mine sager var virkelig i en skammelig uorden," hviskede Helen til mig, "det var min mening at ordne dem, men jeg glemte det."

Næste morgen skrev miss Scatcherd med store bogstaver ordet "sjusket" på et lille bræt og bandt det som en slags amulet om Helens høje, milde, intelligente pande. Hun bar det til aften, tålmodig, uden nag, for hun betragtede det som en fortjent straf. Næppe havde miss Scatcherd fjernet sig efter skoletiden, førend jeg løb hen til Helen, rev hende brættet af hovedet og kastede det i ilden: det raseri, hun var utilgængelig for, havde brændt i min sjæl hele dagen, og tårer, tunge og hede, havde uophørligt skoldet mine kinder, for synet af hendes tungsindige resignation voldte mig en utålelig hjertekval.

Omtrent en uge efter disse begivenheder modtog miss Temple svaret på det brev, hun havde tilskrevet mr. Lloyd: det lod til, at hans ord stadfæstede mit udsagn. Miss Temple lod nu hele skolen kalde sammen og forkyndte, at hun havde indhentet oplysninger om de mod Jane Eyre fremførte beskyldninger, samt at det var hende en stor glæde at kunne erklære hende fuldkommen ren for enhver af dem. Lærerinderne trykkede nu mine hænder og kyssede mig, og en bifaldsmumlen gennemløb mine medelevers rækker.

Dette løftede en tung byrde af mit hjerte; fra dette øjeblik af skred jeg til mit arbejde på ny med den faste beslutning at bane mig vej gennem alle hindringer; jeg var flittig som en bi, og mine fremskridt stod i forhold til mine anstrengelser; min hukommelse, der af naturen ikke var stærk, forbedrede sig ved øvelse; denne øvelse skærpede desuden min forstand; i løbet af få uger blev jeg forfremmet til en højere klasse; efter to

måneders forløb blev det mig tilladt at begynde på fransk og tegning. Jeg lærte konjugationen af verbet *être* og skitserede mit første hus (hvis mure, i parentes sagt, overtraf Pisas berømte tårn i skævhed) på én og samme dag. Da jeg gik i seng den nat, forglemte jeg at lade min fantasi tilberede det barmecidiske måltid af varme stegte kartofler, hvedebrød og nymalket mælk, som jeg var vant til at tilfredsstille mit indre krav med: i stedet levede jeg højt af ideale tegninger, som jeg så i mørket – samtlige mine egne hænders arbejde, af slotte og træer, maleriske klipper og ruiner, kvæghjorde, sommerfugle, som flagrede over udsprungne roser, fugle, som hakkede på modne kirsebær, og gærdesmuttereder med æg så store som perler og omgivet af unge vedbendranker. Jeg grublede også i tankerne over muligheden af med tiden at blive i stand til at oversætte en vis lille fransk historiebog, som madam Pierrot havde vist mig den dag; og dette problem var endnu ikke blevet løst til min tilfredshed, da søvnen fik bugt med mig.

Med rette har Salomon sagt: "Bedre er et måltid af urter, hvor kærlighed er til stede, end en fed okse og had dertil."

Nu ville jeg ikke have ombyttet Lowood og alle dets savn mod Gateshead og hele dets overflod.

9

Men savnene, eller rettere besværlighederne, i Lowood tog af. Foråret nærmede sig; det var på en måde allerede kommet; vinterfrosten var forbi, sneen smeltet, den bidende bind var blevet mildere. Mine sårede, opsvulmede fødder begyndte at læges og heles under indflydelsen af aprils ånde, nætterne og morgenerne stivnede ikke længere blodet i vore årer ved deres canadiske temperatur; nu kunne vi dog udholde legetimen i haven; undertiden, når solen skinnede, begyndte det endog at blive muntert og gemytligt derude, og det grønne skød allerede op af de sorte parterrer, hvis daglig tiltagende friskhed indgav mig den tanke, at *håbet* pløjede dem om natten og hver morgen efterlod tydeligere spor af sine skridt. Blomsterne tittede frem mellem bladene, krokus, purpurrøde aurikler og gyldenlak. Hver torsdag eftermiddag (en halv helligdag) foretog vi fik nu lange udflugter og fandt endnu sødere blomster ved siden af vejen, under hækkene.

Jeg opdagede desuden, at der udenfor vor høje, med flaskeskår bekransede havemur lå en nydelse, som kun horisonten begrænsede, og denne nydelse bestod i synet af de stolte høje, der omgav en på skygge og vegetation rig dal, som blev gennemskåret af en bred, klar å. Hvor forskelligt derfra havde dette syn ikke været, da jeg første gang så det under vinterhimmelen, da alt var stivnet af frost og dækket med sne, da tåger, kolde som døden, vandrede over toppene, drevet fremad af østenvinden, og blandede sig med den fra åen opstigende damp! Og da var åen selv en vild, utæmmelig bjergstrøm; den sønderrev skoven og tudede som en kyklop

gennem den af regn og hvirvlende snestorme tyknede luft; og hvad træerne på dens bredder angik – *de* var kun en række skeletter.

April blev afløst af maj, en klar, strålende maj med en blå himmel, mildt solskin og varme sydlige og vestlige vinde. Nu skred vegetationen fremad med forbavsende hastighed; Lowood rystede sine lokker løse, alt var grønt og blomster; de store alme-, aske- og egebenrader blev besjælet med et majestætisk liv; skovplanter spirede op i talløs mængde i grotter og klippehulinger, mens stenene selv iførte sig en blød mospels. Alt dette nød jeg ofte og til fulde, fri, ubevogtet og næsten alene: og årsagen til denne uventede frihed og glæde bliver det nu min pligt at meddele.

Har jeg ikke skildret en behagelig beliggenhed for en bolig, når jeg omtaler den som indkredset af høje og skove og flankeret af en strøm? Jo, behagelig vel, men om den er sand eller ej, bliver et andet spørgsmål.

Den skovdal, hvori Lowood lå, var en vugge for tåge og pestbefængte dunster; kaldt til live med det vågnende forår sneg de sig ind i asylet og gennemåndede dets skole og sovesal.

Endnu før maj havde tyfusfebrene forvandlet seminariet til et hospital.

Hunger og forsømte forkølelser havde gjort de fleste af eleverne mere modtagelige for smitten; af de firs piger lå de fem og fyrre syge på engang. Hele klasser blev oprevet og reglementet mistede sin kraft. De få, der vedblev at befinde sig vel, nød en næsten uindskrænket frihed; for lægen indskærpede nødvendigheden af hyppig bevægelse; og selv om det ikke havde været tilfældet, var der dog ingen, der havde tid til at beskæftige

sig med os eller holde os i ørerne. Miss Temples hele opmærksomhed drejede sig om patienterne; hun boede i sygeværelset og forlod det næsten aldrig undtagen for at stjæle sig til et par timers hvile om natten. Lærerinderne havde fuldt op at bestille med at pakke tøj og træffe andre nødvendige forberedelser til de pigers afrejse, der var lykkelige nok til at besidde slægtninge og venner, som kunne og ville fjerne dem fra det usunde sted. Mange var allerede smittet og rejste hjem for at dø; nogle døde i skolen, og blev begravet stille og hastigt, for sygdommens natur forbød enhver opsættelse.

Mens pesten således var blevet en indvåner i Lowood og døden en hyppig gæst, mens der var mørke og frygt indenfor dets mure, mens dets sale og gange var opfyldt med hospitalsdunster, mens miksturer og piller forgæves bestræbte sig for at besejre dødeligheden, strålede majsolen ren og klar over de dristige høje og det yndige skovlandskab udenfor. Haven var smykket helt igennem med blomster; solsikker, liljer, dahliaer og roser var i deres fulde flor, de små bede prunkede med levkøjer og dobbelte nelliker, og disse duftende skatte blev ikke benyttet af de fleste af Lowoods beboere, undtagen til nu og da at afgive en smule grønt og blomster til prydelse for en ligkiste.

Men jeg og de øvrige, der holdt sig friske, nød naturens og årstidens skønheder i fuldeste mål; man lod os boltre os i skoven ligesom sigøjnere fra morgen til aften; vi gjorde, hvad vi fandt for godt, gik og kom, hvor det behagede os; vi levede desuden bedre. Mr. Brocklehurst og hans familie kom aldrig nær Lowood nu; der blev ingen kontrol ført med husholdningen mere; den gamle husholderske havde frygten for smitte drevet

bort, og den nye, som havde tjent i samme egenskab ved Lowtons laboratorium, var ikke vant til skikkene i skolen, men forsynede os med spise og drikke i overflødighed. Dertil kom, at der var færre at føde; de syge kunne kun spise lidt; vore morgenmadsskåle blev bedre fyldt, og når der, som det ofte hændte sig, ikke var tid til at tilberede en ordentlig middagsmad, gav husholdersken os et stort stykke kold postej eller en tyk skive ost og brød, og dette bar vi bort med os til skoven, hvor enhver af os valgte det sted, der behagede os bedst, og holdt her et kosteligt måltid.

Mit yndlingssæde var en glat og bred sten, der lå, tør og hvid, lige midt i åen, således at man kunne nå den ved at vade gennem vandet: en bedrift, jeg udførte med bare fødder. Denne sten var netop stor nok til at frembyde bekvem plads for mig og en anden pige, som engang var min udkårne omgangsveninde – Mary Ann Wilson, en opvakt pige, hvis selskab jeg fandt fornøjelse i, dels fordi hun var vittig og original, og dels fordi hun havde et væsen, hvori der intet overlegent lå. Da hun var nogle år ældre end jeg, kendte hun mere til verden og kunne fortælle mig meget, som jeg holdt af høre; hos hende fandt min nysgerrighed tilfredsstillelse; mod mine fejl viste hun sig altid overbærende og lod mig tale og sludre, som jeg ville, uden nogensinde at lægge bånd på mine ord. Hun foretrak at fortælle, jeg at analysere, hun at svare, jeg at spørge; og således gik det fortræffeligt, skønt jeg tror, at vor passiar indbragte os langt mere morskab end virkelig nytte.

Men hvor var Helen Burns imidlertid? Hvor for tilbragte jeg ikke disse kostelige frihedsdage hende? Havde jeg forglemt hende, eller var jeg så flygtig, at jeg allerede var blevet ked af

hendes forædlende selskab? Den Mary Ann Wilson, jeg har omtalt, stod dog vist langt under min første veninde; hun kunne blot fortælle mig morsomme historier og gå ind i enhver sladder af frivol, overfladisk natur, hvorimod Helen, så sandt jeg har talt sandhed om hende, var i stand til at meddele dem, der blev begunstiget med hendes omgang, smag og sans for langt højere følelser.

Sandt, læser, det både vidste og følte jeg; og skønt jeg er et mangelfuldt væsen med mange fejl og få af disse opvejende egenskaber, blev jeg dog aldrig ked af Helen Burns, lige så lidt som jeg nogensinde ophørte at nære en så stærk, om og ærbødig hengivenhedsfølelse for hende, som det er muligt for et barnligt hjerte at nære. Hvor kunne det være andet, da Helen, til alle tider og under alle omstændigheder, viste mig et roligt, trofast venskab, som aldrig blev formørket af ondt eller utålmodighed? Men nu var Helen syg, nogle uger i forvejen var hun blevet fjernet fra mig og flyttet op til et værelse oven på, jeg vidste ikke hvilket. Jeg hørte, at hun ikke lå i det samme som feberpatienterne; for hendes sygdom var tæring og ikke tyfus, og ved tæring forstod jeg i min uvidenhed noget mildt, som tid og pleje nok ville helbrede.

Jeg blev bestyrket i denne tro derved, at miss Temple to eller tre gange, når eftermiddagen var varm og solen skinnede, tog hende med sig med sig ned af trappen og ud i haven; men ved disse lejligheder blev det mig ikke tilladt at gå ud og tale med hende; jeg så hende kun fra vinduet i skolestuen, og det ikke engang tydeligt, for hun var indhyllet i tykke sjaler og sad i en afstand fra verandaen.

En aften i begyndelsen af juni havde jeg været længe ude i skoven med Mary Ann; vi havde, som sædvanlig, afsondret os fra de andre og var vandret langt bort, så langt, at vi forvildede os og måtte erkyndige os om vejen i en lille hytte, hvor der boede en mand og en kone, som passede en hjord halvvilde svin, der blev mæsket med olden i skoven. Da vi kom tilbage var, månen allerede stået op: en pony, som vi vidste var doktorens, stod ved havedøren. Mary Ann sagde, hun antog, at der måtte være nogen hårdt syg, siden man havde sendt bud efter mr. Bates på den tid af aftenen. Hun gik ind; jeg dvælede endnu et par minutter ude for at plante en håndfuld fuld rødder i min have, som jeg havde gravet op i skoven og som jeg frygtede ville visne, hvis jeg lod dem ligge natten over. Da det var bestilt, blev jeg stående lidt endnu: blomsterne duftede så sødt nu, da duggen faldt; aftenen var så mild, så ren, så varm; det endnu glødende vesten lovede en lige så skøn morgendag som denne havde været; månen steg så højtideligt op i det mørkeblå østen. Jeg bemærkede alt dette og glædede mig over det, som man kan forestille sig hos barn, da det pludselig og for første gang faldt mig ind:

"Hvor sørgeligt at ligge på en sygeseng nu og svæve i fare for at dø! Denne verden er så smuk – det ville være frygteligt at kaldes herfra for at vandre hen – hvem ved hvor?"

Og nu anstrengte min ånd sig, for første gang, for alvor for at begribe, hvad der var blevet den meddelt om Himmel og Helvede, og for første gang fo'r den forfærdet tilbage. Stirrende rundt omkring sig, fremad, tilbage, til siderne, så den kun en umålelig afgrund: den følte det eneste punkt, hvorpå den stod – nuet; alt andet var formløse skyer og et tomt dyb, og den gyste

ved tanken om at vakle og styrte midt i dette kaos. Mens jeg rugede over denne nye idé, hørte jeg udgangsdøren blive lukket op; mr. Bates trådte ud og med ham en sygeplejerske. Efter at hun havde set ham bestige sin hest og ride bort, var hun i begreb med at lukke døren, da jeg kom løbende.

"Hvordan er det med Helen Burns?"

"Kun mådeligt, stakkel," – lød svaret.

"Er det hende, mr. Bates har besøgt?"

"Ja."

"Hvad siger han om hende?"

"Han siger, hun vil ikke blive længe hos os."

Havde jeg hørt denne ytring den foregående dag, ville den blot have bibragt mig den formodning, at hun skulle bringes til Northumberland, til sit eget hjem. Det ville ikke have anet mig, at det var døden, der mentes; men nu vidste jeg det straks, det stod klart i min sjæl, at Helen Burns talte sine sidste dage i denne verden, og at hun om føje tid skulle optages til åndernes rige, hvis der var et sådant. Rædsel betog mig, derpå fulgte sorgfølelsen i hele sin jammer, endelig længsel efter – en bydende trang til at se hende, og jeg spurgte om, hvilket værelse hun lå i.

"Hun ligger i miss Temples eget," svarede vågekonen.

"Må jeg gå op og tale med hende?"

"Nej, barn! Det tror jeg ikke ... og nu er det desuden på tide for Dem at komme ind og i seng; De vil få feberen, hvis De bliver længer ude nu duggen falder."

Sygeplejersken lukkede døren efter mig; jeg gik ind gennem sidekorridoren, der førte til skolesalen, og jeg kom netop i rette tid; klokken var over ni, og miss Miller kaldte eleverne til sengs.

Det kunne vel være to timer efter eller henved klokken elleve, da jeg – som ikke havde kunnet sove og som antog af den dybe stilhed i salen, at alle mine medelever var indslumret – sagte stod op, kastede min kjole over natdragten og listede mig ud af værelset uden sko, for at begive mig til miss Temples kammer. Det lå i den modsatte ende af huset, men jeg kendte lokalet, og skinnet af den klare sommermåne, som hist og her tittede ind af korridorvinduerne, satte mig i stand til at finde vejen uden vanskelighed. Lugten af kamfer og brændt vineddike advarede mig, da jeg kom i nærheden af feberværelset, og jeg skyndte mig hurtigt forbi døren af frygt for at vågekonen, som sad oppe hele natten, skulle høre mig. Jeg frygtede for at blive opdaget og vist tilbage – for jeg *måtte* se Helen – jeg måtte omfavne hende, førend hun døde – jeg måtte give hende det sidste kys og veksle det sidste ord med hende.

Da jeg var kommet ned af en trappe og havde gennemvandret en del af etagen nedenunder, hvor det lykkedes mig at åbne og lukke to døre uden at gøre larm, nåede jeg en anden trappe; den besteg jeg, og nu havde jeg miss Temples kammer lige for mig. Et lys skinnede gennem nøglehullet og åbningen mellem døren og tærsklen. En dyb stilhed herskede rundt omkring. Jeg nærmede mig og fandt døren stående på klem, formodentlig for at der kunne trænge lidt frisk luft ind til den syge. Uden betænkning og ansporet af en heftig impuls – sjæl og legeme befandt sig i en lige feberagtig tilstand – åbnede jeg den og så ind. Mit blik søgte Helen og frygtede for at finde døden.

Tæt ved miss Temples leje og halvt dækket af dets hvide gardiner stod en lille seng. Jeg så omridset af en skikkelse under tæppet, men ansigtet var skjult af omhænget: den

sygeplejerske, jeg havde talt til i haven, sad og sov i en lænestol, og på bordet brændte et døsigt lys med lang tande. Miss Temple var ikke til at se; jeg fik senere at vide, at hun var blevet kaldt til en ustyrlig patient i feberværelset. Jeg trådte nærmere og standsede derpå ved siden af sengen; min hånd berørte gardinet, men jeg foretrak at tale, inden jeg tog det til side. Endnu bævede jeg tilbage af frygt for at se et lig.

"Helen," hviskede jeg sagte, "er du vågen?"

Hun rørte sig, trak selv gardinet til side, og jeg så hendes blege, udtærede, men fuldkommen rolige ansigt; hun så så lidt forandret ud, at min frygt øjeblikkelig forsvandt.

"Kan det være dig, Jane?" spurgte hun i sin ejendommelige blide tone.

"O," tænkte jeg, "hun dør ikke ... de tager fejl; hun kunne ikke tale og se så rolig ud, hvis det var døden."

Jeg bøjede mig hen over sengen og kyssede hende; hendes pande var kold og det samme var hendes magre, næsten gennemsigtige kind, hendes hånd og hendes arm; men hun smilede som ellers.

"Hvordan er du kommet her, Jane? Klokken er over elleve; jeg hørte den slå for nogle minutter siden."

"Jeg er kommet for at se dig, Helen: jeg hørte, du var hårdt syg, og jeg kunne ikke sove, førend jeg havde talt med dig."

"Så du er kommet for at bede mig farvel? Ja, du kommer vist ikke for tidligt."

"Rejser du noget sted hen, Helen? Tager du hjem?"

"Ja, til mit sidste – mit evige hjem."

"O nej, Helen!" – Jeg kunne ikke få mere frem.

Mens jeg bestræbte mig for at tvinge tårerne tilbage, fik Helen et anfald af hoste; dog vækkede det ikke sygeplejersken. Da det var ovre, lå hun afkræftet i nogle minutter; derpå hviskede hun:

"Dine små ben er nøgne, Jane; læg dig ned hos mig og dæk dig med tæppet."

Det gjorde jeg; hun lagde sin arm over mig, og jeg trykkede mig tæt op til hende. Efter en lang pause vedblev hun, men stedse hviskende:

"Jeg er såre lykkelig, Jane; og når du hører, jeg er død, så må du ikke sørge over mig; der er intet at sørge over. Vi må alle dø engang, og den sygdom, der river mig bort er ikke smertelig; den er mild og lind, og min sjæl rolig. Jeg efterlader ingen, der vil begræde mig bittert: jeg har kun en fader i live, og han er blevet gift for nylig og vil ikke savne mig. Ved at dø ung undgår jeg store lidelser. Jeg havde ikke de egenskaber og talenter, der kræves til at vandre gennem verden med sikre skridt; jeg ville bestandig have båret mig galt ad."

"Men hvor går du hen, Helen? Kan du se det? Ved du det?"

"Jeg tror og jeg håber, jeg går til Gud."

"Hvor er Gud? Hvad er Gud?"

"Min og din skaber ... som aldrig vil tilintetgøre, hvad han har skabt. Jeg sætter ubetinget lid til hans magt og stoler frejdigt på hans godhed: jeg tæller timerne, indtil den vigtigste kommer, der skal give mig tilbage til ham, åbenbare ham for mig."

"Du er altså vis på, Helen, at der er en Himmel til, og at vore sjæle kan komme op i den, når vi dør?"

"Jeg er vis på, der er et liv efter dette; jeg tror Gud er god; jeg kan overlade ham min udødelige del uden den fjerneste tvivl.

Gud er min fader; Gud er min ven; jeg elsker ham, og jeg tror, han elsker mig."

"Og jeg skal se dig igen, Helen, når jeg dør?"

"Du vil komme til de samme mægtige egne blive modtaget af den samme mægtige fader – derom er ingen tvivl, min kære Jane."

Jeg fremførte spørgsmålet på ny, men denne gang kun i tankerne: "Hvor er denne egn? Er den til?" – Og jeg slyngede mine arme tættere om Helen: hun var mig dyrebarere end nogensinde før; det var mig, som om jeg ikke kunne slippe hende; jeg lå med ansigtet skjult ved hendes hals. Nu sagde hun til mig med sin mildeste stemme:

"Hvor jeg føler mig vel til mode! Dette sidste anfald af hoste har mattet mig; jeg tror, jeg kunne sove ... men forlad mig ikke, Jane; det er mig så godt at vide dig nær mig."

"Jeg vil blive hos dig, søde Helen: ingen skal tage mig fra dig!"

"Er du varm, kære barn?"

"Ja."

"Godnat, Jane."

"Godnat, Helen!"

Hun kyssede mig og jeg hende, og snart slumrede vi begge.

Da jeg vågnede, var det dag; en usædvanlig bevægelse vækkede mig, jeg så op; jeg var i nogens arme – det var sygeplejersken, som bar mig tilbage gennem gangen til sovesalen. Jeg blev ikke irettesat, fordi jeg havde forladt min seng; folk havde så meget andet at tænke på: ingen forklaring blev mig givet på mine mange spørgsmål; men en dag eller to senere erfarede jeg, at miss Temple, da hun ved daggry kom tilbage til sit kammer, havde fundet mig liggende i den lille

seng, med mit ansigt lænet mod Helen Burns' skulder og med mine arme om hendes hals. Jeg sov, og Helen var – død.

Hun hviler på kirkegården i Brocklebridge: i femten år efter hendes død var hendes grav kun dækket af et grønsværtæppe; men nu er den blevet prydet med en hvid marmortavle, hvorpå kun står hendes navn og ordet "*Resurgam*".

10

Hidtil har jeg meddelt de enkelte omstændigheder ved min ubetydelige tilværelse: de ti første år har jeg helliget næsten lige så mange kapitler. Men dette skal ikke være nogen regelret selvbeskrivelse: jeg er kun forpligtet til at påkalde min hukommelse, hvor jeg ved, at dens svar kan frembyde en vis grad af interesse; jeg vil derfor nu forbigå et tidsrum af otte år så godt som med tavshed; der behøves kun nogle få linjer for at antyde forbindelsesleddene.

Da tyfusfeberen havde opfyldt sit ødelæggelseskald i Lowood, forsvandt den lidt efter lidt derfra, men ikke førend dens ondartethed og dens ofres mængde havde tiltrukket sig publikums opmærksomhed. Der blev anstillet undersøgelser om oprindelsen til denne plage, og forskellige kendsgerninger kom for dagens lys, som oprørte offentligheden i høj grad. Stedets usunde beskaffenhed, kostens natur og utilstrækkelighed, det rådne vand, der blev anvendt til dens tilberedelse, elevernes usle dragter og huslige bekvemmeligheder: alt dette blev klart godtgjort, og denne opdagelse frembragte et resultat, der var højst ydmygende for mr. Brocklehurst, men velgørende for instituttet.

Flere rige og godgørende personer i grevskabet subskriberede rundeligt til oprettelsen af en mere hensigtsmæssig bygning i en sundere egn; der blev indført et nyt reglement og store forbedringer i levemåde og klædedragt, ligesom skolekassen nu blev betroet en komité. Mr. Brocklehurst, som på grund af sin rigdom og sine familieforbindelser ikke kunne forbigås, beholdt vel sin post

som kasserer; men flere gentlemen af en mere ophøjet og menneskekærlig tænkemåde blev ham sideordnet: også hans embede som inspektør blev delt af dem, som forstod at forene fornuft med disciplin, bekvemmelighed og mildhed med retfærdighed. Således forædlet blev denne skole lidt efter lidt til en virkelig gavnlig og herlig anstalt. Efter at den var blevet genfødt, blev jeg inden dens mure i otte år: seks som elev og to som lærerinde, og i begge egenskaber skal jeg altid være rede til at attestere dens værd og vigtighed.

I disse otte år var mit liv ensformigt, men ikke ulykkeligt, for det henrandt i virksomhed. Jeg havde midlerne til en fortræffelig opdragelse at byde over, jeg elskede nogle af de videnskaber, jeg lærte, og ønskede at udmærke mig i dem alle, desuden var det mig sødt at behage mine lærerinder, især dem, jeg holdt af: jeg benyttede mig derfor med iver af de fordele, der blev mig tilbudt. Med tiden svang jeg mig op til den øverste klasses øverste stol; derpå blev et lærerindeembede mig betroet, og dette beklædte jeg med utrættet virksomhed i to år; men mod slutningen af den tid indtrådte en forandring med mig.

Miss Temple havde gennem alle omskiftelser hævdet sin post som seminariets forstanderinde: hendes undervisning skyldte jeg de fleste og bedste kundskaber, jeg besad; hendes venskab og omgang havde været min bestandige trøst; hun havde stået mig i en moders, i en guvernantes og endelig i en venindes sted. Men ved denne tid giftede hun sig, flytte med sin mand (en præst, en fortræffelig mand, der næsten var en sådan kone værdig) til et langt derfra liggende grevskab og var følgelig tabt for mig.

Fra den dag, hun tog afsked med mig, var jeg ikke mere den samme; med hende forlod mine bedste følelser mig, alt, hvad der havde gjort Lowood til et hyggeligt hjem. Jeg havde tilegnet mig noget af hendes natur og mange af hendes vaner, af hendes harmoniske tanker; jeg var blevet et bedre menneske i hendes omgang. Jeg havde lært at lystre pligt og orden; jeg var rolig; jeg troede, jeg var tilfreds; i andres, og i almindelighed selv i mine egne øjne var jeg en resigneret, vel endog from karakter.

Men skæbnen stillede sig, i Hans Velærværdighed mr. Nasmyths skikkelse, mellem mig og miss Temple: jeg så hende i hendes rejsedragt stige op i postvognen kort efter vielsen; jeg så vognen bevæge sig op ad højen og forsvinde bag den, og trak mig derpå tilbage til mit kammer, hvor jeg tilbragte størstedelen af den ved denne lejlighed tilståede halve fridag i ensomhed.

Jeg gik frem og tilbage i værelset i flere timer. Jeg bildte mig ind, at jeg blot sørgede over mit tab og grundede på at oprette det; men da mine selvbetragtninger var endt og jeg så op og mærkede, at eftermiddagen var forbi og aftenen brudt frem, gjorde jeg en ny opdagelse: den nemlig, at jeg i denne mellemtid var undergået en forvandling, min sjæl havde aflagt alt, hvad den havde lånt af miss Temple – eller rettere, at hun havde taget den rene atmosfære med sig, jeg havde indåndet i hendes nærhed – og at jeg nu var efterladt i mit naturlige element og begyndte at føle gamle bevægelser røre sig i mig. Det var ikke kraften til at være rolig, der svigtede mig, men grunden til denne rolighed var nu borte. Min verden havde i flere år været i Lowood; min erfaring drejede sig om skolens regler og systemer; nu faldt det mig ind, at den virkelige verden

var stor, og at en broget mark af håb og frygt, følelser og indtryk, ventede dem, der havde mod til at vove sig ud på den vide slette for at søge ægte livskundskab mellem livets farer.

Jeg gik hen til vinduet, åbnede det og så ud. Der var de to fløje af bygningen, der var haven; der var udkanten af skoven; der var den bakkede horisont. Mit blik fo'r hen over alle andre genstande for at dvæle ved de fjerneste, de blå høje: det var dem, jeg længtes efter at overstige, alt indenfor deres klippegrænser forekom mig som et fængsel, som et forvisningssted. Jeg skimtede den hvide sti, der slyngede sig rundt om siden af et bjerg og forsvandt i kløften mellem to, hvor jeg længtes efter at følge den videre! Jeg mindedes den tid, da jeg havde kørt ad den samme vej; jeg mindedes, hvorledes jeg var kommet ned af denne høj ved aftentide: en menneskealder syntes at være henrundet siden den dag, der bragte mig til Lowood, og jeg havde aldrig forladt det senere. Mine ferier var altid blevet tilbragt i skolen; mrs. Reed havde aldrig ladet mig hente til Gateshead; hverken hun eller nogen af hendes familie havde nogensinde besøgt mig. Jeg havde ingen forbindelse haft med den ydre verden hverken ved breve eller budbærere: skoleregler, skolepligter, skolevaner og –begreber og –stemmer og –ansigter og –talemåder og –dragter og –fordomme og –antipatier: se det var det, min erfaring indskrænkede sig til. Og nu følte jeg, at det ikke var nok: på én eftermiddag blev jeg ked af otte års rutine. Jeg ønskede frihed; efter frihed smægtede jeg, om frihed bad jeg; men bønnen syntes at dø hen på den lette aftenbrises vinger. Jeg opgav denne bøn og opsendte en mere ydmyg – om forandring, om en eller anden stimulus; men også den syntes at viftes bort i det

tomme rum. Da råbte jeg halvt fortvivlet: "Så forund mig i det mindste en ny trældom!"

I dette øjeblik kaldte en klokke mig ned til aftenbordet.

Jeg kunne ikke genoptage mine betragtningers afbrudte tråd førend ved sengetid: selv da forhindrede en lærerinde, der beboede det samme værelse som jeg, mig i at dvæle ved min nyfødte yndlingstanke, idet hun vedblev at plage mig med sin snakkesyge. Hvor ønskede jeg ikke, at søvnen ville bringe hende til tavshed! Når jeg blot kunne komme tilbage til den idé, der var opstået hos mig, da jeg stod ved vinduet, mente jeg, at der nok turde falde mig et lykkeligt middel ind til at realisere den.

Endelig snorkede miss Gryce: hun var et svært, walisisk fruentimmer, og hendes stærke nasaltoner havde hidtil aldrig gjort andet end et højst ubehageligt indtryk på mig; men denne nat hilste jeg deres første forløbere med glæde. Nu var jeg uforstyrret, og den skæbnesvangre tanke vågnede atter til nyt liv.

"En ny trældom! Der er noget i det," lød min enetale (i mit indre, vel at mærke; jeg talte ikke højt) – "Jeg ved, det er noget, for det klinger just ikke sødt; det er ikke et ord som frihed, nydelse, glæde – for det er sandelig kønne ord, men for mig kun en lyd – så hul og vag, at det blot er tidsspilde at lytte til den. Men trældom! Det er noget, man kan tage og føle på! Alle kan trælle; jeg har trællet her i otte år; nu er alt, hvad jeg ønsker, at trælle et andet sted. Kan min egen vilje ikke bringe det dertil? Er det ikke gørligt? Jo – jo – formålet er ikke vanskeligt at nå, hvis min hjerne blot var opfindsom nok til at udruge et middel."

Jeg rejste mig op i sengen for at vække denne hjerne til virksomhed: det var en kold nat; jeg dækkede mine skuldre med

et sjal og begyndte derpå at *tænke* på ny af alle kræfter.

"Hvad vil jeg have? Et nyt opholdssted, i et nyt hus, blandt ny ansigter, under ny omstændigheder: det er det, jeg ønsker, fordi det ikke kan nytte at ønske noget bedre. Hvordan bærer folk sig ad for at få en ny plads? De tager deres tilflugt til venner, formoder jeg; men jeg har ingen. Der er mange andre, som ingen venner har og som må sørge for sig selv og deres egne hjælpere; og hvad griber de dog til?"

Det kunne jeg ikke sige: intet svarede mig. Jeg befalede da min hjerne at afgive dette svar, og det gesvindt. Den arbejdede stedse stærkere; jeg følte, hvorledes pulsårerne bankede i mine tindinger; men i næsten en hel time arbejdede den i et kaos, og dens anstrengelser førte ikke til noget resultat. Febersyg af den frugtesløse grunden stod jeg op og gik mig en tur omkring i kammeret, trak rullegardinet til side, betragtede en stjerne eller to, fo'r sammen af kulde og krøb atter i seng.

En velgørende fe måtte sikkert have nedlagt det forønskede vink på hovedpuden i min fraværelse; for idet jeg lagde mig ned, nedsteg det ganske roligt og naturligt i min sjæl:

"De, der ønsker poster, averterer: du må avertere i *–shire Herald*."

Nu påfulgte det ene råd efter det andet:

"Du har at lægge avertissementet og pengene for dets indrykkelse i en konvolut, adresseret til udgiveren af bladet; du må benytte den første lejlighed, der tilbyder sig, til at bringe brevet på posthuset i Lowton: Svarene må adresseres til J. E. på samme posthus; og en uges tid efter at du har afsendt dit brev, går du til Lowton og spørger, om ingen er indløbet til dig, og tager dine forholdsregler derefter."

Denne plan gennemdrøftede jeg to eller tre gange. Endelig var den fordøjet i min sjæl; jeg opfattede den i en klar, praktisk form; jeg følte mig tilfredsstillet og faldt i søvn.

Jeg var oppe ved daggry; jeg fik mit avertissement skrevet, forseglet og adresseret, inden klokken ringede skolen ud af fjerene. Det lød således:

"En ung dame, der er vant til at informere –" havde jeg ikke været lærerinde i to år? – "ønsker en stilling i en privat familie, hvor børnene er under fjorten år" – jeg fandt, at da jeg selv først var atten, ville det ikke passe sig for mig at overtage elevernes opdragelse, der stod mig nærmere i alder. – "Hun er villig til at undervise i alle de grene, der hører til en god engelsk opdragelse, foruden i fransk, tegning og musik" – i de dage, læser, blev denne nu for tiden temmelig tarvelige kundskabsliste anset for tåleligt omfattende. – "Man behager at henvende sig skriftligt til J. E., Posthuset i Lowton, –shire."

Dette dokument lå forvaret i min kuffert hele dagen: efter tetid bad jeg den ny forstanderinde om tilladelse til at gå til Lowton, for dér at udrette nogle små kommissioner for mig selv og en eller to for mine medlærerinder. Det blev gerne bevilget, og jeg gik. Det var en afstand af to mil, og aftenen var fugtig; men dagene var lange endnu; jeg tilhandlede mig lidt i et par butikker, lagde brevet i postkassen, kom tilbage i et stærkt regnvejr med drivende klæder, men med et lettet hjerte.

Næste uge var utålelig lang; dog fik den, som alt under månen, ende til sidst, og mod slutningen af en smuk efterårsdag befandt jeg mig atter på vejen til Lowton. Det var en malerisk sti; den løb langs med den ene bred af åen gennem de yndigste krumninger af dalen, men den dag tænkte jeg mere på

brevene, som måske ventede mig i den lille flække, jeg vandrede til, end på det skønne ved skove og dale.

Mit påskud til fodturen denne gang var at få mål taget af mig til et par sko; jeg besørgede derfor dette ærinde først, og da det var bestilt, gik jeg over den stille og nette lille gade fra skomageren til posthuset. Dette blev bestyret af en gammel kone, som bar hornbriller på næsen og sorte klaphandsker på hænderne.

"Er der noget brev til J. E.?" spurgte jeg.

Hun betragtede mig over brillerne eg åbnede derpå en skuffe, i hvis indhold hun længe rodede – så længe at mit håb begyndte at synke. Endelig rakte hun mig et papir over disken, som hun havde holdt for sine briller i henved fem minutter, og ledsagede denne bevægelse med et nyt mistroisk og forskende blik – det var til J. E.

"Er der kun ét?" spurgte jeg.

"Der er ikke flere," svarede hun, og jeg puttede det i min lomme og vendte næsen hjemad. Jeg kunne ikke åbne det endnu; reglementet bød mig være hjemme klokken otte, og den var allerede over halv.

Diverse sysler ventede mig ved min ankomst: jeg skulle sidde hos pigerne, så længe overlæsningen varede; dernæst skulle jeg læse bønnerne og overvåge afklædningen, hvorpå jeg spiste aftensmad med de øvrige lærerinder. Selv da vi endelig begav os til hvile, var den uundgåelige miss Gryce atter min kontubernal: vi havde kun en kort stump lys i vor stage, og jeg frygtede for, at hun skulle blive ved at tale, til det var brændt ud. Men til al lykke frembragte det drøje måltid, hun havde sat til livs, en søvndyssende virkning; hun snorkede allerede, inden jeg var

færdig med at klæde mig af, endnu var der en tomme lys tilbage: jeg tog nu mit brev frem; i seglet stod et F; jeg brød det og forefandt følgende korte indhold:

> "Hvis J. E., som averterede i –shire Herald i torsdags, besidder de omtalte kundskaber, og hvis hendes stilling tillader hende at fremlægge tilfredsstillende vidnesbyrd, hvad hendes karakter og duelighed angår, kan en plads tilbydes hende, hvor der kun er én elev, en lille pige under ti år, og hvor honoraret er tredive pund om året. J. E. ombedes at sende sine attester med navn og adresse til:
> Mrs. Fairfax, Thornfield, i nærheden af Millcote, –shire."

Jeg undersøgte dette dokument længe: hånden var gammeldags og noget usikker; det måtte vist være en aldrende dame. Denne omstændighed var tilfredsstillende: den hemmelige frygt havde naget mig, at jeg ved således at handle på egen hånd og så at sige i blinde, lød fare for at falde i en eller anden snare. Frem for alt ønskede jeg et uberygtet, anstændigt, om end ikke glimrende resultat af mine bestræbelser. Jeg følte, at en aldrende dame ikke var nogen slet betingelse i den plan, jeg havde for. Mrs. Fairfax! Jeg så hende allerede i en sort kjole med enkelin, stiv måske, men ikke uhøflig: et mønster på gammeldags engelsk respektabilitet. Thornfield! Det måtte uden tvivl være hendes hus: et ordentligt, propert ét, var jeg overtydet om, skønt jeg intet nøjagtigt begreb kunne gøre mig om dets udseende. Millcote, –shire! Jeg samlede mine minder om Englands kort; ja, jeg så det, både grevskabet og byen: –shire var halvfjerdsindstyve mile nærmere London end det grevskab, hvor jeg nu boede; det var altid en anbefaling. Jeg

længtes efter at komme hen, hvor der var liv og bevægelse: Millcote var et stort manufakturssted ved bredderne af A–; det måtte være en by; så meget desto bedre, det ville i der mindste være en fuldstændig forandring. Min fantasi sværmede just ikke synderlig for høje skorstene og skyer af kuldamp – "men" – ræsonnerede jeg – "Thornfield må formodentlig ligge et godt stykke fra byen."

Her faldt tanden om på stagen og lyset gik ud.

Næste dag måtte der gøres nye skridt: mine planer kunne ikke længere indskrænkes til mit eget bryst; jeg måtte meddele dem til andre for at bringe dem til et gunstigt udfald. Efter at have søgt om og erholdt audiens hos forstanderinden under fritiden om middagen, fortalte jeg hende, at jeg havde udsigter til at få en ny post, hvor honoraret ville blive det dobbelte af det, jeg nu fik (i Lowood havde jeg kun femten pund om året), og bad hende indstille sagen til mr. Brocklehurst eller til den nye komité og forvisse sig om de ville tillade, at jeg påberåbte mig deres vidnesbyrd. Hun samtykkede forbindtligt i at optræde som mæglerinde i sagen. Næste dag talte hun om det til mr. Brocklehurst; denne mente at man først måtte skrive til mrs. Reed som min naturlige værge. Et brev blev derfor afsendt til denne dame, som svarede tilbage, at "jeg kunne handle som jeg lystede: hun havde for længst opgivet at blande sig i mine anliggender." Denne epistel cirkulerede blandt komiteen, og endelig fik jeg, efter en i mine tanker højst kedsommelig tidsforhaling, formelig tilladelse til at forbedre min stilling, hvis jeg kunne, samt den forsikring, at da jeg altid havde opført mig godt, både som lærerinde og elev, ville der blive givet mig et

af inspektørerne over instituttet undertegnet vidnesbyrd for duelighed og en ulastelig vandel.

Dette testimonium fik jeg omtrent en uge efter, sendte en kopi af det til mrs. Fairfax og modtog den besked af denne dame, at hun var tilfredsstillet og at hun ventede mig til sit hus på den fjortende dag fra brevets datum at regne.

Nu fik jeg travlt; de fjorten dage forløb hurtigt. Jeg havde ingen stor garderobe, skønt den var tilstrækkelig til mit behov, og først på den sidste dag pakkede jeg mit tøj i den samme kuffert, som jeg for otte år siden havde bragt med mig fra Gateshead.

Kufferten var i orden, navnet påskrevet. Om en halv time skulle karremanden indfinde sig og bringe den til Lowton, hvortil jeg selv skulle begive mig tidligt næste morgen for at møde vognen. Jeg havde børstet min sorte rejsepels, lagt min hat, mine handsker og min muffe på rede hånd, gennemsøgt alle mine skuffer, for at se, om intet var forglemt, og nu, da jeg intet mere havde at bestille, satte jeg mig ned i den hensigt at hvile ud. Det kunne jeg ikke, skønt jeg havde været på benene hele dagen; jeg kunne ikke nyde et øjebliks ro, så oprørt var mit indre. Denne nat skulle et afsnit af min tilværelse endes, et nyt åbne sig næste morgen: det var umuligt at sove i mellemtiden; jeg måtte ligge i en vågen feber, mens forandringen gik for sig.

"Miss," sagde en tjenestepige, som mødte mig i forsalen, hvor jeg vandrede som en fordømt ånd; "her er nogen, som ønsker at tale med Dem."

"Det er sagtens karremanden," tænkte jeg og løb ned af trappen, uden at spørge mig for. Jeg var i begreb med at passere

taleværelset, hvis dør stod halvt åben, for at gå ud i køkkenet, da én kom farende ud.

"Det er hende, det er jeg vis på! – Jeg kan kende hende blandt tusind!" råbte den, der standsede mig i min gang og greb min hånd.

Jeg stirrede: jeg så et fruentimmer, der var kostumeret som en velklædt tjenestepige, lidt matronemæssig, men dog ung endnu, af et ret smukt udseende, med sort hår og sorte øjne, og med en frisk, sund ansigtsfarve.

"Nå, hvem er jeg?" spurgte hun med en stemme og et smil, der forekom mig bekendt. "De har dog ikke forglemt mig ganske, miss Jane?"

I næste sekund lå jeg om hendes hals og kyssede hende henrykt.

"Bessie! Bessie! Bessie!" – var alt, hvad jeg kunne sige til den halvt leende, halvt grædende gode sjæl, hvorpå vi begge gik ind i taleværelset. Ved kaminen stod en lille treårig dreng i frakke og benklæder.

"Det er min lille ovn," sagde Bessie straks.

"Er du da gift, Bessie?"

"Ja, med kusken Robert Leaven; det er næsten fem år siden ... og jeg har en lille pige foruden Bob der, som jeg har døbt Jane."

"Og du bor ikke i Gateshead?"

"Jeg bor i logen; den gamle portner er død."

"Nå, og hvordan har de det alle sammen? Fortæl mig alt om dem, Bessie; men sid ned først – og du, Bob, kom her hen og sid på mit skød, vil du ikke nok?" – men Bob foretrak at holde sig til moderen.

"De er ikke blevet meget høj eller før, miss Jane," vedblev mrs. Leaven. "Jeg formoder, De er ikke blevet for godt behandlet i skolen. Miss Reed er mere end et hoved højere end De, og miss Georgina er dobbelt så svær."

"Georgina er vist en smuk pige, Bessie?"

"Ja! Hun var i London i vinter med sin moder, og der beundrede alle hende, og en ung lord blev forelsket i hende; men hans familie var imod giftermålet, og – hvad mener De? – han og miss Georgina blev enige om at løbe bort; men de blev opdaget og stoppet. Det var miss Reed, der opdagede planen; jeg tror, hun var misundelig på søsteren; og nu lever de sammen som hund og kat – de trættes og skændes hele dagen igennem."

"Og hvordan går det John Reed?"

"O, han opfører sig ikke så godt, som hans moder kunne ønske. Han kom i Eton skole, men der blev han – relegeret, tror jeg de kaldte det. Hans onkler ville have, han skulle have været prokurator og studere loven; men han er så forfærdelig udsvævende; jeg tror såmænd aldrig der bliver noget af ham!"

"Hvordan ser han ud?"

"Han er meget høj. Der er dem, der kalder ham en smuk ung mand, men han har sådanne tykke læber."

"Og mrs. Reed?"

"Fruen er rørig og ser godt nok ud; men jeg tror ikke, hun er rolig i sit sind: mr. Johns opførsel behager hende ikke – han øder så mange penge."

"Bad hun dig rejse hertil?"

"Nej, men jeg har længe følt længsel efter at se Dem, og da jeg hørte, der havde været et brev fra Dem, og at De skulle flytte til

en anden kant af landet, tænkte jeg, jeg ville tage en lille tur hertil, for at få et glimt af Dem at se, inden De kom så langt bort."

"Jeg er bange for, din forventning er blevet skuffet, Bessie!"

Jeg sagde dette leende; for jeg bemærkede, at Bessies blik, skønt der lå agtelse i det, dog ingenlunde udtrykte beundring.

"Nej, miss Jane, det kan jeg dog ikke sige; De er gentil og ser ud som en dame; det var alt, hvad jeg ventede mig af Dem: De var ingen skønhed, da De var barn."

Jeg smilede ad Bessies frimodige svar; jeg følte, at det var sandhedskærligt, men jeg må tilstå, at jeg ikke var ganske ligegyldig for dets indhold. I det nittende år ønsker de fleste at behage, og den overbevisning, at de intet ydre har, der egner sig til at understøtte dette ønske, medfører alt andet end selvtilfredshed.

"Men jeg tør parere på, at De er ferm," vedblev Bessie, for ligesom at trøste mig. "Hvad kan De? Kan De spille på fortepiano?"

"Lidt."

Det var et i værelset; Bessie gik hen og åbnede det og bad mig derpå sætte mig ned og give hende et stykke. Jeg spillede en vals eller to, og hun var henrykt.

"Så godt kan misserne Reed langtfra ikke spille!" udbrød hun triumferende. "Jeg sagde altid, De ville overgå Dem i lærdom. Kan De tegne?"

"Det er et af mine malerier derhenne over kaminen."

Det var et landskab, malet med vandfarver, som jeg havde foræret forstanderinden som et erkendtlighedsbevis for hendes

velvillige mægling hos komiteen, og som hun havde ladet sætte i glas og ramme.

"Det er jo yndigt, miss Jane! Jeg tvivler om at miss Reeds tegnelærer kunne male så smukt et stykke, endsige de unge damer selv – for det er langtfra! ... Har De lært fransk?"

"Ja, Bessie, jeg kan både tale og skrive det."

"Og De kan brodere på musselin og kanvas?"

"Ja, jeg kan."

"O, De er jo en hel dame, miss Jane! Jeg vidste, De ville blive det; De vil komme frem i verden, hvad enten Deres familie bryder sig om Dem eller ej. Der var noget, jeg ville spørge Dem om ... Har De nogensinde hørt noget fra Deres faders slægtninge, familien Eyre?"

"Aldrig i mit liv."

"De ved, fruen sagde altid, at det var fattige og tiggefærdige folk ... og lad dem også være fattige; men jeg tror, De er af lige så god herkomst som Reeds; for en dag, for henved syv år siden, kom der en mr. Eyre til Gateshead og ønskede at se Dem. Fruen sagde, De var i en skole halvtredsindstyve mil derfra; og det syntes at gøre ham meget ondt, for han kunne ikke opholde sig; han lå på en rejse til et fremmed land, og skibet skulle sejle fra London to dage efter. Han så ganske ud som en gentleman, og jeg tror, han var Deres faders broder."

"Hvad var det for et fremmed land, han rejste til, Bessie?"

"En ø, flere tusind mil herfra, hvor de dyrker vin – det fortalte butleren mig ..."

"Madeira, måske?"

"Ja, sådan var det – det var netop navnet!"

"Og han rejste?"

"Ja; han blev ikke mange minutter i huset: fruen og han kom nok i lidt skænderi; for da han var borte, kaldte hun ham en "rævepolisk købmand". Robert tror, han var vinhandler."

"Det er rimeligt," svarede jeg; "eller måske fuldmægtig eller bogholder hos en."

Bessie og jeg passiarede endnu en god time om gamle tider, hvorpå hun var nødt til at forlade mig: næste morgen så jeg hende igen i nogle minutter i Lowton, mens jeg ventede på vognen. Endelig skiltes vi ad uden for døren til gæstgiverstedet Brocklehurst Arms, hver drog sin vej: hun gik ud i retningen mod broen ved Lowood Fell for at møde vognen, der skulle bringe hende tilbage til Gateshead; jeg besteg diligencen, der skulle føre mig til ny pligter og et nyt liv i de ubekendte egne omkring Millcote.

11

Et nyt kapitel i en novelle ligner næsten et nyt optrin i et stykke, og når jeg denne gang drager tæppet op, læser, må du forestille dig mig i et værelse i George Inn i Millcote, hvis tapetserier, gardiner, møbler, kamindekorationer osv. svarer ganske til de samme genstande i andre værtshuse. Endvidere var der et portræt af George den Tredje, et andet af prinsen af Wales og et maleri, der forestillede general Wolfes død. Alt dette ser du ved skinnet af en olielampe, der hænger ned fra loftet, samt ved skæret af et flammende bål, i hvis nærhed jeg sidder, indsvøbt i min pels og med hatten på, min muffe og min paraply ligger på bordet, og jeg er sysselsat med at optø den kulde og valenhed i fingrene, som seksten timers kørsel på en rå oktoberdag har haft til følge. Jeg forlod Lowton kl. 4 eftermiddag, og nu slår tårnklokken i Millcote netop otte.

Læser, skønt jeg synes at have det bekvemt og hyggeligt nok, hvad det ydre angår, er jeg dog ingenlunde rolig i mit sind. Jeg troede, at når vognen gjorde holdt her, ville der være nogen til at tage imod mig; jeg så mig bekymret om, da jeg steg ned af den trætrappe, gårdskarlen stillede op til diligencen; jeg havde ventet at høre mit navn blive udtalt og at se et eller andet sort køretøj, der ventede her for at bringe mig til Thornfield. Intet af dette var til at opdage, og da jeg spurgte gårdskarlen, om nogen havde erkyndiget sig om en miss Eyre, faldt svaret benægtende ud. Derfor havde jeg ingen anden udvej end at bede om at blive anvist et særskilt værelse; og her sidder jeg nu og venter, mens allehånde tvivl og ængstelser formørker mine tanker.

Det er en besynderlig fornemmelse, når en uerfaren pige føler sig ganske alene i verden, løsrevet fra ethvert bånd, uvis, om den havn hun er bestemt til, kan nås, og hindret af mange vanskeligheder fra at vende tilbage til den, hun har forladt. Det tillokkende ved eventyret forsøder denne følelse, stolthedsånden eksalterer den, men frygten forbitrer den, og frygten blev fremherskende hos mig, da en halv time var gået og jeg endnu befandt mig ene. Jeg bestemte mig til at ringe.

"Er der et sted her i nabolaget, som hedder Thornfield?" spurgte jeg den indtrædende opvarter.

"Thornfield? Jeg ved ikke, ma'am; jeg skal høre efter i skænkestuen."

Han forsvandt, men kom straks efter tilbage.

"Er Deres navn Eyre, miss?"

"Ja."

"Her er nogen, der venter på Dem."

Jeg sprang op, tog min muffe og min paraply og hastede ud i forstuen: en mand stod i den åbne dør, og ved skinnet af lamperne på gaden skimtede jeg en enspændervogn.

"Jeg formoder, dette er Deres kiste?" sagde manden uden omstændigheder, da han så mig, og pegede på kufferten i forstuen.

"Ja."

Han kastede den op i vognen, som var en slags phaëton, og jeg steg ind bagefter. Inden han lukkede døren, spurgte jeg ham, hvor langt vi havde til Thornfield.

"Å, en seks mil."

"Hvor længe vil det vare, inden vi når stedet?"

"En halvanden time, tænker jeg."

Han lukkede døren, klavrede op på sit eget sæde, og vognen satte sig i bevægelse.

Kørslen gik kun langsomt, og jeg havde god tid til at anstille betragtninger i; jeg var glad ved at være min rejses mål så nær, og idet jeg lænede mig tilbage i den bekvemme, om end ikke elegante vogn, drog jeg mine slutninger.

"Jeg må antage," tænkte jeg, "efter kuskens og køretøjets fordringsløshed at dømme, at mrs. Fairfax ikke lever på nogen glimrende fod: nå, desto bedre; jeg har kun engang levet mellem fornemme folk, og hos dem var mit liv en kæde af jammer. Jeg gad vide, om hun og den lille pige bor alene sammen; i så fald skal jeg, hvis hun blot er nogenlunde rimelig, komme ud af det med hende. Jeg vil gøre mit bedste; det er sørgeligt, at det ikke altid er nok til at tilfredsstille folk. I Lowood fattede jeg den beslutning, holdt den og var heldig nok til at behage; men hos mrs. Reed blev alle mine bestræbelser hånet og overset. Jeg beder Gud om, at mrs. Fairfax ikke må vise sig som en anden mrs. Reed; men gør hun det, er jeg ikke forpligtet at blive hos hende; i det værste tilfælde kan jeg avertere i bladene igen. – Gud ved, hvor langt vi har tilbage endnu?"

Jeg lod vinduet gå ned og så ud: Millcote var bag ved os, og efter lysenes mængde at dømme, måtte det være en by af betydelig udstrækning, meget større end Lowton. Vi befandt os nu, så vidt jeg kunne se, på en slags fælled; men huse lå spredte rundt omkring: jeg følte, at vi var i en fra Lowood ganske forskellig egn, i en mere folkerig og mindre pittoresk, i en mere livlig, men mindre romantisk.

Vejene var besværlige, natten fugtig; min kusk lod hestene gå i skridtgang hele vejen, og den halvanden time forlængede sig til over to, er jeg overbevist om. Endelig vendte han sig om på sit sæde og sagde:

"Nu har vi ikke langt til Thornfield."

Jeg så atter ud; vi kørte forbi en kirke; jeg så dens lave, brede tårn på himlens baggrund, og dens klokke slog et kvarter; jeg så tillige en smal mælkevej af lys oppe på en bakke, formodentlig en landsby eller lille flække. Henved ti minutter efter steg kusken af og åbnede to portfløje; vi rullede igennem, og de faldt i bag ved os. Vi kørte nu langsomt op ad en bakke og ankom til facaden af en lang bygning: i et med gardiner forsynet buevindue skinnede et lys, alle de øvrige var mørke. Vognen gjorde holdt uden for døren; den blev åbnet af en tjenestepige; jeg steg af og trådte ind.

"Vil De følge med denne vej, ma'am?" sagde pigen, og jeg fulgte hende gennem en firkantet forhal, med høje døre rundt omkring, ind i et værelse, hvis dobbelte oplysning, fra kaminen og kandelabrene, i førstningen blændede mig på grund af modsætningen til det mørke, mine øjne nu havde været vant til i mere end to timer. Men da jeg kunne se, var det et gemytligt og behageligt billede, der frembød sig for mit blik.

Et hyggeligt lille værelse, et rundt bord, med et oplivende bål, en højrygget, gammeldags lænestol, hvori der sad den propreste lille gamle dame, man kan tænke sig, med enkeliv, sort silkekjole og et snehvidt musselins forklæde – akkurat som jeg havde tænkt mig mrs. Fairfax, kun mildere og mindre statelig. Hun var beskæftiget med at strikke, en svær kat sad gravitetisk ved hendes fødder; kort sagt, der fattedes intet for at

fuldstændiggøre det smukke ideal af huslig hyggelighed. Der kunne næppe tænkes en mere beroligende entré for en ny guvernante; der var ingen storhed, der overvældede, ingen fornemhed, der forvirrede, og da jeg trådte ind, rejste den gamle dame sig oven i købet og gik mig i møde med en venlig mine.

"Hvorledes har De det, min gode? Jeg er bange for, det har været Dem en kedelig tur; John kører altid så langsomt. Kom hen til varmen; De må vist fryse!"

"Mrs. Fairfax, formoder jeg?"

"Ja, det er mig ... sæt Dem ned!"

Hun førte mig hen til sin egen stol og begyndte derpå at tage mit sjal af og løse mit hattebånd; jeg bad hende ikke gøre sig så meget besvær.

"O, det er intet besvær; jeg kan nok tænke, at Deres egne hænder er ganske valne. Leah! Lav lidt varm negus og skær et par stykker smørrebrød: her er nøglen til spisekammeret."

Og hun tog et drabeligt bundt nøgler op af lommen og overrakte pigen det.

"Træk Deres stol nærmere hen til ilden," vedblev hun, "De har jo bragt Deres tøj med Dem, har De ikke, min gode?"

"Jo, madam."

"Jeg skal lade det bringe op i Deres kammer," sagde hun og skyndte sig ud.

"Hun behandler mig som en gæst," tænkte jeg, "en sådan modtagelse havde jeg ikke ventet; jeg imødeså kun kulde og stivhed. Dette ligner ikke, hvad jeg har hørt om guvernanters behandling; men lad mig ikke triumfere for tidligt!"

Hun vendte tilbage og fjernede med egen hånd sit strikketøj og et par bøger fra bordet, for at gøre plads til den præsentérbakke, Leah nu bragte; hvorpå hun selv overrakte mig forfriskningerne. Jeg følte mig virkelig skamfuld over at være genstanden for større opmærksomhed end der nogensinde før var blevet vist mig, og det oven i købet af min principalinde; men da hun ikke selv syntes at ane, at hun gjorde noget, der stred mod hendes værdighed, anså jeg det for rigtigst at modtage hendes forekommenhed roligt.

"Får jeg den fornøjelse at se miss Fairfax i aften?" spurgte jeg, da jeg havde nydt, hvad hun bød mig.

"Hvad siger De, min gode? Jeg er lidt døv." svarede den gamle dame og holdt sit øre tæt hen til min mund.

Jeg gentog spørgsmålet højere.

"Miss Fairfax? O, De mener miss Barens. Barens er Deres tilkommende elevs navn."

"Så? Hun er altså ikke Deres datter?"

"Nej – jeg har ingen familie."

Jeg ville have fortsat mine spørgsmål ved at erkyndige mig om, i hvilket forhold miss Barens stod til hende, hvis jeg ikke havde betænkt, at det var uhøfligt at spørge om for meget; desuden ville jeg jo snart få det at vide.

"Jeg er så glad," vedblev hun, idet hun satte sig overfor mig og tog sin kat på skødet, "jeg er så glad over at De er kommet; det vil blive behageligt at bo her nu med én man kan omgås med. Det er for så vidt altid behageligt, for Thornfield er en smuk gammel herregård – noget forsømt i de senere år, måske, men dog altid et respektabelt hus … men De ved nok, man føler sig så forstemt om vinteren, når man er alene, selv om man bor nok

så godt. Jeg siger alene – Leah er en flink pige, og John og hans kone er meget anstændige folk; men det jo dog kun tjenestefolk, og man kan ikke tale med dem som med sine jævnlige; man må holde dem i tilbørlig afstand, ellers er det ude med respekten. I vinter (det var en grumme streng vinter, husker De, og når det ikke sneede, så regnede og blæste det) var der såmænd lige fra november til februar måned ikke en sjæl, der kom hertil, undtagen slagteren og postbuddet; og det gjorde mig virkelig ganske melankolsk at sidde alene aften efter aften: sommetider fik jeg Leah til at læse for mig; men jeg tror ikke, den stakkels pige holdt meget af det; det var hende for trykkende. I foråret og sommeren gik det bedre; solskin og lange dage gør en stor forskel; og just i begyndelsen af efteråret var det, den lille Adele Barens og hendes bonne kom. Et barn bringer straks liv i et hus, og nu, De er kommet, vil her blive rigtig muntert."

Mit hjerte slog varmt for den værdige dame, da jeg hørte hende tale; jeg trak min stol lidt nærmere hen til hendes og ytrede det oprigtigste ønske, at hun måtte finde mit selskab så behageligt, som hun ventede.

"Men jeg må ikke lade Dem sidde længere oppe," vedblev hun, "klokken er på slaget tolv, og De har rejst hele dagen: De må være træt. Hvis De har fået Deres fødder godt varmede, vil jeg vise Dem Deres sovekammer. Jeg har ladet det værelse indrette til Dem, der støder op til mit eget; det er rigtignok kun lille, men jeg troede, De ville foretrække det for de store værelser, der vender ud imod alleen. Møblerne er smukkere i dem, men de forekommer mig så øde, så skumle … jeg ligger aldrig i dem selv."

Jeg takkede hende for hendes betænksomme valg, og da jeg virkelig følte mig udmattet af min lange rejse, erklærede jeg, at jeg var rede til at følge hende. Hun tog et lys, og jeg gik med. Først så hun efter, om døren til forhallen var lukket, og efter at have taget nøglen ud af låsen, besteg hun trapperne. Trinnene og gelænderne var af egetræ, trappevinduet højt, med kors i midten; både det og det lange galleri, som sovekammerdørene førte ud til, så ud, som om de snarere hørte til en kirke end til et hus. En kold luft hvilede over trapperne og galleriet og opfyldte én med mindre behagelige tanker om tomhed og øde. Jeg var glad, da jeg endelig trådte ind i mit kammer, over at finde, at det var af et indskrænket omfang og møbleret i den sædvanlige moderne stil.

Da mrs. Fairfax havde sagt mig godnat, og jeg havde aflåset min dør, set mig om og nogenlunde afrystet det uhyggelige indtryk, som den store hall, den mørke, brede trappe og det lange galleri havde gjort på mig, tænkte jeg på, at jeg nu efter et helt døgns legemlige besværligheder og sjælelige bekymringer endelig befandt mig i sikker havn. Taknemmelighedsfølelsen fik mit hjerte til at svulme, og jeg knælede ned ved siden af sengen og opsendte min tak til ham, hvem tak tilkom; og glemte ikke samtidig, inden jeg rejste mig, at bede om yderligere bistand på min vej og om styrke til at fortjene den venlighed, der blev budt mig så rundeligt, inden den endnu var erhvervet. Mit leje havde ingen torne den nat, mit ensomme kammer husede ingen frygt. Udmattet og tilfreds sov jeg snart ind, og da jeg slog øjnene op, var det højlys dag.

Kammeret forekom mig så lyst og muntert, da solen tittede ind mellem de blå sirtses gardiner på de tapetserede vægge og

det med tæppe forsynede gulv – en ren kontrast til de nøgne planker og de kalkede vægge i Lowood – at mit bryst udvidede sig af glæde ved dette syn. Det ydre har en stor indflydelse på ungdommen; jeg troede, at nu skulle en skønnere livsæra oprinde for mig – en, der lige så vel ville have sine blomster og glæder som sine torne og besværligheder. Alle mine sanser syntes at oplives til større virksomhed; hvad de ventede, kan jeg ikke med bestemthed sige; men det var noget behageligt: måske ikke på den dag eller i den måned, men i en ubestemt fremtidig periode.

Jeg stod op, jeg gjorde mit toilette med stor omhu. Nødt til at være simpel – for det var alt i min garderobe – havde jeg dog en naturlig hang til nethed og properhed. Jeg var ikke vant til at være skødesløs med mit ydre eller ligegyldig for det indtryk, jeg gjorde; tværtimod ønskede jeg at se så godt ud som muligt og at behage så meget som min mangel på skønhed ville tillade. Det gjorde mig ofte ondt, at jeg ikke var smukkere; jeg ønskede tit, at jeg havde roser på kinderne, en lige næse og en lille kirsebærmund; jeg ønskede, jeg var høj, majestætisk, skønt udviklet i former; jeg følte, det var en ulykke at jeg var så lille, så bleg og havde sådanne uregelmæssige og markerede træk, og hvorfor disse ønsker og disse savn? Det ville være vanskeligt at sige; dengang kunne jeg næppe forklare mig selv det; men en grund havde jeg, og det oven i købet en logisk og naturlig. Og dog, da jeg havde børstet mit hår rigtig glat og iført mig min sorte kjole – den så noget kvækeragtig ud, men havde den dyd, at den passede mig fuldkommen – og ordnet min rene, hvide krave, mente jeg, jeg var anstændig nok til at vise mig for mrs. Fairfax, og at min ny elev i det mindste ikke ville gyse tilbage for

mig med afsky. Efter at have åbnet mit kammervindue og set efter, om alt lå i den behørige orden på toiletbordet, vovede jeg mig ud.

Jeg gik gennem det lange, med måtter dækkede galleri, steg ned af de glatte egetrin og nåede forhallen. Her standsede jeg et minut for at betragte nogle malerier på væggene (ét forestillede en harsk mand i et harnisk, og ét en dame med pudret hår og et perlehalsbånd), bronzelampen, der hang ned fra loftet, og et stort ur, hvis kunstfærdigt udskårne egekasse var sort som ibenholt af alder og hyppig gnidning. Alt forekom mig storartet og imponerende; men dengang var jeg så lidt vant til storhed. Døren til hall'en, hvis øverste del var glas, stod åben; jeg trådte over tærsklen. Det var en smuk efterårsmorgen; solen skinnede på de endnu grønne marker og de brune lunde; jeg gik ud på engen, og her vendte jeg mig om og betragtede husets facade. Det var tre etager højt og havde en stor, skønt ikke kolossal udstrækning; det var en gentlemans landsted, ikke en greves herresæde: små tårne og murtinder på taget gav det et malerisk udseende. Den grå facade tog sig godt ud mod sin baggrund, nogle høje træer, der vrimlede af kragereder, hvis beboere netop var ude at sværme; de fløj over markerne hen på en omfangsrig, lavtliggende eng, der var afsondret fra disse ved et lavt hegn og hvor en række svære gamle tornebuske, knudrede og tykke som egetræer, straks forklarede mig oprindelsen til godsets navn. Længere borte så jeg høje, ikke så store eller stejle som dem omkring Lowood, ikke med dette udseende af afspærringer, men dog havde de lønligt, ensomt præg og syntes at give Thornfield en fredelig karakter, som jeg ikke havde ventet at forefinde i nærheden af det livlige Millcote. En lille landsby, hvis

tage til dels var skjult af træer, lå på brinken af en af disse høje; sognekirken lå nærmere ved Thornfield, og jeg kunne se tårnspiret rage op over en bakke.

Jeg stod endnu og frydede mig over dette rolige prospekt og over den friske morgenluft, idet jeg lyttede til kragernes hæse stemmer og tænkte på, hvad det dog var for en svær bygning at bo i for en så enlig lille dame som mrs. Fairfax, da denne samme dame viste sig i døren.

"Ah! De er allerede ude?" sagde hun, "jeg ser, De må være vant til at stå tidligt op."

Jeg gik hen til hende og blev modtaget med venligt kys og et håndtryk.

"Hvordan behager Thornfield Dem?" spurgte hun.

Jeg svarede, at det behagede mig særdeles.

"Ja, det er et vakkert sted; men jeg er bange for, det vil gå tilbage for mr. Rochester, hvis han ikke bestemmer sig til at bo her for bestandig, eller dog i det mindste til at besøge godset oftere. Store huse og jorder kræver ejerens nærværelse."

"Mr. Rochester?" udbrød jeg, "hvem er han?"

"Ejeren af Thornfield," svarede hun roligt. "Vidste De ikke, han hed Rochester?"

Det gjorde jeg naturligvis ikke – jeg havde aldrig hørt ham omtale før; men den gamle dame syntes at betragte hans tilværelse som et almindeligt anerkendt faktum, som enhver måtte af kende af instinkt.

"Jeg troede," vedblev jeg, "at Thornfield hørte Dem til!"

"Mig? Gud velsigne Dem, barn, hvilken idé! Jeg er kun husholdersken – bestyrerinden, om De vil. Vel sandt, jeg er på en måde beslægtet med mr. Rochester på mødrene side ... i det

mindste var min mand det, han var præst i den lille landsby deroppe på højen – og kirken, som De ser dernede ved gitterporten, var hans. Den nulevende mr. Rochesters moder var en Fairfax og en kusine til min mand; men det slægtskab regner jeg aldrig på – det har kun intet at betyde i mine øjne; jeg betragter mig kun som en husholderske slet og ret. Min principal er altid høflig mod mig og mere forlanger jeg ikke."

"Og den lille pige – min elev?"

"Hun er mr. Rochesters myndling; han gav mig i kommission at skaffe hende en guvernante. Det er nok hans mening at lade hende opdrage i –shire, så vidt jeg ved. Se, der kommer hun – med sin 'bonne', som hun kalder pigen."

Nu var gåden løst: denne venlige, ligefremme lille enke var ingen fornem dame, men afhængig ligesom jeg. Det nedsatte hende ingenlunde i mine øjne; tværtimod, det var mig netop kært. Ligheden mellem hende og mig var virkelig, og ikke resultatet af nedladenhed på hendes side, så meget desto bedre – min stilling var nu så meget friere.

Mens jeg stod og tænkte over denne opdagelse, kom en lille pige, fulgt af et voksent fruentimmer, løbende fra haven af. Jeg betragtede min elev, som i førstningen ikke lod til at bemærke mig: det var et rent barn, måske syv eller otte år gammel, spinkelt bygget, med et blegt, smalt ansigt og et yppigt hår, der bølgede i lokker lige ned til bæltestedet.

"Godmorgen, miss Adele," sagde mrs. Fairfax, "kom og tal til den dame, som skal undervise dig og gøre dig til en ferm pige med tiden."

Hun nærmede sig.

"*C'est là ma gouvernante?*" sagde hun, idet hun pegede på mig og vendte sig til sin bonne, som svarede:

"*Mais oui, certainement*."

"Er det udlændinge?" udbrød jeg, bestyrtet over at høre det franske sprog.

"Goldammen er en udlænding, og Adele blev født på fastlandet, som hun ikke forlod – så vidt jeg ved – førend for seks måneder siden. I førstningen, da hun var kommet hertil, kunne hun ikke tale et engelsk ord; men nu kan hun dog lidt ... jeg forstår hende rigtignok ikke, hun blander så meget fransk imellem; men jeg er vis på, at De nok vil fatte hendes mening, når De bliver nærmere bekendt med hende."

Til alt held havde jeg lært fransk af et indfødt fransk fruentimmer, og da jeg altid havde søgt lejlighed til at passiare med madame Pierrot, så ofte det lod sig gøre, og desuden, i de sidste syv år, havde lært et stykke fransk uden ad hver dag – idet jeg gjorde mig umage for at komme min lærerindes accent og udtale så nær som muligt – havde jeg erhvervet mig så megen færdighed i sproget, at jeg ikke frygtede for at komme ud af det med mademoiselle Adele. Hun kom hen og tog mig i hånden, da hun hørte, at jeg var guvernanten; og da jeg tog hende med ind til morgenmaden, henvendte jeg nogle ord til hende i hendes eget sprog: i førstningen svarede hun kort, men da vi havde taget plads ved bordet og hun havde betragtet mig i nogle minutter med sine store, brune øjne, begyndte hun pludselig at sludre løs med den største tungefærdighed.

"Ah!" råbte hun på fransk, "De taler mit sprog lige så godt som mr. Rochester, jeg kan tale til Dem som til ham, og det kan Sophie også. Hun vil blive glad: Ingen her forstår hende,

madame Fairfax kan ikke andet end engelsk. Sophie er min bonne; hun kom med mig over søen i et stort skib med en skorsten, som dampede – hvor den dampede! – og jeg var syg, og det var Sophie også, og mr. Rochester med. Mr. Rochester lå på en sofa i en smuk salon, og Sophie og jeg havde små senge et andet sted. Jeg var nær faldet ud af min, den var ligesom en hylde. Og, mademoiselle – hvad hedder De?"

"Eyre – Jane Eyre."

"Aire? Bah! Jeg kan ikke sige det. Vort skib standsede om morgenen, inden det blev dag, udenfor en stor by – en uhyre by med mørke huse, – og hvor der var en røg! Den lignede slet ikke den pæne by, hvor jeg kom fra; og mr. Rochester bar mig i sine arme over en planke, og Sophie kom bagefter, og vi satte os alle sammen op i en karet, som bragte os til et stort nydeligt hus, større og smukkere end det her. De kaldte det for et hotel. Der blev vi en uge: Jeg og Sophie plejede hver dag at gå og spadsere på en stor, grøn plads, fuld af træer, som de kaldte parken; og der var mange børn der foruden mig, og en dam med store, hvide fugle i, som jeg fodrede med brødkrummer."

"Kan De forstå hende, når hun taler så gesvindt?" spurgte mrs. Fairfax.

Jeg forstod heade meget godt; for jeg havde været vant til madame Pierrots flydende tunge.

"Jeg ville ønske," vedblev mrs. Fairfax, "at De ville stille hende et spørgsmål eller to om hendes forældre, jeg gad vide, om hun kan huske dem."

"Adele," spurgte jeg, "hvem boede du hos, da du var i den pæne by, du talte om?"

"For længe siden boede jeg hos mama; men hun er gået til den hellige jomfru. Mama lærte mig at danse og synge og deklamere. Der kom mange, mange herrer og damer og besøgte mama, og jeg plejede at danse for dem eller at sidde på deres skød og synge; det morede mig. Skal jeg synge for Dem?"

Hun var færdig med sin morgenmad, og jeg tillod hende derfor at give mig en prøve på sine fuldkommenheder. Hun sprang ned af stolen og kom og satte sig mit skød; derpå foldede hun de små hænder foran sig, rystede sine lokker tilbage, løftede sine øjne mod loftet og begyndte at synge et operanummer. Det handlede om en forladt dame, der, efter at have begrædt sin elskers utroskab, kalder sin stolthed til undsætning, opfordrer sin terne til at smykke hende med de kosteligste juveler og prydelser og beslutter at møde den falske på et bal samme aften for at bevise ham ved sin munterhed og sit overgivne væsen, hvor lidt hans troløshed har rørt hende.

Valget af temaet forekom mig noget sælsomt for et barn; men jeg formoder, at pointen ved udførelsen lå i det originale ved at høre kærlighedens og skinsygens toner fra barnlige læber. Det var slet smag; i det mindste var jeg af den opfattelse.

Adele sang forresten canzonetten med færdighed og med sin alders naivitet. Derpå sprang hun ned fra mit knæ og sagde:

"Nu, mademoiselle, skal jeg deklamere nogle vers for Dem."

Hun antog den behørige holdning og begyndte på Lafontaines fabel "*La ligue des rats*". Dette stykke deklamerede hun virkelig med en korrekthed i sprog og tonefald, et eftertryk og en livlighed i gebærder, som i sandhed var sjælden i hendes alder og som beviste, hvor omhyggeligt, hun var blevet dresseret.

"Var det din mama, der lærte dig den fabel?" spurgte jeg.

"Ja, og hun plejede altid at sige det sådan: "*Qu'avez-vous donc? lui dit un de ces rats; parlez!*" Og så lod hun mig løfte hånden i vejret – sådan – for at minde mig om at hæve stemmen, når spørgsmålet kom. Nu skal jeg danse for Dem."

"Nej, det kan være nok nu. Men da din mama var gået til den hellige jomfru, som du siger, hvem boede du da hos?"

"Hos madame Frederik og hendes mand; hun tog mig til sig, men hun er ikke i familie med mig. Jeg tror, hun er fattig, for hun havde ikke så pænt et hus som mama. Der var jeg ikke længe; mr. Rochester spurgte mig, om jeg havde lyst til at rejse med og bo hos ham i England, og jeg sagde ja, for jeg kendte mr. Rochester inden jeg kendte madame Frederik, og han var altid god imod mig og gav mig smukke dragter og legetøj; men De ser, han har ikke holdt ord; for han har bragt mig til England, og nu er han rejst tilbage igen selv, og jeg ser ham aldrig."

Efter morgenmaden begav Adele og jeg os til biblioteket, som mr. Rochester, så vidt man kunne skønne, havde bestemt til skoleværelse. De fleste af bøgerne var låset inde bag glasdøre; men én reol stod åben, og den indeholdt alle de elementarværker, der kunne behøves, foruden flere bind af den lettere litteratur, poesi, biografier, rejsebeskrivelser, nogle få romaner osv. Jeg formoder, han havde antaget, at dette var alt, hvad guvernanten behøvede til sin egen særskilte underholdning, og der var sandelig mere end nok for lang tid; i sammenligning med de ubetydelige krummer, jeg nu og da havde været i stand til at opsamle i Lowood, syntes det at love en rig høst af adspredelse og nyttig lærdom. I dette værelse stod

der også et piano, et nyt, fortrinligt instrument, samt et staffeli til maling og et par glober.

Jeg fandt ikke min myndling så lærevillig, som jeg kunne have ønske det, hun havde aldrig været vant til regelmæssige sysler af nogen som helst beskaffenhed. Jeg følte, det ville være uklogt at holde hende for tvungent i begyndelsen; og da jeg derfor havde talt en hel del til hende og fået hende til at lære en smule, og det lakkede mod klokken tolv, tillod jeg hende at vende tilbage til sin bonne. Det var min mening at anvende tiden til middagsbordet til at tegne nogle skitser, som hun kunne øve sig efter.

Da jeg gik op af trappen for at hente min portefølje og min blyant, kaldte mrs. Fairfax på mig.

"Undervisningen er vel forbi for i formiddag?" sagde hun.

Hun var i en sal, hvis fløjdøre stod åbne; jeg gik derind, da hun tiltalte mig. Det var et omfangsrigt værelse med purpurrøde stole og gardiner, et tyrkisk gulvtæppe, paneler af valnøddetræ, et eneste kolossalt vindue og et højt, skønt udarbejdet loft. Mrs. Fairfax var ved at støve nogle kostbare, højrøde selenitvaser af, der stod på et skænkebord.

"Hvilken yndig sal!" udbrød jeg og så mig om, for jeg havde aldrig set nogen, der kunne sammenlignes med den.

"Ja, det er spisesalen. Jeg har åbnet vinduet, for at der kan komme lidt luft og solskin ind; alting bliver så fugtigt i værelser, der sjældent benyttes. I selskabssalen er der så beklumret, at man skulle tro, man kom ind i en kælderhvælving."

– Hun pegede på en svær bue, der var anbragt lige overfor vinduet og, ligesom dette, behængt med purpurrøde gardiner. Jeg besteg en to trin høj trappe, kastede et blik gennem

gardinerne og troede at opfange et glimt af et eventyrpalads; og dog var det ikke andet end en sjældent smuk selskabssal, jeg så, og indenfor den igen et boudoir, begge med hvide gulvtæpper, der syntes at være indlagt med glimrende blomsterguirlander, begge med snehvide lofter, der var udarbejdet i form af drueklaser og vinblade, under hvilke karmoisinrøde divaner og ottomaner glødede i en blændende modsætning. Prydelserne på kaminens hvide parisiske marmorgesims bestod af rubinrødt bøhmisk glas, og mellem vinduerne reflekterede brede pillespejle den strålende sammensmeltning af sne og ild.

"Hvor De holder disse værelser i en skøn orden, miss Fairfax!" sagde jeg. "Der er intet støv, ingen voksdugsbetræk at se; og hvis luften ikke var så kold, skulle man tro, de blev beboet daglig."

"De ser, miss Eyre, mr. Rochesters besøg her er altid pludselige og uventede, om de end er sjældne, og da jeg har lagt mærke til, at han bliver gnaven, når der først skal begyndes at støves af, ryddes op og luftes ud ved hans ankomst, så har jeg anset det for bedst at have værelserne i orden til enhver tid."

"Er mr. Rochester en mand, der stiller mange fordringer?"

"Det kan jeg ikke sige; men han er en gentleman i ét og alt, og de vaner, han har, vil han jo gerne have, vi skal betragte som en rettesnor."

"Synes De godt om ham? Er han afholdt her?"

"Å ja. Familien har altid været anset her på egnen. Næsten alle jorderne heromkring, så langt De kan se, har tilhørt Rochesters fra umindelige tider."

"Men det var ikke jorderne, jeg spurgte om, det var ham selv. Kan De lide ham? Er han lidt for sin egen skyld?"

"Jeg har ikke grund til andet, min gode, og jeg tror, hans fæstebønder anser ham for en retfærdig og gavmild herre; men han har aldrig levet meget i blandt dem."

"Har han ingen ejendommeligheder? Hvordan er overhovedet hans karakter?"

"Hans karakter er sikkert ulastelig; men det kan nok være, at han er lidt ejendommelig: han har rejst meget og set en hel del af verden. Det er vist en meget fornuftig mand; men jeg har aldrig talt meget med ham."

"I hvad henseende er han ejendommelig?"

"Jeg ved ikke – det er ikke let at beskrive – men man kan føle det, når han taler til én. Man kan ikke altid være vis på, om han taler i spøg eller alvor, om han er tilfreds eller ej; man kan aldrig gå til bunds i ham, kort sagt – jeg i det mindste ikke. Men det gør intet til sagen: han er en meget god herre at have med at gøre."

Dette var alt, hvad jeg kunne få ud af mrs. Fairfax om hendes og min principal. Der gives folk, som intet begreb synes at have om at skildre en karakter eller iagttage og beskrive fremtrædende punkter, hverken hos personer eller ting: den gode kone hørte øjensynlig til denne klasse; mine spørgsmål forvirrede hende, men det var også det hele. Mr. Rochester var i hendes øjne mr. Rochester, en gentleman, en jorddrot – intet andet; hun frittede og eftersporede ikke videre og undrede sig tvært imod over min attrå efter at få et fuldstændigere begreb om hans personlighed.

Da vi forlod spisesalen, tilbød hun at ville vise mig hele den øvrige del af huset, og jeg fulgte hende op ad trapper og ned ad trapper med sand beundring, for alt var velordnet og smukt. De

store værelser ud til alleen fandt jeg især skønne, og nogle af stuerne i tredje etage var, skønt mørke og lave, interessante på grund af deres antikke præg. De møbler, der engang havde prydet salene nedenunder, var lidt efter lidt blevet flyttet herop, alt som moderne forandrede sig, og den uvisse belysning, der trængte ind gennem de snævre vinduer, viste os sengesteder, der var over hundrede år gamle, valnøddekister, som med deres sælsomt udskårne palmegrene og englehoveder forekom mig typer for Pagtens Ark; hele rader højryggede, smalle, ærværdige stole, hvis sæder endnu bar spor af halvudslidte broderier, et værk af fingre, der havde været støv i to menneskealdre. Alle disse relikvier gav det tredje stokværk i Thornfield Hall udseendet af fortidens hjem, et tempel for det svundne. Jeg holdt af stilheden, mørket, de snurrige genstande i disse vråer *om dagen*; men ville ingenlunde have sværmet for en nats hvile i en af disse svære, plumpe senge, hvoraf nogle var tillukket med egedøre, andre beskyggede af gamle engelske omhæng, gennemvirkede med sælsomme blomster, sælsommere fugle og endnu mere sælsomme menneskelige figurer. Hvorledes måtte alt dette ikke tage sig ud i det blege måneskin!

"Sover tjenestefolkene i disse værelser?" spurgte jeg.

"Nej, de bebor en række mindre kamre på bagsiden af huset; her sover ingen. Hvis der var spøgelser i Thornfield Hall, kunne man næsten fristes til at sige, at de havde deres ophold her."

"Der mener jeg også. Her er altså ingen spøgelser?"

"Ingen jeg ved af," svarede mrs. Fairfax smilende.

"Heller ingen traditioner? Ingen legender spøgelseshistorier?"

"Det tror jeg ikke. Og dog siger man, at familien Rochester snarere skal have været en urolig end en fredelig slægt i sin tid; det er måske grundt til, at de nu slumrer så roligt i deres grave."

"Ja, efter livets feber soves godt," mumlede jeg. – "Hvor går De nu hen, mrs. Fairfax?" – for hun gjorde mine til at fjerne sig.

"Ovenpå. Vil De følge med og se udsigten derfra?"

Jeg fulgte hende op ad en smal trappe til loftskamrene, og derfra op ad en stige gennem en falddør til hall'ens tag. Nu var jeg i niveau med kragekolonien og kunne se ind i dens reder. Idet jeg lænede mig over balustraden og så ned, overskuede jeg hele egnen, der lå for mig som et landkort, den lyse eng, der omgav husets grå fod, gennemskåret af en sti, hvis mos var grønnere end træernes blade, kirken gitterporten, kørevejen, de rolige høje i det fjerne, og horisonten med sine lyseblå og perlehvide striber. Intet træk i dette prospekt var usædvanligt, men alt virkede velgørende på øjet. Da jeg vendte mig om og steg ned igen gennem faldlemmen, kunne jeg næppe skimte min vej ned af stigen; loftskamrene forekom mig sorte som hvælvinger i sammenligning med den blå himmelbue og det tableau af enge og grønne høje, der omgav hall'en og som jeg nys havde betragtet med så meget velbehag.

Mrs. Fairfax blev et øjeblik tilbage for lukke faldlemmen; imidlertid famlede jeg mig frem til trappen, som jeg begyndte at stige ned af. Jeg dvælede noget i den lange gang, hvortil den førte, en snæver, lav, mørk korridor, som skilte front- og bagværelserne i tredje etage fra hinanden, og som med sit lille vindue ved den ene ende og med sin dobbelte række små, sorte, lukkede døre lignede en korridor i en af Blåskægs borge.

Mens jeg vandrede langsomt fremad, nåede en lyd mine øren, som jeg mindst havde ventet i en så rolig afdeling af huset, nemlig latter. Det var en sælsom latter: tydelig, tvungen, uden munterhed. Jeg standsede: lyden hørte op, men kun for et øjeblik; den blev gentaget endnu højere; thi første gang havde den, om end tydelig, været dæmpet. Den gik over til et skingrende udbrud, der syntes at vække et ekko i hvert eneste af de lønlige værelser, skønt det kun kom fra et eneste punkt, og jeg kunne have udpeget den dør, hvorfra den trængte igennem.

"Miss Fairfax!" råbte jeg, for nu hørte jeg hende komme ned af trappen, "hørte De den høje skoggerlatter? Hvem kan det være?"

"En af folkene formodentlig," svarede hun, "måske Grace Poole."

"Hørte De det?" spurgte jeg igen.

"Ja, tydeligt; jeg hører hende tit; hun sidder og syer i et af disse værelser. Sommetider er Leah hos hende, og så holder de et farligt hus sammen."

Latteren blev gentaget i sine lave, stødvise toner, og endte med en besynderlig mumlen.

"Grace!" råbte mrs. Fairfax.

Jeg ventede virkelig ikke, at nogen Grace ville svare; for latteren var den mest tragiske og unaturlige, jeg nogensinde havde hørt; og havde det ikke været højlys dag, ville jeg være blevet alvorlig angst. Men udfaldet viste, hvor tåbeligt det ville have været, og hvor lidt grund jeg havde til at undre mig.

Den nærmeste dør åbnede sig, og et fruentimmer på nogle og tredive eller henved fyrretyve år trådte ud. Det var en fø'r, plumptbygget, rødhåret skikkelse med et grimt, hårdt ansigt,

man kunne ikke tænke sig et mindre romantisk eller mindre overnaturligt syn.

"For megen larm, Grace," sagde mrs. Fairfax, "husk på, hvad jeg har befalet!"

Grace nejede, uden at svare, og gik ind igen.

"Det er et fruentimmer, vi har til at sy og hjælpe Leah i hendes arbejde," vedblev enken, "der kunne vel nok være noget at sige om hende i visse henseender; men i det hele opfører hun sig dog ret godt. Apropos, hvorledes kom De ud af det med Deres ny elev i formiddags?"

Samtalen, som således blev ledet hen på Adele, spandt jeg ud, til vi nåede de lyse og hyggelige regioner nedenunder. Adele kom løbende os i møde i hall'en med de ord:

"Mesdames, vous êtes servies!" – og hun tilføjede: *"J'ai' bien faim, moi!"*

Vi fandt bordet dækket og ventende på os i mrs. Fairfax' værelse.

12

Løftet om et roligt liv, som min første introduktion i Thornfield Hall syntes at stadfæste, fornægtede sig ikke ved et nærmere bekendtskab med huset og dets beboere. Mrs. Fairfax var virkelig, hvad hun syntes at være, en venlig kone af et blidt temperament med en ret god opdragelse og en tålelig god forstand. Min elev var et livligt barn, der var blevet forvænt ved for stor overbærenhed og derfor undertiden ville have sin egen vilje; men da hun nu udelukkende var betroet til min varetægt og ingen ufornuftig indblanding fra nogen som helst anden side modarbejdede mine bestræbelser for hendes forædling, glemte hun snart sine små nykker og blev lydig og lærvillig. Hun havde ingen store anlæg, ingen fremragende karaktertræk, ingen særlig udviklet følelse eller smag, der i mindste måde hævede hende over barndommens sædvanlige niveau; men hun led heller ikke under mangler eller laster, der neddrog hende under samme. Hun gjorde tålelig fremgang, nærede en livlig, skønt måske ikke synderlig dyb hengivenhed for mig, og ved sin naivitet, sin overgivne munterhed og sine bestræbelser for at behage, gjorde hun sig så afholdt af mig, at vi begge følte os tilfredse i hinandens selskab.

Dette er måske, i forbigående sagt, et temmelig koldt sprog i deres øren, der nærer visse ophøjede ideer om børns englelige natur og om opdragerindens forpligtelser til at omfatte dem med forgudende kærlighed; men jeg skriver ikke for at smigre forældres egoisme og udbasunere en tankeløs sladder, som ingen steder har hjemme; jeg fortæller kun den rene sandhed. Jeg bar en samvittighedsfuld omhu for Adeles vel og fremskridt

og kunne godt lide hendes lille personlighed; ligesom jeg følte mig mrs. Fairfax forbunden for hendes venlighed og fandt et behag i hendes selskab, der stod i forhold til den rolige agtelse, hun bar for mig, og til hendes mådeholdne gemyt og karakter.

Hvem der har lyst, må gerne dadle mig, når jeg endvidere tilføjer, at jeg – når jeg spadserede i den nærmeste omegn, når jeg gik ned til gitterporten og så gennem den ud ad landevejen til, eller når jeg, mens Adele legede med sin bonne, og mrs. Fairfax lavede syltetøj i spisekammeret, klavrede op ad de tre trapper, åbnede falddøren og skuede ud over høje og dale – at jeg da længtes efter en visionsevne, der strakte sig ud over denne grænse og kunne nå den travle verden, byer og livlige egne, som jeg havde talt om, men aldrig set: at jeg da ønskede større praktisk erfaring, end jeg besad, mere samkvem med menneskeheden, fortroligere bekendtskab med karakterforskellighederne, end jeg hidtil havde haft mulighed til at opnå. Jeg vidste at vurdere det gode, der lå hos mrs. Fairfax og hos Adele; men jeg troede på andre og mere energisk gode væseners tilværelse, og hvad jeg troede på, ønskede jeg at se.

Hvem dadler mig! Mange uden tvivl, og man vil kalde mig for umulig at gøre tilfreds. Jeg kunne ikke lade være: rastløsheden lå i min natur; den nagede mig mange gange så stærkt, at den voldte mig pine. Min eneste trøst var da at vandre frem og tilbage i korridoren i tredje etage og lade min sjæls øje dvæle ved de lyse syner, der opsteg for det – og de var unægtelig mange og glimrende – at lade mit hjerte svulme af en bevægelse, som fyldte det med liv og udvidede det, og frem for alt at åbne mit indre øre for en fortælling, som aldrig fik ende,

en fortælling, som min fantasi skabte og uden ophør berettede mig med hele den ild og følelse, jeg længtes efter, men ikke fandt i min nuværende stilling.

Det er en tom tale, at menneskelige væsener bør finde sig i rolighed; de må have virksomhed, og de skaber den selv, hvis de ikke finder den. Millioner er fordømt til en endnu roligere stilling end min var, og millioner går i rette med deres skæbne. Ingen ved, hvor mange oprør, foruden de politiske, der gærer i de livsmasser, som befolker Jorden. Man antager i almindelighed, at kvinden er sindig og nøjsom; men kvinden føler netop som manden; hun trænger til at øve sine sjælskræfter, hun trænger til en mark for sin virksomhed ligesom sine brødre; hun lider ved en alt for streng tvang, en alt for ubevægelig stagneren, netop som en mand ville lide, og det beviser snæverhjertethed hos hendes mere privilegerede medskabninger, når de siger, at kvinden bør indskrænke sit til at lave buddinger og strikke strømper, spille på piano og brodere morgensko. Det er tankeløst at fordømme hende og le ad hende, når hun stræber efter at gøre mere eller lære mere end vanen har erklæret for nødvendigt for hendes køn.

Når jeg således var alene, hørte jeg Grace Pooles latter – det samme lave, dumpe, stødvise Ha! Ha! der var gået mig til marv ben, da jeg hørte det første gang. Jeg hørte desuden hendes excentriske mumlen, der var endnu mere unaturlig end hendes latter. Der var de dage, da hun forholdt sig ganske rolig; men der var også de dage, da jeg ikke kunne forklare mig lyd, hun udstødte. Jeg så hende flere gange, når hun kom ud af sit kammer med et fad, en tallerken eller en præsentérbakke i hånden, for at gå ned i køkkenet og kort efter vende tilbage med

(o, romantiske læser, tilgiv at jeg fortæller dig den usminkede sandhed) – med en pot porter. Hendes udseende virkede altid som en dæmper på den nysgerrighed, hendes excentricitet havde fremkaldt hos mig; der var ikke det mindste at se hos hende, som kunne vække den fjerneste interesse. Jeg gjorde nogle forsøg på at indlede en samtale med hende; men hun syntes at være meget ordknap; et enstavelsesord var gerne hendes svar, og det måtte naturligvis gøre mig ked af ethvert videre forsøg i den retning.

De andre medlemmer af husholdningen, nemlig John og hans kone, stuepigen Leah og den franske goldamme Sophie, var skikkelige folk; men der var intet hos dem at lægge mærke til. Jeg plejede at tale franske med Sophie, og undertiden udfrittede jeg hende om hendes fødeland; men hun lignede ikke sine snakkesyge veltalende landsmænd, og hendes svar var, var i almindelighed så ubestemte og dunkle, at de snarere tjente til at forebygge end til at opmuntre mine spørgsmål.

Oktober, november og december randt hen. En eftermiddag i januar måned bad mrs. Fairfax om en fridag for Adele, fordi hun var forkølet, og da Adele understøttede denne anmodning med en iver, som mindede mig om, hvor kostelige slige fridage havde været mig i min barndom, samtykkede jeg, fordi jeg troede, at føjelighed i dette punkt ville være langt klogere end det modsatte. Det var en smuk, rolig vinterdag, skønt kulden var bidende; jeg var blevet træt af at sidde i biblioteket hele den lange formiddag; mrs. Fairfax havde just skrevet et brev, som skulle med posten; jeg tog derfor min hat og min kåbe på og tilbød at ville bringe det til Hay; – afstanden, to mil, ville være en behagelig promenade på en vintereftermiddag. Efter at have

set Adele blive installeret på en komfortabel måde i hendes lille stol ved siden af kaminen i mrs. Fairfax' værelse; efter at have givet hende hendes smukkeste voksdukke (som jeg ellers gemte i en skuffe, indsvøbt i sølvpapir) at lege med og en morskabsbog til afveksling, og efter at have besvaret hendes "*Revenez bientôt, ma bonne amie, ma chère Mlle. Jeannette*" med et kys, forlod jeg huset.

Jorden var hård, det var ganske stille, min vej var øde og ensom; jeg gik stærkt til, indtil jeg blev varm, og derpå gik jeg sagte, for at nyde, hvad der frembød sig omkring mig. Klokken var tre; tårnuret slog, da jeg gik forbi. Jeg befandt mig i en mils afstand fra Thornfield, i en egn, der var bekendt for sine vilde roser om sommeren, for sine nødder og brombær om efteråret, og selv nu ejede den sine skatte i hyben og slåen; men dens vinterlige skønhed bestod fornemmelig i dens uforstyrrede ensomhed og bladløse ro. Selv om det luftede lidt, mærkede man det ikke her; her var intet takstræ, intet stedsegrønt, der raslede, og de nøgne tjørne og hasselbuske var lige så stille som de hvide, forslidte stene, der betegnede midten af stien. Rundt omkring sås vidt og bredt kun marker, hvor intet hornkvæg græssede nu, og de små, brune fugle, der af og til bevægede sig i hækken, så ud som blade, der havde forglemt at falde.

Denne hæk strakte sig op ad hele bakken lige til Hay; da jeg havde nået midten af den, satte jeg mig ned på en lille stente, der førte ind til en ager. Jeg svøbte min kåbe tættere om mig og skjulte mine hænder i muffen; jeg følte ikke kulden, skønt det frøs stærkt, hvilket sås af stien, som en lille nu tilfrosset bæk havde oversvømmet for nogle dage siden under en pludselig tø, for dette vand var nu forvandlet til is. Fra det sted, hvor jeg sad,

kunne jeg se ned over Thornfield; den grå hall var hovedpunktet i dalen under mig; dens skove og sorte kragereder strakte sig ud imod vest. Jeg dvælede her, til solen gik ned mellem træerne, der nu sås tydeligere, da de fremhævedes af den purpurrøde glans. Da vendte jeg mig imod øst.

På toppen af bakken over mig stod den opstigende måne, endnu bleg som en sky, men med hvert øjeblik tiltagende i glans; den skuede ned på Hay, som, halvt skjult af træer, opsendte en blålig røg fra sine få skorstene; endnu havde jeg en mil dertil; men selv i denne afstand kunne jeg tydeligt høre en dæmpet summen af liv. Mit øre fornemmede også lyden af rindende vand; i hvilke dale eller dybder kunne jeg ikke sige; men der var mange høje på den anden side af Hay, og uden tvivl også mange bække, der banede sig vej gennem kløfterne imellem dem.

En pludselig larm afbrød denne sagte hvisken og rislen, der på engang var så fjern og så tydelig; det var en regelmæssig trampen, der lidt efter lidt overdøvede de blide bølgetoner, lige som i et maleri en svær klippemasse eller de plumpe omrids af et stort egetræ, tegnet i forgrunden med mørke, skarpe træk, bortleder opmærksomheden fra den luftige afstand af azurblå bjerge, af den solrige horisont og af fjerne skyer, hvori den ene farvenuance smelter sammen med den anden.

Larmen kom fra vejen af; der var en hest i nærheden; endnu var den skjult af stiens krumninger, men den nærmede sig. Jeg ville netop forlade stenten; men da vejen var trang, blev jeg siddende for at lade vedkommende passere. I de dage var jeg ung; allehånde lyse og mørke fantasier havde hjemme i min sjæl; foruden meget andet stof var der også erindringen om

ammestuehistorierne, og når disse randt mig i hu, gav den modnede ungdomsfylde dem en styrke og en levende kolorit, som barndommen ikke kunne give. Jeg huskede visse af Bessies fortællinger, hvori der figurerede en nordengelsk ånd, en såkaldt "gytrash" som færdedes på ensomme veje i skikkelse af en hest, et muldyr eller en stor hund, og som undertiden fandt behag i at skræmme natlige vandrere til døde.

Det var ganske nær, men endnu ikke synligt. Foruden den betydningsfulde trampen hørte jeg nu også en raslen i hækken, og langs med tjørnene travede en stor hund, hvis sorte og hvide farve fremhævede dens omrids mellem træerne. Det var netop en gytrash-maske – et løveagtigt dyr med lange hår og et uhyre hoved, men det løb roligt forbi mig og standsede ikke for, som jeg næsten havde ventet, at stirre på mig med sælsomme øjne. Hesten fulgte efter – en høj hingst, og på dens ryg sad en rytter. Manden, det menneskelige væsen, bandlyste øjeblikkelig fortryllelsen. En gytrash rider aldrig; den er altid alene; og skønt spøgelser, efter mine begreber, nok kunne dølge sig i dyrelegemer, ville de dog næppe vælge den menneskelige form til hylster. Det var ingen gytrash, dette – kun en rytter, som var slået ind på en genvej til Millcote. Han red forbi, og jeg fortsatte min vej, men efter at have tilbagelagt nogle skridt, vendte jeg mig om; lyden af en gliden og råbet: "Hvad Djævelen går der af dyret?" samt et tungt fald fængslede min opmærksomhed. Både mand og hest lå på jorden; den sidste var gledet omkuld på isfladen, der dækkede vejen. Hunden kom farende tilbage, og da den så sin herre i knibe og hørte hesten stønne, begyndte den at gø med en voldsomhed, der vakte alle de omkringliggende højes ekkoer til live. Den gik snusende

omkring den liggende gruppe og løb derpå hen mig, det var alt, hvad den kunne gøre – der var ingen anden hjælp ved hånden at ty til. Jeg adlød dens opfordring og gik tilbage til den rejsende, der nu netop arbejdede sig løs fra hesten. Hans anstrengelser var så kraftige, at jeg ikke troede, han kunne være kommet synderlig til skade; men jeg spurgte ham dog:

"Har De stødt Dem, sir?"

Jeg tror næsten, han udstødte en ed, men det er jeg dog ikke vis på; imidlertid brummede han noget i skægget, som hindrede ham i at svare mig straks.

"Kan jeg gøre noget for Dem?" spurgte jeg igen.

"De står mig i vejen her!" svarede han, idet han rejste sig, først på knæene og så på benene. Jeg gik til side, hvorpå der begyndte en hiven op, en stampen og en stønnen, ledsaget af en gøen og halsen, der virkelig fik mig til at fare nogle alen tilbage; men dog ville jeg ikke lade mig slå på flugt, førend jeg havde set udfaldet. Endelig lykkedes det; hesten stod atter på alle fire, og hunden blev bragt til tavshed ved et "Stille, Pilot!" Den rejsende bukkede sig nu og følte på sit ben og sine fødder, om de også var hele; formodentlig måtte der fattes ham noget, for han humpede hen til stenten, hvorfra jeg nys havde rejst mig, og satte sig ned.

Jeg var stemt til at gøre gavn, formoder jeg, for jeg nærmede mig ham igen.

"Er De kommet til skade og trænger til hjælp, sir, så kan jeg hente folk, enten fra Thornfield Hall eller fra Hay."

"Tak; det går vel over ... mit ben er ikke brækket, det er kun forvredet;" – og han rejste sig atter for at prøve sin fod, men resultatet aftvang ham et ufrivilligt "Uf!"

Endnu var dagslyset ikke ganske forsvundet og månen skinnede stedse klarere; jeg kunne se ham tydeligt. Han var indhyllet i en ridekappe med foerværks krave, hans figur var af middelhøjde og karakteriserede sig ved en sjælden skulderbredde. Hans ansigt var mørkladent, trækkene barske, og såvel de funklende øjne som den rynkede pande tilkendegav vrede og ærgrelse; han var ikke ung, men havde dog ikke nået middelalderen; han kunne vel være en fem og tredive år. Jeg følte ingen frygt for ham og ingen synderlig undseelse. Havde han været en smuk ung mand med et heroisk udseende, ville jeg ikke have vovet at stå således og spørge ham mod hans vilje eller uopfordret tilbyde ham min tjeneste. Jeg havde næppe set en eneste smuk yngling i mit liv, og aldrig talt med nogen. Jeg nærede en teoretisk ærefrygt for skønhed, elegance, ridderlighed og ynde; men var jeg truffet på disse egenskaber i en mandlig form, ville jeg instinktivt have følt, at de hverken sympatiserede eller kunne sympatisere med noget i mig, og skyet dem som man ellers skyr ild, lyn, eller hvad der nu ellers er glimrende, men antipatetisk.

Selv om denne fremmede havde smilet og svaret mig venligt, da jeg tiltalte ham; eller hvis han havde modtaget mit tilbud med glad erkendtlighed, ville jeg have gået min vej, uden at føle kald til at forny mine spørgsmål; men hans rynkede pande og barskhed gjorde mig rolig; jeg blev stående da han vinkede til mig at gå, og erklærede:

"Jeg kan ikke tænke på at forlade Dem på et så ensomt sted, sir, førend jeg ser, om De kan bestige Deres hest."

Han så på mig, da jeg sagde dette; han næppe kastet sit blik i den retning før.

"Jeg er af den formening, at De burde være hjemme selv," svarede han, "hvis De har noget hjem her i nabolaget. Hvor kommer De fra?"

"Dér nede fra, og jeg er slet ikke bange for at være sent ude, når det er måneskin. Jeg vil med fornøjelse gå til Hay for Dem, hvis De ønsker det ... jeg skal desuden dertil for at bringe et brev på posthuset."

"De kommer dér nede fra – mener De fra det store hus med tårnene?" spurgte han og pegede på Thornfield Hall, som måneskinnet nu tydeligt fremhævede fra baggrunden af den mørke skov, der så ud som en eneste sort masse.

"Ja, sir."

"Hvis hus er det?"

"Mr. Rochesters."

"Kender De mr. Rochester?"

"Nej, jeg har aldrig set ham."

"Bor han der nu?"

"Nej."

"Og De kan ikke sige mig, hvor han er?"

"Det kan jeg ikke."

"De er ikke en af tjenestefolkene på Thornfield, naturligvis? De er –?"

Han holdt inde og lod sit blik fare over min dragt, der som sædvanlig var ganske simpel: en sort merinos kjole og en sort bæverhat; ingen af dem ville have været fine nok til en soubrette.

Han syntes at være uvis på, hvad jeg vel egentlig kunne være: jeg kom ham til hjælp.

"Jeg er guvernanten."

"Ah, guvernanten!" gentog han, "jeg glemte ... guvernanten!" – og mit udseende undergik en ny mønstring. Straks efter rejste han sig fra sit sæde; hans ansigt udtrykte smerte, da han forsøgte på at flytte benet.

"Jeg kan ikke forlange, De skal hente hjælp," sagde han, "men De kunne måske hjælpe mig lidt selv, hvis De vil være så god."

"Ja, sir."

"Har De ikke en paraply, jeg kunne bruge som stok?"

"Nej."

"Se at få fat på hestens bidsel og træk den hen til mig. De er dog ikke bange?"

Havde jeg været alene, ville jeg have frygtet at røre en hest; men da jeg blev opfordret til at gøre det, følte jeg mig stemt til at adlyde. Jeg lagde min muffe på stenten og gik hen det høje dyr; jeg bestræbte mig for at få fat i bidslet, men hesten var alt for urolig til at tillade mig det. Jeg gjorde det ene forsøg efter det andet, men forgæves; desuden var jeg en dødelig skræk for dens stampende forben. Den rejsende ventede og så til i nogen tid; endelig lo han.

"Jeg ser nok," sagde han, "at bjerget aldrig vil komme til Muhammed; alt, hvad De kan gøre, er derfor at hjælpe Muhammed hen til bjerget. Jeg må bede Dem ulejlige Dem hen til mig."

Jeg gjorde det.

"Undskyld mig," vedblev han, "nødvendigheden tvinger mig til at benytte mig af Dem."

Han lagde en tung hånd på min skulder, og på denne måde lykkedes det ham virkelig at humpe hen til hesten. Da han først havde fat i bidslet, blev han snart herre over den og svingede sig

op i sadlen; men den smerte, dette voldte ham, afpressede ham en frygtelig grimasse.

"Ræk mig nu pisken," sagde han mellem de sammenpressede tænder, "den ligger der under hækken."

Jeg ledte, og fandt den.

"Tak; skynd Dem nu med brevet til Hay og bliv der ikke længere end det er absolut nødvendigt."

Berøringen af en sporet hæl fik først hans hest til at springe i vejret og stejle, og derpå til at fare afsted fremad; hunden fulgte den i hælene, og alle tre forsvandt.

Jeg tog min muffe op og gik videre. Tildragelsen havde haft begyndelse og ende; det var en begivenhed uden betydning, uden romantik, uden interesse; og dog havde den bragt en times forandring i et ensformigt liv. Min hjælp var blevet fordret som noget, man havde brug for, jeg havde ydet den; det glædede mig, at jeg havde udrettet noget; skønt gerningen var flygtig og hverdagsagtig, havde det dog været en virksomhed, og jeg var træt af en tilværelse, hvori alt var passivitet. Det ny ansigt var desuden som et nyt billede, der indlemmes i hukommelsens galleri, og det var forskelligt fra alle de øvrige, der hang dér; for det første, fordi det var mandligt, og dernæst, fordi det var mørkt, barskt og kraftigt.

Det svævede endnu for mig, da jeg kom til Hay og lagde brevet i postkassen; jeg så det endnu, da jeg med hurtige skridt vandrede ned af bakken tilbage til Thornfield. Da jeg kom til stenten, standsede jeg et minut, så mig om og lyttede, idet jeg forestillede mig, at en hestehov atter kunne lyde på stien, og at en kappeklædt rytter atter kunne komme til syne med sin newfoundlandske gytrash; jeg så kun hækken og månen; jeg

hørte kun den fjerne lyd af aftenbrisen i Thornfields skove, og da jeg så ned i den retning, hvorfra lyden kom, faldt mit blik på et lys, der tindrede i et vindue på hall'ens facade. Det mindede mig om, at det var sent, og jeg fremskynde mine skridt.

Jeg holdt ikke af at gå ind igen i hall'en. At overskride dens dørtærskel var det samme som at vende tilbage igen til en stagnerende tilstand; at bestige den mørke trappe, at søge mit lille, lønlige kammer og derpå møde den rolige mrs. Fairfax og tilbringe hele den lange vinteraften alene med hende, var at stække den svage flugt, sjælen havde taget under turen – det var på ny at lægge mine livsånder i en monoton og alt for stille tilværelses lænke – en tilværelse, hvis tryghed og fordele jeg var blevet sat ud af stand til at sætte pris på. Hvor godt ville det ikke dengang have gjort mig at blive omtumlet af et usikkert livs storme og lære af en bitter erfaring at længes efter det havblik, hvori jeg nu sygnede hen! Ja, lige så godt, som det ville gøre en mand, der var ked af at sidde en alt for magelig stol, at tage sig en lang tur; og for mig under mine omstændigheder var trang til bevægelse lige så naturlig som under hans.

Jeg dvælede ved gitterporten, jeg dvælede på græsplænen, jeg vandrede frem og tilbage på fliserne; skodderne var lukket for glasdøren, jeg kunne ikke se ind i det indre, og både mine øjne og min ånd syntes at bortdrages fra det mørke hus – fra den grå, med øde celler opfyldte hule (i det lys så jeg det) – op til det firmament, der hvælvede sig over mig, op til det blå, af skyer ubesmittede hav, hvor månen fortsatte sin majestætiske gang opad mod zenit, opad mod det bundløse dyb og ubegrænsede fjerne. De sitrende stjerner, der fulgte den på vej, fik mit hjerte til at dirre, mine årer til at gløde, mens jeg stod hensunket i

deres beskuelse. Ubetydeligheder kalder os tilbage til Jorden: uret slog i forhallen; det var tilstrækkeligt; jeg vendte mig bort fra månen og stjernerne, åbnede en sidedør og gik ind.

Det var ikke mørkt i hall'en; ej heller kom lyset blot fra den høje bronzelampe: det kom tillige fra den store spisesal, hvis ene fløjdør stod åben. Jeg bemærkede et flammende bål i kaminen, hvis skær blev reflekteret med de behageligste farver såvel af marmorgesimsen og messingildtangen som af de purpurrøde draperier og de polerede møbler. Jeg bemærkede desuden en gruppe i nærheden af ilden; men næppe havde mit blik fæstet sig på den og mit øre opfanget en munter lyd af blandede stemmer, blandt hvilke jeg troede at genkende Adeles, førend døren blev lukket.

Jeg hastede til mrs. Fairfax' værelse; også der var lagt i; men der var intet lys og ingen mrs. Fairfax. I stedet så jeg en stor sort og hvid, langhåret hund sidde oprejst på arnestedet og stirre gravitetisk på ilden. Den lignede min gytrash fra stenten – lignede den i den grad, at jeg uvilkårligt gjorde et skridt og råbte:

"Pilot!"

Den rejste sig, kom hen til mig og snusede til mig. Jeg klappede den, og den logrede med sin store hale; men den forekom mig dog noget uhyggelig at være alene med, og jeg kunne ikke vide, hvor den var kommet fra. Jeg ringede, for jeg ønskede lys og desuden også oplysning om denne fremmede gæst.

Leah trådte ind.

"Hvad er dette for en hund?"

"Den kom med herren."

"Med hvem?"

"Med herren – mr. Rochester – han kom for lidt siden."

"Virkelig? ... Er mrs. Fairfax hos ham?"

"Ja, og miss Adele også; de er alle sammen i spisesalen, og John er gået efter en doktor, for herren er kommet slemt afsted – hans hest faldt med ham, og han har forvredet sin ankel."

"Faldt hesten i Hay Lane?"

"Ja, da den kom ned af bakken; den gled på isen."

"Ah! ... Bring mig et lys; vil De have den godhed, Leah?"

Leah bragte lyset; hun kom tilbage i selskab med mrs. Fairfax, som bekræftede efterretningen, idet hun tilføjede, at kirurgen, mr. Carter, nu var indtruffet og var inde hos mr. Rochester. Derpå ilede hun ud for at beordre te, og jeg gik op i mit kammer for at tage tøjet af mig.

13

På doktorens befaling forføjede mr. Rochester sig tidligt til sengs den aften og stod ikke op førend sent næste morgen. Da han kom ned, var det for at afgøre nogle forretninger: hans agent og nogle af hans forpagtere var indtruffet og ønskede at tale med ham.

Adele og jeg måtte nu flytte ud af biblioteket; det ville daglig blive afbenyttet som et audiensværelse for besøgende. Et værelse blev opvarmet på anden etage, og derop bragte jeg mine bøger og indrettede det til vort fremtidige skolelokale. I løbet af morgenen opdagede jeg, at Thornfield Hall havde undergået en forvandling; i stedet for, som hidtil, at ligne en kirke, hørte man hver time på dagen både banken på døren og ringen på klokken; skridt genlød ofte i hall'en og nye stemmer talte nedenunder i forskellige tonarter; et pust fra den ydre verden gennemstrømmede huset; det havde fået en herre, og hvad mig angik, så kunne jeg bedre lide det således.

Det var ikke let at få Adele til at lære noget den dag. Hun havde ingen sans for det, blev ved at løbe til døren og kigge over rækværket for at opfange et glimt af mr. Rochester. Snart hittede hun på påskud til at gå ned af trappen, for, som jeg stærkt formodede, at besøge biblioteket, hvor jeg vidste, at ingen savnede hende; snart, når jeg blev lidt vred og tvang hende til at sidde stille, vedblev hun at tale uophørligt om sin "*ami, Monsieur Edouard Fairfax de Rochester*", som hun kaldte ham (jeg havde ikke hørt hans fornavne for), og at opstille formodninger angående de presenter, han havde bragt hende; for det lod til, at han om aftenen havde givet hende et vink om,

at når hans bagage kom fra Millcote, ville der findes et lille skrin i den, hvis indhold ville interessere hende.

"Et cela doit signifier," sagde hun, *"qu'il y aura là dedans un cadeau pour moi, et peut être pour vous aussi, Mademoiselle. Monsieur a parlé de vous; il m'a demandé le nom de ma gouvernante, et si elle n'était pas une petite personne, assez mince et un peu pâle. J'ai dit que oui: car c'est vrai, n'est-ce pas, Mademoiselle?"*

Jeg og min elev spiste, som sædvanlig, til middag i mrs. Fairfax' værelse; om eftermiddagen sneede det, og vi tilbragte den i skolestuen. Da det blev mørkt, tillod jeg Adele at lægge bøger og arbejde til side og løbe ned; for af stilheden nedenunder og ophøret af den hyppige ringen sluttede jeg, at mr. Rochester havde endt sit dagværk. Jeg gik hen til vinduet og så ud; men derfra kunne intet ses: Tusmørke og sneflager opfyldte luften og skjulte buskadset udenfor. Jeg lod gardinet gå ned og satte mig atter ved ilden.

Jeg sad just og stirrede på de gloende emmer, hvor jeg troede at spore omridsene af et billede, jeg engang havde set: Slottet Heidelberg ved Rhinens bredder, da mrs. Fairfax trådte ind. Hun sløjfede straks den majestætiske bygning, gløderne havde fremkaldt i min fantasi, men forjog nogle trykkende, uvelkomne tanker, der havde begyndt at påtrænge sig mig i min ensomhed.

"Det ville glæde mr. Rochester, om De og Deres elev ville drikke te med ham i selskabssalen i aften," sagde hun, "han har haft så travlt hele dagen, at han ikke har haft tid til at se Dem før."

"Hvornår plejer han at drikke te?" spurgte jeg.

"Klokken seks; på landet er han vant til at nyde sine måltider tidligt. Men det er bedst, De tager en anden kjole på; jeg skal gå med og hjælpe Dem at hægte den. Her er et lys."

"Er det nødvendigt?"

"Ja, det er det rigtigste, jeg klæder mig altid om til aftenen, når mr. Rochester er her."

Dette lød noget ceremonielt i mine øren; men jeg begav mig ikke desto mindre til mit kammer og ombyttede min sorte merinos kjole med en af sort silke, den bedste, jeg havde, med undtagelse af en lysegrå, som jeg, i mine Lowood-begreber om toilettet, anså for alt for stadselig til at bæres undtagen ved de højtideligste lejligheder.

"De har ingen broche?" sagde mrs. Fairfax.

Jeg havde et eneste lille perlesmykke, som Temple havde givet mig til erindring om sig; jeg fæstede det på brystet, og så gik vi ned. For mig, som var uvant til fremmedes selskab, var det en ligefrem gene at træde frem for mr. Rochester efter en sådan formel opfordring. Jeg lod mrs. Fairfax gå i forvejen ind i spisesalen og holdt mig i skyggen af hende, da vi gik gennem dette værelse ind under buen, hvis forhæng nu var oprullet, og op i den elegante sal inden for samme.

To vokslys stod på bordet og to på kaminen. Pilot lå og badede sig i lyset og varmen fra det mægtige bål – Adele knælede ved siden af ham. Mr. Rochester sad i en halvt liggende stilling på en ottoman med foden på en pude. Han stirrede på Adele og hunden; lyset faldt lige på hans ansigt. Jeg genkendte min rejsende på hans svære, ravnsorte øjenbryn og på den firkantede pande, der blev endnu mere firkantet på grund af hårets horisontale fald. Jeg genkendt hans dristige næse, der

udmærkede sig mere ved karakter end skønhed; hans store næsebor, der i mine tanker vidnede om et kolerisk temperament; hans store mund, hage og underkæbe – ja, alt dette var grimt, det kunne ikke nægtes. Hans figur, der nu ikke var indhyllet i nogen kappe, harmonerede i firkantethed med hans fysiognomi; i atletisk betydning kunne den være ulastelig – brystet var bredt og livet smalt; men den var hverken høj eller sirlig.

Mr. Rochester kunne ikke undgå at bemærke mrs. Fairfax' og min indtrædelse; men han lod ikke til at være oplagt til at tage notits af os, for han løftede ikke engang hovedet, da vi trådte ind.

"Her er miss Eyre," sagde mrs. Fairfax på sin rolige måde.

Han bukkede, men blikket var ufravendt fæstet på den gruppe, barnet og hunden dannede.

"Lad miss Eyre sætte sig," svarede han, og der var noget i det tvungne, stive buk og i den utålmodige, men dog formelle tone, som endvidere syntes at sige: "Hvad pokker kommer det mig ved, om miss Eyre er der eller ej? I dette øjeblik er jeg ikke stemt til at tale med hende."

Jeg satte mig ned, befriet fra hele min forlegenhed. En høflig, forekommende modtagelse ville formodentlig have forvirret mig; jeg ville ikke have kunnet gengælde den ved ynde og elegante manerer fra min side; men denne barske kaprice pålagde mig ingen forpligtelser; en rolig holdning bragte tværtimod fordelen på min side over for hans rå væsen. Desuden lå der noget pikant i denne excentriske opførsel; det interesserede mig at se, hvor vidt han ville gå.

Men han lignede en billedstøtte; det vil sige, han hverken talte eller bevægede sig. Mrs. Fairfax syntes at antage det for nødvendigt, at nogen var elskværdig, og begyndte derfor at tale. Venligt, som sædvanlig – og, som sædvanlig, noget ensformigt – kondolerede hun ham i anledning af de presserende forretninger, han havde haft hele dagen, og den smerte, han måtte føle i den forvredne ankel; hvorpå hun anbefalede ham tålmodighed standhaftighed, så længe ondet varede.

"Madam, jeg ønsker min te," var det eneste svar hun fik.

Hun skyndte sig at ringe, og da præsentérbakken kom, fik hun travlt med at ordne kopperne, skeerne osv., en syssel, hun udførte med tjenstivrig færdighed. Adele og jeg nærmede os bordet; men husets herre forlod ikke sin ottoman.

"Vil De bringe mr. Rochester hans kop?" sagde mrs. Fairfax til mig. "Adele kunne spilde det."

Jeg efterkom hendes opfordring. Da han tog koppen af min hånd, råbte Adele, som mente, at det gunstige øjeblik var kommet til at bede om noget til gunst for mig:

"*N'est-ce pas, Monsieur, qu'il y un cadeau pour Mademoiselle Eyre dans votre petit coffre.*"

"Hvem taler om *cadeau*?" brummede han. "Har De ventet nogen present, miss Eyre? Holder De af foræringer?"

Og han betragtede mig med et par øjne, som jeg så var mørke, funklende og gennemtrængende.

"Jeg ved næppe, sir; jeg har ingen erfaring i det kapitel; ja, man anser dem i almindelighed for noget behageligt."

"I almindelighed? Men hvad mener De?"

"Jeg ville blive nødt til at udbede mig tid, sir, inden jeg kunne give Dem et svar, der var værdigt. En foræring kan betragtes fra

mange sider, mon ikke? Og man må tage alt i betragtning, inden man tør afgive nogen mening om dens natur."

"Miss Eyre, De er ikke så naturlig som Adele, hun forlanger larmende en *cadeau*, når hun ser mig ... De sniger Dem rundt omkring busken."

"Fordi jeg har mindre tillid til mine fortjenester end Adele: hun kan grunde sin fordring på gammelt bekendtskab og vanens ret; for hun siger, De har altid været vant til at give hende legetøj; men hvis jeg skulle begrunde mit krav, ville jeg komme i forlegenhed, siden jeg er en fremmed og intet har gjort, der berettiger mig til erkendtlighed."

"O, bliv nu ikke alt for beskeden! Jeg har eksamineret Adele og finder, at De har gjort dem megen umage med hende. Hun er intet lyst hoved, hun har ingen talenter, og dog har hun gjort stor fremgang på kort tid."

"Sir, nu har De givet mig min *cadeau*; jeg er Dem forbundet. Den løn, en guvernante ynder mest, er hendes elevs ros."

"Buh!" sagde mr. Rochester og drak sin te i tavshed.

"Kom hen til ilden," bød husherren, da teen var taget bort og mrs. Fairfax havde installeret sig i en krog med sit strikketøj, mens Adele førte mig ved hånden rundt om i salen og viste mig de skønne bøger og prydelser på konsollerne og chiffonniererne. Vi adlød pligtskyldigst; Adele ville sidde på mit skød, men hun fik befaling til at underholde sig med Pilot.

"De har opholdt Dem i mit hus i tre måneder?"

"Ja, sir."

"Og De kommer fra –?"

"Fra Lowood Skole i –shire."

"Ah – et vajsenhus! ... Hvor længe var De der?"

"I otte år."

"Otte år! De må være temmelig hårdfør. Jeg troede den halve tid på et sådant sted var tilstrækkeligt til at nedbryde den stærkeste konstitution! Det er intet under, at De ser ud som et væsen fra en anden verden. Jeg kunne aldrig vide, hvor De havde fået det ansigt fra. Da De mødte mig i Hay Lane i aftes, troede jeg ubetinget på eventyr og havde halvt i sinde at spørge Dem, om De havde forhekset min hest; endnu er jeg ikke vis på det modsatte. Hvem er Deres forældre?"

"Jeg har ingen."

"Og har aldrig haft nogen, formoder jeg. Husker De dem?"

"Nej."

"Det tænkte jeg nok. Så De ventede på Deres folk, da De sad på stenten derude?"

"På hvem, sir?"

"På de grønne mænd; det var en passende måneklar aften for slige væsener. Brød jeg gennem en af Deres ringe, siden De kastede den fordømte is på vejen?"

Jeg rystede på hovedet.

"De grønne mænd forlod alle sammen England for hundrede år siden," svarede jeg i en lige så alvorlig tone som han. "Ikke engang i Hay Lane eller på markerne der omkring vil De kunne finde spor af dem. Jeg tror ikke, at hverken sommer-, høst- eller vintermånen nogen sinde vil beskinne deres danse mere."

Mrs. Fairfax havde ladet sit strikketøj synke. Hun gjorde store øjne og syntes at undre sig over den retning, vor samtale havde taget.

"Nå," vedblev mr. Rochester, "når De fornægter Deres forældre, må De dog have pårørende, onkler og tanter?"

"Nej, jeg har aldrig set nogen onkel eller tante."

"Og Deres hjem?"

"Jeg har intet."

"Hvor bor Deres brødre og søstre?"

"Jeg har ingen søskende."

"Hvem anbefalede Dem hertil?"

"Jeg averterede i avisen, og mrs. Fairfax antog mig."

"Ja," sagde den gode kone, som nu vidste, hvad jordbund vi stod på, "og jeg takker daglig forsynet for det valg, det lod mig træffe. Miss Eyre har været mig en uvurderlig omgangsveninde og Adele en øm og omhyggelig guvernante."

"Ulejlig Dem ikke med at give hende Deres skudsmål," svarede mr. Rochester. "Lovtaler blænder mig ikke; jeg vil selv dømme. Hun begyndte med at kaste min hest omkuld."

"Sir?" udbrød mrs. Fairfax.

"Jeg har hende at takke for, at jeg ligger her som et hospitalslem."

Enken så ganske forvildet ud.

"Miss Eyre, har De nogensinde levet i en by?"

"Nej, sir."

"Har De set meget selskab i Deres dage?"

"Intet andet end elevernes og lærerindernes i Lowood, og nu beboerne af Thornfield."

"Har De læst meget?"

"Kun sådanne bøger, som jeg kunne støde på, hvor jeg var; og de har hverken været talrige eller synderlig indholdsrige."

"De har levet et nonneliv; De må formodentlig være veldresseret i religiøse former, – Brocklehurst, som jeg har hørt fører scepteret på Lowood, er præst, er han ikke?"

"Jo, sir."

"Og I piger tilbad ham naturligvis, som et kloster fuldt af bedesøstre ville tilbede deres protektor?"

"Oh nej!"

"Det er meget koldt – ikke? Hvad! En novice, der ikke tilbeder sin præst? Det klinger gudsbespotteligt."

"Jeg kunne ikke lide mr. Brocklehurst, og den følelse var ikke min alene. Han er en hård mand – på én gang pompøs og smålig; han lod vort hår klippe af, og gav os af sparsomhed, dårlige nåle og tråd, som det næsten var umuligt at sy med."

"Det var en jammerlig økonomi, den," bemærkede mrs. Fairfax, som nu atter kunne opfange tråden i samtalen.

"Og det var hans hovedforbrydelse?" spurgte mr. Rochester.

"Han sultede os, da han var ene om bestyrelsen af husholdningsfaget, inden komiteen blev nedsat; han plagede os med lange forelæsninger en gang om ugen, og med aftenlæsning af bøger, som han selv havde forfattet om pludselige dødsfald og gudsdomme, der gjorde os bange for at gå til sengs."

"Hvor gammel var De, da De kom til Lowood?"

"Næsten ti år."

"Og de blev der i otte: De er altså atten år nu?"

Jeg nikkede.

"Aritmetik, ser De, er en nyttig videnskab; uden den ville jeg næppe have været i stand til at gætte Deres alder. Det er en vanskelig opgave, hvor træk og ansigt er så forskellige fra andre menneskers som Deres. Nå, hvad lærte De så i Lowood? Kan De spille?"

"Lidt."

"Naturligvis, det er det reglementerede svar. Gå ind i biblioteket – jeg mener, hvis De vil have den godhed. (Undskyld denne kommanderende tone; jeg er vant til at sige: "Gør det eller det," og det bliver gjort.) – Gå altså ind i biblioteket; tag et lys med Dem; lad døren stå åben, sæt Dem ned ved pianoet og spil en melodi."

Jeg adlød.

"Det er nok!" råbte han få minutter efter. "De kan spille lidt, hører jeg, ligesom enhver anden engelsk skolepige; måske bedre end mange, men ikke godt."

Jeg lukkede instrumentet og kom tilbage. Mr. Rochester vedblev:

"Adele viste mig nogle skitser i morges, som hun sagde var Deres. Jeg ved ikke, om det hele er Deres arbejde, en lærer har måske hjulpet Dem."

"En lærer? Ingenlunde!"

"Ah, det smager af stolthed! Nå, hent mig da Deres mappe, hvis De tør svare for, at indholdet er originalt; men sig det ikke, med mindre De er sikker: jeg kan genkende lappearbejde."

"Så vil jeg intet sige, og De skal selv dømme, sir."

Jeg hentede porteføljen fra biblioteket.

"Træk bordet hen til mig!" sagde han.

Jeg skubbede det hen til ottomanen. Adele og mrs. Fairfax nærmede sig for at se malerierne.

"Væk med jeres hoveder!" sagde mr. Rochester. "I kan tage papirerne af min hånd, det ene efter det andet, alt som jeg bliver færdig med dem; men læg ikke jeres ansigter op til mit."

Han undersøgte hver skitse og tegning længe. Tre lagde han til side; de andre skød han fra sig, da han havde betragtet dem.

"Læg disse hen på det andet bord, mrs. Fairfax," sagde han, "der kan De og Adele se på dem."

"De" (med et blik på mig) "sæt Dem her hos mig og besvar mine spørgsmål. Jeg kan se, at disse tegninger alle stammer fra én og samme hånd, var den hånd Deres?"

"Ja."

"Og hvorledes fik De tid til at udføre dem? For de har krævet megen tid – og nogen eftertanke."

"Jeg udførte dem i de to sidste ferier, jeg tilbragte i Lowood, da jeg ikke havde andet at bestille."

"Hvor fik De ideerne fra?"

"Af mit eget hoved."

"Det hoved, jeg nu ser på Deres skuldre?"

"Ja, sir."

"Har det andre møbler af lignende sort?"

"Jeg tror det; og jeg håber – bedre."

Han lagde tegningerne for sig og betragtede dem atter med opmærksomhed.

Mens han er således beskæftiget, vil jeg fortælle dig, læser, hvad de forestillede; men først må jeg bemærke, at det var intet beundringsværdigt. Sujetterne var faldet mig ind på må og få. Således som jeg så dem med mit indre blik, inden jeg bestræbte mig for at fastholde dem på papiret, var de frappante, men min hånd ville ikke holde skridt med min fantasi, og hvert af billederne var kun et svagt udtryk af, hvad der levede i mit indre.

De var alle malet med vandfarver. Det første forestillede lave blågrå skyer, der svævede hen over et oprørt hav; afstanden var indhyllet i mørke, og det var forgrunden også, eller rettere

nærmeste bølger, for der var intet land. En eneste lysstråle fremhævede en halvsunken mast, hvorpå der sad en stor sort søravn med skumstænkede vinger; i næbbet holdt den en gylden armring, besat med juveler, som jeg havde malet med de mest glimrende farver, min palet kunne byde over, og med en så skarp tydelighed, som min pensel var i stand til at frembringe. Synkende under fuglen og masten sås gennem det grønne vand et druknet legeme, en hvid arm var det eneste lem, der kunne skelnes klart, og fra den var armbåndet blevet skyllet eller revet af.

Det andet maleri havde til forgrund en dunkel bjergtop, bevokset med græs og nogle af stormen halvt oprevne planter. Foroven sås en skystrækning, mørkeblå som i aftendæmringen, og i æteren ovenover brystbilledet af en kvindelig skikkelse, skitseret med de blødeste farvenuancer, jeg havde kunnet producere. Den dunkle pande var prydet med en stjerne; lineamenterne nedenfor sås som gennem en damptåge; øjnene gnistrede mørke og vilde; håret bølgede fra hovedet som en sky, der er blevet sønderrevet af stormen eller elektrisk kraft. På halsen lejrede sig et blegt skær, lig månens; og det samme skær farvede udkanterne af det tynde skylag, hvorfra denne vision af aftenstjernen opsteg.

Det tredje billede forestillede tinden af et bjerg i polaregnene; nordlys spillede langs med horisonten. I forgrunden lænede et kolossalt hoved sig mod isbjerget og hvilede på det. Magre hænder, foldede under panden og ligesom støttende den, holdt et slør op foran de nedre ansigtstræk; kun den blodløse, benhvide pande og det hule, stive øje, hvori der kun stod fortvivlelse at læse, var synlig oven over tindingerne, mellem

turbanens vage sorte folder glimrede en hvid flammering, besat med stene af en farve rødere. Denne ring var "En kongelig krones lignelse", og den bekransede var "Formen, som er uden form."

"Var De lykkelig til mode, da De malede dette?" spurgte mr. Rochester.

"Min sjæl var optaget af det, sir; ja, og jeg var lykkelig. At male disse billeder var, kort sagt, en af de kæreste fornøjelser, jeg nogensinde har kendt."

"Det vil ikke sige meget. Deres fornøjelser har, efter Deres eget udsagn, kun været få; men jeg kan tænke, De har levet i et kunstnernes drømmeland, mens De blandede og anbragte disse sælsomme farvetoner. Sad De længe ved dem om dagen?"

"Ja, jeg havde ikke andet at tage mig for, da det var i ferierne; jeg sad ved dem fra morgen til middag og fra middag til aften. Sommerdagens længde begunstigede min iver."

"Og De følte Dem tilfreds med resultatet af dette yndlingsarbejde?"

"Langt fra. Kontrasten mellem mine ideer og mit værk martrede mig; i hvert billede havde jeg tænkt mig noget, som jeg var alt for afmægtig til at virkeliggøre."

"Ikke så ganske endda – De har reddet skyggen af Deres tanke, men måske heller ikke mere. De besad ikke kunstnerfærdighed og kundskaber nok til at give Dem det behørige fuldstændige væsen; men af en skolepige at være er tegningerne dog ganske bemærkelsesværdige. Hvad tankerne angår, er en elverpiges. Disse øjne hos aftenstjernen må De have set i en drøm. Hvor var det muligt for Dem at få dem så klare, uden dog at stråle? for kloden oven over dem dæmper

deres ild. Og hvilken betydning ligger der ikke i denne højtidelige dybde her! Og hvem har lært Dem at male vind? Der er en svær storm i luften deroppe og på toppen af denne høj. Hvor har De set Latmos? – for det er Latmos. Nå – tag malerierne bort!"

Jeg havde næppe bundet mappens bånd sammen, førend han pludselig udbrød, idet han så på sit ur:

"Klokken er ni: hvad tænker De på, miss Eyre – at lade Adele sidde oppe så længe! Lad hende gå til sengs!"

Adele gik hen og kyssede ham, inden hun forlod salen: han tålte dette kærtegn, men syntes næppe at sætte større pris på det, end Pilot ville have gjort; ja ikke engang så stor.

"Nu ønsker jeg jer alle godnat," sagde han med en håndbevægelse hen imod døren, til tegn på at han var ked af vort selskab og ønskede at blive os kvit. Mrs. Fairfax lagde sit strikketøj sammen; jeg tog min mappe med; nejede for ham, han gengældte det med et koldt buk, og vi forlod salen.

"De sagde, at mr. Rochester ikke var en besynderlig original, mrs. Fairfax?" – bemærkede jeg, da jeg trådte ind i hendes værelse, efter at Adele var kommet i seng.

"Ja, er han da det?"

"Det skulle jeg tro; han er så lunefuld, så forunderlig heftig."

"Det er sandt, det må han uden tvivl være i en fremmeds øjne; men jeg er så vant til hans væsen, at jeg aldrig tænker over det. Og hvis han har ejendommelige træk i sin karakter, så må man undskylde ham."

"Hvorfor det?"

"Dels fordi det ligger i hans natur – og ingen af os kan forandre sin natur, og dels fordi han har ubehagelige tanker,

tror jeg, som plager og forbitrer hans sind."

"Hvad er det for tanker?"

"Familiesorger, for eksempel."

"Men han har jo ingen familie?"

"Nu ikke; men han har haft ... slægtninge i det mindste! Han mistede sin ældre broder for nogle år siden."

"Sin *ældre* broder?"

"Ja, mr. Rochester har ikke haft ejendommen længe, kun i henved ni år."

"Ni år er en ret anstændig tid. Holdt han så meget af sin broder, at han endnu er utrøstelig ved hans tab?"

"Det vel ikke. Jeg tror tværtimod, at der ikke herskede noget godt forhold mellem dem. Mr. Rowland Rochester behandlede næppe mr. Edward, som han burde, og fik nok også faderen sat op mod ham. Den gamle gentleman holdt af penge, og det var ham magtpåliggende, at familiegodserne ikke blev delt. Men på den anden side ønskede han også, at mr. Edward skulle være rig for at kunne hævde familiens anseelse; og efter at han var blevet myndig, blev der taget nogle forholdsregler, som ikke var så ganske uskyldige og voldte meget ondt. Den gamle mr. Rochester og mr. Rowland magede det så, at Edward kom i en ubehagelig stilling – det anså han det selv for i det mindste – for at skaffe ham rigdom; hvorledes den stilling egentlig var beskaffen, ved jeg ikke med vished; men han kunne ikke holde det ud, han måtte lide under den. Sagtmodig har han aldrig været; han brød med sin familie og har nu i mange år levet et vildt, ustadigt liv. Jeg tror ikke, han har boet på Thornfield i fjorten dage i træk, siden broderens død uden testamente

gjorde ham til herre over godset; og det er virkelig heller intet under, at han skyr det gamle sted."

"Hvorfor skulle han sky det?"

"Måske han finder det for skummelt."

Svaret var undvigende – jeg ville have et tydeligere; men mrs. Fairfax kunne eller ville ikke give mig nærmere oplysning om beskaffenheden af og oprindelsen til mr. Rochesters genvordigheder. Hun påstod, at de var hende selv en hemmelighed, og at hun til dels havde gættet sig til, hvad hun vidste. Men det var tydeligt at se, at hun ønskede, jeg skulle tale om noget andet; og det gjorde jeg derfor også.

14

I flere på hinanden følgende dage så jeg intet til mr. Rochester. Om morgenen syntes han at være beskæftiget med forretninger, og om eftermiddagen fik han besøg af gentlemen fra Millcote eller fra omegnen, som undertiden blev og dinerede hos ham. Da anklen var kommet sig så vidt, at han kunne ride, tog han hyppigt ud, formodentlig for at gengælde de aflagte visitter; for han kom sjældent hjem førend sent på aftenen.

I denne mellemtid lod han også Adele skøtte sig selv, og min berøring med ham indskrænkede sig til et tilfældigt møde i hall'en, på trapperne eller i galleriet. Undertiden gik han mig forbi med stolt kulde, uden at værdige mig mere end et nik eller et ligegyldigt blik; til andre tider bukkede og smilede han med ridderligt galanteri. Hans omskiftelighed fornærmede mig ikke; for jeg så, at synet af mig aldeles intet havde at gøre med den; ebben og floden beroede på grunde, jeg slet ingen del havde i.

En dag havde han middagsselskab hos sig og sendte bud efter min mappe, formodentlig for at fremvise dens indhold. Herrerne tog tidligt bort, for, som mrs. Fairfax fortalte mig, at overvære et offentligt møde i Millcote, men da vejret var fugtigt og umildt, ledsagede mr. Rochester dem ikke. Kort efter at de havde forladt ham, ringede han; der blev sendt bud til mig med den besked, at jeg og Adele skulle komme ned. Jeg ordnede Adeles hår og pyntede hende, og efter at have forvisset mig om, at jeg selv var i mit sædvanlige kvækerkostume, gik jeg ned med min elev, som vuggede sig i det glade håb, at *le petit coffre* endelig var arriveret; for en misforståelse var skyld i, at det endnu ikke

var sket. Hun blev tilfredsstillet: der stod den, et lille skrin, på bordet, da vi trådte ind i spisesalen. Hun syntes instinktivt at kende den.

"*Ma boite! Ma boite!*" råbte hun, og ilede hen imod den.

"Ja – der er endelig din "*boite*"; tag den hen i en krog, du ægte datter af Paris, og mor dig med at rode om i dens indvolde," lød mr. Rochesters dybe og noget sarkastiske stemme fra en dyb, gigantisk lænestol ved kaminen, "og vogt dig vel," vedblev han, "for at plage mig med bemærkninger om de enkelte omstændigheder ved den anatomiske proces eller om indvoldenes beskaffenhed; udfør din operation i stilhed! – *Tiens-toi tranquille, enfant; comprends-tu?*"

Adele syntes ikke at behøve denne formaning; hun havde allerede forføjet sig hen til en sofa med sin skat og havde travlt med at løse de bånd, der styrkede låget. Efter at have ryddet denne hindring af vejen og raget flere i sølvpapir indsvøbte pakker op af den, udbrød hun blot:

"*Oh, ciel! Que c'est beau!*" – og fordybede sig derpå i en henrykt, men tavs beskuen.

"Er miss Eyre der," spurgte husherren nu, idet han rejste sig halvt fra sit sæde for at se hen til døren, i hvis nærhed jeg endnu stod.

"Ah! Det er godt; kom nærmere, sæt Dem her!" Han trak en stol tæt hen til sin egen. "Jeg holder ikke af børnesnak," vedblev han, "for hos mig gamle pebersvend kan Deres læspen ikke vække nogen behagelige tankeforbindelser. Det ville være mig utåleligt at tilbringe en hel aften *tête-à-tête* med en rå unge. Træk ikke stolen længere tilbage, miss Eyre; sæt Dem der, hvor jeg anviste Dem plads – altså, hvis De vil have den godhed. Gid

Fanden havde disse høflighedsformer! jeg forglemmer dem altid. Og jeg kan heller ikke sige, jeg har meget til overs for enfoldige gamle koner. Min må jeg dog have herind; det passer sig ikke at tilsidesætte hende; hun er en Fairfax eller har dog været gift med en; og man siger, blodet er altid tykkere end vand."

Han ringede og afsendte en indbydelse til mrs. Fairfax, som snart indfandt sig med sin strikkekurv i hånden.

"Godaften, madam; jeg har sendt bud efter Dem i et menneskekærligt øjemed. Jeg har forbudt Adele at tale til mig om sine presenter, og hun er ved at briste af snakkesyge; hav den godhed at være hendes tilhørerinde; det vil være en af de mest velgørende handlinger, De nogensinde har udøvet."

Adele så virkelig ikke mrs. Fairfax førend hun vinkede hende hen til sofaen og fyldte hendes skød med porcelæns-, elfenbens- og vokssager fra sin *boite*, idet hun samtidig opvartede hende med alle de forklaringer og henrykkelsesudbrud på gebrokkent engelsk, som hun rådede over.

"Nu har jeg udført en god værts pligter," vedblev mr. Rochester, "givet mine gæster midler i hænde til at more hinanden, og tør nu tænke på min egen morskab. Miss Eyre, træk Deres stol endnu lidt nærmere til mig; endnu er afstanden for stor mellem os; jeg kan ikke se Dem, uden at det generer min magelighed i dette komfortable sæde, og det har slet ikke været min agt."

Jeg efterkom hans ønske, skønt jeg ville have foretrukket at blive i skyggen; men mr. Rochester havde en så egen måde at befale på, at lydighed syntes at være en selvfølge.

Vi sad, som sagt, i spisesalen. Lysekronen, som var blevet tændt til middagstaflet, opfyldte værelset med et lyshav; bålet brændte lystigt i kaminen; purpurgardinerne hang i svære, yppige folder for det høje vindue og den endnu højere bue: Alt var stille undtagen Adeles dæmpede hvisken (hun turde ikke tale højt) og vinterregnen, som nu og da larmede mod ruderne.

Således som mr. Rochester nu sad i sin damaskbetrukne stol, så han anderledes ud end han plejede – ikke ganske så barsk og langt mindre mørk. Der var et smil på hans læber og hans øjne tindrede – om det hidrørte fra vinen, ved jeg ikke; men det var sandsynligt. Han var, kort sagt, i sin fordøjelsesstemning, og den var langt mere jovial end hans kolde, tørre lune om morgenen; dog var han grim at se til selv nu, da han lænede sit store hoved mod stolens svulmende ryg og lyset faldt på hans granithårde træk og på hans store mørke øjne – for de var både store og mørke, og desuden sjældent smukke ... ikke uden en vis nuance i deres dyb til tider, som, om det end ikke var blidhed, dog i det mindste mindede én om denne følelse.

Han havde stirret på ilden i to minutter, og i al denne tid havde jeg stirret på ham, da han pludselig vendte sig om og opfangede mit blik, der var fæstnet på hans ansigt.

"De betragter mig, miss Eyre," sagde han. "Finder De mig smuk?"

Havde jeg tænkt mig om, ville jeg have besvaret dette spørgsmål med en konventionel og høfligt, men undvigende hverdagstalemåde; men svaret undslap mig virkelig, uden at jeg selv bemærkede det:

"Nej, sir."

"Ah! Der er på min ære noget ejendommeligt ved Dem," udbrød han, "De ser mig ud som en lille nonnette: original, rolig, alvorlig og naiv, som De sidder der med hænderne på skødet foran Dem og øjnene i almindelighed rettet mod gulvet – undtagen når De fæster dem forskende på mig, som nu, for eksempel –; og når man stiller Dem et spørgsmål eller kommer med en bemærkning, som De er nødt til at besvare, giver De én et svar, man kan tage og føle på, et svar, som Adele ville kalde "*brusque*", om det end ikke kan kaldes groft. Hvad mener De med det?"

"Sir, jeg var for ligefrem: jeg beder Dem om forladelse. Jeg burde have sagt, at det ikke var let at give et improviseret svar på et spørgsmål angående folks udseende; at smag og behag er forskellig; at skønhed er en uvæsentlig ting, eller noget lignende."

"Det burde De ingenlunde. Skønhed uvæsentlig – så? Under påskud af at formilde den foregående fornærmelse og kæle for mig, for at gøre mig god igen, er det jo en pennekniv, De støder mig i nakken! – Bliv ved: hvilke fejl finder De hos mig? Jeg mener dog, at alle lemmer og alle mine træk er ligesom andres?"

"Mr. Rochester, tillad mig at fornægte mit første svar: det var ikke min mening at lægge nogen betydning i det ... det var en fadæse, jeg begik."

"Ja, det mener jeg med, og den skal De aflægge regnskab for. Kritisér mig: behager min pande Dem ikke?"

Han løftede de mørke lokker, der lå horisontalt over panden, og fremviste mig en solid masse af intellektuelle organer; men hvor velviljens milde tegn skulle have været, opdagede jeg en mangel.

"Nå, madam, er jeg en tosse?"

"Langt fra, sir. De ville måske anse mig for uhøflig, hvis jeg på min side spurgte Dem, om De er en menneskeven."

"Der er hun igen! Et nyt stik af pennekniven, mens hun foregav at ville klappe mig på hovedet! Og det fordi jeg sagde, at jeg ikke holdt af børns og gamle matroners selskab (tys! lad os tale sagte!) ... Nej, min unge dame, jeg er ingen menneskeven i almindelighed; men jeg har en samvittighed." – og han pegede på de fremspringende dele, der siges at betegne denne evne og som, til alt held for ham, var bemærkelsesværdigt iøjnefaldende; for de gav den øverste del af hovedet et næsten uforholdsmæssigt omfang – "og desuden – der var en tid, da mit hjerte husede en vis rå ømhed. Da jeg var på Deres alder havde jeg fuldt op af følelse, navnlig for de ulykkelige, de undertrykte og forsvarsløse; men skæbnen har bearbejdet mig siden den tid: den har æltet mig som en dej med sine knokler, og nu smigrer jeg mig med at være hård og sej som en gummibold – måske dog endnu porøs på ét eller to steder og med et eneste følsomt partikel midt i klumpen. Ja – tør det berettige mig til at håbe?"

"At håbe? ... Hvilket, sir?"

"Min endelige genforvandling fra gummi til kød?"

"Der er ingen tvivl om, at han har drukket for meget," tænkte jeg, og jeg vidste ikke, hvorledes jeg skulle besvare dette besynderlige mål; hvor kunne jeg vide, om det var ham muligt at undergå en genforvandling?

"De ser noget mystificeret ud, miss Eyre, og skønt De lige så lidt er smuk som jeg, klæder en forlegen mine Dem godt. Desuden træffer det sig heldigt; for det holder Deres

gennemtrængende øjne borte fra mit ansigt og beskæftiger dem med de indvirkede blomster på gulvtæppet. Min unge dame, jeg er oplagt til at være selskabelig og underholdende i aften."

Med disse ord rejste han sig fra sin stol og lænede sig op til kamingesimsen. I denne stilling sås såvel hans figur som hans ansigt klart, og jeg undrede mig over det sjældne forhold mellem brystets bredde og lemmernes længde. Jeg er vis på, at de fleste ville have fundet ham styg, og dog lå så meget ubevidst stolthed i hans holdning, så megen ro i hans mine, et så iøjnefaldende præg af ligegyldighed for hans eget udseende, en så stolt tillid til andre egenskabers magt og evne til at opveje de ydre, at man ved at se på ham uvilkårligt blev smittet af denne med ligegyldighed for de sidste og blindt delte denne tillid til de første.

"Jeg er oplagt til at være selskabelig og underholdende i aften," gentog han. "og det er derfor, jeg sendte bud efter Dem; ilden og kandelabrene ydede mig ikke tilstrækkeligt selskab, det ville Pilot heller ikke have gjort; for ingen af disse kan tale. Adele er en grad bedre, men står dog langt under mærket; mrs. Fairfax lige så; hvorimod jeg er overbevist om, at De kan tilfredsstille mig, hvis De vil. De forbløffede mig den første aften, jeg indbød Dem herned. Senere jeg næsten glemt dem; andre ideer forjog tanken om Dem; men i aften er jeg bestemt på at slå mig til ro, at bandlyse, hvad der besværer, og tilbagekalde, hvad der behager. Nu behager det mig at lære Dem nærmere at kende, at gennemskue Dem ... tal derfor til mig."

I stedet for at tale, smilede jeg; og det var just ikke noget føjeligt eller underdanigt smil.

"Tal!" gentog han.

"Om hvad, sir?"

"Om hvad De vil. Jeg overlader både valget af temaet og måden at behandle det på udelukkende til Dem selv."

Følgelig blev jeg siddende tavs.

"Hvis han vil have mig til at tale blot for talens egen skyld, skal han erfare, at han har henvendt sig til den urette," tænkte jeg.

"De er stum, miss Eyre."

Endnu var jeg det. Han bøjede sig over mig, og hans gennemtrængende blik søgte mit.

"Stædig?" sagde han, "og krænket? Nå, det er i sin orden. Jeg fremsatte min fordring i en absurd, næsten impertinent form. Miss Eyre, jeg beder Dem om forladelse. Sagen er, én gang for alle, den, at jeg ikke ønsker at behandle Dem som min undergivne: det vil sige," rettede han sig selv, "jeg gør kun fordring på den overlegenhed, som må være en følge af en tyveårig forskel i alder og et århundredes erfaring. Det er rimeligt, et *j'y tiens*, som Adele ville sige; og i kraft af denne overlegenhed, og den alene, er det jeg ønsker, De vil have den godhed at tale lidt til mig nu og adsprede mine tanker, som forbitres ved at dvæle ved ét punkt og tæres som et rustent søm."

Han havde værdiget mig en forklaring, næsten en undskyldning; jeg var ikke ufølsom for hans nedladenhed og ville vise det.

"Jeg er villig til at more Dem, hvis jeg kan, sir; men jeg kan ikke vælge temaet; for hvor kan jeg vide, om det vil interessere Dem? Spørg mig, og jeg vil gøre mit bedste for at svare."

"Velan; er De for det første enig med mig om, at jeg har ret til at være lidt myndig, lidt bydende – fordringsfuld måske, af de grunde, jeg har anført: nemlig, at jeg er gammel nok til at være Deres fader og at jeg har tilkæmpet mig en mangesidig erfaring blandt mange mennesker af mange nationer og strejfet den halve verden igennem, mens De levede roligt med en eneste klasse mennesker i et eneste hus?"

"Følg Deres forgodtbefindende, sir."

"Det er intet svar; eller rettere, det er et irriterende svar, fordi det er et undvigende – svar tydeligt!"

"Jeg tror ikke, sir, De har ret til at kommandere mig, blot fordi De er ældre end jeg eller har set mere af verden end jeg – Deres krav på overlegenhed beror på den brug, De har gjort af Deres tid og erfaring."

"Ah! Det var rent ud af posen! Men det vil jeg ikke indrømme, fordi det ikke passer sig i min kogebog; al den stund jeg har gjort en mådelig, for ikke at sige slet, brug af begge fordele. For derfor at lade overlegenheden være uden for spillet, må De dog finde Dem i at modtage mine befalinger nu og da uden at blive stødt eller såret af den bydende tone – vil De?"

Jeg smilede, jeg tænkte ved mig selv: Mr. Rochester er en original herre – han synes at glemme, at han betaler mig 30 pund om året for at efterkomme hans bud.

"Det smil er ikke ilde," sagde han, som øjeblikkelig opfattede dets flygtige udtryk, "men tal også!"

"Jeg tænkte på, sir, at få herrer ville ulejlige sig med at spørge, om deres lønnede undergivne blev stødt og såret af deres befalinger eller ej."

"Lønnede undergivne! Hvad, er De min lønnede undergivne? ... Javist, jeg glemte honoraret. Nu vel, vil De af den pekuniære grund finde Dem i at jeg bliver lidt tyrannisk ind imellem?"

"Nej, sir, af den grund ikke, men af den, at De glemte den, og at det ikke er Dem ligegyldigt om Deres undergivne befinder sig lykkeligt i sin underordnede stilling eller ej."

"Og De vil finde Dem i, at jeg glemmer en hel del konventionelle fraser og former, uden at tro, at denne forglemmelse hidrører fra hovmod?"

"Jeg er vis på, sir, at jeg aldrig vil forveksle mangel på formaliteter med hovmod; den første behager mig, den anden ville ingen fribåren underkaste sig, selv for et honorar."

"Nonsens! De fleste fribårne vil underkaste sig alt for vindings skyld; fej derfor blot for Deres egen dør og kom ikke med almindelige påstande, som De aldeles ikke kender til. Og dog giver jeg Dem i tankerne et håndtryk for Deres svar, trods dets ufuldkommenhed, og ikke blot for dets indhold, men for måden, det blev sagt på. Denne måde var frimodig og oprigtig; man støder ikke ofte på den; nej, tværtimod. Affektation, kulde eller en dum, grov misforståelse af éns mening er gerne den sædvanlige løn for éns åbenhjertige imødekommen. Ikke tre blandt tre tusinde uskikkede skolepige-guvernanter ville have svaret mig som De. Men det er ikke min hensigt at smigre Dem; er De støbt i en anden form end de fleste, er fortjenesten ikke Deres, det er naturens. Desuden er jeg, når alt kommer til alt, for overilet i mine slutninger; endnu ved jeg ikke, om De er

bedre end hele resten; måske De har utålelige mangler, som opvejer Deres få gode sider."

"Og De måske med," tænkte jeg. Mit blik mødte hans, da denne tanke opsteg hos mig; han syntes at læse dets betydning og svarede, som om tanken var blevet udtalt højt:

"Ja, ja, De har ret: jeg har selv mangfoldige fejl; jeg ved det, og jeg forsikrer Dem, jeg ønsker ikke at besmykke dem. Gud ved, jeg bør ikke være for streng imod andre; jeg har en hel fortid, en række af handlinger, en livsfarve at beskue i mit eget bryst, som turde gøre mig til en genstand for mine naboers kritik og spottegloser, og ikke omvendt. Jeg slog ind på, eller rettere (for som alle syndere er jeg tilbøjelig til at vælte den halve skyld på skæbnen og omstændighederne) jeg blev kastet ind på en forkert vej, da jeg var nogle og tyve år gammel, og har aldrig senere genfundet den rette kurs; men jeg kunne have været lige så god som De – visere – næsten lige så pletfri. Jeg misunder Dem Deres sindsro, Deres rene samvittighed, Deres ubesmittede hukommelse. Lille pige, en hukommelse uden skjold eller smuds må være en uforlignelig skat – en uudtømmelig kilde til trøst og opmuntring – er den ikke?"

"Hvorledes var Deres, da De var atten år, sir?"

"Da var alt i sin orden; den var klar, gennemsigtig; intet brakvand havde forvandlet den til en rådden pøl. Jeg var Deres ligemand dengang, miss Eyre. Naturen havde i det hele bestemt mig til at blive et godt menneske, et af den bedre kaste, og De ser, jeg er det ikke. De ser det ikke, vil De indvende; i det mindste smigrer jeg mig med, at jeg læser det i Deres øje (vogt Dem, forresten, for hvad De udtrykker med det organ; jeg fortolker dets sprog med lethed). Nå, så tro mig da – en skurk

er jeg ikke: det må De ikke antage – denne udmærkelse i det onde er ikke blevet mig til del; men ifølge omstændighederne, for dem skyldes det virkelig mere end min egen naturlige tilbøjelighed, er jeg blevet en almindelig hverdagssynder, afstumpet af alle de usle, smålige udsvævelser, som de rige og værdiløse søger at krydre livet med. Undrer det Dem, at jeg aflægger Dem denne tilståelse? Vid, at De i løbet af Deres fremtidige liv ofte vil finde Dem udkåret til deres hemmeligheders fortrolige, som lærer Dem at kende: folk vil straks mærke, som jeg allerede har mærket, at det ikke er Deres *forte* at tale om Dem selv, men at lytte til andre, når de taler om sig; de vil føle, at De ikke lytter med ondskabsfuld foragt for deres indiskretion, men med en slags medfødt sympati, der er så meget mere trøstende og opmuntrende, som den ikke generer i sine ytringer."

"Hvor ved De – hvor kan De gætte alt dette, sir?"

"Jeg ved det; derfor bliver jeg ved så utvungent, som om jeg nedskrev mine tanker i en dagbog. De vil fortælle mig, at jeg burde have hævet mig over omstændighederne; det burde jeg; – det burde jeg; men De ser, jeg gjorde det ikke. Da skæbnen forurettede mig, var jeg ikke viis nok til at bevare min kulde: jeg blev desperat, og så vanartede jeg. Når nu en eller anden lastefuld nar vækker min modbydelighed ved sin usle færd, kan jeg ikke smigre mig med, at jeg er bedre end han, jeg er tvunget til at tilstå, at han og jeg står på samme niveau. Jeg ville ønske, jeg havde været fast – det er Gud mit vidne på! Skælv for det indre nag, når De fristes til at fejle, miss Eyre: Samvittighedens bebrejdelser er livets gift."

"Anger skal være dets lægemiddel, sir."

"Anger er ikke dets lægemiddel. Omvendelse er det måske, og jeg kunne omvende mig – jeg har kraft selv til det – hvis – men hvad kan hjælpe, at jeg fordømte, nedkuede korsbærer tænker på omvendelse! Desuden, siden lykke uigenkaldeligt er mig nægtet, har jeg ret til at gøre mit liv så nydelsesrigt som muligt – og det vil jeg til enhver pris."

"Men så vanarter De endnu mere, sir."

"Muligt; men hvorfor, hvis jeg kan mig forskaffe mig søde, friske nydelser? Og jeg kan forskaffe mig dem så friske og fede, som den vilde honning, bien samler på heden"

"Det vil stikke – det vil smage bittert, sir."

"Hvor ved De det – De har aldrig prøvet det. Hvor De ser alvorlig, højtidelig ud! Og dog er De lige så ukyndig om den sag, som dette camée-hoved!" (Han tog et ned fra kamingesimsen.) "De har ingen ret til at præke for mig, De neophyt, som ikke er kommet gennem livets portal endnu og er aldeles ubekendt med dets hemmeligheder."

"Jeg minder Dem blot om Deres egne ord, sir: De sagde, at vildfarelser medførte nag, og De erklærede samvittighedens bebrejdelser for livets gift."

"Hvem taler om vildfarelser nu? Jeg tror næppe, at den idé, der fo'r mig gennem hjernen, var vildfarelse. Jeg tror snarere, det var en inspiration end en fristelse; så meget ved jeg, at var noget trøstende. Nu kommer det igen! Det er ingen djævel, kan jeg forsikre dem; hvis det er, har det smykket sig som en lysets engel. Jeg tænker, jeg tør nok indlade en så fager gæst, når han fordrer adgang til mit hjerte."

"Mistro ham, sir; han er ingen sand engel!"

"Endnu engang, hvor ved De det? Ved hvilket instinkt mener De at kunne skelne mellem en falden seraf fra afgrunden og et budskab fra den evige trone – mellem en vejviser og en forfører?"

"Jeg dømte af Deres mine, sir, som blev oprørt, da De sagde, at ideen var kommet tilbage. Jeg er overbevist om at den vil styrte Dem i større elendighed, hvis De lytter til den."

"Ingenlunde – den medbringer det miskundigste budskab. Forresten er De ikke min samvittigheds vogterske – og kan derfor være ganske ubekymret. Herind, træd kun ind, lystige vandringsmand!"

Han sagde dette, som om han talte til en for ethvert andet øje end hans eget usynlig vision. Derpå lagde han sine udstrakte arme overkors på brystet og syntes at indeslutte det usynlige væsen i sin favn.

"Nu," vedblev han og vendte sig atter til mig, "har jeg modtaget pilgrimmen – en forklædt guddom, tror jeg fuldt og fast. Den har allerede gjort mig godt; mit hjerte var en slags benhus, nu vil det blive et alter."

"Sandt at sige, sir, jeg forstår Dem slet ikke, jeg kan ikke følge samtalen, fordi den går over min horisont. Jeg ved blot én ting: De sagde, De var ikke så god, som De kunne ønske at være, De sørgede over Deres egen ufuldkommenhed; – én ting kan jeg begribe: De påstod, at en besmittet hukommelse var kilden til en uophørlig liden. Det forekommer mig, at hvis De alvorligt bestræbte Dem for det, ville De med tiden finde det muligt at blive, hvad De selv ønsker, og at De, hvis De fra denne dag af begyndte med den faste beslutning at rette Deres tanker og

handlinger, i løbet af få år ville have opdynget en skat af erindringer, som De med glæde kunne dvæle ved."

"Rigtigt tænkt, rigtigt talt, miss Eyre; og i dette øjeblik brolægger jeg Helvede med iver."

"Sir?"

"Jeg former gode hensigter, som jeg tror overgår flinten i varighed. Sandelig, mit selskab og mine livsvaner skal blive forskellige fra, hvad de har været."

"Og bedre?"

"Og bedre – så meget bedre som det rene guld er bedre end det usle bundfald. De synes at tvivle; jeg tvivler ikke om mig selv: jeg ved, hvad mine bevæggrunde er, og i dette øjeblik udsteder jeg den lov, urokkelig som de meders og persers, at begge er som de bør være."

"Det kan de ikke være, sir, hvis De behøver at legaliseres af nye statutter."

"Jo, miss Eyre, skønt de virkelig kræver nye statutter: uhørte forbindelser af omstændigheder kræver uhørte regler."

"Den grundsætning klinger farlig, sir; for man ser straks, at den er udsat for at blive misbrugt."

"Salomonisk viist! Det nægter jeg ikke; men jeg sværger Dem til ved mine husguder, at jeg ikke vil misbruge den."

"De er menneskelig og kan fejle."

"Det er jeg, det kan jeg; De med – hvad så?"

"Hvad der er menneskeligt og kan fejle, bør ikke tilegne sig en magt, som kun med tryghed betros det guddommelige og fuldkomne."

"Hvilken magt?"

"Den at bestemme om en ualmindelig, ikke sanktioneret handlemåde: 'lad det være rigtigt'."

"Lad det være rigtigt" – det er ordene; De har udtalt dem."

"Lad det da være rigtigt!" sagde jeg og rejste mig; for jeg anså det for unyttigt at fortsætte en samtale, som var idel mørke for mig; desuden følte jeg, at jeg, i det mindste for øjeblikket, formåede at gennemskue min principals karakter, og den vage fornemmelse af usikkerhed var kommet over mig, som plejer at ledsage bevidstheden om uvidenhed.

"Hvor går De hen?"

"Jeg vil bringe Adele til sengs, det er over hendes sædvanlige sengetid."

"De er bange for mig, fordi jeg taler som en sfinks."

"Deres sprog er gådefuldt, sir; men skønt det forvilder mig, gør det mig dog ikke bange."

"De *er* bange – Deres egenkærlighed frygter for at begå en bommert."

"Ja, i den forstand er jeg ængstelig – jeg ønsker ikke at komme med nonsens."

"Gjorde de det, ville det ske på en så alvorlig, rolig måde, at jeg måtte antage det for ægte varer – ler De aldrig, miss Eyre? Bryd Dem ikke om at svare – jeg ser, De ler sjældent; men De kan le hjerteligt; tro mig, De er ikke gravitetisk af naturen, lige så lidt som jeg af naturen er lastefuld. Lowood-tvangen klæber ved Dem endnu; den kontrollerer Deres træk, dæmper Deres stemme og lægger bånd på Deres lemmer; og De er bange for i en mands og en broders nærværelse – eller i en faders, en herres eller hvad De vil – at smile for muntert, tale for frit eller bevæge Dem for livligt; men med tiden tænker jeg, De vil lære at

blive naturlig imod mig, lige som jeg finder det umuligt at være konventionel mod Dem; da vil Deres miner og bevægelser tilegne sig større livlighed og forskellighed end De tør lægge for dagen nu. Af og til ser jeg gennem stængerne af buret en sælsom, sjælden fugls blik: der er en rastløs, higende utålmodig fange derinde; var den fri ville den svinge sig op til skyerne. De er endnu bestemt på at gå?"

"Klokken er over ni, sir."

"Lige meget – bliv et par minutter. Adele er ikke færdig til at gå i seng endnu. Min stilling, miss Eyre, med ryggen mod kaminen og ansigtet mod det indre af salen, begunstiger iagttagelser. Mens jeg har talt med Dem, har jeg nu og da lagt mærke til Adele (jeg har mine egne grunde for at betragte hende som et underholdende stadium – grunde, som jeg måske, nej som jeg *skal* betro Dem en dag); for ti minutter siden tog hun en lille rød silkekjole op af sit skrin; henrykkelse strålede i hendes ansigt, da hun foldede den ud; koketteriet ruller i hendes blod, blander sig med hendes hjerne og gennemtrænger marven i hendes blod. *"Il faut que je l'essaie!"* sagde hun, *"et à l'instant même!"* og hun ilede ud af salen. Nu er hun hos Sophie og gør sit toilette; om få minutter vil hun være her igen, og jeg ved, hvad jeg vil få at se – et miniaturebillede af Celine Barens, således som hun plejede at vise sig på brædderne, når – men lad det fare! Imidlertid, mine ømmeste følelser trues med en rystelse – det aner mig – bliv nu for at se, om jeg har anet ret."

Kort efter hørte vi Adeles lette, trippende skridt i hall'en. Hun trådte ind i den forvandling, hendes formynder havde spået. En rosenfarvet, meget kort og vid silkekjole havde afløst den brune, hun forud havde båret; en krans af rosenknopper omgav

hendes pande; på fødderne bar hun silkestrømper og små hvide atlaskes sandaler.

"*Est-ce que ma robe va bien?*" råbte hun, springende omkring, "*et mes souliers? Et mes bas? Tenez-je crois, que je vais danser!*"

Og idet hun holdt sig i folderne på begge sider gjorde hun den ene piruette efter den anden, indtil hun kom hen til mr. Rochester, for hvem hun bøjede det ene knæ og udbrød:

"*Monsieur, je vous remercie mille fois pour votre bonté!*" hvorpå hun rejste sig og tilføjede: "*C'est comme cela que maman faisait, n'est-ce pas, Monsieur?*"

"Akkurat," lød svaret; "og *comme cela* lokkede hun mit engelske guld ud af mine britiske lommer. Jeg har været grøn, miss Eyre, græsgrøn; De kan ikke brillere i en stærkere hårfarve nu end jeg dengang. Men nu er mit forår forbi, det eneste, det har efterladt mig, er denne franske blomst, som jeg ofte ønsker jeg var kvit. Nu, da jeg ikke vurderer den rod, den er sprunget ud fra, fordi jeg opdagede, at guldstøv var dens eneste rette gødning, har jeg heller ikke synderlig til overs for blomsten. Især når den ser så kunstig ud som i dette øjeblik. Jeg beholder den og opelsker den efter den romersk-katolske grundsætning at udsone talrige synder, store og små, ved én god handling. Men det skal jeg alt sammen forklare Dem en anden gang. Godnat!"

15

Og mr. Rochester holdt ord.

En eftermiddag, da han traf sammen med og Adele i parken, bad han mig, mens hun legede med Pilot og sin fjerbold, at spadsere med ham op og ned af en lang bøgeallé, således at vi beholdt hende i sigte.

Han fortalte mig nu, at hun var en datter af en fransk operasangerinde, Celine Varens, som han engang havde næret, hvad han kaldte "*une grande passion*" for. Denne lidenskab havde Celine tilsyneladende besvaret med en om muligt endnu større ømhed. Han troede, så grim han end var, at hun tilbad ham; han troede, for at bruge hans egne udtryk, at hun fortrak hans "*taille d'athlète*" for den belvederiske Apollos elegance.

"Og denne den galliske sylfides forkærlighed for hendes engelske gnom smigrede mig i den grad, miss Eyre, at jeg fik hende installeret i et *hôtel*, gav hende et fuldstændigt tjenerskab, ekvipage, kashmirs, diamanter, kniplinger osv., kort sagt, jeg begyndte, som en anden tåbe at ruinere mig selv i moderne stil. Jeg var formodentlig ikke original nok til at slå ind på en ny vej til skændsel og undergang, men trådte i de gamle spor med den dumme beslutning ikke at skeje en tomme ud fra den faststampede linje. Det gik mig efter fortjeneste, som alle andre grønskollinger. En aften, da jeg aflagde Celine et besøg, som hun ikke havde ventet, fandt jeg hende ikke hjemme; men det var varmt i vejret, jeg var træt af den lange gang og satte mig derfor i hendes boudoir, lykkelig ved at indånde den atmosfære hendes nærværelse nys havde helliget. Nej – der overdriver jeg; det faldt mig aldrig ind, at der var

nogen helligende dyd hos hende; det var snarere en flygtig parfume, hun havde efterladt, en lugt af ambra og moskus, end en duft af noget helligt. Jeg følte mig næsten kvalt af den stærke uddunstning fra blomsterne og de på gulvtæppet stænkede essenser og åbnede derfor glasdøren til balkonen. Det var både måne- og gaslyst, luften var stille og mild. På balkonen stod et par stole; jeg satte mig ned, tændte en cigar – og vil tænde en nu, hvis De tillader det."

Her påfulgte en pause, som blev udfyldt af cigarens fremtagelse og antændelse. Efter at have puttet den i munden eg udåndet en hvirvel af ægte havanarøg, fortsatte han:

"Dengang holdt jeg også af bonbons, miss Eyre, og jeg sad just og tyggede på en chokoladekage, idet jeg betragtede de ekvipager, der rullede gennem den fashionable gade til det nærliggende Operahus, da jeg i en elegant, af et par herlige, engelske heste trukken vogn, genkendte den ekvipage, jeg havde foræret Celine. Hun kom hjem, og mit hjerte slog tiktak mod jernbalustraden, som jeg lænede mig til. Vognen gjorde holdt uden for hotellets dør, som jeg havde ventet; min flamme (der er det rette ord for en opera-inamorata) steg ud; og skønt hun var indhyllet i en kåbe (en noget overflødig artikel på en varm junidag), genkendte jeg hende dog på den lille fod, som jeg så stikke frem under kjolen, da hun hoppede ned fra vogntrinnet. Jeg bøjede mig ud over balkonen og var i begreb med at råbe *mon ange*! – i en tone, som naturligvis kun skulle høres af kærlighedens øre – da en skikkelse sprang ud af vognen efter hende, også tilhyllet; men det var en sporet hæl, der klirrede mod stenbroen, og det var et med en mandshat dækket hoved, der forsvandt under hotellets buede *porte-cochère*.

De har aldrig følt skinsyge, vel, miss Eyre? Nej, naturligvis; jeg behøver ikke at spørge Dem, for De har aldrig elsket. Endnu har De begge disse følelser at blive fortrolig med; endnu slumrer Deres sjæl; det stød, der skal vække den, er endnu ikke blevet givet. De tror, at hele tilværelsen flyder i den samme rolige kanal, hvori Deres ungdom er gledet bort. Flydende fremad med lukkede øjne og tilstoppede øren ser De hverken de klipper, der rejser sig i flodsengen foran Dem, eller hører de brændinger, der bruser ved Deres fod. Men jeg kan sige Dem – og De skal sande mine ord – at De engang vil nå et sted i kanalen, hvor livets hele strøm vil opløses i hvirvler og bedøvende torden, skum og kamp; enten vil De da blive knust til atomer på skærene eller løftet op af en kæmpebølge og båret over i et mere smult farvand – ligesom jeg nu.

Jeg kan godt lide denne dag, dette firmament af stål, denne mørke stilhed i verden under frosten. Jeg ynder Thornfield, dets ælde, dets gamle tjørne og kragereder, dets grå facade og mørke gotiske vinduer, og dog, hvor længe har ikke hadet den blotte tanke om dette sted og skyet det som et pesthus! Hvor hader jeg det endnu ikke –"

Han holdt inde og skar tænder; han standsede og stampede med foden på den hårde jordbund. En forhadt tanke syntes at have overvældet ham og at holde ham så fast i sin klo, at han ikke kunne gå videre.

Vi gik op ad alleen, da dette indtraf; hall'en lå foran os. Idet han hævede blikket, kastede han det op imod dens tag med et udtryk, som jeg aldrig har set hverken før eller siden. Smerte, skam, vrede – utålmodighed, afsky og rædsel syntes at kæmpe om herredømmet i de store pupiller, der udvidede sig under de

ibenholtsorte bryn. Kampen var vild; men en anden følelse rejste sig triumferende, noget hårdt og kynisk, noget egenrådigt og bestemt; det dæmpede lidenskaben og forstenede hans ansigt; han vedblev:

"Nu, mens jeg tav, miss Eyre, traf jeg en overenskomst med min skæbnes gudinde. Hun stod der, ved dét bøgetræ – en heks, lig dem, der viste sig for Macbeth på Forres hede. "Du lider Thornfield?" sagde hun og løftede sin finger, og derpå skrev hun noget i luften, der udbredte sig i røde hieroglyffer langs med facaden af huset, mellem den øverste og nederste vinduesrække: "Lid det, hvis du kan! Lid det, hvis du tør!""

"Jeg vil lide det," sagde jeg, "jeg tør lide det!" og (tilføjede han med lavere stemme) "jeg vil holde mit ord; jeg vil nedbryde alt, hvad der står i vejen for lykke og godhed – ja, godhed. Jeg ønsker at være et bedre menneske end jeg har været, end jeg er; ligesom Jobs Leviathan brød spæret, pilen og brystharnisket, således vil jeg agte de hindringer, andre anser for jern og erts, som strå og råddent træ."

Her kom Adele løbende med sin fjerbold.

"Væk!" råbte han barsk, "hold dig på afstand, barn, eller gå op til Sophie!"

Han vedblev nu at vandre videre i tavshed og jeg vovede næppe at minde ham om den fortælling, der så pludselig var blevet afbrudt.

"Forlod De balkonen, sir," spurgte jeg endelig, "da mademoiselle Barens trådte ind?"

Jeg ventede mig næsten et hårdt svar på dette måske ubetimelige spørgsmål; men det syntes netop at forjage hans

mørke tanker; han vendte sig om til mig, og skyerne syntes at trække bort fra hans pande.

"Det er sandt, jeg glemte Celine! Nå, lad mig komme tilbage til hende. Da jeg så min herskerinde træde ind i selskab med en kavaler og troede at høre lyden af et kys, rejste skinsygens grønne slange sig op fra den af månen belyste balkon, sneg sig ind under min vest og åd sig på to sekunder ind i hjertets lønkamre. – Hvor sælsomt!" udbrød han og slap atter tråden, "hvor sælsomt, min unge dame, at jeg vælger Dem til min fortrolige i alt dette! Hvor sælsomt, at De lytter roligt til mig, som om det var naturligt for en mand som mig at fortælle en uerfaren pige som Dem historier om sine opera-maitresser! Men den sidste besynderlighed forklarer den første – det har jeg sagt Dem før – De med Deres alvor, Deres sindighed og betænksomhed blev skabt til et gemmested for hemmeligheder. Desuden, jeg ved, hvad det er for et gemyt, jeg har bragt i berørelse med mit eget; jeg ved det er ét, der ikke så let smittes; det er et ejendommeligt, et *unique* af sin slags. Det er lykkeligvis ikke min hensigt at skade det, og selv om det var, ville det ingen skade lide af mig. Jo oftere De og jeg taler sammen, desto bedre; for mens jeg ikke kan tilføje Dem noget ondt, kan De gøre mig godt!"

Efter denne digression vedblev han:

"Jeg blev på balkonen. "De vil uden tvivl komme ind i hendes boudoir," tænkte jeg, "jeg må lægge mig i baghold." Jeg stak hånden ind gennem det åbne vindue og trak forhænget for, således at der blev efterladt en smal åbning, som jeg kunne tage mine observationer igennem; hvorpå jeg satte mig ned igen, og i samme øjeblik trådte parret ind. Mit blik dvælede ved

åbningen. Celines kammerpige bragte lys og gik igen. Begge de elskende tog deres overtøj af, og der stod nu "*la Varens*", glimrende af silke og juveler – mine presenter, naturligvis – og der stod hendes elsker i officersuniform. Jeg kendte fyren som en ung *roué* af en vicomte – en hjerneløs og lastefuld yngling, jeg undertiden var truffet på i selskab, og som jeg aldrig havde tænkt på at hade, fordi jeg foragtede ham alt for dybt. Da jeg genkendte ham, blev slangens brod pludselig stumpet; for i samme øjeblik var det ude med min kærlighed til Celine. En kvinde, der kunne svige mig for en sådan rivals skyld, var ikke værd at kæmpe for; hun fortjente kun ringeagt – dog i mindre grad end jeg, som havde været hendes nar.

De begyndte at tale, og deres underholdning beroligede mig fuldkommen; frivol, hjerteløs, uden ånd var den snarere beregnet på at trætte end forbitre en lurer. Mit kort lå på bordet; det blev opdaget og ledede samtalen hen på mit navn. Ingen af dem besad vid eller forstand nok til at bearbejde mig til gavns; men de hånede mig så groft de kunne på deres egen smålige manér, især Celine, som med forkærlighed dvælede ved mine personlige fuldkommenheder – lyder, som hun kaldte dem. Det havde ellers altid været hendes vane at udbryde i begejstrede lovtaler over, hvad hun kaldte 'ma beauté mâle' – og dermed bar hun sig ganske anderledes ad end De, som allerede ved vor anden sammenkomst lige ud fortalte mig, at De ikke fandt mig smuk. Denne kontrast frapperede mig dengang, og –"

Adele kom løbende.

"Monsieur, John siger, at Deres agent er her og ønsker at tale med Dem."

"Ah, så må jeg fatte mig i korthed. Jeg åbnede glasdøren og gik ind til parret, opsagde Celine min protektion, bad hende se sig om efter en anden lejlighed, tilbød hende en sum til bestridelse af de nødvendige udgifter, tog ingen notits af skrig, hulken, bønner eller konvulsioner og kom overens med vicomten om et møde i Boulogneskoven. Næste morgen gik duellen for sig, jeg efterlod en kugle i en af haus spinkle, udmarvede kyllingevinger til arme og troede nu at være blevet færdig med den hele affære. Men ulykkeligvis havde Celine givet mig denne lille pige, Adele, seks måneder i forvejen; hun påstod, det var min datter – og det er hun måske, skønt jeg ikke ser beviserne på denne grimme paternitet skrevet i hendes ansigt – Pilot ligner mig mere end hun. Nogle år efter, at jeg havde brudt med moderen, forlod hun sit barn og rendte til Italien med en musikant eller sanger. Jeg indrømmede ikke Adele nogen naturlig fordring på mig, og det gør jeg stadig ikke – for jeg er ikke hendes fader – men da jeg hørte, at hun var blottet for elendighed, tog jeg hende op af dyndet i Paris og bragte hende hertil, for at hun kunne gro op som en ren blomst i en engelsk landhaves sunde jordbund. Mrs. Fairfax har betroet hende til Dem; men nu da De ved, det er en fransk operapiges illegitime barn, får De måske andre tanker om Deres post og Deres protegé; De vil komme til mig en af dagene og fortælle mig, at De har fundet en anden plads – at jeg må se mig om efter en anden guvernante, osv. Ikke?"

"Nej – Adele har ingen skyld i Deres eller sin moders fejl. Jeg agter hende, og nu jeg ved, at hun på en vis måde er forældreløs – forladt af sin moder, og fornægtet af Dem, sir – vil jeg hænge fastere ved hende end før. Hvor kunne jeg foretrække en rig

families forkælede dukke, der måske ville hade sin guvernante som en plageånd, for et enestående, forældreløst barn, der læner sig til hende som en veninde?"

"Ah, De ser sagen i det lys? ... Nå, nu må gå, og De med; det bliver snart mørkt."

Men jeg blev endnu nogle minutter ude hos Adele og Pilot, løb om kap med og spillede et parti fjerbold med hende. Da vi kom ind og jeg havde taget hendes hat og pels af, tog jeg hende på mit skød, beholdt hende der en time og lod hende snakke for mig så meget hun lystede, uden at irettesætte hende for de små friheder, som hun var tilbøjelig til at tage sig, når man gjorde meget af hende, og som røbede en overfladiskhed i karakter, der formodentlig var nedarvet fra moderen; for i England er den sjælden. Og dog havde hun sine fortjenester, og jeg var stemt til at sætte den størst mulige pris på alt, hvad der var godt hos hende. Jeg søgte i hendes ansigt og træk en lighed med mr. Rochesters, men fandt ingen; der var ikke de mindste træk eller udtryk, der forrådte slægtskabet. Det var skade. Kunne jeg blot have bevist, at hun lignede ham, ville han have gjort mere af hende.

Først da jeg havde trukket mig tilbage til mit eget værelse, tænkte jeg nøjere over den historie, mr. Rochester havde fortalt mig. Der var formodentlig, som han selv havde sagt, intet særligt i selve indholdet: en rig englænders lidenskab for en fransk danserinde og hendes forræderi var uden tvivl hverdagsbegivenheder i selskabslivet; men der lå noget forunderligt i den stærke bevægelse, der pludselig havde grebet ham, da han var i færd med at udtrykke sin nuværende tilfredshed og sin fornylig genkaldte glæde over det gamle

herresæde og dets omgivelser. Jeg grublede længe over denne omstændighed; men da det var mig umuligt at forklare den, gik jeg over til betragtningen af min herres opførsel mod mig selv. Den fortrolighed, han havde fundet for godt at vise mig, syntes at være en tribut, han ydede min diskretion, jeg betragtede og optog den som en sådan. Hans væsen havde i nogle uger været mere ensformigt end i begyndelsen. Jeg syntes aldrig at være ham i vejen; hans kolde *hauteur* mærkede jeg intet til mere: når han mødte mig, syntes det at være ham kært; han havde altid et ord og ofte et smil for mig; og når jeg blev kaldt ned til ham, blev jeg beæret med en hjertelig modtagelse, som viste mig, at jeg virkelig formåede at interessere ham, og at disse aftensamtaler lige såvel havde hans egen fornøjelse som mit vel til formål.

Jeg talte forholdsvis lidt; men jeg hørte på ham med sand glæde. Det var hans natur at være underholdende; han holdt af at give en med verden ubekendt sjæl glimt af dens optrin og skikke (ikke af dens umoralske optrin og onde skikke, men af sådanne, hvis interesse lå i den målestok, hvori de blev udført, eller i den nyhed, der karakteriserede dem); og det morede mig at optage de ny ideer, han gav mig, at forestille mig de nye billeder, han oprullede for mig, og i tankerne at følge ham gennem de nye regioner, han åbnede for mit blik, uden nogensinde at fornærme eller skræmme mig med upassende hentydninger.

Det sikre og rolige i hans væsen befriede mig fra al pinlig tvang; den venlige, hjertelige ligefremhed, hvormed han behandlede mig, drog mig til ham. Undertiden var det mig, som om jeg havde en slægtning for mig og ingen herre; dog

kunne han endnu være bydende; men det brød jeg mig ikke om; jeg så, det lå i hans natur. Den nye interesse, livet således havde fået for mig, gjorde mig så lykkelig, at jeg ophørte at smægte efter familie; min livsbestemmelse syntes at blive større og fuldere; lakunerne i min tilværelse blev udfyldt; mit legemlige helbred blev stærkere, jeg samlede mod og kraft.

Var mr. Rochester nu grim i mine øjne? Nej, læser: Taknemmelighed og mange andre behagelige følelser gjorde hans ansigt til den genstand, jeg holdt mest af at se; hans nærværelse i en stue oplivede mere end det varmeste bål. Dog havde jeg ikke forglemt hans fejl; det kunne jeg ikke, for han begik dem daglig. Han var stolt, sardonisk, barsk imod ringhed i enhver betydning af ordet: jeg vidste, at hans store godhed mod mig blev opvejet af uretfærdig strenghed mod mange andre. Han var hypokondrisk, og jeg kunne ikke tænke mig hvorfor; mere end én gang, han sendte bud efter mig, fandt jeg ham alene i biblioteket med bøjet hoved og korslagte arme, og når han så op, var hans træk formørket af et skummelt, næsten ondskabsfuldt udtryk. Men jeg troede, at hans hypokondri, hans barskhed og hans tidligere moralske fejl (jeg siger tidligere, for nu syntes han at have aflagt dem) havde sin kilde i en eller anden grusom tilskikkelse af skæbnen. Jeg troede, at han oprindelig var en mand af bedre hjerte, højere principper og renere smag end omstændighederne havde udviklet, opdragelsen indplantet og skæbnen bestyrket ham i. Der var udmærket tømmer i ham, tænkte jeg, skønt det nu hang noget løseligt og uordentligt sammen. Jeg kan ikke nægte, at jeg led under hans sorg, hvad den nu end bestod i, og ville have givet meget for at lindre den.

Skønt jeg nu havde slukket mit lys og lå roligt i min seng, kunne jeg ikke sove for tanken om hans mine, da han standsede i alleen og beskrev, hvorledes hans skæbne havde rejst sig foran og trodsende udfordret ham til at være lykkelig på Thornfield, hvis han turde.

"Hvorfor ikke?" spurgte jeg mig selv, "hvad fjerner ham så hyppigt fra huset? Vil han snart forlade det igen? Mrs. Fairfax sagde, han sjældent blev her mere end fjorten dage ad gangen, og nu har han boet her i otte uger. Rejser han, vil her blive en smertelig forandring, han bliver borte hele foråret, sommeren og efteråret. Hvor glædesløse vil da ikke de skønne, solvarme dage blive!"

Jeg ved næppe om jeg sov efter denne tanke eller ej; men i hvert tilfælde fo'r jeg lysvågen op ved lyden af en vag, sørgelig mumlen lige over mig. Jeg ønskede nu, jeg havde ladet lyset brænde; natten var bælgmørk, og mit sind var nedtrykt. Jeg satte mig oprejst i sengen og lyttede. Det var atter blevet stille.

Jeg forsøgte på at sove igen; men mit hjerte bankede ængsteligt, min indre ro var borte. Klokken slog to nede i forhallen. Da var det som om noget rørte ved min kammerdør, som om fingre gled hen over panelerne under en famlen langs med det mørke galleri udenfor.

"Hvem er der?" spurgte jeg.

Intet svarede; blodet stivnede i mig af frygt.

På engang faldt det mig ind, at det kunne være Pilot, som ofte, når køkkendøren traf til at stå åben, listede sig op til dørtærsklen uden for mr. Rochesters sovekammer. Jeg havde selv set ham ligge der flere morgener. Denne tanke beroligede mig nogenlunde; jeg lagde mig ned igen. Tavshed slapper

nerverne, og da der nu atter herskede en uafbrudt stilhed i hele huset, begyndte jeg at føle søvnen vende tilbage igen. Men det var nu engang bestemt, at jeg ikke skulle sove den nat. Næppe havde en drøm nærmet sig min hovedpude, førend den flygtede tilbage med lynets hurtighed, skræmt af en lyd, der virkelig fik marven til at fryse i mine ben.

Det var en dæmonisk latter – lav, dæmpet og dyb – udstødt, som det forekom mig, lige ved nøglehullet på min kammerdør. Hovedgærdet var i nærheden af døren, og jeg troede først, at den lattermilde nattegæst stod ved min side, eller rettere lænede sig ind over min pude; men jeg rejste mig, så mig om og kunne intet skimte. Mens jeg således stirrede, blev den unaturlige lyd gentaget, og jeg hørte nu, at den trængte gennem vægpanelet. Min første bevægelse var at stå op og skyde slåen for; dernæst råbte jeg stammende:

"Hvem er derude?"

En stønnende rallen svarede mig. Straks efter trak snigende skridt sig op gennem galleriet til trappen, som førte til tredje etage. Her var der for nylig blevet en dør anbragt; jeg hørte den blive åbnet og lukket, og alt var stille.

"Var det Grace Poole? Og er hun besat af en djævel?" tænkte jeg. Det var mig nu umuligt at blive i mit kammer længere; jeg måtte tale med mrs. Fairfax. Jeg kastede en kjole og et sjal over mig, trak slåen fra og åbnede døren med bævende hånd. Udenfor, på gulvtæppet i galleriet, stod et brændende lys. Jeg blev overrasket over denne omstændighed, men min bestyrtelse tiltog, da jeg så, at luften rundt omkring mig var ganske tyk, som om den var opfyldt med røg, og mens jeg stirrede i alle

retninger for at opdage, hvorfra disse blå hvirvler kom, mærkede jeg en stærk lugt af noget brændt.

Der var noget, der knirkede; det var mr. Rochesters kammerdør, og derfra kom røgen væltende ud i tykke skyer. Nu tænkte jeg hverken på mrs. Fairfax, Grace Poole eller på latteren; i næste sekund stod jeg i kammeret. Flammetunger omgav sengen; gardinerne stod i lys lue. Midt i dette bål lå mr. Rochester ubevægelig dyb søvn.

"Vågn op! Vågn op!" skreg jeg. Jeg rystede ham, men han mumlede blot og vendte sig om på den anden side; røgen havde bedøvet ham. Der var ikke et øjeblik at spilde; lagnerne havde allerede fænget. Jeg ilede hen til hans vandfad og kande; til alt held var det første dybt og den anden rummelig, og begge var fyldt med vand. Jeg tog dem op, tømte indholdet ud over sengen, ilede tilbage til mit kammer, hentede min egen vandkande, døbte lejet på ny, og var med Guds bistand så lykkelig at slukke de flammer, der fortærede det.

Den hviskende knitren af det slukkede element, den bragende lyd af kanden, som jeg kastede fra mig, da jeg havde tømt den, og frem for alt det styrtebad, jeg havde tildelt mr. Rochester med en så gavmild hånd, vækkede ham endelig af hans døs. Skønt det nu var mørkt, vidste jeg at han var vågen; for jeg hørte ham udstøde de sælsomste forbandelser, da han følte sig liggende i en pøl af vand.

"Er der oversvømmelse?" råbte han.

"Nej, sir," svarede jeg, "men der været ildløs. Stå op! Nu er ilden slukket – jeg skal hente Dem et lys."

"Ved alle nisser og elverpiger i kristenheden – er det Jane Eyre?" spurgte han. "Hvad har De gjort ved mig, heks,

troldkvinde? Hvem er i værelset foruden Dem? Har I sammensvoret jer om at drukne mig?"

"Jeg skal hente lys, sir – og, for Himlens skyld, stå nu op! Der er nogen, der har haft ondt i sinde: De kan ikke for hurtigt finde ud af, hvem og hvad det er."

"Så – nu er jeg oppe! Men rør Dem ikke af stedet endnu ... bliv et øjeblik, til jeg har fået noget tørt på – hvis her er noget tørt. Ja, her er min slåbrok – løb nu!"

Jeg løb; jeg hentede det lys, der endnu stod og brændte i galleriet. Han tog det af min hånd, holdt det i vejret og betragtede den sorte, forkullede seng, de svedne, drivende lagner og uldtæppet, som svømmede i vand.

"Hvad er dette? Og hvem har gjort det?" spurgte han.

Jeg fortalte ham i korthed, hvad der var foregået: om den sælsomme latter, jeg havde hørt i galleriet; om de skridt, der havde fjernet sig op ad trappen; om røgen – den brændte lugt, der havde ledet mig til hans værelse; om den tilstand, jeg havde fundet sengen i, og hvorledes jeg havde overhældt ham med alt det vand, jeg kunne få fingre i.

Han lyttede alvorligt; hans ansigt syntes at udtrykke mere bekymring end overraskelse, og han talte ikke straks, da jeg havde endt min fortælling.

"Skal jeg kalde på mrs. Fairfax?" spurgte jeg.

"Mrs. Fairfax? Nej – hvad Fanden vil De kalde på hende for? Hvad kan hun gøre? Lad hende sove i fred!"

"Så vil jeg hente Leah og kalde på John og hans kone."

"Nej vist ikke; forhold Dem ganske rolig. De har et sjal på, hvis det ikke er varmt nok, så kan De tage min kappe derhenne; svøb den om Dem og sæt Dem ned i lænestolen: sådan – lad

mig hjælpe Dem! Læg nu Deres fødder på denne stol, for at De ikke skal blive våd om dem. Jeg må forlade Dem et par minutter og tager lyset med mig. Bliv, hvor De er, til jeg kommer tilbage, og vær så stille som en mus! Jeg må aflægge et besøg ovenpå. Men for alt i verden rør Dem ikke, og kald ikke på nogen."

Han gik. Jeg fulgte lyset med mit blik, da fjernede sig. Han gik sagte gennem galleriet, åbnede døren til trappen med så lidt støj som muligt, lukkede den efter sig og efterlod mig i bælgmørke. Jeg lyttede med spændt opmærksomhed, men kunne intet høre. Der gik en lang tid hen. Jeg blev utålmodig, det var koldt, skønt jeg havde kappen på, og desuden indså jeg ikke, hvad det nyttede at blive, når jeg ikke måtte kalde på nogen. Jeg var allerede i begreb med at udsætte mig for mr. Rochesters misfornøjelse ved at overtræde hans befaling, da lyset atter viste sig på gallerivæggen og jeg hørte lyden af skridt på gulvmåtten udenfor.

"Jeg håber, det er ham," tænkte jeg, "og ikke noget værre."

Han var bleg og mørk, da han trådte ind.

"Jeg har fundet ud af det hele, "mumlede han og satte lyset på servanten, "det var, som jeg tænkte."

"Hvorledes da, sir?"

Han svarede ikke, men stod med korslagte arme og stirrede på gulvet. Derpå spurgte han i en tone, der lød helt besynderlig i mine øren:

"Jeg har glemt, om De sagde, at De så noget, da De åbnede Deres dør."

"Nej, sir, kun lyset, der stod og brændte på gulvet."

"Men De hørte en underlig latter? De har hørt den latter før, formoder jeg, eller dog noget, det lignede den?"

"Ja, sir; her er et fruentimmer, som syr her, ved navn Grace Poole – hun ler sådan. Det er et besynderligt væsen."

"Ja, netop – Grace Poole: De har gættet det. Hun er, som De siger, besynderlig – i høj grad. Nå, jeg skal tænke over sagen. Imidlertid glæder det mig, at De er den eneste, foruden mig selv, der kender denne nats begivenheder. De er ingen sladdersøster, og jeg beder Dem tie med, hvad De har set. Jeg skal nok finde på en forklaring på dette." Han pegede på sengen. "Og gå De nu tilbage til Deres kammer. Jeg kan godt hjælpe mig med sofaen nede i biblioteket i nat. Klokken er desuden henved fire – om to timer er folkene oppe."

"Så godnat da," sagde jeg og vendte mig om.

Han syntes at blive overrasket – sælsomt nok, da han jo selv havde opfordret mig til at gå.

"Hvad?" udbrød han, "De vil allerede forlade mig – og det således?"

"De sagde, jeg skulle gå, sir."

"Men ikke uden at tage afsked; ikke uden at modtage min tak ... med ét ord, ikke på den bratte, tørre måde. De har jo reddet mit liv, frelst mig fra en pinefuld, rædsom død! – og De går fra mig, som om vi var fremmede for hinanden! Lad mig i det mindste trykke Deres hånd."

Han rakte mig sin; jeg gav ham min; han tog den, først i den ene, derpå mellem begge sine hænder.

"De har frelst mit liv. Det er mig en glæde at stå i en så umådelig gæld til Dem. Jeg kan ikke sige mere. Ingen anden med liv og væsen begavet skabning ville jeg have kunnet tåle at betragte som min kreditor for denne forpligtelse; men Dem,

det er en anden sag – jeg føler ikke Deres velgerninger som en byrde, Jane."

Han holdt inde og stirrede på mig; på hans læber bævede næsten synlige ord, men de blev ikke udtalt.

"Endnu engang, godnat, sir. Der er ingen gæld, velgerning, byrde eller forpligtelse i, hvad der er sket."

"Jeg vidste," vedblev han, "at De ville gøre mig godt på en eller anden måde – jeg læste det i Deres øjne, da jeg så Dem første gang; Deres udtryk og smil" – han standsede atter – "opfyldte ikke min hele sjæl" – tilføjede han hastigt – "med glæde og velbehag uden grund. Folk taler om naturlige sympatier; jeg har hørt tale om gode genier – der ligger sandhed selv i de vildeste fabler. Min kære beskytterinde, godnat!"

Der var en forunderlig energi i hans stemme, en forunderlig ild i hans blik.

"Det var en lykke, jeg traf til at være vågen," sagde jeg og gjorde atter et skridt fremad.

"Hvad? De vil gå?"

"Jeg fryser, sir."

"Fryser – ja, og står i en vandpyt. Gå da Jane, gå!"

Men han vedblev at holde min hånd, og jeg kunne ikke rive den løs. Jeg måtte finde på et middel.

"Det forekommer mig som jeg hørte mrs. Fairfax stå op, sir," sagde jeg.

"Nå – så forlad mig!"

Han slap mine fingre, og jeg fjernede mig.

Jeg gik atter i seng, men jeg tænkte ikke på at sove. Lige til morgengry blev jeg omtumlet på et uroligt hav, hvor bekymringens og glædens bølger bruste mod hinanden i en vild

brænding. Flere gange troede jeg at se en kyst i det fjerne, elskelig som Beulahs høje, og nu og da bar en frisk kuling, håbets, min ånd triumferende imod landet, men jeg kunne ikke nå det, selv i fantasien – fra landet blæste en anden kuling, som bestandig drev mig tilbage. Forstandens og indbildningskraften, den sunde sans og feberen stredes mod hinanden. Alt for urolig til at kunne finde hvile, stod jeg op i dagbrækningen.

Anden del

1

Jeg både ønskede og frygtede for at se mr. Rochester den dag, der fulgte på denne søvnløse nat; jeg ønskede at høre hans stemme igen, men frygtede for at møde hans blik. I de første morgentimer ventede jeg hvert øjeblik, at han skulle komme; vel var det just ikke en hyppig vane at besøge os i skoleværelset; men nu og da trådte han dog ind for nogle få minutter, og at han ville komme den dag, var jeg overbevist om.

Men eftermiddagen henrandt som sædvanlig; der var intet, der afbrød undervisningens rolige gang, kun hørte jeg, kort efter frokosten, en travl bevægelse i nærheden af mr. Rochesters værelse samt flere stemmer, både mrs. Fairfax', Leahs, Johns og hans kones. Jeg opfangede tydeligt ordene: "Hvor det var en lykke, at herren ikke brændte op!" – "Det er altid farligt at have lys tændt om natten!" – "Hvor heldigt, at han havde åndsnærværelse nok til at tænke på vandkanden!" – "Det var besynderligt, at han ikke kaldte på nogen!" – "Blot han ikke er blevet forkølet af at ligge på sofaen dernede!"

På denne passiaren fulgte en lyd af skraben, fejen og rengøren, og da jeg kom forbi værelset på min gang ned til middagsbordet, så jeg gennem den åbne dør, at alt var bragt i orden igen; kun sengegardinerne var borte. Leah stod oppe i vinduet og vaskede de af røgen sværtede ruder. Jeg skulle til at tale til hende; for jeg ønskede at vide, hvorledes sagen var blevet forklaret; men da jeg trådte nærmere, så jeg en anden person i værelset – et fruentimmer, som sad på en stol ved siden af sengen og syede ringe på nye gardiner. Det var Grace Poole.

Der sad hun, tavs og rolig, som sædvanlig, i sin brune hvergarnskjole, med et hvidt halstørklæde og hue på. Hun fæstede sit blik på arbejdet, som syntes at optage alle hendes tanker; på hendes pande og i de grove hårde træk var der intet hverken af den bleghed eller af den desperation, man ville have ventet at se i et fruentimmers mine, som gik ud på mord og hvis offer havde fulgt hende sidste nat til hendes hule og (det troede jeg) dér anklaget hende for den forbrydelse, hun ønskede at begå. Jeg blev overrasket – forvirret. Hun så op, mens jeg stirrede på hende: ingen faren sammen, ingen farveskiften forrådte bevægelse, bevidsthed om brøde eller frygt for opdagelse. Hun sagde "godmorgen, miss" på sin sædvanlige korte, flegmatiske måde og fortsatte sit arbejde ufortrødent.

"Jeg vil dog sætte hende på prøve," tænkte jeg, "en sådan uigennemtrængelighed overgår ethvert begreb."

"Godmorgen, Grace," sagde jeg. "Er der sket noget her? Jeg syntes jeg hørte alle tale sammen heroppe i morges."

"Ja, herren lå og læste i sengen i aftes og faldt i søvn uden at slukke lyset, som antændte gardinerne, men til alt held vågnede han, førend sengeklæderne fængede, og var heldig nok til at få ilden slukket med vandet i kanden derhenne."

"En besynderlig historie!" sagde jeg i en lav tone, og tilføjede derpå med et skarpt blik på hende: "Kaldte mr. Rochester ikke på nogen? Hørte ingen, der var noget på færde?"

Hun så atter op, og denne gang var der noget i hendes blik, der lignede bevidsthed. Hun syntes at ville udforske min mine og svarede derpå:

"De ved jo, miss, folkene ligger så langt herfra, at det var dem en umulighed at høre noget. Mrs. Fairfax' og Deres værelse

ligger nærmere; men mrs. Fairfax siger, hun hørte ingenting; når folk bliver gamle, sover de tungt."

Hun holdt inde og tilføjede så med ligegyldighed, men dog med vægt og i en betydningsfuld tone:

"De er derimod ung, miss, og sover vist let; måske De har hørt noget?"

"Ja," svarede jeg så sagte, at Leah, der endnu var sysselsat med ruderne, ikke kunne høre det, "og i begyndelsen troede jeg, det var Pilot; men Pilot kan ikke le, og jeg er vis på, at jeg hørte en latter – og det én, man ikke glemmer let."

Hun tog en ny tråd, voksede den omhyggeligt, trådede sin nål med sikker hånd og bemærkede derpå med den største ro:

"Det er næppe troligt, at herren ville le, miss, når han svævede i en sådan fare. De må have drømt."

"Jeg drømte ikke," svarede jeg noget heftigt, for hendes kulde ophidsede mig. Hun betragtede mig atter med det samme forskende blik.

"Har De sagt herren, at De hørte nogen le?" spurgte hun.

"Jeg har ikke haft lejlighed til at tale med ham endnu."

"De tænkte dog ikke på at åbne Deres dør og se ud i galleriet?" spurgte hun videre.

Dette lod til at være en slags modforhør; hun ville lokke noget ud af mig. Den tanke opstod hos mig, at jeg selv måske ville blive genstanden for hendes ondskabsfulde forfølgelse, hvis hun opdagede, at jeg nærede mistanke til hende, og fandt det rådeligt at være på min post.

"Tværtimod," svarede jeg, "jeg låsede min dør af."

"Så De er ikke vant til at låse Deres dør inden De går i seng?"

"Djævel! Hun vil kende mine vaner, for at kunne lægge sine planer derefter!"

Min harme fik atter bugt med klogskaben og jeg svarede skarpt:

"Hidtil har jeg ofte undladt at skyde slåen for; jeg har ikke anset det for nødvendigt. Jeg troede ikke, der var nogen fare at befrygte på Thornfield Hall; men for fremtiden" (og jeg lagde vægt på ordene) "skal jeg nok vide at sikre mig, inden jeg vover at gå til ro."

"Det vil De gøre klogt i," sagde hun. "Denne egn er så fredelig som nogen kan være, og jeg har aldrig hørt, at hall'en er blevet hjemsøgt af tyve, skønt der er gemt for flere hundrede pund sølv i forrådskammeret dernede; men af så stort et hus at være er tjenerskabet kun ringe, fordi herren sjældent opholder sig her og kun behøver liden opvartning, når han kommer. Det er dog altid bedst at sikre sig; en dør er hurtigt lukket, og det er en let sag at skyde en slå mellem sig selv og de puds, der måske kan blive spillet én. Mange mennesker holder for, at man bør overlade alt til Forsynet, men erfaringen viser, at det just ikke altid holder stik."

Med disse ord endte hun sin tale – en lang en for hende og foredraget med en kvækerindes alvor.

Jeg stod endnu ganske forstenet over hendes ubegribelige selvbeherskelse og mesterlige forstillelseskunst, da Johns kone trådte ind.

"Mrs. Poole," sagde hun, idet hun henvendte sig til Grace, "maden er snart færdig; vil De komme ned?"

"Nej; kom blot en halv pot porter og et stykke budding på en bakke, så skal jeg selv bære det op."

"De vil intet kød have?"

"Et lille stykke ... og så en skive ost, det er mere end nok."

"Og sagosuppen?"

"Bryd Dem ikke om den; hen ad aften kommer jeg ned og skal da lave den selv."

Johns kone vendte sig nu om til mig og sagde, at mrs. Fairfax ventede på mig.

Jeg gik ned.

Jeg lagde næppe mærke til mrs. Fairfax forklaring over den om natten opkomne ildløs, så travlt havde min hjerne med at gruble over Grace Pooles gådefulde karakter og den egentlige stilling, hun beklædte på Thornfield Hall, samt med at undre sig over, at hun ikke allerede var blevet arresteret om morgenen, eller i det mindste kastet på porten. Mr. Rochester havde jo udtalt sin overbevisning om hendes brøde; hvilken hemmelig grund afholdt ham fra at anklage hende? Det var højst besynderligt! En stolt, hævngerrig, herskesyg gentleman syntes på en vis måde at blive behersket af én af de laveste blandt sine undergivne – behersket i den grad, at selv da hun løftede sin hånd imod hans liv, vovede han ikke at drage hende offentligt til ansvar for attentatet og endnu mindre at straffe hende selv.

Havde Grace været ung og smuk, ville jeg have troet, at ømmere følelser end klogskab eller frygt indvirkede på mr. Rochester; men nu kunne denne forudsætning ikke antages. "Dog," tænkte jeg, "har hun engang været ung, og hendes alder falder omtrent sammen med hendes herres. Mrs. Fairfax har sagt mig, at hun har opholdt sig her i mange år. Jeg tror vel ikke, at hun nogensinde har været smuk; men hun kan måske besidde en originalitet og en karakterstyrke, der bøder på

manglen af personlige egenskaber. Mr. Rochester ynder det excentriske og bestemte; og excentrisk er Grace i det mindste. Hvad om en tidligere kaprice har bragt ham i hendes magt og hun nu udøver en hemmelig indflydelse over hans handlinger – resultatet af hans egen overilede indiskretion – som han ikke tør unddrage sig?" Men da jeg var kommet til dette punkt i mine gisninger, stod mrs. Pooles firkantede, brede figur og kolde, tørre, grove ansigt så tydeligt for min sjæls blik, at jeg tænkte: "Nej, umuligt! Min formodning kan ikke være begrundet! Og dog" – sagde den hemmelige stemme, der taler til os i vore egne hjerter – "er du heller ikke smuk, men mr. Rochester synes at finde behag i dig ... i det mindste har du ofte troet at mærke det. Og sidste nat – husk hans ord; husk hans blik, husk hans stemme!"

Jeg huskede alt: Sprog, mine og tone levede i mit indre. Jeg befandt mig netop i skoleværelset; Adele tegnede; jeg bøjede mig over hende og ledede hendes pensel. Hun så pludselig op.

"*Qu'avez-vous, mademoiselle?*" spurgte hun, "*Vos doigts tremblent comme la feuille et vos joues sont rouges: mais rouges comme des cerises!*"

"Jeg er blevet varm af at bukke mig, Adele."

Hun fortsatte sin tegning, jeg min tankegang.

Jeg skyndte mig at forjage den forhadte idé, jeg havde fået om Grace Poole; den var mig alt for modbydelig. Jeg sammenlignede hende med mig selv og fandt, at der var forskel på os. Bessie Leaven havde sagt, jeg var en dame; og hun talte sandhed: jeg var en dame. Og nu så jeg meget bedre ud, end da Bessie besøgte mig: Jeg havde en friskere farve, mere kød på

kroppen, og mere liv i mig, fordi mine forhåbninger var blevet lysere og mine nydelser rigere.

"Det er snart aften," tænkte jeg og så hen til vinduet. "Endnu har jeg ikke hørt mr. Rochesters stemme i dag; men i aften får jeg ham sikkert at se. I morges frygtede jeg for dette møde, men nu længes jeg efter det, fordi min forventning er blevet skuffet så længe, at den endelig er blevet utålmodig."

Da skumringen faldt på og Adele forlod mig for at gå ind i børneværelset og lege med Sophie, tiltog min længsel. Jeg lyttede, for at høre, om klokken ikke ringede og Leah kom op med et budskab til mig; jeg troede flere gange at høre mr. Rochesters egne skridt og vendte mig mod døren i det håb at se ham åbne den og træde ind. Døren forblev lukket og kun mørke trængte ind gennem vinduet. Det var dog ikke sent endnu; han sendte ofte bud efter mig klokken syv og otte og endnu var den kun seks. Det var dog højst ubehageligt, om han ikke gjorde det i aften, da jeg havde så meget at sige ham. Jeg ville atter lede talen hen på Grace Poole og høre, hvad han ville svare; jeg ville lige ud spørge ham, om han virkelig troede, det var hende, der havde begået det skændige attentat om natten, og i så fald, hvorfor han gjorde en hemmelighed af hendes ondskab. Det var mig ligegyldigt, om min videbegærlighed ærgrede ham; jeg kendte det morsomme i skiftevis at ærgre og stille ham tilfreds; det var noget, der fornøjede mig mere end alt andet, og et sikkert instinkt sagde mig altid, hvor vidt jeg turde gå; men jeg gik da også altid til den alleryderste grænse. Uden at træde ærbødigheden for nær eller overtræde anstanden, kunne jeg diskutere dristigt med ham og fremsætte mine argumenter uden frygt; det var noget, både han og jeg holdt af.

Endelig hørtes den knirkende lyd af skridt på trappen; Leah trådte ind: men kun for at sige mig, at teen var serveret i mrs. Fairfax' værelse. Derhen begav jeg mig, glad over endelig at komme ned; for det bragte mig, mente jeg, mr. Rochester nærmere.

"De må længes efter Deres te," sagde den gode kone, da jeg trådte ind. "De spiste så lidt til middag. Jeg er bange for, De ikke er rigtig frisk," tilføjede hun, "De ser ud, som om De havde feber i kroppen."

"O nej, jeg har aldrig befundet mig bedre."

"Så må De vise det ved en god appetit; vil De fylde tepotten, mens jeg strikker denne pind ud?"

Da hun var færdig med sit arbejde, rejste hun sig for at trække jalousierne op, formodentlig for at den smule dagslys, der endnu var tilbage, kunne trænge ind.

"Det er en smuk aften," sagde hun og så ud gennem ruderne, "skønt det ikke er stjerneklart. Mr. Rochester har i det hele taget valgt en heldig dag at rejse på."

"Rejse? ... Er mr. Rochester rejst nogen steder? Jeg vidste ikke, han var ude."

"Jo, han tog afsted straks efter morgenmaden. Han vil besøge *Leas*, mr. Eshtons gods, ti mile på den anden side af Millcote. Jeg tror, der er selskab: Lord Ingram, sir George Lynn, oberst Dent og nogle andre."

"Venter De ham tilbage i aften?"

"Nej – og heller ikke i morgen; jeg tror vist, han bliver der en uges tid eller længere; når disse fine, galante folk kommer sammen, er de omgivet af så megen elegance og så rigeligt forsynet med alt, hvad der kan more og underholde, at de ingen

hast har med at skilles igen. Ved slige lejligheder søges herrerne gerne, og mr. Rochester er så talentfuld og så livlig i sin omgang, at jeg tror, han er alles yndling; damerne gør så meget af ham, skønt man ikke skulle tro, at hans personlige udseende egnede sig til at anbefale ham i deres øjne, men jeg antager, at hans gode egenskaber, hans åndrighed, måske også hans rigdom og byrd, bøder på hans mangel på skønhed."

"Er der damer i Leas?"

"Der er mrs. Eshton og hendes tre døtre – unge elskværdige damer alle sammen; og der er den højvelbårne Blanche og Mary Ingram, de skønneste piger, man kan se. Blanche så jeg for en seks eller syv år siden, da hun var en pige på atten år. Hun var her til et julebal, som mr. Rochester gav. De skulle have set spisesalen den dag – hvor prægtigt den var dekoreret og hvor glimrende oplyst! Jeg tror, der var et halvt hundrede damer og herrer til stede – alle af de bedste familier her i grevskabet; og miss Ingram blev betragtet som aftenens dronning."

"De så hende, siger De – hvordan så hun da ud?"

"Ja, jeg så hende. Spisesalens døre stod åbne, og da det var juletid, fik folkene lov til at samle sig i hall'en for at høre nogle af damerne spille og synge. Mr. Rochester bad mig komme ind, og jeg satte mig ned i en krog, hvorfra jeg iagttog det hele. Jeg har aldrig set et prægtigere syn; damerne var klædt i de kostbareste dragter; de fleste af dem – i det mindste af de yngre – var smukke af ansigt og skabning; men miss Ingram var rigtignok den, der bar prisen."

"Beskriv mig hende, mrs. Fairfax."

"Hun var høj, rank og havde en fyldig, afrundet barm, en mørk men klar teint, ædle træk, en lang, yndig hals og øjne, der

næsten lignede mr. Rochesters – store og sorte og lige så funklende som hendes juveler. Og hvad det var for et dejligt hår, ravnsort og friseret med uforlignelig smag – en krans af tykke fletninger i nakken og foran de længste, mest glinsende lokker, jeg har set. Hun var klædt i hvidt; et ambrafarvet skærf gik ned over skulderen og tværs over brystet til siden, hvorfra det hang i lange frynser ned over knæet. I håret bar hun også en ambrafarvet blomst, som stod i en smuk modsætning til krøllernes mørke masse."

"Hun blev naturligvis almindelig beundret?"

"Ja, og ikke blot for sin skønhed, men for sine talenter. Hun var en af de damer, der sang; en herre akkompagnerede hende på pianoet. Hun og mr. Rochester sang en duet sammen."

"Mr. Rochester? Jeg vidste ikke, han kunne synge."

"O, han har en dejlig basstemme og en udmærket sans for musik."

"Og miss Ingram? Hvordan var hendes stemme?"

"Fyldig og klar; hun sang uforligneligt; det var en glæde at høre hende – og senere spillede hun. Jeg er ingen kender af musik, men det er mr. Rochester, og jeg hørte ham sige, at hendes foredrag var fortræffeligt."

"Og denne skønne og talentfulde dame er ikke blevet gift endnu?"

"Nej ... jeg tror ikke, at hun eller søsteren har nogen synderlig formue. Den gamle lord Ingrams godser var behæftet med en svær gæld, og den ældste søn arvede næsten alt."

"Men det undrer mig, at ingen rig gentleman er blevet forelsket i hende. Mr. Rochester, for eksempel. Han er rig. Er han ikke?"

"Jovist er han, men De ser, der er en betydelig forskel i alder: Mr. Rochester er henved fyrre, hun er kun fem og tyve."

"Det er ingen hindring; man ser jo hver dag mere ulige partier blive stiftet."

"Sandt nok, men jeg tror næppe, mr. Rochester omgås med ægteskabstanker. Men De spiser jo intet – De har næppe smagt brødet endnu, kære!"

"Nej, jeg er for tørstig til at spise. Vil De give mig en kop endnu?"

Jeg ville netop til atter at omtale muligheden af en forbindelse mellem mr. Rochester og den yndige Blanche, da Adele kom ind og samtalen tog en anden retning.

Da jeg senere blev alene, overtænkte jeg, hvad jeg havde hørt, skuede ind i mit hjerte, analyserede dets tanker og følelser og søgte at bringe alt, hvad der havde sneget sig ud over fantasiens ubegrænsede, sporløse slette, tilbage i den sunde forstands sikre fold.

Efter at hukommelsen havde aflagt sit vidnesbyrd om de forhåbninger, de ønsker og følelser, jeg havde næret siden den sidste nat – om den sindstilstand, hvori jeg havde befundet mig i de sidste fjorten dage; og efter at fornuften havde optrådt og på sin egen rolige måde havde afgivet en simpel, usminket beretning, hvori den viste, hvorledes jeg havde forkastet virkeligheden for at gribe efter idealet – fældede jeg den dom:

At en større tosse end Jane Eyre aldrig havde åndet under solen; at en mere fantastisk dåre aldrig havde overmættet sig med søde løgne og sunket gift, som om det var nektar.

"*Du*," tænkte jeg, "en genstand for mr. Rochesters tilbøjelighed? *Du* begavet med evne til at behage ham? *Du* i

nogen henseende af værd i hans øjne? Gå! Din dårskab er alt for utilgivelig. Og du har fundet glæde i visse tilfældige tegn på velvilje – tvetydige tegn, som en gentleman af stand og en mand af verden har vist en stakkels afhængig novice? Hvilken stupid dumhed! Kunne din egoisme ikke gøre dig klogere? I morges gentog optrinnet fra i nat sig i dine tanker – tilhyl dit ansigt og skam dig! Han sagde noget til dine øjnes ros – Virkelig? Blinde fjog! Luk dem op og se din egen jammerlige enfold! Det gør intet fruentimmer godt at blive smigret af sin overmand, som umuligt kan tænke på at ægte hende; og det er galskab hos alle fruentimmer at lade en hemmelig kærlighed gribe om sig i deres indre, som, når den ikke besvares, må fortære det liv, der nærer den, og som, hvis den besvares, må, lig en *ignis fatus* føre ud i et sumpet vildnis, hvorfra der ingen redning gives.

Lyt derfor til din dom, Jane Eyre: I morgen skal du stille spejlet foran dig og aftegne det eget billede med blyant, uden at besmykke en eneste lyde, uden at forbigå et eneste uregelmæssigt eller uharmonisk træk, og skriv nedenunder: "Portræt af en fattig, venneløs og grim guvernante."

Tag dernæst et stykke glat elfenben – du har et liggende i din tegnekasse – tag din palet, tilbered dine klareste, fineste farver, vælg den blødeste kamelhårspensel; gør med omhu udkastet til det elskeligste ansigt, du kan tænke dig og mal det derpå overensstemmende med den skildring, mrs. Fairfax gav over Blanche Ingram. Husk på ravnelokkerne, de østerlandske øjne … Hvad? Du tænker på mr. Rochesters som en model? Skam dig! Intet føleri – ingen hjertesorg – her vil jeg kun se fornuft og mod! Husk på de ædle, harmoniske træk, på den græske hals og

barm; lad den runde, fintformede barm være synlig; glem hverken diamantringen eller guldbraceletten, de luftige kniplinger, det skinnende silke, skærfet eller rosen i ravnelokkerne, og kald portrættet 'Blanche, en fuldendt dame af stand'.

Hvis du da for fremtiden skulle falde på den tanke, at mr. Rochester ynder dig, så tag disse billeder frem og sammenlign dem. Sig: "Denne ædle dames gunst ville mr. Rochester vinde, hvis han stræbte efter den; er det da rimeligt, at han ødsler en alvorlig tanke på denne fattige, ubetydelige plebejerinde?"

"Ja, det vil jeg gøre," besluttede jeg, og da denne beslutning var fattet, blev jeg rolig og faldt i søvn.

Jeg holdt mit ord. En time eller to var tilstrækkeligt til at portrættere mit eget billede, og i løbet af fjorten dage havde jeg fuldendt et miniaturportræt på elfenben af en imaginær Blanche Ingram. Det var virkelig et elskværdigt ansigt, og når jeg sammenholdt det med det virkelige i blyant, var modsætningen så stor som selvfornægtelsen kunne ønske. Dette arbejde gjorde mig godt, det holdt mit hoved og mine hænder sysselsatte og gav de ny indtryk, jeg ønskede at indpræge i mit hjerte med uudslettelig skrift, styrke og fasthed.

Jeg fik snart grund til at ønske mig til lykke i anledning af den strenge disciplin, jeg havde tvunget mine følelser til at underkaste sig; jeg var nu, takket være den, i stand til at møde de påfølgende begivenheder med en rolighed, som jeg, hvis de havde fundet mig uforberedt, efter al sandsynlighed ikke ville have været i stand til at bevare, selv udvortes.

2

En uge forløb, uden at vi hørte noget til mr. Rochester; ti dage, og endnu var han ikke kommet. Mrs. Fairfax sagde, at det ikke ville undre hende, om han var rejst lige fra Leas til London og derfra til fastlandet, og om vi ikke fik ham at se igen et helt år på Thornfield; han havde flere gange forladt godset lige så pludseligt og uventet. Da jeg hørte dette, var der en sælsom, isnende kulde, der gik mig gennem hjertet; jeg kunne ikke undertrykke en følelse af sygeligt mismod; men jeg fattede mig snart, jeg kom mine grundsætninger i hu, og det var vidunderligt med den lethed, jeg blev evig med mig selv med om det forkerte i at antage mr. Rochesters bevægelser for noget, jeg behøvede at knytte nogen væsentlig interesse til. Jeg ydmygede mig ikke ved slaviske begreber om min ringhed; tværtimod, jeg tænkte netop:

"Du har intet at gøre med Thornfields herre videre end at modtage det honorar, han giver dig for at undervise hans protegé, og at være taknemmelig for den venlige og agtelsesfulde behandling, som du har ret til at vente af ham, hvis du gør din pligt. Vær vis på, at det er det eneste bånd, han erkender mellem sig og dig; gør ham derfor ikke til en genstand for dine følelser, dine raptusser, anfægtelser og så videre. Han hører ikke til din orden; hold du dig til din kaste, og agt dig selv for meget til at bortødsle et helt hjertes kærlighed, kraft og styrke, hvor en sådan gave ikke ønskes og ville blive forsmået."

Jeg arbejdede roligt videre med Adele; men nu og da opsteg der vage forestillinger i min hjerne om det kloge i at forlade Thornfield; og jeg vedblev uvilkårligt at koncipere

avertissementer og anstille gisninger angående ny guvernantepladser. Disse tanker anså jeg det for unødvendigt at undertrykke; lad dem slå rod, tænkte jeg, og bære frugt, hvis de kan.

Mr. Rochester havde vel været næsten fjorten dage borte, da posten bragte mrs. Fairfax et brev.

"Det er fra herren," sagde hun, da hun havde set udskriften. "Nu tænker jeg, vi vil erfare, om vi kan vente ham hjem eller ej."

Og mens hun brød seglet og gennemlæste indholdet, drak jeg min kaffe (vi sad ved morgenmaden), den var hed, og denne omstændighed tilskrev jeg den pludselige glød, der udbredte sig over mit ansigt. Hvorfor min hånd rystede og hvorfor jeg spildte det halve af min kaffe i underkoppen, havde jeg ingen lyst til at tænke over.

"Nå – jeg synes mangen gang, vi har det for roligt; men nu lader det til, vi får travlt nok, i det mindste for en tid," sagde mrs. Fairfax, som endnu holdt brevet for sine briller.

Inden jeg tillod mig at bede om en forklaring, bandt jeg et bånd fast i Adeles forklæde, som havde løsnet sig, og efter at have givet hende en bolle til og atter fyldt hendes mælkekop, sagde jeg skødesløst:

"Jeg formoder, mr. Rochester kan ikke ventes lige for det første?"

"Jo – om tre dage, skriver han; det er altså på torsdag. Men han kommer ikke alene. Jeg ved ikke, hvor mange af de fine folk i Leas, han tager med sig; han skriver, at alle de bedste kamre skal bringes i orden og salene vaskes og skures, og at jeg skal antage et par kokkepiger fra George Inn i Millcote og hvor jeg

ellers kan få dem. Damerne tager deres kammerpiger og herrerne deres tjenere med … nå, så får vi såmænd huset fuldt."

Og mrs. Fairfax skyndte sig med sin morgenmad for at komme ud og påbegynde operationerne.

I de tre dage havde vi, som hun spåede, fuldt op at bestille. Jeg havde antaget værelserne på Thornfield Hall for uforlignelig rene og velordnede, men jeg havde taget fejl. Tre fruentimmer blev taget til hjælp; og en sådan skrubben og vasken og afbanken, tagen ned og hængen op, poleren, fyren i og udluften har jeg aldrig set hverken for eller senere.

Adele løb omkring som en vildkat; tilberedelserne til selskab og udsigten til at det kom gæster syntes at bringe hende i ekstase. Hun opfordrede Sophie til at se efter alle hendes *toilettes*, som hun kaldte sine kjoler, til at oppudse de *passées* og til at stryge de nye. Selv bestilte hun ikke andet end at springe omkring i sovekamrene, hoppe op og ned af sengestederne og boltre sig på de opdyngede madrasser og puder foran de uhyre bål, der knitrede i kaminerne. Sin skole var hun fri for; mrs. Fairfax havde lagt beslag på mig, og jeg var hele dagen i køkkenet, hvor jeg hjalp hende og kokkepigerne med at lave ostekager og fransk bagværk, med at spække vildt og ordne dessertfade.

Selskabet skulle indtræffe til spisetid torsdag eftermiddag klokken seks. I mellemtiden havde jeg ingen lejlighed til at fostre kimærer; og jeg tror, jeg var lige så virksom og munter som nogen af de andre – med undtagelse af Adele. Dog blev min munterhed nu og da dæmpet, og mod min vilje blev jeg flere gange henflyttet i tvivlens og de mørke gisningers regioner. Det skete, når jeg kom til at se døren til den tredje

etages trappegang (som i den senere tid altid var blevet holdt aflåset) langsomt åbne sig og Grace Poole skride igennem den med sit hvide forklæde og sit lommetørklæde i hånden; når jeg så hende glide hen gennem galleriet med rolige, lydløse skridt, kigge ind i sovekamrene, sige et ord eller to til de fruentimmer, der arbejdede derinde om den rette måde at blanke en marmorgesims eller tage en plet af en tapetseret væg på, og derpå fortsætte sin gang. Således plejede hun at komme ned i køkkenet én gang om dagen, spise sin middagsmad, ryge en pibe i skorstenen, og derpå vende tilbage med sit krus porter til sin egen mørke hule ovenpå. Kun én time af de fire og tyve tilbragte hun hos sine medtjenere nede, hele den øvrige tid blev tilbragt i et lavt, skummelt værelse på tredje etage, hvor hun sad og syede – og lo formodentlig uhyggeligt for sig selv – lige så alene som en fange i sin celle.

Det forunderligste af det hele var, at ikke en sjæl i huset, undtagen jeg, syntes at lægge mærke til hendes vaner og undre sig over dem: Ingen talte om hendes stilling eller beskæftigelser; ingen følte medlidenhed med hendes ensomme, afsondrede liv. Engang hørte jeg rigtignok et stykke af en samtale mellem Leah og en af kokkepigerne, der drejede sig om Grace Poole. Leah havde sagt noget, jeg ikke havde opfattet, og kokkepigen bemærkede:

"Hun får god løn, kan jeg tænke?"

"Ja," svarede Leah, "jeg kan rigtignok ikke klage over min – herren er ikke den mand, der vil have, at man skal gøre noget for ingenting; men ikke femteparten af den sum, mrs. Poole får. Og hun lægger penge op; hun går til banken i Millcote hvert kvartal. Jeg tror vist, hun har samlet nok til at kunne leve

uafhængigt, hvis hun ville; men nu er hun formodentlig blevet vant til stedet; desuden er hun ikke fyrre år endnu og frisk og sund og kan bestille, hvad det skal være. Det er for tidligt for hende at ligge på den lade side."

"Hun er et dygtigt fruentimmer, ser hun ud til."

"Ja, hun forstår, hvad hun har påtaget sig," vedblev Leah betydningsfuldt, "og det er ikke enhver, der kunne gøre hende det efter, om de også fik nok så mange penge for det."

"Det vil jeg tro," var svaret. "Monstro herren har –"

Kokkepigen ville blive ved; men Leah, som havde vendt sig om og bemærket mig, stødte hende i siden med albuen.

"Ved hun det ikke?" hørte jeg pigen hviske.

Leah rystede på hovedet, og samtalen var forbi. Alt, hvad jeg havde erfaret, beløb sig kun til: at der var et mysterium på Thornfield Hall, og at jeg med forsæt var blevet udelukket fra indvielsen i dette mysterium.

Torsdagen kom; alt arbejde var blevet fuldendt den foregående aften: gulvtæpperne var lagt ned, sengegardinerne ophængt i festons, dynerne dækket med skinnende hvide, stukne tæpper, bordene ordnet, møblerne afpudsede, vaserne fyldt med blomster; både kamre og saloner så så lyse og friske ud som hænder kunne gøre dem. Også i hall'en var der blevet gjort rent, og den store klokke såvel som trappetrinnene og gelænderet var blevet poleret så blanke som glas. I spisesalen strålede buffeten af sølvtøj, i selskabssalen og boudoiret duftede eksotiske planter i alle krog.

Det blev eftermiddag; mrs. Fairfax iførte sig sin bedste sorte silkekjole, sine handsker og sit guldur, for det var hendes departement at modtage gæsterne, vise damerne op til deres

værelser osv. Adele ville også klædes på, skønt jeg anså det for usandsynligt, at hun ville blive introduceret i selskabet, den dag i det mindste. Men for at føje hende, tillod jeg Sophie at udstyre hende med en af hendes korte, vide musselinskjoler. Hvad mig selv angik, behøvede jeg ikke at undergå nogen forandring; jeg ville ikke blive opfordret til at forlade mit sanctum – for et sanctum, et asyl mod stormen, var skoleværelset nu blevet for mig.

Det det havde været en mild, klar forårsdag, en af de dage, der mod slutningen af marts og begyndelsen af april måned hæver sig skinnende over jorden som sommerens herolder. Nu var den forbi; men aftenen var også varm, og jeg sad ved mit arbejde i skoleværelset med vinduet åbent.

"Det bliver sent," sagde mrs. Fairfax, som kom ind til mig i sin raslende kjole. "Det var heldigt, jeg beordrede maden til en time efter den tid, mr. Rochester bestemte; for klokken er over seks nu. Jeg har ladet John gå ned til porten for at se efter, om de kommer; De ved man kan se en lang vej derfra i retningen af Millcote."

Hun gik hen til vinduet.

"Der er han," sagde hun og lænede sig ud. "Nå, John, ser du noget?"

"De kommer nu, madam," var svaret. "De vil være her inden ti minutter."

Adele fløj hen til vinduet. Jeg fulgte hende, men stillede mig ved den ene side, således at jeg, skjult af gardinet, kunne se, uden selv at ses.

De ti minutter, John havde opgivet, var noget lange, men endelig hørtes raslende hjul; fire ryttere sprængte i galop op ad

alleen, og efter dem kom to åbne vogne. Flagrende slør og vajende hatte opfyldte ekvipagerne; to af rytterne var unge, elegante kavalerer; den tredje var mr. Rochester på sin sorte hingst *Mesrour*; ved hans side red en dame, og han og hun var de første i toget. Hendes purpurrøde ridedragt berørte næsten vejen, hendes slør flagrede horisontalt efter hende; yppige sorte ravnelokker bølgede ned over hendes skuldre og blandede sig med dets gennemsigtige folder og glinsede gennem maskerne.

"Miss Ingram!" udbrød mrs. Fairfax og ilede ned til sin post.

Kavalkaden, som fulgte vejens krumning drejede snart om hjørnet af huset, og jeg tabte den af sigte. Adele bad nu om lov til at gå ned, men jeg tog hende på mit skød og gav hende at forstå, at hun under ingen omstændigheder måtte tænke på at vove sig ned mellem damerne, hverken nu eller senere, med mindre der blev sendt bud efter hende, at mr. Rochester ville blive meget vred, osv. Hun græd, da jeg sagde dette; men da jeg begyndte at se alvorlig ud, fandt hun sig endelig i at tørre sine tårer.

Nu hørtes et livligt røre i hall'en; dybe mandlige og sølvklare kvindelige stemmer blandede sig harmonisk mellem hinanden; men tydeligst hørte jeg den sonore, der tilhørte herren til Thornfield, idet han bød sine smukke og agtede gæster velkommen under sit tag. Lette skridt betrådte trappen; jeg hørte trippen i galleriet, en velklingende munter latter, døre blev åbnet og lukket og derpå fulgte en dyb stilhed.

"*Elles changent de toilettes,*" sagde Adele, som havde lyttet opmærksomt og fulgt enhver bevægelse; og hun sukkede.

"*Chez maman,*" vedblev hun, "*quand il y avait du monde, je les suivant partout, au salon et à leurs chambres; souvent je regardais les*

femmes de chambre coiffer et habiller les dames, et c'était si amusant, comme cela on apprend."

"Er du ikke sulten, Adele?"

"Mais oui, Mademoiselle: voila cinq ou six heures que nous n'avons pas mangé."

"Jeg skal liste mig ned, mens damerne er i deres værelser, og hente dig lidt at spise."

Jeg forlod mit asyl med forsigtighed og gik ned ad en bagtrappe, der førte lige til køkkenet. Alt i denne region var ild og travlhed; suppen og fisken var sin fuldendelse nær, og kokkepigen hang over gryden i en legems- og sindstilstand, der truede med selvforbrændelse. I borgestuen stod en eller to kuske og tre lakajer rundt omkring kaminen; kammerpigerne måtte formodentlig være oppe hos deres herskaber, og de ny folk, der var blevet fæstet i Millcote, løb hid og did. Gennem dette kaos nåede jeg endelig spisekammeret; der lagde jeg beslag på en kold kylling, et brød, nogle kager, et par tallerkener og en kniv og gaffel; med dette bytte tiltrådte jeg tilbagetoget. Jeg havde nået galleriet og lukkede bagdøren efter mig, da en forstærket summen forkyndte, at damerne var i begreb med at forlade deres værelser. Jeg kunne ikke komme til skolestuen uden at gå forbi nogle af deres døre og udsætte mig for at blive overrumplet med min last af viktualier; jeg blev derfor stående i den ende, hvor jeg befandt mig og hvor det var ganske mørkt, dels fordi der manglede vinduer og dels fordi solen var gået ned og tusmørket begyndt at falde på.

Den ene dør åbnede sig efter den anden for de skønne gæster; alle trådte ud, muntre og luftige, i dragter, der skinnede gennem mørket. De stod i nogle minutter grupperet i den

anden ende af galleriet og talte sammen med dæmpet livlighed; derpå bevægede de sig ned af trappen, næsten lige så lydløst som en hvid tåge, der svæver ned af en høj. Synet af dem, da de stod samlet, havde efterladt et indtryk af højbåren elegance, som jeg aldrig havde følt før.

Jeg fandt Adele kiggende gennem døren, hun holdt på klem. "Hvilke skønne damer!" råbte hun på engelsk. "O, hvor jeg længes efter at komme ned til dem! Tror De, mr. Rochester vil sende bud efter os, når de har spist?"

"Nej, det tror jeg ikke; mr. Rochester har meget andet at tænke på nu. I aften skal du ikke bryde dig om damerne; måske du vil få dem at se i morgen. Her er din middagsmad."

Hun var virkelig sulten, og kyllingen og kagerne fængslede derfor hendes opmærksomhed for en tid. Det var godt, jeg havde bragt denne fourage i behold; ellers ville både hun, jeg og Sophie, som jeg bragte en del af vort måltid, ingen middagsmad have fået, for alle dernede i køkkenet var for travlt beskæftigede til at tænke på os. Desserten blev ikke båret ud førend efter klokken ni, og endnu en hel time efter løb tjenerne frem og tilbage med præsenterbakker og kaffekopper. Jeg lod Adele sidde meget længere oppe end sædvanlig; for hun erklærede, at hun umuligt kunne sove, så længe dørene gik nedenunder, og folk blev ved at rende omkring. Desuden, sagde hun, ville der måske komme bud fra mr. Rochester, når hun var afklædt, "*et alors, quel dommage!*"

Jeg fortalte hende historier, så længe hun ville, og tog hende derpå, for en forandrings skyld, ud i galleriet. Nu var lampen tændt i hall'en, og det morede hende at bøje sig ud over balustraden og se opvarterne komme og gå. Langt ud på

aftenen hørtes lyden af musik fra selskabssalen, hvor pianoet var blevet flyttet ind; Adele og jeg satte os ned på det øverste trappetrin for at lytte. En stemme smeltede sammen med instrumentets klangfulde toner; det var en dame, der sang, og det var søde toner. Da soloen var endt, påfulgte en duet og derpå en munter, livlig konversation. Jeg lyttede længe: pludselig opdagede jeg, at mit øre kun spændt på at skelne mr. Rochesters stemme gennem den forvirrende larm; og da det opfangede den, som det snart gjorde, fik det travlt med at omforme tonerne, som afstanden gjorde uartikulerede, til ord.

Klokken slog elleve. Jeg så på Adele, hvis hoved hvilede på min skulder; hendes øjenlåg begyndte at blive tunge, og jeg tog hende derfor i mine arme og bar hende til sengs. Klokken var næsten ét, førend herrerne og damerne søgte deres værelser.

Den næste dag var lige så smuk som sin forgænger; den blev benyttet af selskabet til en udflugt til godsets fjernere omgivelser. Tidligt på formiddagen brød de op, nogle til hest, de rige til vogns; jeg så både opbruddet og hjemkomsten. Miss Ingram var, som dagen i forvejen, den eneste ridende dame, og atter galoperede mr. Rochester ved hendes side; begge red noget afsides fra de øvrige. Jeg gjorde mrs. Fairfax, som stod ved siden af mig i vinduet, opmærksom på denne omstændighed.

"De sagde, der var ingen rimelighed for at der blev et parti af det," sagde jeg, "men De ser, mr. Rochester foretrækker hende øjensynlig for enhver af de andre damer."

"Ja, der er ingen tvivl om, at han beundrer hende."

"Som hun ham," tilføjede jeg; "se, hvor hun bøjer sit hoved hen i mod ham, som om de konverserede fortroligt sammen.

Jeg gad nok se hendes ansigt; endnu har jeg ikke været så heldig."

"De vil få hende at se i aften," svarede mrs. Fairfax. "Jeg fortalte mr. Rochester, hvor inderligt Adele længtes efter at blive introduceret hos damerne, og han sagde: 'Nå, så lad hende komme ind i salen efter bordet, og bed miss Eyre gøre hende selskab'."

"Ja – det sagde han blot af høflighed; jeg antager ikke, jeg behøver at gå," bemærkede jeg.

"Jo, jeg sagde netop, at da De ikke var vant stil selskab, troede jeg ikke, De ville holde af at vise Dem for så mange fremmede gæster; men han svarede mig på sin heftige måde: "Nonsens! Vægrer hun sig, så sig hende, at det er mit udtrykkelige ønske; og hvis det ikke hjælper, kommer jeg selv op og slæber hende ned!""

"Den ulejlighed vil jeg ikke gøre ham," svarede jeg, "jeg vil gå, hvis det ikke kan være andet; men jeg holder ikke af det. Vil jeg finde Dem der, mrs. Fairfax?"

"Nej, jeg undskyldte mig, og han tog min undskyldning for gyldig. Jeg skal sige Dem, hvorledes De kan undgå det generende ved en formel indtrædelse, som er det ubehageligste ved det hele. De kan gå ind i selskabssalen mens den er tom og damerne endnu sidder ved bordet; vælg Deres plads i en krog, hvor De selv vil; længere behøver De ikke at blive, efter at herrerne er kommet, med mindre De har lyst – lad blot mr. Rochester se, at De er der, og list Dem så bort – ingen vil lægge mærke til Dem."

"Tror De, disse mennesker bliver her længe?"

"Måske i en to-tre uger, men heller ikke længere. Efter påskeferien skal sir George Lynn, som er blevet valgt til parlamentsmedlem for Millcote, til byen og indtage sit sæde, og jeg tror vist, mr. Rochester ledsager ham; det undrer mig, at han allerede er blevet så længe på Thornfield."

Det var ikke uden en vis angst, jeg så den time nærme sig, da jeg skulle begive mig ned til selskabssalen med min elev. Adele havde været i ekstase hele dagen, da hun hørte, at hun skulle forestilles for damerne om aftenen, og hun blev ikke rigtig nøgtern, førend Sophie begyndte at klæde hende på. Vigtigheden af denne operation gjorde hende ædru, og da hendes hår var blevet ordnet i glatte, nedhængende lokker, hendes røde silkekjole hægtet, det brede livbånd spændt på og kniplingshandskerne trukket på, så hun så alvorlig ud som en dommer. Jeg behøvede ikke at bede hende tage sig i agt for at krølle sin dragt; hun satte sig roligt ned i sin lille stol, efter først at have løftet sidefolderne forsigtigt op, og forsikrede mig, at hun ikke ville røre sig af stedet, førend jeg var færdig. Det var jeg få minutter efter; min bedste kjole (den sølvgrå, som jeg havde købt i anledning af miss Temples bryllup og aldrig båret siden), var snart taget på, mit hår snart glattet, mit eneste smykke, perlebrochen, snart fæstet.

Vi gik ned.

Til alt held var der en anden indgang til selskabssalen end gennem det værelse, hvor de alle sad ved bordet. Vi fandt salen tom; i marmorkaminen flammede en mægtig ild, og vokslys strålede i glimrende ensomhed midt imellem udsøgte blomster, som bordene var smykket med. Det røde tæppe hang for buen; men hvor ubetydelig denne skranke end var, talte de så sagte i

spisesalen, at jeg ikke kunne høre andet af konversationen end en dæmpet mumlen.

Adele, som endnu befandt sig under indflydelsen af sit højtidelige indtryk, satte sig uden at sige et ord, på den taburet, jeg anviste hende. Jeg valgte min plads ved vinduet, tog en bog fra et bord i nærheden og forsøgte på at læse. Adele bar sin taburet hen ved siden af mig, og kort efter lagde hun sine fingre på mit knæ.

"Hvad er der, Adele?"

"*Est-ce que je ne puis prendre une seule de ces fleurs magnifiques, Mademoiselle – seulement pour compléter ma toilette?*"

"Jeg tror, du gør for meget af dit toilette, Adele; men en blomst må du nok få."

Jeg tog en rose ud af en vase og satte den fast i hendes livbånd. Hun udstedte et suk, hvori der lå en ubeskrivelig tilfredshed; nu var hendes lykkesbæger fuldt. Jeg vendte mit ansigt bort for at skjule et smil, som jeg ikke kunne undertrykke: der lå noget latterligt såvel som smerteligt i den lille pariserindes medfødte, forgudende toilette-kultus.

Nu hørte vi gæsterne rejse sig; forhænget blev skudt til side, og gennem buen så vi spisesalen, hvis tændte lysekrone udbredte en strålende glans over sølvtøjet og det krystal, der dækkede det lange bord. I åbningen stod en gruppe af damer; de trådte ind, og forhænget faldt til efter dem.

Der var kun otte; men antallet syntes at være meget større, idet de skred ind gennem buen. Nogle af dem var meget høje; mange var klædt i hvidt, og alle karakteriserede sig ved en luftig fylde i dragten, der syntes at forstørre deres personer, ligesom

en tåge forstørrer månen. Jeg rejste mig og nejede for dem; en eller to bøjede hovederne, de andre stirrede blot på mig.

De spredte sig i værelset og mindede mig ved deres bevægelsers lethed og elasticitet om en flok svaner. Nogle af dem kastede sig i magelige stillinger på sofaer og ottomaner, nogle bøjede sig over bordene og betragtede blomsterne og bøgerne; de øvrige samlede sig i en gruppe om kaminen. Alle talte i en dæmpet, men klar tone, som syntes at være dem særegen. Senere fik jeg deres navne at vide og kan lige så godt omtale dem her.

Først var der mrs. Eshton og to af hendes døtre. Hun havde øjensynlig været en smuk kone, og havde endnu holdt sig godt. Af hendes døtre var den ældste, Amy, temmelig lille, naiv og barnlig i væsen og træk; hendes hvide musselinskjole og blå livbånd klædte hende godt. Den anden, Louisa, var højere og mere elegant i figur, med et smukt ansigt af den sort, som franskmændene kalder *minois chiffonné*; begge søstrene var blonde som liljer.

Lady Lynn var en korpulent kone på henimod fyrre år, rank, stolt i gang og holdning og iført en kostbar, blågrå silkekjole; hendes mørke hår glinsede stærkt under en azurblå strudsfjer og indenfor et diadem af juveler.

Mrs. Dent var mindre pralende, men så i mine øjne mere ud som en dame. Hun var spinkel af vækst, havde et blegt, blidt ansigt og lyst hår. Hendes sorte silkekjole, hendes hollandske kniplingsværk og hendes perlesmykker behagede mig bedre end den betitlede dames regnbueprunk.

Men de tre mest distingverede – måske for en del fordi de var de højeste af dem var alle – var enken lady Ingram og hendes

døtre Blanche og Mary. Jeg har sjældent set så høje fruentimmer. Hendes Herlighed kunne vel være mellem de fyrre og halvtreds, hendes figur var endnu skøn, hendes hår sort (ved lys i det mindste) og hendes tænder alle i fuldkommen stand. De fleste mennesker ville have kaldt hende en superb kone i hendes alder, og det var hun upåtvivlelig i fysisk henseende; men der lå en næsten utålelig *hauteur* i hendes væsen og ansigt. Hun havde romerske træk og en dobbelthage; halsen lignede en søjle, og disse træk forekom mig ikke blot opblæste og formørkede, men også gennemfurede af stolthed, ligesom hagen blev båret efter samme princip i en næsten overnaturlig stiv stilling. Hun havde desuden et hårdt, bydende blik: det mindede mig om mrs. Reeds; hendes stemme var dyb, dens bøjninger pompøse og dogmatiske – utålelige, kort sagt. En karmoisinrød fløjlsrobe og en turban af guldindvirket indisk stof forlenede hende (i hendes egne tanker, formoder jeg) med en sand kejserlig værdighed.

Blanche og Mary var lige høje – begge ranke som popler. Mary var måske noget for spinkel for sin højde, men Blanche var støbt som en Diana. Jeg betragtede hende naturligvis med en særegen interesse. Først ønskede jeg at se, om hendes udseende svarede til mrs. Fairfax' beskrivelse, for det andet om det lignede det miniaturportræt, jeg havde malet, og for det tredje – det vil ud – om det var af den slags, jeg kunne tro om, at det faldt i mr. Rochesters smag.

Hvad hendes figur angik, svarede hun punkt for punkt både til mit maleri og mrs. Fairfax' beskrivelse. Den afrundede, ædle barm, den yndige hals, de mørke øjne og sorte lokker – alt dette var der; men hendes ansigt? Det lignede hendes moders, en

ungdommelig ufuret kopi: den lave pande, de samme opblæste træk, det samme hovmod. Men dette hovmod var ikke så barsk; hun lo bestandig; hendes latter var satirisk, og det samme var udtrykket af hendes stolte, krummede læbe.

Geniet siges at være ledsaget af selvbevidsthed. Jeg ved ikke, om miss Ingram var noget geni, men selvbevidstheden lå i alt, hvad hun foretog sig. Hun indlod sig i en samtale om botanikken med den milde mrs. Dent. Det lod ikke til, at mrs. Dent havde studeret denne videnskab, skønt hun, som hun sagde, holdt meget af blomster, især vilde, men det havde miss Ingram, og jeg opdagede snart, at hun gjorde sig lystig over mrs. Dents uvidenhed. Hendes vittighed kunne være meget åndrig, men den kom ikke fra et godt hjerte. Hun spillede, hendes foredrag var brillant, hun talte fransk med sin mama, og hun talte det flydende, færdigt og med en god accent.

Mary havde et mildere og mere åbent ansigt end Blanche, blidere træk og en noget lysere teint (miss Ingram var mørk som en spanierinde) – men Mary fattedes liv; hendes ansigt manglede udtryk, hendes øje glans; hun havde intet at sige, og da hun først havde indtaget sin plads, blev hun siddende som en statue i dens niche. Begge søstrene bar skinnende hvide kjoler.

Antog jeg da nu miss Ingram for det valg, mr. Rochester sandsynligvis ville gøre? Jeg vidste det ikke – jeg kendte ikke hans smag med hensyn til kvindelig skønhed. Yndede han det majestætiske, så var hun den sande typus majestæt; desuden besad hun vid og en sjælden dannelse. De fleste herrer måtte beundre hende, tænkte jeg, og at han beundrer hende, troede

jeg allerede at have set beviser på; for at betage mig den sidste tvivl, var det kun nødvendigt, at jeg så dem sammen.

Du må ikke tro, læser, at Adele blev siddende ubevægelig på taburetten ved mine fødder i al denne tid; nej, da damerne trådte ind, rejste hun sig, gik dem i møde, gjorde en statelig reverens og sagde helt gravitetisk:

"*Bon jour, mesdames!*"

Og miss Ingram havde set ned på hende med en spottende mine og udbrød:

"Gud, sikken en lille koket dukke!"

Lady Lynn havde bemærket: "Det er mr. Rochesters yndling, formoder jeg – den lille franske pige, han talte om."

Mrs. Dent havde venligt taget hende i hånden og givet hende et kys. Amy og Louisa Eshton havde råbt, begge på engang:

"Hvilket nydeligt barn!"

Og derpå havde de kaldt hende hen til en sofa, hvor hun nu sad installeret mellem dem, sladrende dels på fransk og dels på gebrokkent engelsk, idet hun optog ikke blot de unge damers, men også mrs. Eshtons og lady Lynns opmærksomhed. Der blev kun kælet alt for meget for hende.

Endelig blev kaffen båret ind og herrerne indkaldt. Jeg sidder i skyggen – hvis der kan tales om skygge i dette glimrende oplyste værelse; vinduesgardinet skjuler mig halvt. Atter åbner buen sig: de kommer. Synet af herrerne er, ligesom det af damerne, såre imponerende; de er alle klædt i sort; de fleste af dem er høje, nogle unge. Henry og Frederick Lynn er højst elegante kavalerer, og oberst Dent er en smuk mand af krigersk udseende. Mr. Eshton, egnens magistratsperson, er en beleven gentleman, hans hår er ganske hvidt, øjenbryn og bakkenbarter

derimod sorte, hvilket næsten giver ham anstrøg af en *père noble de théâtre*. Lord Ingram er ligesom sine søstre, meget høj; han er også smuk, ligesom de, men han har Marys døde apatiske blik, og lemmerne udmærker sig mere ved længde end blodet ved livlighed eller hjernen ved energi.

Og hvor er mr. Rochester?

Han er den sidste, der træder ind. Jeg ser ikke hen til buen, og dog ser jeg ham. Jeg prøver at koncentrere min opmærksomhed på maskerne af den pung, jeg filerer – jeg ønsker kun at tænke på det arbejde, jeg har i mine hænder, se sølvperlerne og silketrådene, der ligger i mit skød, hvorimod jeg tydeligt ser hans ansigt og trods min modstræben kommer til at tænke på det øjeblik, da jeg så det sidst – netop efter at jeg havde vist ham en tjeneste, som han kaldte væsentlig – og da han, idet han holdt min hånd og så ned på mig, betragtede mig med øjne, som forrådte et overstrømmende hjerte, i hvis bevægelser jeg havde del. Hvor nær stod jeg i det øjeblik! Hvad var der senere indtruffet, som havde kunnet forandre hans og min gensidige stilling? Og dog, hvor fjern var afstanden ikke mellem os nu! Så fjern, at jeg ikke ventede, han ville komme hen og tale til mig. Det undrede mig ikke, at han, uden at tilkaste mig et eneste blik, tog plads i den anden ende af salen og gav sig til at konversere med nogle af damerne.

Næppe så jeg at hans opmærksomhed var fæstet på dem og at jeg kunne iagttage, uden selv at blive iagttaget, førend mit blik uvilkårligt blev draget til hans ansigt. Jeg kunne ikke tvinge lågene ned; de hævede sig og med dem pupillerne. Jeg betragtede og følte en dyb glæde ved denne betragten – en kostelig, men stikkende glæde – rent guld med en nagende

stålspids – en glæde som den, en mand, der ved at dø af tørst må føle, når han ved, at den kilde, han har slæbt sig hen til, er forgiftet, og dog bøjer sig ned og tager den ene guddommelige slurk efter den anden.

Det er kun alt for sandt, at skønhed er i den seendes øje. Min herres farveløse, brune ansigt, brede pande, buskede, kulsorte bryn, dybtliggende øjne, faste, kraftige træk – alt energi, vilje, bestemthed – var ikke skønne; men for mig var alt dette mere end skønt; det var fuldt af en interesse, af en indflydelse, som udelukkende beherskede mig – som tog mine følelser fra min egen magt og lænkede dem under hans. Jeg havde ikke til hensigt at elske ham; læseren ved, at jeg havde arbejdet alvorligt på at oprykke de spirer til kærlighed, jeg havde opdaget i min sjæl; og nu, ved det første fornyede syn af ham, skød de frem igen, grønne og stærke. Han fik mig til at elske sig uden at se på mig.

Jeg sammenlignede ham med hans gæster. Hvad var de herrer Lynns ridderlige ynde, lord Ingrams smægtende elegance – selv oberst Dents krigerske udseende i sammenligning med dette intelligente, mægtige blik? Jeg følte ingen sympati for deres ydre, dog kunne jeg nok tænke mig, at de fleste iagttagere ville kalde dem tiltrækkende, smukke, imponerende, mens de til samme tid ville erklære mr. Rochesters udseende for frastødende og melankolsk. Jeg så dem smile, le – det var intet; vokslysenes flammer havde lige så megen sjæl i sig som deres smil, lyden af klokken lige så megen betydning som deres latter. Jeg så mr. Rochester smile – hans mørke træk glattede sig, hans øje blev både mildt og leende, dets stråler både gennemtrængende og blide. Han talte i dette

øjeblik til Louisa og Eshton. Jeg undrede mig over, at de roligt lod sig beskue af et blik, der forekom mig så skarpt; jeg ventede, at deres øjne skulle synke, deres blod strømme til kinderne; og dog glædede det mig, da jeg så at de i ingen henseende var bevæget. "Han er ikke for dem, hvad han er for mig," tænkte jeg, "han er ikke af deres art. Jeg tror, han er af min – jeg er overbevist om det – jeg føler mig i slægt med ham – jeg forstår hans ansigts og hans bevægelsers sprog; skønt stand og rigdom har gravet en bred kløft mellem os, har jeg noget i min hjerne, i mit blod og mine nerver, som i åndelig henseende assimilerer mig med ham. Sagde jeg for få dage siden, at jeg intet havde at gøre med ham videre end at modtage mit honorar af hans hånd? Forbød jeg mig at tænke på ham i et andet lys end som en betaler? Bespottelse mod naturen! Enhver god, sand, kraftig tanke, jeg har, drejer sig om ham. Jeg ved, jeg må lægge dølgsmål på mine følelser, jeg må kvæle håbet, jeg må huske på, at han ikke bryder sig meget om mig. For når jeg siger, at jeg er af hans art, mener jeg ikke, at jeg har hans kraft til at påvirke, eller hans trylleevner til at tiltrække: jeg mener kun, at jeg har visse ideer og følelser tilfælles med ham. Jeg må derfor uophørligt gentage, at vi er sondrede fra hinanden for stedse – og dog, så længe jeg ånder og tænker, må jeg elske ham."

Kaffen bringes om. Siden herrerne kom ind, er damerne blevet livlige som lærker, konversationen munter og almindelig. Oberst Dent og mr. Eshton diskuterer om statssager; deres koner lytter til. De to stolte damer, lady Lynn og lady Ingram, sladrer sammen. Sir George – som jeg har glemt at beskrive – en tyk, plump landadelsmand med røde kinder, står foran deres sofa med kaffekoppen i hånden og giver af og til deres besyv

med i laget. Mr. Frederick Lynn har taget plads ved siden af Mary Ingram og viser hende kobberstikkene i en stor foliant; hun ser til, smiler nu og da, men taler kun lidt. Den høje og flegmatiske lord Ingram støtter sig, med korslagte arme til ryggen af den lille, livlige Amy Eshtons stol, hun ser op på ham og sludrer som en rødkælk – hun lider ham bedre end mr. Rochester. Henry Lynn har sat sig på en ottoman ved Louisas fødder; Adele deler den ham; han prøver på at tale fransk med hende og Louisa ler ad hans bommerter. Hvem vil Blanche Ingram slutte sig til? Hun står alene ved bordet og bøjer sig i en yndig stilling over et album. Hun synes at vente på at blive søgt; men hun vil ikke vente for længe, hun udkårer sig selv en kavaler.

Mr. Rochester, som har fjernet sig fra Eshtons, står lige så ensom ved kaminen som hun ved bordet; hun vender sig om imod ham og stiller sig hen på den modsatte side af gesimsen.

"Mr. Rochester, jeg troede ikke, De holdt af børn?"

"Det gør jeg heller ikke."

"Hvad har da bevæget dem til at tage den lille dukke derhenne i Deres hus?" – hun pegede på Adele – "Hvor har De fundet hende?"

"Jeg har ikke fundet hende; hun blev pånødet mig."

"De skulle have sat hende i en skole."

"Det jeg ikke råd til; skolerne er så dyre."

"Så formoder jeg, De holder en guvernante til hende; jeg så person herinde før – er hun gået ... Nej, der sidder hun endnu bag ved gardinet. De betaler hende naturligvis – men det anser jeg for at være endnu dyrere, for på den måde har De to at føde på."

Jeg frygtede for – eller skal jeg sige håbede? – at hentydningen til mig ville bringe mr. Rochester til at se hen, hvor jeg sad; og jeg trak mig uvilkårligt dybere tilbage i skyggen; men han stod ubevægelig.

"Jeg har ikke overtænkt sagen nærmere," sagde han i en ligegyldig tone og så lige hen for sig.

"Nej, I mænd tager hverken hensyn til økonomi eller sund sans. De skulle høre mama, når talen er om guvernanter; Mary og jeg har vist haft et helt dusin i vore dage, de halve var afskyelige, de andre latterlige og alle kedelige – ikke sandt, mama?"

"Sagde du noget, min egen pige?"

Den unge dame, som der således blev lagt beslag på som enkens specielle ejendom, gentog sit spørgsmål med tilføjet forklaring.

"Tal ikke om guvernanter, min engel, det blotte ord irriterer mine nerver. Jeg har lidt som en martyr under deres uduelighed og luner; jeg takker Gud for, at jeg nu er blevet fri for dem."

Her bøjede mrs. Dent sig hen imod den fromme dame og hviskede hende noget i øret. Af det svar, det fremkaldte, formoder jeg, det var et vink om, at en af den anatematiserede race var til stede.

"*Tant pis!*" sagde Hendes Herlighed, "Jeg håber, det vil gøre en god virkning." Derpå i en lavere tone, men dog så højt, at jeg hørte det: "Jeg har lagt mærke til hende; jeg forstår mig på fysiognomier, og i hendes opdager jeg alle hendes klasses fejl."

"Hvad består de i, madam?" spurgte Rochester højt.

"Det skal jeg sige Dem mellem fire øjne," svarede hun, idet hun vuggede sin turban med storartet betydningsfuldhed.

"Men så mister min nysgerrighed sin appetit, den kræver næring nu."

"Spørg Blanche, hun er Dem nærmere end jeg."

"O, henvis ham ikke til mig, mama! Jeg har kun ét ord at sige om hele slægten: det er en slags ukrudt. Selv har jeg rigtignok ikke lidt synderlig af dem; jeg sørgede for at vende om. Hvilke puds plejede Theodore og jeg ikke at spille vore misser Wilson, vore mistresser Grey og vore madamer Joubert! Mary var altid for søvnig til at tage rigtig del i vore komplotter. Mest kommers havde vi med madam Joubert; miss Wilson var et stakkels sygeligt, larmoyant væsen, som det ikke lønnede umagen at underkue, og mrs. Grey ufølsom som en blok, der var intet, der bed på hende. Men den arme madam Joubert! jeg ser hende endnu i hendes paroksysmer af raseri, når vi havde drevet hende til det yderste – spildt vor te, lavet kugler af vort smørrebrød, kastet vore bøger op imod loftet og spillede charivari med linealen og pulten, ildtangen og skuffen. Husker du de glade dage, Theodore?"

"Ja – vist gør jeg det," lød det langsomme, drævende svar, "og den stakkels gamle hejre plejede at skrige: "O, I slem' barn!" – og så tog vi hende i skole for det formastelige i at ville undervise sådanne genier som os, når hun selv var så uvidende."

"Ja, og du ved, Theodor, at jeg også hjalp dig at forfølge din hovmester, den starblinde Whining – præsten i gåsestien, som vi plejede at kalde ham. Han og miss Wilson tog sig den frihed at fatte godhed for hinanden – i det mindste troede jeg og Theodor det; vi kom efter visse ømme blikke og suk, som vi antog for symptomer på *la belle passion*, og jeg skal love for, at opdagelsen snart blev offentlig ejendom; vi benyttede den som

en slags løftestang til at varpe vore plageånder ud af huset. Da vor kære mama fik nys om sagen, fandt hun ud af, at den var af en umoralsk beskaffenhed. Ikke sandt, Deres moderlige Herlighed?"

"Jo, min bedste. Og jeg havde ret, vær vis på det: der er tusinde grunde til, at liaisons mellem hovmestre og guvernanter aldrig burde tåles i et ordentligt hus; for det første –"

"Nåde, mama! Spar os for denne remse! *Au reste*, vi kender dem alle: Faren for det slette eksempel, der gives barndommens uskyld; tankeadspredelse og følgelig pligtforsømmelse fra vedkommendes side; indbyrdes alliance og stolen på hinanden, deraf flydende komplotter, impertinens – oprør og skandaler! Har jeg ret, baronesse Ingram til Ingram Park?"

"Du har ret, min lilje, nu som altid."

"Så behøver der ikke at siges mere; lad os gå over til noget andet!"

Amy Eshton, som enten ikke hørte eller ikke reflekterede på dette vink, tilføjede med sin bløde, barnlige stemme:

"Louisa og jeg plejede også at drille vor guvernante; men hun var en god sjæl, som kunne tåle alt; intet forbitrede hendes humør. Hun var aldrig vranten imod os, var hun vel, Louisa?"

"Nej aldrig, vi kunne gøre, hvad vi fandt for godt, ransage hendes pult og hendes syskrin og vende op og ned på alt; og hun var så godmodig, at hun gav os alt, hvad vi bad om."

"Jeg formoder nu," sagde miss Ingram og krummede sin læbe sarkastisk, "at vi skal opvartes med et udtog af alle levende og døde guvernanters memoirer. For at undgå denne tortur,

foreslår jeg atter en forandring af temaet. Mr. Rochester, De understøtter mit forslag?"

"Madam, jeg slutter mig til Dem i dette punkt som i ethvert andet."

"Så lad mig påtage mig opgaven. Signor Eduardo, er De ved stemme i aften?"

"Donna Bianca, jeg vil være det, når De befaler."

"Nu vel, signor, så byder jeg Dem at restaurere Deres lunger og andre vokale organer, såsom De vil blive kommanderet til min kongelige tjeneste."

"Hvem ville ikke være en så guddommelig Marias Rizzio?"

"Jeg blæser på Rizzio!" sagde hun og slog med sit lokkehoved, idet hun gik hen til pianoet. "Det er min mening, at den bierfiedler må have været et stupidt eksemplar af et mandfolk. Jeg lider den sorte Bothwell bedre; i mine tanker er en mand intet, som ikke har lidt af Djævelen i sig, og historien må sige om Jack Hepburn, hvad den vil – jeg tror, han netop var af den slags vilde, stolte bandithelte, som jeg kunne ønske at vælge min gemal iblandt."

"Gentlemen, De har hørt dommen! Hvem af os ligner Bothwell mest?" spurgte mr. Rochester.

"Jeg antager, De har fortrinnet," svarede oberst Dent.

"På min ære, jeg er Dem særdeles forbunden."

Miss Ingram, som nu havde sat sig foran pianoet med stolt gratie, idet hun udbredte sin snehvide robe i fyrstelig fylde, begyndte et glimrende præludium, hvorunder hun dog talte. Hun syntes at være i sit rette es denne aften; både ord og hendes væsen syntes beregnet ikke blot på at vække beundring, men på at fylde hendes tilhørere med forbavselse; hun var

øjensynlig stemt på at frappere dem som et dristigt, højtflyvende fænomen.

"O, hvor jeg er syg og ked af vor tids unge mænd!" udbrød hun, mens hun hamrede væk på instrumentet, "usle, skrøbelige væsener, som ikke tør vove et skridt udenfor papas parkporte, og ikke engang går så langt uden mamas tilladelse og opsigt! De tænker ikke på andet, end hvorledes de bedst kan konservere deres smukke ansigter, deres hvide hænder og små fødder – som om en mand havde noget at gøre med skønhed! Som om elskværdighed ikke var kvindens prærogativ – hendes lovlige apanage og arv! Jeg tilstår, at et grimt fruentimmer er en plet på naturens skære ansigt; men hvad herrerne angår, behøver de kun at bekymre sig om at besidde kraft og udholdenhed; lad deres motto være: jag, skyd og fægt; resten er ikke en hvid værd. Det skulle være min devise, hvis jeg var en mand."

"Når jeg gifter mig," vedblev hun efter en pause, som ingen afbrød, "er jeg bestemt på, at min mand ikke skal være min rival, men min folie. Jeg tåler ingen rival i min trones nærhed; jeg vil fordre en ubetinget hyldning, hans forgudelse skal ikke deles mellem mig og den skikkelse, han ser i sit spejl. Mr. Rochester, syng nu, så skal jeg spille for Dem."

"Jeg er lydigheden selv," svarede han.

"Her er en korsarsang. Vid, at jeg sværmer for korsarer; syng den af den grund *con spirito*."

"Befalinger fra miss Ingrams læber ville bringe liv i et krus mælkevand."

"Pas derfor på: behager De mig ikke, vil jeg skamme Dem ud ved at vise Dem, hvorledes sådanne sange bør synges."

"Det er en fristelse til at fejle; nu skal mine bestræbelser gå ud på dét."

"*Gardez-vous, eh bien!* Fejler De med forsæt, skal jeg udtænke en forholdsmæssig straf."

"Miss Ingram burde være nådig, for hun har det i sin magt at bibringe en straf, som ingen dødelig kan overstå."

"Ha! Forklar Dem!" udbrød damen.

"Tilgiv, madam, her behøves ingen forklaring. Deres egen fine sans må sige Dem, at Deres rynkede bryn ville være et tilstrækkeligt substitut for livsstraffen."

"Syng!" sagde hun og begyndte nu på et livligt akkompagnement.

"Nu er det på tide for mig at liste mig bort," tænkte jeg, men de toner, der nu rystede luften, fængslede mig til det sted, jeg sad. Mrs. Fairfax havde sagt, at mr. Rochester havde en smuk stemme; det havde han – en blød, kraftig bas, hvori han lagde sin egen følelse, sin egen styrke; den banede sig vej gennem øret til hjertet og vakte der sælsomme fornemmelser. Jeg ventede, til den sidste dybe og fulde vibration døde hen – til den for et øjeblik standsede talestrøm fortsatte sit løb. Da forlod jeg min krog og smuttede ud gennem sidedøren, som heldigvis var i nærheden. Derfra førte en snæver gang ud til hall'en; idet jeg gik igennem den, mærkede jeg, at mit skobånd var løst; jeg standsede for at binde det og knælede til den ende ned på måtten ved foden af trappen. Jeg hørte døren til spisesalen åbne sig; en mand trådte ud; jeg rejste mig hastigt og stod ansigt til ansigt med ham. Det var mr. Rochester.

"Hvorledes har De det?" spurgte han.

"Meget godt, sir."

"Hvorfor kom De ikke hen og talte til mig i salen?"

Jeg mente, jeg kunne have gjort ham det samme spørgsmål, men jeg ville ikke tage mig den frihed. Jeg svarede:

"Jeg ønskede ikke at forstyrre Dem, sir, da Deres opmærksomhed syntes at være fængslet på et andet sted."

"Hvad har De bestilt i min fraværelse?"

"Det samme som ellers: jeg har undervist Adele."

"Og er blevet en hel del klogere end De var – det så jeg ved det første blik. Hvad fejler Dem?"

"Slet intet, sir."

"Blev De forkølet den nat, da De forsøgte at drukne mig?"

"Ikke i mindste måde."

"Kom tilbage til selskabssalen. De er deserteret for tidligt."

"Jeg er træt, sir."

Han betragtede mig længe.

"Og en smule beklemt," tilføjede han. "Hvad er grunden? Sig mig det."

"De tager fejl, sir – jeg er ikke beklemt!"

"Men jeg påstår det; beklemt i den grad, at et par ord ville bringe tårer i Deres øjne – se, der er de allerede, tunge og glinsende ... se, hvor perlerne ruller ned over kinden og begraves i måtten! Havde jeg tid og ikke svævede i en dødelig frygt for at en sladdersyg bønhas af en tjener kunne overrumple os, vil jeg vide, hvad alt dette betyder. Men i aften vil jeg undskylde Dem; imidlertid vil jeg lade Dem vide, at så længe mine gæster bliver her, har De at indfinde Dem i selskabssalen hver aften: det er mit ønske, lyd det! Gå nu, og send Sophie ned efter Adele. Godnat, min –"

Han holdt inde, bed sig i læberne og forlod mig hastigt.

3

Det var lystige dage, disse, på Thornfield Hall og også travle dage. Hvor forskellige var de ikke fra de første tre stille, ensformige måneder, jeg havde tilbragt under dets tag! Alle triste følelser syntes nu at være drevet ud af huset, alle mørke idé-associationer var glemt; der var liv overalt, bevægelse hele dagen igennem. Man kunne ikke betræde det før så stille galleri eller de før ubeboede værelser ovenpå uden at møde en pyntet kammerpige eller en dandy af en lakaj.

Køkkenet, bryggerset, borgestuen, forhallen var lige så livlige, og salonerne var kun øde og stille, når den blå himmel og forårets venlige sol kaldte deres beboere ud i fri luft. Selv når det gode vejr ophørte og regnen holdt ved i nogle dage, syntes det ikke at dæmpe glæden; forlystelserne i selve huset blev kun så meget mere larmende og afvekslende.

Jeg spekulerede på, hvad de ville tage sig for den første aften, der blev foreslået en forandring i underholdningen; de talte om at gætte charader; men i min uvidenhed forstod jeg ikke, hvad det betød. Tjenestefolkene blev kaldt ind, bordene i spisesalen rullet bort, lysene flyttet og stolene stillet i en halvcirkel overfor buen. Mens mr. Rochester og de andre gentlemen af ledede disse forberedelser, løb damerne op og ned af trapperne og ringede på deres piger. Mrs. Fairfax måtte give oplysning om husets forråd af sjaler, kostumer og alskens draperier, nogle garderober på tredje etage blev ransaget og deres indhold bragt ned af kammerpigerne skikkelse af brokade, fiskebensskørter, silke-spencere, kniplingshuer osv., hvorpå der blev gjort et

udvalg og det udkårne båret ind i boudoiret inden for selskabssalen.

Imidlertid havde mr. Rochester samlet damerne om sig og valgte nogle af dem til sine medhjælpere. "Miss Ingram er naturligvis min," sagde han, og derpå nævnede han de to misser Eshton og Dent. Han så på mig; jeg var netop i hans nærhed, da jeg havde hjulpet mrs. Dent med at befæste hendes armbånd, der var gået op.

"Vil De spille med?" spurgte han.

Jeg rystede på hovedet. Han trængte ikke videre ind på mig, som jeg dog frygtede for, han ville, og tillod mig at vende roligt tilbage til mit sædvanlige sæde.

Han og hans kvindelige adjudanter trak sig nu tilbage bag ved forhænget; det andet parti, hvis formand oberst Dent var, satte sig ned på den halvmåne, stolene dannede. En af herrerne, mr. Eshton, som bemærkede mig, syntes at forstå, at jeg skulle opfordres til at slutte mig til dem; men lady Ingram afslog det øjeblikkelig.

"Nej," hørte jeg hende sige, "hun ser for dum ud til at kunne tage del i en leg af den beskaffenhed."

Kort efter lød en klokke, og forhænget rullede op. Inde i buen sås den korpulente George Lynn, som mr. Rochester ligeledes havde valgt, indhyllet i et hvidt gevandt, foran ham, på et bord, lå en stor bog opslået, og ved hans side stod Amy Eshton, draperet med mr. Rochesters kappe og med en mindre bog i hånden. En usynlig person ringede lystigt med klokken; derpå sprang Adele frem (som havde gjort påstand på at være en af sin formynders parti) og strøede indholdet af en blomsterkurv, hun bar på armen, rundt omkring sig. Endelig sås miss Ingrams

junoniske skikkelse, klædt i hvidt, med et langt slør på hovedet og en krans af roser om panden; ved siden af hende gik mr. Rochester, og begge nærmede sig bordet. Her knælede de, mens mrs. Dent og Louisa Eshton, ligeledes hvidklædte, tog plads bag ved dem. En stum, pantomimisk ceremoni påfulgte, hvori det var let at genkende en vielse. Da den var endt, hviskede oberst Dent og hans parti sammen i et par minutter, hvorpå obersten råbte:

"Brud!"

Mr. Rochester bukkede, og tæppet faldt.

Et betydeligt ophold påfulgte, inden det blev trukket op igen. Selskabssalens gulv var, som jeg tidligere har bemærket, to trin højere end spisesalen, og på det øverste, et par meter inde i værelset, stod et svært marmorbassin, som ellers plejede at stå i orangeriet, omgivet af eksotiske blomster og fyldt med guldfisk, og som måtte være blevet transporteret derfra med meget besvær på grund af dets størrelse og vægt.

På gulvtæppet ved siden af dette bassin sad mr. Rochester, draperet med sjaler og med en turban på hovedet. Hans mørke øjne og østerlandske træk harmonerede fortræffeligt med kostumet: han så ud som en ægte model af en emir eller pasha. Straks efter nærmede miss Ingram sig. Også hun var østerlandsk klædt; et karmoisinrødt skærf var bundet rundt om livet, et broderet tørklæde om hendes tindinger; hendes yndigt-formede arme var blottet, og med den ene holdt hun en krukke, som hun bar på hovedet. Både hendes former og hendes træk, hendes teint og hendes mine mindede om en israelitisk prinsesse fra patriarkernes dage; og det var uden tvivl også den karakter, hun skulle fremstille.

Hun nærmede sig bassinet og bøjede sig ned over det som for at fylde sin krukke; derpå løftede hun den atter op på hovedet. Den ved kilden siddende mand syntes nu at tiltale hende, at anmode hende om noget: "hun skyndte sig at tage sin krukke i hånden og gav ham at drikke." Han fremtog nu et lille skrin af sin barm, åbnede det og viste hende kostelige armbånd og ørenringe; i hendes mine stod forbavselse og beundring at læse; knælende lagde han skatten for hendes fødder; vantro og glæde røbede sig i hendes blik og gebærder. Den fremmede satte armbåndene om hendes arme og ringene i hende øren. Det var Eliezer og Rebekka, kun kamelerne manglede.

Det gættende hold stak hovederne sammen; det var tydeligt at se, at de ikke kunne blive enige om det ord eller den stavelse, denne scene illustrerede. Oberst Dent, deres ordfører, forlangte "tableauet af det hele", hvorpå tæppet atter rullede ned.

Da det gik op tredje gang, sås kun en del af selskabssalen; det øvrige var skjult af et med et mørkt, groft stof betrukket skærmbræt. Marmorbassinet var borte; i dets sted stod et fyrrebord og en træstol, og disse genstande var kun synlige ved det svage skin af en hornlygte, for alle vokslysene var slukket.

Midt på denne uhyggelige skueplads sad en mand med de sammenknugede hænder hvilende på knæet og blikket fæstet på gulvet. Jeg genkendte mr. Rochester, skønt det bemalede ansigt, den uordentlige, pjaltede dragt, den fortvivlede, skulende mine, det stride, strittende hår under andre omstændigheder ville have maskeret ham. Da han bevægede sig, raslede en lænke; der var smedet jernkæder om hans håndled.

"Bridewell!" råbte oberst Dent, og charaden var løst [Note 1)].

Da der var gået så megen tid, at de spillende kunne blive klædt om, kom de ind i spisesalen igen. Mr. Rochester ledsagede miss Ingram; hun komplimenterede ham i anledning af hans spil.

"Ved De," sagde hun, "at jeg bedst kunne lide Dem i Deres sidste karakter? O, havde De blot levet nogle år tidligere – hvilken fortræffelig landevejsrøver ville De ikke være blevet!"

"Er al soden vasket af mit ansigt?" spurgte han, idet han vendte sig imod hende.

"Ja, desværre! Intet kunne klæde Dem bedre end den kæltrings sminke."

"De kunne ynde en helt af landevejen, miss Ingram?"

"En engelsk røver ville næsten rangere med en italiensk bandit, og denne kunne kun overgås af en levantinerpirat."

"Nå, hvad jeg så end er, må De erindre, at De er min kone; vi blev viet for en time siden i alle disse vidners påsyn."

Hun lo og rødmede.

"Nu, Dent," vedblev mr. Rochester, "er turen kommet til Dem."

Og da det andet hold fjernede sig, indtog han og hans suite de ledige pladser. Miss Ingram satte sig på anførerens højre side; de andre besatte stolene på begge sider af ham og hende. Nu lagde jeg ikke mærke til de spillende; jeg ventede ikke længere med interesse på at se tæppet gå op; min opmærksomhed var alene på tilskuerne; mine øjne, som før var fæstet på buen, blev nu uimodståeligt henvendt på stolene. Hvilke charader oberst Dent og hans hold spillede, hvilke ord de valgte, hvorledes de skilte sig fra det, mindes jeg ikke mere; men jeg ser endnu den rådslagning, der fulgte på scene hver;

jeg ser mr. Rochester vende sig mod miss Ingram og miss Ingram mod ham; jeg ser hende bøje sit hoved hen til ham, til de sorte lokker næsten berører hans skulder og ombølger hans kind; jeg hører deres gensidige hvisken; jeg erindrer de blikke, de udveksler; og selv noget af den følelse, dette syn fremkaldte, opfylder mig i dette øjeblik.

Jeg har sagt dig, læser, at jeg havde lært at elske mr. Rochester. Jeg kunne ikke lade være med det, blot fordi jeg fandt, at han havde ophørt at tage notits af mig – fordi jeg kunne tilbringe hele timer i hans nærværelse, uden at han en eneste gang fæstede sit blik på mig – fordi jeg så enhver af hans opmærksomheder blive tilegnet en fornem dame, som ikke engang værdigede at berøre mig med sømmen af sin kjole, når hun gik mig forbi, og som, når hendes mørke og bydende blik tilfældigvis faldt på mig, øjeblikkelig vendte det bort som fra en genstand, der var for ringe til at bemærkes. Jeg kunne ikke lade være at elske ham, fordi jeg var overbevist om, at han snart ville ægte denne dame – fordi jeg daglig var vidne til hendes stolte sikkerhed med hensyn til hans hensigter – fordi jeg hvert øjeblik hos ham iagttog en hylding, der, om end nonchalant og snarere higende efter at blive søgt end selv at søge, dog var fængslende netop ved sin nonchalance og uimodståelig netop ved sin stolthed.

Der var intet i disse omstændigheder, der kunne afkøle eller bandlyse kærligheden, men meget, der kunne vække fortvivlelse. Meget også, vil du tilføje, læser, der måtte fremkalde skinsyge, hvis et fruentimmer i min stilling kunne formaste sig til at være skinsyg på et fruentimmer som miss Ingram. Men jeg var ikke skinsyg; beskaffenheden af den

smerte, jeg led, kunne ikke forklares med dette ord. Miss Ingram stod under min skinsyge; hun var for ufuldkommen til at indgive mig denne følelse. Tilgiv det tilsyneladende paradoks: jeg mener, hvad jeg siger. Hun glimrede i sit ydre, men guldet var uægte; hun havde en herlig figur, mange talenter og kundskaber; men hendes sjæl var fattig og hendes hjerte goldt af naturen; intet spirede af sig selv i denne jordbund; ingen utvungen, naturlig frugt glædede ved sin friskhed. Hun var ikke god, hun var ikke original, hun plejede at gentage højtklingende fraser af bøger, hun havde læst; hun fremkom aldrig med, og havde heller ikke, nogen egen mening. Hun antog en høj, følelsesfuld tone; men hun kendte hverken sympati eller medlidenhed; ømhed eller sandhed var ikke i hende. Dette røbede hun alt for ofte ved det upassende udbrud af den hånlige aversion, hun havde fattet for lille Adele, idet hun stødte hende bort med et eller andet foragteligt øgenavn, når hun kom til at nærme sig hende, undertiden befalede hende at forlade værelset og altid behandlede hende med kulde og bitterhed. Andre øjne foruden mine iagttog disse karakterytringer – iagttog dem og skarpt og nøje. Ja, den vordende brudgom, mr. Rochester selv, holdt sin tilkommende under en uafbrudt opsigt; og det var fra denne omstændighed – denne rolige iagttagen – denne fuldkomne og klare bevidsthed om sin smukkes mangler – fra denne påfaldende ulidenskabelighed i hans følelser for hende, at min nagende smerte hidrørte.

Jeg så, han ville ægte hende – af familie-, måske af politiske grunde, fordi hendes byrd og forbindelser tiltalte ham; jeg følte, at han ikke havde skænket hende sin kærlighed, og at hendes egenskaber kun slet egnede sig til at vinde denne skat fra ham.

Dette var det egentlige punkt – dette var stedet, hvor nerven blev berørt – dette var det, der vedligeholdt og nærede feberen: *hun kunne ikke fængsle ham*.

Havde hun vundet sejr over ham straks og han havde overgivet sig og lagt sit hjerte for hendes fødder, da ville jeg have dækket mit ansigt og vendt mig mod væggen, for (i figurlig forstand) at dø. Hvis miss Ingram havde været en god og ædel pige, begavet med kraft, fyrighed, ømhed og forstand, ville jeg have haft en kamp på liv og død at bestå mod tvende tigre: jalousi og fortvivlelse; men når mit hjerte var blevet udrevet af min barm og fortæret, ville jeg have beundret hende, erkendt hendes fortræffelighed; jeg ville være blevet rolig i hele mit fremtidige liv; og jo større hendes overlegenhed var, des dybere ville min beundring, desto fuldstændigere min fred blive. Men nu, som sagerne stod, at se miss Ingrams bestræbelser for at fængsle mr. Rochester, at være vidne til deres bestandige glippen – uden at hun selv vidste, at de glippede, men tværtimod bildte sig ind, at hver pil ramte, og tåbeligt brystede sig af sin triumf, skønt hendes stolthed og velbehag i sig selv stedse mere og mere fjernede, hvad hun ønskede at lokke til sig – det var det samme som på én gang at befinde sig under en uophørlig ophidsen og en ubarmhjertig tvang.

Thi, hvis hun led et nederlag, så jeg, hvorledes hun kunne have vundet. Pile, som stadig gled af mod mr. Rochesters bryst og faldt uskadelige ned ved hans fødder, kunne, vidste jeg, hvis de var blevet udskudt af en sikrere hånd, have siddet dirrende i hans stolte hjerte, have lokket kærlighed op i hans mørke øje og blidhed op i hans sardoniske træk; – eller, endnu bedre, erobringen kunne være gået for sig uden våben.

"Hvorfor kan hun ikke skaffe sig større indflydelse på ham, når hun har det privilegium at være ham så nær?" spurgte jeg mig selv. "Hun må vist ikke kunne lide ham, i det mindste ikke hænge ved ham med sand hengivenhed! Gjorde hun det, behøvede hun ikke at ødsle således med sine smil, skærpe sine blikke så uophørligt, antage en så udstuderet mine og en så graciøs holdning. Det forekommer mig, at hun ville nærme sig hans hjerte mere ved blot at sidde roligt ved hans side, sige lidt og bruge øjnene mindre. Jeg har i hans ansigt set et såre forskelligt udtryk fra det, der nu stivner det, mens hun tiltaler ham så livligt; men det kom af sig selv; det blev ikke fremlokket af kokette kunster og beregnede manøvrer, men behøvede kun at modtage det – at svare ham, når han spurgte, uden prætentioner, at tiltale ham, når det gjordes nødigt, uden grimasser – og det udvidede sig, blev venligere og hjerteligere og varmede én som en solstråle. Hvorledes vil det lykkes hende at behage ham, når de bliver gift? Jeg tror ikke, det vil lykkes hende, og dog *kunne* det lykkes, og hans kone kunne – det er min faste tro – være den lykkeligste kvinde, solen skinner på."

Endnu har jeg intet sagt for at fordømme mr. Rochesters beslutning: at gifte sig af interesse og ydre grunde. Det overraskede mig, da jeg først opdagede, at det var hans hensigt; jeg havde ikke anset ham for en mand, der lod sig lede af sådanne hverdagsmotiver i valget af sin ægtefælle, men jo længere jeg tænkte over begges stilling, opdragelse osv. osv., desto mindre berettiget følte jeg til at dadle ham eller miss Ingram, fordi de handlede i overensstemmelse med ideer og principper, der upåtvivlelig var blevet indplantet i dem fra deres barndom af. Hele den store verden fulgte disse principper, jeg

formodede derfor, de måtte have grunde til at se dem i et lys, som jeg ikke kunne begribe. Var jeg en mand af stand, tænkte jeg, ville jeg kun trykke den kvinde til min barm, som jeg kunne elske, men netop det iøjnefaldende ved den lykke for manden, som denne plan virkeliggjorde, overbeviste mig om, at der måtte være argumenter imod dens udførelse, som jeg var aldeles uvidende om; ellers var jeg vis på, at alle mennesker ville handle som jeg.

Men i andre henseender, såvel som i denne, var jeg kun blevet alt for overbærende mod min herre. Jeg glemte alle hans fejl, som jeg før havde holdt et så skarpt udkig efter. Før havde det været min bestræbelse at studere alle siderne af hans karakter, at tage de slette med de gode, veje dem begge og derefter fælde dommen. Nu så jeg ingen slette. Den sarkasme, der før havde frastødt, den barskhed, der havde skræmt mig, var kun stærke krydderier i en udsøgt ret, hvis mangel ville medføre en flov smag. Og hvad det ubestemte udtryk angik (var det et skummelt eller et melankolsk, et lurende eller et nedslået?), som nu og da viste sig for den opmærksomme iagttager i hans øje og forsvandt igen inden man kunne udmåle dets dybde … dette noget, som plejede at indjage mig frygt og angst, som jeg vandrede mellem vulkaner og pludselig følte skælve under mig så den åbne sit gab, dette noget så jeg endnu af og til, med bankende hjerte, men ikke med lammende nerver. I stedet for at flygte, ønskede jeg at trodse – at gætte det, og jeg anså miss Ingram for lykkelig, som med tiden ville blive sat i stand til at skue ned i denne afgrund, så ofte hun ville, udforske dens hemmeligheder og analysere dens beskaffenhed.

Imidlertid – mens jeg kun tænkte på min herre og hans tilkommende brud – kun så dem, kun hørte deres tale og kun lagde vægt på deres bevægelser – var de øvrige medlemmer af selskabet beskæftiget med deres egne særskilte interesser og fornøjelser. Ladyerne Lynn og Ingram fortsatte deres højtidelige konferenser, under hvilke de nikkede ad hinanden med deres to turbaner og opløftede deres fire hænder, lig et par forstørrede marionetter, i følelsen af bestyrtelse, undren eller rædsel, alt eftersom den materie var beskaffen, som deres passiar drejede sig om. Den blide mrs. Dent holdt sig til den godmodige mrs. Eshton, og begge, beærede mig fra tid til anden med et forekommende ord eller smil. Sir George Lynn, oberst Dent og mr. Eshton talte om politik, retssager, eller om grevskabets anliggender. Lord Ingram gjorde kur til Amy Eshton, Louisa spillede og sang for med en af d'hrr. Lynn, og Mary Ingram lyttede smægtende til den andens galante fraser. Nu og da holdt alle, som efter en stiltiende overenskomst, inde med deres bispil for at se og lytte til hovedaktørerne; thi mr. Rochester og miss Ingram, under hans ægide, var dog og livet sjælen i hele selskabet. Var han ude af salen en time, syntes der at udbrede sig en mærkelig sløvhed over gæsternes livsånder, og hans tilbagekomst undlod aldrig at virke på samtalens livlighed som en ny impuls.

Manglen af denne oplivende indflydelse syntes navnlig at blive følt en dag, da han var blevet kaldt til Millcote i forretninger og ikke ventedes hjem førend sent på aftenen. Det regnede om eftermiddagen, og en udflugt, som selskabet var blevet enige om, for at bese en sigøjnerlejr på fælleden ved Hay, blev derfor opsat. Nogle af herrerne havde begivet sig til

staldene; de yngre morede sig med de ugifte damer i billardsalen. Enkerne Lynn og Ingram søgte trøst i et roligt slag kort. Blanche Ingram havde, efter først med en foragtelig tavshed at have afvist mrs. Dents og mrs. Eshtons forsøg på at indlede en samtale med hende, nynnet nogle sentimentale arier ved pianoet, derpå hentet sig en novelle fra biblioteket og kastet sig i en nonchalant stilling på en sofa, hvor hun nu bestræbte sig for ved fiktionens tryllekraft at få has på de kedsommelige timer. Der var stille i salen og huset, kun nu og da hørte man billardspillernes latter.

Det lakkede mod aften og klokken havde allerede mindet om, at det var på tide at klæde sig om til bordet, da den lille Adele, som lå på knæ ved min side i vinduesnichen i selskabssalen, pludselig udbrød:

"*Voilà monsieur Rochester, qui revient!*"

Jeg vendte mig om, og miss Ingram fo'r op fra sin sofa; også de andre så op fra deres forskellige sysler, for nu hørtes lyden af raslende hjul og hestetrampen på den våde, grusdækkede kørevej. Det var en postvogn, der kom.

"Hvad kan bevæge ham til at komme hjem med den befordring?" sagde miss Ingram. "Han red på Mesrour, da han tog bort, gjorde han ikke? Og Pilot var med ... Hvor har han gjort af dyrene?"

Med disse ord bøjede hun sin høje figur og folderige dragt så nær hen til ruderne, at jeg var nødt til at rokke mig tilbage på stolen med fare for at brække mit halsben. I sin iver bemærkede hun mig ikke med det samme, og da hun gjorde det, krummede hun sin læbe og gik hen til et andet vindue. Postvognen gjorde holdt; kusken ringede på, og en gentleman trådte ud i

rejsedragt, men det var ikke mr. Rochester; det var en høj mand af fashionabelt udseende, en fremmed.

"Det er jo utåleligt! Hvem har bedt dig klavre op i vinduet, din tossede marekat, og narre folk ved falske signaler?" udbrød miss Ingram, idet hun vendte sig til Adele og kastede samtidig et vredt blik til mig, som om det havde været min skyld.

Man hørte, der blev talt i forhallen og straks efter trådte den fremmede ind. Han bukkede for lady Ingram, som om han anså hende for den ældste dame, der var til stede.

"Det lader til, jeg kommer noget ubelejligt, madam," sagde han, "siden min ven, mr. Rochester, ikke er hjemme; men jeg kommer lige fra en lang rejse og tror, at det gamle og fortrolige venskabsforhold, der hersker mellem os, tør berettige mig til at afvente hans hjemkomst her."

Hans væsen var høfligt, hans accent, da han talte, forekom mig noget usædvanlig – just ikke som fremmed, men heller ikke som ren engelsk. Han kunne omtrent være af samme alder som mr. Rochester, mellem tredive og fyrre år. Hans hudfarve var bleg og næsten gul; forresten var det en vakker mand, især ved det første blik. Men når man iagttog ham nærmere, opdagede man noget i hans ansigt, der mishagede eller rettere undlod at behage. Hans træk var regelmæssige, men skarpe; øjnene var store og veldannede, men det liv, der lå i dem, var et tamt, tomt liv – det var i det mindste min synsmåde.

Lyden af klokken bortkaldte selskabet. Først efter bordet så jeg ham igen; han syntes nu at føle sig ganske som hjemme. Men jeg led hans ansigt endnu mindre end før; det forekom mig at være på én gang uroligt og livløst. Hans blik svævede om til alle sider, men der lå ingen mening i denne omsvæven; det gav

ham et besynderligt udtryk, som jeg aldrig har truffet på før. Af en smuk og ret underholdende mand at være var han højst frastødende i mine øjne, der var ingen kraft i dette glatte ovale ansigt, ingen fasthed i denne ørnenæse og lille, kirsebærrøde mund; der lå ingen tanke på den lave pande, intet bydende i det brune, matte blik.

Som jeg sad i min sædvanlige krog og stirrede på ham ved skinnet af lysene på kamingesimsen, der faldt lige på hans ansigt – for han havde taget plads i en lænestol ved ilden eg bøjede sig ned over den, som om han frøs – sammenlignede jeg ham med mr. Rochester. Jeg tror ikke, der kunne være yderlig større forskel mellem en fed gase og en glubsk falk; mellem et klippet får og dets vogter, den stridhårede, bidske køter, *Sit venia verbo*!

Han havde talt om mr. Rochester som en gammel ven. Det måtte have været et besynderligt venskab, et slående bevis på det gamle tankesprog, at "ekstremerne mødes"

To eller tre herrer sad i hans nærhed, og jeg opfangede nu og da en stump af deres samtale. I begyndelsen kunne jeg ikke få megen mening ud af det, for Louisa Eshtons og Mary Ingrams hvisken – som sad mig nærmere – blandede sig med de fragmenter, der nåede mine øren. De sidste talte om den fremmede og kaldte ham begge "en sød mand". Louisa påstod, at han var en Adonis og at hun tilbad ham, og Mary anførte hans smukke lille mund og nydelige næse som hendes ideal i det fortryllende.

"Og panden," sagde Louisa, "se blot, hvor glat og klar – ingen af disse rynker, af disse ujævnheder, som er mig så modbydelige, og hvilket roligt blik, hvilket blidt smil!"

Til min store trøst kaldte mr. Henry Lynn dem nu hen i den anden ende af salen for at høre deres mening angående den opsatte udflugt til Hay fælled.

Nu blev det mig muligt at henvende min hele opmærksomhed på den om ilden samlede gruppe, og jeg erfarede snart, at den fremmede hed mr. Mason, at han nys var ankommet til England, og at han havde hjemme i et af de tropiske lande, hvilket formodentlig var grunden til, at hans hud var så gulbleg, at han holdt sig så nær ved kaminen og bar en *surtout* inde i værelserne. Ordene Jamaica, Kingston, Spanish Town røbede, at Vestindien var hans opholdssted, og jeg hørte nu til min ikke ringe forundring, at det var her, han først havde set og var blevet bekendt, med mr. Rochester. Han talte om sin vens aversion mod den brændende hede, orkanerne og regntiden. Jeg vidste, at mr. Rochester havde rejst meget; men jeg havde altid troet, at disse rejser havde indskrænket sig til Europas fastland, jeg havde aldrig, før nu, hørt tale om hans besøg på fjernere kyster.

Jeg stod og grundede over alt dette, da en noget uventet begivenhed afbrød gangen i mine betragtninger. Mr. Mason, der fo'r sammen af kulde, da døren tilfældigvis blev åbnet, forlangte mere brændsel i kaminen, for ilden var udbrændt, skønt emmerne endnu lå der, røde og gloende. Tjeneren, som bragte kullene ind, nærmede sig mr. Eshton, da han gik ud, og sagde noget til ham i en dæmpet tone, hvoraf jeg kun hørte ordene "gammel kone" – "ikke lade sig sige."

"Sig hende, at hun vil blive sat i bøjen, hvis hun ikke går sin vej," svarede øvrighedspersonen.

"Nej, stop!" råbte oberst Dent. "Jag hende ikke bort, Eshton; vi vil benytte os af lejligheden – men først må vi høre damernes mening." Og han vedblev: "De har talt om at besøge Hay fælled i dag, mine damer, for at se sigøjnerlejren; Sam her fortæller, at én af de gamle matroner er ude i borgestuen og forlanger at blive indladt for "de store" og spå dem deres skæbne. Ønsker De at se hende?"

"De kan dog ikke, oberst," indvendte Ingram, "ville opmuntre en så grov bedragerske? For alt i verden, bed hende pakke sig!"

"Men jeg kan ikke få hende til at gå, mylady," sagde tjeneren, "og det kan ingen af de andre heller. Mrs. Fairfax er ude hos hende nu for at overtale hende til at forføje sig bort; men hun har sat sig på en stol i kaminkrogen og siger, at intet skal få hende til at røre sig af stedet, førend hun får lov til at komme ind."

"Hvad ønsker hun da?" spurgte mrs. Eshton.

"At spå herskaberne, madam, og hun bander på, at hun skal og vil gøre det."

"Hvordan ser hun ud?" spurgte misserne Eshton i ét åndedræt.

"Det er en hæslig gammel kone, miss ... så sort som en krage."

"Nå, det er jo en virkelig heks!" udbrød Frederick Lynn. "Vi må naturligvis have hende herind."

"Vist må vi," tilføjede broderen, "det ville være synd at gå glip af en så kostelig lejlighed til morskab."

"Mine kære drenge, hvad tænker I på?" sagde lady Lynn.

"Jeg kan umuligt give mit samtykke til en så upassende fremfærd," bemærkede enkebaronesse Ingram.

"Jovist kan du, mama – og vil også," lød Blanches afgørende stemme, idet hun vendte sig om på pianostolen, hvor hun hidtil havde siddet tavs, tilsyneladende beskæftiget med at studere nogle musiknumre, "jeg er nysgerrig efter at erfare min skæbne: lad heksen kun komme ind, Sam!"

"Min søde Blanche – betænk ..."

"Det gør jeg – jeg betænker alt, hvad du kan opregne og jeg må have min vilje – skynd dig, Sam!"

"Ja, skynd dig!" råbte alle de yngre, både herrer og damer, "lad hende komme! det vil blive kostelige løjer!"

Tjeneren dvælede endnu.

"Hun ser så sjofel ud," indvendte han.

"Gå!" bød miss Ingram og rejste sig; og tjeneren gik.

Hele selskabet var kommet i hede; spydigheder og drillerier krydsede hinanden i alle retning, da Sam kom tilbage.

"Nu vil hun ikke gå herind," sagde han, "hun siger, at det ikke er hendes sag at træde frem for hele sværmen – det var hendes ord. Jeg skal vise hende ind i et særskilt værelse, siger hun, og de, som ønsker at høre hendes visdom, kan da gå ind til hende, én ad gangen"

"Nå, min kongelige Blanche," sagde lady Ingram, "du ser nu, hun bliver påtrængende. Lad dig overtale, min englepige, og –"

"Vis hende ind i biblioteket!" udbrød englepigen. "Det er heller ikke min sag at lytte til hendes visdom i hele sværmens påhør. Jeg vil være mellem fire øjne med hende. Er der fyret op i derinde i biblioteket?"

"Ja, madam – men hun ser alt for mistænkelig ud ..."

"Hold op med den sladder, høved, og udfør mit bud!"

Atter forsvandt Sam, og atter steg forventningen og spændingen til sin fulde højde.

"Nu er hun rede," meldte tjeneren gennem døren. "Hun ønsker at vide, hvem der vil besøge hende først."

"Jeg tror, det er rigtigst at tage hende lidt i øjesyn, inden nogen af damerne går derind," sagde oberst Dent. "Sig til hende, Sam, at der kommer en gentleman."

Sam gik og vendte tilbage.

"Hun siger, at hun ikke vil tage imod gentlemen; de behøver ikke at ulejlige sig med at komme hende nær ... og heller ikke," tilføjede han, idet han kun med møje kunne undertrykke sin fnisen, "nogen af damerne undtagen de unge og ugifte."

"Nå, ved Gud, hun har smag!" udbrød Henry Lynn.

Miss Ingram rejste sig højtideligt.

"Jeg går først," sagde hun i en tone, som kunne have passet sig for en skare dødsindviede, der skal til at bestige en breche i spidsen for sine mænd.

"Oh, min bedste, min dyrebare ... bi dog ... betænk dig vel!" råbte hendes mama, men hun gik forbi hende, uden at sige et ord, gik gennem døren, som oberst Dent holdt åben, og vi hørte hende træde ind i biblioteket.

Nu påfulgte der en forholdsmæssig tavshed. Lady Ingram anså det for passende at vride sine hænder, hvilket hun derfor også gjorde. Miss Mary erklærede, at hun for sin part aldrig vovede at følge søsterens eksempel. Amy og Louisa Eshton sad og fnisede sagte, men så dog noget beklemte ud.

Minutterne henrandt langsomt: jeg talte femten, inden biblioteksdøren atter åbnede sig. Miss Ingram kom tilbage gennem buen.

Ville hun le? Ville hun behandle det som en spøg? Alles blik fæstede sig nysgerrigt på hende, og hun besvarede dem med ét, hvori der lå frastødende kulde; hun så hverken oprørt eller munter ud: hun skred stift hen til sin plads og indtog den i tavshed.

"Nå, Blanche?" sagde lord Ingram.

"Hvad sagde hun, søster?" spurgte Mary.

"Hvordan var De til mode? Hvad følte De? Kan hun virkelig spå?" spurgte misserne Eshton.

"Nå nå, I gode folk," svarede miss Ingram. "I trænger for stærkt ind på mig. Jeres lettroenhedsorganer er lette at pirre, ser jeg; og efter den vægt at dømme, som I alle – min gode mama ikke undtaget – tillægger denne sag, synes I virkelig at tro, at vi har en ægte heks i huset, som står i nær forbindelse med "gamle Nick". Jeg har set en omstrejfende taterske; hun har på den gamle forslidte måde vrøvlet mig noget for og fortalt mig, hvad den slags folk plejer at fortælle. Min kaprice er tilfredsstillet, og nu tror jeg mr. Eshton vil handle rigtigt i at sætte den gamle skrubtudse i bøjlen i morgen tidlig, som han truede hende med."

Miss Ingram tog en bog, lænede sig tilbage i stolen og unddrog sig således enhver videre forklaring. Jeg iagttog hende næsten i en halv time; i al denne tid vendte hun ikke et blad, og hendes mine blev for hvert øjeblik mørkere, mere utilfreds, mere sur; hendes forventning var blevet skuffet. Det var tydeligt at se, at hun havde hørt noget, som ikke var til hendes fordel, og det forekom mig, efter denne lange tavshed og mørke stemning at dømme, at hun selv, trods hendes foregivne ligegyldighed,

tillagde de opdagelser, der var blevet hende meddelt, en ubehørig vægt.

Imidlertid erklærede Mary Ingram, Amy og Louisa Eshton, at de ikke turde gå derhen alene, og dog ønskede de alle at gå. Der blev åbnet underhandlinger med Sam som ambassadør; og efter megen frem- og tilbageløben – jeg er vis på, at Sams lægge må have værket ganske artigt – blev der endelig, med stor møje, afpresset den strenge sibylle tilladelse for de tre til at gøre hendes deres opvartning på én gang.

Deres visit løb ikke så stille af som miss Ingrams; vi hørte en hysterisk latter og dæmpede skrig trænge ud af biblioteket, og efter henved tyve minutters forløb rev de døren op og kom farende gennem hall'en, som om livet næsten var blevet skræmt af dem.

"Hun kan ikke være noget rigtigt menneske," råbte de alle. "Hun sagde os ting, som – hun ved alt, hun kender de mindste omstændigheder!" – og de sank tungt åndende ned i de lænestole, som herrerne skyndte sig at bringe dem.

Opfordrede til at afgive en fuldstændig forklaring, erklærede de, at hun havde forklaret dem meget, som de havde sagt eller gjort i deres barndom, beskrevet bøger og stads, som de havde hjemme i deres boudoirer, legetøj og souvenirer, som forskellige slægtninge havde foræret dem. De påstod, at hun også havde gættet deres tanker, at hun i hver især øre havde hvisket den persons navn, de holdt mest af i verden, samt underrettet dem om, hvad deres varmeste ønsker gik ud på.

Nu fremkom herrerne med indstændige bønner om at blive bedre oplyst, hvad de to sidstnævnte punkter angik, men de høstede ikke andet for deres ulejlighed end rødmen, skælven,

latter og skrig. Matronerne opvartede med lugtesalt og brugte deres vifter, idet de atter og atter beklagede, at der intet hensyn var blevet taget til deres advarsler; de ældste gentlemen lo, og de yngre påtvang de oprørte skønne deres ridderlige tjenester.

Midt i denne tummel, og mens mine øjne og øren havde fuldt op at bestille med hvad der foregik omkring mig, hørte jeg nogen bag ved mig. Jeg vendte mig om og fik øje på Sam.

"Med forlov, miss, spåkvinden siger, at der er endnu en ung ugift dame i salen, som ikke har været hos hende, og hun sværger på, at hun ikke vil gå, førend hun har set dem alle. Jeg antager, det må være Dem; her er ingen anden. Hvad skal jeg svare hende?"

"O, jeg skal med fornøjelse opfylde hendes ønske," sagde jeg, glad over denne lejlighed til at tilfredsstille min spændte nysgerrighed. Jeg smuttede ud af salen uden at nogen lagde mærke til mig – for hele selskabet var samlet i én klynge om det skælvende, nys tilbagevendte trekløver – og lukkede døren sagte efter mig.

"Hvis De ønsker det, miss," sagde Sam, "vil jeg vente på Dem i hall'en, og hvis hun skræmmer Dem, så kald blot og jeg skal straks være hos Dem."

"Nej, Sam, gå De kun tilbage til køkkenet; jeg er slet ikke bange."

Det var jeg heller ikke, men jeg var ubeskrivelig spændt på, hvad jeg ville få at høre.

4

Biblioteket så fredeligt nok ud, da jeg betrådte det, og sibyllen – hvis hun var en sibylle – sad roligt i en magelig stol i kaminkrogen. Hun havde en rød kåbe og en sort hat på – eller rettere en bredskygget sigøjnerhue, der var bundet sammen under hagen med et stribet tørklæde. Et slukket lys stod på bordet; hun bøjede sig ned over ilden og syntes ved skinnet af samme at læse i en lille sort bog, der lignede en bønnebog. Hun udmumlede ordene, som de fleste gamle koner plejer, mens hun læste; og hun holdt ikke straks inde med det, da jeg trådte ind; det lod til, hun ønskede at blive færdig med et afsnit.

Jeg stod ved siden af hende og varmede mine hænder, som var blevet noget kolde af at sidde i den lange afstand fra kaminen i selskabssalen. Jeg følte mig nu så rolig som jeg nogensinde havde følt mig i mit liv: der var intet i sigøjnerindens ydre, der kunne bringe én ud af fatning. Hun lukkede sin bog i og så langsomt op; hendes hatteskygge skjulte tildels hendes ansigt; dog kunne jeg, da hun løftede det, se, at det var et mærkeligt et. Huden var sortebrun, marelokker strittede frem under et hvidt bånd, der var bundet om hagen og underkæberne; hendes blik faldt lige på mig med en dristig, fast stirren.

"Så du ønsker at vide din skæbne?" spurgte hun med en stemme, der var lige så fast som blikket, lige så barsk som hendes træk.

"Det er mig lige meget, moder; det beror på Jer selv; men jeg må sige jer forud, jeg har ingen tro."

"Andet kunne der ikke ventes af din frækhed. Jeg vidste det, jeg hørte det på din gang, da du skred over dørtærsklen."

"Virkelig? I har et skarpt øre!"

"Ja, og et skarpt øje, og en hurtigt opfattende hjerne."

"Det behøver I alt sammen i Jer håndtering."

"Det gør jeg, især når jeg har dig at bestille med. Hvorfor skælver du ikke?"

"Jeg fryser ikke."

"Hvorfor bliver du ikke bleg?"

"Jeg er ikke syg."

"Hvorfor tager du aldrig tilflugt til min kunst?"

"Jeg er ingen tosse."

Den gamle heks knistrede under sin hat og bandage; derpå fremtog hun en kort, sort pibe, tændte den og begyndte at ryge. Efter at have hun stund havde nydt denne forfriskning, rettede hun sit bøjede legeme i vejret, tog piben ud af munden og sagde med eftertryk, idet hun stirrede stift på ilden:

"Du er kold, du er syg, du er en tosse."

"Bevis det," svarede jeg.

"Det vil jeg i få ord. Du er kold, fordi du står alene; ingen berørelse driver den ild ud, der er i dig. Du er syg, for den bedste af alle følelser, den højeste og sødeste, der er skænket mennesket, holder sig fjernt fra dig. Du er en tosse, for hvor bittert du end lider, vil du ikke vinke den nærmere til dig eller gøre et eneste skridt for at møde den, hvor den venter dig."

Hun puttede atter den korte, afstumpede pibe i munden og tog nogle stærke drag.

"Det kan De næsten sige til alle dem, om hvem De ved, at de lever som enligtstående, afhængige underordnede i store huse."

"Jeg kunne næsten sige det til enhver, men ville det være sandt om næsten enhver?"

"Ja, i mine omstændigheder."

"Ja – i dine omstændigheder; men vis mig en anden, der netop befinder sig i samme stilling som du."

"Det ville være let at finde tusinder."

"Du ville næppe finde en eneste. Du befinder dig, når du blot vidste det, i en ejendommelig stilling: Du er lykken nær; ja, den står endog til din rådighed. Alle materialierne er der, her fattes kun et stød for at sætte dem i bevægelse. Tilfældet har spredt dem ad; lad dem nærme sig hinanden, og velsignelse bliver følgen."

"Jeg forstår mig ikke på mørke taler. Jeg har aldrig kunnet gætte en gåde i mit liv."

"Ønsker du, jeg skal tale tydeligere, så vis mig din hånd."

"Og der må være sølv i den, formoder jeg?"

"Naturligvis."

Jeg gav hende en shilling: hun gemte den i en gammel strømpe, som hun tog op af sin lomme, og efter at have bundet den sammen og puttet den tilbage igen, bad hun mig strække hånden ud. Det gjorde jeg. Hun bøjede sit ansigt over den og stirrede længe, uden at berøre den.

"Den er for fin," sagde hun, "jeg kan ikke få noget ud af hænder, som næsten ingen linjer har. Desuden, hvad er det for en håndflade? Skæbnen står ikke skrevet der."

"Det tror jeg heller ikke," svarede jeg.

"Nej," vedblev hun, "den står skrevet i ansigtet, på panden, i øjnene, i mundens linjer. Knæl og løft dit hoved op!"

"Ah, nu går I over til virkeligheden," svarede jeg og adlød. "Nu begynder jeg snart at fæste lid til Jer."

Jeg knælede ned i en halv alens afstand fra hende. Hun rørte op i ilden, og en svag flamme brød frem af kullene; men således som hun sad, bragte den hendes ansigt i en endnu mørkere skygge, hvorimod den oplyste mit.

"Jeg gad vide, med hvilke følelser du er kommet til mig i aften," sagde hun, da hun havde mønstret mig opmærksomt, "jeg gad vide, hvilke tanker, der arbejder i dit hjerte, mens du sidder derinde i salen og alle de fine folk flagrer dig forbi, ligesom skygger i en laterna magica. Der finder en så ringe sympatetisk forbindelse sted mellem dig og dem, som om de virkelig var blotte skygger af menneskelige former og ikke virkelige væsener."

"Jeg føler mig ofte træt, undertiden søvnig, aldrig nedslået."

"Så har du et hemmeligt håb, der holder dig oprejst og smigrer dig med sin hvisken om fremtiden."

"Nej. Det eneste, jeg håber, er at spare så mange penge sammen af min løn, at jeg med tiden kan oprette en skole i mit eget lille hus."

"En lav næring for ånden at leve af. Og når du sidder i vinduesnichen derinde – du kan se, jeg kender dine vaner –"

"Dem har I erfaret af husets folk."

"Ah! Du tror at være skarpsindig. Nå – måske du har ret: sandt at sige, en af dem kender jeg – mrs. Poole –"

Jeg fo'r op, da jeg hørte dette navn.

"Gør du?" tænkte jeg, "så er Djævelen med i spillet, når alt kommer til alt!"

"Vær du kun rolig," vedblev det besynderlige væsen, "hun er et pålideligt fruentimmer, mrs. Poole, tavs og stille ... hende kan enhver stole på. Men, som jeg sagde: når du sidder i vinduesnichen derinde, tænker du da på intet andet end din fremtidige skole? Føler du ingen interesse for nogen af det selskab, der beklæder sofaen eller stolene omkring dig? Er der intet ansigt, du studerer? Ingen skikkelse, hvis bevægelser du følger – i det mindste med nysgerrighed?"

"Jeg holder af at iagttage alle ansigterne og alle skikkelserne."

"Men udsondrer du ikke én – eller måske to – fra de øvrige?"

"Det gør jeg ofte, når deres miner eller gebærder fortæller mig en historie; det morer mig at granske dem."

"Hvilken historie holder du mest af at høre?"

"O, jeg har intet synderligt valg! De drejer sig i almindelighed om det samme tema, kurmageri, og lover at ende med den samme katastrofe – ægteskab."

"Du lider ikke det ensformige tema?"

"Hverken lider eller ikke lider det: det vedkommer ikke mig."

"Vedkommer ikke dig? Når en ung og livlig dame af en fortryllende skønhed og begavet med rigdom og en høj byrd sidder og smiler til en herre, som du –"

"Som jeg –?"

"Kender – og måske har godhed for."

"Jeg kender ikke herrerne her. Jeg har næppe vekslet en stavelse med nogen af dem, og hvad det angår at fatte godhed for dem, så anser jeg nogle for respektable, imponerende og midaldrende, andre for unge, ridderlige, smukke og livlige, men for mig står det dem alle frit for at bade sig i hvis smil de

behager, uden at jeg føler mig tilbøjelig til at holde det for noget, der vedkommer mig."

"Du kender ikke herrerne her? Du har ikke vekslet en stavelse med nogen af dem? Vil du sige det om husets herre?"

"Han er ikke hjemme."

"En dybsindig bemærkning! En højst sindrig udflugt! Han tog til Millcote i morges og vil være hjemme igen i aften ... Udelukker den omstændighed ham fra fortegnelsen over dine bekendte? Udsletter det ham af tilværelsens mandtalsliste?"

"Nej, men jeg kan næppe se, hvad mr. Rochester har at gøre med det tema, I har bragt på bane."

"Jeg talte om de damer, der smilede til herrerne; og i den senere tid er så mange smil blevet bortødslet på mr. Rochester, at hans øjne, der har opfanget dem, strømmer over ligesom to overfyldte glas; har du aldrig bemærket det?"

"Mr. Rochester har ret til at nyde sine gæsters selskab."

"Jeg betvivler ikke hans ret; men har du aldrig bemærket, at af alle de her omdiskuterede ægteskabshistorier, er mr. Rochester blevet begunstiget med den livligste og den varigste?"

"Lytterens begærlighed fremskynder fortællerens tunge."

Disse ord sagde jeg mere til mig selv end til sigøjnerinden, hvis besynderlige tale, stemme og væsen havde hensat mig i en slags drømmetilstand. Den ene uventede ytring undslap hendes læber efter den anden, indtil jeg blev indviklet i et væv af mystifikationer og undrede mig over, hvilken usynlig ånd der havde siddet ved mit hjerte i hele uger, iagttaget dets arbejden og optegnet ethvert af dets pulsslag.

"Lytterens begærlighed?" gentog hun. "Ja, mr. Rochester har siddet i hele timer med øret bøjet ned over de henrivende læber,

der har fundet så megen nydelse i at kærtegne det ved deres tale; og mr. Rochester var så villig til at inddrikke den og så så taknemmelig ud for det tidsfordriv, det skænkede ham: har du lagt mærke til det?"

"Taknemmelig? Jeg kan ikke mindes, jeg har sporet taknemmelighed i hans ansigt!"

"Sporet? Har du da gransket det? Og hvad opdagede du, om ikke taknemmelighed?"

Jeg tav.

"Du så kærlighed, ikke sandt? Du skuede ind i fremtiden og så ham gift – så hans brud lykkelig?"

"Nej, det kan jeg just ikke sige. Jer heksekunst, moder, kan dog fejle, mærker jeg."

"Hvad pokker så du da?"

"Bryd Jer ikke om det; jeg er kommet for at spørge, ikke for at skrifte. Er det bekendt, at mr. Rochester skal giftes?"

"Ja, med den yndige miss Ingram."

"Snart?"

"Efter udseendet at dømme, skulle man tro det; der er ingen tvivl om (skønt du betvivler det med en formastelighed, som trænger til revselse), at det vil blive et sjældent lykkeligt par. Han må absolut elske en så smuk, ædel, fuldkommen dame, og hun elsker formodentlig også ham – eller, om end ikke hans person, så dog i det mindste hans penge. Jeg ved, hun betragter Rochesters gods som noget i høj grad ønskværdigt, skønt jeg (Gud forlade mig min synd!) ytrede noget desangående til hende for henved en time siden, som fik hende til at antage en højst alvorlig mine; hendes mundvige sank en halv tomme. Jeg ville råde hendes sortsmudsede bejler til at være på sin post;

kommer der en anden med en længere liste over sine renter og godsintrader – bliver han fyret –"

"Men, moder, jeg er ikke kommet her for at høre mr. Rochesters skæbne; jeg kom for at høre min egen; og den har I intet fortalt mig om."

"Endnu er din skæbne tvivlsom: da jeg granskede dit ansigt, stod det ene træk i modsigelse med det andet. Fortuna har bestemt mig en grad af lykke; så meget ved jeg. Jeg vidste det, førend jeg kom her i aften. Hun har omhyggeligt lagt den til side til dig. Jeg så hende gøre det. Det beror på dig selv at udstræk din hånd og tage den; men om du vil gøre det, er det problem, som jeg endnu ikke har formået at løse. Knæl igen her foran kaminen!"

"Ophold mig ikke længe; ilden brænder mit ansigt."

Jeg knælede. Hun bøjede sig ikke ned over mig, men stirrede på mig, idet hun lænede sig tilbage i sin stol. Nu begyndte hun at mumle:

"Flammen spejler sig i øjet, øjet tindrer som dug; det er mildt og fuldt af følelse; det smiler ad min sladder: det er betydningsfuldt; indtryk følger på indtryk gennem dets klare sfære. Når det ophører at smile, er det vemodigt; træthed nedtynger dets låg: det betegner en melankoli, der har sin grund i ensomhed. Det vender sig fra mig, det vil ikke tåle en nærmere besigtigelse; det synes ved et spottende blik at ville benægte sandheden af de opdagelser, jeg allerede har gjort – benægte beskyldningen såvel for følsomhed som for tungsind; dets stolthed og tilbageholdenhed bestyrker min mening. Øjet er gunstigt.

Hvad munden angår, finder den stundom sin glæde i latter; den er tilbøjelig til at udtale alt, hvad der rører sig i hjernen, skønt den sikkert ville tie med meget af hvad der bevæger sig i hjertet. Bøjelig og bevægelig var den aldrig bestemt til at sammenpresses i ensomhedens evige tavshed; det er en mund, der ofte burde tale, ofte smile og tjene til bro for ren menneskelig ømhed. Også dette træk er gunstigt.

Jeg ser ingen fjende af et lykkeligt udfald undtagen i panden, og denne pande synes at sige: "Jeg kan leve alene, hvis selvagtelse og omstændigheder kræver det. Jeg behøver ikke at sælge min sjæl for at købe lyksalighed. Jeg har en indre, medfødt skat, som kan holde mig i live, hvis alle udvortes glæder bliver mig forholdt eller kun tilbudt til en pris, jeg ikke har råd til at give." Panden erklærer: "Fornuften sidder fast og holder tømmerne, og den vil ikke lade følelserne bryde løs og slæbe den med til vilde afgrunde. Lad lidenskaberne rase, lig sande hedninger, som de er, lad fantasien opfinde allehånde tomme ønsker og længsler: Dømmekraften skal dog beholde det sidste ord i ethvert argument og det afgørende votum i enhver beslutning. Stærke vinde, jordskælv, rystelser og ildsluer kan drage mig forbi – jeg vil kun følge den sagte, hviskende stemmes vejledning, der fortolker samvittighedens bud."

Godt talt, pande: din erklæring skal blive respekteret. Jeg har lagt mine planer – jeg anser dem for rigtige – og i dem har jeg rettet mig efter samvittighedens fordringer, efter fornuftens råd. Jeg ved, hvor snart ungdommen vil falme og blomsten svinde, hvis der i det tilbudte lykkesbæger kun opdages en eneste skændselsdråbe, den fjerneste blomst af sindsnag; og jeg ønsker ikke opofrelser, sorg, tvedragt – det er ikke i min smag;

jeg ønsker at opelske, ikke at forstyrre – at høste taknemmelighed, ikke afpresse blodstårer – nej, eller sveddråber; min høst må være smil, må være sødme. Det er nok. Jeg tror jeg fantaserer i et saligt delirium. Jeg kunne ønske at udstrække dette øjeblik *ad infinitum*, men jeg tør ikke. Endnu har jeg behersket mig fuldkommen. Jeg har handlet, som jeg svor i mit indre, at jeg ville handle; men at gå videre turde overskride mine kræfter. Rejs dig, miss Eyre, forlad mig: "Stykket er spillet til ende."

Hvor var jeg? Var jeg vågen eller havde jeg drømt? Drømte jeg endnu? Den gamle kones stemme havde forandret sig: hendes tone, hendes gebærder, alt var mig så bekendt som mit eget ansigt i spejlet – som min egen tunges mål. Jeg stod op, men gik ikke. Jeg stirrede, jeg rørte op i ilden og stirrede atter; men hun trak sin hat og sin bandage tættere sammen om ansigtet og gav mig et nyt vink til at gå. Flammen belyste hendes nu udstrakte hånd, og mit blik faldt på den. Det var lige så lidt alderdommens visnede lem som min egen; det var en blød, rund, kraftig, symmetrisk formet hånd, på hvis lille finger der sad en bred ring. Jeg bøjede mig fremad og betragtede ringen; jeg så en juvel, som jeg havde set hundrede gange før. Jeg fæstede atter er mit blik på ansigtet; det vendte sig ikke mere fra mig – tværtimod, hatten var skudt tilbage og bandagen løst.

"Nå, Jane, kender De mig?" spurgte den fortrolige stemme.

"Tag blot den røde kåbe af, sir, og så –"

"Båndet er gået i knude – hjælp mig."

"Riv det over, sir!"

"Nå, lad gå da! – Bort med jer, lånte fjer!"

Og mr. Rochesters forklædning faldt.

"O, sir, hvilken sælsom idé!"

"Men godt udført – ikke?"

"Damerne har De mesterligt forstået at narre."

"Men Dem ikke?"

"Mod mig har De ikke vist Dem i en sigøjnerindes karakter."

"I hvilken da? I min egen?"

"Nej, i en ganske uforklarlig. Jeg tror, oprigtig talt, at De har forsøgt på at udforske mig – eller have mig til bedste: De har talt nonsens til mig, for at få mig til at gøre det samme. Det var ikke smukt, sir!"

"Tilgiver De mig, Jane?"

"Det kan jeg ikke sige, førend jeg har tænkt over det. Hvis jeg finder, at jeg ikke har sagt nogen stor dumhed, vil jeg gøre mig umage for at tilgive Dem; men ret var det ikke."

"O, De har været højst forsigtig, sindig og betænksom."

Jeg troede også, ved nærmere eftertanke, at jeg havde været det. Det var en trøst; havde virkelig også været på min post lige fra begyndelsen af vor samtale. Jeg havde fattet mistanke om en slags maskerade. Jeg vidste, at tatere og spåkvinder ikke udtrykte sig som denne tilsyneladende gamle kone; desuden havde jeg lagt mærke til hendes fordrejede stemme, hendes bestræbelser for at unddrage mig sine træk. Men mit sind havde været beskæftiget med Grace Poole – denne levende gåde, dette alle mysteriers mysterium; jeg havde ikke haft den fjerneste anelse om, at det kunne være mr. Rochester.

"Nå," sagde han, "hvad grunder De på? Hvad betyder dette alvorlige smil?"

"Undren og selvtilfredshed, sir. Nu har jeg vel Deres tilladelse til at fjerne mig, håber jeg?"

"Bliv et øjeblik og fortæl mig, hvad De bestiller derinde i selskabssalen."

"Taler om sigøjnerinden, formoder jeg."

"Sæt Dem – sæt Dem! Lad mig høre, hvad de sagde om mig."

"Det var rigtigst, om jeg gik, sir – klokken er ikke langt fra elleve. Det er sandt – ved De, mr. Rochester, at der er kommet en fremmed hertil, siden De tog herfra i morges?"

"En fremmed? Nej, hvem kan det være? Jeg har ingen ventet. Er han her endnu?"

"Ja, han sagde, han havde kendt Dem længe, og at han kunne tage sig den frihed at blive til De kom."

"Fanden heller! Har han navngivet sig?"

"Hans navn er Mason, sir, og han kommer fra Vestindien, fra Spanish Town på Jamaica, tror jeg."

Mr. Rochester stod tæt ved mig; han havde taget min hånd, som for at føre mig hen til en stol. Mens jeg talte, omfattede han mit håndled med et konvulsivisk greb; smilet på hans læber frøs fast; hans åndedræt standsede.

"Mason! – Vestindien!" gentog han i en tone, som man kunne tænke sig hos en automat – "Mason! – Vestindien!" sagde han endnu en gang og blev hvidere end aske. Han syntes næppe at vide, hvad han sagde eller gjorde.

"Føler De Dem syg, sir?" spurgt jeg.

"Jane, et slag – et slag har ramt mig, Jane!"

Han vaklede.

"O – støt Dem til mig. Sir!"

"Jane! De har engang før tilbudt mig Deres skulder ... giv mig den nu!"

"Ja, sir, ja – og min arm!"

Han satte sig og trak mig ned ved sin side. Han tog min hånd mellem begge sine og trykkede den, idet han stirrede på mig med et forvildet, uhyggeligt blik.

"Min lille veninde," sagde han, "jeg ville ønske, at De og jeg befandt os alene på en rolig ø – at sorg og fare og afskyelige minder var veget langt fra mig."

"Kan jeg hjælpe Dem, sir? ... Jeg vil give mit liv for at tjene Dem."

"Jane, hvis jeg trænger til hjælp, skal jeg søge den hos Dem; det lover jeg Dem."

"Tak, sir; sig mig da, hvad jeg skal gøre ... jeg vil i det mindste prøve på at gøre det."

"Hent mig et glas vin fra spisesalen, Jane. Nu sidder de sikkert ved aftensbordet ... og sig mig, om Mason er der, og hvad han foretager sig."

Jeg gik. Jeg fandt hele selskabet i spisesalen, som mr. Rochester havde formodet; men de sad ikke ved bordet – maden var serveret på buffeten, enhver havde valgt sig noget efter behag, og de stod hist og her i gruppe med deres tallerkener i hænderne. Alle syntes at være muntert stemte; latteren og konversationen var almindelig og livlig. Mr. Mason stod ved kaminen og talte med oberst og mrs. Dent; han syntes at være lige så oprømt som nogen af de andre. Jeg fyldte et vinglas (jeg så miss Ingram iagttage mig med rynket pande, da jeg gjorde det; hun mente formodentlig, jeg tog mig en utilbørlig frihed) og vendte derpå tilbage til biblioteket.

Rochesters bleghed var forsvundet; hans mine var atter fast og bestemt. Han tog glasset af min hånd.

"På din sundhed, tjenstvillige ånd!" sagde han, skyllede indholdet ned og gav mig glasset tilbage. "Hvad bestilte de, Jane?"

"De ler og sladrer sammen, sir."

"De ser ikke alvorlige og hemmelighedsfulde ud, som om de havde hørt noget sælsomt?"

"Ingenlunde, de er alle glade og muntert stemte."

"Og Mason?"

"Han lo også."

"Hvis alle disse mennesker kom her ind og spyttede efter mig, hvad ville De da gøre, Jane?"

"Kaste dem ud af værelset, sir, hvis jeg kunne."

Han smilede halvt.

"Men hvis jeg nu gik ind til dem, og de betragtede mig koldt og hviskede hånligt indbyrdes og derpå forlod mig, den ene efter den anden ... ville De gå med?"

"Det tror jeg ikke, sir; jeg ville finde større glæde i at blive hos Dem."

"For at trøste mig?"

"Ja, sir, for at trøste Dem så godt jeg kunne."

"Og hvis de forbandede Dem, fordi De hang ved mig?"

"Jeg ville formodentlig intet erfare om deres forbandelse, og gjorde jeg det, ville jeg ikke bryde mig om den."

"De kunne altså trodse onde tunger for min skyld?"

"For Deres såvel som for enhver andens skyld, der fortjente min hengivenhed; og det ved jeg, De gør."

"Gå nu ind i salen igen; gå i al stilhed hen til Mason og hvisk ham i øret, at mr. Rochester er kommet og ønsker at tale med ham. Vis ham her ind og forlad mig så."

"Ja, sir."

Jeg adlød hans befaling. Hele selskabet stirrede på mig, da jeg gik lige hen imod det. Jeg opsøgte mr. Mason, udrettede mit ærinde og forlod salen med ham, hvorpå jeg viste ham ind i biblioteket og umiddelbart derefter begav mig ovenpå.

Da jeg havde ligget i min seng en times tid, hørte jeg gæsterne forføje sig til deres respektive værelser, jeg skelnede mr. Rochesters stemme og hørte ham sige:

"Denne vej, Mason; her er dit kammer."

Han talte i en tone, hvis oprømte livlighed beroligede mit hjerte. Jeg faldt snart i søvn.

5

Jeg havde glemt at trække sengegardinet for, som jeg dog ellers plejede, såvel som at lukke jalousierne. Følgen af dette var, at da månen, som var fuld og klar (for det var en smuk nat), kom til den del af rummet, der befandt sig lige overfor mit vindue og kiggede ind gennem de utildækkede ruder, blev jeg vækket af dens strålende skær. Det var langt ud på natten; jeg åbnede mine øjne for den sølvhvide, krystalklare skive. Det var skønt, men alt for højtideligt; jeg rejste mig op i sengen for at trække forhænget for.

Gode Gud, hvilket skrig!

Natten – dens stilhed – dens hvile blev ligesom revet tværs over af en vild, skærende, hvinende lyd, der fo'r fra den ene ende af Thornfield Hall til den anden.

Min puls standsede, mit hjerte stod stille, min udstrakte arm blev lammet. Skriget døde hen og blev ikke fornyet. Det væsen, der havde udstødt dette frygtelige skrig, kunne ikke gentage det så snart igen; den kæmpemæssige kondor i Andesbjergene kunne ikke, to gange i træk, udskrige et sådant hyl som dette fra den sky, der omhyller dens rede.

Det kom fra tredje etage, for det lød lige over mit hoved. Og netop der, i værelset over mit kammers loft, hørte jeg nu en kamp – efter larmen at dømme på liv og død – og en halvkvalt stemme råbte:

"Hjælp! Hjælp! Hjælp!" – tre gange efter hinanden.

"Vil ingen komme?" lød det igen, "og under den fortsatte vilde stampen og stønnen skelnede jeg gennem planker og gibs ordene:

"Rochester! Rochester! For Guds skyld, kom!"

En dør åbnede sig; der var nogen, der fo'r hastigt gennem galleriet. Straks efter hørtes nye skridt ovenpå ... et tungt fald ... og derpå dyb stilhed.

Jeg havde kastet nogle klæder over mig, skønt rædslen rystede alle mine lemmer, og ilede nu til kammeret. Alle de sovende var blevet vækket, forfærdede udbrud lød mig i møde fra alle værelser; dør efter dør åbnede sig; den ene kiggede ud efter den anden, og galleriet fyldtes med mennesker. Både herrer og damer havde forladt deres senge, og "O, hvad var det?" – "Hvem er kommet til skade?" – "Hvad er der foregået?" – "Hent lys!" – "Er der ildløs?" – "Er her tyve i huset?" – "Hvor skal vi gøre af os?" – var spørgsmål, som krydsede hinanden fra alle kanter. Hvis månen ikke havde skinnet, ville alle have været i bælgmørke. De løb frem og tilbage; de flokkede sig sammen: nogle jamrede sig, andre snublede; forvirringen var ubeskrivelig.

"Hvor fanden er Rochester henne?" råbte oberst Dent, "jeg kan ikke finde ham i hans seng."

"Her, her!" lød svaret, "berolig Jer, allesammen – jeg kommer!"

Og døren i enden af galleriet åbnede sig, og mr. Rochester trådte ud med et lys i hånden; han kom fra etagen ovenpå. En af damerne løb ham i møde: hun greb hans arm; det var miss Ingram.

"Hvilken frygtelig begivenhed har tildraget sig?" spurgte hun. "Tal! lad os straks erfare det hele!"

"Riv mig ikke omkuld – kvæl mig ikke!" råbte han, for nu klyngede også misserne Eshton sig op til ham, og begge

enkeladyerne holdt med på ham i deres vide, bølgende peignoirer lig et skib for fulde sejl.

"Alt er sikkert og roligt!" vedblev han. "Al denne larm og ængstelse har intetsteds hjemme. To skridt fra livet mine damer, – ellers bliver jeg farlig!"

Og farlig så han ud; hans sorte øjne udsprudede lyn. Han gjorde vold på sig selv for at genvinde sin fatning og tilføjede:

"En af tjenestepigerne har haft et mareridt, det er det hele. Hun er et nervesvagt, sygeligt fruentimmer; hun har antaget sin drøm for en vision, formoder jeg, og angsten har gjort hende forrykt. Nu fordrer jeg, at alle begiver sig tilbage til deres værelser; for førend der er blevet tilvejebragt ro i huset, kan hun ikke blive passet tilbørligt. Gentlemen, behag at foregå damerne med jeres eksempel. Miss Ingram, jeg er vis på, at De ikke vil lade en tåbelig frygt få bugt med Dem. Amy og Louisa, mine to duer, vend roligt og trygt tilbage til jeres reder. *Mesdames,"* – til enkerne – "De vil upåtvivlelig blive forkølet, hvis De står længere her ude i det kolde galleri."

Ved således skiftevis at lokke for og befale sine gæster lykkedes det ham endelig på ny at få dem alle forskanset i deres respektive sovekamre. Jeg afventede ikke befalingen til at vende tilbage til mit, men fjernede mig ubemærket, som jeg var kommet.

Dog ikke for at sove, tværtimod, jeg begyndte at klæde mig omhyggeligt på. Den lyd, jeg havde hørt før skriget, og de ord, der var blevet ytret, var efter al sandsynlighed kun blevet hørt af mig, for de var kommet fra værelset oven over mit, men de forrådte, at det ikke var en tjenestepiges drøm, der således havde udbredt rædsel i huset, og at mr. Rochesters forklaring

kun var en opfindelse for at berolige hans gæster. Jeg klædte mig derfor på for at være forberedt på alt. Da jeg var færdig, sad jeg længe ved vinduet, så ud over de tavse marker og forsølvede enge og ventede på – jeg ved ikke hvad. Jeg antog, at der måtte følge noget oven på det afskyelige skrig, kampen og nødråbet.

Nej. Stilheden indfandt sig atter; lidt efter lidt hendøde enhver mumlen, enhver hørlig bevægelse, og en time efter var der så roligt i Thornfield Hall som i en ørken. Det lod til, at søvnen og natten havde genvundet deres herredømme. Imidlertid dalede månen og var i begreb med at gå ned. Jeg holdt ikke af at sidde i kulde og mørke og bestemte mig derfor til at lægge mig påklædt på sengen. Jeg forlod vinduet og gik hen over gulvtæppet, måske med lidt støj; da jeg bukkede mig ned for at tage mine sko af, blev der banket sagte på døren.

"Vil man mig noget?" spurgte jeg.

"Er De oppe?" spurgte den stemme, jeg ventede at høre, nemlig min herres.

"Ja, sir."

"Og påklædt?"

"Ja."

"Så kom ud – men sagte!"

Jeg adlød. Mr. Rochester stod i galleriet med et lys i hånden.

"Jeg behøver Dem," sagde han. "Følg med denne vej ... men gør ingen støj. De skal ikke forhaste Dem."

Mine sko var tynde; jeg kunne snige mig hen over måtterne så lydløst som en kat. Han gik op ad galleriet og trappen og standsede i den mørke, lave korridor i den skæbnesvangre tredje etage; jeg havde fulgt ham og stod ved hans side.

"Har De en svamp i Deres kammer?" spurgte han hviskende.

"Ja, sir."

"Har De ingen oplivende midler – lugtesalt, for eksempel?"

"Jo."

"Gå tilbage og hent begge dele."

Jeg vendte om, opsøgte svampen på min servante; saltene i min kommode og tilbagelagde atter vejen op til korridoren ovenpå. Han stod endnu og ventede. I hånden holdt han en nøgle, som han stak i låsen på en af de små, sorte døre, men inden han drejede den om, holdt han inde og spurgte:

"De bliver ikke syg ved synet af blod?"

"Det tror jeg ikke; men endnu har jeg aldrig lejlighed til at erfare det."

Det gøs i mig, da jeg svarede, men jeg forrådte ingen svaghed.

"Giv mig Deres hånd," sagde han. "Vi må ikke risikere, at De besvimer."

Jeg lagde mine fingre i hans.

"Varm og rolig," bemærkede han, hvorpå han drejede nøglen om og åbnede døren.

Jeg så et værelse, som jeg mindedes at have set før, den dag nemlig, da mrs. Fairfax viste mig omkring i hele huset. Det var med tapetserier, men tapeterne var nu rullet op på den ene side, og jeg bemærkede en dør, som dengang havde været skjult. Denne dør stod åben; i sideværelset var der lys, og jeg hørte en knurrende lyd, som lignede en tirret hunds. Mr. Rochester satte lyset fra sig med ordene: "Bliv her et øjeblik", og gik ind i det indre kammer. Et latterudbrud hilste hans indtræden; i begyndelsen var det larmende, men hendøde snart i Grace Pooles eget spøgelsesagtige "Ha, ha! *Hun* var altså der!" – Han

syntes at ordne noget derinde, men uden at tale, skønt jeg hørte en dæmpet stemme tiltale ham; han kom ud og lukkede døren efter sig.

"Kom her, Jane!" sagde han, og jeg gik omkring til den indre side af en stor seng, som med sine tiltrukne gardiner skjulte en betydelig del af værelset. En lænestol stod ved hovedgærdet; i den sad en mand, fuldt påklædt med undtagelse af frakken. Han var ganske stille, hans hoved var bøjet tilbage og hans øjne lukkede. Mr. Rochester holdt lyset hen over ham; i det blege og tilsyneladende livløse ansigt genkendte jeg – den fremmede, mr. Mason; jeg så også, at linnedet på den ene side og det ene ærme var gennemtrukket af blod.

"Hold lyset," sagde mr. Rochester, og jeg tog det. Han hentede nu et vandfad fra servanten. "Dette med," tilføjede han. Jeg adlød. Han tog svampen, dyppede den og vædede det ligblege ansigt; derpå forlangte han min lugteflaske og holdt den under sin gæsts næse. Straks efter åbnede mr. Mason øjnene og stønnede. Mr. Rochester åbnede den såredes skjorte, og jeg så, at armen og skulderen var forbundet; han vaskede blodet af, som dryppede rigeligt ned på gulvtæppet.

"Er der fare for mit liv?" mumlede Mason.

"Puh! Nej – Det er kun en skramme! Vær ikke så modfalden, mand – tag det koldblodigt – jeg skal hente en doktor til dig, og jeg håber, du vil kunne tåle at blive flyttet i morgen. Jane!"

"Sir?"

"De må nu blive en time, måske to, i værelset her hos denne gentleman og afvaske blodet, som De har set mig gøre det, når det kommer igen; føler han sig mat, holder De det glas vand, der står på servanten, til hans læber og Deres flakon under hans

næse. De må ikke tale til ham under noget påskud, og – Richard – dit liv svæver i fare, hvis du taler til hende! Åbner du læberne eller tillader dig den mindste bevægelse, står jeg ikke inde for følgerne."

Den stakkels mand stønnede atter; han så ud som om han ikke turde røre et lem. Frygt, enten for døden eller noget andet, syntes næsten at have lammet ham. Mr. Rochester stak mig den nu blodige svamp i hånden, og jeg begyndte at bruge den, som han havde gjort. Han så til et halvt minut og forlod derpå kammeret med de ord: "Husk vel på – ingen talen til ham!" Det var en sælsom fornemmelse, der greb mig, da nøglen hvinede i låsen og lyden af hans skridt ophørte.

Her var jeg da på tredje etage, indelukket i en af dens mystiske celler, med nat omkring mig, med en bleg og blodig fremmed under mine hænder og øjne, kun ved en eneste dør afsondret fra en morderske: ja – det var en rædsom tanke – det øvrige kunne jeg udholde; men jeg gøs ved forestillingen om at Grace Poole kunne fare ud og styrte sig over mig.

Men jeg måtte blive på min post. Jeg måtte iagttage dette spøgelsesagtige fysiognomi, disse blå, stumme læber, som et forbud havde forseglet, disse øjne, der snart lukkede, snart åbnede sig, snart svævede om i værelset, snart fæstede sig på mig, og alt dette med et mat, glasagtigt udtryk, som hidrørte fra rædsel. Jeg måtte atter og atter dyppe min hånd i det røde vand for at afvaske det dryppende og levrede blod. Jeg måtte se det upudsede lys brænde dybere og dybere ned i stagen under min beskæftigelse, skyggerne blive mørkere på det gamle tapet rundt om mig og skælvede på en sælsom måde over dørene på et stort, lige foran mig stående skab, hvis front, der var afdelt i

tolv paneler, bar hovederne af de tolv apostle, ét i hvert panel, og øverst, oven over dem alle, et ibenholtskrucifix og en døende Kristus.

Alt som det uvisse skær fra lyset snart spillede med det ene, snart med det andet panel, var det snart den skæggede læge Lukas, der rynkede panden, snart Johannes' lange hår, der bølgede, snart Judas' djævelske træk, der voksede frem af panelet og syntes at samle liv for at åbenbare løgneren, Satan selv, i hans underordnede form.

Midt under alt dette måtte jeg lytte til det vilde rovdyrs eller den trolds bevægelser, der lurede i hulen, som stødte op til værelset. Men siden mr. Rochesters bortgang syntes en hemmelig indflydelse at have besejret det; i hele den lange tid hørte jeg det kun tre gange – i lyden af skridt, i en flygtig fornyelse af den snerrende hundeknurren, og endelig i en dyb, menneskelig stønnen.

Mine egne tanker plagede mig også. Hvad var det for en brøde, der boede, legemliggjort, i denne ensomme bygning og hverken kunne bandlyses eller underkues af ejeren? Hvad var det for en skabning, som, maskeret under en sædvanlig kvindelig form, snart lo som en spottende dæmon, snart hylede som en ådselsporende rovfugl?

Og den mand, jeg bøjede mig over – denne hverdagsagtige, fredelige fremmede – hvorledes var han blevet indviklet i denne rædselsvæv? Hvorfor havde furien valgt ham til sit offer? Hvad havde bevæget ham til at søge op i denne afdeling af huset på en tid, da han burde have ligget roligt i sin seng? Jeg havde hørt mr. Rochester anvise ham et værelse nedenunder – hvad havde bragt ham herop? Og hvorfor var han nu så tam under den vold,

der var blevet ham tilføjet? Hvorfor underkastede han sig så roligt den tavshed, mr. Rochester havde pålagt ham? Hvorfor pålagde mr. Rochester ham denne tavshed? Hans gæst var blevet voldeligt overfaldet, mod hans eget liv var der ved en tidligere lejlighed begået et forbryderisk attentat; og begge disse forsøg ville han neddysse og tilsløre med hemmelighedens kåbe! ... Mr. Mason, så jeg, rettede sig efter mr. Rochester; dennes kraftige vilje holdt hans modstand i lænker; de få ord, der var blevet vekslet mellem dem, forvissede mig om det. Det var klart, at den enes passive temperament under deres tidligere omgang havde været vant til at beherskes af den andens aktive energi; hvoraf kom da mr. Rochesters angst, da han erfarede mr. Masons ankomst? Hvorfor havde den fredelige fremmedes blotte navn for få timer siden gjort et indtryk på ham som en lynstråle på en egestamme?

O, jeg kunne ikke forglemme hans blik og hans bleghed, da han hviskede: "Jane, et slag – et slag har ramt mig, Jane!" Jeg kunne ikke glemme hans arms skælven, da den hvilede på min skulder, og det var ingen ubetydelighed, der således formåede at bøje Fairfax Rochesters jernkarakter og ryste hans robuste legeme.

"Når vil han dog komme! Når vil han dog komme!" skreg det i mit indre, alt som natten slæbte sig langsomt frem og min blødende patient sygnede mere og mere hen, og der hverken indfandt sig undsætning eller daggry. Jeg havde atter og atter holdt vandet til Masons hvide læber, atter og atter anvendt det oplivende salt; mine bestræbelser syntes at være frugtesløse; hvad enten det nu åndelige eller legemlige lidelser, eller

blodtabet, eller alle tre omstændigheder i forening – nok, hans kræfter svandt mere og mere.

Han stønnede så svagt og så så mat, fortabt ud, at jeg frygtede for at se ham dø mellem mine hænder – og jeg turde ikke engang tale til ham!

Endelig gik lyset ud, og da det slukkedes, så jeg grå, lysstriber spille på sengegardinerne: Daggryet nærmede sig altså. Straks efter hørte jeg Pilot gø fra sit afsidesliggende hus nede i gården: håbet vaktes atter til live. Det var heller ikke ugrundet: fem minutter efter sagde lyden af nøglen i låsen mig, at jeg ville blive afløst. Min vagt havde næppe varet i to timer; mangen en uge har forekommet mig kortere.

Mr. Rochester trådte ind, og med ham den læge, han havde hentet.

"Nå, Carter, rask til værket!" sagde han til denne. "Jeg giver Dem kun en halv time til at undersøge såret, forbinde det og tvinge patienten ned af trapperne."

"Men kan han flyttes, sir?"

"Det er der ingen tvivl om; det har intet at betyde ... han er nervesvag og der må sættes mod i ham. Se selv!"

Mr. Rochester trak de tykke gardiner til side og rullede jalousierne op for at indlade så meget dagslys som muligt. Jeg blev overrasket og glade ved at se, hvor vidt morgenen var skredet frem; rosenrøde striber begyndte at vise sig i østen. Derpå nærmede han sig Mason, som kirurgen allerede var i færd med.

"Nå, min gode ven, hvordan har du det?" spurgte han.

"Jeg frygter for, det er ude med mig," hviskede patienten.

"Vist ikke – kun mod! Om fjorten dage vil du være lige så rask og rørig som før; du har mistet lidt blod, det er det hele. Carter, forvis ham om, at der er ingen fare."

"Det kan jeg gøre med god samvittighed," svarede lægen, som nu havde løst bandagerne. "Jeg ønsker blot, jeg var kommet noget tidligere, han ville da ikke have mistet så meget blod. Men hvad er dette? Kødet på skulderen er ikke blot skåret, det er revet … se, dette sår er ikke blevet bibragt med en kniv, der har været tænder her!"

"Hun bed mig," mumlede den syge, "hun kradsede og bed mig som en tigerinde, da Rochester vristede kniven fra hende."

"Du skulle ikke have givet dig … du skulle have taget fat på hende straks," sagde mr. Rochester.

"Men hvad kunne der gøres under sådanne omstændigheder?" indvendte Mason. "Oh, det var frygteligt!" tilføjede han gysende. "Og jeg ventede det ikke, hun så så rolig ud i begyndelsen."

"Jeg advarede dig," var hans vens svar; "jeg sagde: vær på din post, når du kommer hende nær. Du kunne desuden gerne have ventet til i morgen og være gået herop i mit selskab … det var den rene dårskab at vove det ved nattetide og alene."

"Jeg troede, jeg måske kunne udvirke noget godt."

"Du troede! Du troede! Jeg kan blive mere end utålmodig over den passiar … men du har lidt og vil sandsynligvis lide endnu mere, fordi du ikke følger mine råd; derfor vil jeg ti. Carter – skynd Dem! skynd Dem! Solen vil snart være oppe, og jeg må have ham herfra."

"Straks, sir; skulderen er jeg færdig med. Jeg må nu undersøge det andet sår – her i armen: det lader også til, hun

har haft sine tænder her!"

"Hun sugede blodet; hun sagde, hun vil udtørre mit hjerte," sagde Mason.

Jeg så mr. Rochester gyse; et forunderligt udtryk af modbydelighed, rædsel og had fortrak hans ansigtsmuskler, indtil han næsten blev ukendelig; men han sagde blot:

"Ti med det, Richard, og bryd dig ikke om hendes væven … gentag det ikke!"

"Jeg ville ønske, jeg kunne glemme det."

"Det vil du, når du er ude af landet. Når du kommer tilbage til Spanish Town, kan du tænke dig hende som død og begravet … eller rettere, du behøver slet ikke at tænke på hende."

"Det er mig umuligt at forglemme denne nat."

"Det er ikke umuligt; vis dog nogen sjælsstyrke, mand! For to timer siden troede du, du var så død som en sild, og nu er du oprømt og kan lade tungen løbe. Så! Nu er Carter næsten færdig med dig; jeg skal sørge for resten i en håndevending. Jane!" (det var første gang han henvendte sig til mig, siden sin indtræden.) "Tag denne nøgle; gå ned i mit sovekammer og derfra lige ind i mit påklædningsværelse; åbn den øverste skuffe i garderoben og tag en ren skjorte og et halstørklæde … bring dem herop, og skynd dig!"

Jeg gik, opsøgte det gemmested, han havde omtalt, fandt de forlangte artikler og vendte tilbage med dem.

"Gå nu," sagde han, "om på den anden side af sengen, mens jeg ordner hans toilette, men forlad ikke værelset; jeg behøver måske seneste Deres tjeneste igen."

Jeg trak mig tilbage.

"Var der nogen på benene dernede, Jane?" spurgte mr. Rochester straks efter.

"Nej, sir, alt var stille."

"Så vil heller ikke en sjæl mærke din afrejse, Dick, og det er bedst både for din egen skyld og for det stakkels væsens derinde. Jeg har gjort alt for at undgå offentlighed i det kapitel, og det ville ærgre mig, hvis det ikke lykkedes mig til enden. Hjælp ham vesten på, Carter! – Hvor har du gjort af din kappe? Jeg ved, du kan ikke rejse en mil uden den i dette kolde klima. I dit værelse? ... Jane, spring ned i mr. Masons kammer – det, der støder op til mit – og hent en kappe, som du vil finde liggende der."

Jeg ilede atter ned og kom atter tilbage med en vid og tung overkappe, der var foret og kantet med pelsværk.

"Nu har jeg endnu et ærinde for Dem," sagde min utrættelige herre. "De må ned i mit kammer igen. Hvor det er en lykke, at De er skoet med fløjl, Jane – et plumpbenet sendebud ville have gjort mere skade end gavn ved denne lejlighed. I den mellemste skuffe i mit toiletbord vil De finde en lille flaske og et glas – bring mig dem gesvindt!"

Jeg fløj derned og op igen med det forønskede.

"Det er godt! Nu vil jeg tage mig den frihed, doktor, at give vor patient en dosis på mit eget ansvar. Denne essens fik jeg i Rom af en italiensk markedsgøgler – en fyr, som De ville have sparket efter, Carter! Det er ikke noget, man tør bruge på må og få, men det er godt ved visse lejligheder ... som nu, for eksempel. Jane, en smule vand!"

Han holdt det lille glas frem, og jeg fyldte det halvt.

"Det er nok – væd nu randen fra flakonen."

Det gjorde jeg; han aftalte tolv dråber af det karmoisinrøde fluidum og rakte mr. Mason det.

"Drik, Richard: det vil for en times tid eller lidt længere give dig det mod og mandshjerte, du savner."

"Men vil det ikke gøre skade? ... Brænder det ikke?"

"Drik! Drik! Drik!"

Mr. Mason adlød, fordi det tydeligvis ville være frugtesløst at vægre sig. Nu var han fuldstændig påklædt; han så endnu bleg ud, men ethvert spor af blod var borte. Mr. Rochester lod ham sidde i tre minutter efter at han havde taget dråberne, derpå tog ham om armen med ordene:

"Nu er jeg vis på, du kan gå på dine ben – forsøg det!"

Patienten rejste sig.

"Carter, tag ham under den anden skulder! Nu muntert, Richard ... sæt dig i gang ... sådan!"

"Jeg føler mig bedre," bemærkede mr. Mason.

"Det vidste jeg i forvejen. Gå nu foran os til bagtrappen, Jane; luk døren op til sidegangen i og sig til kusken, der holder med postvognen nede i gården – eller udenfor måske, for jeg forbød ham at køre ind over brostenene med de raslende hjul – at han må holde sig rede; nu kommer vi ... og hvis der skulle være nogen anden dernede, Jane, så kom tilbage til foden af trappen og giv os et vink om det ved at hoste."

Klokken kunne vel være halv seks, og solen var ved at stå op; men endnu var der stille og mørkt i køkkenet. Døren i sidegangen var låset; jeg åbnede den med så lidt støj som muligt; i gården var der ingen at se, men porten stod åben, og udenfor holdt en postvogn forspændt med to heste. Kusken sad allerede på bukken. Jeg nærmede mig og sagde til ham, at

herrerne var på vej; han nikkede. Derpå så jeg mig forsigtigt om og lyttede. Overalt var der roligt og stille; gardinerne var endnu ikke rullet op i borgestuen; små fugle begyndte netop at kvidre i de med en blomstersne dækkede træer i frugthaven, hvis grene hang lig hvide guirlander ud over muren, der begrænsede den ene side af gården; i stalden hørtes hestene fra tid til anden at stampe og snøfte; ellers herskede der stilhed overalt.

Nu kom herrerne til syne. Ledet af mr. Rochester og lægen, syntes mr. Mason at bevæge sig med temmelig lethed. De hjalp ham op i vognen, som også Carter besteg.

"Pas godt på ham," sagde mr. Rochester til den sidstnævnte, "og behold ham i Deres hus, til han er fuldkommen restitueret. I morgen eller overmorgen skal jeg ride derover og se, hvordan han har det. Hvordan befinder du dig nu, Richard?"

"Den friske luft opliver mig, Fairfax."

"Lad vinduet stå åbent på denne side, Carter; det blæser ikke i dag. – Farvel, Dick!"

"Fairfax –"

"Ja, hvad vil du?"

"Hav omhu for hende – lad hende blive behandlet så godt som muligt, lad hende –"

Han holdt inde og brast i gråd.

"Jeg gør mit bedste; det har jeg gjort, det vil jeg gøre," var svaret.

Han lukkede vogndøren, og ekvipagen satte sig i bevægelse.

"Gud give, alt dette havde ende!" tilføjede mr. Rochester, idet han lukkede og spærrede den svære gårdport. Derpå gik han med langsomme skridt og en adspredt mine hen imod en dør i muren, der begrænsede frugthaven. Jeg, som antog, at jeg nu

var overflødig, gjorde mine til at vende tilbage til mit værelse, da jeg atter hørte ham kalde:

"Jane!"

Han havde åbnet døren og stod og ventede på mig.

"Følg med mig et par minutter, hvor man ånder lidt friere," sagde han. "Dette hus er et sandt fangetårn, føler De det ikke også således?"

"Det er en prægtig bygning, sir."

"Uerfarenhedens tåge tilslører Deres øjne," svarede han. "De ser det gennem et unaturligt medium; De kan ikke opdage, at forgyldningen er skimmel og silkedraperierne spindelvæv, at marmoret er smudsig skifersten og de polerede møbler spåner og barkaffald. Men *her*" – han pegede på den løvrige plet, vi betrådte – "er alt virkeligt, sødt og rent."

Han gik ned ad en gang, hvis ene side var flankeret af buksbom, æble-, pære- og kirsebærtræer og den anden af allehånde gammeldags blomster: stokroser, kaprifolium, ambra, lupiner og nelliker. De var så friske som en række af aprilbyger, fulgt af en elskelig forårsmorgen kunne gøre dem: solen tittede op over den østlige horisont, og dens glans illuminerede de duggede frugttræer og de rolige gange under dem.

"Jane, vil De have en blomst?"

Han brød en halvudsprunget rose af, den første på busken, og rakte mig den.

"Tak, sir."

"Kan De lide denne solopgang, Jane? Denne himmel med de høje, lyse skyer, som vil smelte bort, alt som dagen bliver varmere – denne milde, balsamiske atmosfære?"

"Ja, sir, det holder jeg ubeskrivelig meget af."

"De har oplevet en sælsom nat, Jane"

"Det har jeg, sir."

"Og det har gjort Dem bleg ... Var De bange, da jeg lod Dem være alene med Mason?"

"Jeg var bange for, at der skulle komme nogen ud af det indre værelse."

"Jeg havde låset døren – jeg havde nøglen i min lomme. Jeg ville have været en skødesløs hyrde, om jeg havde efterladt mit lam – mit yndlingslam – forsvarsløst så nær ved ulvehulen. De var sikker."

"Skal Grace Poole blive ved at bo her, sir?"

"Ja – bryd Dem ikke om hende, Jane; slå hende ud af Deres tanker!"

"Men jeg synes, at Deres liv næppe kan være sikkert, så længe hun bliver."

"Frygt ikke – jeg skal vogte mig."

"Er den fare, De var så bekymret for i aftes, forbi nu, sir?"

"Det kan jeg ikke sige, førend Mason er ude af England – og da kun måske. At leve, Jane, er for mig det samme som at stå på en kraterskorpe, der kan briste og sprude ild, hvad øjeblik det skal være."

"Men mr. Mason synes at være let at lede. Deres indflydelse over ham er stor, sir; han vil aldrig trodse Dem eller skade Dem med forsæt."

"Åh nej, Mason vil hverken trodse mig eller skade mig med vidende og vilje – men han kan, uden at have det til hensigt, ved et eneste ubetænksomt ord for stedse berøve mig, om end ikke livet, så dog min lykke"

"Sig ham, at han må være forsigtig, sir; lad ham vide, hvad De frygter for, og vis ham, hvorledes han kan afvende faren."

Han lo sardonisk, greb hastigt min hånd og skød den lige så hastigt fra sig.

"Kunne jeg gøre det, enfoldige pige, hvor ville da faren være? Borte i et nu. Lige siden jeg lærte Mason at kende, har jeg blot behøvet at sige til ham: "Gør det!" og det er blevet gjort. Men i dette tilfælde kan jeg ikke befale over ham, jeg kan ikke sige: "Vogt dig for at skade mig, Richard", for nødvendigheden byder mig at lade ham være uvidende om, at jeg *kan* skades. De gør store øjne ... jeg skal gøre dem større. De er min lille veninde, er De ikke?"

"Jeg holder af at tjene Dem, sir, og adlyde dem i alt, hvad der er ret."

"Netop; det ved jeg De gør. Jeg ser ægte tilfredshed i Deres gang og mine, i Deres øjne og ansigt, når De hjælper og behager mig – når De arbejder for og med mig i alt, hvad der er ret, som De siger; for hvis jeg bød Dem at gøre, hvad De anså for uret, ville der ingen letfodet løben, ingen nemfingret hurtighed, intet livligt blik være. Da ville min veninden vende sig om imod mig, rolig og bleg, og sige: "Nej sir, det er umuligt; jeg kan ikke gøre det, for det er uret," og forblive ubevægelig som en fiksstjerne. Godt, også De har magt over mig og kan skade mig; dog tør jeg ikke vise Dem, jeg kan såres, for da ville De, hvor tro og venligsindet De end er, gennembore mig straks."

"Har De ikke mere at befrygte af mr. Mason end af mig, sir, er De sikker."

"Gud give, det var så vel! Her er et lysthus, Jane – sæt Dem!"

Lysthuset var en dyb niche i muren, beklædt med vedbend og forsynet med en græsbænk. Mr. Rochester satte sig og lod plads stå åben for mig, men jeg blev stående foran ham.

"Sæt Dem!" gentog han. "Bænken er lang nok til to. De betænker Dem dog ikke på at tage plads ved min side, Jane? Er det uret?"

Jeg besvarede spørgsmålet ved at adlyde ham; jeg følte, at det ville være uklogt at vægre mig.

"Nu, min lille veninde, mens solen drikker duggen – mens alle blomsterne i denne gamle have vågner og udvider sig – mens fuglene henter morgenmad til deres små fra Thornfields marker, og bierne forretter deres første morgenpligter – vil jeg forelægge Dem en sag, som De må prøve at forestille Dem som Deres egen; men se først på mig og sig, at De føler Dem rolig, at de ikke frygter for, at jeg fejler ved at opholde eller at De fejler ved at blive."

"Nej, sir, jeg er tilfreds."

"Godt, Jane, kald nu Deres indbildningskraft til hjælp. Antag, at De ikke var en veloptugtet og bøjelig lille pige, hen en vild, fra barndommen af forvænt dreng. Tænk Dem i et fremmed, fjerntliggende land; forestil Dem, at De der begår en fejl, lige meget af hvilken beskaffenhed eller af hvilke bevæggrunde, men én, hvis følger varer ved gennem hele livet og forbitrer Dem hele Deres tilværelse. Mærk vel, jeg siger ikke forbrydelse; jeg taler ikke om at udgyde blod eller om nogen anden brødefuld handling, der gør gerningsmanden til en genstand for lovens hævn: mit ord var en *fejl*. Resultaterne af, hvad De har gjort, bliver Dem med tiden mere og mere utålelige; De tager forholdsregler for at råde bod på dem, usædvanlige

forholdsregler, men hverken ulovlige eller brødefulde. Dog – Deres elendighed varer ved, for håbet har forladt Dem; Deres sol bliver formørket ved middagstid, og denne formørkelse vil, føler De, ikke ophøre, førend solen går ned. Bitre og lave tankeforbindelser er blevet Deres hukommelses eneste næring, De flakker omkring og søger fred i landflygtighed, lykke i nydelser – jeg mener i hjerteløse, sanselige nydelser – den slags, der afstumper forstanden og dræber følelsen. Visnet på sjæl og hjerte kommer De hjem efter flere års frivilligt eksil; De stifter et nyt bekendtskab – lige meget hvorledes eller hvor; hos denne fremmede finder De mange af de gode og lyse egenskaber, De har søgt efter i tyve år og aldrig truffet på, og de er alle friske og sunde, uden plet eller lyde. Dette selskab opliver, genføder: De føler bedre dage komme tilbage – højere ønsker, renere følelser; De længes efter at begynde Deres liv forfra og at tilbringe de dage, De har tilbage, på en måde, som er et udødeligt væsen værdigere. Har De, for at opnå dette øjemed, ret til at overspringe en skranke, som skik og brug har indført – en rent konventionel hindring, som hverken Deres samvittighed helliger eller Deres dømmekraft billiger?"

Han holdt inde for at høre mit svar, men hvad skulle jeg sige? O, hvilken god ånd ville lægge mig dette svar i munden! – Tomme håb! Vestenvinden hviskede i vedbenden omkring mig, men ingen venlig Ariel lånte sin ånde som tunge; fuglene sang i trætoppene, men deres sang var ikke artikuleret, hvor sød den end var.

Mr. Rochester gentog sit spørgsmål:

"Er den omflakkende, sejlende mand, der nu angrer og søger efter hvile berettiget til at trodse verdens mening, for at knytte

denne venlige, blide, rene fremmede til sig for stedse, og derved sikre sin egen sindsro og livsforbedring?"

"Sir," svarede jeg, "en vandrers hvile eller en synders omvendelse bør aldrig bero på en medskabning. Mænd og kvinder dør; filosoffer farer vild i deres visdom; kristne fejler i godhed – hvis nogen, De kender, har lidt og syndet, da lad ham se højere op end til sine lige efter styrke til at vende om og trøst til lægedom."

"Men redskabet – redskabet! Gud, som gør værket, anordner redskabet. Jeg har selv – jeg tilstår det uden omsvøb – været en udsvævende, urolig mand, og jeg tror, jeg har fundet midlet til min helbredelse i –"

Han standsede; fuglene blev ved at kvidre, bladene at rasle. Jeg undrede mig næsten over, at de ikke ophørte med deres sange og deres hvisken for at opfange den tilståelse, der svævede på mr. Rochesters læber, men de måtte have ventet i mange minutter – så lang var den pause, der påfulgte. Endelig så jeg op på den dvælende skrifter; han betragtede mig med et stift blik.

"Min lille veninde," sagde han i en forandret tone, mens hans mine også undergik en forandring, for den mistede hele sin blide, venlige alvor og blev hård og sarkastisk. "De har bemærket min tilbøjelighed for miss Ingram; tror De ikke, hun ville blive mig en grundig reformatrice, hvis jeg ægtede hende?"

Han rejste sig, gik lige hen til den anden ende af gangen, og da han kom tilbage, nynnede han på en melodi.

"Jane, Jane," sagde han og standsede foran mig, "De er ganske bleg af Deres nattevågen – forbander De mig ikke, fordi jeg har forstyrret Deres ro?"

"Forbande Dem? Nej, sir!"

"Giv mig Deres hånd på det! Hvilke kolde fingre, de var varmere i nat, da jeg berørte dem ved døren til det hemmelighedsfulde kammer. Jane, hvornår vil De våge med mig igen?"

"Når det kan være til nytte, sir."

"For eksempel natten førend jeg gifter mig? Jeg er vis på, jeg ikke vil være i stand til at sove. Vil De love at sidde oppe hos mig og holde mig med selskab? Til Dem kan jeg tale om min elskværdige; for nu har De set hende og kender hende."

"Ja, sir."

"Hun er en sjælden én – er hun ikke?"

"Jo, sir."

"En rigtig patagonierinde, Jane: svær, brun og buttet, og med et hår, som damerne i Karthago må have båret i gamle dage. Gudsdød, der er Dent og Lynn inde i staldene! Gå ind, Jane – gå ind gennem lågen derhenne!"

Han gik til den ene, jeg til den anden side, og jeg hørte ham råbe i gården i en oprømt tone:

"Mason kom jer alle sammen i forkøbet i morges; han tog afsted førend solen stod op. Jeg var oppe klokken fire for at sige ham farvel."

6

Der ligger noget forunderligt i anelser! Det samme er tilfældet med sympatier og med forvarsler; og alle tre i forening udgør et mysterium, som menneskeheden endnu ikke har fundet nøglen til. Jeg har aldrig nogensinde leet af anelser, fordi jeg selv har haft mange sælsomme. Sympatier tror jeg på, for eksempel mellem fjerne, længe fraværende, for hinanden ganske fremmede slægtninge, til trods for hvis indbyrdes afsondring de godtgør enheden af den kilde, vi alle udleder vor oprindelse af. Og forvarsler er måske ikke andet end sympatier mellem naturen og mennesket.

Da jeg var en lille pige, ikke mere end seks år gammel, hørte jeg en aften Bessie Leaven fortælle Martha Abbott, at hun havde drømt om et barn, og at det at drømme om børn var et varsel om ulykke, enten for ens eget eller sin families vedkommende. Denne ytring ville jeg måske have glemt, hvis der ikke var påfulgt en omstændighed, som indgraverede den med uudslettelige træk i min hukommelse: Næste dag blev Bessie hentet hjem til sin lille søsters dødsleje.

I den senere tid havde jeg ofte tænkt på denne ytring og denne begivenhed; i hele den sidste uge var der næppe gået nogen nat hen uden at jeg havde drømt om et barn, som jeg snart vuggede i mine arme, snart gyngede på mit knæ, snart så lege med markblomster på en eng eller vaske sine små hænder i en kilde. Den ene nat græd dette barn, den anden lo det; snart klyngede det sig op til mig, snart løb det fra mig; men det lune være nu som det ville – i syv på hinanden følgende nætter

undlod det ikke at møde mig i det øjeblik, jeg betrådte søvnens land.

Jeg holdt ikke af denne gentagelse af den ene og samme idé – denne sælsomme fornyelse af ét og samme billede, og jeg befandt mig i en næsten feberagtig tilstand, hver gang det blev sengetid og visionens time nærmede sig. Det var fra mit selskab med dette barnefantom, jeg blev vækket den måneklare nat, da jeg hørte skriget, og det var om eftermiddagen næste dag, jeg blev kaldt ned til mrs. Fairfax' værelse, hvor en fremmed ventede mig og ønskede mig i tale. Da jeg trådte ind, fandt jeg en mand, hvis udseende syntes at røbe en gentlemans tjener; han var klædt i dyb sorg, og den hat, han holdt i hånden, var omviklet med flor.

"De husker mig vel næppe, miss," sagde han og rejste sig, "men mit navn er Leaven; jeg var kusk hos mrs. Reed, da De opholdt Dem i Gateshead for en otte-ni år siden, og der bor jeg endnu."

"Ah, Robert! Hvorledes har De det? Jeg husker Dem meget godt; De plejede at lade mig ride på miss Georginas sorte pony sommetider. Hvorledes har Bessie det? De er jo gift med Bessie?"

"Ja, miss; jeg takker, min kone er frisk og sund. Hun skænkede mig en lille for henved tre måneder siden – vi har tre nu – og både moder og barn er ved god helse."

"Og familien oppe i huset, Robert?"

"Det gør mig ondt, at jeg ikke kan sige det samme om dem, miss; der er svær bekymring i huset."

"Jeg håber dog ikke, nogen er død," sagde jeg med et blik på hans sorte dragt.

Også han så ned på det flor, han bar om hatten, og svarede:

"Mr. John døde i går otte dage i London."

"Mr. John?"

"Ja."

"Hvordan bærer hans moder den sorg?"

"Miss Eyre, jeg skal sige Dem: Det var ikke et almindeligt tilfælde; han har ført et vildt, udsvævende liv. I de sidste tre år gik der mange slemme historier om ham, og hans død var oprørende."

"Jeg hørte af Bessie, at han ikke opførte sig, som han burde."

"Som han burde? Nej, værre kunne han ikke opføre sig, han ødelagde sit helbred og sin formue mellem de værste mandfolk og de værste fruentimmer. Han kom i gæld og blev sat i slutteriet; hans moder hjalp ham ud to gange, men næppe var han blevet fri, førend han begyndte igen, hvor han slap. Hans forstand var ikke stærk; de kæltringer, han omgikkes, sugede ham ud, til han var blank og bar. Han kom til Gateshead for en tre ugers tid siden og ville have, fruen skulle overlade ham alt. Hun afslog det; hun havde allerede sat mere til på ham end hun havde råd til. Han måtte derfor rejse tilbage igen, og det første, vi hørte til ham derefter, var det, at han var død. Hvordan han døde, må Gud vide – det hedder sig, han tog livet af sig selv."

Jeg forstummede; det var en frygtelig nyhed.

Robert Leaven vedblev:

"Fruen havde skrantet i nogen tid, hun var blevet svært fø'r, men der var ingen helse i hendes fø'rhed, og hendes idelige pengetab og frygt for fattigdom gnavede på hende bestandig. Efterretningen om mr. Johns død og måden, det var sket på, kom for pludseligt; det medførte en krise. I tre dage lå hun til

sengs uden at tale, men i tirsdags lod det til at være lidt bedre med hende, hun syntes at ønske noget og blev ved at mule og gøre tegn til min kone. Først i går morges troede Bessie at forstå, at det var Deres navn, hun udtalte, og endelig fik hun de ord frem: "Bring mig Jane – hent Jane Eyre; jeg vil tale med hende." Bessie er ikke vis på, hun var ved sin fulde samling eller mente noget med, hvad hun sagde; men hun talte til miss Reed og miss Georgina om det og rådede til at lade Dem hente. I førstningen slog de det hen, men deres moder blev så urolig og råbte "Jane, Jane!" så mange gange, at de endelig gav deres samtykke til det. I går tog jeg hjemmefra, og hvis De kan gøre Dem færdig til i morgen tidlig, miss, skal det være mig kært at befordre Dem tilbage til Gateshead."

"Ja, Robert, jeg skal være færdig; jeg tror, jeg bør se mrs. Reed."

"Det tror jeg også, miss. Bessie sagde, hun var vis på, at De ikke ville vægre dem, men jeg formoder, De må bede om lov først, inden De rejser?"

"Ja, og det vil jeg gøre straks."

Efter at have vist ham ind i borgestuen og anbefalet ham til Johns kone og til John selv, gik jeg min vej for at opsøge mr. Rochester.

Han var ikke i nogen af salene nedenunder; han var ikke i gården, i staldene eller på marken. Jeg spurgte mrs. Fairfax, om hun havde set ham; – ja, hun troede, han spillede billard med miss Ingram. Jeg hastede op til billardværelset; lyden af karambolerende baller og stemmer forkyndte, at mrs. Fairfax havde ret i sin formodning: Mr. Rochester, miss Ingram, begge misserne Eshton og deres beundrere var alle beskæftiget med

spillet. Der krævedes mod til at forstyrre et så interessant parti, men mit ærinde kunne ikke opsættes; jeg nærmede mig derfor husherren, som stod ved miss Ingrams side. Hun vendte sig om ved lyden af mine skridt og så stolt ned på mig; hendes øjne syntes at spørge: "Hvad kan det krybende kreatur ville nu?" og da jeg i en dæmpet tone sagde: "Mr. Rochester", gjorde hun en bevægelse, som om hun følte sig fristet til at beordre mig ud af værelset. Jeg husker endnu hendes udseende – det var yndigt og frapperet; hun bar en morgenrobe af himmelblåt crepe; et skærf af samme farve smykkede hendes hår. Hun havde været lutter liv under spillet, og opirret stolthed formildede ikke det fyrige, heftige udtryk i hendes mine.

"Vil den person Dem noget?" sagde hun til mr. Rochester, og denne vendte sig om for at se, hvem personen var. Han gjorde en besynderlig grimasse – en af hans sælsomme, tvetydige frustrationer – kastede sin kø fra sig og fulgte mig ud fra værelset.

"Nå, Jane?" sagde han, idet han lænede sig med ryggen mod skolestuens dør, som han havde lukket efter sig.

"Jeg ønsker, med Deres tilladelse, sir, at tage bort en uge eller to."

"Hvorfor? – Hvorhen?"

"For at besøge en syg dame, der har sendt bud efter mig."

"Hvilken syg dame? Hvor bor hun?"

"I Gateshead, i –shire."

"–shire? Det er jo mindst hundrede mile herfra. Hvem kan det være, der opfordrer folk så langt borte til at besøge sig?"

"Hendes navn er Reed, sir – mrs. Reed."

"Reed i Gateshead? Der var en Reed engang i Gateshead, en øvrighedsperson."

"Det er hans enke, sir."

"Hvad kan De have at bestille med hende? Hvor kender De hende fra?"

"Mr. Reed var min onkel – min moders broder."

"Fanden heller! Det har De jo aldrig ymtet et ord om – De har jo altid sagt, De havde ingen familie."

"Ingen, der vil vedkende sig mig, sir. Mr. Reed er død, og hans enke forskød mig."

"Hvorfor?"

"Fordi jeg var fattig og faldt hende til besvær, og fordi hun ikke kunne lide mig."

"Men Reed efterlod børn – De må have fætre og kusiner! Sir George Lynn talte endnu i går om en Reed fra Gateshead – som han betegnede som en af de største slyngler i London, og Ingram omtalte en Georgina Reed fra samme sted, som blev højligt beundret i byen for et år siden eller to."

"John Reed er også død, sir; han ruinerede sin egen og for en del også sin families formue, og man siger, han skal have begået selvmord. Denne efterretning rystede hans moder i den grad, at hun blev ramt af et apoplektisk slag."

"Og hvad godt kan De gøre hende? Nonsens, Jane! Det kunne aldrig falde mig ind at rejse hundrede mil for at besøge en gammel kone, som formodentlig vil være hensovet, inden De får hende at se. Desuden siger De, hun forskød Dem."

"Ja, sir, men det er længe siden, og hendes omstændigheder var ganske anderledes dengang. Jeg kunne ikke være rolig, hvis jeg nu var døv for hendes ønsker."

"Hvor længe bliver De borte?"

"Så kort som muligt, sir."

"Lov mig, at det kun skal vare en uge."

"Jeg vil nødig give mit ord fra mig; jeg kunne blive tvunget til at bryde det."

"I hvert tilfælde kommer De tilbage. De vil ikke under noget som helst påskud lade Dem bevæge til at opslå Deres bolig hos hende for bestandig?"

"O nej, jeg skal visselig komme tilbage, hvis alt går godt."

"Hvem ledsager Dem? De vil dog ikke kunne rejse hundrede mil alene?"

"Nej, sir, hun har sendt sin kusk efter mig."

"En pålidelig person?"

"Ja, sir, han har tjent i familien i ti år."

Mr. Rochester syntes at tænke efter.

"Hvornår agter De at tage herfra?"

"I morgen tidlig, sir."

"Godt, men De må være forsynet med penge; De kan ikke rejse uden penge, og jeg tvivler på, at De har mange – endnu har jeg intet honorar givet Dem. – Hvor meget ejer De i verden, Jane?" spurgte han smilende.

Jeg tog min pung frem; det var en mager tingest.

"Fem shilling, sir."

Han tog pungen, rystede dens indhold ud i sin flade hånd, og en indre latter rystede hans lunger, idet han beskuede det, ret som om dets ringhed morede ham. Derpå tog han sin tegnebog op af lommen.

"Her," sagde han og tilbød mig en banknote; den var på halvtreds pund, og han skyldte mig kun femten. Jeg sagde ham,

at jeg ingen penge havde at give igen.

"Jeg vil ingen have igen, det ved De. Tag Deres løn!"

Jeg vægrede mig ved at modtage mere end hvad jeg havde til gode. I begyndelsen rynkede han panden, men derpå sagde han, som om noget pludselig faldt ham ind:

"De har ret! Det er det rigtigste, at De ikke får det hele nu; havde De halvtreds pund, ville De måske blive borte i tre måneder. Her er ti – er det ikke en vældig mængde?"

"Jo, sir, men nu skylder De mig fem."

"Så kom tilbage efter dem. Jeg er Deres bank for fyrre pund."

"Mr. Rochester, det er lige så godt, at jeg nu, da jeg har lejlighed til det, omtaler et andet anliggende."

"Et andet anliggende? ... Nå, jeg er nysgerrig efter at høre det."

"De har så godt som meddelt mig, sir, at De ville gifte Dem om føje tid."

"Ja, hvad så?"

"I så fald bør Adele sættes i en skole. Jeg er overbevist om, at De indser nødvendigheden af det."

"For at bringe hende af vejen for min brud, der ellers turde svinge herskerstaven over hende på en måske lidt for energisk måde? Der er forstand i det vink; Adele må, som De siger, sættes i skole, og De naturligvis marchere lige – Fanden i vold?"

"Det håber jeg ikke, sir, men jeg må se mig om efter en anden plads et sted."

"Begribeligvis!" udbrød han i en tone og med en fordrejelse af ansigtstrækkene, der var lige så fantastisk som latterlig. Han betragtede mig et øjeblik tavs.

"Jeg formoder, De vil anmode den gamle madam Reed eller misserne, hendes døtre, om at skaffe Dem denne plads?"

"Nej, sir, den fod, jeg står på med mine slægtninge, forbyder mig at bede dem om villigheder – men jeg vil avertere i bladene."

"De vil spadsere op ad Ægyptens pyramider!" brummede han. "Averter i bladene, om De tør! Jeg ville ønske, jeg kun havde budt Dem en guinea i stedet for ti pund. Giv mig tilbage, Jane; jeg har brug for dem."

"Det har jeg med, sir," svarede jeg og holdt mine hænder og min pung bag ved mig. "Jeg kan ikke undvære pengene på nogen måde."

"Lille gnierske!" sagde han, "som nægter mig en håndsrækning i nøden! Giv mig fem pund, Jane!"

"Ikke fem shilling, sir – ikke fem pence!"

"Lad mig blot se på mønten."

"Nej, sir, jeg kan ikke stole på Dem."

"Jane!"

"sir?"

"Lov mig én ting."

"Jeg vil love Dem alt, hvad jeg tror mig i stand til at kunne holde."

"Lov mig, at De ikke vil avertere i bladene, men betro mig omsorgen for at skaffe Dem en plads. Jeg skal nok finde en til Dem med tiden."

"Det ville netop glæde mig, sir, og jeg lover det med glæde, hvis De til gengæld giver mig Deres ord på, at Adele og jeg kommer vel ud af huset, inden Deres brud betræder det."

"Javist! Javist! Det giver jeg Dem mit ord på. De rejser altså i morgen?"

"Ja, sir, tidligt."

"Kommer De ned i salen efter bordet?"

"Nej, jeg må træffe mine forberedelser til rejsen."

"Så vi to må nu tage afsked med hinanden for en kort tid?"

"Jeg kan ikke indse andet, sir."

"Hvorledes plejer folk at udføre en sådan afskedsceremoni, Jane? Lær mig det; jeg er ikke ganske hjemme i de dele."

"De siger farvel ... eller bruger en anden form, hvilken de nu selv foretrækker."

"Lad høre da! Lad høre!"

"Farvel så længe, mr. Rochester."

"Skal jeg svare?"

"Det samme, hvis De synes."

"Farvel så længe, miss Eyre ... Er det det hele?"

"Ja"

"Det er forbistret knapt, efter mine begreber, og tørt, og uvenligt. Jeg ville foretrække noget mere, et lille tillæg til den form. Om vi nu tog hinanden i hænderne, for eksempel? Men nej – det ville heller ikke tilfredsstille mig. Så De vil ikke gøre mere end blot sige "Farvel", Jane?".

"Det er nok, sir; der kan ligge lige så megen god vilje i ét hjerteligt ord som i mange."

"Måske; men det er goldt og koldt, det Farvel!"

"Hvor længe monstro han vil stå der med ryggen mod døren!" tænkte jeg ved mig selv. "Jeg ville gerne begynde at pakke."

Bordklokken ringede nu, og han fo'r pludselig ud, uden at ytre en stavelse mere. Jeg så ham ikke igen ikke hele den dag og

var borte næste morgen, inden han var kommet op.

Jeg ankom til logen i Gateshead henved klokken fem om eftermiddagen den første maj; her gik jeg ind, inden jeg begav mig op til hall'en. Den var ren og net, vinduerne var behængt med små hvide gardiner; gulvet var skinnende hvidt, kaminristen, ildtangen og skuffen blanke som sølv, og ilden knitrede lystigt. Bessie sad ved arnestedet med sit yngste barn ved brystet, og Bob og hans søster lå og legede i en krog.

"Miss Jane! ... Vidste jeg ikke nok, De ville komme?" udbrød mrs. Leaven, da jeg trådte ind.

"Ja, Bessie," sagde jeg, efter at have kysset hende, "og jeg håber, jeg kommer ikke for sent. Hvorledes er det med mrs. Reed – hun lever endnu?"

"Ja, hun lever og er mere ved sin samling nu end de foregående dage. Doktoren siger, det kan vare en uge eller to endnu, men han tror ikke, hun vil komme sig."

"Har hun talt om mig for nylig?"

"Hun talte om Dem endnu i morges og ønskede, De ville komme, men hun sover nu ... eller sov dog for ti minutter siden, da jeg var oppe i huset. Hun ligger gerne i en slags letargi hele eftermiddagen og vågner først op klokken seks eller syv. Hvis De vil hvile Dem her en times tid, miss, skal jeg følge med Dem der op siden."

Nu trådte Robert ind, Bessie lagde sit slumrende barn i vuggen og gik ham i møde for at byde ham velkommen; derpå opfordrede hun mig til at tage min hat af og nyde en kop te, for jeg så bleg og træt ud, sagde hun. Jeg benyttede hendes gæstfrihed og fandt mig med den samme passivitet i at blive

befriet fra min rejsedragt, som jeg havde vist, når hun klædte mig af om aftenen som barn.

De gamle tider stod levende for mig, da jeg så hendes travlhed, så, hvorledes hun besatte bakken med sine bedste porcelænskopper, skar brød og smurte det, og hvorledes hun af og til gav lille Bob eller Jane et puf eller et dunk i siden, netop som hun plejede at gøre ved mig i tidligere dage. Bessie havde beholdt sit hastige temperament, ligesom hun havde beholdt sin rappe, lette fod og sit tækkelige ansigt.

Da teen var færdig, ville jeg nærme mig bordet, men på sin gamle, bydende måde befalede hun mig at sidde stille. Jeg skulle betjenes ved kaminen, sagde hun og satte et lille rundt bord foran mig med min tekop og en tallerken smørrebrød, ganske som da hun plejede at opvarte mig med en i al hemmelighed erobret lækkerbisken på en stol i ammestuen, og jeg smilede og adlød hende nu som før.

Hun ønskede at vide, om jeg var lykkelig i Thornfield Hall, hvad beskaffenhed dets herskerinde var af, og, da jeg fortalte hende, at der kun var en herre, om han var en gentleman og om jeg kunne lide ham. Jeg svarede, at han var mere grim end smuk, men en fuldkommen kavaler, at han behandlede mig med velvilje og at jeg var tilfreds. Derpå gik jeg over til at beskrive det muntre selskab, der for øjeblikket opholdt sig på godset, og til disse detaljer lyttede Bessie med interesse; de faldt netop i hendes smag.

Under denne samtale forløb en time hurtigt, Bessie satte min hat på mig igen, svøbte min kåbe om mig, og vi begav os op til hall'en. Det var også hende, der havde ledsaget mig, da jeg, for ni år siden, gik ned ad den samme vej, vi nu vandrede på. En

mørk, tåget, regnfuld januarmorgen havde jeg forladt et fjendtligt tag med et forbitret hjerte – med et oprørsk, næsten forvorpent sind – for at søge en iskold havn i Lowood, denne ubekendte, fjerne region. Samme fjendtlige tag knejsede nu atter foran mig, endnu var mine udsigter tvivlsomme; endnu bankede mit hjerte pinefuldt. Jeg følte mig endnu som en vandrerske på Jordens overflade; men jeg nærede en fastere tillid til mig selv og mine egne kræfter og en mindre nedslående frygt for undertrykkelse. Mine forurettelsers gabende sår var nu lægt, harmens og forbitrelsens flamme slukket.

"Først må De gå ind i morgenmadsværelset," sagde Bessie, der gik foran mig gennem hall'en – "der er de unge damer."

I næste øjeblik stod jeg i det angivne værelse. Alle møblerne så ganske ud som den morgen, dag jeg første gang blev forestillet for mr. Brocklehurst, selv det tæppe, han havde stået på, dækkede endnu arnestedet. Jeg så på bogskabene og troede endnu at skelne de to bind af Bewicks engelske ornitologi på deres gamle plads på den tredje hylde, og *Gullivers Rejser* samt *Tusind og én Nat* lige oven over. De livløse genstande var ikke forandrede, men de levende var det i den grad, at de ikke kunne genkendes.

To unge damer viste sig for mig. Den ene var høj – næsten lige så høj som miss Ingram – og desuden yderst mager, med et blegt, indfaldent ansigt og en streng mine. Der lå noget asketisk i hendes udseende, som blev endnu mere forhøjet af den simple, sorte kjole, den stivede krave, det tilbagekæmmede hår og den nonneagtige prydelse, hun bar: et ibenholts perlebånd og et krucifiks. Jeg følte mig overtydet om at det

måtte være Eliza, skønt jeg kun kunne spore en ringe lighed med hendes forrige jeg i dette lange, farveløse ansigt.

Den anden måtte altså være Georgina – skønt ikke den Georgina, jeg erindrede – den ranke, sylfidiske elleveårige pige. Dette var en fuldudblomstret, meget korpulent ung dame med en hud, der lignede hvidt voks, regelmæssige, smukke træk, smægtende blå øjne og gult, lokket hår. Også hendes dragt var sort, men dens snit var forskelligt fra søsterens; den klædte bedre og var lige så elegant og moderne som den andens var puritansk og gammeldags.

Hos begge søstrene var der et træk af moderen – men også kun ét: den blege Eliza havde hendes hårde, kolde blik; den blomstrende og fyldige Georgina hendes brede underkæbe og svære hage. Omridsene var blødere, men dog var de markerede nok til at give det ellers så trinde og buttede ansigt et ubeskriveligt udtryk af hårdhed.

Begge damerne rejste sig for at byde mig velkommen, da jeg nærmede mig, og begge tiltalte mig ved navnet miss Eyre. Elizas hilsen blev fremført i en kort, abrupt tone, uden et smil, og derpå satte hun sig ned igen, fæstede sit blik på ilden og syntes at glemme mig. Georgina tilføjede til sit "Hvordan har De det?" adskillige hverdagstalemåder om vejret, min rejse og så videre i en slæbende tone, ledsaget af diverse sideblikke, som målte mig fra top til tå og dvælede dels ved folderne af min merinoskåbe, dels ved min simple, landlige hat. Unge damer har en mærkværdig måde at udtrykke deres mening på om ens kostume, uden at de behøver at udtale den i ord. En vis ringeagt i blik, kulde i væsen skødesløshed i tone, tolker deres anskuelser

i det kapitel fuldkommen, uden at kompromittere dem ved nogen ligefrem grovhed i ord eller handling.

Men en hånlig mine havde ikke den magt over mig nu som før. Da jeg tog sæde mellem mine kusiner, undrede jeg mig selv over den sikre rolighed, jeg følte under den enes ligegyldighed og den andens halvsarkastiske opmærksomhed – Eliza krænkede mig ikke, lige så lidt som Georgina ophidsede mig. Sagen var den, at jeg havde andre ting at tænke på: i de sidste få måneder var følelser vakt til live i mig, der var mægtigere end nogen af dem, mine kusiner kunne fremkalde – følelser både af smerte og glæde – så at deres opførsel aldeles intet indtryk gjorde på mig, hverken til det gode eller onde.

"Hvorledes befinder mrs. Reed sig?" spurgte jeg med et roligt blik på Georgina, som anså det for passende at se op med en undrende mine ved denne ligefremme tiltale. Det var formodentlig en uventet frihed, jeg tog mig.

"Mrs. Reed? Ah, De mener mama! Det er så dårligt med hende, som det vel kan være – jeg tvivler om, at De kan få hende i tale i aften."

"Hvis De ville gå op til hende," sagde jeg, "og underrette hende om, at jeg er kommet, ville jeg være Dem meget forbunden."

Georgiana fo'r næsten i vejret og udspilede sine blå øjne til deres største vidde.

"Jeg ved, det var hendes udtrykkelige ønske at se mig," tilføjede jeg, "og jeg ville ikke tøve med at opfylde dette ønske længere, end det var absolut nødvendigt."

"Mama holder ikke af at blive forstyrret om aftenen," bemærkede Eliza.

Jeg rejste mig, tog – uopfordret – min hat og mine handsker af og sagde, at jeg ville gå ud til Bessie – som vist måtte være i køkkenet – og bede hende forvisse sig, om mrs. Reed var oplagt til at modtage mig denne aften eller ej. Jeg gik, og jeg havde fundet Bessie og betroet hende det omtalte ærinde, tog jeg yderligere forholdsregler. Hidtil havde jeg altid været vant til at lade mig skræmme af arrogance; var jeg for et år siden blevet modtaget som i dag, ville jeg have besluttet at forlade Gateshead næste morgen; men nu så jeg straks, at det ville være en tåbelig plan. Jeg var rejst hundrede mil for at besøge min tante, og jeg måtte blive hos hende, til hun kom sig – eller døde; hvad hendes døtres naragtige stolthed angik, måtte jeg overse den, gøre mig uafhængig af den. Jeg henvendte mig derfor til husholdersken, bad hende anvise mig et værelse, erklærede, at jeg formodentlig ville blive der i en otte til fjorten dage, fik kuffert min kuffert bragt op på mit kammer og gik selv bagefter. På trappen mødte jeg Bessie.

"Fruen er vågnet," sagde hun. "Nu ved hun, De er her; kom og lad os se, om hun vil kende Dem."

Jeg behøvede ingen vejviserinde til det velbekendte værelse, som jeg i forrige dage så ofte var blevet kaldt ind i for at blive straffet eller irettesat. Jeg ilede forbi Bessie og åbnede døren sagte. På bordet stod et lys med skærm for, thi det begyndte nu at blive mørkt. Der var den store senge med de fire poster og det brune omhæng som i gamle dage; der var toiletbordet, lænestolen og skamlen, som jeg over hundrede gange var blevet dømt til at knæle på for at bede om forladelse for forseelser, jeg ikke havde begået. Jeg skottede hen til en krog, hvori jeg ventede at se omridsene af en engang frygtet pisk, der plejede

at lure derinde, pludselig fare ud som en dæmon og marmorere mine arme og skuldre. Jeg nærmede mig sengen, jeg åbnede gardinerne og bøjede mig hen over det høje hovedgærde.

Jeg mindedes kun alt for godt mrs. Reeds ansigt og jeg søgte det velbekendte billede med begærligt blik. Det er en lykke, at tiden kvæler hævnens længsler og neddysser raseriets og antipatiens incitamenter: jeg havde forladt denne kone med bitterhed og had, og jeg kom tilbage uden andre fornemmelser i mit indre end medlidenhed med hendes store lidelser og en dybtfølt trang til at tilgive og forglemme alle forurettelser – til at forsones og give hånd i venskab.

Der var det velbekendte ansigt, mørkt, hårdt som altid – der var det ejendommelige øje, som intet kunne smelte, og de bydende despotiske bryn. Hvor ofte havde de ikke været svangre med trusler og had, og hvor barndommens rædsler og sorger stod levende for min sjæl, da jeg nu betragtede de barske træk! Og dog bøjede jeg mig ned og kyssede hende.

"Er det Jane Eyre?" spurgte hun.

"Ja, tante Reed! Hvorledes er det med Dem, kære tante?"

Jeg havde engang svoret på, at jeg aldrig ville kalde hende tante mere; jeg anså det ikke for nogen synd at glemme og bryde dette løfte nu.

Mine fingre havde omfattet den hånd, der lå uden for lagenet; havde hun trykket den venligt, ville jeg i det øjeblik have følt sand glæde. Men en natur af flint lader sig ikke blødgøre så snart, naturlige antipatier bandlyses ikke så hurtigt. Mrs. Reed tog sin hånd til sig og bemærkede, idet hun vendte sit ansigt halvt fra mig, at det var en varm aften. Hun betragtede mig atter, så iskoldt, at jeg straks følte, at hendes

mening om mig, hendes følelser mod mig var uforandrede og uforanderlige. Jeg så på dette for ømhed uigennemtrængelige, for tårer uopløselige stenøje, at hun var bestemt på lige til sin sidste stund at anse mig for et slet menneske, for troen på min godhed kunne ikke være hende glædelig, den måtte tværtimod vække nag og anger.

Jeg følte smerte, jeg følte harme – men begge fornemmelser blev afløst af den beslutning at kue hende – beherske hende, til trods både for hendes natur og hendes vilje. Mine tårer begyndte, ligesom i barndommen, at stige mig til øjnene; jeg tvang dem tilbage til deres kilde. Jeg hentede en stol, tog plads på den og bøjede mig hen over hovedpuden.

"De har sendt bud efter mig," sagde jeg, "og her er jeg. Det er min hensigt at blive her, til jeg ser, hvad vending sygdommen tager."

"Det forstår sig! ... Du har set mine døtre?"

"Ja."

"Sig dem, at jeg ønsker, du skal blive her, til jeg har afhandlet noget med dig, som jeg har på hjertet. I aften er det for sent og jeg har vanskeligt ved at komme det i hu. Men der var noget, jeg ønskede at sige – lad mig se –"

Det forvirrede blik og forandrede udtryk røbede den ødelæggelse, der havde fundet sted i dette engang så kraftige legeme. Mens hun kastede sig frem og tilbage i sengen, trak hun klæderne tættere om sig; min albue, som hvilede på en flig af det tykke tæppe, holdt dette fast, og det ophidsede hende straks.

"Rejs dig!" sagde hun. "Genér mig ikke ved at holde på sengeklæderne! ... Er du Jane Eyre?"

"Jeg er Jane Eyre."

"Jeg har haft flere bryderier med det barn end nogen skulle tro. Hvad var det ikke for en byrde ... hvad var det ikke for en evig kilde til ærgrelser, der lå i hendes ubegribelige sindelag, i hendes pludselige temperamentsudbrud og den unaturlige måde, hun bestandig belurede ens bevægelser på! Engang talte hun til mig som en forrykt, eller som en djævel – intet barn kan tale eller se således ud; jeg var glad over, at hun kom ud af mit hus. Hvad gjorde de ved hende i Lowood? Feberen brød ud der, og mange af børnene døde. Men hun døde ikke ... skønt jeg rigtignok sagde det ... jeg ville ønske, det havde været så vel!"

"Et sælsomt ønske, mrs. Reed. Hvorfor hader De hende således?"

"Jeg kunne aldrig lide hendes moder; hun var min mands eneste søster og stod alt for højt anskrevet hos ham; han modsatte sig familiens beslutning om at fornægte hende, da hun indgik det parti med den fattige kapellan; og da der kom efterretning om hendes død, græd han som et klokkefår. Han ville absolut tage pigebarnet til sig, skønt jeg bad ham om hellere at sætte det ud og betale for det. Jeg hadede hende fra det første øjeblik, jeg så hende – en sygelig, klynkende tingest, som kunne ligge og jamre sig hele natten igennem i vuggen – for hun skreg ikke fra leveren, som andre børn. Reed ynkede hende, og han plejede at kæle for hende, som om hun havde været hans eget barn ... og jeg tror sågar, han havde mere til overs for hende end for sine egne små. Han ville stemme dem venligt mod den lille betlerske; men de kære børn kunne ikke lide hende, og han blev vred på dem, når de viste det. I sin sidste sygdom havde han hende næsten altid ved siden af

sengen, og en time førend han døde, forpligtede han mig ved en ed til at beholde hende i huset. Jeg ville lige så gerne have belemret mig med en af ungerne fra arbejdshuset; men han var svag, svag af naturen. John ligner slet ikke sin fader, og det glæder mig: John ligner mig og mine brødre – han er en ægte Gibson. O, blot han ville holde op at pine mig med sine breve om penge! Jeg har ikke flere at give ham; vi bliver fattige til sidst. Jeg må give de fleste af mine folk afsked og lukke en fløj af huset, eller leje den ud. Hvor kan jeg finde mig i det? ... Men hvordan skal vi ellers komme ud af det? De to tredjedele af mine indtægter går med til at betale renterne af gælden. John spiller grueligt og taber altid – stakkels dreng! Han er faldet i slette folks kløer; John er sunket dybt – hans ansigt kan ordentlig skræmme én – jeg skammer mig over ham, når jeg ser ham."

Hun blev mere og mere oprørt.

"Jeg tror, det er bedst at forlade hende nu," sagde jeg til Bessie, som stod på den anden side af sengen.

"De har måske ret, miss; hun fantaserer ofte sådan om aftenen – om morgenen er hun roligere."

Jeg rejste mig.

"Bliv!" udbrød mrs. Reed. "Der er noget andet, jeg har at sige. Han truer mig – han truer mig bestandig med sin egen død, eller min; jeg drømmer somme tider, at jeg ser ham ligge udstrakt med et stort sår på halsen og i ansigtet ophovnet og blodigt. Jeg er bragt i en net stilling; mine bekymringer er tunge og bitre. Hvad kan der gøres? Hvorledes kan pengene bringes til veje?"

Bessie prøvede nu at overtale hende til at indtage en beroligende drik, det lykkedes hende med nogen møje. Kort

efter sank mrs. Reed hen i en slags blund, og nu forlod jeg hende.

Der gik mere end ti dage hen, førend jeg atter fik hende i tale. Hendes tilstand skiftede mellem delirium og letargi, og doktoren forbød alt, hvad der kunne sætte hende i en smertelig bevægelse. Imidlertid kom jeg så godt ud af det med Eliza og Georgiana, som omstændighederne tillod. I begyndelsen var de rigtignok meget kolde. Eliza kunne sidde i halve dage og sy, læse eller skrive, uden at ytre et ord hverken til mig eller til sin søster. Georgiana sladrede med sin kanariefugl og tog ikke den fjerneste notits af mig. Men jeg var bestemt på, at det ikke skulle se ud, som om jeg fattedes beskæftigelse eller adspredelse; jeg havde taget mine tegnematerialier med, og de forskaffede mig begge dele.

Forsynet med en penselkasse og nogle ark plejede jeg at tage plads i nogen afstand fra dem, i nærheden af vinduet, og skitsere vignetter, der forestillede sådanne scener, som i samme øjeblik traf til at antage form og skikkelse i indbildningskraftens evigt skiftende kalejdoskop: et glimt af havet mellem to klipper; månen i opgang og et skib passerende dens blanke skive; en najades hoved, bekranset med lotusblomster; en alf, siddende i en spurverede under en baldakin af hyben.

En morgen fandt jeg på at tegne et hoved, hvad slags det skulle være, hverken vidste jeg eller brød jeg mig om. Jeg valgte en blød, kort pensel og malede væk. Jeg havde snart gjort udkastet til en bred, udstående pande og et stærkt markeret, firkantet ansigt; konturen behagede mig, og mine fingre fik travlt med at udfylde det med lineamenter. Under denne pande

måtte der anbringes tykke, horisontale bryn; derpå fulgte en velformet, lige næse med store næsebor, en fyldig mund og en fast hage med en dyb kløft i midten. Bakkenbarterne måtte naturligvis være sorte, lige som håret, der buskede sig ved tindingerne og lå glatstrøget langs med panden. Men nu kom øjnene; dem havde jeg gemt til sidst, fordi de krævede det omhyggeligste arbejde. Jeg tegnede dem store og gav dem en skøn form, lange mørke hår og store, funklende pupiller.

"Godt, men dog ikke ganske som det bør være," tænkte jeg, da jeg overskuede det hele, "der må ligge mere kraft og ånd i dem;" og jeg gjorde skyggerne mørkere, for at lyset kunne stråle med så meget større glans – et eller to lykkelige strøg bragte et heldigt resultat. Her havde jeg en vens ansigt for mit blik: og hvad brød jeg mig om, at de to unge damer vendte mig ryggen? Jeg betragtede det; jeg smilede ad den talende lighed; jeg fordybede mig i det og var fornøjet.

"Er det portrættet af én, De kender?" spurgte Eliza, som havde nærmet sig mig ubemærket.

Jeg svarede, at det var kun et billede af min fantasi, og skyndte mig at gemme det blandt de andre ark. Jeg løj naturligvis; det var virkelig et tro kontrafej af mr. Rochester. Men hvad kom det hende ved? Eller nogen anden end mig alene? – Georgiana nærmede sig også for at se. De andre tegninger behagede hende særdeles; men denne kaldte hun en grim karl. Begge syntes at være overraskede over min færdighed. Jeg tilbød at skitsere deres portrætter, og de sad begge for mig, den ene efter den anden. Nu kom Georgiana frem med sit album. Jeg lovede at forsyne det med et maleri i vandfarve, dette bragte hende straks i godt humør. Hun

foreslog en spadseretur i den nærmeste omegn. Inden vi havde været ude i to timer, havde vi fordybet os i en fortrolig samtale; hun havde beæret mig med en skildring af den glade vinter, hun havde tilbragt i London – af den beundring, hun der havde vakt – af de opmærksomheder, der var blevet vist hende; og jeg fik også et vink om den fornemme erobring, hun havde gjort.

I løbet af eftermiddagen og aftenen blev disse vink tydeligere; diverse kærlige samtaler blev givet til bedste, flere ømme scener genopført; den dag improviserede hun til gunst for mig et helt bind af en fashionabel novelle. Disse forventninger blev fornyet dag efter dag; de drejede sig altid om det samme tema: hende selv, hendes elskovshistorier og hendes lidelser. Det var besynderligt, at hun aldrig gjorde den fjerneste hentydning hverken til sin moders sygdom eller til sin broders død eller til familieudsigternes nuværende mørke beskaffenhed. Hendes sjæl syntes udelukkende at være optaget af erindringen om svundne glæder og af higen efter fremtidige. Hun tilbragte dagligt fem minutter i sin moder værelse, men det var også det hele.

Eliza talte endnu kun lidt: det var tydeligt at se, at hun ingen tid havde til det. Jeg har aldrig set nogen have mere travlt end hun; dog var det vanskeligt at sige, hvad hun bestilte, eller rettere at opdage noget resultat af hendes travlhed. Hun havde en uro i sit ur, der vækkede hende tidligt. Jeg ved ikke, hvad hun foretog sig før morgenmaden, men efter den var hendes tid inddelt i regelmæssige dele, hver time havde sin særskilte bestemmelse. Tre gange om dagen studerede hun i en lille bog, som jeg snart opdagede var en almindelig bønnebog. Jeg spurgte hende engang, hvad det tiltrækkende ved denne bog

egentlig bestod i, og hun svarede: "I registeret." Tre timer ofrede hun til at brodere på et firkantet stykke karmoisinrødt klæde, der næsten var stort nok til et gulvtæppe. Da jeg gerne ville vide, hvad det skulle bruges til, svarede hun, at det var bestemt til alteret i en kirke, der for nylig var blevet opført i nærheden af Gateshead. To timer anvendte hun på sin dagbog, to til at arbejde i sin køkkenhave, og én til at gennemse og ordne sine regnskaber. Hun syntes aldrig at trænge til selskab. Jeg tror hun var lykkelig på sin vis; disse sysler var hende nok, og intet fortrædigede hende så meget, som når der indtraf noget, der tvang hende til at gøre en forandring i deres matematiske regelmæssighed.

Hun fortalte mig en aften, da hun var mere oplagt til at tale end ellers, at Johns opførsel og den ruin, den truede familien med, havde været hende en kilde til dyb kummer; men hun havde nu, sagde hun, beroliget sit sind og taget sin beslutning. Sin egen fremtid havde hun sørget for at sikre, og når hendes moder døde – det var højst usandsynligt, erklærede hun roligt, at hun ville komme sig eller ligge længe hen – så ville hun udføre en for længst fattet plan: søge en afkrog, hvor punktlige vaner ville være sikre på ikke at blive forstyrret og rejse uigennembrydelige skranker mellem hende og en frivol verden.

Jeg spurgte hende, om Georgiana ville gøre hende følgeskab.

"Nej, det ville hun naturligvis ikke. Georgiana og hun havde intet til fælles; det havde de aldrig haft. Hun ville ikke for alt i verden besværes af hendes selskab. Georgiana måtte sejle sin egen sø; hun, Eliza, ville sejle sin."

Når Georgiana ikke udøste sit hjerte for mig tilbragte hun sin meste tid med at ligge på sofaen, klage over den døde stilhed i

huset, og atter og atter ønske, at hendes tante Gibson ville invitere hende til byen, "for at hun kunne være af vejen i en måneds tid eller to, til alt var ovre." Jeg spurgte hende ikke, hvad hun mente med dette udtryk; men jeg formoder, hun hentydede til sin moders forestående død og de sørgelige omstændigheder ved begravelsen. Eliza tog i almindelighed ikke mere notits af sin søsters ørkesløshed eller klager end om en sådan klynkende person aldrig havde været til. Men en dag rev hun hende ned på følgende opbyggelige måde, idet hun lagde sin regnskabsbog hen og foldede sit broderi ud:

"Georgiana, et forfængeligere eller urimeligere dyr end du har aldrig haft lov til at belemre Jorden. Du havde ikke ret til at fødes, for du gør ingen brug af livet. I stedet for at leve for, i og med dig selv, som et fornuftigt væsen bør, søger du blot at hænge din svaghed på andres kraft, og hvis ingen befindes villig til at bebyrde sig med en sådan fed, skrøbelig, opblæst gås, hedder det straks, at du er forurettet, tilsidesat og ulykkelig. For dig skal livet være en række af forandringer og spændinger; ellers er verden et fængsel ... Du skal beundres, feteres, smigres, du skal have musik, dans, selskab om dig, ellers smægter du hen og dør. Har du forstand nok til at udtænke dig en leveplan, der kan gøre dig uafhængig af andres vilje undtagen din egen? Tag en dag, inddel den i visse afdelinger, anvend hver af disse dele til visse bestemte arbejder, uden at lade så meget som ti minutter stå ubenyttede, og udfør enhver syssel med metode, med streng regelmæssighed. Dagen vil være endt næsten førend du mærker, den er begyndt, og ingen har forpligtet dig ved at hjælpe dig med at få has på et eneste ledigt øjeblik, du har ikke trængt til nogens selskab, samtale, deltagelse eller

overbærelse; kort sagt, du har da levet som et uafhængigt væsen bør leve. Følg dette råd – det første og sidste, jeg byder dig – så vil du hverken behøve mig eller nogen som helst anden, hvordan det end går ... forsmå det, bliv ved, som før, at klynke, gøre fordringer og døse din tid hen, og lid følgerne af din dårskab. Jeg siger dig det rent ud, og vær vis på, det skal ske, om jeg end ikke gentager det oftere: Efter moders død vil jeg ikke have mere med dig at bestille; fra den dag af, hendes kiste bliver nedsat i hvælvingen i Gateshead kirke, vil der indtræde et forhold mellem os, som om vi aldrig havde kendt hinanden. Du må ikke tro, fordi vi tilfældigvis er børn af samme forældre, at du tør grunde den ringeste fordring på dette slægtskab, for lad det være sagt dig én gang for alle: hvis hele den menneskelige race omkom med undtagelse af os to, og vi stod alene på Jorden, ville jeg forlade dig i den gamle verden og ty til den nye."

Hun tav.

"Du kunne have sparet dig hele denne lange tirade," svarede Georgiana, "enhver ved, at du er den egenkærligste, mest hjerteløse skabning, der er til, og jeg kender dit ondskabsfulde had imod mig. Jeg fik en prøve på det i den streg, du spillede mig i historien med lord Vere; du kunne ikke tåle, at jeg blev hævet over dig, at jeg fik en titel og blev modtaget i kredse, hvor du ikke turde sætte din fod; derfor optrådte du som spion og angiverske imod mig og ruinerede mine udsigter for stedse."

Georgiana tog sit lommetørklæde og sad vel en hel time og smågræd, mens Eliza fortsatte sit arbejde, tavs, utrættelig, kold og ubevægelig som altid.

Det var en fugtig, stormfuld eftermiddag; Georgiana var faldet i søvn på sofaen under gennemlæsningen af en novelle;

Eliza havde begivet sig til den nye kirke for at overvære gudstjenesten, for i religiøse materier var hun en streng formalist; intet vejr kunne nogensinde hindre den punktlige udøvelse af, hvad hun betragtede som sine kristelige pligter. Enten det var regn eller solskin, gik hun i kirke tre gange hver søndag og lige så ofte på de søgnedage, hvor der holdtes bønner.

Jeg besluttede at gå ovenpå og se, hvorledes den døende kone havde det, som lå der næsten uænset. Tyendet viste hende kun ringe opmærksomhed, og den lejede vågekone, som ingen brød sig om at holde øje med, listede sig ud af værelset, så ofte hun så sit snit til det. Bessie var tro; men hun havde sin egen familie at passe og kunne kun nu og da komme op til hall'en. Jeg fandt sygeværelset tomt, som jeg havde ventet, der var ingen vågekone; patienten lå der stille og tilsyneladende i en letargisk tilstand, med det blegblå ansigt begravet i puderne. Ilden var nær ved at dø hen i kaminen; jeg kom frisk brænde på, ordnede sengeklæderne, stirrede en stund på hende, der nu ikke kunne stirre på mig, og gik hen til vinduet. Regnen piskede på ruderne, og blæsten var gået over til storm.

"Der ligger én," tænkte jeg, "som snart vil være udenfor de jordiske elementers krig. Hvor vil denne ånd, som nu arbejder på at sprænge sit materielle fængsel, fly hen, når den endelig er blevet forløst?"

Grublende over dette store mysterium tænkte jeg på Helen Burns, mindedes hendes sidste ord – hendes tro – hendes lære om ligheden mellem de frigjorte sjæle. Jeg lyttede endnu i tankerne til hendes velbekendte stemme – udmalede mig endnu hendes blege, åndrige ansigt, hendes indfaldne træk og

ophøjede blik, mens hun lå på sit rolige leje og udhviskede sin længsel efter at blive optaget til sin guddommelige faders barm – da en svag stemme mumlede fra sengen bag ved mig:

"Hvem er det?"

Jeg vidste, at mrs. Reed ikke havde talt i mange dage. Levede hun op igen?

Jeg gik hen til hende.

"Det er mig, tante Reed."

"Hvilken mig? Hvem er du?" gentog hun og stirrede uroligt og overrasket på mig, omend ikke ligefrem vildt. "Du er en fremmed for mig … Hvor er Bessie?"

"Hun er nede i logen, tante."

"Tante? Hvem kalder mig tante? Du er ingen af Gibsons, og dog kender jeg dig – det ansigt, de øjne og den pande har jeg set før: Du ligner – ja, du ligner Jane Eyre!"

Jeg sagde intet; jeg var bange for en rystelse, hvis jeg bekræftede min identitet.

"Dog frygter jeg for, det er en fejltagelse," vedblev hun, "mine tanker bedrager mig. Jeg ønskede at se Jane Eyre, og jeg forestiller mig en lighed, hvor der ingen er. Desuden må hun være blevet meget forandret på otte år."

Jeg forsikrede hende nu mildt om, at jeg virkelig var den, hun antog, og ønskede jeg måtte være, og da jeg så, at hun forstod mig og var ved sin samling, forklarede jeg, hvorledes Bessie havde sendt sin mand til Thornfield for at hente mig.

"Jeg ved, jeg er meget syg," sagde hun, "jeg prøvede på at vende mig for nogle minutter siden, men jeg mærker, jeg kan ikke røre et lem. Jeg ville berolige mit sind, inden jeg døde; hvad vi kun tænker lidt på, mens vi er friske, betynger én i et sådant

øjeblik, som dette er for mig. Er vågekonen her? Er der ingen anden i værelset end du?"

Jeg svarede hende, at vi var alene.

"Nå, så vid da, at jeg to gange har forurettet dig på en måde, som jeg nu fortryder. Den ene gang, da jeg brød det løfte, jeg gav min mand: at opdrage dig som mit eget barn; den anden –"

Hun holdt inde.

"Men det er måske ikke af synderlig vigtighed," mumlede hun ved sig selv, "og desuden kan jeg komme mig igen. At ydmyge mig for hende er så pinligt."

Hun gjorde en anstrengelse for at forandre sin stilling, men formåede det ikke. Hendes ansigt fortrak sig; hun syntes at lide af en indre fornemmelse – måske forløberen for den sidste dødskamp.

"Ja, så må jeg beslutte mig til det. Evigheden står for mig; det er rigtigst, at jeg fortæller hende det. Gå hen til mit syskrin, åbn det og tag det brev ud, du vil finde i det."

Jeg efterkom hendes opfordring.

"Læs brevet," tilføjede hun.

Det var kort og indeholdt følgende:

> "Madam!
> Vil De have den godhed at sende mig min niece Jane Eyres adresse og underrette mig om, hvorledes hun har det. Det er min hensigt at skrive til hende om kort tid og opfordre hende til at komme over til mig på Madeira. Forsynet har velsignet min stræben efter velstand, og da jeg er ugift og barnløs, ønsker jeg at adoptere hende i min livstid og ved min død testamentere hende, hvad jeg kan have at efterlade.

Jeg forbliver, Madam, osv., osv.

John Eyre
Madeira."

Det var dateret tre år tidligere.

"Hvorfor har jeg aldrig hørt det mindste om dette?" spurgte jeg.

"Jeg hadede dig for meget, til at jeg nogen sinde ville strække mind hånd ud for at hæve dig til velstand. Jeg kunne ikke glemme din opførsel imod mig, Jane – det raseri, hvormed du engang vendte dig mod mig; den tone, hvori du erklærede, at du afskyede mig mere end alt andet i verden; det ubarnlige blik og den stemme, hvormed du påstod, at den blotte tanke om mig gjorde dig syg, og at jeg havde behandlet dig med ubarmhjertig grusomhed. Jeg kunne ikke glemme mine egne følelser, da du således fo'r op og udspyede din sjæls gift; jeg blev bange, som om et dyr, jeg havde slået eller trådt på, havde set op på mig med menneskelige øjne og forbandet mig med en menneskelig stemme. Giv mig lidt vand – o, skynd dig!"

"Min kære mrs. Reed," sagde jeg, idet jeg bød hende den forlangte drik, "tænk ikke mere på alt dette, lad det forsvinde fra Deres sind. Tilgiv mig mit lidenskabelige sprog, jeg var et barn dengang, otte-ni år er forløbet siden den dag."

Hun ænsede intet af, hvad jeg sagde, men da hun havde smagt vandet og trukket vejret, fortsatte hun således:

"Jeg siger dig, jeg kunne ikke glemme det, og jeg tog min hævn. At du skulle adopteres af din onkel og din fattigdom ombyttes med velstand var noget, jeg ikke kunne tåle. Jeg skrev til ham; jeg sagde, det gjorde mig ondt, at hans håb blev skuffet,

men at Jane Eyre var død af tyfus i Lowood skole. Gør nu, hvad du vil; skriv og modsig min påstand – bring min løgn for dagen, så snart du behager. Jeg blev født til at være min egen plage; min sidste time forbitres ved mindet om en handling, som jeg aldrig ville være blevet fristet til at begå undtagen mod dig."

"Hvis De blot kunne overtales til at glemme det, tante, og til at se på mig med venlighed –"

"Du har en ond karakter," afbrød hun mig, "en, som jeg lige til denne dag har følt det umuligt at forstå: hvorledes du i ni år kunne være rolig og tålmodig under min behandling, og i det tiende bryde ud som en vulkan, har jeg aldrig kunnet begribe."

"Mit sindelag er ikke så slet, som De tror. Jeg er lidenskabelig, men ikke hævngerrig – mange gange ville jeg som barn have glædet mig ved at elske Dem, hvis De havde tilladt det, og jeg længes inderligt efter at forsones med Dem nu. Kys mig, tante."

Jeg holdt min kind ned mod hendes læber – hun ville ikke berøre den. Hun sagde, jeg besværede hende ved at læne mig ind over sengen, og forlangte atter vand. Da jeg lagde hende ned – for jeg løftede hende op og støttede hende ved min arm, mens hun drak – dækkede jeg hendes klamme og iskolde hånd med min: de svage fingre trak sig tilbage under mine, de glasmatte øjne unddrog sig mit blik.

"Hold af mig da, eller had mig, som De vil," sagde jeg til sidst, "De har min fri og fulde tilgivelse ... bed nu om Guds, og fred være med Dem!"

Den stakkels, lidende kone! Det var for sent for hende nu at bestræbe sig for at forandre sin uvenlige tænkemåde. I livet havde hun altid hadet mig – i døden måtte hun blive ved at hade mig.

Vågekonen kom nu ind, og Bessie var med. Jeg dvælede endnu en halv time i håb om at se et eller andet spor af venskab, men der var intet at se. Hun sank hen i en døs, der tiltog mere og mere, og denne bedøvelse blev hun ikke revet ud af igen; hun døde samme nat klokken tolv. Jeg var ikke til stede og kunne lukke hende øjne, og det var heller ingen af hendes døtre. Man kom næste morgen og fortalte os, at alt var forbi. Hun lå allerede lig, da vi fik det at vide. Eliza og jeg gik op for at se hende, Georgiana brast i en heftig gråd, sagde, at hun ikke turde gå derop. Der lå Sarah Reeds engang så robuste og stærke legeme udstrakt, stift og koldt; hendes flinthårde øjne var dækket med deres gustne låg; hendes pande og skarpe træk bar endnu præget af hendes ubøjelige sjæl. Det var en sælsomt højtidelig genstand at skue, dette lig. Jeg betragtede det med smerte: det var intet blidt, intet sødt, intet håb, ingen medynk, det vakte – kun en pinefuld ængstelse over hendes skæbne – ikke mit tab – og en mørk, tåreløs rædsel over dødens frygtelighed i en sådan skikkelse.

Eliza betragtede sin moder roligt. Efter nogle minutters tavshed bemærkede hun:

"Med den konstitution, hun havde, kunne hun have levet længe ... det var sorger, der forkortede hendes liv."

En let krampe fortrak hendes læber et øjeblik; idet den gik over, vendte hun sig og forlod værelset; det samme gjorde jeg. Ingen af os havde fældet en tåre.

7

Mr. Rochester havde kun givet mig en uges frihed; men der forløb en måned endnu, inden jeg forlod Gateshead. Jeg ønskede at rejse straks efter begravelsen; men Georgiana bad mig om at blive, indtil hun kunne bryde op til London, som hun endelig var blevet inviteret til af sin onkel, mr. Gibson, der havde indfundet sig for at ordne sin søsters ligbegængelse og familiens anliggende. Georgiana sagde, hun var bange for at være alene med Eliza; af hende fik hun hverken trøst i sin nedslåethed eller hjælp i sine rejseforberedelser. Jeg fandt mig da i hendes klynken og egenkærlige lamenteren, så godt jeg kunne, og gjorde mit bedste for at hjælpe hende med at sy og med at pakningen hendes garderobe. Mens jeg arbejdede, bestilte hun sædvanligvis intet, og jeg tænkte ved mig selv:

"Hvis du og jeg var bestemt til altid at leve sammen, kusine, skulle piben få en anden lyd. Jeg ville ikke finde mig i at bære hele byrden alene; jeg ville anvise dig din del af arbejdet og tvinge dig til at udføre det – hvis du ellers ville have det gjort; jeg ville også bede om at blive forskånet for broderparten af denne dræbende og halvt uoprigtige klynken. Det er blot fordi vort samliv er så flygtigt og træffer ind i en så sørgelig periode, at jeg finder mig i at gøre det så tålmodigt og føjeligt på min side."

Endelig kom Georgiana da afsted; men nu var det Eliza, der bad mig om at blive en uge til. Hendes planer krævede hele hendes tid og opmærksomhed, sagde hun: hun var i begreb med at drage til en ubekendt del af verdens, og den hele dag blev hun i sit eget, indefra aflåsede værelse, hvor hun fyldte

kufferter, tømte skuffer, brændte papirer og holdt ikke omgang med nogen levende sjæl. Mig bad hun om at passe huset, tage mod besøgende og besvare kondolencebreve.

En morgen erklærede hun, at jeg endelig var fri. "Og" – tilføjede hun – "jeg er dig forpligtet for dine gode tjenester og din diskrete opførsel. Der er en stor forskel mellem at leve med én som dig og med Georgiana. Du udrettet, hvad du har at udrette i livet, og er ingen til byrde. I morgen" – vedblev hun – "rejser jeg til fastlandet. Jeg har i sinde at opslå min bolig i nærheden af Lisle, i et nonnekloster, hvor jeg ved, at jeg vil have det roligt og uforstyrret. Jeg vil ofre nogen tid på at studere de romersk-katolske dogmer og omhyggeligt iagttage dette religionssystems virkninger. Hvis jeg finder, at det, som jeg formoder, egner sig bedst til at sikre orden og planmæssighed i ens livssysler, går jeg over til denne lære og tager efter al rimelighed sløret."

Jeg følte mig hverken overrasket over denne beslutning eller oplagt til at fraråde hende den. "Den stilling vil netop passe sig for dig," tænkte jeg, "velbekomme!"

Da vi skiltes ad, sagde hun:

"Farvel, kusine Jane Eyre, jeg ønsker dig alt godt, du har en ret god sund forstand."

Jeg svarede på dette:

"Du er heller ikke uden forstand, kusine Eliza, men den, du har, formoder jeg vil blive muret inde i et fransk kloster inden et år. Dog – det er noget, der ikke kommer mig ved, og hvis du finder smag i dét, har jeg intet at sige imod det."

"Og det har du ret i," sagde hun, og med disse ord drog vi hver sin særskilte vej. Da jeg ikke senere får lejlighed til at

komme tilbage til hende og hendes søster igen, vil jeg her bemærke, at Georgiana sluttede et fordelagtigt parti med en rig libertiner af den store verden, og at Eliza, som virkelig tog sløret, den dag i dag er priorinde i det kloster, hvor hun tilbragte sit noviciat og som hun skænkede sin formue.

Hvordan folk føler sig til mode, når de vender tilbage til hjemmet efter en lang fraværelse, vidste jeg ikke; jeg havde aldrig erfaret det. Jeg havde vidst, hvad det var at komme tilbage til Gateshead som barn efter en lang spadseretur – og så få skænd, fordi jeg så forfrossen og nedslået ud – og senere, hvad det var at komme tilbage fra kirken til Lowood – at længes efter et godt måltid og en god ild uden at få nogen af delene. Ingen af disse hjemture var synderlig behagelige; ingen magnet trak mig til et givet punkt, der voksede i tiltrækningskraft, jo nærmere jeg kom. Nu skulle hjemturen til Thornfield prøves.

Min rejse forekom mig yderst kedsommelig: halvtreds mil den ene dag, en nat tilbragt på et gæstgiversted, halvtreds mil den næste dag. I de tolv første timer tænkte jeg på mrs. Reed og hendes sidste øjeblikke; jeg så hendes fortrukne og farveløse ansigt og hørte hendes sælsomt forandrede stemme. Jeg tænkte på begravelsesdagen, ligkisten, vognen, det sorte tog af fæstebønder og tjenestefolk – slægtningene var kun få i antal – den gabende hvælving, den tavse kirke og den højtidelige tjeneste. Endelig tænkte jeg på Eliza og Georgiana; den ene så jeg som dronningen i en balsal, den anden som beboerske af en klostercelle, og jeg dvælede ved og analyserede de forskellige ejendommeligheder ved deres personlighed og karakter. Vor ankomst om aftenen til den store by ** adspredte disse tanker; natten gav dem en ganske anden retning, og da jeg lagde mit

hoved til puden, var det ikke erindringer, men gisninger, der opfyldte det.

Jeg var på vejen tilbage til Thornfield; men hvor længe ville jeg blive der? Ikke længe, det var jeg overbevist om. Jeg havde hørt fra mrs. Fairfax under mit fravær: selskabet i hall'en var brudt op, mr. Rochester var taget til London for tre uger siden, men man ventede ham tilbage løbet af fjorten dage. Mrs. Fairfax antog, han var rejst for at gøre anstalter til sit bryllup; hun skrev, at tanken om hans forbindelse med miss Ingram endnu forekom hende besynderlig, men af hvad alle sagde og af hvad hun selv havde set, kunne hun ikke længere tvivle om, at denne begivenhed ville finde sted om kort tid.

"Du ville være utilgivelig vantro, hvis du tvivlede på det," var min kommentar i tankerne, "jeg tvivler ikke."

Nu fulgte det spørgsmål: hvor skulle jeg søge hen? Jeg drømte om miss Ingram hele natten; i en levende morgendrøm så jeg hende lukke Thornfields porte for mig og udpege mig en anden vej, og mr. Rochester stod hos hende med korslagte arme og så på det – smilende både ad mig og hende.

Jeg havde ikke underrettet mrs. Fairfax om dagen, hvor jeg ville komme tilbage; for jeg ønskede ikke, at vognen skulle vente på mig i Millcote. Det var min mening at tilbagelægge denne sidste del af vejen til fods, og efter at have overgivet min kuffert til gårdskarlens varetægt, listede jeg mig stille bort fra George Inn hen ved klokken seks en juniaften og slog ind på den gamle vej til Thornfield, en vej, der for størstedelen førte over marker, og nu kun var lidet befærdet.

Det var ingen klar eller strålende, men dog en smuk og mild sommeraften; høhøsterne havde travlt langs med vejen, og

himlen havde, skønt langt fra skyfri, dog et udseende, der lovede godt. Den azur, hvor denne kunne ses, var ren og skylagene høje og tynde.

Jeg følte mig glad til mode, alt som vejen blev kortere foran mig – så glad, at jeg standsede for at spørge mig selv, hvad denne glæde skulle betyde, og minde min fornuft om, at det ikke var til mit hjem, jeg gik, eller til en varig hvileplads, eller til et sted, hvor ømme venner ventede mig og længtes efter min ankomst.

"Vel sandt," tænkte jeg, "mrs. Fairfax vil tilsmile dig et roligt velkommen, og lille Adele vil klappe i sine hænder og springe omkring, når hun ser dig, men du ved meget godt, det er en end dem, du tænker på, og at han ikke tænker på dig."

Men hvad er så hensynsløst som ungdommen? Hvad så blindt som uerfarenhed? Begge påstod, at det var glæde nok at have det privilegium at se mr. Rochester igen, hvad enten han så på mig eller ej, og de tilføjede: "Skynd dig! Skynd dig! Vær hos ham, så længe du kan og tør ... om nogle få dage – eller uger i det højeste – skal du skilles fra ham for stedse!" Og mens jeg kvalte min nyfødte smerte – en vanskabt tingest, som jeg ikke kunne overtale mig til at opelske eller vedkende mig – løb jeg til, så hurtigt mine ben kunne bære mig.

De slår også hø på Thornfield enge, eller rettere, arbejderne forlader netop deres dont og går hjemad med deres river på skuldrene. Jeg har kun en ager eller to at passere, inden jeg når parkvejen og porten. Hvor hækkene er fulde af roser! Men jeg har ikke tid til at plukke nogen; jeg længes efter at komme ind i huset. Jeg kommer forbi en høj busk, der hælder sig ud over stien med sine løvrige, blomstersmykkede grene; jeg får øje på

den velbekendte stente, og jeg ser – mr. Rochester sidder på stentrinnene med en bog og en blyant i hånden. Han skriver.

Han er dog intet spøgelse, men alligevel dirrer hver nerve i mit legeme; jeg har pludselig mistet herredømmet over mig selv. Hvad skal dette betyde? Jeg troede ikke, jeg ville skælve således ved synet af ham – jeg kan jo hverken tale eller bevæge mig. Jeg vil gå tilbage, når jeg genvinder den sidstnævnte evne; jeg vil dog ikke gøre mig til en komplet nar. Jeg kender en anden vej til huset ... men hvad nyttede det, om jeg også kendte tyve veje! Han har allerede set mig.

"Hallo!" råber han og gemmer sin bog og sin blyant, "der er De jo! Kom nærmere, om De behager!"

Jeg formoder, jeg kommer nærmere, skønt jeg kan ikke sige, på hvad måde, da jeg næppe er mig nogen bevægelse bevidst og kun på at lægge mit ansigt i rolige folder, på at tvinge de arbejdende muskler – som jeg føler frækt gør oprør imod min vilje og vil udtrykke, hvad jeg var bestemt på at dølge. Men jeg har et slør – ned med det! Endnu vil det måske lykkes mig at vise en sømmelig fatning.

"Og det er Jane Eyre? Kommer De fra Millcote, og til fods? Ja – det er netop en af Deres gamle streger! Ikke sende bud efter en vogn og rumle hen ad vejen som en anden dødelig, men komme listende i tusmørket til Deres hjem, som om de var en drøm eller skygge! Hvor Fanden har De slået Deres folder i al den lange tid?"

"Jeg har været hos min tante, sir, som er død."

"Et ægte Jane-svar! Alle gode ånder står mig bi! Hun kommer fra den anden verden – fra døde folks rige, og fortæller mig det rent ud, nu hun møder mig her i mørkningen! Turde jeg, ville

jeg røre ved Dem, for at se om De er noget reelt eller en vision, De trold! – men jeg kunne lige så godt prøve på at gribe en blå lygtemand i en sump. – Landløberske!" tilføjede han efter en pause, "borte fra mig over en hel måned ... og ikke en tanke på mig i al den tid, tør jeg bande på!"

Jeg vidste, det ville være en nydelse at se min herre igen, selv om den blev forbitret af frygten for, at han snart ville ophøre at være min herre, og af bevidstheden om, at jeg var ham intet; men der lå altid hos mr. Rochester (det var i det mindste min overbevisning) en så overordentlig evne til at udbrede glæde om sig, at alene smagen af de krummer, han udstrøede til vilde, fremmede fugle som mig, var et sandt festmåltid. Hans sidste ord var balsam; de syntes at involvere, at det dog var ham af nogen vigtighed, om jeg glemte ham eller ej. Og han havde talt om Thornfield som mit hjem – ja, give Gud, det var mit hjem!

Han forlod ikke stenten, og jeg holdt ikke af at bede ham om lov til at komme forbi. Jeg spurgte ham, om han ikke havde været i London.

"Jo. Jeg formoder, De har set det i ånden, seerske?"

"Mrs. Fairfax meddelte mig det i et brev."

"Meddelte hun Dem også, hvad jeg rejste for?"

"O ja, sir! Deres ærinde vidste alle."

"De skal se vognen, Jane, og sig mig, om De ikke tror den vil anstå mrs. Rochester fortræffeligt, og om hun ikke vil ligne dronning Boadicea, når hun læner sig tilbage mod de karmoisinrøde puder. Jeg ville ønske, Jane, at jeg i udvortes henseende egnede mig bedre til ægtemand for hende. Sig mig, min lille fe, om De ikke kan overlade mig en elskovsdrik eller

talisman eller noget af den genre, som kan gøre mig til en smuk mand?"

"Det ville overgå magiens kræfter, sir," – og i tankerne tilføjede jeg – "et elskende øje er talisman nok, i det er du så smuk, som du behøver at være; eller rettere, i dine mørke træk ligger noget, som står over skønhed."

Mr. Rochester havde ofte nok læst mine uudtalte tanker med en skarpsynethed, der var mig ubegribelig; ved denne lejlighed ænsede han ikke mit korte lydelige svar, men så på mig med et smil, som var ham ejendommeligt og som han kun brugte i yderst sjældne tilfælde. Han syntes at anse det for at være for godt til hverdagsbrug, for det var følelsens virkelige sollys – det overstrålede mig nu.

"Passér, Jane," sagde han og gjorde plads for mig, "gå op i mit hus og hvil Deres små trætte pilgrimsfødder inden for en vens dørtærskel."

Alt, hvad jeg nu havde at gøre, var at adlyde ham i tavshed; jeg behøvede ingen fortsættelse af samtalen. Jeg gik over stenten uden at et ord; det var min mening at forlade ham ganske roligt. Men en vis impuls holdt mig tilbage – en vis kraft tvang mig til at vende mig om, og jeg sagde – eller rettere noget i mig sagde, til trods for mig selv:

"Tak for Deres store velvilje, mr. Rochester! Jeg føler mig så lykkelig ved at være kommet tilbage til Dem, og hvor som helst De er, er mit hjem – mit eneste hjem."

Jeg gik nu så stærkt til, at han næppe kunne have indhentet mig, hvis han havde forsøgt det. Den lille Adele blev halvt forrykt af glæde, da hun så mig. Mrs. Fairfax modtog mig med sin sædvanlige ligefremme venlighed. Leah smilede, og selv

Sophie bød mig et hjerteligt "*Bonsoir!*" Dette var behageligt, læser; der er intet behageligere end at være afholdt af sine medskabninger og føle, at éns nærværelse er en tilvækst i deres lykke.

Den aften lukkede jeg modigt mine øjne for fremtiden; jeg tilstoppede mine øren for den stemme, der varslede om nærtforestående skilsmisse og kommende sorg. Da teen var båret ud, og mrs. Fairfax havde taget sit strikketøj, og jeg sat mig på en lav stol ved hendes side, og Adele, som knælede på tæppet, klyngede sig op til mig, og en følelse af gensidig hengivenhed syntes at omgive os med en ring af gylden fred, opsendte jeg den tavse bøn, at vi ikke måtte skilles ad i lang tid, men da mr. Rochester, mens vi sad således, trådte uanmeldt ind, så på os og syntes at finde fornøjelse i synet af en så venskabelig gruppe – da han sagde, at han formodede den gamle dame var kommet i sit es igen, nu da hun havde fået sin adopterede datter tilbage, og tilføjede, at han så, Adele var "*prête à croquer sa petite maman Anglaise*" – vovede jeg halvvejs at håbe, at han, selv efter sit giftermål, ville beholde os sammen et eller andet sted i ly af sin beskyttelse og ikke ganske eksilere os fra sin nærværelses solskin.

Fjorten dages rolighed fulgte på min hjemkomst til Thornfield Hall. Der blev intet talt om husherrens giftermål, og jeg så ingen tilberedelser til en sådan begivenhed. Jeg spurgte næsten hver dag mrs. Fairfax, om hun ikke havde hørt noget bestemt, hendes svar var altid benægtende. Engang, sagde hun, havde hun virkelig spurgt mr. Rochester, hvornår han agtede at føre sin brud hjem, men han havde kun svaret hende med en

spøg og en af sine snurrige grimasser, og hun kunne ikke sige, hvorledes det egentlig var fat med ham.

Der var især én ting, der overraskede mig, den nemlig, at der ingen rejser skete frem og tilbage, og ingen besøg på Ingram Park. Vel lå dette gods tyve mil borte, på grænsen til et andet grevskab, men hvad havde det at betyde for en fyrig elsker? For en så øvet og utrættelig rytter som mr. Rochester, var det kun et morgenridt. Jeg begyndte at fatte forhåbninger, som jeg ingen ret havde til at nære: at forbindelsen var blevet brudt, at rygtet havde taget fejl, at en eller begge parter havde skiftet sind. Jeg iagttog min herres mine for at se, om den var mismodig eller forstemt; men jeg kunne ikke erindre den tid, den havde været så fri for skyer eller onde følelser som nu. Når jeg, i de øjeblikke, jeg og min elev tilbragte i hans selskab, lod modet synke og hensank i en bedrøvet stemning, blev han endog overgiven. Aldrig havde han søgt min omgang hyppigere, aldrig været venligere imod mig – og – ak! aldrig havde jeg elsket ham så højt.

8

En herlig midsommer skinnede over England. Et så rent firmament, en så strålende sol, som nu sås i en lang række af dage, begunstiger kun sjældent vort havomkransede land. Det var, som om en mængde italienske døgn var kommet fra syden, lig en flok yndige trækfugle, og havde slået sig til ro på Albions hvide klintkyst. Alt høet var slået og indhøstet, markerne omkring var grønne, vejene hvide og glatte, træerne stod i deres yppigste flor.

Midsommeraften var Adele, træt af at samle vilde jordbær den halve dag i Hay Lane, gået til sengs med solen. Jeg blev hos hende, til hun var faldet i søvn, og da jeg forlod hende, søgte jeg ud i det fri.

Jeg spadserede en stund frem og tilbage på stenbroen, men en fin, velbekendt lugt – af cigar – stjal sig ned fra et vindue. Jeg så, at biblioteksvinduet stod på klem; jeg vidste, jeg kunne iagttages derfra; jeg gik derfor noget afsides ud i frugthaven. Ingen plet på hele godset lignede mere et Eden end netop denne; den var fuld af træer, den prangede med blomster; en meget høj mur skilte den fra gården på den ene side, på den anden var den begrænset af en bøgehæk. Ved den nederste ende var et tjørnehegn, den eneste skranke mellem haven og de ensomme marker; en bugtet gang, flankeret af laurbærtræer, som endte med et kæmpemæssigt kastanjetræ, hvis fod var omgivet af en cirkelrund bænk, førte ned til dette hegn. Her kunne man vandre uset. Så længe denne honningdug faldt, denne stilhed herskede, følte jeg, at jeg kunne dvæle mellem disse skygger for stedse; men da jeg betrådte blomster- og

frugtparterrerne ved den øverste ende, lokket derhen af det lys, den nu opgående måne kastede over denne mere åbne plet, blev min gang standset – ikke af en lyd, ikke af et syn, men atter af en advarende lugt.

Jasminerne og roserne har længe udåndet deres natlige røgelsesoffer; denne nye duft kommer hverken fra busk eller blomst, det er – jeg kender den godt – det er duften af mr. Rochesters cigar. Jeg ser mig om, og jeg lytter. Jeg ser træer betynget af halvmodne frugter. Jeg hører en nattergal kvidre i en skov en halv mil derfra; ingen bevægelig skikkelse er synlig, intet kommende fodtrin hørligt; men duften bliver stærkere – jeg må flygte. Jeg sniger mig hen imod lågen, der vender ud til krattet, og jeg ser mr. Rochester træde ind af den. Jeg lister mig ind i lysthuset; han vil ikke blive længe i haven, han vil snart vende tilbage, hvorfra han er kommet, og hvis jeg blot sidder stille, vil han ikke se mig.

Men nej – aftenen falder lige så meget i hans smag som i min; for ham er denne have lige så tiltrækkende, og han vandrer omkring, idet han snart løfter på stikkelsbærgrenene for at betragte den blommestore frugt, de er behængt med, snart plukker et modent kirsebær af spaliertræerne, snart bøjer sig ned over en blomstergruppe, enten for at indånde dens vellugt eller for at beundre dugperlerne i dens kalke. En stor natsværmer flagrer forbi mig; den sætter sig på en plante ved mr. Rochesters fod; han ser den og bøjer sig ned for at beskue den.

"Nu vender han ryggen mod mig," tænkte jeg, "og har noget at se på; hvis jeg går sagte, kan jeg liste mig ubemærket bort."

Jeg trådte på kanten af grønsværen for at lyden af gruset på gangen ikke skulle forråde mig, han stod mellem bedene i nogle meters afstand fra mig, og dyret interesserede ham øjensynligt. "Det går godt," tænkte jeg. Da jeg kom over hans skygge, som månen kastede et langt stykke hen over haven, sagde han roligt, uden at vende sig om:

"Jane, kom engang og se på denne fyr."

Jeg havde ingen støj gjort, han havde dog ingen øjne i nakken – kunne hans skygge føle? Først fo'r jeg sammen, derpå nærmede jeg mig ham.

"Se på dens vinger," sagde han, "den minder mig om et vist insekt i Vestindien ... man ser sjældent en så svær og livlig natsværmer i England. Farvel – der fløj den."

Dyret flagrede bort; jeg ville også snige mig derfra, men mr. Rochester fulgte mig, og da vi nåede lågen, vedblev han:

"Vend om igen: det er en skam at sidde inde en så elskelig aften, og hvor er det muligt at gå til sengs, når en aftenrøde som denne ikke er slået på flugt af månen!"

Det er en af mine fejl, at skønt min tunge som oftest er rap nok til at svare, er der tider, da det er mig umuligt at finde på en undskyldning; og denne fejl indtræffer gerne i krisesituation, når jeg netop især behøver et let henkastet ord eller et simpelt påskud for at redde mig ud af en pinlig forlegenhed. Jeg kunne ikke lide at spadsere alene med mr. Rochester på denne tid i den skyggefulde frugthave, men jeg kunne ingen grund opfinde til at forlade ham. Jeg fulgte med langsomme skridt, mens jeg brød min hjerne for udtænke en udflugt, men han så selv så rolig og desuden så alvorlig ud, at jeg skammede mig ved at føle

denne forvirring. Det onde – hvis der var noget ondt i det – måtte ligge i min fantasi; havde sikkert intet ondt i sinde.

"Jane," sagde han, da vi trådte ind i laurbæralleen, og langsomt bevægede os ned mod hegnet og kastanjetræet, "Thornfield er et behageligt sted om sommeren, ikke sandt?"

"Jo, sir."

"De må have fattet en vis forkærlighed for huset – De, som har sans for naturskønheder og en sjælden udviklet evne til at knytte Dem til noget?"

"Jeg holder virkelig af dette hus, sir."

"Og skønt jeg ikke forstår, hvorledes det kan være, ser jeg, at De også har fattet en slags hengivenhed for det tåbelige barn, den lille Adele – ja selv for den fordringsløse mrs. Fairfax."

"Jeg nærer hengivenhed for begge, sir, kun på forskellige måder."

"Og ville nødigt skilles fra Dem?"

"Ja."

"Det er skade," sagde han og sukkede. "Således går det næsten altid i livet: næppe har man slået sig til ro på et behageligt hvilested, førend en stemme opfordrer én til at rejse sig og drage videre, fordi hvilens tid er udrundet."

"Skal jeg drage videre, sir?" spurgte jeg. "Skal jeg forlade Thornfield?"

"Det kommer De vist til, Jane. Det gør mig ondt, men jeg tror virkelig, det bliver nødvendigt."

Dette var et slag; men jeg lod det ikke fælde mig.

"Godt, sir, jeg skal være rede, når befalingen til opbrud kommer."

"Den er allerede kommet – jeg må give Dem den i aften."

"De vil altså gifte Dem, sir?"

"Jeg vil gifte mig, Jane ... De har, med Deres sædvanlige skarpsindighed, truffet sømmet på hovedet."

"Snart, sir?"

"Meget snart, min – om forladelse – miss Eyre; og De vil erindre, Jane, at den første gang, jeg eller rygtet udtrykkeligt sagde Dem, at det var min hensigt, at lægge den hellige strikke, ægteskabets, om min gamle pebersvendehals – at tage miss Ingram til min barm, kort sagt (hun er en ordentlig favnfuld – men det vedkommer ikke sagen – man kan ikke have for meget af noget så lækkert som min yndige Blanche) – men hvad det var, jeg ville sige ... hør på mig, Jane! De vender dog ikke Deres ansigt bort efter flere natsværmere? Det var kun en oldenborre, barn. Jeg ville kun minde Dem om, at det var Dem, der sagde til mig med den fine følelse, jeg agter hos Dem – med den omtanke, klogskab og ydmyghed, der sømmer sig for Deres ansvarsfulde og afhængige stilling – at i det tilfælde, jeg ægtede miss Ingram, burde hverken De eller den lille Adele blive på Thornfield. Jeg overser det hib, som dette vink antyder mod min elskedes karakter; jeg vil virkelig søge at glemme det, Jane, når De er langt herfra; jeg vil blot erindre vinkets visdom, som er af den beskaffenhed, at jeg har gjort det til lov for min handlemåde. Adele skal i skole, og De, miss Eyre, må skifte plads."

"Ja, sir, jeg vil straks avertere, og imidlertid håber jeg ..."

Jeg ville sige: Jeg håber, jeg må blive her, til jeg finder et andet tag at søge ly under; men jeg holdt inde, idet jeg følte, at jeg ikke turde risikere en lang sætning, for min stemme stod ikke ganske under min kontrol.

"Inden en måned håber jeg at være brudgom," vedblev mr. Rochester, "og til den tid skal jeg se at skaffe Dem *emploi* og et nyt asyl."

"Tak, sir; det gør mig ondt, at De skal have ..."

"O – De behøver ikke at undskylde det besvær, De volder mig; jeg mener, at når en underordnet gør sin pligt så samvittighedsfuldt, som De har gjort Deres, har hun en slags fordring på alle de småtjenester, hendes principal kan vise hende uden skade for sig selv. Jeg har virkelig allerede hørt min tilkommende svigermoder tale om en plads, som jeg tror, vil konvenere Dem."

"Virkelig?"

"Mrs. O'Gall i Bitternutt Lodge, Irland, har fem døtre ... vil De påtage Dem deres opdragelse? Jeg tror, De vil komme til at holde af Irland; man siger, det skal være sjældent barmhjertige folk, irlænderne."

"Det er en lang vej, sir!"

"Lang vej? En pige med Deres forstand vil ingen hindring finde i rejsen eller afstanden."

"Ikke i rejsen, men i afstanden. Desuden skiller havet mig fra –"

"Fra hvilket, Jane?"

"Fra England – og fra Thornfield – og fra –"

"Ja?"

"Fra Dem, sir!"

Jeg sagde dette næsten uvilkårligt, og det var også mod min vilje, at mine tårer begyndte at strømme. Jeg græd dog ikke så højt, at det kunne høres; jeg gjorde vold på mig for ikke at hulke. Tanken om mrs. O'Gall og Bitternutt Lodge fo'r mig

gennem hjertet som is, endnu mere pinefuld var tanken om det saltvand og skum, der syntes at være bestemt til at bruse mellem mig og den herre, ved hvis side jeg nu vandrede; men pinefuldt var erindringen om det endnu bredere ocean, som rigdom, byrd og vedtægter lagde mellem mig og hvad jeg med uundgåelig nødvendighed måtte elske.

"Det er en lang vej," gentog jeg atter.

"Det er det unægtelig, og når De kommer til Bitternutt Lodge, Connaught, Irland, så vil vi aldrig ses mere, Jane – det er moralsk klogt. Jeg rejser aldrig til Irland, da jeg ikke selv ynder landet synderligt. Vi har været gode venner, Jane, har vi ikke?"

"Jo, sir."

"Og når venner er i begreb med at skilles ad, holder de af at tilbringe den korte tid, de har tilbage, i hinandens selskab. Kom – vi vil tale sammen en halv times tid om rejsen og afskeden, mens stjernerne træder ind i deres tindrende liv på himmelhvælvingen der oppe; her er kastanjetræet, her er bænken ved dets gamle rødder. Kom, vi vil sidde her i fred i aften, om vi end aldrig skal være bestemt til at sidde her sammen mere"

Han tog plads og lod mig sidde ved sin side.

"Der er en lang vej til Irland, Jane, og det gør mig ondt, at jeg skal sende min lille veninde på sådanne trættende rejser, men hvorledes kan det undgås, når intet bedre tilbyder sig? Tror De, Jane, at De er beslægtet med mig?"

Jeg kunne ikke svare; mit hjerte var for fuldt.

"Ser De," vedblev han, "jeg har undertiden sporet en sælsom fornemmelse i mit forhold til Dem – især når De er mig nær, som nu f. eks., det er som om jeg havde en streng et sted under

mine venstre ribben, tæt og uopløseligt knyttet til en lignende streng på det tilsvarende sted i Deres lille legeme. Og når den oprørte irske kanal og en strækning af et par hundrede mil land lagde sig mellem os, er jeg bange for, at denne forbindelsesstreng vil springe ... jeg har en anelse om, at det da vil begynde at bløde her indvendig. Hvad Dem angår – De vil glemme mig."

"Det vil jeg aldrig, sir ... De ved –"

Det var mig umuligt at fortsætte.

"Jane, hører du nattergalen, som synger i skoven derovre? ... Lyt!"

Mens jeg lyttede, hulkede jeg krampagtigt, for jeg kunne ikke længere udholde, hvad jeg led, jeg var nødt til at give efter, og den voldsomme smerte rystede mig fra top til tå. Da jeg talte, var det kun for at ytre det ønske, at jeg aldrig var blevet født, eller aldrig var kommet til Thornfield.

"Fordi det bedrøver dig at forlade det?"

Den af sorg og kærlighed oprørte heftige bevægelse i mig fordrede sin ret, kæmpede for at overmande, for at leve, rejse sig, regere – ja, og for at bryde ud og tale.

"Jeg er ulykkelig ved tanken om at forlade Thornfield; jeg elsker Thornfield, fordi jeg her har levet et fuldt, nydelsesrigt liv – i det mindste for en tid. Jeg er ikke blevet trådt under fode. Jeg er ikke blevet forstenet. Jeg er ikke blevet sat i klasse med underordnede sjæle og udelukket fra enhver forbindelse med, hvad der er lyst, energisk og højt. Jeg har talt ansigt til ansigt med, hvad jeg højagter, med hvad jeg sætter over alt – med en original, kraftig, omfattende ånd. Jeg har lært *Dem* at kende, mr. Rochester, og den følelse, at jeg skal rives bort fra Dem for

stedse, opfylder mig med rædsel og sjæleangst. Jeg ser nødvendigheden af en skilsmisse; og det er ligesom jeg så nødvendigheden af at dø!"

"Hvor ser De den nødvendighed?" spurgte han pludselig.

"Hvor? De, sir, har foreholdt mig den."

"I hvilken skikkelse?"

"I skikkelsen af miss Ingram – en adelig, skøn dame – Deres brud."

"Min brud? Hvad for en brud? Jeg har ingen brud!"

"Men De vil få en."

"Ja – jeg vil! – jeg vil!"

Han pressede tænderne sammen.

"Så må jeg rejse – De har selv sagt det."

"Nej, De skal blive! Det sværger jeg – den ed skal blive holdt!"

"Jeg siger Dem, jeg må rejse!" udbrød jeg lidenskabeligt. "Tror De, jeg kan blive her og intet være for Dem? Tror De, jeg er en automat – en maskine uden følelser – og kan se min bid brød snappet fra mine læber og min dråbe livsvand stjålet ud af mit bæger? Tror De, jeg er sjæl- og hjerteløs, fordi jeg er fattig, borgerlig, grim og lille? – De tror fejl! – Jeg har lige så meget sjæl som De – og fuldt så meget hjerte! Og hvis Gud havde begavet mig med nogen skønhed og med megen rigdom, skulle jeg have gjort det lige så tungt for Dem at forlade mig, som det nu er for mig at forlade Dem. Nu taler jeg ikke til Dem gennem vedtægtens, konveniensens, ikke engang gennem det menneskelige køds medium – det er min ånd, der taler til Deres ånd – som om vi begge var vandret gennem graven og stod for Guds fødder som jævnbyrdige – og det er vi!"

"Og det er vi!" gentog mr. Rochester. "Sådan," tilføjede han, idet han tog mig i sin favn, trykkede mig op til sit bryst og pressede sine læber mod mine – "sådan, Jane!"

"Ja, sådan, sir," svarede jeg, "og dog ikke sådan; for De er en gift mand – eller dog så godt som en gift mand, og formælet med én, som er ringere end De – én, De ingen sympati kan nære for – én, som jeg ikke tror, De virkelig elsker; for jeg har set og hørt Dem smile bittert ad hende. Jeg ville foragte en sådan forbindelse; derfor er jeg bedre end De. Lad mig gå!"

"Hvorhen, Jane? Til Irland?"

"Ja – til Irland. Jeg har sagt min mening og kan nu rejse hvorhen det skal være."

"Stille, Jane! Spræl ikke således – som en vild, rasende fugl, der i sin fortvivlelse river sine egne fjer ud."

"Jeg er ingen fugl, og ingen snare fanger mig – jeg er et frit menneskeligt væsen med en uafhængig vilje, og den udøver jeg nu, idet jeg forlader Dem."

En ny anstrengelse rev mig ud af hans arme; jeg blev stående oprejst foran ham.

"Din egen vilje skal afgøre din skæbne," sagde han. "Jeg tilbyder dig min hånd, mit hjerte og andel i alt, hvad jeg ejer."

"De spiller en farce der, som jeg ler ad!"

"Jeg anmoder dig om at vandre gennem livet ved min side – at være mit andet jeg og mit bedste jordiske selskab."

"I den sag har De allerede truffet Deres valg og må blive ved det."

"Jane, fat dig et øjeblik – du er i en eksalteret tilstand; jeg vil også være rolig."

Et vindpust kom fejende ned af laurbæralleen og spillede i kastanjetræets grene – det svævede videre – langt bort – og døde hen i det fjerne. Nu var nattergalens sang den eneste stemme, der hørtes; jeg græd atter, mens jeg lyttede til den. Mr. Rochester sad roligt og betragtede mig med en øm, alvorlig mine. Der forløb nogen tid, inden han talte; endelig sagde han:

"Sæt dig ved min side, Jane, og lad os forklare os og forstå hinanden."

"Jeg vil aldrig sætte mig ved Deres side mere; nu er jeg revet bort derfra og kan ikke vende tilbage."

"Men, Jane, jeg opfordrer dig til det som min kone; det er ene dig, jeg har i sinde at ægte."

Jeg tav; jeg troede, han havde mig til bedste.

"Kom, Jane – kom!"

"Deres brud står imellem os."

Han rejste sig og greb min arm.

"Min brud er her," sagde han og trykkede mig atter op til sig – "fordi min jævnbyrdige er her og min lignelse. Jane, vil du ægte mig?"

Endnu svarede jeg ikke, men rev mig atter ud af hans arme, for endnu var jeg vantro.

"Tvivler du, Jane?"

"Helt og holdent."

"Du har ingen tro til mig?"

"Ikke den ringeste."

"Er jeg da en løgner i dine øjne?" spurgte han lidenskabeligt. "Du skal blive overbevist, min lille skeptiske veninde. Hvad kærlighed nærer jeg til miss Ingram? Ingen, og det ved du. Hvad kærlighed nærer hun til mig? Ingen, det har jeg forvisset

mig om, for jeg sørgede for at bringe det rygte i omløb, at min formue ikke beløb sig til tredjedelen af, hvad hun antog, og jeg senere besøgte jeg Ingram Park for at se resultatet: det var kulde både fra hendes og moderens side. Jeg ville ikke – jeg kunne ikke ægte miss Ingram. Dig – dig, du forunderlige, næsten ujordiske væsen, elsker jeg som mit eget kød og blod. Dig, du fattige, borgerlige, grimme lille pige, bønfalder jeg om at blive min hustru."

"Hvad – mig?" råbte jeg, som nu i hans alvor – og især i hans uhøflighed – begyndte at skimte sandheden; "mig, som ikke har en ven i verden undtagen Dem – hvis De er min ven – ikke en shilling uden hvad De har givet mig?"

"Dig, Jane. Du må være min egen – udelukkende min egen. Vil du være min? Sig ja – straks!"

"Mr. Rochester, lad mig se Deres ansigt – vend det om mod månen!"

"Hvorfor?"

"Fordi jeg vil læse, hvad der står skrevet i det – vend Dem om, siger jeg!"

"Lad gå da – du vil næppe finde det mere læseligt end et forkrøllet, makuleret pergament. Læs væk – men skynd dig, for jeg lider!"

Hans mine var oprørt, musklerne arbejdede voldsomt, og der flammede en sælsom ild i hans øjne.

"O, Jane, du piner mig!" udbrød han, "du piner mig med dette forskende og dog trofaste og ærlige blik!"

"Hvor kan jeg det? Er De sand og Deres tilbud oprigtigt, må taknemmelighed og hengivenhed være mine eneste følelser – de kan ikke pine."

"Taknemmelighed!" gentog han og tilføjede vildt: "Jane, modtag mig nu straks! Sig *Edward* – giv mig mit navn – *Edward, jeg vil ægte dig*."

"Er det Deres alvor? – Ønsker De mig virkelig? – Ønsker De oprigtigt, at jeg skal blive Deres kone?"

"Ja, og hvis kun en ed kan tilfredsstille dig, så tilsværger jeg dig det."

"Godt, sir, så vil jeg ægte dem."

"*Edward* – min lille kone – *Edward!*"

"Min dyrebare Edward!"

"Kom til mig – kom til mig helt og holdent nu," sagde han og tilføjede i sin dybeste tone, idet han lagde sin kind til min, "skab min lykke – jeg skal skabe din."

"Gud tilgive mig!" vedblev han efter en pause, "og menneskene skal ikke blande sig i det! Jeg har hende og vil holde hende fast."

"Der er ingen, der kan blande sig i det, sir. Jeg har ingen familie."

"Nej – det er det bedste af det."

Havde jeg elsket ham mindre, ville jeg have fundet hans tone og hans triumferende blik vilde; men nu, da jeg sad hos ham, befriet fra afskedstankens marter – kaldet til ægtesamlivets Paradis – tænkte jeg kun på den velsignelse, der var skænket mig i et så yppigt mål. Atter og atter svarede jeg ja, hvorpå han mumlede: "Det vil udsone – det vil udsone. Har jeg ikke fundet hende venneløs, forfrossen, forkuet? Vil jeg ikke opvarme og hæve hende? Er der ikke kærlighed i mit hjerte og standhaftighed i mine beslutninger? Det vil være en bod i den himmelske dommers øjne. Jeg ved, min skaber bifalder, hvad

jeg gør. Hvad verdens dom angår, så vasker jeg mine hænder. Og menneskelig dadel – den trodser jeg."

Men hvad var der foregået omkring os? Månen var endnu ikke nede, og dog var det så mørkt, at jeg næppe kunne se min herres ansigt, skønt det var tæt ved mit. Og hvad gik der af kastanjetræet? Det stønnede og vred sig, og vinden susede gennem laurbæralleen og bruste hen over os.

"Vi må gå ind," sagde mr. Rochester. "Vejret har forandret sig. Jeg kunne have siddet her hos dig til i morgen, Jane."

"Og jeg lige så hos dig," tænkte jeg. Jeg ville måske også have sagt det, men en blålig, blændende flamme fo'r ud af den sky, jeg netop så på; jeg hørte en stærk bragen rundt omkring mig og tænkte kun på at skjule mine blændede øjne ved mr. Rochesters skulder. Regnen strømmede ned. Han trak mig hastigt med sig op ad gangen, gennem haven og ind i huset, men inden vi nåede dørtærsklen, var vi ganske våde. Han tog mit sjal af i hall'en og rystede vandet af mit opløste hår, da mrs. Fairfax trådte ud af sit værelse. Hverken jeg eller mr. Rochester bemærkede hende straks. Lampen var tændt, og klokken var på slaget elleve.

"Skynd dig at få dit våde tøj af!" sagde han; "men inden du går – godnat! godnat, min øjesten!"

Han kyssede mig gentagne, gange. Da han slap mig og jeg så op, stod enken der, bleg, alvorlig og bestyrtet. Jeg smilede kun til hende og løb op af trapperne. "Forklaringen kan opsættes til en anden gang," tænkte jeg. Da jeg nåede mit kammer, nagede den tanke mig dog lidt, at hun ville mistyde, hvad hun set, om end kun for en tid. Men glæden forjog snart enhver anden følelse, og hvor lydeligt stormen end blæste, hvor nær og dybt

tordenen end bragede, hvor stærkt og hyppigt lynene end flammede, hvor vandfaldsagtigt regnen end skyllede ned i samfulde to timer, kom frygten mig dog ikke nær. Mr. Rochester var tre gange ved min dør, mens elementerne rasede, for at spørge, om jeg befandt mig vel og var rolig til mode, og det gav mig kraft til alt.

Inden jeg forlod min seng om morgenen, kom lille Adele løbende ind til mig for at fortælle mig, at det store kastanjetræ i frugthaven var blevet ramt af lynet og splintret tværs i gennem.

9

Da jeg stod op og klædte mig på, tænkte jeg over, hvad der var sket og spurgte mig selv, om det ikke var en drøm. Jeg kunne ikke være vis på virkeligheden, førend jeg havde set mr. Rochester og hørte ham forny sine kærlige ord og løfter.

Mens jeg ordnede mit hår, betragtede jeg mit ansigt i spejlet og fandt, at det ingenlunde var grimt: der var håb i dets udtryk og liv i dets farve. Jeg havde ofte med forsæt undgået at se på min herre, fordi jeg frygtede for at han ikke kunne finde behag i mit blik, men jeg var vis på, at jeg turde opløfte mit ansigt til ham nu, uden at dets udtryk ville virke afkølende på hans følelser. Jeg tog en simpel, men ren og let sommerkjole ud af min kommodeskuffe og iførte mig den; jeg syntes, at jeg aldrig havde taget mig bedre ud end i denne dragt, fordi jeg aldrig havde båret nogen i en så lyksalig stemning.

Da jeg kom ned i hall'en, blev jeg ikke overrasket ved at se, at en glimrende junimorgen havde afløst uvejret om natten, eller ved gennem den åbne glasdør at føle den friske og duftende morgenlufts ånde. Naturen måtte være glædeligt stemt, når jeg var så lykkelig. En betlerske og hendes lille dreng – begge blege, pjaltede væsner – kom op ad alleen, og jeg løb ned og gav dem alle de penge, jeg tilfældigvis havde i min pung – en tre-fire shillings; hvad enten de var gode eller slette mennesker, måtte de have del i min jubel. Lærkerne kvidrede, duerne kurrede; men intet var så oprømt eller så musikalsk som mit eget frydefulde hjerte.

Mrs. Fairfax overraskede mig ved at se ud af vinduet med en sørgmodig mine og sige i en alvorlig tone:

"Vil De komme ind og spise morgenmad, miss Eyre?"

Under måltidet var hun rolig og kold, men endnu kunne jeg ikke betage hende hendes vildfarelse. Jeg måtte vente til min herre gav en forklaring, og det samme måtte hun. Jeg spiste, hvad jeg kunne, og hastede derpå op af trappen. Jeg mødte Adele, som kom ud af skoleværelset.

"Hvor vil du hen? Det er ikke for tidligt at begynde undervisningen."

"Mr. Rochester har vist mig ind i ammestuen."

"Hvor er han?"

"Derinde," sagde hun og pegede på døren til det værelse, hun havde forladt. Jeg gik derind.

Han var der virkelig.

"Kom og sig mig godmorgen!" sagde han.

Jeg nærmede mig livligt, og nu var det ikke længere et koldt ord eller et håndtryk, jeg modtog, det var et favntag og et kys. Det syntes så naturligt at blive således elsket og kærtegnet af ham.

"Jane, du ser helt blomstrende ud i dag, og smuk, ja, virkelig smuk! Er denne lille pige med solskinsansigtet, med smilehullerne i de runde kinder, med det silkeglatte hår og de strålende brune øjne," – jeg havde grønne øjne, læser, men du må undskylde fejltagelsen, i hans havde de fået en ny farve, formoder jeg – "er det virkelig min blege lille elverpige?"

"Det er Jane Eyre, sir."

"Snart Jane Rochester," tilføjede han, "om fire uger, Jane, ikke en dag længere, hører du det?"

Jeg hørte det, men jeg kunne ikke fatte det; det gjorde mig svimmel. Den følelse, hans ord gennemtrængte mig med, var

stærkere end glæde – det var noget, der bedøvede: det var, tror jeg, næsten frygt.

"Du blussede, og nu er du hvid, Jane, hvorfor?"

"Det er fordi, De gav mig et nyt navn – Jane Rochester; og det lyder så forunderligt."

"Ja, mrs. Rochester ... den unge mrs. Rochester – Fairfax Rochesters pigebrud."

"Det kan vist aldrig være tilfældet, sir; det klinger slet ikke rimeligt. Menneskelige væsener nyder aldrig en fuldkommen lykke i denne verden. Jeg blev ikke født til en anden skæbne end mine lige ... At tænke på, at denne lykke skulle falde i min lod ... nej, det er et eventyr, en lysvågen drøm!"

"Som jeg kan og vil virkeliggøre. Jeg vil begynde i dag. Jeg skrev i morges til min bank i London og bad dem sende mig visse juveler, han gemmer for mig – arvegods i den kvindelige Thornfieldske linje. Om et par dage håber jeg at kunne hælde dem ud i dit skød, for enhver opmærksomhed, jeg ville vise en pairs datter, hvis jeg skulle ægte hende, skal vises dig."

"O, sir – bryd Dem ikke om juveler! Jeg holder ikke af, at De taler om dem. Juveler og Jane Eyre kan umuligt forliges sammen; jeg vil helst undvære dem."

"Jeg vil selv hænge diamantkæden om din hals og sætte diademet om din pande – som det vil klæde, for naturen har præget sit adelspatent på denne pande, Jane ... og jeg vil befæste armbåndene om disse smukke håndled og betynge disse alfefingre med ringe."

"Nej, nej, sir! Tænk på andre ting og tal om noget andet, og i en anden tone! Tiltal mig ikke, som om jeg var en skønhed; jeg er Deres grimme, kvækeragtige guvernante."

"Du er en skønhed i mine øjne ... og netop en skønhed efter mit hjertes ønske – fin og luftig."

"Spinkel og ubetydelig, mener De. De drømmer, sir, eller også gør De nar ad mig. For Guds skyld, vær ikke ironisk!"

"Jeg skal også få verden til at erkende dig for en skønhed," vedblev han, mens jeg virkelig blev urolig over den tone, han antog, for jeg følte, at han enten bedrog sig selv eller prøvede på at sætte mig blår i øjnene. "Jeg vil klæde min Jane i silke og kniplinger, og hun skal have roser i sit hår, og jeg vil dække det hoved, jeg elsker højst, med et uvurderligt slør."

"Og så vil De ikke kende mig, sir, og jeg vil ikke være Deres Jane Eyre mere, men en abe i narredragt, en allike med lånte fjer. Jeg ville lige så gerne se Dem, mr. Rochester, udmajet med et markskrigerkostume som mig selv i en hofdamerobe; og jeg kalder Dem ikke smuk, sir, skønt jeg elsker Dem inderligt – alt for inderligt til at smigre Dem. De må heller ikke smigre mig."

Han vedblev imidlertid i samme ånd, uden at ænse mine forestillinger:

"Endnu i dag vil jeg tage Dem med mig til Millcote, hvor De skal vælge Dem nogle kjoler. Om fire uger skal brylluppet stå, som De ved. Det skal gå for sig i al stilhed i kirken derovre, og umiddelbart derefter bryder vi op til London. Efter et kort ophold der fører jeg min skat til egne, der ligger solen nærmere, til franske vingårde og italienske sletter; hun skal se alt, hvad der er berømt i oldtid og nutid; hun skal indvies i bylivet, og hun skal lære at skatte sig selv ved en skønsom sammenligning med andre."

"Jeg skal rejse – og med Dem, sir?"

"Du skal se Paris, Rom og Napoli ... Firenze, Venedig og Wien; hele den jordbund, jeg er vandret over, skal atter betrædes af dig. I alle de spor, min hov har efterladt, skal du sætte din sylfidefod. For ti år siden fløj jeg halvt vanvittig gennem Europa – med had, raseri og væmmelse i hjertet, ligesom mine kammerater ... nu skal jeg gense det, lutret og helbredet, med en trøstende engel ved min side."

Jeg lo.

"Jeg er ingen engel," sagde jeg, "og bliver det ikke, førend jeg dør. Jeg vil kun være mig selv. Mr. Rochester, De må ikke vente eller fordre noget himmelsk af mig – for De får lige så lidt af den slags af mig, som jeg venter at få af Dem."

"Hvad venter du da af mig?"

"For en kort tid vil De måske vedblive at være, hvad De er nu – men kun for en kort tid; derpå bliver De kold, dernæst lunefuld, tvær, gnaven, sær, og jeg vil få min hyre med at behage Dem; men når De bliver rigtig vant til mig, vil De måske komme til at lide mig igen – lide mig, siger jeg, ikke elske. Jeg antager, Deres kærlighed vil dunste bort i løbet af seks måneder. Jeg har læst i bøger, skrevet af mænd, at den periode er den længste, hvor det gælder varigheden af en ægtemands lidenskab. Dog håber jeg, at jeg som veninde og selskabsdame aldrig vil blive min kære herre rigtig modbydelig."

"Modbydelig – lide hende igen! Jeg tror, jeg atter og atter kommer til at lide dig, og jeg skal få dig til at tilstå, at jeg ikke blot lider, men elsker dig – med sandhed, styrke og uforanderlighed."

"Og dog – er De ikke lunefuld?"

"Mod fruentimmer, som blot behager mig, hvad ansigtet angår, er jeg den rene djævel, når jeg opdager, at de hverken har sjæle eller hjerter – når de opruller et tableau for mig af flovhed, trivialitet, dumhed, plumphed og kapricer, men mod det klare øje og den veltalende tunge, den af ild skabte sjæl og den karakter, der lader sig bøje uden at brækkes, er jeg altid øm og sand."

"Har De nogensinde truffet på en sådan karakter, sir? Har De nogensinde elsket en sådan?"

"Jeg elsker den nu."

"Men før mig – hvis jeg forresten i nogen henseende kan måle mig med det billede, De udmaler?"

"Jeg har aldrig fundet din lige, Jane: Du behager mig, og du behersker mig – du synes at give efter i alt, og mens jeg vikler din bløde silketråd om min finger, farer dens elektriske kraft gennem min arm op til hjertet. Det betvinger, det kuer mig, og denne indflydelse er sødere end jeg kan beskrive; mit nederlag har noget langt mere tryllende ved sig end enhver triumf, jeg kunne vinde. Hvorfor smiler du, Jane? Hvad skal denne uforklarlige, denne impertinente muskelfordrejelse betyde?"

"Jeg tænkte, sir – men undskyld ideen, den kom ufrivilligt – jeg tænkte på Herkules og Samson."

"Gjorde du det, du lille, forbistrede –"

"Tys, sir! De taler ikke synderligt viseligt nu, lige så lidt som de gentlemen, jeg nævnte, handlede synderligt viseligt. Imidlertid – var de blevet gift, er der ingen tvivl om at deres strenghed som ægtemænd ville have opvejet deres svaghed som bejlere – og det vil Deres også, er jeg bange for. Jeg gad vide,

hvordan De vil svare mig om et år, hvis jeg bad om en gunst, det ikke behagede herren at skænke mig."

"Bed mig om noget nu, Jane – om hvad De vil; jeg længes efter at blive bønfaldet."

"Det vil jeg, sir – min bøn er allerede fiks og færdig."

"Tal! Men hvis du ser op og smiler med den mine, tilsværger jeg dig bønhørelse, inden jeg hører bønnen – og det vil være tåbeligt."

"Ingenlunde, sir, jeg beder kun om, at De vil lade være med at sende bud efter juveler og bekranse mig med roser. De kunne lige så godt finde på at garnere det simple lommetørklæde, De har der, med en bort af guldgaloner."

"Jeg kunne lige så godt finde på at forgylde gedigent guld; jeg ved det ... Nå, din anmodning er bevilget – for øjeblikket. Jeg vil tilbagekalde den ordre, jeg har givet min bank. Men endnu har du intet udbedt dig – du har kun anmodet mig om at tage en gave tilbage. Prøv igen!"

"Nuvel, sir – hav den godhed at tilfredsstille min nysgerrighed på ét punkt."

Han så urolig ud.

"Hvad kan det være?" spurgte han hastigt. "Nysgerrighed er en farlig kan give farlige ønsker; det er godt, jeg ikke har forpligtet mig til at opfylde enhver begæring."

"Men denne kan der ingen fare være ved at opfylde, sir."

"Så frem med den, Jane ... skønt jeg ville hellere give dig mit halve gods end tilfredsstille din nysgerrighed på visse punkter."

"Hvad skulle jeg med Deres halve gods, kong Ahasverus? Tror De, jeg er en jødisk ågerkarl, som søger sikkerhed i landejendomme? Jeg ville langt hellere have hele Deres

fortrolighed. De vil ikke udelukke mig fra den, når De indrømmer mig herredømmet i Deres hjerte?"

"Al den fortrolighed, der er værd at have, er dig vel undt, Jane; men for Guds skyld, ønsk ingen unyttig byrde! Hig ikke efter gift – bliv ikke en ægte Eva i mine hænder!"

"Hvorfor ikke, sir? De fortalte mig før, hvor behageligt det var Dem at blive besejret og overtalt. Mener De ikke, jeg burde drage fordel af denne tilståelse og begynde at bede og trygle – ja selv græde og se surt, hvis det gjordes behov? Blot for at prøve min magt?"

"Vogt dig for det eksperiment ... bliver du anmassende og fordringsfuld, er spillet ude."

"Virkelig, sir? De giver Dem snart tabt. Hvor De ser bøs ud nu! Deres øjenbryn er blevet så tykke som min finger, og der pande ligner en tordensky. Det blik bliver formodentlig Deres ægteskabelige, tror jeg?"

"Hvis det dér bliver dit, vil jeg straks, som en kristen, opgive den idé at ægte en trold eller salamander. Men hvad var det, du ville mig, tøs? Ud med sproget!"

"Nu er De mindre end høflig, og jeg lider Deres grovhed langt bedre end Deres smiger. Jeg vil hellere være en tøs end en engel. Hvad jeg har at spørge om, er: hvorfor gjorde De Dem så megen umage for at få mig på den tro, at De ønskede at ægte miss Ingram?"

"Er det alt? Gudskelov, at det ikke er værre!" Og nu glattede hans pande sig; han så smilende ned på mig og strøg mit hår, som om han var glad over at se en fare afvendt.

"Jeg tror, jeg tør tilstå det," vedblev han, "selv om det skulle bringe dig lidt i harnisk, Jane – og jeg har set, hvilken vulkan du

kan være, når du harmer dig. Du glødede i det kolde måneskin i aftes, da du gik i rette med skæbnen og fordrede din rang som min jævnbyrdige. Apropos, Jane, det var dig, der friede."

"Ja, naturligvis. Men til sagen, sir, om De behager ... miss Ingram?"

"Nuvel, jeg affekterede denne kurtiseren, fordi jeg ville gøre dig lige så dødelig forelsket i mig, som jeg var det i dig; og jeg vidste, at skinsyge ville være det bedste middel til at fremme dette med."

"Fortræffeligt! Nu er De lille – ikke en døjt større end enden af min lillefinger. Det var en stor skam, en skandaløs vanære, sir, at handle således. Tænkte De da slet ikke på miss Ingrams følelser?"

"Hendes følelser er koncentrerede i én – stolthed, og den trænger til at ydmyges. Var du jaloux, Jane?"

"Bryd Dem ikke om det, mr. Rochester, det kan i ingen henseende interessere Dem at vide. Svar mig endnu engang oprigtigt: Tror De ikke, miss Ingram vil lide under dette utilgivelige koketteri? Vil hun ikke føle sig forladt og forskudt?"

"Umuligt! Jeg har jo sagt dig, at det tvært imod er hende, der har forladt mig. Tanken om min ringe formue afkølede, eller rettere slukkede, hendes flamme i et nu."

"De er en forunderlig spekulant, mr. Rochester. Jeg er bange for, at Deres grundsætninger er excentriske på visse punkter."

"Mine grundsætninger, Jane, har aldrig gået i skole; de er måske blevet en smule forkerte på grund af mangel på opmærksomhed."

"Endnu engang, alvorlig talt: tør jeg nyde det store gode, De har skænket mig, uden at frygte for, at nogen anden vil lide den

bitre smerte, jeg selv har lidt?"

"Det tør du, min gode lille pige; der er intet væsen på Jorden, der nærer den rene kærlighed til mig som du – for dén husvalende balsam har jeg lagt på min sjæl, Jane: Troen på din kærlighed."

Jeg pressede mine læber på den hånd, der lå på min skulder. Jeg elskede ham højt – højere end jeg turde fortælle – højere end ord var mægtige til at udtrykke.

"Bed om noget andet," sagde han nu. "Det er min glæde at blive overhængt og at føje dig."

Jeg var atter rede med min bøn.

"Meddel mrs. Fairfax Deres hensigter, sir. Hun så os sammen i aftes i hall'en og blev oprørt over Deres kys. Giv hende en forklaring, inden jeg ser hende i dag. Det smerter mig at blive miskendt af så god en kone."

"Gå ind i dit værelse og tag din hat på," svarede han. "Jeg vil gerne have, du skal ledsage mig til Millcote i formiddag, og mens du forbereder dig til køreturen, vil jeg opklare den gamle dames forstand. Troede hun, Jane, at du havde givet verden bort for kærlighed og anså den for tabt?"

"Jeg formoder, hun troede, at jeg havde forglemt min stilling – og Deres, sir."

"Stilling! Stilling! Din stilling er i mit hjerte – og på deres nakke, som skulle falde på at fornærme dig, nu eller herefter. Gå!"

Jeg var snart påklædt, og da jeg hørte mr. Rochester forlade mrs. Fairfax' kammer, ilede jeg derned. Den gamle dame havde læst sit morgenpensum i Bibelen, der lå opslået foran hende, og brillerne lå oven på. Hendes syssel, som mr. Rochesters

meddelelse havde afbrudt, syntes at være forglemt; hendes blik, som var fæstet på væggen foran hende, udtrykte en rolig, af en usædvanlig nyhed frapperet sjæls overraskelse. Da hun så mig, fattede hun sig: hun forsøgte på at smile og fremstammede en slags lykønskning, men smilet døde hen, og sætningen blev ikke fuldendt. Hun gemte sine briller, lukkede Bibelen i og skød sin stol tilbage fra bordet.

"Jeg er så forbavset," begyndte hun; "jeg ved næppe, hvad jeg skal sige til Dem, miss Eyre. Jeg har dog ikke drømt ... har jeg vel? Undertiden falder jeg i søvn, når jeg sidder sådan alene, og bilder mig ting ind, som aldrig er foregået. Mere end én gang, når jeg har siddet og halvslumret, er det forekommet mig, som om jeg har set min mand, der døde for femten år siden, træde ind, og sætte sig ved siden af mig, og jeg har hørt ham kalde mig ved mit navn, Alice, ganske som han plejede, mens han levede. Kan De nu sige mig, om det virkelig er sandt, at mr. Rochester har anmodet Dem om ægteskab? Le ikke ad mig. Men jeg troede virkelig, at han kom herind for fem minutter siden og sagde, at De skulle være hans kone om en måned."

"Han har sagt det samme til mig," svarede jeg.

"Har han? Tror De ham? Har De sagt Ja?"

Hun stirrede på mig med et forvildet blik.

"Det kunne jeg aldrig have troet. Han er en stolt mand; alle Rochesterne var stolte, og faderen var en pengemand. Sønnen er også altid blevet anset for en ven af det røde guld. Det er hans mening at ægte Dem?"

"Han siger det i det mindste."

Hun mønstrede hele min person: i hendes øjne læste jeg, at hun intet havde fundet ved mig, som var i stand til at løse

gåden.

"Der overgår min forstand," vedblev hun; "men det må vel være sandt, da De siger det. Hvordan det vil falde ud, kan jeg ikke fortælle, for jeg ved det virkelig ikke. Lighed i stilling og formue er ofte tilrådelig ved sådanne lejligheder, og der er en forskel i alderen på tyve år. Han kunne være Deres fader."

"Nej, mrs. Fairfax!" udbrød jeg stødt. "Han har intet faderligt ved sig, ingen, som så os sammen, ville falde på den tanke. Mr. Rochester ser lige så ung ud og er lige så ung som mange mænd på fem og tyve år."

"Er det virkelig af kærlighed, han vil ægte Dem?" spurgte hun.

Jeg blev så krænket over hendes kulde og vantro, at tårerne trådte mig i øjnene.

"Det gør mig ondt, at jeg bedrøver Dem," vedblev enken, "men De er så ung og så ubekendt med verden, at jeg ønskede at advare Dem. Det er et gammelt ordsprog, at ikke alt, hvad der glimrer, er guld, og i dette tilfælde er jeg bange for at der vil komme noget for dagen, som hverken De eller jeg aner."

"Hvordan mener De det? Er jeg da et uhyre?" sagde jeg; "er det umuligt, at mr. Rochester har kunnet fatte en oprigtig kærlighed til mig?"

"Nej, De er ret tækkelig, og på den senere tid er De kommet til at se godt ud. At mr. Rochester holder af Dem, er rimeligt, for jeg har altid bemærket, at De har stået højt i hans kridthus. Jeg er flere gange blevet urolig over det iøjnefaldende fortrin, han har givet Dem, og har ønsket at advare Dem; men jeg kunne ikke lide at insinuere muligheden af noget ondt. Jeg vidste, at en sådan tanke ville oprøre Dem, og De var desuden så diskret og så fornuftig, at jeg håbede, man nok kunne betro

Dem Deres eget forsvar. I aftes kan jeg ikke sige Dem, hvad jeg led, da jeg ledte hele huset gennem og hverken kunne finde Dem eller herren, men senere så jeg Dem begge to komme ude fra klokken tolv."

"Bryd Dem ikke om det nu," afbrød jeg utålmodigt. "Det er nok, at alt var, som det burde være."

"Jeg håber, det vil blive ved at være det," sagde hun, "men tro mig, De kan ikke være forsigtig nok. Prøv at holde mr. Rochester tre skridt fra livet; mistro Dem selv såvel som ham. Herrer af hans stand er ikke vant til at ægte guvernanter."

Jeg blev virkelig opbragt. Til alt held kom Adele løbende ind.

"Lad mig køre med til Millcote, mademoiselle!" råbte hun. "Mr. Rochester siger nej, skønt der er så megen plads i den ny vogn. Bed ham om lov, mademoiselle!"

"Det skal jeg, Adele," og jeg hastede ud med hende, glad over at komme bort fra min ildespående formanerinde. Vognen stod forspændt; de bragte den rundt om huset til indgangen; min herre spadserede, ledsaget af Pilot, frem og tilbage på stenbroen.

"Adele må jo følge med; må hun ikke nok, sir?"

"Jeg har sagt nej – jeg vil ingen unger have i vognen – jeg vil kun have dig."

"Jeg beder Dem, mr. Rochester, lad hende følge med ... hvad kan det skade?"

"Nej, hun vil besvære os!"

Både minen og stemmen var bydende. Endnu følte jeg virkningen af mrs. Fairfax' advarsel og betænkeligheder; noget vagt og uvist, som jeg ikke kunne forklare mig, havde forbitret mine forhåbninger. Jeg mistede næsten følelsen af min magt

over ham. Jeg var i begreb med at adlyde ham mekanisk, uden videre indvendinger, men da han hjalp mig op i vognen, så han mig i ansigtet.

"Hvad fattes dig?" spurgte han. "Alt solskinnet er borte. Ønsker du virkelig, barnet skal med? Vil det bedrøve dig, om hun bliver hjemme?"

"Jeg så helst, hun fulgte med, sir."

"Så op efter din hat og tilbage som en lynild!" råbte han til Adele.

Hun adlød så hurtigt hendes fødder kunne bære hende.

"I alt fald vil en eneste morgens tvang ikke sige meget," sagde han, "da jeg om kort tid agter at gøre fordring på dig – dine tanker, din samtale og dit selskab – for hele livet."

Da Adele var kommet op i vognen, begyndte hun at kysse mig, for at udtrykke sin taknemmelighed for min forbøn, men blev straks stuvet ned på den anden side af mr. Rochester. Hun kiggede hen til den side, hvor jeg sad; en så alvorlig nabo generede hende; for ham turde hun, i hans nuværende brøsige stemning, ikke tilhviske sine bemærkninger eller affordre nogen forklaring.

"Lad hende komme over til mig," bad jeg. "Hun vil måske være Dem til ulejlighed, og der er god plads på denne side."

Han langede hende over til mig, som om det havde været en skødehund.

"Jeg vil alligevel sætte hende i skole," sagde han, men nu smilede han.

Adele hørte det og spurgte, om hun skulle gå i skole "*sans mademoiselle*".

"Ja," svarede han, "for mademoiselle tager jeg med mig til Månen, og der udsøger jeg mig en hule i en af de hvide dale mellem vulkantoppene, og mademoiselle skal bo i den med mig alene."

"Hun vil ikke få noget at spise der; hun vil dø af sult," bemærkede Adele.

"Jeg skal sanke manna til hende fra morgen til aften: sletterne og højskråningerne på Månen er hvide af manna, Adele."

"Men hvad vil hun gøre for at skaffe ild, når hun vil varme sig?"

"Der farer ild ud af lunarbjergene; når hun fryser, skal jeg bære hende op på en pynt og lægge hende ned på kanten af et krater."

"*Oh, qu'elle y sera mal – peu confortable!* Og hendes klæder vil slides op; hvordan vil hun få nye?"

Mr. Rochester lod som han blev forlegen.

"Hm! Hvad ville du gøre, Adele? Bryd din hjerne for at finde et middel. Tror du ikke, en hvid eller en rød sky kunne afgive en tålelig kjole? Og kunne man ikke skære sig et nydeligt skærf ud af en regnbue?"

"Hun har det langt bedre her," mente Adele efter at have grublet et øjeblik. "Desuden vil hun blive ked af at bo på Månen med Dem alene. Var jeg i mademoiselles sted, ville jeg aldrig samtykke i at rejse med Dem."

"Hun har samtykket; hun har givet mig sit ord."

"Men De kan ikke få hende derop, der er ingen vej til Månen. Det er alt sammen luft, og hverken De eller hun kan flyve."

"Adele, se på den mark der!"

Vi var nu uden for parkporten og rullede let hen ad den glatte vej, hvor støvet var blevet dæmpet af regnen om natten og hvor de lave hække og de høje træer på begge sider glinsede med deres grønne, forfriskende løv.

"På den mark, Adele, spadserede jeg en aften for hen ved fjorten dage siden – det var samme dag, du hjalp mig at rive hø på engen uden for frugthaven. Jeg var træt og satte mig derfor ned på en stente, og der tog jeg min lommebog frem, og en blyant, og begyndte at skrive om en ulykke, der havde ramt mig for mange år siden og det ønske, jeg nærede om lykkelige dage i fremtiden. Jeg sad endnu og skrev, skønt tusmørket begyndte at falde på, da der kom noget op ad stien og standsede i tre meters afstand fra mig. Jeg så op. Det var et lille væsen med et slør på hovedet af spindelvæv. Jeg vinkede, at det skulle komme nærmere; det stod snart ved mit knæ. Jeg talte ikke til det, og det talte heller ikke til mig med ord; men jeg læste dets øjne, og det læste mine, og vor stumme samtale var af følgende indhold:

Det var en fe, sagde det, og kommet fra alfernes land, og dets ærinde var at gøre mig lykkelig: jeg skulle drage ud med det af denne verden til et ensomt sted – som Månen, for eksempel – og det nikkede til dens horn, som netop tittede frem over Hay Hill, og det talte om den alabastergrotte og den sølvdal, hvor vi skulle bo. Jeg svarede, at jeg nok kunne have lyst til det, men da gjorde det, ligesom du mig, opmærksom på, at jeg ingen vinger havde at flyve med.

"O," svarede feen, "det gør intet til sagen, her er en talisman, som vil rydde alle hindringer af vejen," – og hun holdt en kostbar guldring hen for mig. "Sæt den," sagde hun, "på min venstre hånds fjerde finger, og jeg er din og du er min; og vi skal

forlade Jorden og skabe os vor egen himmel histoppe." Hun nikkede atter til Månen. Ringen, Adele, har jeg i min bukselomme i skikkelse af en guinea, men jeg agter snart at forvandle den til en ring igen."

"Men hvad har mademoiselle at gøre med den historie? Jeg bryder mig ikke om feen, De sagde, det var mademoiselle, De ville tage til månen."

"Mademoiselle er en fe," hviskede han med en hemmelighedsfuld mine.

Jeg sagde nu til Adele, at hun ikke skulle tage sig af på denne snak, og hun lagde nu et fond af ægte fransk skepticisme for dagen, idet hun kaldte mr. Rochester "*un var menteur*" og forsikrede ham, at hun ikke brød sig det mindste om hans "*contes de fées*" og at "*du reste, il n'y avait pas de fées, et quand même il y en avait,*" så var hun vis på, de aldrig ville vise sig for ham eller give ham ringe eller tilbyde sig med ham på Månen.

Den time, vi tilbragte i Millcote, var mig virkelig pinlig. Mr. Rochester tvang mig til at gå med sig til en vis silkehandler, hvor han befalede mig at udvælge et halvt dusin dragter. Jeg bad ham forskåne mig for det, men nej, det var en forretning, der skulle afgøres nu. Ved hjælp af bønner, ytret i en energisk hvisken, fik jeg det halve dusin reduceret til to, men disse ville han også partout udvælge selv. Med sand angst så hans blik svæve over det glimrende magasin; han bestemte sig for en af de mest brillante ametystfarvede atlaskeskjoler og en kostbar rød taftkjole. I en ny række af hviskninger sagde jeg ham, at han lige så gerne kunne købe mig en guldkjole og en sølvhat, jeg ville aldrig driste mig til at bære, hvad han havde valgt. Med uendelig møje (for han var stædig som en blok) overtalte jeg

ham til at lade det blive ved en ærbar sort atlaskes- og en perlegrå silkekjole. "Det kunne passere i øjeblikket," sagde han, "men han ville snart se mig prunke som et helt blomsterbed."

Jeg var glad ved at få ham ud af magasinet og senere ud af en juvelerbutik: jo mere han købte ind til mig, desto mere brændte min kind af ærgrelse og skam. Da vi var kommet op i vognen igen og jeg lænede mig tilbage på sædet, glødende af disse ubehagelige følelser, mindedes jeg, hvad jeg hidtil havde forglemt under begivenhedernes gang – min onkel, John Eyres, brev til mrs. Reed, hans hensigt om at adoptere mig og gøre mig til sin arving. Det ville virkelig være en trøst, tænkte jeg, om jeg besad en lille uafhængig formue; jeg kan ikke tåle at lade mig maje ud som en dukke af mr. Rochester eller sidde som anden Danaë og daglig lade mig overøse med en guldregn. Jeg vil skrive til Madeira, når vi kommer hjem, og fortælle min onkel John, at jeg er i begreb med at gifte mig. Og med hvem; hvis jeg blot har udsigter til med tiden at bringe mr. Rochester en tilvækst i formue, vil jeg bedre kunne tåle hans gaver nu. Og beroliget af denne idé (som jeg ikke undlod at udføre samme dag) vovede jeg atter at møde min herre og elskers blik, som hårdnakket vedblev at søge mit, skønt jeg vendte både øjne og ansigt bort. Han smilede; det var et smil, som en sultan kunne have skænket den slavinde, hans guld og smykker havde beriget; jeg trykkede hans hånd, som uafbrudt jagede efter min, dygtigt, og skubbede den tilbage, rød af det lidenskabelige tryk.

"De behøver ikke at se således på mig," sagde jeg, "bliver De ved, så bærer jeg aldrig andet end mine gamle Lowood-kjoler.

Jeg vil vies i denne blå ginghams – og De kan få en slåbrok af den perlegrå og et utalligt antal veste af den sorte atlaskes."

Han lo og gned sine hænder.

"O, hvor det er kosteligt at se og høre hende!" udbrød han; "er hun ikke original? Pikant? Jeg ville ikke bytte denne lille engelske pige for stortyrkens hele serail med dets gazelleøjne, huri-former og så videre."

Denne østerlandske hentydning stødte mig igen.

"Jeg vil i ingen henseende være Dem i et serails sted," sagde jeg, "og derfor skal De ikke betragte mig som ækvivalent for ét; lyster De noget i den genre, så afsted med Dem, sir, til Stambuls bazarer øjeblikkelig, og anvend nogle af de penge, som De bortødsler her til ingen nytte, til indkøb af slavinder."

"Og hvad vil du gøre, Jane, mens jeg købslår om så og så mange tons kød og et tilsvarende lager af sorte øjne?"

"Jeg vil forberede mig til at drage ud som missionær og præke frihed for dem, der trykkes af slaveåget – beboerne af Deres harem indbefattet. Jeg vil skaffe mig adgang til det og stifte mytteri, og De, pasha af tre haler, vil i en håndevending finde Dem lænket mellem vore hænder; og disse lænker vil jeg, for min part, ikke samtykke i at løse, førend De har underskrevet et frihedsbrev – det mest liberale, en despot nogen sinde har udstedt."

"Jeg ville appellere til din medlidenhed, Jane."

"Jeg ville ingen medlidenhed have, mr. Rochester, hvis De bad mig med et blik som dette. Så længe De så således ud, ville jeg være overbevist om, at Deres første handling, når De blev løst, ville være at overtræde frihedsbrevets betingelser."

"Hvad ville du da have, Jane? Jeg er bange for, du vil tvinge mig til at underkaste mig en hemmelig ægteskabsceremoni foruden den, der forrettes ved alteret. Du vil stipulere særegne vilkår, ser jeg – lad mig høre dem."

"Jeg ønsker blot et roligt sind, sir, som ikke nedtynges af forpligtelser. Husker De, hvad De sagde om Celine Barens? Om de diamanter og kashmirer, De gav hende? Jeg vil ikke være Deres engelske Celine Barens. Jeg vil blive ved at være Adeles guvernante; derved vil jeg fortjene min kost og mit logi og tredive pund om året. De penge vil jeg anvende til min garderobe, og De må intet give mig ... intet andet end –"

"End hvad?"

"Deres agtelse, og hvis jeg skænker Dem min igen, vil gælden være afviklet."

"I kold, medfødt uforskammethed og gedigen medfødt stolthed har du ikke din lige," sagde han.

Vi var nu i nærheden af Thornfield.

"Behager det dig at spise til middag med mig dag?" spurgte han, da vi kørte ind ad parkporten.

"Nej, ellers tak, sir."

"Og hvorfor ikke, hvis jeg må spørge?"

"Jeg har aldrig spist til middag med Dem før, og jeg ser ingen grund til at gøre det, førend ..."

"Førend? Du har din force i halve sætninger."

"Førend jeg ikke kan undgå det."

"Tror du, jeg spiser som en kyklop eller vampyr, siden du frygter for at være min bordfælle?"

"Jeg har ingen gisninger anstillet i så henseende, sir, men jeg vil ingen forandringer vide af før om en måned."

"Du opgiver dit lærerslaveri endnu i dag!"

"Virkelig? Nej, sir, jeg beder om forladelse, jeg bliver sandelig ved med det som sædvanlig. Hele dagen må De, som sædvanlig, finde Dem i at undvære mig; om aftenen kan De sende bud efter mig, når De føler Dem oplagt til at se mig, og jeg skal da komme, men ellers ikke."

"Jeg trænger til et drag tobaksrøg eller en pris, Jane, for at styrke mig under alt dette – *pour me donner une contenance*, som Adele ville sige, men uheldigvis har jeg hverken mit cigarfutteral eller min dåse hos mig. Men hør: nu er det din tur, lille tyran; men det skal snart blive min, og når jeg først har fået rigtigt hold på dig – figurlig talt – binde dig til en lænke ligesom denne." Han berørte sin urkæde. "Ja, min snut, jeg vil bære dig ved min barm, så at jeg ikke skal miste min juvel."

Han sagde dette, da han hjalp mig ud af vognen, og mens han dernæst løftede Adele ud, ilede jeg ind i hall'en og op ad trappen. Han lod mig kalde om aftenen. Jeg havde foresat mig at holde ham beskæftiget, for jeg var bestemt på ikke at tilbringe hele tiden på en samtale mellem fire øjne: jeg kendte hans smukke stemme, jeg vidste, han holdt af at synge – det gør i almindelighed alle gode sangere. Jeg var selv ingen vokalist og efter hans kræsne skøn heller ingen tonekunstnerinde; men jeg sværmede for musik, når foredraget var godt. Næppe havde tusmørket, denne romantiske time, nedsænket sit blå, stjernebesåede banner over Jorden, førend jeg rejste mig, åbnede pianoet og bad ham give mig en sang. Han sagde, jeg var en lunefuld heks, og at han hellere ville synge en anden gang, men jeg påstod at ingen gang kunne sammenlignes med den nærværende.

"Kan du lide min stemme?" spurgte han.

"Overordentlig godt."

Jeg holdt ikke af at smigre hans kildne forfængelighed, men for én gangs skyld, og af visse grunde overtrådte jeg denne regel.

"Så må du akkompagnere mig. Jane."

"Godt, sir, jeg vil prøve på det."

Jeg prøvede også på det, men blev snart jaget ned af stolen – hvilket netop var det, jeg ønskede – hvorpå han selv indtog min plads, for han kunne spille lige så godt som han sang. Jeg satte mig hen i vinduesnichen, og mens jeg så ud over de stille træer og det dunkle krat, foredrog han, til en smeltende melodi, en af de skønneste elskovssange, jeg nogensinde har hørt.

Da den var endt, rejste han sig og kom hen til mig. Jeg så hans kinder blusse og hans falkeøjne funkle; der var ømhed og lidenskab i hvert eneste træk. Jeg fo'r sammen, men fattede mig snart igen. Ømme scener, dristige demonstrationer, ville jeg ikke have, og jeg stod i fare for begge; der krævedes et forsvarsvåben, og jeg hvæssede min tunge. Da han var kommet hen til mig, spurgte jeg i en bidende tone, "hvem han i sinde at ægte nu?"

"Det var et besynderligt spørgsmål af hans egen dyrebare Jane."

"Så? jeg antog, det var både et højst naturligt og et højst nødvendigt: han havde talt om, at hans tilkommende kone skulle leve og dø med ham. Hvad mente han med denne idé? Jeg havde ikke i sinde at dø med ham – det kunne han stole på."

"O, alt hvad han længtes efter, alt, hvad han bad om, var at jeg ville leve med ham. Døden var ikke for sådanne væsener som

mig."

"Jovist var den: jeg havde lige så megen ret til at dø, når min tid var omme, som han, men jeg ville afvente denne tid og ikke rives bort herfra efter hans forgodtbefindende."

"Ville jeg tilgive ham denne egenkærlige idé og bevise det ved et forsoningskys?"

"Nej, jeg bad ham have mig undskyldt."

Her hørte jeg mig betitlet en hård lille djævleunge – "enhver anden pige ville være smeltet hen til voks ved sådanne toner til hendes pris."

Jeg forsikrede ham, at jeg af naturen var hård som flint og at han ofte ville erfare det, at jeg desuden var bestemt på at vise ham visse knudrede sider i min karakter i løbet af de fire følgende uger; han skulle komme til tydelig kundskab om den handel, han havde sluttet, mens der endnu var tid til at træde tilbage.

"Ville jeg være rolig og tale fornuftigt?"

"Jeg ville være rolig, hvis han ønskede det, og hvad det angik at tale fornuftigt, bildte jeg mig ind, at jeg gjorde det nu."

Han fnyste.

"Godt," tænkte jeg, "fnys du kun; jeg er vis på, det er den rigtigste tone, jeg kan antage imod dig. Jeg lider dig bedre end jeg kan sige; men jeg vil ikke synke ned i en afgrund af sentimentalitet, og min tunge skal også holde dig borte fra randen af svælget; dens stikken skal hjælpe mig til at bevise, at en behørig afstand mellem dig og mig bidrager mere end alt andet til vor sande, gensidige fordel."

Jeg blev altså ved at tirre ham, indtil han endelig trak sig brummende tilbage til den anden ende af salen, hvorpå jeg

rejste mig, sagde: "Jeg ønsker Dem godnat, sir" i min sædvanlige naturlige og ærbødige tone, og listede mig ud af sidedøren.

Det system, jeg havde adopteret, holdt jeg fast ved i hele prøvetiden, og med det det bedste held. Vel blev han ofte sur og bidende, men i det hele taget kunne jeg se, at det underholdt ham fortræffeligt, og at jeg ville have behaget ham langt mindre, hvis jeg havde vist mig føjelig som et lam og følsom som en turteldue.

I andre folks nærværelse var jeg, som hidtil, ærbødig og lidettalende; det var kun mellem fire øjne, at jeg således drillede ham. Han vedblev punktligt at sende bud efter mig hver aften, når klokken var fem, skønt han nu ikke mere modtog mig, når jeg kom, med de kælne talemåder "engel" og "søde glut", de mildeste ord var "kæphøje dukke", "ondskabsfulde elverpige", "nisse", "skifting" osv. I stedet for kærtegn fik jeg grimasser, i stedet for at trykke min hånd eller kysse mig, kneb han mig i armen eller klemte min øreflip. Det var ganske i sin orden; for nærværende tid foretræk jeg disse umilde kærtegn for de ømmere. Jeg så, at mrs. Fairfax billigede min opførsel; hendes bekymring for mig ophørte; derfor var jeg vis på, at jeg handlede rigtigt. Mr. Rochester forsikrede, at han blev til et skelet under min hånd, og truede med en frygtelig hævn om føje tid, men jeg lo ved mig selv over hans trusler: "Jeg kan holde dig i skak nu," tænkte jeg, "og jeg tvivler ikke om, at jeg også vil være i stand til at gøre det herefter; mister ét middel sin kraft, må der udtænkes et andet."

Dog var min opgave ingenlunde let; ofte ville jeg hellere gøre ham tilpas end drille ham. Min tilkommende mand begyndte at

blive min hele verden, ja, mere end verden; næsten mit håb om Himlen. Han stod imellem mig og enhver tanke på religionen som en formørkelse mellem mennesket og Solen. I hine dage kunne jeg ikke se Gud for hans skabning, som jeg havde gjort til mit afgudsbillede.

10

Måneden var forbi; de sidste timer kunne tælles. Der var ingen grund til at opsætte den dag, der forestod: bryllupsdagen, og alle forberedelserne til dens komme var truffet. Jeg havde i det mindste intet mere at bestille; alle mine kufferter stod i en række langs med væggen i mit kammer, fuldpakkede, aflåsede og omviklede med reb; næste morgen på denne tid ville de befinde sig på vejen til London. Og det ville med Guds hjælp, også jeg – eller rettere Jane Rochester, en person, som jeg endnu ikke kendte. Kun adressesedlerne var endnu ikke fæstet på lågene; der lå de, fire små kvadrater, på kommoden. Mr. Rochester havde selv skrevet adressen på dem: "Mrs. Rochester, – Hotel, London." Jeg kunne ikke bekvemme mig til at lade dem sætte på. Mrs. Rochester! Hun eksisterede ikke; hun ville først blive født næste morgen, efter klokken otte, og jeg ville først forvisse mig om at hun kom levende til verden, inden jeg overdrog hende alle disse ejendele. I skabet over for mit toiletbord havde klæder, som sagdes at være hendes, afløst min sorte Lowood-kjole og stråhat; men det var ikke mig, denne brudedragt tilhørte, denne perlefarvede robe og dette luftige slør. Jeg lukkede skabet for at unddrage mig synet af det sælsomme kostume, der i denne aftentime – klokken ni – udbredte et spøgelsesagtigt skær over halvmørket i værelset.

"Jeg vil forlade dig, hvide drøm," tænkte jeg, "jeg har feber i kroppen; jeg hører vinden blæse – jeg vil gå ud og føle den."

Det var ikke alene de travle tilberedelser, der havde skyld i denne feber, ikke alene tanken om den store forandring, om det ny liv, der skulle begynde næste morgen; begge disse

omstændigheder bidrog uden tvivl til at fremkalde denne urolige, eksalterede stemning, der drev mig så sent ud i mørket, men en tredje årsag havde gjort et stærkere indtryk på mit sind.

Jeg havde en ængstelig og uhyggelig tanke i hjertet. Der var sket noget, som jeg ikke kunne begribe; ingen vidste af eller havde set det uden jeg alene; det havde tildraget sig den foregående nat. Den nat havde mr. Rochester ikke været hjemme og var heller ikke kommet tilbage endnu; forretninger havde kaldt ham til et lille gods, som han ejede i tredive miles afstand fra Thornfield – forretninger, som han nødvendigvis måtte afgøre i egen person, inden han brød op til fastlandet. Jeg ventede nu på hans tilbagekomst; jeg længtes efter at lette mit sind og hos ham at søge nøglen til den gåde, der voldte min uro. Lad os vente, til han kommer, læser: når jeg åbenbarer ham min hemmelighed, skal du få del i den med samme.

Jeg gik ind i frugthaven – eller rettere, vinden, som havde blæst hele dagen fra syden, uden dog at bringe en eneste dråbe regn med sig, drev mig derind. I stedet for at aftage hen ad aften, syntes dens dybe brusen at tiltage i styrke; træerne bøjede sig uafbrudt til den ene side, og svajede måske ikke eneste gang i timen tilbage med deres grene, så ensformig var den luftstrøm, der gik gennem rummet – skyerne drev i tætte, mørke masser fra pol til pol, intet glimt af den blå himmel havde været synlig hele denne julidag.

Da jeg var kommet ned af laurbæralleen, standsede jeg foran kastanjetræet. Det stod det endnu, sort og sønderrevet; stammen, der var kløvet midt igennem, gabede hæsligt. De to halvdele var ikke blevet revet fra hinanden, for den faste fod og

de stærke rødder holdt dem endnu sammen forneden, men alt fællesskab i livskraft var ophørt – saften kunne ikke cirkulere mere; de store grene på begge sider var døde, og stormene næste vinter ville sikkert fælde det hele til jorden.

"I handlede rigtigt i at holde fast ved hinanden," sagde jeg – som om de kæmpemæssige splinter levede og kunne høre mig. "Jeg tror, der må være en smule livsfølelse tilbage hos jer endnu, hvor medtagne og lemlæstede I end ser ud. I vil aldrig få grønne blade mere, aldrig mere se fugle bygge reder og synge idyller jeres grene, glædens og kærlighedens tid er ovre for jer, men I er dog ikke ganske forladte, begge har I en kammerat, der kan sympatisere med den anden i hans affældighed."

Mens jeg så op på dem, viste månen sig for et øjeblik i den del af himlen, der udfyldte revnen; dens skive var rød som blod; den syntes at tilkaste mig et eneste forvildet, sørgeligt blik og begravede sig derpå igen med tankens hurtighed i den mørke sky. Vinden sagtnedes et øjeblik omkring Thornfield; men langt borte, over skov og dal, hørtes en vild, melankolsk hylen; den var sørgelig at lytte til, og jeg løb atter min vej.

Jeg strejfede gennem frugthaven i alle retninger og opsamlede de æbler, der lå nedfaldne i mængde i græsset omkring træerne; derpå skilte jeg de modne fra de umodne, bar dem ind i huset og gemte dem i forrådskammeret.

Jeg gik nu ind i biblioteket for at se, om der var lagt i; for skønt det var sommer, vidste jeg, at mr. Rochester ville synes godt om et hyggeligt bål i kaminen, når han trådte ind. Jo, der var blevet fyret i for en halv times tid siden, og ilden knitrede lystigt. Jeg trak hans lænestol hen til kaminen, stillede et bord foran den, rullede gardinerne ned og fik lys ind. Jeg blev mere

og mere rastløs; jeg kunne ikke sidde stille, da jeg havde fuldbragt disse sysler, ikke en gang blive i huset. Et lille taffelur i værelset og den gamle klokke ude i hall'en slog samtidig ti.

"Hvor det bliver sent!" tænkte jeg, "jeg vil løbe ned til parkporten; månen træder frem af og til, og jeg kan overse en lang strækning af vejen. Han kommer måske nu, og at møde ham vil forskåne mig for nogle minutters venten."

Vinden susede i de store træer, der omgav porten, men vejen var ensom og øde, så langt jeg kunne se både til højre og venstre.

En barnagtig tåre trådte mig i øjnene, mens jeg stirrede – en tåre, som både skuffet håb og utålmodighed afpressede mig. Jeg skammede mig over den og tørrede den af. Jeg blev stående; månen havde låset sig inde i sit kammer og trukket de tykke skygardiner tæt for sit vindue. Natten blev mørk, og nu begyndte stormen at bringe regn med sig.

"Gud give, han ville komme! Gud give, han ville komme!" råbte jeg, grebet af en hypokondrisk anelse. Jeg havde ventet ham før tetid, nu var klokken over ti: hvad kunne holde ham tilbage? Var der tilstødt ham en ulykke? Begivenheden fra den foregående nat faldt mig atter ind. Jeg fortolkede den som et ulykkespående varsel. Jeg frygtede for at mit håb var for glimrende til at gå i opfyldelse, og jeg havde nydt så megen lykke i den senere tid, at jeg troede min stjerne var gået gennem sin meridian og nu måtte dale.

"Jeg kan ikke gå tilbage igen," tænkte jeg, "jeg kan ikke sidde ved ilden, mens han er ude i det rå vejr; det er bedre at trætte mine lemmer end at sejpine mit hjerte: jeg vil gå ham i møde."

Jeg gik rask til, men kom ikke langt; inden jeg havde tilbagelagt en kvart mil, hørte jeg lyden af hestetrampen, en rytter kom farende i galop, og en hund løb ved hans side. Bort med alle onde anelser! Det var ham, det var ham, båret at Mesrour og fulgt af Pilot! Han så mig, for månen havde banet sig en blå åbning gennem skyerne; han tog sin hat af og svingede den over sit hoved. Jeg løb ham i møde.

"Ha!" udbrød han, idet han strakte sin hånd ud og bøjede sig ned fra sadlen, "du kan ikke leve uden mig, det er tydeligt! Stig op på min støvle ... giv mig begge dine hænder – hop!"

Jeg adlød; glæden gjorde mig behændig; han satte mig foran sig. Jeg fik et hjerteligt kys til velkomst, samt en del forfængelige pralerier, som jeg fordøjede, så godt jeg kunne. Endelig holdt han inde i sin triumf for at spørge:

"Men er der noget på færde, Jane, siden du kommer mig således i møde på denne tid? Er der indtruffet noget slemt?"

"Nej, men jeg troede, De aldrig ville komme igen. Jeg kunne ikke holde ud at vente på Dem bag lukkede døre, især i denne regn og blæst."

"Ja – du har net, du er så drivende våd som en najade ... Her, svøb min kappe om dig! Men jeg tror, du har feber, Jane; dine kinder og hænder er brændende hede. Jeg spørger igen: er der noget i vejen?"

"Nej intet, jeg er hverken bange eller ulykkelig."

"Du har altså været begge dele?"

"I en vis grad; men det skal jeg alt sammen fortælle Dem siden, sir ... og jeg er vis på, at De vil le ad min uro."

"Jeg vil le hjerteligt ad dig, når morgendagen er forbi – før tør jeg ikke, min fangst er endnu uvis. Er det dig, som har været så

glat som en ål i den sidste måned og dog så fuld af torne som en tornerose? Jeg kunne ikke anbringe min finger noget sted, uden at den blev stukket. Og nu er det, som om jeg har taget et forvildet lam op i mine arme … Du forlod folden for at lede efter din hyrde, ikke sandt, Jane?"

"Jeg savnede Dem, men pral ikke! Her er vi da hjemme, lad mig nu komme ned!"

Han satte mig ned på stenbroen. Da John tog hans hest og han fulgte mig ind i hall'en, bad han mig skynde mig og tage noget tørt på, og derpå komme ned til ham i biblioteket; og han standsede mig, da jeg havde nået trappen, for at afpresse mig det løfte, at jeg ikke ville blive længe borte. Det blev jeg ikke heller: fem minutter efter var jeg hos ham igen. Jeg fandt ham ved aftenbordet.

"Tag en stol og hold mig med selskab, Jane; det er med Guds hjælp det næstsidste måltid, Du nyder i Thornfield Hall for en lang tid."

Jeg satte mig hos ham, men svarede, at jeg ikke kunne spise.

"Er det, fordi en rejse forestår, Jane? Er det tanken om at komme til London, der betager dig appetitten?"

"I aften kan jeg ikke se klart ind i fremtiden, og jeg ved næppe, hvilke tanker jeg har i mit hoved. Alt i livet synes at være en drøm."

"Undtagen jeg, jeg er materiel nok … rør ved mig!"

"De, sir, er mere et fantom end alt andet. De er en ren drøm."

Han strakte sin hånd ud og lo.

"Er det en drøm?" sagde han og lagde den over mine øjne. Han havde en buttet muskuløs og kraftig hånd, såvel som en lang, stærk arm.

"Ja, skønt jeg berører den, er den dog en drøm," svarede jeg og tog den fra mit ansigt. "Har De spist færdig, sir?"

"Ja, Jane."

Jeg ringede og lod Leah tage af bordet. Da vi atter blev alene, kom jeg frisk brænde i kaminen og satte mig på et lavt sæde ved min herres knæ.

"Det er ikke langt fra midnat," sagde jeg.

"Ja, men husk på, Jane, du lovede mig at våge med mig natten før mit bryllup."

"Det gjorde jeg og vil også holde mit løfte, i det mindste for en time eller to. Jeg har ingen lyst til at gå til sengs."

"Er alle dine forberedelser truffet?"

"Alle, sir."

"Mine med," sagde han, "jeg har arrangeret alt, og vi forlader Thornfield i morgen, en halv time efter vor hjemkomst fra kirken."

"Godt, sir."

"Hvad var det for et besynderligt smil, der ledsagede det "Godt, sir"? Hvad er det for en skær, rød plet, du har på hver kind? Og hvor dine øjne tindrer sælsomt! Befinder du dig vel?"

"Jeg tror det."

"Tror! Hvad er der på færde? Sig mig, hvad føler du?"

"Jeg kan ikke, sir. Ingen ord kan udtrykke, hvad jeg føler. Jeg ville ønske, denne time aldrig fik ende; hvem ved, hvad den næste bringer med sig?"

"Det er hypokondri, Jane. Du har været i en alt for stærk bevægelse ... anstrengt dig for meget."

"Føler De Dem rolig og lykkelig, sir?"

"Rolig? Nej – men lykkelig – ja, i hver fiber af sjæl og hjerte."

Jeg så op på ham, for at læse symptomerne på lykke i hans ansigt, det blussede af øm lidenskab.

"Skænk mig din fortrolighed, Jane," sagde han, "befri dit sind fra den byrde, der betynger det, ved at lægge den på mig. Hvad frygter du for? ... At jeg ikke skal blive en god ægtemand?"

"Ingen idé kan være fjernere fra mine tanker."

"Er du angst for den sfære, du skal træde ind i? For det nye liv, du skal påbegynde?"

"Nej."

"Du mystificerer mig, Jane. Dit blik og din forunderligt vemodige, men sikre tone forundrer og smerter mig. Jeg trænger til en forklaring."

"Så hør, sir. De var hjemmefra i aftes?"

"Det var jeg, det ved jeg nok, og du hentydede for lidt siden til noget, der var foregået under min fraværelse ... Intet af betydning, formoder jeg; men, kort sagt, det har sat dig fluer i hovedet. Lad mig høre det. Mrs. Fairfax har måske sagt noget? Eller du har hørt folkene ytre noget? – Din kildne selvagtelse er blevet såret?"

"Nej, sir."

Klokken slog tolv. Jeg ventede, til den sidste sølvrene og den sidste dumpe tone fra taffeluret og den store klokke døde hen, og fortsatte derpå:

"Hele dagen i går var jeg travlt beskæftiget og lykkelig i mine sysler, for jeg er ikke, som De synes at tro, foruroliget af nogen frygt for den ny sfære, osv., jeg anser det for en herlig ting at nære håbet om at leve hos og med Dem, fordi jeg elsker Dem. Nej, sir, ingen kærtegn nu – lad mig tale uforstyrret. I går havde jeg en glad fortrøstning til Forsynet og troede, at alt forenede

sig for at virke til Deres og mit vel; det var en smuk dag, som De vel husker – luftens og himlens renhed forjog enhver bekymring for Deres sikkerhed på rejsen. Jeg spadserede lidt dernede på engen efter teen og tænkte på Dem, og jeg så Dem i min tanke så nær ved mig, at jeg næppe savnede Deres virkelige nærværelse. Jeg tænkte på det liv, der lå for mig – *Deres* liv, sir – en tilværelse, der er mere omfattende og bevæget end min … i samme forhold som havets dyb er det mere en den bæk, der tilfører det sine beskedne vande. Jeg undrede mig over, at moralisterne kalder denne verden en jammerdal, for mig blomstrede den som en rose. Da solen gik ned, blev luften kold og himlen betrukket med skyer. Jeg gik ind. Sophie bad mig gå ovenpå og se på min brudedragt, som netop var kommet; og under den fandt jeg æsken med Deres foræring – det slør, som De med fyrstelig ødselhed havde forskrevet fra London, bestemt på, formoder jeg, siden jeg ikke ville have juveler, at narre mig til at modtage noget så kostbart. Jeg smilede, da jeg bredte det ud, og grundede over, hvorledes jeg skulle drille Dem i anledning af Deres aristokratiske smag og Deres bestræbelser for at pynte deres plebejiske brud med en pairindes attributter. Jeg tænkte på, hvorledes jeg ville vise Dem det ubroderede blondeslør, jeg selv havde anskaffet mig dække for mit lavbårne hoved, og spørge Dem, om det ikke var godt nok for en kone, der hverken kunne bringe sin mand formue, skønhed eller familieforbindelser. Jeg så tydeligt den mine, De ville sætte op; jeg hørte Deres republikanske svar og Deres stolte benægten af det nødvendige på Deres side i at forøge Deres formue eller Deres anseelse ved at ægte enten en pung eller en adelig krone."

"Hvor du læser klart i min sjæl, heks!" afbrød mr. Rochester mig. "Men hvad fandt du i sløret foruden broderiet? Fandt du gift eller en dolk, siden du ser så traurig ud?"

"Nej, nej, sir; foruden stoffets finhed og kostbarhed fandt jeg intet andet end Fairfax Rochesters stolthed, og den skræmte mig ikke, for jeg er vant til synet af denne dæmon. Men, sir, da det blev mørkt, luftede det mere op; det blæste i aftes, ikke som nu – vildt og susende, men med en dump, brummende lyd, der var langt uhyggeligere. Jeg ønskede, De var hjemme. Jeg kom ind i dette værelse, og synet af den tomme stol og den kolde arne gjorde mig beklemt. I lang tid efter at jeg var kommet i seng, kunne jeg ikke sove – en forunderlig følelse af angst holdt mig vågen. Blæsten, som tiltog mere og mere, kunne ikke overdøve en vis anden sørgelig lyd; om den kom fra huset eller udefra, kunne jeg i førstningen ikke skelne, men den kom igen, ubestemt, og dog klagende, under ethvert ophold, blæsten gjorde. Endelig opdagede jeg, at det måtte være en hund, der hylede på afstand. Jeg var glad, da det hørte op. I drømme vedvarede ideen om en mørk, stormfuld nat. Ligeledes vedvarede det ønske at være hos Dem, og jeg havde en sælsom ængstelig bevidsthed om en skranke, der skilte os ad. Under min første søvn fulgte jeg krumningerne af en ubekendt sti, bælgmørke omgav mig, regnen slog mig i ansigtet; jeg var belæsset med et lille barn, et spinkelt lille væsen, som var alt for ungt og svagt til selv at gå og som skælvede i mine arme og jamrede sig ynkeligt. De var på den samme sti, sir, men en lang strækning foran mig; og jeg opbød alle mine kræfter for at indhente Dem og anstrengte mig uophørligt for at kalde på Dem og bede dem standse – men mine bevægelser blev ligesom

holdt i tøjle og min stemme døde lydløst hen, mens De, følte jeg, fjernede Dem mere og mere fra mig."

"Disse drømme betynger dit sind nu, Jane, da jeg er hos dig? Du lille nervesvage væsen! Glem alle slemme visioner og tænk alene på lykkens virkelighed! Du siger, du elsker mig, Jane; ja – det vil jeg ikke glemme, og det kan du ikke nægte. Disse ord hendøde ikke lydløst på dine læber. Jeg hørte dem, klare og liflige tanke, alt for højtidelig måske, men sød som musik – "jeg anser det for en herlig ting at nære håbet om at leve hos og med dig, Edward, fordi jeg elsker dig." Elsker du mig, Jane? Gentag det!"

"Ja, sir – ja, af mit ganske hjerte."

"Det er mærkeligt," tog han ordet igen efter en pause, "men disse ord har gennemtrængt mit bryst på en smertelig måde. Hvorfor? Jeg tror, fordi du udtalte dem med så alvorlig, religiøs energi, og fordi dit opadvendte blik på mig nu er det mest ophøjede udtryk, jeg har set, af tro, sandhed og hengivenhed: det er, som om en ånd var mig nær. Se ondskabsfuld ud, Jane, som du så godt forstår, antag et af dine vilde, forslagne, tirrende smil, sig mig, at du hader mig – dril mig, plag mig; gør alt andet end at bevæge mig; jeg vil hellere fortørnes end røres."

"Jeg skal drille og plage Dem, så meget De ønsker, når jeg er blevet færdig med min fortælling; men hør den ud først."

"Jeg troede, du havde fortalt mig alt, Jane. Jeg troede, jeg havde fundet kilden til din melankoli i en drøm."

Jeg rystede på hovedet.

"Hvad? Er der mere? Men jeg vil ikke tro, det kan være noget af vægt. Jeg siger dig forud, jeg vil være vantro. Fortsæt!"

Hans urolige mine, den noget ængstelige utålmodighed i hans væsen frapperede mig. Men jeg adlød.

"Jeg drømte en anden drøm, sir: at Thornfield Hall var en forfalden ruin, hvor kun ugler og flagermus havde hjemme. Jeg syntes, at der af den hele imponerende facade ikke var andet tilbage end en nøgen mur, der var helt skrøbelig at se til. Jeg vandrede i en måneklar nat gennem den græsbegroede gård; snart snublede jeg over en sønderbrudt marmorstøtte, snart over en grusdynge. Indhyllet i et sjal bar jeg endnu det ubekendte lille barn; jeg måtte ikke lægge det ned noget sted, hvor trætte mine arme end var, hvor meget dets vægt end hindrede mig i min gang måtte jeg beholde det. Jeg hørte lyden af en galoperende hest i nogen afstand på vejen; jeg vidste, det var Dem, og De rejste bort for mange år til et langt bortliggende land. Jeg klavrede op af den tynde mur med ivrig, ængstelig hast, begærlig efter at opfange et glimt af Dem fra toppen, men stenene rullede bort under mine fødder, de vedbendranker, jeg greb fat i, gav efter, barnet klyngede sig i sin skræk fast om min hals og var nærved at kvæle mig; endelig nåede jeg murens tinde. Jeg så Dem som en sort plet på en hvid vej, og for hvert øjeblik blev den mindre. Blæsten var så stærk, at jeg ikke kunne stå fast. Jeg satte mig ned på den snævre murtinde, jeg vuggede det opskræmte barn i mit skød; De drejede om et hjørne af vejen; jeg bøjede mig fremad for at kaste det sidste blik på Dem; muren gav efter; jeg vaklede; barnet trillede ud af mit skød; jeg mistede ligevægten, faldt og vågnede."

"Nå, Jane, det er jo det hele."

"Det er hele indledningen, sir; selve historien kommer nu. Da jeg vågnede, blændede et skær mine øjne. Jeg tænkte: O, det er

dagslyset! Men jeg tog fejl, det var skinnet af et vokslys. Jeg troede, Sophie var kommet ind til mig. Der stod et lys på bordet, og døren til det skab, hvor jeg havde gemt min brudedragt og mit slør, inden jeg gik i seng, stod åben. Jeg hørte noget rasle derhenne. "Sophie," sagde jeg, "hvad bestiller du?" Ingen svarede, men en skikkelse kom ud af skabet, tog lyset, holdt det i vejret og mønstrede klæderne, der hang ned fra knagerne. "Sophie! Sophie!" råbte jeg igen, men stadig hørte jeg intet svar. Jeg havde rejst mig over ende i sengen, jeg bøjede mig fremad: først var det bestyrtelse og dernæst rædsel, der betog mig; blodet isnede i mine årer. Mr. Rochester, det var ikke Sophie, det var ikke Leah, det var ikke mrs. Fairfax, det var ikke – nej, jeg var vis på det og er det endnu – det var heller ikke det sælsomme væsen deroppe, Poole."

"Det må dog have været én af dem," afbrød min herre mig.

"Nej, sir. Jeg forsikrer Dem helligt om det modsatte. Den skikkelse, der stod for mig, havde mine øjne aldrig set på Thornfield Hall før. Både højden og omridsene var fremmed for mig."

"Beskriv den, Jane."

"Det var et fruentimmer, sir, højt og korpulent, med et tykt, sort hår, der hang hende ned ad ryggen. Jeg ved ikke, hvad dragt hun havde på, den var hvid og snæver; men om det var en kjole, et lagen eller et andet gevandt, kan jeg ikke sige."

"Så du hendes ansigt?"

"I førstningen ikke. Men straks efter tog hun mit slør ned, holdt det op for sit ansigt, betragtede det længe og kastede det derpå over sit eget hoved og vendte sig om imod spejlet. Da så

jeg tydeligt refleksionen af hendes ansigt og hendes træk i det mørke, aflange glas."

"Hvordan var de?"

"Frygtelige og spøgelsesagtige at se til – o, sir, jeg har aldrig set noget lignende! Det var et vildt, et glubende ansigt. Jeg ville ønske, jeg kunne glemme de røde rullende øjne og de fortrukne, grueligt ophovnede træk."

"Spøgelser er gerne blege, Jane."

"Dette var purpurrødt, sir, læberne var opsvulmede og blå, panden furet, de sorte øjenbryn hvælvede sig højt over de med blod underløbne øjne. Skal jeg sige Dem, hvad det mindede mig om?"

"Ja?"

"Om en vampyr."

"Ah! – hvad gjorde det?"

"Det tog mit slør af hovedet, sir, rev det tværs over, kastede stumperne på gulvet og trampede på dem."

"Og så?"

"Trak det vinduesgardinerne til side og så ud; måske det så, at dagen begyndte at gry, for det tog lyset og gik hen imod døren. Ved siden af min seng standsede skikkelsen; hendes gnistrende blik fæstede sig på mig – hun holdt sit lys tæt hen for mit ansigt og slukkede det under mine øjne. Jeg følte, hvorledes hendes vilde ansigt bøjede sig ned over mit, og jeg mistede bevidstheden – for anden gang i mit liv – kun for anden gang – besvimede jeg af skræk."

"Hvem var hos dig, da du kom til dig selv?"

"Ingen, sir, kun den klare dag. Jeg stod op, badede mit hoved og ansigt med vand, drak en god slurk, følte, skønt jeg var svag,

at jeg ikke var syg, og besluttede at fortie denne vision for enhver anden end Dem. Sig mig nu, hvem og hvad dette fruentimmer var."

"Fosteret af en eksalteret hjerne, det er klart. Jeg må våge omhyggeligt over dig, min skat, nerver som dine blev ikke skabt til en plump behandling."

"Mine nerver havde ingen skyld, sir, vær vis på det; det var noget materielt; dette optrin fandt virkelig sted."

"Og dine forudgåede drømme, var de også virkelige? Er Thornfield Hall en ruin? Er jeg skilt fra dig ved uoverstigelige skranker? Forlader jeg dig uden en tåre – uden et kys – uden et ord?"

"Endnu ikke."

"Er jeg i begreb med at gøre det? Se, dagen er allerede begyndt, der skal knytte os uopløseligt til hinanden, og når vi først bliver forenet, skal disse åndeagtige skrækbilleder ikke indfinde sig oftere, det svarer jeg dig for."

"Åndeagtige skrækbilleder? Jeg ville ønske, jeg kunne tro, de var det, sir; jeg ønsker det nu mere end før, siden ikke engang De er i stand til at forklare mig, hvem denne frygtelige nattegæst var."

"Og siden jeg ikke er i stand til det, Jane, må det have været en illusion."

"Men da jeg stod op, sir, og sagde det samme til mig selv, og da jeg så mig om i værelset for at øse mod og styrke af det venlige syn af alle de fortrolige genstande omkring mig ved det klare dagslys – så jeg noget på tæppet, der beviste det falske i min formodning – mit slør, revet tværs over fra den ene ende til den anden!"

Jeg følte mr. Rochester fare sammen med en heftig gysen; han slyngede hastigt sine arme om mig.

"Gud være priset," sagde han, "fordi det, hvis noget ondt virkelig var dig nær i nat, kun var sløret, det gik ud over! – O, når jeg tænker på, hvad der kunne være sket!"

Han åndede tungt og pressede mig så tæt op til sig, at jeg næppe kunne trække vejret. Efter en lang tavshed vedblev han i en oprømt tone:

"Nu, Jane, skal jeg forklare dig det hele. Det var halvt drøm, halvt virkelighed. Et fruentimmer kom ind i dit kammer, jeg betvivler det ikke, og dette fruentimmer var – må have været – Grace Poole. Du kalder hende selv for et sælsomt væsen; alt, hvad du ved om hende, giver dig grund til at kalde hende sådan – hvad gjorde hun ikke mod mig? Og imod mr. Mason? I en tilstand mellem søvn og fuld bevidsthed bemærkede du hendes indtræden og hendes færd; men i det feberagtige delirium, du var i, gav du hende et spøgelsesagtigt udseende, der var forskelligt fra hendes eget: det lange, opløste hår, det opsvulmede mørke ansigt, den høje vækst var fostre af din fantasi, virkningerne af en mare; kun historien med sløret foregik virkelig, og det ligner hende. Jeg ser, du ville gerne vide, hvorfor jeg beholder dette fruentimmer i mit hus; når vi har været gift et år og en dag sammen, skal jeg fortælle dig det, men ikke nu. Er du tilfredsstillet, Jane? Billiger du min opløsning af gåden?"

Jeg tænkte efter, og det forekom mig virkelig som den eneste mulige. Tilfredsstillet var jeg vel ikke, men for at behage ham, lod jeg som jeg var det; noget beroliget følte jeg mig virkelig og

svarede ham derfor med et fornøjet smil. Og da klokken var over ét, rejste jeg mig for at forlade ham.

"Sover Sophie ikke med Adele i børneværelset?" spurgte han.

"Jo, sir."

"Og der er plads nok til dig i Adeles lille seng. Du må dele den med hende i nat, Jane, det er intet under, om den begivenhed, du har skildret, har irriteret dine nerver, og jeg ønsker ikke, du skal ligge alene; lov mig, at du vil tilbringe natten i børneværelset."

"Jeg foretrækker det selv, sir."

"Og lås døren af. Væk Sophie når du kommer op, under påskud af at bede hende kalde tidligt på dig i morgen, for du må være påklædt og færdig ved morgenmaden inden klokken otte. Og nu ingen flere mørke tanker, Jane! Hører du ikke den milde hvisken, der har afløst blæsten? Regnen slår ikke længere mod ruderne; se her" (han løftede gardinet op) "det er en dejlig nat!"

Det var det virkelig. Den halve himmel var ren og pletfri; skyerne, der nu blev drevet bort af vinden, som var gået om til vesten, fjernede sig i lange sølvstriber. Månen skinnede roligt over det hele.

"Nå," sagde mr. Rochester med et forskende blik i mine øjne, "hvorledes har min Jeanette det nu?"

"Natten ånder fred, sir, også i min sjæl."

"Og du vil ikke drømme i nat om skilsmisse og sorg, men om lykkelig kærlighed og et saligt samliv."

Denne spådom gik kun halvvejs i opfyldelse: om sorg drømte jeg vel ikke, men heller ikke om glæde, for jeg sov slet ikke. Med den lille Adele i mine arme vågede jeg over barndommens

slummer – så rolig, så ulidenskabelig, så uskyldig – og ventede på den kommende dag. Hele mit liv var vågent og i fuld bevægelse i mit indre, og med solen stod jeg op. Jeg mindes endnu, at Adele klyngede sig til mig, da jeg forlod hende; jeg husker, jeg kyssede hende, idet jeg løsnede hendes små hænder fra min hals, og jeg græd over hende med en sælsom fornemmelse og fjernede mig, fordi jeg frygtede for at min hulken skulle afbryde hendes trygge slummer. Hun forekom mig som et emblem af mit svundne liv, og han, som jeg nu skulle pynte mig for at møde, som den frygtede, men forgudede typus af mine ukendte fremtidsdage.

11

Klokken syv kom Sophie for at klæde mig på. Hun var meget længe om at løse denne opgave, så længe, at mr. Rochester, der formodentlig blev utålmodig over min sendrægtighed, sendte bud for at spørge, hvorfor jeg ikke kom. Hun befæstede netop sløret (mit eget simple) til mit hår med en broche; jeg rev mig løs fra hende og ilede hen til døren.

"Vent dog!" råbte hun på fransk, "vent og se Dem i spejlet! De har jo ikke kastet et eneste blik der!"

Ved døren vendte jeg mig om: jeg så en tilsløret figur i en lang robe – så forskelligt fra mit eget jeg, at det næsten forekom mig som billedet af en fremmed.

"Jane!" råbte en stemme, og jeg skyndte mig ned. Ved foden af trappen blev jeg modtaget af mr. Rochester.

"Nøleper!" sagde han, "min hjerne brænder af utålmodighed, og du har så godt med tid."

Han tog mig ind i spisesalen, mønstrede mig fra isse til fodsål, erklærede mig for at være fager som en lilje, og ikke blot hans livs stolthed, men hans øjnes lyst; og efter at have bemærket, at han kun skænkede mig ti minutter til at spise morgenmad i, trak han i klokkestrengen. En af hans for nylig fæstede tjenere trådte ind.

"Har John trukket vognen frem?"

"Ja, sir."

"Er rejsetøjet bragt ned?"

"De er i færd med det, sir."

"Skynd dig til kirken: se, om mr. Wood (præsten) og degnen er kommet; kom så hurtigt tilbage som muligt og giv mig

besked!"

Kirken lå, som læseren vil mindes, lige uden for parkporten. Tjeneren var ikke længe borte.

"Mr. Wood er i sakristiet, sir, og tager sit ornat på."

"Og vognen?"

"De spænder for."

"Vi behøver den ikke nu; men den må være færdig, når vi kommer fra kirke; alle kufferterne og kasserne må være pakket på og fastgjorte og kusken sidde på bukken."

"Jo, sir."

"Er du færdig, Jane?"

Jeg rejste mig. Der var ingen forridere, ingen brudepiger, ingen pårørende: kun mr. Rochester og jeg. Mrs. Fairfax stod i hall'en, da vi kom ud. Jeg ville gerne have talt til hende, men min hånd var i en skruestik; jeg blev med slæbt med af skridt, som jeg næppe kunne følge, og at se mr. Rochesters ansigt var det samme som at føle, at ikke et sekunds opsættelse ville blive tålt for nogen som helst pris. Jeg tvivler meget om, at nogen anden brudgom nogensinde har set således ud – så barsk i sin iver, eller med et par så flammende og gnistrende øjne under så buskede bryn.

Jeg ved ikke, om vejret var smukt eller ej; da vi ilede ned af kørevejen, så jeg hverken på himmel eller jord; mit hjerte lå i mine øjne, og begge syntes at være fastgroede i mr. Rochesters skikkelse. Jeg længtes efter at se den usynlige genstand, som hans glubske blik syntes at spejde efter. Jeg ønskede at føle de tanker, hvis kraft han syntes at kæmpe med og værge sig imod.

Ved kirkegårdslågen standsede han: han mærkede, jeg var nær ved at miste vejret.

"Er jeg grusom i min kærlighed?" sagde han. "Hvil ud et øjeblik; læn dig til mig, Jane!"

Og nu erindrer jeg billedet af det gamle gudshus, som hævede sig foran mig i den klare luft, af en krage, der omkredsede dets spir, og af den farverige morgenhimmel oven over. Jeg husker også de grønne gravtuer, og har heller ikke glemt de to fremmede personer, der vandrede om blandt de lave høje og læste de få inskriptioner, der var indhugget i de mosbegroede sten. Jeg lagde mærke til dem, fordi de ved synet af os trak sig bag om kirken, og jeg formodede, de ville gå ind gennem sidedørene at overvære ceremonien. Mr. Rochester så dem ikke; han betragtede mit ansigt, som blodet uden tvivl havde forladt et øjeblik; for jeg følte, at min pande var fugtig og mine kinder og læber kolde. Da jeg havde fattet mig, som snart skete, gik han langsomt med mig op ad stien til hovedindgangen.

Vi trådte ind i det stille, beskedne tempel; præsten ventede i sit hvide ornat ved det lave alter, og degnen stod ved siden af ham. Alt var roligt; kun to skygger bevægede sig i en afsides krog. Min gisning havde stadfæstet sig, de fremmede var kommet ind før os, og de stod nu ved familien Rochesters gravhvælving, med ryggen mod os, og betragtede gennem gitterværket den gamle, af tiden medtagne marmorgrav, hvor en knælende engel bevogtede levningerne af Damer de Rochester, der faldt under borgerkrigen på Marston Moor, og af hans gemalinde Elizabeth.

Vi indtog vore pladser ved alterrækværket. Jeg hørte lyden af sagte skridt bag ved mig og så mig tilbage over skulderen: En af de fremmede – øjensynligt en gentleman – kom gående op

imod prædikestolen. Tjenesten begyndte. Der blev givet en forklaring over ægteskabets øjemed, og nu trådte præsten et skridt nærmere og vedblev, idet han bøjede sig hen imod mr. Rochester:

"Jeg pålægger jer begge (og I skal stå til ansvar derfor på den frygtelige Dommedag, da alle hjerters hemmeligheder bliver åbenbaret), at hvis nogen af jer kender en hindring for, at I lovligen kan forenes sammen i ægteskab, I nu bekender og tilstår den; thi værer forvisset om, at alle de, der bliver viet anderledes, end Guds ord tilsteder, ikke er sammenføjet af Gud, lige så lidt som deres ægteskab er lovligt."

Han holdt inde. Hvornår bliver pausen efter denne opfordring nogen sinde udfyldt af et svar? Måske ikke én gang i hundrede år. Og præsten, som ikke havde løftet sine øjne fra bogen og kun tiet et øjeblik, var i begreb med at fortsætte. Hans hånd var allerede udstrakt mod mr. Rochester, og hans læber åbnede sig for at spørge: "Vil du have denne pige til din ægteviede hustru?" – da en tydelig stemme i nærheden af os sagde:

"Vielsen kan ikke jeg fuldbyrdes. Jeg erklærer, at en hindring eksisterer."

Præsten så op på den talende og forstummede, degnen gjorde det samme; mr. Rochester bevægede sig let, som om et jordskælv var rullet hen under hans fødder, men han tog et fastere fodfæste og sagde, uden så meget som at vende sit ansigt om, og med et stirrende blik fremad:

"Bliv ved!"

En dyb tavshed fulgte på disse ord, som blev udtalt i en dyb, lav tove. Da svarede mr. Wood:

"Jeg kan ikke fortsætte, førend den givne erklæring er blevet undersøgt og jeg har forvisset mig om dens sandhed eller falskhed."

"Ceremonien kan ikke fuldbyrdes," gentog stemmen bag ved os. "Jeg er i stand til at bevise min påstand: der eksisterer en uoverstigelig hindring mod denne vielse."

Mr. Rochester hørte det, men tog ingen notits af det; han stod stiv og lige og gjorde ingen bevægelse uden for at bemægtige sig min hånd. Hvilket hedt, stærkt greb! – og hvor hans blege, faste massive pande i dette øjeblik lignede et firkantet stykke marmor! Hvor hans øjne skinnede, ufravendte, lurende og vilde.

Mr. Wood syntes at komme i forlegenhed.

"Hvorledes er denne hindring beskaffen?" spurgte han. "Måske den kan bortryddes eller bortforklares?"

"Næppe," lød svaret. "Jeg har kaldt den uoverstigelig, og jeg har brugt det rette ord."

Taleren trådte nærmere og lænede sig til rækværket. Han vedblev sagte, men roligt, fast og med eftertryk på hvert ord:

"Den består uden omsvøb i, at der findes et foregående ægteskab. Mr. Rochester har en kone, som endnu er i live."

Mine nerver skælvede ved disse ord, som de aldrig havde skælvet ved et tordenskrald – mit blod følte deres vælde, som det aldrig havde følt frostens eller ildens; men jeg var ved fuld samling, og ingen besvimelse var at befrygte. Jeg så på mr. Rochester; jeg fik ham til at se på mig. Hele hans ansigt var farveløst granit; hans øje var både gnist og flint. Han nægtede intet: han lod til at ville trodse alt. Uden at tale, uden at smile, uden tilsyneladende at genkende et menneskeligt væsen,

omknugede han kun mit liv med sin arm og smedede mig fast til sin side.

"Hvem er De?" spurgte han den fremmede.

"Mit navn er Briggs; jeg er sagfører og bor i –street i London."

"Og De vil pådutte mig en kone?"

"Jeg ville minde Dem om Deres frues tilværelse, sir, som loven erkender, selv om De ikke gør det."

"Behag at opgive noget nærmere om hende – hendes navn, hendes familie, hendes opholdssted."

"Det skal jeg."

Mr. Briggs tog et papir frem af sin brystlomme og læste i en slags officiel nasaltone:

"Jeg påstår og kan bevise, at Edward Fairfax Rochester til Thornfield Hall i grevskabet – og til Ferndean Manor i –shire, England, den 20. oktober, A. D. (femten år i forvejen), blev ægteviet til min søster, Bertha Antoinette Mason, datter af Jonah Mason, og af Antoinetta, hans kone, en kreolerinde, i kirken, Spanish Town, Jamaica. Denne vielse vil findes anført i samme kirkes bøger – en kopi af protokollen findes nu i mit værge. Undertegnet Richard Mason."

"Det beviser – hvis dokumentet er ægte – at jeg har været gift, men det beviser ikke, at det deri som min kone omtalte fruentimmer endnu er i live."

"Hun levede for tre måneder siden," svarede juristen.

"Hvor ved De det?"

"Jeg har et vidne til denne kendsgerning, hvis udsagn selv De, sir, næppe vil protestere imod."

"Lad ham træde frem – eller gå at Helvede til!"

"Først vil jeg lade ham træde frem – han er her til stede. Mr. Mason, hav den godhed at komme nærmere."

Da mr. Rochester hørte dette navn, pressede han sine tænder sammen, og i den stilling, han holdt mig i, følte jeg hele hans legeme bæve af raseriets og fortvivlelsens spasmodiske krampetrækninger. Den anden fremmede, som hidtil havde dvælet i baggrunden, nærmede sig nu; et blegt ansigt tittede frem over sagførerens skulder – ja, det var Mason selv. Mr. Rochester vendte sig om og stirrede på ham. Jeg har flere gange omtalt, at hans øjne var sorte; nu opklarede et brandgult, næsten blodigrødt skær deres mørke, og hans ansigt blussede, – den olivengule kind og den farveløse pande flammede som af en hjerteild, der steg højere og højere. Han løftede sin stærke arm – han kunne have slået Mason – fældet ham til gulvet – rystet åndedrættet ud af hans bævrende legeme – men Mason fo'r tilbage og skreg med svag stemme: "Gode Gud!" – Nu var det foragt, der bemægtigede sig mr. Rochester – hans lidenskab døde, som om et lyn havde lammet den; han spurgte blot:

"Hvad har du at sige?"

Et uhørligt svar undslap Masons hvide læber.

"Rider Djævelen dig, siden du ikke kan svare? Jeg spørger igen, hvad har du at sige?"

"Sir – sir –" afbrød den gejstlige ham, "glem ikke, at De er på et helligt sted." Derpå vendte han sig til Mason og spurgte i en blid tone: "Ved De, sir, om denne gentlemans kone lever eller ej?"

"Fat mod," sagde sagføreren, "og tal ud!"

"Hun lever nu i Thornfield Hall," svarede Mason i en mere artikuleret tone. "Jeg så hende der i april måned. Jeg er hendes

broder."

"I Thornfield Hall?" udbrød præsten. "Umuligt! Jeg har boet meget længe i denne egn, sir, og jeg har aldrig hørt tale om en mrs. Rochester i Thornfield Hall."

Et hånligt smil fortrak mr. Rochesters læber.

"Nej," mumlede han, "jeg sørgede for, at ingen skulle erfare noget om det – eller om hende under det navn."

Han tænkte efter – i flere minutter holdt han råd med sig selv; han fattede sin beslutning og udtalte den:

"Nok – alt skal ud på engang, som kugler af løbet. – Wood, luk din bog og tag dit ornat af! John Green," – det var degnen – "forlad kirken! Der bliver intet bryllup dag!"

Manden adlød.

Mr. Rochester vedblev, dristigt og hensynsløst:

"Bigami er et stygt ord! Og dog var det mit forsæt at blive bigamist; men skæbnen har drillet mig – eller Forsynet holdt mig i tømme – måske det sidste. I dette øjeblik er jeg kun lidt bedre end en djævel og fortjener uden tvivl, som min præst der ville fortælle mig, Guds strengeste straffe – selv den uudslukkelige ild og den evige nagende orm. Gentlemen, min plan er strandet! Hvad denne prokurator og hans klient fortæller, er sandhed: jeg har indgået et ægteskab, og den kvinde, jeg ægtede, lever endnu. Du siger, Wood, at du aldrig har hørt tale om en mrs. Rochester i det hus dernede; men jeg betvivler ikke, at du mangen gang har lånt øre til folks sladder om den hemmelighedsfulde skabning, jeg der holder under lås og lukke. Nogle har tilhvisket dig, at hun er min naturlige halvsøster, nogle min forskudte maitresse; – jeg erklærer nu, at hun er min kone, som jeg ægtede for femten år siden – Bertha

Mason, søster til denne modige person, som nu med sine skælvende lemmer og sine hvide kinder viser jer, hvilke hjerter, der kan ligge hos visse mænd. Munter, Richard! Mig skal du ikke frygte, jeg kunne lige så godt falde på at slå en kvinde som dig. Bertha Mason er gal, og hun er kommet af en gal familie – idioter og dårekistelemmer gennem tre generationer! Hendes moder, kreolerinden var både en gal og en fordrukken heks – som jeg opdagede efter at jeg havde ægtet datteren, for indtil da fortav de deres familiehemmeligheder. Bertha, det lydige barn, efterlignede sin moder i begge dele. Jeg havde en elskværdig ægtefælle – kysk, forstandig og ydmyg; I kan let tænke jer, hvor lykkelig jeg var. Jeg oplevede salige scener! O, min erfaring har været himmelsk; hvis I blot kendte den! Men jeg skylder jer ingen videre forklaring. Briggs, Wood, Mason – jeg indbyder jer alle til at følge mig og besøge mrs. Pooles patient og min kone! – I skal se, hvad slags væsen, jeg blev narret til at ægte, og bedømme, om jeg ikke havde ret til at bryde denne pagt til fordel for noget, der dog var menneskeligt. Denne pige," tilføjede han og så på mig, "kender lige så lidt den afskyelige hemmelighed som du, Wood; hun troede, at alt gik lovligt og ærligt til, og drømte ikke om, at hun nær var blevet lokket i et illusorisk ægteskab med en elendig, som allerede var bundet til en vanvittig, forvorpen og dyrisk mage. Kom, alle sammen, og følg mig!"

Uden at slippe mig forlod han kirken, de tre herrer kom bagefter. Uden for hovedindgangen til Thornfield Hall stod vognen forspændt.

"Bring den ind i remisen igen, John, vi får ikke brug for den i dag," sagde mr. Rochester koldt.

Ved vor indtræden kom mrs. Fairfax, Adele, Sophie og Leah os i møde for at ønske os til lykke.

"Højre om – hver og én!" råbte husherren. "Bort med jeres gratulationer! Hvem har bedt om dem? Ikke jeg. De kommer femten år for sent."

Han gik videre og besteg trappen uden at slippe min hånd og vinkede til de tre herrer at følge sig. Han førte os op i tredje etage og ind i det tapetserede værelse med den store seng.

"Du kender denne stue, Mason," sagde han, "her var det, at hun bed og sårede dig."

Han fjernede tapeterne på den ene side og åbnede den dør, de skjulte. I et værelse uden vinduer brændte et stort bål, omgivet af et højt og stærkt jerngitter, og fra loftet hang en lampe i en kæde. Grace Poole bøjede sig over ilden, beskæftiget med at koge noget i en gryde. I den dybe skygge i baggrunden af værelset bevægede en skikkelse sig frem og tilbage. Om det var et dyr eller et menneske kunne man ikke skelne ved første øjekast; tilsyneladende kravlede det om på alle fire; det brummede og tudede som et rovdyr, men det var dækket af klæder, og et yppigt, mørkt og gråsprængt hår, som hang vildt og uredt som en manke, skjulte hendes hoved og ansigt.

"Godmorgen, mrs. Poole," sagde mr. Rochester, "Hvordan har De det? og hvorledes er det i dag med Deres patient?"

"Vi har det så tåleligt, sir," svarede Grace og satte gryden forsigtigt på ildpladen, "vi er lidt gnaven, men ikke ustyrlig."

Et vildt skrig syntes at modsige hende; den påklædte hyæne rejste sig og stod høj og truende på sine bagben.

"Hun ser Dem, sir, det er bedst, De går!" udbrød Grace.

"Kun et øjeblik, Grace, De må tillade mig at blive et par minutter."

"Tag Dem da i agt, sir – for Guds skyld, tag Dem i agt!"

Den vanvittige gøede; hun skilte sine stride hårtotter ad i panden og stirrede vildt på sine gæster. Hvor godt genkendte jeg nu ikke dette purpurrøde ansigt – disse opsvulmede træk! Mrs. Poole trådte et skridt nærmere.

"Af vejen!" sagde mr. Rochester og skubbede hende til side. "Jeg håber ikke, hun har nogen kniv hos sig nu, og jeg er på min post."

"Man kan aldrig vide, hvad hun har, sir, hun er så listig; det er umuligt for noget menneske at udgrunde hendes lumskhed."

"Gjorde vi ikke bedst i at forlade hende?" hviskede Mason.

"Gå Fanden i vold!" lød hans svogers opmuntrende svar.

"Pas på!" skreg Grace.

De tre gentlemen fo'r pludselig tilbage. Mr. Rochester kastede mig bag ved sig; den vanvittige sprang ind på ham, slog sin klo om hans hals og lagde sine tænder til hans kind; de brødes. Hun var et svært fruentimmer, næsten lige så høj som sin mand, og desuden korpulent; hun lagde mandlige kræfter for dagen under kampen – mere end én gang var hun lige ved at kvæle ham, hvor atletisk han end var bygget. Han kunne have fældet hende til jorden med et velanbragt slag; men han ville ikke slå, han ville kun prøve styrke med hende. Endelig blev han herre over hendes arme; Grace Poole gav ham et reb, og han snørede dem sammen på ryggen, hvorpå han bandt hende til en stol med de bånd, Grace yderligere skaffede til veje. Operationen gik for sig under de vildeste hyl og de mest konvulsiviske anstrengelser fra den vanvittiges side. Mr.

Rochester vendte sig nu om imod tilskuerne; han betragtede dem med et på engang bittert og trøstesløst smil.

"Det er min kone," sagde han. "Således er det ægteskabelige favntag, jeg har at vente mig i hele mit liv – således de kærtegn, der skal saliggøre mine ledige timer. Og dette er, hvad jeg ønskede at have" – han lagde sin hånd på min skulder – "denne unge pige, som står så alvorlig og rolig ved mundingen til Helvede, som et koldblodigt vidne til en dæmons krumspring. Jeg smægtede efter hende som en forandring efter denne krydrede ragout. Wood og Briggs, bemærk forskellen! Sammenlign disse klare øjne med hine røde kugler – dette ansigt med hin maske – disse former med hin masse; døm mig så, du evangeliets præst og du lovens mand, men husk på, at den dom vi dømmer, skal vi også dømmes! Nu afsted med jer! Jeg må låse min skat inde igen."

Vi fjernede os alle. Mr. Rochester dvælede et øjeblik for at give Grace Poole yderligere instruktioner. Sagføreren henvendte sig til mig, da vi gik ned af trappen.

"De, miss," sagde han, "er aldeles brødefri i denne sag; det vil glæde Deres onkel at erfare – hvis han forresten lever endnu – når mr. Mason kommer tilbage til Madeira."

"Min onkel? Hvad ved De om ham? Kender De ham?"

"Mr. Mason kender ham: mr. Eyre har været hans Funchal-korrespondent i nogle år. Da Deres onkel modtog Deres brev angående det tilsigtede ægteskab mellem Dem og mr. Rochester, var mr. Mason, som var blevet på Madeira for at styrke sit svækkede helbred, inden han tog hjem til Spanish Town, tilfældigvis netop hos ham. Deres onkel omtalte denne omstændighed, for han vidste, at min klient her var bekendt

med en gentleman, der hed Rochester. Bestyrtet og urolig åbenbarede mr. Mason ham, som De let kan tænke, det virkelige forhold. Det gør mig ondt at sige Dem, at Deres onkel er hårdt syg for øjeblikket, og jeg tror næppe, han vil komme sig af sin sygdom, for det er svindsot og den har allerede gjort rivende fremskridt. Han kunne derfor ikke selv tage til England for at frelse Dem fra den snare, De var faldet i, men bad mr. Mason ingen tid at spilde for at forebygge den ulovlige formæling. Han henviste ham til mig. Jeg skyndte mig, alt hvad jeg kunne, og takker Gud, som også De har grund til, fordi jeg ikke kom for sent. Var jeg ikke moralsk overbevist om, at Deres onkel vil være død, inden De når Madeira, ville jeg råde Dem til at ledsage mr. Mason dertil; men under disse omstændigheder tror jeg, De vil gøre bedst i at blive i England, til De hører videre enten fra eller til Eyre. – Har vi ellers noget at blive her for?" spurgte han Mason.

"Nej, nej – lad os blot komme herfra!" lød det ængstelige svar og uden at vente for at tage afsked med Rochester gik begge ud af hall'ens store dør. Præsten blev et øjeblik for at veksle nogle formanende eller bebrejdende ord med sit stolte sognebarn, og da han havde opfyldt denne pligt fjernede han sig også.

Jeg hørte ham gå, da jeg stod ved den halvt åbnede dør til mit eget kammer, som jeg havde trukket mig tilbage til. Jeg lukkede mig inde, skød slåen for, for at ingen skulle forstyrre mig, og gav mig – ikke til at græde, ikke til at hulke, det var jeg endnu for rolig til – men til mekanisk at aftage min brudedragt og atter iføre mig den merinos kjole, som jeg den foregående dag havde båret – efter min overbevisning for sidste gang. Derpå satte jeg mig ned; jeg følte mig svag og træt. Jeg lagde mine

arme på bordet og mit hoved oven på dem. Og nu tænkte jeg; hidtil havde jeg kun hørt, set, gået med op og ned, frem og tilbage, hvor jeg blev slæbt eller trukket – overværet de rask på hinanden følgende begivenheder og opdagelser – men nu *tænkte* jeg.

Morgenen havde været rolig nok – med undtagelse af den korte scene med den vanvittige; forhandlingerne i kirken havde ikke været larmende; der var ingen lidenskabelige udbrud, ingen ordtvist, ingen disput, ingen trods eller udfordring, ingen tårer eller hulken: nogle få ord var blevet talt, en rolig indvending ytret mod vielsen, nogle barske, korte spørgsmål opstillet af mr. Rochester, svar og forklaring givet, beviser fremført, en åben tilståelse af sandheden aflagt af min herre; derpå var det levende bevis blevet set, de uvelkomne gæster havde fjernet sig, og alt var forbi.

Jeg var i mit eget kammer, som sædvanlig – jeg var mig selv, uden nogen synlig forandring; intet havde såret, beskadiget eller lammet mig. Og dog – hvor var gårsdagens Jane Eyre? Hvor var hendes liv? Hvor hendes udsigter?

Jane Eyre, som havde været en fyrig, forventningsfuld kvinde – næsten en brud – var atter en kold, enlig pige; hendes liv var henblegnet, hendes udsigter henvejrede. En julefrost var kommet over midsommeren; en hvid decemberstorm havde hvirvlet sig hen over juni, is stivnet de modne æbler, rim dræbt de blomstrende roser. På mark og ager lå et frossent lagen: enge, som dagen i forvejen prangede med Floras gaver, havde den ubetrådte sne gjort ufremkommelige, og de lunde, som for tolv timer siden havde været løvrige og duftende som grotter mellem vendekredsene, udstrakte sig nu, grænseløse, vilde og

hvide som granskove i det vinterlige Norge. Alle mine forhåbninger var døde – faldet under en dom som den, der i én nat ramte alle de førstefødte i Egyptens land. Jeg så på mine endnu i går så frodige, lovende ønsker; de lå der som stivnede lig, der aldrig kunne vækkes til live mere. Jeg så på min kærlighed: den følelse, som var min herres – som han havde skabt; den skælvede i mit hjerte som et lidende barn i en kold vugge; sygdom og sjæleangst havde grebet den; den kunne ikke søge mr. Rochesters arme – den kunne ikke suge varme af hans bryst. O, den kunne aldrig mere se op til ham, for troen var rystet, tilliden sveget! Mr. Rochester var ikke det for mig, han havde været; for han var ikke, hvad jeg havde anset ham for. Jeg ville ikke kalde ham lastefuld; jeg ville ikke sige, han havde bedraget mig, men den pletfrie sandheds attribut var borte fra ideen om ham, og fra ham selv måtte jeg bort, det følte jeg klart. Når – hvorledes – og hvorhen, kunne jeg endnu ikke se, men jeg tvivlede ikke om, at han selv ville jage mig fra Thornfield. Sand kærlighed syntes han ikke at kunne nære til mig; det havde kun været en lunefuld lidenskab; den blev kuet og han kunne ikke behøve mig mere. Jeg frygtede endog for komme ham for øje nu, synet af ham måtte være ham forhadt. O, hvor blinde havde ikke mine øjne været! Hvor svag min opførsel!

Mine øjne var lukket; mørke hvirvler omgav dem, og tankerne stormede ind så sorte og forvirrede som en malstrøm. Forladt af mig selv, lammet og kraftløs, havde jeg lagt mig ned i en dyb, udtørret flodseng; jeg hørte bølgerne vælte ud af fjerne bjerge og følte, at de kom; jeg havde ingen vilje til at rejse mig, ingen kraft til at flygte. Jeg lå som død og ønskede døden. Kun

én tanke ytrede endnu tegn til liv i mig, tanken om Gud, med den fulgte en uudtalt bøn; disse ord foresvævede mig som noget dunkelt, som noget det skulle hviskes frem, men jeg manglede kraft til at ytre dem:

"Vær ikke fjern fra mig, thi jammer er nær: der er ingen til at hjælpe."

Det var nu nær mig, og da jeg ingen bøn havde opsendt om at afværge det – da jeg hverken havde foldet mine hænder, bøjet mine knæ eller bevæget mine læber – så kom det: Strømmen væltede sig hen over mig i mægtige, tunge brændinger. Hele bevidstheden om mit forspildte liv, mit kvalte håb, min dræbte kærlighed, min ihjelslagne tro, bølgede over mig i en eneste sort masse. Denne bitre time kan ikke beskrives: "Vandene kom ind i min sjæl; jeg sank i dybet; jeg følte ingen bund under min fod; jeg kom ned i afgrunden, og bølgerne overskyllede mig."

Tredje del

1

Det var langt ud på eftermiddagen, da jeg løftede mit hoved, og da jeg så den vestlige sol forgylde sit nedgangsmærke på væggen, spurgte jeg: "Hvad skal jeg gøre?"

Men det svar, min sjæl gav – "forlade Thornfield øjeblikkelig" – var så brat, så frygteligt, at jeg tilstoppede mine øren: sådanne ord, sagde jeg, kunne jeg ikke udholde nu. "At jeg ikke er Edward Rochesters brud, er den mindste del af min jammer," – mente jeg – "at jeg er vågnet op af mine herlige drømme og har fundet dem alle tomme og illusoriske, er en rædsel, jeg kan tåle og besejre; men at jeg skal forlade ham straks, helt og holdent og for stedse, er ikke til at holde ud. Jeg kan ikke."

Men nu påstod en kraft i mig, at jeg kunne, og spåede mig, at jeg ville. Jeg kæmpede med min egen beslutning: jeg ønskede at være svag for at undgå den yderligere lidelsesvandring, som jeg så ligge foran mig. Samvittigheden var blevet en tyran; den holdt lidenskaben i kværken, sagde til den i en skadefro tone, at den endnu kun havde dyppet sin sine fod i dyndet, og svor på at ville kaste den ned i jammerens uudmålte dybder med denne sin jernarm.

"Lad mig da blive revet herfra!" skreg det i mit indre. "Lad en anden hjælpe mig!"

"Nej, du skal selv rive dig løs; ingen skal hjælpe dig; du skal selv rive dit højre øje ud, selv afhugge din højre hånd: dit hjerte skal være offeret, og du, præstinden, skal gennembore det."

Jeg rejste mig, skrækslagen over den ørken, en så ubarmhjertig dommer gæstede – over den stilhed, en så forfærdelig stemme udfyldte. Alt løb rundt for mig, da jeg stod

oprejst; jeg mærkede, at feber og hunger havde gjort mig syg; hverken mad eller drikke var kommet over mine læber den dag; for morgenmaden havde jeg ikke rørt. Og med en sælsom smerte tænkte jeg på, at intet budskab var blevet sendt op til mig i hele den lange tid for at høre til mit befindende eller indbyde mig til at komme ned: ikke engang lille Adele havde banket på min dør; selv mrs. Fairfax havde ikke søgt mig. "Venner glemmer altid dem, som lykken svigter," mumlede jeg, idet jeg; trak slåen fra og vaklede ud. Jeg snublede over noget; endnu svimlede det for mig, mit syn var fordunklet og mine lemmer næsten lamme. Jeg kunne ikke holde ligevægten, jeg faldt, men ikke til gulvet – en udstrakt arm opfangede mig; jeg så op – jeg blev holdt oprejst af mr. Rochester, som sad på en stol uden for min dørtærskel.

"Du kommer da endelig," sagde han. "Længe, længe har jeg ventet på dig og lyttet, men ingen bevægelse har jeg hørt, intet suk; havde denne gravstilhed varet i fem minutter til, havde jeg sprængt døren som en røver, der gør indbrud. Du skyer mig altså? Du låser dig inde og sørger i ensomhed? Jeg ville hellere, du var kommet til mig med voldsomme bebrejdelser. Du er lidenskabelig; jeg ventede mig en scene. Jeg var forberedt på den hede tåreregn; kun ønskede jeg, den skulle udgydes ved mit bryst, nu har et følelsesløst gulv eller dit gennemblødte tørklæde modtaget den. Men jeg føler, du har slet ikke grædt! Jeg ser en hvid kind og et falmet øje, men intet spor af tårer. Jeg formoder da, dit hjerte har grædt blod?

Ikke et eneste bebrejdende ord, Jane? Intet bittert – intet, det stikker? Intet, der kan såre en følelse eller tirre en lidenskab?

Du sidder rolig, hvor jeg har sat dig, og betragter mig med et træt, passivt blik.

Jane, det var ikke min mening, at krænke dig således. Hvis den mand, der kun havde et eneste lille gimmerlam, som var ham kært, som spiste af hans brød og drak af hans bæger og hvilede ved hans barm, ved en fejltagelse havde slagtet det på bænken, ville han ikke have angret sin blodige vildfarelse mere, end jeg nu angrer min. Vil du nogensinde tilgive mig?"

Læser, jeg tilgav ham i det øjeblik. Der lå et så dybt samvittighedsnag i hans øje, en så sand medlidenhed i hans tone, en så mandig energi i hans væsen; der lå desuden en så uforandret kærlighed i hans hele udseende og mine – jeg tilgav ham alt; dog ikke i ord, ikke i det ydre; kun i mit hjertes dyb.

"Du ved, jeg er en skurk, Jane?" spurgte han kort efter med et forskende blik, idet han formodentlig undrede sig over min vedholdende tavshed og passivitet, som dog mere var en følge af svaghed end af fri vilje.

"Ja, sir."

"Så sig mig det lige frem og tydeligt – skån mig ikke!"

"Jeg kan ikke; jeg er syg og mat. Jeg ville gerne have lidt vand."

Han udstødte et bævende suk, tog mig i sine arme og bar mig ned af trappen. I førstningen vidste jeg ikke, hvad det var for et værelse, han bar mig ind i, alt svævede som en tåge for mine øjne, men snart følte jeg ildens oplivende varme; for skønt det var sommerdage, var jeg blevet iskold i mit kammer. Han vædede mine læber med vin, jeg smagte den og fik nyt liv; derpå spiste jeg noget, som han bød mig, og var snart mig slev igen. Jeg var i biblioteket – jeg sad i en lænestol, og han var mig ganske nær.

"Hvis jeg kunne forlade verden nu," tænkte jeg, "uden alt for smertelig en dødskamp, ville det være godt for mig; jeg behøvede da ikke at anstrenge mig for at sønderrive mit hjertes fibre ved at slide dem løs fra mr. Rochesters. Jeg må forlade ham, ser det ud til. Jeg ønsker ikke at forlade ham – jeg kan ikke."

"Hvordan er det med dig nu, Jane?"

"Meget bedre, sir; jeg er næsten ganske kommet mig igen."

"Drik mere vin, Jane."

Jeg adlød; derpå satte han glasset på bordet, stod foran mig og betragtede mig opmærksomt. Pludselig vendte han sig bort med et uartikuleret udråb, fuldt af en lidenskabelig bevægelse; han gik med hastige skridt gennem værelset og kom tilbage igen; han bøjede sig ned over mig, for at kysse mig; men jeg erindrede, at kærtegn nu var forbudt. Jeg vendte mit ansigt bort og skød hans til side.

"Hvad? Hvad et dette?" udbrød han hastigt. "O, jeg ved det: Du vil ikke kysse Bertha Masons mand? Du anser min favn for fyldt og min omfavnelse for fremmed ejendom?"

"I hvert tilfælde er der ingen plads for mig, sir."

"Hvorfor, Jane? Jeg vil forskåne dig for den megen tale; jeg vil svare for dig: fordi jeg allerede har en kone, mener du – gætter jeg rigtigt?"

"Ja."

"Er det din tanke, må du nære en forunderlig mening om mig; du må betragte mig som en forvorpen rænkesmed – som en lav, nedrig ræv, der har affekteret uegennyttig kærlighed for at lokke dig i en med fuldt overlæg opstillet snare, berøve dig din ære og frarane dig din selvagtelse. Hvad siger du til det? Jeg

ser, du kan intet sige; først fordi du er mat, svag og har nok i at trække dit vejr; dernæst fordi du endnu ikke kan vænne dig til at anklage og nedrive mig; desuden er tårernes sluser åbnet, og de ville bryde frem, hvis du talte meget; og du ønsker ikke at bebrejde, ikke at foranledige en scene: Du tænker kun på, hvorledes du skal *handle* – at tale, mener du, fører ikke til noget. Jeg kender dig – jeg er på min post."

"Sir, jeg ønsker ikke at handle imod Dem," sagde jeg, og min usikre stemme advarede mig om at forkorte sætningen.

"Ikke således som *du* opfatter ordet – men i den betydning, *jeg* giver det, pønser du på min ruin. Du har så godt som sagt, at jeg er en gift mand – som en gift mand vil du sky mig – holde dig fjernt fra mig: før vægrede du dig ved at kysse mig. Du agter at gøre dig til en fremmed for mig, kun leve under dette tag som Adeles guvernante ... Hvis jeg nogensinde tiltaler dig med et venligt ord, hvis en venlig følelse nogensinde drager dig til mig, vil du tænke: 'Den mand havde nær gjort mig til sin maitresse; mod ham må jeg være is og flint'; og is og flint vil du altså blive."

"Alt er forandret omkring mig, sir – jeg må også forandre mig, det kan der ingen tvivl være om; og for at undgå enhver fluktuation af følelser og uophørlige kampe med erindringer og forbudte tankeforbindelser, gives der kun én udvej – Adele må have en ny guvernante, sir."

"O, Adele vil jeg sætte i skole – det har jeg allerede besluttet; og det er heller ikke min mening at martre dig med afskyelige tankeforbindelser og minder om Thornfield Hall – dette forbandelsens sted – dette Achans telt – denne væmmelige grav, der blotter sit levende ådsel for den åbne himmels lys –

dette trange stenhelvede, hvis eneste sande djævel er værre end en legion af dem, vi drømmer om. Jane, her skal du ikke blive, og jeg vil ikke heller. Det var uret af mig at lokke dig til Thornfield Hall, da jeg vidste, hvad spøgeri her gik for sig. Jeg pålagde dem, inden jeg endnu havde set dig, at holde dig i uvidenhed om stedets forbandelse, blot fordi jeg frygtede for, at Adeles guvernante aldrig ville blive, når hun vidste, hvem hun boede under tag med, og mine planer tillod mig ikke at skjule min kone i nogen anden afkrog – skønt jeg ejer et gammelt hus, Ferndean Manor, som ligger endnu mere isoleret end dette, og hvor jeg såre let kunne have anbragt hende, hvis den usunde beliggenhed dybt inde i en skov ikke havde vakt skrupler hos mig. De fugtige vægge der ville sandsynligvis snart have befriet mig fra min byrde; men hver djævel har sin last, og det er ikke min at myrde på en indirekte måde, ikke engang hvad jeg hader mest.

Men at dølge den gale kvindes nærværelse for dig var omtrent det samme som at dække et barn med en kappe og lægge det under et upastræ; denne dæmon forgifter og har stedse forgiftet alt det, der ånder i dens nærhed. Men jeg vil lukke Thornfield Hall, jeg vil nagle indgangsdøren til, og slå brædder for vinduerne, jeg vil give Grace Poole to hundrede pund om året for at bo her med *min kone*, som du kalder den frygtelige heks, og Grace vil gøre meget for penge, og hendes søn, der er skovløber i Grimsby Retreat, kan holde hende med selskab og give hende en håndsrækning under paroksysmerne, når min gemalinde fristes af sin genius til at brænde folk i deres senge ved nattetide, stikke dem med knive, rive kødet fra deres ben med sine hugtænder og så videre."

"Sir," afbrød jeg ham, "De er ubarmhjertig mod den ulykkelige dame, De taler om hende med had – med hævngerrig antipati. Det er grusomt; hun kan ikke gøre for, at hun er vanvittig."

"Jane, min kære, lille glut (det vil jeg kalde dig, for det er du), du ved ikke, hvad du taler om; du miskender mig igen: det er ikke fordi hun er vanvittig, jeg hader hende. Var du det, tror du da, jeg ville hade dig?"

"Ja, sir."

"Så tager du fejl og kender ikke det mindste til mig og til den slags kærlighed, jeg er i stand til at nære. Ethvert atom af dit kød er mig lige så dyrebart som mit eget; i smerte og sygdom ville det være det lige fuldt. Din sjæl er min skat, og hvis den blev lammet, ville den vedblive at være det; når du rasede, ville mine arme og ikke en snæver tvangstrøje omslynge dig – dit krampagtige greb ville, selv i raseriet, have noget tiltrækkende for mig; og når du fo'r løs på mig, lige så vildt som dyret deroppe i morges, skulle jeg modtage dig med et favntag, der i det mindste ville være lige så kærligt som tvingende. Jeg ville ikke mig fra dig med afsky, som fra hende; i dine rolige øjeblikke skulle jeg være din eneste bevogter og oppasser; jeg ville hænge over dig med utrættelig ømhed, selv om jeg intet smil fik til gengæld, og aldrig blive ked af at stirre ind i dine øjne, om de end ikke havde nogen genkendelsesstråle for mig mere. Men hvorfor følge den tankegang? Jeg talte om at fjerne dig fra Thornfield. Alt er, som du ved, beredt til et hurtigt opbrud; i morgen skal du rejse. Jeg beder dig kun om at udholde en nat endnu under dette tag, Jane, og så farvel for stedse til alle dets rædsler og dets jammer! Jeg har et sted at ty til, som vil

være et sikkert fristed mod alle forhadte erindringer, selv imod løgn og sladder."

"Og De vil tage Adele med Dem, sir; hun vil holde Dem med selskab."

"Hvad mener du, Jane? Jeg siger jo, jeg vil sætte Adele i en skole. Og hvad behøver jeg et barn til selskab for? Et, der ikke er mit eget, men en fransk danserindes bastard? Hvad vil du belemre mig med hende for? Tal, hvorfor bestemmer du mig Adele til selskab?"

"De talte om en afkrog, sir, og ensomhed og indesluttethed medfører kedsomhed – især for en mand som Dem."

"Ensomhed! Ensomhed!" gentog han ophidset. "Jeg ser, vi må have en forklaring. Jeg ved ikke, hvad det er for et sfinksagtigt udtryk, der former sig i dit ansigt. Du skal dele min ensomhed. Forstår du?"

Jeg rystede på hovedet. I det oprør, han befandt sig, krævede det en vis grad af mod at vove selv dette stumme tegn på vægring. Han havde målt gulvet med stærke skridt og standsede nu, som om han pludselig var blevet naglet til stedet.

Han stirrede længe og stift på mig, jeg vendte mit blik fra ham, fæstede det på ilden og forsøgte at antage og bevare en fattet, rolig mine.

"Nu kommer anstødsstenen i Janes karakter," sagde han endelig, roligere end jeg havde ventet efter hans blik at dømme. "Silkehaspen er hidtil gået godt og regelmæssigt nok; men det anede mig, at der ville komme en knude, en bugt, og her er den. Nu har vi da ærgrelse og bryderier uden ende! Gud, giv mig Samsons kræfter, at jeg kan bryde den uredte væv som brændte tråde!"

Han fortsatte sin gang, men standsede snart igen, og denne gang lige foran mig.

"Jane, vil du lytte til fornuft?" – han bøjede sig ned og holdt sine læber tæt til mit øre – "for vil du ikke, forsøger jeg vold!"

Hans stemme var hæs; hans mine en mands, der er i begreb med at sprænge en utålelig skranke og give den vildeste lidenskab tøjlen. Jeg så, at jeg i næste øjeblik, hvis der blev givet ham den mindste impuls til det, ville miste hele min magt over ham. Det nærværende, det svindende sekund var al den tid, jeg havde til at beherske og tæmme ham i; en afværgende bevægelse, et skridt tilbage, en frygtsom mine ville besegle min dom – og hans. Men jeg var ikke bange, ikke på nogen som helst måde. Jeg følte en indre kraft, var mig en indflydelse bevidst, der holdt mig oprejst. Krisen var farlig, men ikke uden noget vist tiltrækkende, omtrent ligesom den rivende strøm før vandfaldet, når indianeren farer hen over den i sin kano. Jeg greb hans knyttede hånd, jeg løsnede de sammenknugede fingre og sagde til ham i en formildende tone:

"Sæt Dem ned; jeg vil tale med Dem, så længe De ønsker det, og høre alt, hvad De har at sige, hvad enten det er fornuftigt eller ej."

Han satte sig; men han fik ikke straks lov at tale. Jeg havde kæmpet med mine tårer lang tid; jeg havde gjort vold på mig selv for at kue dem, fordi jeg vidste, han ikke kunne lide at se mig græde. Nu troede jeg dog, det var rigtigst at lade dem strømme så frit og så længe, de lystede. Plagede synet ham – så meget des bedre. Jeg gav derfor efter, og det gik lystigt.

Han bad mig snart i en indstændig tone om at fatte mig. Jeg svarede, at det var umuligt nu, så længe han var så

lidenskabelig.

"Men jeg er ikke vred, Jane: jeg elsker dig kun for højt, og dit lille blege ansigt havde antaget en så bestemt, stivfrossen mine, at jeg ikke kunne tåle det. Så, mit barn! Tør nu dine øjne!"

Hans blide stemme viste, at han var tæmmet; jeg blev derfor også rolig. Nu gjorde han en bevægelse som for at læne sit hoved til min skulder; men jeg ville ikke tillade det. Han ville trykke mig op til sig – lige så lidt.

"Jane! Jane!" sagde han med et så bittert vemod, at enhver nerve i mit legeme vibrerede. "Du elsker mig da ikke? Det var kun min stand og din stilling som min kone, du satte pris på? Nu, da du frakender mig enhver egenskab, der kan berettige mig til at blive din mand, nu gyser du tilbage for min berøring, som om jeg var en tudse eller en abe."

Disse ord skar mig i mit hjerte, men hvad kunne jeg gøre eller sige? Jeg burde formodentlig hverken have sagt eller gjort noget, men min anger over således at have såret hans følelser martrede mig i den grad, at jeg ikke kunne undlade i dyppe balsam på det sted, jeg havde såret.

"Jeg elsker Dem," svarede jeg, "mere end nogen sinde før; men jeg ville ikke vise denne følelse eller lade den tage overhånd, og dette er den sidste gang, jeg må ytre den."

"Den sidste gang, Jane? Hvad? Tror du, du kan leve med mig og se mig daglig, og dog, hvis du elsker mig, altid være kold og fremmed?"

"Nej, sir, det ved jeg, at jeg ikke kunne, og derfor ser jeg, at der kun gives én udvej, men De vil blive rasende, når jeg nævner den."

"O, nævn den! Stormer jeg, så er du i besiddelse af den kunst at græde."

"Mr. Rochester, jeg må forlade Dem."

"Hvor længe, Jane? For nogle få minutter, mens du glatter dit hår, som er kommet i uorden, og bader dit ansigt, som ser noget feberhedt ud."

"Jeg må forlade Adele og Thornfield. Jeg må skilles fra Dem for hele livet; jeg må begynde en ny tilværelse mellem fremmede ansigter og fremmede omgivelser."

"Naturligvis; det sagde jeg du skulle. Den galskab at skilles fra mig vil vi ikke tale om. Du mener, du må blive en del af mig. Hvad vor nye tilværelse angår – det er ganske i orden; du skal endnu blive min kone jeg er ikke gift. Du skal blive mrs. Rochester – både i navn og i virkelighed. Til dig alene vil jeg knytte mig, så længe du og jeg lever. Du skal rejse til et sted, jeg har i det sydlige Frankrig, en hvidmuret villa på kysten af Middelhavet. Der skal du leve et lykkeligt, fredet og uskyldigt liv. Frygt ikke for, at jeg ønsker at lokke dig til at begå et fejltrin – at gøre dig til min maitresse. Hvad ryster du på hovedet for? Du må være fornuftig, eller du driver mig til raseri!"

Hans stemme og hans hænder dirrede; hans store næsebor udvidede sig, hans øjne lynede. Dog vovede jeg at tage ordet:

"Deres kone er i live, sir: det er en kendsgerning, som De selv tilstod i morges. Hvis jeg levede med Dem, således som De ønsker, ville jeg være Deres maitresse; at nægte det ville være hårkløveri – ren usandhed."

"Jane, jeg er ingen sagtmodig mand – det forglemmer du; jeg et ikke flegmatisk; jeg er ikke koldblodig og ulidenskabelig. Af

medlidenhed med mig og dig selv – læg din finger på min puls, føl, hvor den slår, og – vogt dig!"

Han blottede sit håndled og rakte mig det; blodet strømmede fra hans ansigt og læber, som blev askegrå; jeg var ulykkelig, hvor jeg så vendte mig. At ryste ham så voldsomt ved en modstand, han ikke kunne tåle, var grusomt; at give efter kunne der ikke være tale om. Jeg gjorde, hvad menneskelige væsener uvilkårligt gør, når de drives til det yderste – søgte hjælp hos én, der står højere end mennesket, og ordene: "Gud stå mig bi!" undslap instinktivt mine læber.

"Jeg er en dåre!" råbte mr. Rochester pludselig, "jeg bliver ved at fortælle hende, at jeg ikke er gift, og forklarer hende ikke, hvorfor. Jeg glemmer, at hun intet kender til den kvindes karakter eller til de omstændigheder, der ledsagede min djævelske forbindelse med hende. O, jeg er vis på, at Jane vil istemme min mening, når hun erfarer alt, hvad jeg ved! Læg din hånd i min, barn – at jeg kan have følelsens så vel som synets vidnesbyrd for, at du er mig nær – og jeg vil i få ord vise dig sagens rette sammenhæng. Kan du låne mig øre?"

"Ja, sir, i hele timer, om De vil."

"Jeg beder kun om minutter. Jane, har du nogensinde hørt eller ved du, at jeg ikke er min faders ældste søn, at jeg engang havde en broder, der var ældre end jeg?"

"Jeg husker, at mrs. Fairfax fortalte mig det en dag."

"Har du endvidere hørt, at min fader var en gerrig, pengebegærlig mand?"

"Noget lignende, sir."

"Godt, Jane, og da han var det, var det også hans beslutning at vedligeholde ejendommen i dens helhed; han kunne ikke

udholde tanken om at dele den og overlade mig en anstændig part af den: Alt skulle, var hans bestemmelse, gå over til min broder Rowland. Men han kunne lige så lidt tåle, at nogen af hans sønner skulle være en fattig mand. Jeg måtte forsørges ved et rigt giftermål. Han søgte mig en ægtefælle i tide. Mr. Mason, en købmand og planter i Vestindien, var en gammel bekendt af ham. Han var vis på, at hans ejendomme var store og han erkyndigede sig nærmere. Mr. Mason, erfarede han, havde en søn og datter, og han hørte tillige, at faderen ville skænke den sidstnævnte en sum af tredive tusind pund: det var tilstrækkeligt. Da jeg forlod kollegiet blev jeg sendt til Jamaica for at ægte en brud, jeg allerede var halvvejs forlovet med. Min fader sagde intet om hendes penge men han fortalte mig, at miss Mason var Spanish Towns stolthed og prydelse, og det var, hvad skønheden angår, ingen løgn. Jeg forefandt en ulastelig figur – omtrent i Blanche Ingrams smag – høj, mørk og majestætisk. Hendes familie ønskede at sikre sig mig, fordi jeg var af en god familie, og det samme gjorde hun. De viste mig hende i selskaber, pyntet og udmajet. Jeg så hende sjældent alene og talte næsten aldrig med hende i enrum. Hun smigrede for mig og udfoldede sine yndigheder og fuldkommenheder i hele deres glans, så ofte jeg var til stede. Alle mandfolk syntes at beundre hende og misunde mig. Jeg blev blændet, sporet fremad; og da jeg var uvidende, rå og uerfaren, troede jeg, jeg elskede hende. Ingen dårskab er så desperat, at selskabslivets berusende virkninger og ungdommens blindhed, forfængelighed og letsindighed ikke kan bringe et menneske til at begå den. Hendes familie opmuntrede mig; rivaler tirrede mig, hun selv lokkede for mig, og en vielse fandt sted næsten

førend jeg endnu vidste, hvad jeg foretog mig. O – jeg har ingen agtelse for mig selv, når jeg tænker på den begivenhed! En følelse af indre selvforagt griber mig. Jeg elskede hende ikke, jeg kendte hende ikke engang. Jeg var ikke vis på, at der fandtes en eneste dyd hos hende: jeg havde hverken bemærket beskedenhed, godhjertethed, oprigtighed eller dannelse i hendes ånd eller væsen – og jeg ægtede hende! jeg blinde muldvarp! Jeg ville have begået en tilgiveligere synd, hvis jeg – men lad mig huske på, hvem jeg taler til.

Min bruds moder havde jeg aldrig set; jeg mente, hun var død. Da hvedebrødsdagene var forbi, opdagede jeg min vildfarelse: hun var blot gal og indespærret i en dårekiste. Der var også en yngre broder, en døvstum idiot. Den ældre, som du har set (og som jeg ikke kan hade, mens jeg afskyr hele hans slægt, fordi der dog er tegn på følelse i hans svage sjæl, følelse, som han har vist i sin vedholdende deltagelse for sin elendige søster såvel som i den hundeagtige hengivenhed, han engang nærede for mig) vil efter al sandsynlighed komme i den samme tilstand med tiden. Min fader og min broder Rowland vidste alt dette, men de tænkte kun på de tredive tusinde pund og deltog i komplottet mod mig.

Det var afskyelige opdagelser, men hvis man ikke havde dulgt dem for mig på en så lumsk måde, ville jeg aldrig have bebrejdet min kone dem, selv ikke, da jeg fandt, at hendes natur var aldeles forskellig fra min, hendes tilbøjeligheder stik modsatte, hendes handlemåde gemen, lav, snæverhjertet og ikke i stand hverken til at hæve sig til noget højere eller udvide sig til noget større – da jeg fandt, at jeg ikke kunne tilbringe en eneste aften, en eneste time af dagen hos hende med velbehag,

og at ingen venlig samtale kunne finde sted mellem os, fordi ethvert emne, jeg bragte på bane, det måtte være hvad som helst, straks i hendes mund tog en retning, der på en gang var plump og forslidt, dum og triviel – da jeg opdagede, at min husholdning aldrig ville blive ført i fred og ro, fordi intet tyende kunne udholde de voldsomme udbrud af hendes koleriske og urimelige temperament eller det ærgerlige i hendes absurde, lunefulde og fordringsfulde befalinger; – selv da betvang jeg mig; jeg kvalte mine bebrejdelser og holdt inde med mine forestillinger; jeg forsøgte at sluge min anger og afsky i enrum; jeg undertrykte den dybe antipati, jeg følte.

Jane, jeg vil ikke opholde dig med modbydelige enkeltheder, nogle stærke ord skal udtrykke, hvad jeg har at sige. Jeg levede med den kvinde deroppe i fire år, og i den tid havde hun i sandhed sat mig på prøve: hendes karakter modnedes og udviklede sig med en frygtelig hurtighed; hendes laster spirede op, stærke og giftige, så stærke, at kun grusomhed kunne standse dem i væksten, og grusomhed ville jeg ikke anvende. Hvilken dværgeforstand havde hun ikke – og hvilke kæmpemæssige lidenskaber! Hvor frygtelige var ikke de forbandelser, disse lidenskaber bragte over mig! Bertha Mason – en infam moders infame datter – slæbte mig gennem alle de væmmelige og nedværdigende kvaler, der må ledsage forbindelsen med en på engang ukysk og forfalden kvinde.

Min broder døde imidlertid, og da de fire år var omme, mistede jeg min fader. Jeg var rig nok nu – og dog bundfattig: den groveste, ureneste, mest forvorpne natur, jeg nogensinde har kendt, var knyttet til min, og loven og samfundet kaldte den en del af mig. Og jeg kunne ikke blive den kvit ad lovens vej, for

lægerne opdagede nu, at min kone var gal – hendes udsvævelser havde bragt vanvidsspiren til en tidlig modenhed. Jane, du kan ikke lide min fortælling; du er ved at få ondt – skal jeg opsætte resten til en anden gang?"

"Nej, sir, fuldend den nu: jeg ynker Dem – jeg ynker Dem af mit hele hjerte!"

"Ynk, Jane, er hos visse mennesker en slags krænkende tribut, som man har ret til at slynge tilbage i øjnene på dem, der vover at byde os den, men det er den slags medlidenhed, som findes i kolde, egoistiske hjerter, det et en bastardagtig, uegennyttig pine ved at høre skildringen af elendighed, i forening med en dum foragt for dem, der har lidt den. Men det et ikke din medlidenhed, Jane: det er ikke den følelse, der i dette øjeblik besjæler hele dit ansigt – som dine øjne næsten strømmer over af – som dit hjerte svulmer af – som din hånd skælver i mine af. Din medlidenhed er kærlighedens lidende moder. Jeg modtager den, Jane – lad datteren have fri adgang – mine arme åbner sig for hende."

"Bliv ved, sir: hvad gjorde De, da De fandt at hun var afsindig?"

"Jane – jeg nærmede mig fortvivlelsens afgrundsrand; den smule selvagtelse, jeg havde tilbage, var det eneste, der stod mellem mig og dybet. I verdens øjne var jeg uden tvivl dækket af vanære; men jeg besluttede at være ren i mine egne – og lige til det sidste holdt jeg mig fri for hendes lasters smitte og vægrede mig mod ethvert samkvem med hendes åndelige mangler. Dog vedblev samfundet at forbinde mit navn og min person med hendes; jeg så og hørte endnu hver dag noget af hendes ånde – uh! blande sig med den luft, jeg indåndede, og

desuden kom jeg i hu, at jeg engang havde været hendes mand – den erindring var mig dengang, og er mig endnu ubeskrivelig forhadt! Dertil kom, at jeg vidste, jeg kunne aldrig blive en anden og bedre kones ægtefælle, så længe hun levede, og skønt hun var fem år ældre end jeg (hendes familie og min fader havde også løjet for mig, selv hvad hendes alder angik), ville hun dog efter al sandsynlighed leve lige så længe, for hun var lige så robust i legemlig som svag i åndelig henseende. Kort sagt, i en alder af seks og tyve år var jeg uden håb.

En nat blev jeg vækket af hendes hylen – (siden lægerne havde erklæret hende for gal, var hun naturligvis blevet spærret inde); det var en brændende hed vestindisk nat, en af dem, der næsten altid går forud for en orkan. Jeg kunne ikke slumre ind igen, men stod op og åbnede vinduet. Luften lignede en svovldamp – jeg kunne ikke finde lise noget sted: moskitoer kom summende ind og opfyldte hele værelset med deres musik; havet, som jeg kunne høre i det fjerne, brummede dumpt som et jordskælv – sorte skyer bankede sig sammen over det; månen dalede mellem bølgerne, stor og rød som en gloende kanonkugle – idet den kastede sit sidste blodige blik over en verden, der bævede under den gærende storm. Atmosfæren og dette skuespil virkede fysisk på mig, og de forbandelser, den vanvittige udstødte, lød i mine øren; flere gange udtalte hun mit navn med et så djævelsk udtryk af had og blandet med udtryk, som … ingen offentlig skøge har nogensinde ført et mere gement sprog. Skønt der var et værelse imellem os, hørte jeg dog hvert ord – de tynde vestindiske bræddevægge kunne ikke hindre hendes ulvehyl fra at trænge igennem.

"Dette liv" – tænkte jeg endelig – "er Helvede! Dette er den bundløse pøls luft, dette dens toner! Jeg har ret til at befri mig fra det, hvis jeg kan. De lidelser, denne dødelige tilstand medfører, vil forlade mig med det byrdefulde kød, der nu betynger min sjæl. For fanatikerens brændende evighed frygter jeg ikke; ingen tilkommende tilstand kan være værre end den nuværende – lad mig rive mig løs fra den og gå hjem til Gud!"

Jeg sagde dette, mens jeg knælede ned og åbnede en kasse, som indeholdt et par ladte pistoler: det var min agt at skyde mig selv. Men dette forsæt nærede jeg kun et øjeblik; for da jeg ikke var sindssvag, gik den forfærdelige, ubeskriveligt pinefulde fortvivlelseskrise, som havde fremkaldt ønsket og længslen efter selvmord, over i et nu.

En frisk vind fra Europa furede oceanet og bruste ind gennem det åbne vindue, stormen brød ud med regn, torden og lyn, og luften blev ren. Nu fattede jeg min faste beslutning. Mens jeg vandrede frem og tilbage under de dryppende orangetræer i min have mellem dens guavaæbler og vandpisanger, og mens den tropiske morgenrøde strålede rundt omkring mig, anstillede jeg følgende betragtninger, Jane – og hør nu vel efter; for det var sand visdom, der trøstede mig i den time og viste mig den rette vej, jeg skulle vandre.

Den milde vind fra Europa hviskede endnu mellem de forfriskede blade, og Atlanterhavet tordnede i utøjlet frihed; mit så længe fortørrede og forkullede hjerte svulmede ved disse toner og fyldtes med levende blod – mit væsen længtes efter fornyelse – min sjæl smægtede efter en ren drik. Jeg så håbet genoplives og følte muligheden af genfødelse. Gennem en blomstersmykket buegang ved enden af min have stirrede jeg

over søen, der var mere blå end himlen; den gamle verden lå på den anden side; klare udsigter åbnede sig.

"Rejs," sagde håbet, "og lev atter i Europa; der kender ingen det besudlede navn, du bærer, eller den væmmelige byrde, der er knyttet til dig. Du kan tage den vanvittige med dig til England; spær hende inde med den behørige forsigtighed i Thornfield Hall; drag derpå selv til et hvilket som helst klima, du vil, og knyt der et nyt bånd, hvilket du selv behager. Den kvinde, som i den grad har overvældet dig med lidelser. vanæret dit navn, forbitret din ungdom, er ikke din hustru, lige så lidt som du er hendes mand. Sørg for, at hun bliver plejet og behandlet således, som hendes tilstand fordrer, og du har gjort alt, hvad guddommelige og menneskelige love kan forlange af dig. Lad hendes identitet, hendes forhold til dig, begraves i forglemmelse; du er ikke forpligtet til at åbenbare det for noget menneskeligt væsen. Gør hendes stilling tryg og bekvem, tilhyl hendes fornedrelse med hemmelighedens slør og forlad hende.

Jeg handlede samvittighedsfuldt efter denne indskydelse. Min fader og min broder havde ikke underrettet nogen af deres bekendte om mit ægteskab, for i det første brev, jeg skrev for at melde dem det – da dets følger allerede havde fyldt mig med afsky, og jeg på grund af den i familien ejendommelige karakter og konstitution så en frygtelig fremtid åbne sig for mig – havde jeg opfordret dem på det indstændigste til at holde det hemmeligt; og snart blev den kones opførsel, min fader havde valgt mig, så infam, at han ikke uden skamrødme kunne vedkende sig hende som svigerdatter. Langt fra at føle kald til at offentliggøre forbindelsen, blev det ham lige så magtpåliggende som mig selv at fordølge den.

Jeg bragte hende altså til England; og en frygtelig rejse havde jeg med dette uhyre ombord i skibet. Jeg var glad, da jeg endelig fik hende til Thornfield og så hende vel forvaret oppe på tredje etage, hvis hemmelige indre skammer nu i samfulde ti år har været et rovdyrs hule, en dæmons celle. Det kostede mig nogen møje, inden jeg fandt en bevogterske til hende, og det var nødvendigt at vælge én, hvis troskab jeg kunne fæste lid til, for hendes fantaseren måtte uundgåeligt røbe min hemmelighed; desuden havde hun hele lyse dage – selv uger – hvori hun ikke blev træt af at besudle mit navn med de gemeneste skældsord.

Endelig fandt jeg Grace Poole fra Grimsby Retreat. Hun og doktoren, Carter (ham, som forbandt Masons sår den nat, da han blev bidt og nær var blevet myrdet), er de eneste to, jeg nogensinde har indviet i min fortrolighed. Mrs. Fairfax kan vel have fattet mistanke, men nogen bestemt oplysning om forholdet kan hun ikke have fået. I det hele har Grace vist sig som en god bevogterske, skønt hendes årvågenhed mere end én gang er blevet dysset i søvn – til dels på grund af en fejl, hun har, som intet synes at kunne helbrede hende for, og som uden tvivl følger med hendes besværlige stilling. Den vanvittige er både snu og ondskabsfuld; hun har aldrig undladt at benytte sin bevogterskes temporære blunden: en gang til at sætte sig i besiddelse af den kniv, hun mærkede sin broder med, og to gange til at bemægtige sig nøglen til cellen og forlade denne ved nattetide. Ved den første af disse lejligheder var det, hun gjorde forsøget på at dræbe mig inde i mit sovekammer; ved den anden var det, hun aflagde sin natlige visit hos dig. Jeg takker Forsynet, at det kun var dit slør, hun udøste sit raseri over; det vakte formentlig en dunkel erindring hos hende om hendes

egne brudedage; men jeg kan ikke udholde tanken om, hvad der kunne være sket. Når jeg tænker på, at det væsen, som fløj løs på mig i morges, bøjede sit sorte og skarlagenrøde ansigt ned over min dues rede, stivner blodet mig i årerne."

"Og hvad gjorde De så, sir," spurgte jeg, "da De havde bragt hende i sikkerhed her? Hvor rejste De hen?"

"Hvad jeg gjorde, Jane? Jeg forvandlede mig i til en lygtemand. Hvor jeg rejste hen? Jeg påbegyndte et vandrende liv, der var lige så vildt som den evige jødes. Jeg tog over til fastlandet og gennemstrejfede alle dets lande på må og få. Min fikse idé var at finde et godt og forstandigt fruentimmer, som jeg kunne elske: en modsætning til den furie, jeg havde efterladt på Thornfield."

"Men De kunne ikke gifte Dem, sir."

"Jeg havde besluttet det og var overbevist om, at jeg både kunne og burde. Det var ikke min oprindelige hensigt at bedrage, således som jeg har bedraget dig. Jeg ville fortælle min historie uden videre omsvøb og fremsætte mit tilbud frit og åbent; og det forekom mig så rimeligt, at jeg måtte betragtes som berettiget til at elske og elskes, at jeg aldrig tvivlede om at finde et eller andet fruentimmer, som både var villig og i stand til at forstå min forfatning og til at give mig sin hånd, trods den forbandelse, jeg var betynget med."

"Nu vel, sir?"

"Når du fritter mig ud, Jane, får du mig altid til at smile. Du spiler øjnene op som en grisk fugl og gør nu og da en utålmodig bevægelse, som om mine svar ikke strømmede hurtigt nok fra læberne, og som du ønskede at læse hele hjertets tavle på engang. Men sig mig, inden jeg går videre, hvad du mener med

dit "Nu vel, sir?" Det er en kort sætning, som du hyppigt benytter, og som mange gange har fået mig indviklet i en labyrint af snak; jeg ved egentlig ikke hvorfor."

"Jeg mener: Hvad så? Hvad foretog De Dem senere? Hvad var følgen af den eller den begivenhed?"

"Netop, og hvad ønsker du at vide nu?"

"Om De fandt nogen, De holdt af; om De friede til hende, og hvad hun svarede."

"Jeg kan sige dig, om jeg fandt én, jeg holdt af, og om jeg friede til hende; men hvad hun svarede, står endnu hen i skæbnens bog. I ti lange år strejfede jeg om og boede snart i én hovedstad, snart i en anden: undertiden i Petersborg, oftere i Paris, nu og da i Rom, Neapel og Firenze. Forsynet med fuldt op af penge og med det pas, der ligger i et gammelt navn, kunne jeg vælge mit eget selskab: ingen kreds var lukket for mig. Mit ideal af en kone søgte jeg blandt engelske ladies, franske comtesses, italienske signoraer og tyske Gräfinnen. Jeg kunne ikke finde hende. Undertiden, i et flygtigt øjeblik, troede jeg at have opfanget et blik, hørt en tone, set et glimt, som lovede, at min drøm ville blive realiseret, men min vildfarelse blev mig snart betaget. Du forstår vel, at jeg ikke fordrede fuldkommenhed, hverken i åndelig eller legemlig henseende. Jeg længtes kun efter, hvad der anstod mig – efter en modsætning til kreolerinden, og jeg længtes omsonst. Blandt dem alle fandt jeg ingen, som jeg – med min erfaring om det farlige, det modbydelige og oprørende ved uensartede forbindelser – ville have tilbudt min hånd. Det skuffede håb nagede mig. Jeg blev udsvævende – aldrig vellystig eller liderlig: det hadede jeg og hader det endnu. Det var min indiske

Messalinas attribut: rodfæstet afsky for det og hende holdt mig i tømme, selv i glædens øjeblikke. Enhver nydelse, der gik til lidenskab, syntes at bringe mig hende og hendes laster nærmere, og jeg skyede den.

Dog kunne jeg ikke leve alene; jeg gjorde en prøve med maitresser. Den første, jeg valgte, var Celine Varens – atter et af de skridt, der får en mand til at foragte sig selv, når han mindes dem. Du ved allerede, hvad hun var og hvorledes min liaison med hende endte. Hun havde to efterfølgerinder: en italiensk kvinde, Giacinta, og en tysk pige, Clara, begge efter alles mening sjældent skønne. Hvad var deres skønhed få uger efter i mine øjne? Giacinta var urimelig og voldsom; jeg blev led af hende på tre måneder. Clara var veltænkende og stille, men flegmatisk, sjælløs, uimodtagelig for indtryk – ikke i fjerneste henseende efter min smag. Jeg gav hende en anstændig sum, som hun kunne hjælpe sig frem med i en god virkekreds, og blev hende således kvit på en sømmelig måde. Men jeg ser på dit ansigt, Jane, at du i dette øjeblik ingen gunstig mening nærer om mig. Du anser mig for en ufølsom, umoralsk libertiner, ikke sandt?"

"Jeg lider Dem virkelig ikke så godt som jeg undertiden har gjort, sir. Forekom det Dem ikke i mindste måde syndigt at leve et sådant liv, først med én maitresse, og så med en anden? De taler om det som noget, der forstår sig af sig selv."

"Det lå hos mig, og jeg holdt ikke af det. Det var en jammerlig måde at tilbringe livet på, og jeg kunne aldrig ønske at genoptage den. At holde en maitresse et det værste, man kan gøre, næst efter at købe en slavinde, begge er ofte af naturen, og altid ifølge deres stilling, underordnede, og at føre et fortroligt

samliv med, hvad der står laver end vi, er nedværdigende. Jeg hader nu mindet om den tid, jeg tilbragte med Celine, Giacinta og Clara."

Jeg følte sandheden af disse ord, og deraf drog jeg den slutning, at hvis jeg forglemte mig selv og alle de lærdomme, der var blevet mig bibragt, i den grad, at jeg – under hvilket som helst påskud – af hvilke som helst undskyldende grunde – formedelst hvilken som helst fristelse – blev disse pigers efterfølgerinde, ville han med tiden betragte mig med den samme følelse, som nu i hans indre vanhelligede deres minde. Jeg udtalte ikke denne overbevisning; det var nok, at jeg følte den. Jeg indprægede den i mit hjerte, for at den kunne blive der, og stå mig bi i prøvelsens øjeblik.

"Nå, Jane, hvorfor siger du ikke "Nu vel, sir?" Endnu er jeg ikke færdig. Du ser alvorlig ud. Du misbilliger mig endnu, mærker jeg. Men lad mig komme til hovedsagen. Befriet for mine maitresser – i en nedslået sindstilstand, følgen af et ørkesløst, omflakkende, ensomt liv – martret af skuffet forventning, bittert stemt mod alle mennesker, men især mod kønnet (for jeg begyndte at anse ideen om en forstandig, tro, oprigtigt elskende kvinde som hjernespind) kom jeg, kaldt hjem af forretninger, tilbage til England i januar måned sidstleden.

En kold vintereftermiddag fik jeg Thornfield Hall i sigte. Det afskyelige sted! Dér ventede jeg ingen fred eller hvile. På en stente i Hay Lane så jeg en rolig lille skikkelse sidde ene for sig selv. Jeg red forbi den med samme ligegyldighed som forbi busken overfor den: jeg havde ingen anelse om, hvad den ville blive mig; jeg følte intet indre varsel om, at mit livs beherskerinde – min genius i godt og ondt – ventede mig der i

ydmyg forklædning. Jeg kendte den ikke, selv da den, efter Mesrours fald, nærmede sig mig og i en alvorlig tone tilbød sin hjælp. Det barnlige, spinkle væsen! Det var som om en irisk var hoppet hen for mine fødder og havde foreslået at ville bære mig på sin svage vinge. Jeg var gnaven; men det besynderlige væsen ville ikke gå; det stod hos mig med sælsom udholdenhed; det så på mig og talte med en slags myndighed. Jeg skulle hjælpes, og af dén hånd, og hjulpet blev jeg.

Da jeg lagde min hånd på den skrøbelige skulder, var der noget nyt – en frisk saft og fornemmelse – der stjal sig ind i min sjæl. Det var godt, jeg havde hørt, at alfen ville komme tilbage til mig – at den hørte til mit hus nede i dalen – ellers ville jeg ikke have følt den fjerne sig under min hånd og set den forsvinde bag ved den dunkle hæk uden et føleligt savn. Jeg hørte dig komme hjem den aften, Jane, skønt du sandsynligvis ikke formodede, at jeg tænkte på dig eller lyttede efter dine skridt. Næste dag iagttog jeg dig – selv uset – i en halv time, mens du legede med Adele i galleriet. Det sneede, kan jeg huske, og du kunne ikke forlade huset. Jeg var i mit værelse. Døren stod på klem, jeg kunne både høre og se. Adele gjorde krav på din opmærksomhed, men det forekom mig, at dine tanker dvælede på et andet sted; dog var du tålmodig imod hende, min lille Jane; du talte længe til hende og morede hende.

Da hun endelig forlod dig, sank du pludselig hen i dybe drømmerier: Du begyndte at vandre langsomt op og ned af galleriet. Nu og da, når du kom til et vindue, kastede du et blik ud på de tykke sneflader; du lyttede til den sukkende vind, og atter gik du langsomt videre og drømte. Jeg tror ikke, disse dagvisioner var mørke: i dine øjne viste sig lyse glimt, i dit ansigt

en blid bevægelse, der ikke røbede bitre, miltsyge, hypokondriske grublerier; dit blik forrådte snarere ungdommens søde tankegang, når dens ånd på villige vinger følger håbets flugt op og frem til en idealsk himmel. Mrs. Fairfax' stemme, som talte til en af folkene i hall'en, vækkede dig, og hvor besynderligt smilede du ikke ad dig selv, Jeanette! Der lå megen forstand i dit smil: det var fiffigt og synes at bringe lys i dine dunkle fornemmelser. Det syntes at sige: "Mine skønne visioner kan være meget gode, men jeg må ikke forglemme, at de ikke har spor af virkelighed i sig. I min hjerne har jeg en rosenrød himmel og et grønt, blomstrende Eden; men udenfor, ser jeg kun alt for klart, ligger ved mine fødder en ujævn egn, der skal gennemvandres, og rundt om mig samler sorte skyer sig til et uvejr." Du ilede ned af trappen og bad mrs. Fairfax om noget at bestille: opgørelsen af det ugentlige husholdningsregnskab eller noget lignende, tror jeg det var. Jeg blev vred på dig, fordi du unddrog dig mit blik.

Jeg længtes utålmodigt efter aftenen for at lade dig hente ned til mig. Det anede mig, at du var en usædvanlig, en mig ganske ny karakter; jeg ønskede at granske den dybere og lære den nøjere at kende. Du trådte ind i salen med et blik og en mine, hvori der på én gang lå frygtsomhed og uafhængighed; du var ærbart klædt – omtrent som nu. Jeg fik dig til at tale; det varede ikke længe, førend jeg opdagede en mængde sælsomme kontraster hos dig. Din dragt og dit væsen var afpasset efter visse regler; din mine var ofte mistroisk, det var en kvindes mine, som naturen udelukkende havde forfinet, men en kvindes, der var aldeles uvant til selskab og frygtede for at tiltrække sig ufordelagtig opmærksomhed ved en eller anden

bommert eller fadæse; og dog fæstede du, når du blev tiltalt, et gennemtrængende, trodsende og tindrende blik på den talendes ansigt; der var skarpsindighed og kraft i ethvert øjekast, og når du blev angrebet af et uventet spørgsmål, var det ligefremme svar fiks og færdigt. Du syntes snart at blive vant til mig – jeg tror, du følte, at der herskede sympati mellem dig og din grimme, barske herre, Jane; for det var forbavsende at se, hvor hurtigt en vis behagelig sikkerhed beroligede dit væsen. Bed jeg dig af, viste du hverken overraskelse, frygt eller misfornøjelse over min vrantenhed; du iagttog mig og smilede nu og da ad mig med en simpel, men intelligent ynde, som jeg ikke kan beskrive. Jeg blev på en gang tilfreds med og ansporet af, hvad jeg så, jeg holdt af, hvad jeg havde set, og ønskede at se mere. Og dog behandlede jeg dig længe med overlegen kulde og søgte kun sjældent dit selskab. Jeg var en intellektuel epikuræer, og ønskede at forlænge det nydelsesrige ved stiftelsen af dette nye pikante bekendtskab; desuden nærede jeg i nogen tid en oprigtig frygt for, at hvis jeg håndterede blomsten for frit, ville dens flor falme, friskhedens sødme forlade den. Dengang var jeg uvidende om, at jeg ikke havde med en flygtig plante at gøre, men med dens strålende billede, udskåret i en uforgængelig ædelsten. Dertil kom, at jeg ønskede at se, om du ville søge mig, hvis jeg skyede dig – men det gjorde du ikke: du holdt dig lige så rolig og stille i skolestuen som dit eget staffeli; mødte jeg dig tilfældigvis, gik du mig forbi så hurtigt og med så få tegn på genkendelse, som det lod sig forene med respekten. Dit sædvanlige udtryk i de dage, Jane, var et tankefuldt blik: ikke nedslået, for du var ikke sygelig; men heller ikke livsglad, for du havde kun ringe forhåbninger og ingen virkelig glæde.

Jeg gad gerne vide, hvad du tænkte om mig – eller om du i det hele taget tænkte på mig: for at finde ud af det, viste jeg dig atter nogen opmærksomhed. Der lå noget fornøjet i dit blik, noget hjerteligt i dit væsen, når jeg tiltalte dig; jeg så, du havde et selskabeligt gemyt; det var den øde skolestue – det var dit kedsommelige liv, der gjorde dig melankolsk. Jeg undte mig selv den fornøjelse at være venlig mod dig; venlighed bragte snart dit indre i bevægelse: dit ansigtsudtryk blev blidt, din stemme mild, jeg glædede mig ved at høre mit navn udtalt af dine læber i en taknemmelig, øm tone. Jeg gjorde mig nu undertiden umage for at møde dig under fire øjne, Jane; der lå en besynderlig dvælen i dit væsen; du så på mig med en let forlegenhed – en vag tvivlen; du vidste ikke, af hvilken beskaffenhed min kaprice kunne være – om jeg ville spille herren og være barsk og bydende, eller vennen og være god. Nu holdt jeg for meget af dig til ofte at affektere den første rolle, og når jeg rakte dig min hånd med hjertelighed, blev dine unge træk besjælet af en så ægte, så sand og strålende glæde, at jeg måtte gøre vold på mig selv for at hindre mig i at presse dig op til mit hjerte."

"Tal ikke mere om de dage, sir," afbrød jeg ham og aftørrede en hemmelig tåre; hans sprog var mig en marter, for jeg vidste, hvad jeg måtte gøre – og det snart – og alle disse erindringer, hele denne afsløren af hans følelser gjorde kun min opgave så meget vanskeligere.

"Nej, Jane," svarede han. "Hvorfor dvæle ved det forbigangne, når det nærværende er så meget sikrere – fremtiden så meget lysere?"

Jeg gyser ved at høre denne illusoriske påstand.

"Du ser nu, hvorledes det forholder sig – gør du ikke?" vedblev han. "Efter en dels ubeskrivelig elendighed, dels i sørgelig ensomhed tilbragt ungdom og manddom har jeg for første gang fundet, hvad jeg kan elske med sandhed – har fundet *dig*. Du er min sympati – mit bedre jeg – min gode engel – jeg er bundet til dig med de stærkeste bånd. Jeg anser dig for god, rigtbegavet, elskelig: en dyb og uudslukkelig lidenskab fylder mit hjerte; det læner sig til dig, drager dig ind i sit centrum og sin livskilde, fængsler min tilværelse til dig, brænder med en ren, mægtig flamme og sammensmeltet dig og mig til ét.

Det var fordi jeg følte og vidste dette, at jeg besluttede at ægte dig, spot mig ikke ved at fortælle mig, at jeg allerede havde en kone: Du ved nu, at jeg kun havde en gruopvækkende dæmon. Det var urigtigt, at jeg bedrog dig; men jeg frygtede for den halsstarrighed, der ligger i din karakter. Jeg befrygtede tidligt indpodede fordomme; jeg ville sikre mig dig, inden jeg vovede at betro dig forholdet. Det var fejhed; jeg burde straks have appelleret til din ædle højmodighed som nu – oprigtigt skildret dig mit sønderrevne liv – beskrevet min hunger og tørst efter en højere og værdigere tilværelse – vist dig, ikke at min beslutning (det var et svagt ord), men min uimodståelige hang til at elske varmt og trofast, hvor jeg bliver varmt og trofast genelsket. Derpå skulle jeg have bedt dig modtage mit troskabsløfte og give mig dit – giv mig det nu, Jane!"

En pause.

"Hvorfor tier du, Jane?"

Jeg lå på pinebænken: en glødende jernhånd sammenknugede mine indvolde. Der gives intet levende

menneskeligt væsen, det kunne ønske at blive elsket højere end jeg blev det, og ham, der elskede mig således, tilbad jeg; og nu måtte jeg give afkald på hans kærlighed og min afgud. Ét frygteligt ord omfattede min utålelige pligt: "Rejs!"

"Jane, du forstår jo, hvad jeg ønsker af dig? Blot det løfte: Jeg vil blive Deres, mr. Rochester!"

"Mr. Rochester, jeg vil ikke blive Deres!"

Atter et langt ophold.

"Jane," tog han ordet på ny med en blidhed, som overvældede mig med jammer og gjorde mit blod til is, for denne milde stemme var åndedrættet hos en løve, der var ved at rejse sig, "Jane, er det din agt at gå din vej i verden og lade mig gå en anden?"

"Ja!"

"Jane," – han bøjede sig ned over mig og omfavnede mig – "er det din agt *nu*?"

"Ja!"

"Og nu?" – han kyssede min pande og min kind.

"Ja!" – og jeg rev mig fuldkommen og hastigt løs.

"Jane, dette er bittert! Dette – er syndigt. Det ville ikke være syndigt at elske mig."

"Det ville være syndigt at adlyde Dem."

Et vildt udtryk fo'r hen over hans træk; han rejste sig, men betvang sig endnu. Jeg lagde min hånd på stoleryggen for at holde mig oprejst; jeg rystede, jeg frygtede – men jeg havde fattet min beslutning.

"Et øjeblik endnu, Jane. Kast et eneste blik på mit gruelige liv, når du er borte. Alt, hvad der hedder lykke, vil du tage dig med herfra. Hvad bliver da tilbage? Min kone – det er furien

deroppe; du kunne lige så godt henvise mig til et lig på kirkegården derovre. Hvad skal jeg gøre, Jane? Hvor skal jeg se mig om efter et selskab? Hvor efter et håb?"

"Gør som jeg: stol på Gud og Dem selv. Tro på Himlen. Håb at møde mig igen dér."

"Du vil da ikke bønhøre mig?"

"Nej."

"Du vil fordømme mig til at leve i jammer og dø forbandet?"

Hans stemme hævede sig.

"Jeg vil råde Dem til at leve skyldfri, ønsker, De må dø i fred."

"Du vil da rive kærlighed og uskyld fra mig? Du kaster mig tilbage i lastens arme?"

"Mr. Rochester, jeg anviser Dem lige så lidt den lod, som jeg selv stræber efter den. Vi blev født til at kæmpe og lide – De såvel som jeg: gør det! De vil forglemme mig, inden jeg glemmer Dem."

"Du gør mig til en løgner ved det sprog; du pletter min ære. Jeg har erklæret, at jeg ikke kan forandre mig; du siger mig lige i øjnene, at jeg vil forandre mig snart. Hvilken forskruelse i din dømmekraft, hvilken forkerthed i dine ideer beviser din opførsel ikke! Er det bedre at drive en medskabning til fortvivlelse end at overtræde en rent menneskelig lov – når ingen i verden bliver forurettet ved det? For du har jo hverken venner eller bekendte, som du kan frygte for at forurette ved at leve med mig."

Dette var sandt, og mens han talte, blev selv min samvittighed og min fornuft til forrædere imod mig og gjorde mig det til en forbrydelse, at jeg modstod ham. De talte næsten lige så lydeligt som følelsen, og den råbte højt og vildt: "Giv

efter. Tænk på hans elendighed, tænk på hans fare – betænk hans tilstand, når du forlader ham! Husk hans lidenskabelige natur! Du ved jo, at desperation følger på fortvivlelse – trøst ham, frels ham, elsk ham: sig ham, at du elsker ham, og vil blive hans. Hvem i verden bryder sig om dig? Eller hvem ødsler en smertelig tanke på, hvad du gør eller lader?"

Men lige så højrøstet var svaret: "Jeg bryder mig *selv* om mig. Jo mere enlig, jo mere venne- og hjælpeløs jeg er, desto højere agter jeg mig selv. Jeg vil holde den lov, Gud har givet og menneskene stadfæstet. Jeg vil holde fast ved de grundsætninger, jeg fattede, da min sjæl var sund og ikke syg – som den er nu. Love og principper gælder ikke for tider, da der ingen fristelser er: de gælder for øjeblikke som dette, når både sjæl og legeme rejser sig mod deres strenghed; de er bindende og skal være og forblive ukrænkelig. Hvad ville deres værd vel være, hvis jeg kunne bryde dem efter mit individuelle behag? De har et værd – det har altid været min tro; tror jeg det ikke nu, så er grunden den, at min sjæl et syg … fordi det er ild, der rinder i mine årer, og fordi mit hjerte banker så heftigt, at jeg kan tælle dets pulsslag. Forudfattede meninger, foregående beslutninger er alt, hvad jeg i dette øjeblik har at støtte mig til: på dem tager jeg mit fodfæste."

Det gjorde jeg. Mr. Rochester, som læste i mit ansigt, så, at jeg havde gjort det. Hans raseri nåede sit højeste punkt; han måtte give efter for dets første vælde: han fo'r hen over gulvet, greb min arm og lagde sin hånd om mit liv. Hans gnistrende blik syntes at ville sluge mig; i legemlig henseende følte jeg mig så afmægtig som det halmstrå, der er udsat for en esses træk og gloende hede … i åndelig henseende havde jeg nu min sjæl i min

magt og med den visheden om endelig frelse. Sjælen har lykkeligvis en tolk – ofte en os ubevidst, men derfor lige tro tolk – i øjet. Mit øje opløftede sig til hans, og mens jeg skuede ind i hans fortrukne ansigt, udstødte jeg et ufrivilligt suk: hans greb var smerteligt, og min overdrevent anstrengte kraft næsten udtømt.

"Aldrig," sagde han og skar tænder. "aldrig var noget på engang så skrøbeligt og utæmmeligt. Hun er i min hånd som et siv!" (og han rystede mig virkelig som et sådant) "Jeg kunne knække hende midt over med mine to fingre; men hvad fordel ville jeg have ved at gøre det, ved at knuse, ved at sønderflænge hende? Betragt dette øje! Betragt den bestemte, vilde, frie ånd, der kigger ud af det og trodser mig med mere end mod – med triumf. Hvad jeg end gør ved dens bur, kan jeg ikke få fat på – den egenrådige, yndige skabning, river jeg det sønder, vil min voldsomhed kun sætte fangen i frihed. Huset kan jeg erobre; men dets beboer ville undfly til Himlen, inden jeg kunne kalde mig herre over dens jordiske bolig. Og det er dig, ånd – med vilje og energi, med dyd og renhed – det er dig, jeg vil have: ikke blot dit skrøbelige hylster. Af dig selv kunne du, hvis du ville, komme flagrende til mig og bygge din rede ved mit hjerte, jaget imod din vilje, vil du undvige grebet som en damp – du vil forsvinde, inden jeg kan indånde din duft. O, kom, Jane, kom!"

Med disse ord slap han mig og blev stående foran mig. Hans blik var langt værre at modstå end hans lidenskabelige voldsomhed; men kun en idiot ville være bukket under nu. Jeg havde trodset hans raseri. Jeg måtte undvige hans sorg: jeg trak mig tilbage til døren.

"Du går, Jane?"

"Jeg går, sir."

"Du forlader mig?"

"Ja."

"Du vil ikke komme? Du vil ikke være min trøsterinde, min frelse? Min dybe kærlighed, min dybe ve, mine hede bønner ... Alt er dig intet?"

Hvilken ubeskrivelig patos lå der ikke i hans stemme! Hvor hårdt var det ikke at gentage med fasthed:

"Jeg går."

"Jane!"

"Mr. Rochester!"

"Gå da ... jeg indvilliger ... men husk på, du forlader mig her i sjæleangst. Gå op på dit kammer, tænk over alt, hvad jeg har sagt, og kast et blik på mine lidelser ... tænk på mig, Jane!"

Han vendte sig om; han kastede sig på sofaen med ansigtet mod puden.

"O, Jane, mit håb – min kærlighed – mit liv!" brast fra hans læber under en hjerteskærende hulken.

Jeg havde allerede nået døren, men, læser, jeg vendte tilbage – vendte tilbage med den samme fasthed, hvormed jeg havde fjernet mig. Jeg knælede ned ved hans side; jeg vendte hans ansigt fra puden op mod mig; jeg kyssede hans kind, jeg glattede hans hår med min hånd.

"Gud velsigne Dem, min dyrebare herre!" sagde jeg. "Gud beskærme Dem mod alt ondt – han lede Dem, trøste Dem – og belønne Dem miskundeligt for al Deres ømhed mod mig!"

"Lille Janes kærlighed ville have været min bedste belønning," svarede han, "uden den brister mit hjerte. Men Jane vil skænke mig sin kærlighed – ja, ædelt og højmodigt!"

Blodet fo'r ham op i ansigtet; ilden lynede i hans øjne; han sprang op; han udstrakte sine arme; men jeg undgik hans favntag og ilede ud af værelset.

"Farvel!" var mit hjertes skrig, da jeg forlod ham. Fortvivlelsen tilføjede: "Farvel for stedse!"

Jeg havde aldrig troet at kunne sove den nat, men slummeren listede sig over mig, da mit hoved faldt ned på puden. Jeg var henflyttet til min barndoms skueplads: jeg drømte, jeg lå i det røde kammer i Gateshead, at natten var mørk og min sjæl opfyldt af en sælsom angst. Den lysning, som i hine dage havde forvoldt min afmagt, syntes at glide op ad væggen og standse skælvende midt under det sorte loft. Jeg løftede mit hoved for at se: loftet opløste sig i skyer, høje og dunkle, skæret lignede det, månen udbreder over de dampe, der er i begreb med at spredes. Jeg så dens komme – iagttog med en uforklarlig og ængstelig forudfølelse, om skæbnens dom var skrevet på dens skive. Den trådte frem, som månen endnu aldrig er trådt frem mellem skyer, en hånd trængte sig gennem tågesløret og bortviftede det, og nu var det ikke en måne, men en hvid menneskelig skikkelse, der skinnede i azur og bøjede sin af en glorie omstrålede pande ned mod jorden. Den vedblev at stirre på mig. Den talte til min ånd, uendelig fjern var stemmen, og dog så nær, at den hviskede i mit hjerte:

"Min datter, fly fristelsen!"

"Moder, jeg vil!"

Dette svarede jeg, efter at jeg var vågnet af den inspirerede drøm. Endnu var det nat, men julinætterne er korte; daggryet oprinder straks efter midnat. Det kan ikke være for tidligt at

begynde den opgave, jeg har at løse, tænkte jeg. Jeg stod op, jeg var påklædt, for jeg havde ikke taget andet af end mine sko. Jeg vidste, hvor jeg i min kommode ville finde noget linned, en lille medaljon og en ring. Da jeg ledte efter disse genstande, stødte min hånd på et halsbånd af ægte perler, som mr. Rochester havde pånødet mig nogle dage i forvejen. Jeg lod det ligge, det var ikke mit, det var den illusoriske bruds, som var smeltet hen i luften. De andre ting pakkede jeg sammen; min pung, som indeholdt tyve shillings (det var alt, hvad jeg ejede), puttede jeg i min lomme. Jeg satte min stråhat på, svøbte mit sjal om mig, tog pakken og mine sko, som jeg ikke ville tage på endnu, og listede mig ud af kammeret.

"Farvel, gode mrs. Fairfax!" hviskede jeg, da jeg kom forbi hendes dør. "Farvel, søde Adele!" tilføjede jeg med et blik hen til børneværelset. Jeg turde ikke tænke på at gå ind og kysse hende. Jeg havde et fint øre at skulle bedrage; det var meget muligt, at det allerede lyttede nu.

Jeg ville være gået forbi mr. Rochesters kammer uden at dvæle, men da mit hjertes slag standsede ved dørtærsklen, blev mine fødder også nødt til at standse. Derinde var ingen søvn, værelsets beboer vandrede langsomt fra væg til væg, og atter og atter sukkede han, mens jeg lyttede. Der var en Himmel – en temporær Himmel for mig derinde, hvis jeg selv ville; jeg behøvede kun at gå ind og sige:

"Mr. Rochester, jeg vil elske Dem og leve med Dem til døden," – og salighedens kilde ville åbne sig for mine tørstige læber. Jeg tænkte på det.

Denne kærlige herre, som ikke kunne sove nu, ventede med utålmodighed på dagens frembrud. Han ville sende bud efter

mig om morgenen; jeg ville da være borte. Han ville lede efter mig: forgæves. Han ville føle sig forladt, sin kærlighed stødt tilbage; han ville lide, måske begå en fortvivlet handling. Også det tænkte jeg på. Min hånd strakte sig ud imod låsen; jeg trak den tilbage og gik videre.

Det var en sørgelig gang, den ned af trappen; jeg vidste, hvad jeg havde at gøre, og gjorde det mekanisk. Jeg søgte efter nøglen til sidedøren i køkkenet; jeg søgte også efter en flaske med olie og en fjer, som jeg smurte nøglen og låsen med. Jeg drak lidt vand og tog lidt brød med, for jeg ville måske få langt at vandre og min kraft, der var blevet rystet voldsomt den foregående dag, måtte ikke bukke under. Alt dette skete lydløst. Jeg åbnede døren, trådte ud og lukkede den sagte. Daggryet begyndte at oplyse gården. Den store port var aflåset, men den lille låge i en af fløjene var kun lukket med klinke. Gennem den sneg jeg mig ud, også den lukkede jeg, og nu var jeg ude af Thornfield.

I en mils afstand derfra, på den anden side markerne, lå en vej, der gik i en retning den til Millcote; en vej, som jeg aldrig havde befærdet, men ofte lagt mærke til. Derhen rettede jeg mine skridt. Nu turde jeg ikke overlægge, ikke kaste et eneste blik tilbage, ikke et eneste fremad. Ingen tanke måtte dvæle ved det forbigangne eller det tilkommende. Det første var en så himmelsk sød, så bitter sørgelig side af mit livs bog, at læsningen af en eneste side ville have nedbrudt mit mod og lammet al energi. Det sidste var øde og tomhed, omtrent som verden, da syndfloden var ovre.

Jeg vandrede langs med hække, marker og enge, til solen stod op. Jeg tror, det var en elskelig sommermorgen; jeg husker, at

mine sko, som jeg havde taget på, da jeg forlod huset, var våde af dug. Men jeg så hverken den opgående sol, den smilende himmel eller den vågnende natur. Den, der bliver ført ud for at vandre gennem et skønt landskab til skafottet, tænker ikke på de blomster, der dufter på hans vej, men på blokken og øksen, på det dræbende hug, på den gabende grav; og jeg tænkte på ensom flugt, på hjemløs vandring og – o, med dyb sjæleangst tænkte jeg nu på, hvad jeg forlod! Jeg kunne ikke lade være. Nu tænkte jeg på ham – i hans kammer – hvorledes han iagttog solens opgang, i det håb, at jeg snart ville komme til ham, dvæle hos ham og blive hans. Jeg længtes efter at blive hans, jeg smægtede efter at vende tilbage: det var ikke for sent; jeg kunne endnu spare ham savnets bitre pine. Endnu var jeg overbevist om, at min flugt ikke var opdaget. Jeg kunne gå tilbage og blive hans trøsterinde, hans stolthed – hans forløserinde fra elendighed, måske fra afgrunden. Der sad en takket pil i mit hjerte; den sønderrev mit kød, når jeg prøvede på at trække den ud; jeg blev syg, når erindringen jog den længere ind.

Fugle begyndte at synge i busk og krat, fugle var deres mager tro; fugle var billeder på kærlighed. Hvad var jeg? Midt i min hjertekvide og mine grundsætningers fortvivlede anstrengelser afskyede jeg mig selv. Jeg øste ingen trøst af eget bifald, ikke engang af selvagtelse. Jeg havde forurettet – såret – forladt min herre. Jeg var odiøs i mine egne øjne. Og dog kunne jeg ikke vende mig om, ikke træde et skridt tilbage. Gud må have ført mig fremad. Hvad min egen vilje og bevidsthed angik, havde min jammer lammet den ene og kvalt den anden. Jeg hulkede, mens jeg fortsatte min enlige vej; jeg løb, løb som en vanvittig. En følelse af svaghed, som begyndte indefra og udbredte sig til

alle lemmer, greb mig og jeg faldt: jeg lå nogle minutter på jorden, med mit ansigt mod den våde grønsvær. Jeg frygtede – eller håbede – at jeg ville dø her, men jeg var snart oppe igen, kravlede fremad på mine hænder og knæ og kom atter på benene – lige så ivrig og fast bestemt på at nå vejen som før.

Da jeg kom til den, var jeg nødt til at sætte mig ned under hækken for at hvile mig, og mens jeg sad der, hørte jeg lyden af hjul og så en vogn nærme sig. Jeg rejste mig og løftede min hånd; den standsede. Jeg spurgte, hvor den skulle hen; kusken nævnte et sted langt derfra, hvor jeg var vis på at mr. Rochester ingen bekendte havde. Jeg spurgte, hvor meget han ville have for at befordre mig dertil; han sagde: tredive shillings. Jeg havde kun tyve, svarede jeg: godt, han ville lade sig nøje med dem. Desuden gav han mig tilladelse til at sidde indeni, da vognen var tom; jeg steg ind, døren blev smækket i, og vognen rullede afsted.

Kære læser, gid du aldrig må føle, hvad jeg dengang følte! Gid dine øjne aldrig må fælde sådanne skoldende, af hjertet udpressede tårer, som strømmede fra mine! Gid du aldrig må påkalde Himlen med så håbløse og fortvivlede bønner, som i den time gik over mine læber; for Gud bevare dig fra, lig mig, at frygte for at frygte for at blive et værktøj i ulykkens hånd mod den, du hænger ved med kærlighed!

2

To dage er forløbet. Det er en sommeraften; kusken har sat mig af på et sted, der hedder Whitcross: han kunne ikke befordre mig videre for den sum, jeg havde givet, og jeg ejede ikke en eneste shilling mere. Vognen er vel allerede en mil borte; jeg er alene. I dette øjeblik opdager jeg, at jeg forglemte at tage min pakke ud af vogntasken, hvor jeg lagde den: dér er den, og dér må den blive, og nu er jeg blottet for alt.

Whitcross er ingen by, ikke engang en landsby: det er kun en stenstøtte, der er oprejst på et sted, hvor fire veje støder sammen; og den er kalket, formodentlig for at kunne ses bedre på afstand og gennem mørket. Fire arme springer ud fra dens øverste ende; den nærmeste by, de peger mod, er, ifølge indskriften, ti mile borte, den fjerneste hen imod tyve. Af disse byers velkendte navne kan jeg slutte mig til, i hvilket grevskab jeg befinder mig; et nordligt marskland, begrænset af bjerge: så meget kan jeg se. Der er store heder bagved og på begge sider af mig; bølgende høje hæver sig på den anden sid af den dybe dal ved mine fødder. Befolkningen må være ringe her, og jeg ser ingen vandrere på disse veje; de udstrækker sig mod øst, vest, nord og syd – hvide, brede, øde, og er alle udgravet i heden, hvis lyng gror vildt og dybt lige op til kanten af dem. Dog kunne tilfældet måske føre en rejsende forbi, og jeg ønsker ikke at komme et menneske for øje nu: fremmede ville undre sig over, hvad jeg bestiller her ved denne vejviser, jeg, som øjensynligt intet formål har. Man ville måske spørge mig; jeg kan intet svare; i alt fald intet andet end hvad der ville klinge utroligt og vække mistanke. I dette øjeblik knytter ikke et eneste bånd mig

til menneskeheden – intet håb holder mig derhen, hvor mine medskabninger er – ingen, som ser mig, kan nære en venlig tanke om eller et godt ønske for mig. Jeg har ingen anden slægtning end vor fælles moder, naturen: jeg vil søge hendes bryst og bede hende om hvile.

Jeg tog vejen ud i heden og styrede mine skridt mod en huling, som jeg så skar en dyb fure i den brune lyng. Jeg vadede lige til knæet gennem dens mørke buske; jeg fulgte dens krumninger og stødte endelig på en mosbegroet klippe, der lå i en afsides krog. Jeg satte mig ned under den. Høje banker omgav mig; klippen beskyttede mit hoved, over den hvælvede himlen sig.

Nogen tid forløb, førend jeg selv her følte mig rolig; jeg nærede en dunkel frygt for at der kunne være vildt hornkvæg i nærheden, eller at en jæger eller krybskytte måske kunne opdage mig. Når et vindpust fejede over heden, så jeg op, angst for at se en fremspringende tyr; når en brokfugl fløjtede, bildte jeg mig ind, det var en mand. Men da jeg fandt mine bekymringer ugrundede og blev beroliget af den dybe tavshed, der herskede, da tusmørket faldt på, fattede jeg mod. Endnu havde jeg ikke tænkt, jeg havde kun lyttet, spejdet, ængstet mig; nu genvandt jeg min tænkeevne.

Hvad skulle jeg gøre? Hvor skulle jeg gå hen? O, hvilke utålelige spørgsmål nu, da jeg hverken kunne gøre noget eller gå nogetsteds hen! – da en lang vej endnu måtte tilbagelægges af mine trætte, skælvende lemmer, inden jeg kunne nå en menneskelig bolig – da kold godgørenhed måtte anråbes, inden jeg kunne komme under tag – uvillig deltagelse kræves, næsten

utvivlsomt afslag forventes, inden min fortælling ville blive hørt eller et af mine savn stillet!

Jeg befandt mig på heden: den var tør og varm endnu af sommerdagens sol; jeg så op til firmamentet: det var rent, og en venlig stjerne kiggede frem over brinken af kløften. Duggen faldt, men mildt og langsomt; ingen vind rørte sig. Naturen syntes mig at være god og miskundelig: jeg troede, den elskede mig, mig forstødte; og jeg, som af menneskene kun kunne vente mistro, afvisning, forhånelser, klyngede mig til den med datterlig ømhed. I nat ville jeg i det mindste være dens gæst – som jeg var dens barn; min moder vilde huse mig uden penge og uden løn. Jeg havde et stykke brød tilbage endnu, resten af et, jeg havde købt i en by, vi kom igennem ved middagstid, for en forvildet penny – min sidste mønt. Jeg så modne blåbær lig sorte perler skinne hist og her i lyngen; jeg samlede en håndfuld og spiste dem med brødet. Min stærke Hunger blev, om end ikke tilfredsstillet, så dog dæmpet af dette eremitmåltid. Da det var endt, fremsagde jeg min aftenbøn og valgte derpå mit leje.

Ved siden af klippen var heden meget dyb; når jeg lagde mig ned, var mine fødder begravet i den; den gik stejlt op til begge sider, og det var kun et snævert rum, natteluften kunne påvirke. Jeg lagte mit sjal dobbelt og udbredte det over mig som et tæppe; en lav, mosbegroet jordhøj var min hovedpude. I denne stilling frøs jeg ikke, i det mindste ikke først på natten.

Min hvile kunne have været sund og rolig nok, hvis et blødende hjertes gabende sår og sønderrevne rodtrevler ikke havde forstyrret den. Det skælvede af bekymring for mr. Rochester og hans skæbne, det jamrede over ham med bitter medynk, det smægtede efter ham med uophørlig længsel, og

afmægtigt som en fugl med stækkede vinger, udtømte det sine sidste svage kræfter i frugtesløse forsøg på at svinge sig op til ham.

Disse tanker blev utålelige, og jeg rejst mig op på knæ. Natten var frembrudt, og dens planeter tindrede; det var en mild, stille nat, alt for ren og rolig til at ængstes i. Vi ved, at Gud er over alt, men vi føler unægtelig hans nærværelse bedst, når hans værker opruller sig for os i deres største målestok, og det er på den skyfri nattehimmel, hvor hans verdener går deres tavse gang, at vi læser hans uendelighed, hans almagt og hans allestedsnærværelse klarest. Jeg var knælet for at bede for mr. Rochester. Skuende op med tårefyldte øjne, så jeg den mægtige Mælkevej. Jeg erindrede, hvad den var – hvilke utallige systemer der her fyldte rummet i form af en bleg lysstribe – følte jeg Guds magt og vælde. Jeg var sikker på hans evne til at frelse, hvad han havde skabt; jeg blev overbevist om, at hverken Jorden eller nogen af de sjæle, den rummede, skulle forgå. Min bøn blev en taksigelse: livets kilde var også åndernes frelser. Mr. Rochester var i sikkerhed: han var Guds, og af Gud ville han blive beskærmet. Jeg lagde mig atter ned til hedens barm og forglemte snart sorgen i søvnens arme.

Men næste dag kom manglen, bleg og nøgen. Længe efter at de små fugle havde forladt deres reder, længe efter at bierne var kommet for at samle honningen, inden duggen tørrede ud – da de lange morgenskygger begyndte at tage af, og solen fyldte jord og himmel – stod jeg op og kastede et blik omkring mig.

Hvilken stille, varm, fuldkommen dag! Hvilken gylden ørken, denne vidtudstrakte hede! Over alt solskin. Jeg ønskede, jeg kunne leve af den og på den. Jeg så et firben løbe over klippen;

jeg så en bi travlt beskæftiget mellem de søde blåbær. I det øjeblik ville jeg gerne have ladet mig forvandle til et firben eller en bi, for at finde passende næring og varigt ly her. Men jeg var et menneskeligt væsen og havde et menneskeligt væsens fornødenheder: jeg måtte ikke dvæle, hvor der intet var, der kunne tilfredsstille dem. Jeg betragtede den seng, jeg havde ligget i. Uden håb, hvad fremtiden angik, ønskede jeg kun dette: at min skaber den nat havde fundet for godt at kalde min sjæl til sig, mens jeg sov, og at dette trætte legeme, ved døden fritaget for enhver videre kamp med skæbnen, nu kun behøvede at falde hen i støv og roligt blande sig med muldet i denne ørken. Men endnu besad jeg livet, med alle dets fordringer og smerter og ansvarligheder. Byrden måtte bæres, manglen afhjælpes, lidelsen udholdes, ansvaret opfyldes. Jeg brød op.

Da jeg var kommet tiltage til Whitcross, fulgte jeg en vej, som førte bort fra den nu højtstående og brændende sol. Ingen anden omstændighed ledte mit valg. Jeg gik længe, og netop som jeg tænkte på, at jeg havde givet, hvad der stod i min magt, og med rimelighed kunne give efter for en træthed, der næsten overvældede mig – sætte mig ned på en sten, jeg så i nærheden, og i uden modstand bukke under for den apati, der lammede hjerte og lemmer – hørte jeg lyden af en klokke – en kirkeklokke.

Jeg vendte mig om i retningen af lyden, og der så jeg, mellem romantiske høje, hvis forandringer og udseende jeg for en time siden havde ophørt at lægge mærke til, en landsby og et kirkespir. Hele dalen til venstre var fuld af enge, marker og skov og en klar strøm bugtede sig i zigzag gennem vegetationens farvenuancer.

En raslende vogn hendrog atter min opmærksomhed på vejen; jeg så en tungtbelæsset kærre arbejde sig op ad højen, og ikke langt derfra stod to køer og deres hyrde. Menneskeligt liv og menneskelig virken var i nærheden. Jeg måtte slæbe mig fremad: kæmpe for at leve og bøje mig under arbejdsåget som de andre.

Omtrent klokken to om eftermiddagen kom jeg ind i landsbyen. Ved enden af dens eneste gade var der en lille butik med nogle brødkager i vinduet. Jeg betragtede dem med begærlige blikke, en af dem kunne måske styrke mig til at gå videre; uden næring ville det være vanskeligt. Det ønske at genvinde nogen kraft og energi opstod igen hos mig, da jeg befandt mig blandt medskabninger. Jeg følte, det ville være nedværdigende at besvime af hunger i en landsbygade. Havde jeg intet hos mig, jeg kunne byde i bytte for et af disse brød? spurgte jeg mig selv. Jeg havde et lille silketørklæde om halsen, jeg havde mine handsker. Jeg vidste næppe, hvorledes forhungrede mænd og kvinder bar sig ad under slige omstændigheder. Jeg vidste ikke, om nogen af disse genstande ville blive modtaget: det ville de efter al sandsynlighed ikke; men jeg måtte forsøge det.

Jeg trådte ind i boden: der var en kone. Ved synet af en anstændigt klædt person – en dame, som hun formodede – nærmede hun sig høfligt. Hvad stod til min tjeneste? Skamfuldhed betog mig: min tunge ville ikke udtale den anmodning, jeg havde forberedt mig på; jeg turde ikke tilbyde hende de halvudslidte handsker og det krøllede tørklæde; jeg følte, det ville være latterligt. Jeg bad kun om lov til at sætte mig ned et øjeblik, da jeg var udmattet. Skuffet i sin forventning om

en kunde, indrømmede hun koldt min begæring. Hun pegede på en stol; jeg sank ned på den. Jeg følte mig grædefærdig; men ved tanken om, hvor upassende en sådan demonstration ville være, betvang jeg mig. Jeg spurgte efter en kort tavshed, om der var nogen modehandlerinde eller syjomfru i byen?

"Ja, to eller tre. Nok så mange, som der var arbejde for."

Jeg tænkte efter. Jeg var drevet til det yderst. Jeg stod ansigt til ansigt med nødvendigheden. Jeg var uden hjælpemidler, uden venner, blank og bar. Jeg måtte gøre noget. Hvilket? Jeg måtte søge én eller anden beskæftigelse. Hvor?

"Vidste hun noget sted i nabolaget, hvor de have brug for en tjenestepige?"

"Nej, det vidste hun ikke."

"Hvad var den almindelige håndtering her på stedet? Hvad beskæftigede de fleste sig med?"

"Nogle var markarbejdere; en stor del arbejdede i mr. Olivers nålefabrik og i smeltehytten."

"Havde mr. Oliver kvindelige arbejdere?"

"Nej, det var mandearbejde."

"Og hvad bestilte fruentimmerne?"

"Jeg ved ikke," lød svaret. "Nogle gør ét, nogle et andet, fattige folk må komme ud af det, som de bedst kan."

Hun syntes at være besværet af mine spørgsmål, og hvad ret havde jeg til at besvære hende? En naboerske kom ind, straks efter en anden; det var tydeligt, at man behøvede min stol. Jeg gik.

Jeg vandrede op ad gaden, idet jeg under min gang mønstrede alle husene til højre og venstre; men jeg kunne intet påskud finde eller se nogen bevæggrund til at træde ind i noget

af dem. Jeg strejfede rundt omkring landsbyen i en hel time eller mere, snart fjernede jeg mig i en kort afstand, snart nærmede jeg mig igen. Såre afkræftet og martret af sult, vaklede jeg ind på en markvej og satte mig ned under hækken. Men inden mange minutter var forløbet, var jeg atter på benene og ledte atter efter noget – efter hjælpekilder, eller i det mindste efter nogen, der kunne give mig besked. Et smukt lille hus stod ved enden af vejen, med en have udenfor, som var anlagt med smag og fyldt med skønne blomster. Jeg standsede ved det. Hvad berettigede mig til at nærme mig den hvide dør eller den blanke dørhammer? Hvorledes kunne det på nogen måde ligge i beboernes interesse at hjælpe mig? Dog nærmede jeg mig og bankede. Et ungt, renligt klædt fruentimmer med et mildt ansigt åbnede døren. I en tone, som man kan vente sig af den, hvis hjerte er håbløst og hvis ånd er nær ved at tabe bevidstheden – en lav, bævende tone – spurgte jeg, om de behøvede en tjenestepige her.

"Nej," svarede hun, "vi holder ingen pige."

"Kan De ikke sige mig, hvor jeg kunne få en beskæftigelse?" vedblev jeg. "Jeg er ganske fremmed her på stedet. Jeg ønsker arbejde, lige meget hvad det er."

Men det var ikke hendes sag at tænke for mig eller søge efter en plads for mig; desuden, hvor mistænkelig må ikke min karakter, min stilling, min historie være forekommet hende! Hun rystede på hovedet; det gjorde hende ondt, at hun ikke kunne give mig nogen underretning, og den hvide dør lukkede sig, sagte og høfligt, men den lukkede mig ude. Havde hun holdt den åben lidt længere, tror jeg, at jeg ville have bedt hende om et stykke brød, for nu var min forfatning fortvivlet.

Jeg ville ikke vende tilbage til den smudsige landsby, hvor jeg desuden ingen udsigter til hjælp kunne skimte. Jeg ville hellere have søgt hen til en skov, som jeg så i nogen afstand, og hvis dybe skygger syntes at tilbyde mig ly, men jeg var så syg, så svag, så naget af naturens krav, at instinktet holdt mig i nærheden af steder, hvor der var mulighed for at få det stillet. Ensomhed ville ikke være ensomhed, hvile ikke i hvile, så længe gribben, hunger, hakkede mig i min side og lever.

Jeg nærmede mig huse, jeg trak mig tilbage igen og vandrede atter videre, stedse tilbageholdt af tanken om, at jeg ingen fordring havde på, ingen ret til at vente deltagelse i min skæbne. Imidlertid skred eftermiddagen hen, mens jeg således strejfede om som en forvildet og udhungret hund. På vejen over en mark så jeg et kirkespir for mig: jeg ilede hen imod det. I nærheden af kirkegården og midt i en have stod et velbygget, men lille hus, som jeg ikke tvivlede om var præstens bolig. Jeg huskede, at fremmede, som kommer til steder, hvor de ingen venner har, og som mangler arbejde, undertiden henvender sig til den gejstlige om anbefaling og hjælp. Det er præstens pligt at hjælpe, i det mindste med råd, den, der ønsker at hjælpe sig selv. Jeg syntes ligesom at have ret til råd her. Jeg fattede derfor lidt mod igen, opbød min svage rest af kræfter og gik lige imod huset. Jeg nåede det og bankede på køkkendøren. En gammel kone åbnede den; jeg spurgte om det var præsteboligen.

"Ja."

"Var præsten til stede?"

"Nej."

"Ville han snart komme?"

"Nej, han var taget bort."

"Langt bort?"

"Ikke just så langt ... tre mil i det højeste. Hans faders pludselige død havde kaldt ham hjemmefra: nu var han i Marsh End og ville formodentlig blive der en fjorten dage til."

"Var der ingen husmoder?"

"Nej, der var ingen anden end hende, og hun var husholderske," – og hende, læser, ville jeg ikke bede om de fornødenheder, under hvis mangel jeg var ved at styrte. Endnu kunne jeg ikke betle, og atter kravlede jeg bort.

Endnu engang tog jeg mit halstørklæde af – endnu engang tænkte jeg på brødene i den lille butik. O, kun en skorpe! Kun en mundfuld til at stille den nagende sult! Instinktivt vendte jeg atter mit ansigt mod landsbyen: jeg fandt boden igen, og jeg gik ind; og skønt der var andre til stede end konen, vovede jeg dog at spørge, "om hun ville give mig et brød for dette tørklæde?"

Hun betragtede mig med åbenbar mistanke.

"Nej, hun handlede ikke med den slags varer."

Næsten bragt til fortvivlelse bad jeg om et halvt franskbrød; hun sagde atter nej.

"Hvor kunne hun sige, hvor jeg havde tørklædet fra?"

"Ville hun da tage mine handsker?"

"Nej, hvad skulle hun med dem?"

Læser, det er ikke behageligt at dvæle ved disse enkeltheder. Nogle siger, der ligger nydelse i at se tilbage på smertelige fortidserfaringer, men i dette øjeblik kan jeg næppe udholde mindet om de timer, jeg hentyder til: den moralske fornedrelse i forening med den fysiske lidelse udgør en alt for pinefuld erindring til, at jeg gerne dvæler ved den. Jeg dadlede ingen af dem, der stødte mig tilbage. Jeg følte, det var noget, man kunne

vente sig, som ikke kunne undgås: en sædvanlig betler er ofte en genstand for mistanke, en velklædt er det altid. Hvad jeg bad om, var vel kun arbejde, men hvis sag var det at skaffe mig det? Sandelig ikke de personers, der da så mig for første gang og ikke kendte det mindste til min karakter. Og hvad konen angik, som ikke ville tage mit tørklæde i bytte mod sit brød, så havde hun ret, hvis tilbuddet forekom hende mistænkeligt eller handelen ufordelagtig. Men lad mig gå videre; jeg tåler ikke at dvæle længere ved dette minde.

Lidt førend det blev mørkt, kom jeg forbi et hus, ved hvis åbenstående dør bonden sad og spiste sit aftensmåltid, der bestod af ost og brød. Jeg standsede og sagde:

"Vil De give mig et stykke brød? Jeg er forfærdelig sulten."

Han stirrede forbavset på mig, men uden at svare skar han en tyk humpel af brødet og rakte mig det. Jeg tror ikke, han antog mig for en betlerske, men snarere for et excentrisk fruentimmer, der havde fattet en forkærlighed for hans grove husmandskost. Da jeg havde tabt hans hus af sigte, satte jeg mig ned og spiste den.

Jeg kunne ikke håbe at få natteleje under noget tag og søgte det derfor i den skov, jeg ovenfor har omtalt. Men det var en sørgelig nat. Jorden var fugtig, luften kold, fodgængere kom forbi mig mere end én gang, og jeg måtte atter og atter skifte plads: ingen følelse af tryghed eller ro husvalede mig. Hen ad morgenen begyndte det at regne; hele næste dag så jeg ikke solen. Forlang ikke en detaljeret beskrivelse af denne dag, læser: Jeg søgte arbejde, som før, blev tilbagevist, som før, hungrede, som før; kun én gang kom der næring over mine læber. Ved

døren til en hytte så jeg en lille pige i begreb med at kaste noget kold grød i et svinetrug. "Vil du give mig det?" sagde jeg.

Hun stirrede på mig. "Moder!" råbte hun, "der er en kone, som beder mig om grøden."

"Hvis det er en betlerske, så giv hende den," svarede en stemme indefra, "grisen behøver den ikke."

Pigen tømte gryden i mine hænder, og med begærlighed nedslugte jeg den stivnede masse.

Da det våde tusmørke faldt på, standsede jeg på en ensom sti, som jeg havde fulgt i en time eller mere.

"Mine kræfter svigter mig," tænkte jeg ved mig selv; "jeg føler, jeg kan ikke gå særlig meget længere. Skal jeg ligge ude igen i nat? Skal jeg, mens regnen strømmer således ned, lægge mit hoved til den kolde, våde jord? Jeg er bange for, jeg bliver nødt til det, for hvem vil tage imod mig? Men det vil være rædsomt: med denne fornemmelse af hunger, svaghed, kulde og denne følelse af total håbløshed. Jeg vil efter al sandsynlighed være død inden i morgen? Og hvorfor kan jeg ikke forsone mig med tanken om døden? Hvorfor strider jeg for at opholde et værdilæst liv? Fordi jeg ved eller tror, at mr. Rochester lever endnu, og desuden er denne dødsmåde, af sult og kulde, en skæbne, som naturen ikke godvilligt underkaster sig. O, Forsyn, styrk mig lidt endnu! Hjælp – led mig!"

Mit stirrende blik svævede over det mørke, tågede landskab. Jeg så, jeg var i en lang afstand fra landsbyen: jeg havde ganske tabt den af sigte. Selv de marker, der omgav den, var forsvundet. Ad tvær- og biveje havde jeg atter nærmet mig hedestrækningen, og nu lå kun nogle få agre, næsten lige så

vilde og ufrugtbare som de udmarker, hvorfra de var taget, mellem mig og højlyngen.

"Godt, jeg vil hellere dø histovre end på en gade eller befærdet vej," tænkte jeg. "Og det er langt bedre at krager og ravne – hvis der er ravne i denne egn – hakke kødet fra mine ben, end at disse indespærres i en arbejdshus-kiste og hensmuldrer i et almisselems grav."

Jeg tog altså retningen med heden. Jeg nåede den. Nu var det mig kun om at gøre at finde en hulhed, hvor jeg kunne lægge mig ned og føle mig skjult, om end ikke tryg, men hele overfladen af denne ørken så jævn ud. Den frembød ingen forandring, undtagen i farverne: den var grøn, hvor mos dækkede den, sort, hvor den sandede jord kun var begroet med lyng. Skønt det næsten var mørkt, kunne jeg dog endnu se disse forandringer, omend kun som en afveksling af lys og skygge, for farverne var falmet med dagslyset.

Endnu svævede mit blik over den ugæstfri flade og langs med horisonten, indtil det tabte sig mellem de vildeste naturscener, da jeg på et vist punkt, langt inde på heden, opdagede et lys. Det er en lygtemand, var min første tanke, og jeg antog, det ville snart forsvinde. Men det vedblev at brænde stadigt, uden at fjerne eller nærme sig. Jeg dvælede for at se, om det "ville udbrede sig; nej, det var ingen ildebrand, det blev hverken større eller mindre. "Det må være et lys i et hus, formodede jeg, "men hvis så er, kan jeg aldrig nå det. Det er alt for langt borte, og selv om det var en meter fra mig, hvad ville det nytte? Døren ville kun åbne sig for at blive slå i igen for næsen af mig."

Og jeg sank ned, hvor jeg stod, og skjulte mit ansigt mod jorden. Jeg lå stille en stund; nattevinden strøg hen over heden

og mig og døde hen i det fjerne, regnen blev stærkere og gennemblødte mig på ny. Hvis kun frosten havde stivnet mine lemmer med det samme og medført bevidstløshed, kunne det have været det samme med regnen; jeg ville ikke have følt den; men mit endnu levende kød skælvede under dens råkolde indflydelse. Jeg rejste mig igen.

Endnu var lyset der og skinnede dunkelt, men stadigt, gennem regnen. Jeg forsøgte atter at gå og slæbte mine afkræftede lemmer hen i den retning, hvor det brændte. Jeg kom over en stor sump, som ville have været uvejbar om for- og efteråret; selv nu rystede den under mig. Her faldt jeg to gange, men lige så ofte stod jeg op igen og samlede mine svage kræfter på ny. Lyset var mit sidste håb: jeg måtte nå det.

Da jeg var kommet over sumpen, så jeg en hvid stribe tværs over heden. Jeg nærmede mig den, det var en vej eller sti, der førte lige op til lyset, som nu tindrede fra en slags bakke mellem en gruppe træer – fyrretræer, efter hvad jeg kunne slutte af deres former og løvværk gennem mørket. Min stjerne forsvandt, da jeg kom den nær; en eller anden genstand var kommet mellem den og mig. Jeg rakte min hånd ud for at beføle den sorte masse foran mig: det var en lav mur. Oven på den opdagede jeg små spidse palisader, og indenfor skimtede jeg en høj tjørnehæk. Jeg famlede mig frem. Atter faldt mit blik på en hvidlig genstand: det var en låge; den bevægede sig på sine hængsler, da jeg berørte den. På hver side stod en busk – en rønnebær- eller enebærbusk.

Da jeg var kommet ind ad lågen, så jeg silhuetten af et lavt, langt og sort hus, men lyset var og blev borte. Alt var mørke. Var beboerne gået til hvile? Jeg var bange for det. Under min søgen

efter døren kom jeg om et hjørne; der lyste atter det venlige skær fra et meget lille gittervindue, der var anbragt i en fods afstand fra jorden og omgivet af vedbend eller en anden slyngplante, hvis yppige blade dækkede hele denne del af muren. Åbningen var så snæver, at man havde anset gardiner og skodder for unødvendige, og da jeg bøjede mig ned og skød de blade til side, der havde trængt sig frem over den, kunne jeg se alt derinde. Jeg kunne tydeligt se et værelse med et sandbestrøet, rent gulv, et køkkenbord af valnøddetræ, hvorover tintallerkner var anbragt i rækker, som tilbagekastede den røde glans af en mægtig tørveild. Jeg kunne se et stueur, et hvidt fyrrebord og nogle stole. Lyset, som havde været mit lovende fyr, brændte på bordet, og foran det sad en gammelagtig kone og strikkede på en strømpe. Skønt af et noget barsk udseende var hun yderst proper og ren, som alt omkring hende.

Alt dette bemærkede jeg kun flygtigt; for deri var intet usædvanligt. Men i nærheden af arnestedet opdagede jeg en stille, rolig gruppe, der vakte større interesse hos mig. To unge, yndige piger – damer i enhver henseende – sad, den ene i en lav gyngestol, den anden på en endnu lavere taburet. Begge var klædt i dyb sorg, og den sorte krep og bombasin bidrog end mere til at fremhæve halsens og ansigtets hvidhed hos dem begge. En stor hønsehund havde lagt sit hoved på den ene piges knæ, på den andens skød sad en sort kat.

Dette beskedne køkken var et sælsomt opholdssted for sådanne beboere. Hvem var de? De kunne ikke være døtre af den aldrende kone ved bordet, for hun så helt bondeagtig ud, hvorimod alt hos dem var dannelse og finhed. Jeg havde

intetsteds set sådanne ansigter som deres; og dog forekom det mig, mens jeg betragtede dem, som om ethvert af deres træk var mig bekendt. Jeg kan ikke kalde dem smukke – dertil var de for blege og alvorlige: således som enhver af dem bøjede sig ned over sin bog, så de tankefulde, næsten strenge ud. På en opsats imellem dem stod et andet lys og to store, tykke bind, som de ofte rådførte sig med og tilsyneladende sammenholdt med de mindre bøger, de havde i hænderne, ligesom folk, der tager et leksikon til hjælp, når de oversætter. Hele scenen var så stille, som om figurerne havde været skygger og det oplyste køkken et maleri: jeg kunne høre asken falde ned gennem risten og urets tikken i krogen; jeg bildte mig sågar ind, jeg kunne skelne den klirrende lyd af konens strikkepinde. Da derfor en stemme endelig brød tavsheden, hørte jeg den klart og tydeligt.

"Hør, Diana," sagde en af de i studeringer fordybede piger, "Franz og gamle Daniel er sammen i midnatstimen, og Franz fortæller en drøm, som han er vågnet op af med angst og bæven – hør blot!" og i en lav tone oplæste hun noget, som jeg ikke forstod et eneste ord af, for det var et ubekendt sprog – hverken fransk eller latin. Om det var græsk eller tysk, kunne jeg ikke sige.

"Det et stærkt!" sagde hun, da hun var færdig. "Det går til marv og ben."

Den anden pige, der havde løftet sit hoved for at lytte til søsteren, gentog en linje af, hvad der var blevet læst, mens hun stirrede på ilden. Senere har jeg lært både bogen og sproget at kende, og derfor vil jeg citere stedet; skønt det, da jeg for første gang hørte det, lød som klingende messing i mine øren og ingen mening indeholdt.

"'Da trat hervor Einer, anzusehen wie die Sternnacht!' – Godt! Godt!" udbrød hun, og hendes dybe, sorte øjne funklede. "Der har du en ærkeengel for dig, som sig hør og bør! Den linje er mere værd end hundrede sider tankeløst nonsens. 'Ich wäge die Gedanken in der Schale meines Zornes und die Werke mit dem Gewichte meines Grimms.' Det kan jeg lide!"

Begge forstummede atter.

"Er der noget land, hvor folk taler sådan?" spurgte den gamle kone og så op fra sin strømpe.

"Ja, Hannah, der er et langt større land end England, hvor de ikke taler anderledes."

"Så må Gud vide, hvor de kan forstå hinanden! Og hvis nogen af jer kom derhen, så kunne I sige, hvad de talte om?"

"Noget tror jeg nok, vi kunne forstå, men ikke alt – for vi er ikke så ferme, som du anser os for, Hannah. Vi taler ikke tysk og kan ikke læse det uden at tage et leksikon til hjælp."

"Men hvad nytte har I af det?"

"Det er vor hensigt at undervise i det med tiden – i det mindste i elementerne, som man kalder det, og så vil vi tjene flere penge end nu."

"Jeg tror Dem gerne, men hold nu op – I har studeret nok i aften."

"Ja, jeg er i det mindste træt nu. Er du, Mary?"

"Frygteligt; det er et Herkules-arbejde at drøvtygge et sprog, når man kun har et leksikon til lærer."

"Det er det, især et sprog som det sure, men kraftige tyske. Jeg gad vide, hvornår St. John kommer hjem."

"Han må snart være her: klokken er på slaget ti," sagde Mary og så på et lille guldur, hun bar i sit bælte. "Det regner stærkt.

Vil du nu have den godhed, Hannah, at se til ilden i dagligstuen."

Konen rejste sig og åbnede en dør, hvorigennem jeg kunne skimte en gang; snart hørte jeg hende rage op ilden i et indre værelse, og et øjeblik efter kom hun tilbage.

"Det er ingen fornøjelse for mig at gå ind i stuen nu," sagde hun; "den ser så øde ud med den tomme stol i krogen."

Hun tørrede sine øjne med sit forklæde; begge pigernes alvor gik over til vemod.

"Men han er på et bedre sted," vedblev Hannah, "vi må ikke ønske ham tilbage igen. Og kunne nogen vel ønske sig en roligere død end hans?"

"Du siger, han talte ikke om nogen af os?" spurgte den ene af damerne.

"Han havde ikke tid, børn: han var borte med det samme. Han havde klaget sig lidt dagen i forvejen, men det havde intet at betyde, og da St. John spurgte, om han ønskede, der skulle sendes bud efter nogen af jer, lo han ham lige op i ansigtet. Næste dag begyndte det igen med lidt tunghed i hovedet; han lagde sig for at få en lille blund, men vågnede ikke op igen – og han var næsten stiv, da St. John kom ind i kammeret til ham. O, børn, det er den sidste af den gamle stok – for I og St. John er af en ganske anden surdej ... det har I efter jeres moder, som næsten var ligeså boglærd som I. De, Mary, er hendes livagtige billede; Diana ligner sin fader mere."

Jeg fandt, de lignede hinanden i den grad, at jeg ikke kunne opdage, hvor den gamle husholderske (for det syntes alt at sige, hun var) så forskellen. Begge var ranke og velskabte. Begge havde en fin hvid hud og ansigter fulde af intelligens og

sjæleadel. Den enes hår var rigtignok mørkere end den andens, og der var en forskel i deres måde at bære det på; Marys lysebrune var lagt i glatte lag, hvorimod Dianas faldt ned om halsen i yppige lokker.

Klokken slog ti.

"Nu vil I sagtens have jeres aftensmad," – bemærkede Hannah, "og det vil St. John med, når han kommer."

Og hun gav sig i færd med at sætte måltidet frem. Damerne rejste sig og gjorde mine til at gå ind i stuen. Hidtil havde min opmærksomhed været få spændt, deres udseende og samtale havde vakt en så levende interesse hos mig, at jeg næsten havde forglemt min egen ulykkelige forfatning; nu randt den mig atter i hu. Denne kontrast syntes at have gjort den endnu mere fortvivlet. Og hvor umuligt forekom det mig ikke at røre beboerne til gunst for min skæbne, at få dem til at tro min fortælling og bevæge dem til at indrømme mine trætte lemmer en hvileplads! Da jeg havde fundet døren og bankede på den, følte jeg, at den sidste idé var en tom kimære. Hannah lukkede op.

"Hvad vil I?" spurgte hun studsende og mønstrede mig ved skinnet af det lys, hun holdt i hånden.

"Må jeg tale med Deres herskab?" sagde jeg.

"Sig mig hellere, hvad I vil tale med dem om. Hvor kommer I fra?"

"Jeg er fremmed her."

"Hvad vil I her på denne tid af natten?"

"Jeg ønsker tag for en nat i et udhus, eller hvor som helst, og et stykke brød."

Mistro, netop den følelse, jeg frygtede, malede sig i Hannahs mine.

"Jeg vil give jer et stykke brød," sagde hun efter et ophold, "men vi kan ikke sådan tage fremmede folk i huset. Det går ikke an."

"Lad mig tale med Deres herskab."

"Nej. Hvad kan det vel gøre for jer? I skulle ikke flakke sådan omkring ved denne tid; det ser så mistænkeligt ud."

"Men hvor skal jeg gå hen, hvis De jager mig bort? Hvad skal jeg gribe til?"

"Å, I ved nok både, hvor I skal gå hen og hvad I skal gribe til. Grib blot ikke til noget ondt, det råder jeg jer. Her er en penny – gå nu!"

"En penny kan ikke mætte mig, og jeg har ikke kraft til at gå længere. Luk ikke døren ... o, for Guds skyld, luk den ikke!"

"Jeg kan ikke andet ... regnen trænger ind ..."

"Sig til de unge damer ... o, lad mig blot tale et ord med dem!"

"Nej. I er ikke, hvad I burde være, ellers gjorde I ikke så megen larm. Pak jer!"

"Men jeg må dø, hvis De jager mig bort!"

"Vist ikke. I må have noget ondt i sinde, siden I kommer til skikkelige folks huse på denne tid af natten. Hvis I har nogle gode venner i baghånden – indbrudstyve eller andre lignende nattefugle – så sig dem, at vi ikke er alene i huset: vi har en mand og hunde og geværer."

Og med disse ord slog den ærlige, men ubøjelige husholderske døren til og skød slåen for.

Nu havde min fortvivlelse nået sin klimaks. Jeg kunne ikke røre mig af stedet. Jeg sank om på det våde dørtrin: jeg

stønnede, jeg vred mine hænder, jeg græd i min sjæleangst. O, denne skikkelse af døden! Denne rædsomme form, hvori min sidste time nærmede sig! Denne bandlysning fra mine medskabninger! Ikke blot håbets anker, også modet var borte – i det mindste for øjeblikket; men dette sidste anstrengte jeg mig snart for at genvinde.

"Jeg kan jo kun dø," sagde jeg, "og jeg tror på Gud. Lad mig stræbe at afvendte hans vilje med tålmodighed."

Disse ord tænkte jeg ikke blot, jeg udtalte dem; og idet jeg tvang al min jammer tilbage i mit hjerte, kæmpede jeg for at holde den fængslet der, stum og stille.

"Alle mennesker skal dø," lød en stemme tæt ved mig, "men alle er ikke fordømt til at møde døden i den skikkelse, hvori den ville komme til eder, hvis I omkom her af mangel."

"Hvem eller hvad taler?" spurgte jeg forfærdet over den uventede lyd og nu ude af stand til at øse håb om hjælp af nogen som helst omstændighed. En genstand var nær mig – men af hvad beskaffenhed, forhindrede den bælgmørke nat og mit svækkede syn mig fra at skelne. Der blev banket længe og stærkt på døren.

"Er det Dem, St. John?" spurgte Hannah.

"Ja, skynd dig og luk op!"

"Hvor De må være våd og hvor De må fryse i dette afskyelige vejr! Kom ind – Deres søstre er bekymret for Dem, og jeg tror, der er mistænkelige folk i nærheden. Her var en tiggerkvind ... Gud hjælpe mig, ligger hun ikke der endnu! Skammer hun sig ikke? Op og pak sig!"

"Tys, Hannah! Jeg har et ord at sige dette fruentimmer. Du har gjort din pligt ved lukke døren for hende, lad mig nu gøre

min ved at åbne den. Jeg var i nærheden og hørte ordvekslingen mellem dig og hende. Det er en sælsom historie, som jeg må undersøge nøjere. Unge pige eller kone, stå op og træd foran mig ind i huset."

Jeg adlød med møje. Jeg stod snart i det rene, klart oplyste køkken, skælvende og syg, med bevidstheden om et i højeste grad vildt og spøgelsesagtigt udseende. De to damer, deres broder St. John og den gamle husholderske stirrede alle på mig.

"Hvem er det, St. John?" hørte jeg én spørge.

"Jeg ved det ikke, jeg fandt hende uden for døren," var svaret.

"Hun er ganske hvid," sagde Hannah.

"Hvid som et lig ... hun kan næppe stå på benene ... lad hende sætte sig!"

Og alt løb virkelig rundt for mine øjne; jeg sank om, men en stol modtog mig. Endnu havde jeg min bevidsthed, skønt jeg i dette øjeblik ikke kunne tale.

"Måske lidt vand vil bringe hende til sig selv ... hent noget, Hannah! Gud, hvor hun ser lidende ud! Og så mager ... og så blodløs!"

"Et rent skelet!"

"Er hun syg, eller blot forhungret?"

"Det sidste, tror jeg. Er det mælk, Hannah? Giv mig det og et stykke brød."

Diana (jeg kendte hende på de lange lokker, som jeg så bølge mellem mig og ilden, idet hun bøjede sig over mig) brød en skive franskbrød i stykker, dyppede det i mælken og holdt det til mine læber. Hendes ansigt var tæt ved mit: jeg så, der var medlidenhed i det, og jeg følte, der var sympati, i hendes

hurtige åndedræt. Også i hendes simple ord talte den samme lægende deltagelse:

"Forsøg at spise."

"Ja, forsøg," gentog Mary blidt, og hendes hånd tog min dyngvåde hat af og løftede mit hoved. Jeg smagte på, hvad de bød mig, svagt i begyndelsen, men snart med grådighed.

"ikke for meget! Ikke for meget!" sagde broderen. "Hun har fået nok."

Og han tog mælkekoppen og brødet fra Diana.

"Lidt endnu, St. John – se hendes begærlige blik."

"Ikke mere for øjeblikket, søster. Lad hende tale nu, hvis hun kan – spørg om hendes navn."

Jeg følte, at jeg kunne tale, og svarede:

"Mit navn er Jane Elliot."

For at undgå opdagelse, havde jeg allerede forud besluttet at antage et alias.

"Og hvor bor De? Hvor er Deres venner?"

Jeg tav.

"kan vi sende bud til nogen, De kender?"

Jeg rystede på hovedet.

"Hvad forklaring kan De give om Dem selv?"

Nu, da jeg var kommet over en dørtærskel og befandt mig overfor mennesker i et varmt værelse, følte jeg mig ikke længere forstødt, hjælpeløs og fornægtet af hele verden. Jeg vovede at træde ud af betlerskens rolle og atter antage mit naturlige væsen og karakter. Jeg begyndte at kende mig selv, og da St. John forlangte en forklaring – som jeg for øjeblikket var alt for svag til at give – sagde jeg efter en kort pause:

"Sir, i nat kan jeg ingen oplysninger give Dem."

"Men hvad venter De da, jeg skal gøre for Dem?" spurgte han.

"Intet," svarede jeg.

Mine kræfter var tilstrækkelige til korte svar.

Diana tog ordet:

"Mener De," spurgte hun, "at vi nu har ydet Dem den bistand, De behøver, og at vi atter kan overlade Dem til heden og natteregnen?"

Jeg så på hende. Jeg fandt, hun havde et mærkværdigt ansigt, hvorpå såvel karakterfasthed som godhed havde trykket sit stempel. Jeg fattede pludselig mod. Idet jeg besvarede hendes medlidende blik med et smil, sagde jeg:

"Jeg sætter min lid til Dem. Var jeg en forvildet, herreløs hund, ved jeg, at De ikke ville jage mig fra Deres arnested i nat; nu nærer jeg sandelig ingen frygt. Gør ved mig og for mig, hvad De vil, men fritag mig for megen tale – mit åndedræt er tungt – krampen griber mig, når jeg taler."

Alle betragtede mig stift, og alle tav.

"Hannah," sagde St. John endelig, "lad hende sidde der lidt og stil hende ingen spørgsmål. Giv hende om ti minutter resten af mælken og brødet. Mary og Diana, lad os gå ind i stuen og tale nærmere om sagen."

De fjernede sig. Men snart kom en af damerne tilbage – jeg kunne ikke se, hvilken. En slags behagelig dvale var kommet over mig, mens jeg sad ved den velgørende ild. I en dæmpet tone gav hun Hannah nogle befalinger. Ved dennes hjælp lykkedes det mig at stige op ad en trappe: mine dryppende klæder blev taget af mig, og snart lå jeg i en tør, varm seng. Jeg takkede Gud – en ubeskrivelig glæde besjælede mig, trods min udmattelse – og jeg sov ind.

3

Erindringen om de tre dage og nætter, der fulgte på denne, er såre dunkel i min sjæl. Jeg kan mindes nogle fornemmelser, jeg havde i denne mellemtid, men kun få tanker og ingen handlinger. Jeg vidste, jeg var i et lille kammer og i en smal seng. Til denne seng syntes jeg at være fastvokset: jeg lå i den ubevægelig som en sten, og at rive mig fra den ville have været at dræbe mig, tror jeg. Jeg bemærkede ikke tidens gang, ikke forandringen fra morgen til middag og fra middag til aften. Men jeg mærkede, når nogen kom ind i eller forlod værelset; jeg kunne endog sige, hvem det var; jeg kunne forstå, hvad der blev sagt, når den talende stod nær mig, men jeg kunne ikke svare: at åbne mine læber eller bevæge mine lemmer var mig lige umuligt. Hannah, husholdersken, var den, der besøgte mig hyppigst. Hendes indtræden forstyrrede mig. Jeg havde en bevidsthed om at hun ønskede mig bort, at hun ikke forstod mig eller mine omstændigheder, at hun var forudindtaget imod mig. Diana og Mary kom op til mig én eller to gange om dagen og hviskede da, stående ved sengen, sætninger omtrent som disse:

"Det var en Guds lykke, vi fik hende ind."

"Ja, vi ville uden al tvivl have fundet hende død uden for døren om morgenen, hvis hun havde ligget ude hele natten. Jeg gad vide, hvad hun har gennemgået."

"Trængsler og besværligheder, formoder jeg – det stakkels, udmagrede, blege væsen!"

"Efter hendes sprog at dømme er hun ikke uopdragen: hendes accent var fuldkommen ren og hendes klæder både fine

og kun lidt brugt, skønt de var våde og tilsølede."

"Hun har et ejendommeligt ansigt, så kødløst og magert det end er: det tiltaler mig. Når hun er ved godt helbred og noget opliver det, kan jeg tænke mig, at det må være behageligt."

I deres samtaler hørte jeg aldrig en stavelse, som forrådte anger over den gæstfrihed, de havde vist mig, eller mistanke eller aversion. Det beroligede mig såre.

St. John kom kun en eneste gang; han så på mig og sagde, at min letargiske tilstand var en virkning af overspændte og vedholdende anstrengelser. Han mente, at lægehjælp var overflødig; naturen, var han overbevist om, ville virke bedst, når den var overladt til sig selv. Han sagde, at enhver nerve var blevet forstrakt og at hele systemet måtte samle kræfter i en temporær dvale; der var ingen sygdom tilstede; min bedring ville gå rask for hånden, når den først begyndte. Disse påstande fremsatte han i korte sætninger og i en rolig, lav tone, og tilføjede, som en mand, der ikke er vant til vidtløftige kommentarer: "Forresten et usædvanligt fysiognomi ... ikke det fjerneste symptom på lavhed eller gemenhed."

"Tværtimod," svarede Diana. "Oprigtigt talt, St. John, mit hjerte bliver varmt ved synet af den stakkels lille sjæl. Jeg ønsker, vi må blive i stand til at frede om hendes fremtid."

"Det er ikke sandsynligt," mente St. John. "Du vil erfare, at det er en ung dame, der står i et spændt forhold til sine venner og har været uklog nok til at forlade dem. Det vil måske lykkes os at genforene hende med dem, hvis hun ikke viser sig egensindig, men jeg sporer bestemte træk i hendes ansigt, som bibringer mig tvivl om hendes føjelighed."

Han betragtede mig i flere minutter og tilføjede derpå:

"Hun ser forstandig ud, men er ingenlunde smuk."

"Tænk på hendes tilstand, St. John."

"Tilstanden gør her intet til sagen: skønhedens ynde og harmoni mangler ganske i disse træk."

Den tredje dag var det bedre med mig; den fjerde kunne jeg tale, bevæge mig, rejse mig overende og vende mig. Hannah havde bragt mig lidt suppe og ristet franskbrød om middagen. Jeg havde spist den med god appetit: maden var god og havde ikke den febersmag, som hidtil havde forgiftet alt, hvad jeg havde nydt. Da hun forlod mig, følte jeg mig forholdsvis stærk og oplivet; snart var jeg ked af at ligge længere og længtes efter virksomhed. Jeg ønskede at stå op; men hvad kunne jeg tage på? Kun mine våde og tilsølede klæder, hvori jeg havde sovet på jorden og var faldet i den sumpede egn. Jeg skammede mig ved at vise mig således for mine velgørere. Men jeg blev forskånet for denne ydmygelse.

På en stol ved siden af sengen lå alle mine klæder, rene og tørre. Min silkekjole hang på væggen. Sporene af sumpvandet var borte, de krøllede skjolder af regnen udstrøget: der var intet at udsætte på den. Selv mine sko og strømper var rene og kunne lade sig se uden skam. Der stod en servante i kammeret med vaskefad, kam og hårbørste. Efter et langt toilette, under hvilket jeg måtte hvile mig hvert femte minut, var jeg endelig påklædt. Mine klæder hang noget løse om mig, for jeg var svundet betydeligt ind, men jeg tilhyllede disse mangler med mit sjal og kravlede, ren og anstændig i mit udvortes – uden noget spor af den uorden, som jeg altid havde hadet så uforsonligt – ned af en stentrappe, hvis gelænder jeg støttede mig til, og kom, gennem en lav, snæver gang, ind i det velkendte køkken.

Det duftede af nyt brød og var opfyldt af en oplivende varme. Hannah var beskæftiget med at bage. Det er en bekendt sag, at fordomme er vanskeligst at udrydde i et hjerte, hvis jordbund aldrig er blevet renset eller frugtbargjort af opdragelse: de gror i den, faste som ukrudt mellem stene. Hannah havde i førstningen været kold og stiv; senere var hun dog blevet noget mildere, og da hun så mig komme ind, proper og velklædt, smilede hun sågar.

"Hvad? De er oppe?" sagde hun. "Så er De bedre da? De kan sætte Dem her i min stol ved komfuret, hvis De ønsker det."

Hun pegede på en gyngestol, hvori jeg tog plads. Hun fortsatte sit arbejde, idet hun nu og da skottede til mig fra øjenkrogene. Idet hun tog nogle brød ud af ovnen, vendte hun sig til mig og spurgte uden omstændigheder:

"Har De nogensinde tigget, førend De kom her?"

Min første følelse var harme, men da jeg tænkte på, at jeg virkelig havde vist mig for hende i det lys, svarede jeg, dog ikke uden fasthed og eftertryk:

"De tager fejl, når De holder mig for en betlerske. Det er jeg ikke, lige så lidt som De eller Deres unge damer."

Efter et ophold fortsatte hun:

"Det forstår jeg ikke: jeg formoder, De har hverken logi eller penge?"

"Mangel af logi og penge gør ingen til betler i den forstand, De tager ordet."

"Er De boglærd?" spurgte hun.

"Meget."

"Men De har aldrig været i noget institut?"

"Jeg har været i et institut i otte år."

Hun gjorde store øjne.

"Hvorfor kan De da ikke ernære Dem selv?"

"Jeg har ernæret mig selv og håber, at jeg også skal gøre det for fremtiden. Hvad vil De bruge de stikkelsbær til?" – da hun kom slæbende med en kurvfuld.

"Lave kager."

"Giv mig dem, så skal jeg pille dem."

"Nej, De behøver ikke at gøre Dem den ulejlighed."

"Jeg må bestille noget. Lad mig få dem."

Hun samtykkede og bragte mig endog et rent håndklæde, som hun lagde over mit skød, for at bærrene ikke skulle plette min kjole.

"Jeg kan se på Deres hænder, at De ikke har været vant til køkkenarbejde," bemærkede hun, "har De måske syet for folk?"

"Nej. Bryd Dem ikke om, hvad jeg har været, og plag ikke Deres hjerne med at finde ud af det. Sig mig hellere navnet på det hus, vi er i."

"Nogle kalder det Marsh End, og nogle kalder det Moor House."

"Og den herre, der bor her, hedder St. John?"

"Nej, han bor her ikke; han opholder sig her kun en kort tid. Når han er hjemme, er han i sit eget sogn i Morton."

"Den landsby, der ligger nogle mile herfra?"

"Ja."

"Og hvad er han?"

"Han er præst."

Nu mindedes jeg den gamle husholderskes svar i præsteboligen, da jeg bad om at få hendes herre i tale.

"Her boede hans fader altså?"

"Ja, her boede både gamle mr. Rivers og hans fader og bedstefader og oldefader."

"Denne herre hedder da mr. St. John Rivers, formoder jeg?"

"St. John er hans fornavn."

"Og hans søstre hedder Mary og Diana Rivers?"

"Ja."

"Deres fader er død?"

"Han døde for tre uger siden af et apoplektisk tilfælde."

"Har de ingen moder?"

"Nej, fruen har været død i mange år."

"Har De været længe her i huset?"

"Jeg har været her i tredive år. Jeg har opammet dem alle tre."

"Det beviser, at De må have været en ærlig og tro kone. Det vil jeg sige til Deres ros, skønt De har været så uhøflig at kalde mig en tiggerkvind."

Hun stirrede atter på mig med en overrasket mine.

"Jeg tror," sagde hun, "at jeg tog fejl i mine tanker om Dem, men der er så mange optrækkere, der går omkring og snyder folk, at De må tilgive mig."

"Og skønt De," vedblev jeg strengt, "ville jage mig fra døren ud i en nat, som man ville ømme sig ved at jage en hund ud i."

"Det var hårdt, det var det, men hvad skal man gøre? Jeg tænkte mere på børnene end på mig selv – de stakler! Der et ingen, der våger over dem uden jeg. Jeg må derfor være på min post."

Jeg iagttog en alvorlig tavshed i nogle minutter.

"De må ikke tænke for hårdt om mig," bemærkede hun igen.

"Men jeg tænker hårdt om Dem," svarede jeg, "og jeg vil sige Dem hvorfor. Ikke så meget fordi De vægrede Dem ved at give

mig ly, eller anså mig for en bedragerske, som fordi De før forekastede mig som en bebrejdelse, at jeg ingen penge og intet logi havde. Nogle af de bedste mennesker, der har levet på Jorden, har været lige så blottede som jeg, og hvis De er en kristen, bør De ikke betragte fattigdom som en forbrydelse."

"Nej, det bør jeg ikke," sagde hun. "Det har St. John også sagt mig, og jeg erkender min uret – men jeg har også fået en ganske anden mening om Dem nu, end jeg havde før. De ser ud til at være et agtværdigt ungt fruentimmer."

"Jeg et tilfreds – og nu tilgiver jeg Dem. Her er min hånd."

Hun lagde sin hårde, melede hånd i min; et nyt og hjerteligere smil opklarede hendes rå træk, og fra det øjeblik var vi venner.

Hannah holdt meget af at snakke. Mens jeg pillede stikkelsbærrene og hun lavede dejen til kagerne, gav hun mig en mere detaljeret beretning om sin afdøde herre og frue og "børnene", som hun kaldte sit unge herskab.

"Den gamle mr. Rivers," sagde hun, "var en ligefrem mand, men han var en gentleman og af en så gammel familie som nogen i England. Marsh End havde hørt familien Rivers til, lige siden det blev bygget, påstod hun, over to hundrede år gammel, skønt det så så beskedent ud og langtfra kunne sammenlignes med mr. Olivers store hall nede i Morton Vale. Men hun kunne huske Bill Olivers fader, som simpel arbejder i en nålefabrik, og familien Rivers var adelig allerede i de gamle Henry'ers tider, hvad enhver kunne forvisse sig om ved at gennemse sognet Mortons kirkebøger. Og dog, indrømmede hun, var den gamle herre ligesom andre folk – der var intet stolt eller aparte ved ham; han var en stor elsker af jagt og landhusholdning. Fruen

var derimod ganske anderledes: hun var meget hengivet til læsning og studerede hele dagen igennem, og deri lignede børnene hende. Her i egnen havde de ikke deres lige; de havde slået sig til bøgerne alle tre næsten lige fra den tid, de kunne tale, og havde altid haft deres ejendommelige sider.

Da St. John voksede til, ville han tage til universitetet for at blive præst, og da pigerne kom ud af skolen, ville de være guvernanter, for deres fader, sagde de, havde for nogle år siden mistet en hel del penge ved en mands bankerot, som han havde betroet dem, og da han nu ikke var rig nok til at sikre deres fremtid, måtte de sørge for sig selv. I den senere tid havde de kun været hjemme en sjælden gang, og det var kun faderens død, der havde dragt dem hertil nu; men de holdt så meget af Marsh End og Morton og alle disse heder og tørvemoser. De havde været i London og mange andre store byer, men de sagde altid, at der var intet sted, der kunne sammenlignes med hjemmet, og så kunne de så godt forliges – der faldt aldrig et uvenligt eller vrippent ord imellem dem. Hun vidste ikke nogen familie, hvori der herskede den enighed, osv.

Da jeg var færdig med stikkelsbærrene, spurgte jeg, hvor de to damer og deres broder var nu.

"De var spadseret over til Morton; men ville være hjemme til teen, om en halv times tid."

De som hjem inden det af Hannah fastsatte tidspunkt og trådte ind gennem køkkendøren. Da St. John så mig, bukkede han blot og gik mig forbi, de to damer standsede. Mary bevidnede mig i nogle få ord venligt og roligt den glæde, hun følte ved at se mig i stand til at være oppe; Diana tog min hånd og rystede på hovedet ad mig.

"De burde have afventet min tilladelse først," sagde hun. "Endnu ser De meget bleg ud – og så mager! Stakkels barn! – Stakkels pige!"

Diana havde en stemme, der lød i mine øren som en dues kurren. Hun havde et par øjne, hvis blik det var mig en nydelse at møde. Hendes hele ansigt forekom mig ubeskriveligt tiltrækkende. Marys var lige så intelligent – hendes træk lige så skønne, men hendes udtryk var mere tilbageholdent og hendes væsen, skønt blidt og venligt, mere ceremonielt. Diana talte med en vis myndighed; det var tydeligt at se, at hun havde en vilje. Det lå i min natur, at jeg med fornøjelse bøjede mig under en autoritet, der gjorde sig gældende på den måde, og underkastede mig en fast vilje, hvor min samvittighed og selvagtelse tillod det.

"Men hvad har De her at bestille?" vedblev hun. "Her et ikke Deres plads. Mary og jeg sidder i køkkenet somme tider, fordi vi holder af at bruge vor frihed, når vi er hjemme – men De er en gæst og må opholde Dem i dagligstuen."

"Her befinder jeg mig meget godt."

"Vist ikke! Hvor kan De det, når Hannah besværer Dem med sin travlhed og sit mel?"

"Desuden et her alt for hedt for Dem," bemærkede Mary.

"Ja vist er her," sagde søsteren. "Kom! De må være lydig."

Og uden at slippe min hånd, lod hun mig rejse mig op og førte mig ind i det indre værelse.

"Sid der," sagde hun og førte mig hen til sofaen, "mens vi tager vort tøj af og laver teen færdig: det er også et privilegium, vi udøver i vort lille hedehjem – at tilberede vore egne måltider,

når vi har lyst, eller når Hannah bager, brygger, vasker eller stryger."

Hun lukkede døren og lod mig være alene med St. John, der sad over for mig med en bog i hånden. Først mønstrede jeg stuen, dernæst dens beboer.

Det var et temmelig lille værelse og yderst simpelt møbleret, dog hyggeligt, fordi det var rent og net. De gammeldags stole var blanke, og bordet, som var af valnøddetræ, skinnede som et spejl. Nogle forunderlige gamle portrætter af mænd og koner fra ældre tider prydede væggene; et skænkebord med glasdøre indeholdt nogle bøger og et gammelt kinesisk porcelænsstel. Der var ingen overflødige prydelser i værelset – ikke et eneste moderne møbel undtagen et par syæsker og en lille skrivepult, som stod på et sidebord. For resten så alt, gardinerne og gulvtæpperne indbefattede, på engang længe brugt og velkonserverede ud.

St. John, der sad lige så stille som de mørke malerier på væggene, med øjnene fæstet på den side, han læste, og med læberne lukket, var let nok at iagttage. Havde han været en billedstøtte, i stedet for et menneske, ville det ikke have været lettere. Han var ung – måske en otte og tyve à tredive år – høj og rank, hans ansigt tiltrak øjet: det lignede et græsk og var ulastelig rent i sine omrids, med en klassisk lige næse og en atheniensisk mund og hage. Det er en sjældenhed, at et engelsk fysiognomi kommer de antikke mønstre så nær som hans. Han måtte med rette frapperes af mine uregelmæssige træk, da hans egne var så harmoniske. Hans øjne var store og blå, med brune frynser; hans høje pande farveløs som elfenben og tildels dækket af skødesløst nedbølgende, blonde lokker.

I denne beskrivelse ligger noget mildt, ikke sandt, læser? Og dog bibragte genstanden for denne beskrivelse ingenlunde én ideen om en mild, eftergivende, bøjelig natur. Hvor roligt han end sad der, var der noget ved hans næsebor, hans mund og pande, der efter min anskuelse forrådte en rastløs, hård, energisk karakter. Han talte ikke et eneste ord til mig eller tilkastede mig så meget som et eneste blik, førend søstrene kom tilbage. Diana, som gik og kom, mens teen blev tillavet, bragte mig en lille kage, som netop var bagt i ovnen.

"Spis," sagde hun. "De må være sulten. Hannah siger, De har ikke fået andet end lidt suppe siden morgenmaden."

Jeg sagde ikke nej, for min appetit var vågnet med fornyet styrke. Mr. Rivers lukkede nu sin bog, nærmede sig bordet, tog plads ved det og fæstede sine blå, maleriske øjne på mig. Der var en uceremoniel ligefremhed, en forskende, forsætlig fasthed i dette blik, som røbede, at det var med overlagt hu og ikke af undseelse, han hidtil havde bortvendt det fra den fremmede.

"De er meget hungrig," sagde han.

"Ja, sir."

Det er min instinktive vane – og har altid været det – at møde korthed med korthed og ligefremhed med ligefremhed.

"Det er godt for Dem, at feberen har tvunget Dem til at være afholdende i de sidste tre dage: det ville have været farligt, hvis De i førstningen havde givet efter for appetittens krav. Nu må De gerne spise, skønt endnu dog ikke over måde."

"Jeg håber ikke, jeg vil komme til at spise længe på Deres bekostning, sir," var mit plumpe, uhøflige svar.

"Nej," sagde han roligt, "når De har underrettet os om, hvor Deres venner opholder sig, kan vi skrive til dem, og De vil da kunne vende tilbage til Deres hjem."

"Oprigtigt talt, sir, det er jeg ikke i stand til, for jeg har hverken hjem eller venner."

De tre søskende så på mig, dog ikke med mistro. Jeg følte, at der ikke lå mistanke i deres blik; det udtrykte snarere nysgerrighed. St. Johns øjne var klare nok, i bogstavelig forstand, men vanskelige at udgrunde i figurlig. Han syntes mere at benytte dem som redskaber til at udforske andre menneskers tanker end som midler til at åbenbare sine egne, og denne forening af forsken og tilbageholdenhed egnede sig langt mere til at forvirre end til at opmuntre.

"Vil De dermed sige, at De er ganske afsondret fra ethvert bånd?" spurgte han.

"Netop. Intet bånd binder mig til noget levende væsen; jeg har ingen fordring på at blive optaget under noget som helst tag i hele England."

"En højst sælsom stilling i Deres alder!"

Jeg så, at hans blik fæstede sig på mine hænder, som lå overkors på bordet foran mig. Hvad søgte det der? Hans ord gav mig snart nøgle til gåden.

"De har aldrig været gift? De er jomfru?"

Diana lo.

"Hun kan jo ikke være mere end sytten-atten år, St. John," sagde hun.

"Jeg er hen ved nitten, men jeg et ikke gift – nej!"

Jeg følte blodet stige mig til ansigtet; for bitre og oprørende erindringer vågnede hos mig ved denne hentydning til

ægteskab. De så alle min forvirring og min bevægelse. Diana og Mary skaffede mig lettelse ved at vende deres blik fra mig, men den mere kolde og hårde broder vedblev at stirre, indtil min forvirring afpressede mig tårer og jog blodet tilbage igen.

"Hvor har De opholdt Dem sidst?" spurgte han.

"Du er for nærgående, St. John," sagde Mary i en dæmpet tone; men han lænede sig ind over bordet, og et nyt fast og gennemtrængende blik fordrede svar.

"Navnet på det sted, hvor, og på den person, hos hvem jeg opholdt mig, er min hemmelighed," svarede jeg med fasthed.

"Som De, efter min mening, har ret til at fortie både for St. John og enhver anden fritter, hvis De finder for godt," bemærkede Diana.

"Men hvis jeg intet erfarer om Dem eller Deres foregående liv, kan jeg ikke hjælpe Dem," sagde han. "Og hjælp behøver De, gør De ikke?"

"Jeg både behøver og søger hjælp, sir, for så vidt en sand menneskeven vil sætte mig i stand til at erholde arbejde, som jeg kan udrette, og hvis udbytte vil sikre mig livets første fornødenheder."

"Jeg ved ikke, om jeg er nogen sand menneskeven; men jeg er villig til at hjælpe Dem i et så ædelt øjemed, så langt mine kræfter strækker. Sig mig først, hvad De har været vant til at gøre og hvad De kan gøre."

Jeg havde nu drukket min te. Denne drik havde forfrisket mig overordentlig: den gav mine slappede nerver er ny spændkraft og satte mig i stand til at svare min forskende unge dommer med fasthed og rolighed.

"Mr. Rivers," sagde jeg, idet jeg vendte mig imod ham og så på ham, som han så på mig, åbent og trygt, "De og Deres søstre har bevist mig en stor tjeneste – den største, et menneske kan vise sin medskabning: ved Deres ædelmodige gæstfrihed har De reddet mig fra døden. Denne velgerning giver Dem en uindskrænket fordring på min taknemmelighed, og i en vis grad også fordring på min fortrolighed. Jeg vil fortælle Dem så meget af den omflakkende piges historie, De har optaget under Deres tag, som jeg kan uden at kompromittere min egen sindsro – min egen og andres moralske sikkerhed.

Jeg er et forældreløst barn, en datter af en præst. Mine forældre døde, inden jeg kunne kende dem. Jeg blev opdraget som en afhængig fremmed og sat i en godgørenhedsanstalt. Jeg vil fortælle Dem navnet på det institut, hvor jeg tilbragte seks år som elev og to som lærerinde – Lowood Vajsenhus-Asyl i –shire: De har sikkert hørt tale om det, mr. Rivers? Hans velærværdighed mr. Brocklehurst var dets inspektør og kasserer."

"Jeg har hørt tale om mr. Brocklehurst, og jeg har set skolen."

"For henved et år siden forlod jeg Lowood for at blive guvernante i et privathus. Jeg fik en god plads og var lykkelig. Men dette sted blev jeg nødt til at forlade fire dage før jeg kom hertil. Grunden til det kan og bør jeg ikke forklare: det ville være unyttigt, farligt og lyde utroligt. Selv havde jeg ingen skyld: jeg er lige så ren for brøde som nogen af Dem. Ulykkelig er jeg og må vedblive at være det i nogen tid, for den begivenhed, der drev mig fra et hus, hvor jeg havde fundet et paradis, var af en sælsom og frygtelig beskaffenhed. Jeg havde kun mit blik rettet på to ting, da jeg forlod det: hurtighed og hemmelighed; for at

sikre disse måtte jeg efterlade alt, hvad jeg ejede, med undtagelse af en lille pakke, som jeg i mit hastværk og oprørte sindsstemning glemte at tage med fra den vogn, der bragte mig til Whitcross. Jeg ankom derfor til Morton blottet for alt. Jeg sov to nætter under åben himmel og vankede to dage omkring uden at overskride nogen dørtærskel; kun to gange i det tidsrum smagte jeg føde, og da hunger, træthed og fortvivlelse havde bragt mig til afgrundens rand, var det, at De, mr. Rivers, hindrede mig fra at omkomme af mangel uden for Deres dør og optog mig under Deres beskyttende tag. Jeg ved alt, hvad Deres søstre har gjort for mig siden – for jeg har ikke været fuldstændig bevidstløs under min tilsyneladende dvale – og min gæld til deres frivillige, hjertelige og oprigtige deltagelse er lige så stor som til Deres evangeliske barmhjertighed."

"Lad hende ikke tale mere nu, St. John," sagde Diana, da jeg holdt inde, "hun er endnu ikke stærk nok til den anstrengelse, det kræver. Kom hen til sofaen og hvil Dem, miss Elliott!"

Jeg fo'r uvilkårligt sammen, da jeg hørte dette alias; jeg havde forglemt mit nye navn. Mr. Rivers, som intet syntes at undgå, lagde straks mærke til det.

"De sagde, Deres navn var Jane Elliott?" bemærkede han.

"Det sagde jeg, og det er det navn, som jeg anser det hensigtsmæssigt at gå under for øjeblikket, men det er ikke mit virkelige, og når jeg hører det, lyder det fremmed i mine øren."

"De vil ikke betro os Deres sande navn?"

"Nej, jeg frygter opdagelse over alt, og alt, hvad der kan lede til den, vil jeg undgå."

"Jeg er overbevist om, at De har fuldkommen ret," sagde Diana. "Lad hende nu være i ro for i aften, broder!"

Men da St. John havde betænkt sig et øjeblik, vedblev han lige så roligt og med lige så meget eftertryk som hidtil:

"De holder ikke af at være længe afhængig af vor gæstfrihed – De ønsker, ser jeg, at kunne undvære mine søstres deltagelse så snart som muligt – og frem for alt min barmhjertighed (jeg fatter fuldkommen forskellen, men den sårer mig ikke – den er rigtig): De længes efter at blive uafhængig af os."

"Ja, det har jeg allerede sagt. Vis mig, hvorledes jeg skal arbejde eller søge arbejde: det er alt, hvad jeg attrår nu; og lad mig så gå, om det så kun er til den mest beskedne hytte – men tillad mig at blive her til dén tid; jeg gyser tilbage for en ny hjemsøgelse af manglens rædsler."

"Her skal De blive," sagde Diana og lagde sin hvide hånd på mit hoved.

"De skal," tilføjede Mary i en oprigtig, bramfri tone, der syntes at være hende ejendommelig.

"Mine søstre finder, som De ser, glæde i at beholde Dem," sagde St. John, "ligesom de ville finde glæde i at beholde og pleje en forfrossen fugl, som vinterstormen har drevet ind gennem deres vindue. Jeg føler mere tilbøjelighed til at få Dem anbragt i en stilling, hvor De kan tjene Deres livsophold, og jeg skal bestræbe mig for at gøre det, men læg vel mærke til, at mine midler er indskrænkede. Jeg er kun kapellan i et fattigt sogn: min hjælp må derfor blive af den mest beskedne natur. Og hvis De føler Dem tilbøjelig til at forkaste det ringe, så søg en kraftigere bistand, end jeg kan tilbyde Dem."

"Hun har allerede sagt, at hun er villig til at gøre alt, hvad hun kan gøre på en ærlig måde," svarede Diana for mig, "og du ved, St. John, hun kan ikke vælge sine hjælpere: hun er derfor

nødt til at overgive sin skæbne i sådanne tvære menneskers hænder, som du er."

"Jeg vil sy, jeg vil tage tjeneste som stue-, som barnepige, hvis intet bedre tilbyder sig," sagde jeg.

"Godt," svarede St. John roligt. "Er det Deres alvor, lover jeg at hjælpe Dem – i min egen tid og på min egen måde."

Han tog nu atter fat på den bog, han havde været beskæftiget med, inden teen kom ind. Jeg trak mig snart tilbage, for jeg havde talt så meget; siddet oppe så længe, som mine kræfter for øjeblikket tillod.

4

Jo mere bekendt jeg blev med beboerne af Moor House, desto bedre kunne jeg lide dem. Efter få dages forløb havde jeg genvundet så mange kræfter, at jeg kunne være oppe hele dagen og nu og da gå mig en tur. Jeg kunne deltage med Diana og Mary i alle deres beskæftigelser, tale med dem, så meget de ønskede, og hjælpe dem, når og hvor de ville tillade mig det. Der lå en oplivende nydelse i dette samkvem, en, som jeg for første gang oplevede – den nydelse, der følger med en fuldkommen overensstemmelse i smag, følelser og grundsætninger.

Jeg holdt af at læse, hvad de holdt af at læse, hvad der glædede dem, frydede mig; hvad de roste, bar jeg ærefrygt for. De elskede deres ensomme hjem. Også jeg fandt noget tiltrækkende i den grå, smalle, antikke bygning med dens lave tag, dens gittervinduer, dens gamle fyrreallé, hvis træer alle stod i en hældende stilling, som følge af vestenvindens påvirkning, dens af enebær- og hybenbuske opfyldte have, hvor kun blomster af den mest hærdede slags kunne trives. Jeg kunne forstå denne hjemlige forkærlighed; jeg følte det lutrende i denne naturens simpelhed, der omgav os.

Inden huse enedes vi lige så godt. De var begge mere dannede og belæste end jeg; men med fyrig iver gennemvandrede jeg den videnskabelige sti, de havde tilbagelagt før mig. Jeg slugte de bøger, de lånte mig, for det var en sand fryd at tale med dem om aftenen om hvad gennemlæst om dagen. Tanke udfyldte tanke, mening mening; vi stemte, kort sagt, fortræffeligt sammen.

Hvis der i vor trio var en overordnet styrerinde, så var det Diana. I legemlig henseende overgik hun mig langt: hun var smuk; hun var stærk. I hendes livsånder var der en fylde, en friskhed, som vakte min forundring og oversteg min fatteevne. Jeg kunne tale temmelig længe, når aftenen brød frem; men når det første udbrud af livlighed var ovre, satte jeg mig på en skammel ved Dianas fødder, lænede mit hoved til hendes knæ og lyttede skiftevis til hende og Mary, mens de grundigt drøftede det emne, som jeg kun overfladisk havde berørt. Diana tilbød at ville lære mig tysk. Jeg holdt af at lære af hende: jeg så, at en lærerindes rolle morede og behagede hende, ligesom en elevs morede og behagede mig. Gensidig hengivenhed af den stærkeste karakter var følgen deraf. De opdagede, at jeg kunne male: deres pensler og farver stod straks til min rådighed. Min færdighed, som i dette ene punkt overgik deres, overraskede og henrykkede dem. Mary kunne sidde hele timer og se på mig, senere ville hun undervise, og hvilken lærvillig, intelligent og ivrig elev blev hun ikke!

Således tilbragte, henrandt dagene som timer og ugerne som dage.

Hvad St. John angik, strakte den fortrolighed, som var opstået så naturligt og hurtigt mellem mig og søstrene, sig ikke til ham. Én grund til denne tilbageholdenhed mellem os var hans hyppige fraværelse; en stor del af hans tid blev anvendt til sygebesøg hos de fattige blandt sognets spredte befolkning.

Intet vejr syntes at kunne hindre ham i disse kristelige udflugter: hvad enten det regnede eller luften var klar, tog han, når hans morgenstudier var endt, sin hat og brød op, ledsaget af sin faders gamle hønsehund, Carlo, til disse kærlighedens

eller pligtens vandringer – jeg ved næppe, i hvilket lys han betragtede dem. Nu og da, når vejret var alt for råt, ville hans søstre gøre ham forestillinger. Han svarede da gerne med et sælsomt smil, der var mere højtideligt end oprømt:

"Hvis jeg lod et vindpust eller en regndråbe afholde mig fra disse lette pligter, hvilken forberedelse ville det være til den fremtid, jeg har bestemt mig?"

Diana og Marys sædvanlige svar på dette spørgsmål bestod i et suk og en tankefuld, tungsindig tavshed.

Men foruden hans hyppige fraværelse, var der en anden skranke mellem os: han var af en indesluttet, grublende, næsten rugende natur. Nidkær i sine gejstlige forretninger, dadelfri i sit liv og sine vaner, syntes han desuagtet ikke at være besjælet af den sindsro eller indre tilfredshed, som burde være enhver sand kristens og praktisk menneskeven belønning. Ofte, når han sad ved vinduet om aftenen, med sin pult og sine papirer foran sig, kunne han pludselig ophøre med at læse og skrive, læne hagen til sin hånd og overlade sig – Gud ved til hvilken tankegang; men at den var urolig og spændende, kunne jeg se af de hyppige lyn og det foranderlige udtryk i hans øjne.

Jeg troede desuden ikke, at naturen for ham var det glædens skatkammer, som den var for hans søstre. En gang, men i mit påhør også kun en gang, ytrede han en levende sans for højenes vilde ynde og en medfødt forkærlighed for det mørke tag og de plumpe mure, han kaldte sit hjem; men der lå intet glædeligt i den tone og de ord, hvormed han udtrykte denne sin følelse; og aldrig syntes han at strejfe over heden for dens beroligende stilheds skyld – aldrig at søge eller dvæle ved nogen af de tusinde fredelige nydelser, den kunne frembyde.

Det varede længe, inden jeg fik lejlighed til at granske hans indre. Først da jeg hørte ham prædike i hans egen kirke i Morton, fik jeg et begreb om hans beskaffenhed. Jeg ville ønske, jeg kunne beskrive denne tale, men det overstiger min evne. Jeg kan ikke engang med troskab gengive den virkning, den gjorde på mig.

Den begyndte roligt – og hvad foredrag og stemme angik, var den rolig lige til enden: en oprigtigt følt, men mægtigt undertrykt nidkærhed åndede snart i de dybe toner og besjælede det nervøse sprog. Dette voksede til kraft – men til en betvunget, bundet, tøjlet kraft. Hjertet bævede, sjælen undrede sig over talerens vælde; alle blide følelser var bandlyst. Der gik en forunderlig bitterhed gennem det hele; intet spor af trøsterig mildhed; hyppige hentydninger til calvinistiske fordomme – udkårelse, forudbestemmelse; og enhver hentydning til disse punkter lød som en domskendelse. I stedet for at føle mig bedre, roligere, mere oplyst af hans tale, da den var endt, kom en ubeskrivelig tungsindighed over mig, for det forekom mig – jeg ved ikke om det var tilfældet med andre – at den veltalenhed, jeg havde lyttet til, udsprang af et dyb, opfyldt af skuffet forventnings bitre bærme – hvori en utilfredsstillet higens og en nagende smægtens urolige impulser bevægede sig. Jeg var vis på, at St. John Rivers – hvor ren, samvittighedsfuld og nidkær han end var – endnu ikke havde fundet den gudsfred, der overgår enhver fatteevne; han havde, tænkte jeg, lige så lidt fundet den som jeg – jeg med mine hemmelige og martrende savn og længsler efter mit tabte Elysium – savn, som jeg ikke har villet omtale, men som stedse uophørligt beherskede og tyranniserede mig.

Imidlertid par det forløbet en måned. Diana og Mary skulle snart forlade Moor House og vende tilbage til et ganske andet liv og ganske andre scener, det ventede dem som guvernanter i en stor by i det sydlige England, hvor begge var engageret af familier, af hvis rige og stolte medlemmer de blev betragtet som ydmyge tjenestefolk og som hverken kendte eller brød sig om at kende nogen af deres udmærkede egenskaber, men vurderede deres fuldkommenheder, som de ville vurdere deres kokkepigers duelighed eller deres kammerjomfruer smag. Endnu havde St. John intet ytret om den plads, han havde lovet at forskaffe mig; og dog blev det nødvendigt for mig, at blive beskæftiget på en eller anden måde. En morgen, da jeg var alene med ham i dagligstuen, vovede jeg at nærme mig vinduesnichen – som hans bord, stol og pult havde indviet til en slags studerekammer – og jeg skulle til at tiltale ham (skønt jeg ikke ret vidste, i hvilke ord jeg skulle iklæde mit spørgsmål, for det er altid vanskeligt at bryde den is, der har lagt sig over sådanne naturer som hans), da han sparede mig for denne forlegenhed ved selv at tage ordet.

"De har," sagde han og så op, da jeg nærmede mig, "et spørgsmål at stille mig."

"Ja, jeg ønsker at vide, om De har hørt om nogen bestilling, jeg kan påtage mig at udføre."

"Jeg fandt allerede noget til Dem for tre uger siden; men da De syntes at gøre nytte og befinde Dem lykkelig her – da mine søstre øjensynlig hang ved Dem med hengivenhed og Deres selskab syntes at gøre dem stor glæde – anså jeg det for upassende at forstyrre denne huslige samdrægtighed, førend de skulle forlade Marsh End."

"Og nu skal de rejse om tre dage," sagde jeg.

"Ja, og når de er rejst, tager jeg tilbage til min bopæl i Morton: Hannah ledsager mig, og dette gamle hus bliver lukket."

Jeg ventede et øjeblik, da jeg håbede, han ville komme tilbage til sagen; men hans tanker syntes at have taget en anden retning: hans blik tilkendegav, at de var langt fra mig og mine anliggender. Jeg var nødt til at kalde dem tilbage til et emne, der naturligvis var mig af yderste vigtighed.

"Hvori består den beskæftigelse, De sigtede til, mr. Rivers? Jeg håber, at denne forhaling ikke har forøget vanskelighederne ved at erholde den?"

"O, nej, siden det alene beror på mig at give, og på Dem at modtage den."

Han tav atter; han syntes utilbøjelig til at fortsætte. Jeg blev utålmodig; en heftig bevægelse og et begærligt, spørgende blik på hans ansigt forrådte denne følelse tydeligere end ord, og desuden også med større lethed.

"De behøver ikke at være så ivrig efter at erfare det," sagde han, "lad mig oprigtigt tilstå, at det er intet fordelagtigt eller misundelsesværdigt, jeg har at tilbyde. Husk nøje på, inden jeg forklarer mig nærmere, hvad jeg sagde Dem med tydelige ord: at når jeg hjalp Dem, måtte det blive, som når den blinde hjælper den lamme. Jeg er fattig, for jeg finder, at når jeg har betalt min faders gæld, vil hele min fædrenearv bestå i denne forfaldne bygning, den række gamle fyrretræer bagved og den smule hedejord med hyben- og enebærtræerne, vi kalder haven. Jeg er ubekendt: Rivers er et gammelt navn; men af de tre ætlinge af familien, det tilbage, spiser de to nådsensbrød blandt fremmede, og den tredje betragter sig som en fremmed i sit

fædreland, ikke blot i livet, men i døden. Ja, og tror, og er forpligtet til at tro sig hædret ved denne lod, og smægter kun efter den dag, da korset, det sondrer ham fra alle kødets bånd, skal lægges på hans skuldre, og da hovedet for den kirkelige stridsmagt, af hvis ydmygste medlemmer han er ét, skal sige til ham: Stå op og følg mig!"

St. John foredrog disse ord i en rolig, dyb tone, uden at kinden antog en stærkere farve, men med et strålende blik. Han vedblev:

"Og siden jeg selv et fattig og ubekendt, er den tjeneste, jeg tilbyder Dem, derefter. De vil måske endog anse den for nedværdigende – for jeg ser nu, at Deres livsvaner har været, hvad verden kalder forfinede; Deres smag hæver sig til det ideale, og Deres selskab har været velopdragne, dannede mennesker. men jeg mener, at ingen tjeneste nedværdiger, som kan forbedre vor slægt. Jo goldere og utaknemmeligere den jordbund er, som den kristelige markarbejder har at gennempløje, desto større er æren for høsten. Hans skæbne, under disse omstændigheder, er en skansegravers, og evangeliets første skansegravere var apostlene – deres chef var Jesus, forløseren selv."

"Nu vel, bliv ved!" sagde jeg, da han atter holdt inde.

Han så på mig; han syntes at læse i mit ansigt med samme tydelighed, som om dets træk og linjer var cifre på et blad. De slutninger, han uddrog af denne granskning, udtrykte han tildels i sin følgende bemærkning.

"Jeg tror, De vil modtage den post, jeg byder Dem," sagde han, "og beklæde den nogen tid – men ikke for stedse; lige så lidt som jeg for stedse kunne beklæde den indskrænkede og

indskrænkende, rolige, skjulte post som en engelsk landsbykapellan, for i Deres natur er en ingrediens, der lige så lidt kan finde sig i hvile som en af samme art i min, skønt de er af forskellig natur."

"Forklar Dem!"

"Det skal jeg, og De vil høre, hvor kummerligt tilbuddet er – hvor trivielt – hvor ringe. Jeg bliver ikke længe i Morton, nu da min fader er død og jeg er min egen herre. I løbet af et år forlader jeg sandsynligvis sognet, men så længe jeg bliver, vil jeg bestræbe mig af alle kræfter for dets forbedring. Da jeg tiltrådte kaldet for to år siden, havde Morton ingen skole: de fattige børn var udelukkede fra ethvert håb om fremgang. Jeg oprettede en for drenge: nu er det min agt at åbne en for piger. Jeg har til den ende lejet en bygning, med en tilliggende hytte, bestående af to værelser, til bolig for lærerinden. Hendes honorar vil blive tredive pund om året, hendes hus er allerede møbleret, simpelt, men anstændigt, på en ædelmodig dame, miss Olivers, bekostning – datteren af den eneste rige mand i mit sogn, mr. Oliver, som ejer nålefabrikken og smeltehytten nede i dalen. Den samme dame betaler for et vajsenhusbarns klæder og opdragelse, på den betingelse, at dette barn skal hjælpe lærerinden med sådanne sysler, såvel hvad skolen som hvad hendes eget hus angår, som hendes forretninger ikke giver hende tid til at besørge selv. Vil De være denne lærerinde?"

Han fremsatte dette spørgsmål i en noget uvis tone; han syntes at vente et harmfuldt, eller i det mindste hånligt afslag. Da han ikke kendte alle mine tanker og følelser, skønt han gættede sig til nogle, kunne han ikke vide, i hvilket lys jeg ville betragte denne lod. Den var unægtelig ydmyg, men den sikrede

mig et tag, og et sikkert asyl var netop, hvad jeg trængte til; den var besværlig – men i sammenligning med en guvernantes i et rigt hus var den uafhængig; og frygten for slaveri blandt fremmede brændte mig i hjertet som et gloende jern. Den var ikke uædel – ikke uværdig – ikke moralsk fornedrende. Jeg fattede min beslutning.

"Jeg takker Dem for tilbuddet, mr. Rivers, og jeg modtager det af ganske hjerte."

"Men De forstår det jo? Det er en landsbyskole; deres elever bliver kun fattige piger – husmænds børn – i det højeste forpagteres døtre. Strikning, syning, læsning, skrivning, regning – se, det vil blive alt, hvad De har at undervise i. Hvad vil De gøre med Deres talenter? Hvad med den ædleste del af Deres sjælsgaver?"

"Gemme dem, til de behøves. De vil nok holde sig."

"De ved altså, hvad De påtager Dem?"

"Jeg ved det."

Nu smilede han, og det var intet bittert, tungsindigt, men et fornøjet og såre tilfreds smil.

"Og når vil De begynde at røgte Deres kald?"

"I morgen vil jeg flytte ind i mit hus og åbne skolen, hvis De ønsker det, næste uge."

"Godt, lad det være en aftale!"

Han rejste sig og gik frem og tilbage i værelset. Han standsede og betragtede mig atter. Han rystede på hovedet.

"Hvad misbilliger De, mr. Rivers?"

"De vil ikke blive i Morton længe. Nej, nej."

"Hvorfor ikke? Hvad bevæger Dem til at tro det?"

"Jeg læser det i Deres øjne: det er ikke af den slags, der lover udholdenhed i en jævn og stille livsvandring."

"Jeg er ikke ærgerrig."

Han fo'r sammen ved dette ord.

"Nej," svarede han. "Hvad fik Dem til at tænke på ærgerrighed? Hvem er ærgerrig? Jeg ved, jeg er det, men hvorledes har De fundet ud af det?"

"Jeg talte om mig selv."

"Nå, er De end ikke ærgerrig, så er De ..."

Han holdt inde.

"Hvilket?"

"Jeg ville have sagt: lidenskabelig, men måske De ville have misforstået mig og taget mig det ilde op. Jeg mener, at menneskelige sympatier har en såre mægtig indflydelse på Dem. Jeg er vis på, at De ikke længe kan blive tilfreds ved at tilbringe Deres fritid i ensomhed og opofre Deres arbejdstid til ensformige sysler, som fattes enhver stimulans, lige så lidt som jeg –" tilføjede han med eftertryk "– kan være tilfreds med at leve her begravet i moradser, indespærret af bjerge, her, hvor alt arbejder mod den natur, Gud har givet mig, og lammer mine evner, som blev mig skænket til gavnrig virken. De hører nu, hvorledes jeg modsiger mig selv. Jeg, som prækede tilfredshed med en ydmyg lod og forherligede selv en brændehuggers og vandbærers kald i Guds tjeneste – jeg, hans ordinerede tjener, raser næsten i min utålmodighed. Men tilbøjeligheder og grundsætninger må vel kunne forenes med hinanden på en eller anden måde."

Han forlod værelset. I dette korte øjeblik havde jeg skuet dybere ind i ham end i hele den foregående måned; dog

mystificerede han mig endnu.

Diana og Mary blev mere og mere tungsindige og ordknappe, jo nærmere den dag kom, da de skulle forlade deres broder og deres hjem. Begge bestræbte sig for at se ud som ellers; men den sorg, de havde at kæmpe imod, var en, som ikke fuldt kunne betvinges eller dølges. Diana gav mig et vink om, at denne afsked ville blive forskellig fra enhver, de hidtil havde oplevet. Den ville sandsynligvis, med hensyn til St. John, blive en afsked for hele år, måske for hele livet.

"Han vil ofre alt for sine for længst fattede beslutninger," sagde hun, "naturlig hengivenhed og endnu mægtigere følelser. St. John ser stille ud, Jane, men der raser en feber i hans livsmarv. Man skulle tro, han var blød; men i visse henseender er han ubøjelig som døden; og det værste er, at min samvittighed næppe tillader mig at fraråde ham hans selvfornægtende bestemmelse: jeg kan så sandelig ikke dadle han for den. Det er rigtigt, ædelt, kristeligt, men mit hjerte er nær ved at briste ved tanken om det."

Tårer perlede i hendes skønne øjne. Mary bøjede hovedet dybt ned over sit arbejde.

"Nu er vi faderløse," hviskede hun. "Vi vil snart blive både hjem- og broderløse."

I dette øjeblik indtraf en lille begivenhed, som skæbnen syntes at have beskikket for at bevise sandheden af det gamle ordsprog, at en ulykke kommer sjældent alene. St. John gik forbi vinduet, læsende i et brev. Han trådte ind.

"Vor onkel John er død," sagde han.

Begge søstrene syntes at blive frapperet, men ikke rystet eller nedslået; efterretningen syntes at være dem mere uventet end

just sørgelig.

"Død?" gentog Diana.

"Ja."

Hun fæstnede et forskende blik på broderens ansigt.

"Og hvad så?" spurgte hun i en dæmpet tone.

"Hvad så, Diana?" gentog han uden spor af den fjerneste forandring i sit marmoransigt. "Hvad få? Ingenting. Der – læs!"

Han kastede brevet i hendes skød. Hun løb det igennem og rakte Mary det. Mary læste det i tavshed og gav broderen det tilbage. Alle tre så på hinanden, og alle tre smilede: et tankefuldt, vemodigt smil.

"Amen! Vi kan leve uden det," sagde Diana endelig.

"I alt fald gør det os ikke fattigere end vi var i forvejen," bemærkede Mary.

"Det opfrisker kun i en temmelig stærk grad billedet af, hvad der kunne have været," sagde mr. Rivers, "og stiller det i en temmelig grel modsætning til, hvad der er."

Han lagde brevet sammen, gemte i sin pult og gik ud igen.

I flere minutter talte ingen. Endelig vendte Diana sig til mig.

"Jane, du undrer dig vist over os og vore mysterier," sagde hun, "og anser os for hårdhjertede væsener, fordi en så nær slægtnings død som en onkels ikke gør et dybere indtryk på os, men vi har aldrig set eller kendt ham. Han var vor moders broder. Vor fader og han blev uvenner for mange år siden. Det var på hans råd, fader risikerede størstedelen af sin formue i en spekulation, der ruinerede ham. Hårde ord blev vekslet mellem dem; de skiltes i vrede og blev aldrig forsonet. Onkel indlod sig senere i lykkeligere foretagender: som det lader, erhvervede han sig en formue på tyve tusinde pund. Han giftede sig aldrig og

havde ingen nære pårørende uden os og en anden slægtning, der dog ikke stod ham nærmere end vi. Min fader smigrede sig altid med den tanke, at han ville gøre sin uret god igen ved at efterlade os sin ejendom; men dette brev underretter os om, at han har testamenteret hver en penny til den anden slægtning, med undtagelse af tredive pund, der skal deles mellem St. John, Mary og Diana Rivers og anvendes til indkøbet af tre sørgeringe. Han havde naturligvis ret til at handle, som han har handlet, og dog ligger der noget umiddelbart nedslående i modtagelsen af sådanne efterretninger. Mary og jeg ville have anset os selv for rige med tusind pund hver, og for St. John ville denne sum have været af værdi med hensyn til det gode, han kunne have stiftet med den."

Da denne forklaring var givet, gik sagen for så vidt i glemmebogen, at hverken mr. Rivers eller hans søstre ymtede et ord om det mere. Næste dag flyttede jeg fra Moor House til Morton. Dagen efter rejste Diana og Mary til det fjerntliggende B–. Efter en uges forløb kom mr. Rivers og Hannah tilbage til præsteboligen: og den gamle bygning stod øde og forladt.

5

Mit hjem er da – hvis jeg endelig finder et hjem – en hytte: et lille rum med kalkede vægge og med sand på gulvet, hvori der står fire malede stole og et bord, et stueur, en køkkenopsats med to eller tre tallerkener og fade, samt et lille testel på en hylde. Ovenpå er et værelse af de samme dimensioner som køkkenet, med et sengested af fyrretræ og en dragkiste. Den er kun lille, men dog for stor til at kunne fyldes af min beskedne garderobe, skønt mine ædelmodige venners ømhed har suppleret denne med sådanne artikler, som er nødvendige.

Det er aften. Jeg har ladet den lille vajsenhuspige, der tjener mig som håndlangerske, gå fra mig med en appelsin i fæstepenge. Jeg sidder alene ved arnestedet. Denne morgen åbnede jeg min skole. Jeg har tyve elever. Kun tre af dem kan læse, ingen skrive eller regne; flere kan strikke og nogle få sy lidt. De taler med den bredeste landalmue-accent. Endnu havde de og jeg vanskeligt ved at forstå hinandens sprog. Nogle af dem er plumpe i væsen, rå og uregerlige, så vel som vankundige, men andre af dem er føjelige, ønsker at lære, og lægger et sindelag for dagen, som behager mig. Jeg må ikke forglemme, at disse groftklædte bondepiger er af kød og blod lige så vel som genealogiens ædleste spirer, og at frøet til intelligens, fin følelse og kvindelige dyder kan ligge i deres hjerter lige så vel som i de højbårnes. Det vil være min pligt at bringe denne sæd til udvikling, og nogen glæde må jeg dog vist føle under udøvelsen af denne pligt. Megen nydelse venter jeg ikke af det liv, der åbner sig for mig; dog vil det, hvis jeg tøjlet

mit sind og anstrenger mine kræfter, som jeg bør, yde mig nok til at lev af fra dag til dag.

Var jeg oprømt, glad, tilfreds i de timer, jeg tilbragte over i det nøgne, ydmyge skoleværelse denne for- og eftermiddag? For ikke at bedrage mig selv, må jeg svare: Nej; jeg følte mig i den grad nedslået. Jeg følte mig – ja, jeg idiot! – jeg følte mig nedslået. Jeg tænkte på, om jeg ikke havde gjort et skridt, der nedsatte i stedet for at hæve mig på den sociale tilværelses stige. Jeg var svag nok til at lade mig skræmme over den fattigdom, vankundighed og plumphed, jeg så og hørte i alt, hvad der omgav mig. Men lad mig ikke hade eller foragte mig selv for meget for disse følelser: jeg ved, de er urigtige – det er allerede et stort skridt, og jeg skal stræbe efter at besejre dem. I morgen, håber jeg, skal jeg for en del få bugt med dem og inden nogle få uger skal triumfen blive fuldstændig. Om nogle få måneder er det sandsynligt, at det tilfredsstillende ved at se fremgang og en forandring til det bedre hos mine elever vil forvandle min sårede ømfindtlighed til glæde.

Lad mig imidlertid stille mig selv et spørgsmål: Hvad er det bedste – at have givet efter for fristelsen, lånt lidenskaben øre, ingen pinefuld anstrengelse gjort – ikke kæmpet – men at være sunket ned i silkesnaren, indslumret på de blomster, der dækkede den, og vågnet blandt en villas luksuriøse nydelser: nu at have levet i Frankrig som mr. Rochesters maitresse – salig den halve tid ved hans kærlighed – for han ville – o ja, han ville have elsket mig højt for en tid. Han elskede mig – således vil ingen komme til at elske mig igen. Jeg vil aldrig mere komme til at kende den søde hyldest, der bringes skønhed, ungdom og ynde – thi aldrig vil jeg besidde disse egenskaber i nogen

andens øjne. Han var stolt af mig – det er det, ingen mand herefter nogen sinde vil blive. Men hvor sværmer jeg hen? Hvad er det, jeg siger – og navnlig føler? Jeg spørger, om det er bedre, at være en slavinde i et illusorisk paradis i Marseille – svømmende i salighed i den ene time – i de bitreste tårer, udpressede af samvittighedsnag og skamfuldhed i den anden – end at være en landsbyskolemesterinde, fri og ærbar, i en luftig afkrog blandt bjergene i hjertet af det sunde England?

Nej, jeg føler nu, at jeg handlede rigtigt i at holde fast ved lov og grundsætninger, i at trodse og kvæle et vanvittigt øjebliks vilde fristelser. Gud ledede mig til det rette valg: jeg takker hans Forsyn for denne vejledning.

Da mine aftenbetragtninger havde nået dette punkt, rejste jeg mig, gik hen til døren og kastede et blik på den dalende høstsol og på de stille marker uden for min hytte, der så vel som skolen lå henved tusinde skridt borte fra landsbyen. Fuglene sang deres sidste strofer.

Mens jeg beskuede denne scene, anså jeg mig for lykkelig og blev forbavset ved at overraske selv i gråd. Hvad græd jeg over? Over den skæbne, der rev mig fra min herres side, over ham, jeg aldrig skulle se mere, over den fortvivlede sorg og det raseri – følgerne af min flugt – som måske nu drog ham alt for langt bort fra den rette vej til at efterlade håb om endelig frelse. Ved denne tanke vendte jeg mit ansigt fra den elskelige aftenhimmel og den ensomme Mortondal – jeg siger ensomme, for i den del af den, der var synlig, sås ingen anden bygning end kirken og den mellem træer halvt skjulte præstebolig samt taget af Vale Hall, hvor den rige mr. Oliver og hans datter boede. Jeg dækkede mine øjne med hænderne og lænede mit hoved mod

dørkarmen, men snart fik en sagte lyd henne ved lågen, som skilte min lille have fra engen udenfor, mig til at se op. En hund – Carlo – stødte lågen op med sin snude, og St. John selv lænede sig til gitteret med korslagte arme; hans pande var rynket, og hans alvorlige, næsten misfornøjede blik fæstet på mig. Jeg bad ham træde ind.

"Nej, jeg kan ikke blive; jeg kommer kun med en lille pakke, som mine søstre efterlod til Dem. Jeg tror, den indeholder en farvelade, pensler og papir."

Jeg nærmede mig for at modtage den; det var en velkommen gave. Han betragtede mig med en vis strenghed, da jeg kom ham nær; han bemærkede uden tvivl spor af tårer.

"Har De fundet Deres dagværk besværligere, end De ventede?" spurgte han.

"O nej! Tværtimod, jeg tror, jeg vil komme godt ud af det med mine elever."

"Men Deres bekvemmeligheder – Deres hytte – Deres møbler svarer måske ikke til Deres forventninger? De er rigtignok højst få og simple, men –"

Jeg afbrød ham:

"Min hytte er ren og mit tag tæt, mine møbler tilstrækkelige og bekvemme. Alt, hvad jeg ser, har gjort mig taknemmelig, ikke nedslået. Jeg er ikke tåbelig eller sanselig nok til at beklage savnet af et gulvtæppe, en sofa eller et toiletbord; for fem uger siden ejede jeg intet – jeg var en forstødt, omstrejfende betlerske: nu har jeg bekendte, et hjem og en virkekreds. Jeg er gennemtrængt af erkendtlighed over Guds godhed, mine venners ædelmodighed og min skæbnes trøstelige vending. Jeg er tilfreds."

"Men De føler ensomheden som en byrde? Det lille hus der bag ved Dem er mørkt og tomt."

"Jeg har næppe haft tid til at nyde en følelse af rolighed, langt mindre til at blive utålmodig under en af ensomhed."

"Godt, jeg håber, De føler den tilfredshed, De ytrer; i alt fald vil Deres gode forstand sige Dem, at det endnu er for tidligt at overlade Dem til den vankelmodige frygt, der betog Lots hustru. Hvad De har skilt Dem ved, førend jeg lærte Dem at kende, ved jeg naturligvis ikke, men jeg råder Dem til med fasthed at modstå enhver fristelse, der kunne bevæge Dem til at se Dem tilbage: fortsæt Deres nuværende løbebane med frejdighed, i det mindste for nogle måneder."

"Det er netop det, jeg har i sinde," svarede jeg.

St. John vedblev:

"Det er vanskeligt at betvinge tilbøjelighederne og deres virkninger; men at det kan gøres, ved jeg af erfaring. Gud har i en vis grad givet os evne til at skabe vor egen skæbne, og når vore kræfter synes at fordre en bistand, de ikke kan få – når vor vilje higer efter en vej, vi ikke kan betræde – behøver vi hverken at dø af mangel eller stå stille af fortvivlelse: vi behøver blot at opsøge en anden næring for sjælen, der er lige så kraftig som den forbudte frugt, den længes efter at smage – og måske renere, og at bane en sti for vor eventyrlystne fod, der er lige så lige og bred som den, skæbnen har spærret for os, om den end kan være ujævn.

For et år siden var jeg såre ulykkelig, fordi jeg troede, at jeg havde begået en vildfarelse ved at træde ind i den gejstlige stand: dens ensformige pligter trættede mig til døde. jeg brændte af længsel efter et mere virksomt, verdsligt liv – efter

en videnskabelig løbebanes mere spændende sysler – efter en kunstners, en forfatters, en parlamentstalers kald. Alt andet, kort sagt, end en præsts: ja, det var en politikers, en soldats hjerte, der bankede under mit ornat, en mands, der higer efter ære, navnkundighed og magt. Jeg anså mit liv for forskertset, det måtte forandres, ellers måtte jeg dø. Efter en periode, svanger på mørke og kampe, brød lyset frem og trøsten kom; min tilværelse udvidede sig pludselig i ubegrænsede dimensioner; jeg hørte en opfordring fra Himlen til at rejse mig, samle mine kræfter, udsprede deres vinger og svinge mig op i en umålelig højde. Gud havde et ærinde til mig, som der fordredes duelighed og styrke, mod og veltalenhed, en soldats og statsmands bedste egenskaber, til at bringe vidt og bredt omkring og udføre på behørig måde; thi alt dette koncentrerer sig hos den dygtige missionær.

Missionær besluttede jeg derfor at blive. Fra det øjeblik af undergik min sindstilstand en forandring: lænkerne brast og faldt bort fra enhver evne, uden at efterlade andet end den smertelige ømhed – som kun tiden kan læge. Min fader modsatte sig rigtignok min beslutning: men nu, siden han er død, har jeg ingen lovmæssige hindringer at kæmpe med: når nogle forretninger er ordnet, når der er sørget for en efterfølger i kaldet, når en kurre eller to i mine følelser er løst eller overhugget – når jeg har udstridt den sidste strid med menneskelig svaghed, i hvilken jeg ved, at jeg vil sejre, fordi jeg har svoret det – så forlader jeg Europa og drager til Orienten."

Han sagde dette i sin ejendommelige, dæmpede, men dog emfatiske tone, og da han havde talt ud, så han ikke på mig, men på den dalende sol, som jeg også fæstede mit blik på. Både

han og jeg vendte ryggen til stien, det førte over markerne til havelågen. Vi havde ingen skridt hørt på den græsbevoksede vej, lyden af åen i dalen var den eneste, der afbrød naturens stilhed, og vi havde derfor god grund til at fare op, da en munter stemme, ren som en sølvklokke, udbrød:

"God aften, mr. Rivers! Og god aften, gamle Carlo! Deres hund genkender gamle venner hurtigere end De, sir: han spidsede allerede øren og logrede med halen, da jeg var på den anden side af marken, og endnu vender De mig ryggen."

Det var sandt. Skønt mr. Rivers var faret sammen ved den første lyd af disse musikalske toner, som om en tordenkile havde adsplittet skyen over hans hoved, stod han dog endnu, da den talende tav, i den samme stilling, denne havde overrumplet ham i, med armen lænet mod lågen og ansigtet rettet mod vest. Han vendte sig endelig langsomt om. Det var mig, som om en vision var stået op af jorden ved hans side. På tre fods afstand fra ham stod en skikkelse klædt i hvidt – en ungdommelig, yndig skikkelse med fyldige, men dog fine former, og da den efter at have bøjet sig ned for at kærtegne Carlo, atter opløftede sit hoved og slog sit lange slør til side, blottede den et ansigt af fuldendt skønhed. Fuldendt skønhed er et stærkt udtryk; men jeg tager det ikke tilbage: de elskeligste træk, Albions tempererede klima nogen sinde formede, de reneste nuancer af rosens og liljens farver, som dets fugtigt atmosfære og tågede himmel nogen sinde frembragte og hvælvede sig over, retfærdiggjorde dette ord. Alle de fordele, som i forening realiserer skønhedsidealet, fandtes samlede her. Jeg blev slået af forundring ved synet af dette væsen; jeg beundrede det af hele mit hjerte.

Hvad var St. Johns tanker om denne jordiske engel? Det spørgsmål stillede jeg mig selv, da jeg så ham vende sig om og betragte hende; og lige så naturligt var det, at jeg søgte svaret i hans ansigt. Han havde allerede vendt sit blik bort fra hurien og stirrede på en beskeden gyldenlak, der blomstrede ved siden af lågen.

"En herlig aften, men det et næsten for sent for Dem at være ude således alene," sagde han, idet han knuste blomsten under sin fod.

"O, jeg er først kommet hjem i eftermiddags fra S–" (navnet på en stor by, der lå henved tyve mile fra Morton). "Papa sagde, at De havde åbnet Deres skole og at den nye lærerinde var kommet; jeg tog derfor min hat på, da jeg havde drukket te, og skyndte mig op ad dalen for at besøge hende. Er det hende her?" spurgte hun og pegede på mig.

"Det er hende," svarede St. John.

"Tror De, De vil finde Dem i at bo her i Morton?" spurgte hun, idet hun vendte sig om til mig, med en naiv og ligefrem simpelhed i tone og væsen, der behagede mig, om den end var noget barnlig.

"Det håber jeg. Jeg har mange grunde til at gøre det."

"Har De fundet Deres elever så lærvillige som De ventede?"

"Jeg er tilfreds med dem."

"Og huset – finder det Deres bifald?"

"I enhver henseende."

"Har jeg møbleret det efter Deres ønske?"

"Jeg kunne ikke ønske det bedre."

"Og valgt Dem en god lille pige i Alice Wood?"

"Det har De virkelig; hun er flink og villig."

Dette er altså miss Oliver, arvingen, tænkte jeg, det lader til, at naturen har begavet hende lige så rundeligt som lykken. Jeg gad vide, hvad det var for en heldig stjernekombination, hun blev født under.

"Jeg skal besøge Dem af og til og hjælpe Dem med undervisningen," tilføjede hun. "Det vil være en forandring nu og da, og jeg holder meget af forandringer. – Gud, mr. Rivers, hvor jeg har moret mig under mit ophold i S–! I nat, eller rettere i morges, dansede jeg til klokken to. Dette regiment ligger i garnison der siden urolighederne, og officererne er de behageligste kavalerer af verden; de fordunkler rent alle vore unge herrer knivsmede og saksefabrikanter."

Det forekom mig, at St. Johns overlæbe krummede sig. Munden pressede sig unægtelig noget stærkt sammen, og den nedre del af hans ansigt så usædvanlig tørt og strengt ud, da den leende pige gav ham denne underretning. Han hævede desuden sit blik fra blomsterne og fæstede det på hende. Det var et forskende, betydningsfuldt, alvorligt blik. Hun besvarede det med et nyt latterudbrud, og denne munterhed klædte hendes ungdom, hendes roser, hendes smilehuller og klare øjne fortræffeligt.

Mens han stod der, stum og alvorlig, gav hun sig atter til at kærtegne Carlo.

"Stakkels Carlo holder af mig," sagde hun, "*han* er ikke kold eller barsk mod sine venner, og hvis han kunne tale, ville han ikke tie."

Idet hun klappede hundens hoved, bøjende sig med medfødt ynde for den unge, strenge herre, så jeg en dyb rødme udbrede sig over herrens ansigt. I hans øjne lyste en flygtig ild, en

mægtig bevægelse foregik i hans indre. Således var han næsten lige så skøn en mand, som hun var en fager kvinde. Hans bryst svulmede, som om hans store hjerte, ked af despotisk tvang, havde udvidet sig, trods viljen, og gjort en fortvivlet anstrengelse for at sprænge sine bånd. Men han betvang det, tror jeg, som en dristig rytter ville betvinge en stejlende hest. Han svarede hverken med ord eller gebærder på den venlige imødekommen.

"Papa siger, De besøger os aldrig nu," vedblev miss Oliver og så op. "De er blevet ganske fremmed for Vale Hall. Han er alene i aften og befinder sig ikke ganske vel – vil De følge med mig hjem og se til ham?"

"Det er en upassende tid at besvære mr. Oliver med et besøg," svarede St. John.

"Upassende? Nej, det ved Gud, det ikke er. Det er netop på den tid, papa mest savner selskab, nu da arbejdet er endt og han intet har at beskæftige sig med. Kom, mr. Rivers, kom! Hvorfor er De så undselig og så mørk?"

Hun udfyldte den pause, der formodentlig ville være opstået, med sit eget svar.

"O, jeg glemte det!" udbrød hun rystede på sit yndige lokkehoved, som om hun var misfornøjet med sig selv. "Jeg er så tankeløs! Jeg beder Dem tilgive mig. Det gik mig i glemme, at De har god grund til at være ordknap og utilbøjelig til at deltage i min sladder. Diana og Mary har forladt Dem, og Moor House er lukket, og De føler Dem så ensom. Jeg ynker Dem virkelig. Kom med og se til papa!"

"Ikke i aften, miss Rosamond, ikke i aften."

St. John talte næsten som en automat: kun han selv kendte den anstrengelse, det kostede ham at sige nej.

"Nå, siden De er så halsstarrig, vil jeg forlade Dem, for jeg tør ikke blive længere: duggen begynder at falde. Farvel!"

Hun rakte ham sin hånd. Han berørte den blot.

"Farvel," svarede han i en tone så lav og hul som et ekko. Hun gjorde nogle skridt hjemad, men vendte sig pludselig om.

"Er De syg?" spurgte hun.

Hun havde god grund til dette spørgsmål, for hans ansigt var lige så hvidt som hendes kjole.

"Ingenlunde," svarede han og forlod lågen med et buk. Hun gik den ene vej, han den anden. Hun vendte sig to gange om, for at se efter ham, idet hun trippede hen over marken som en sylfide; han blev derimod ved at fortsætte sin vej, uden at se sig en eneste gang tilbage.

Dette syn af en andens lidelser og selvopofrelser hendrog mine tanker fra mine egne. Diana havde kaldt sin broder ubøjelig som døden. Hun havde ikke overdrevet det.

6

Jeg fortsatte min virksomhed i landsbyskolen med samvittighedsfuld iver. I førstningen var det sandelig et herkulisk arbejde. Der forløb en rum tid, inden jeg med alle mine anstrengelser kunne fatte mine elever og deres natur. Totalt uvidende og tilsyneladende uden begreb eller anelse om noget højere, forekom de mig håbløst sløve og, ved det første syn, alle i lige grad, men jeg fandt snart, at jeg havde taget fejl. Der var en forskel imellem dem ligesom imellem de opdragne, og da jeg først lærte dem at kende, og de mig, udviklede denne forskel sig med stedse større hurtighed. Da de først var kommet sig af deres forbavselse over mig, mit sprog, mit væsen og mine læreregler, så jeg flere af disse plumpe og gabende bønderpiger vågne op til livlige og fornuftige væsener.

Mange viste sig forekommende og gjorde sig umage for at behage mig, og jeg opdagede ikke så få eksempler blandt dem på belevenhed og medfødt selvagtelse, så vel som på udmærket fatteevne, der både vandt min velvilje og min beundring. Disse fandt snart fornøjelse i at gøre deres arbejde godt, i at holdt deres personer rene og nette, i at lære deres pensa ordentligt, i at tilegne sig et sat og anstændigt væsen. De hurtige fremskridt, nogle af dem gjorde, var virkelig forbavsende, og jeg følte en tilgivelig og glædelig stolthed over det; hvortil kom, at jeg begyndte at fatte en personlig forkærlighed for nogle af de bedste piger, og de holdt ligeledes af mig. Jeg havde flere forpagterdøtre mellem mine elever: unge, næsten voksne fruentimmer. Disse kunne allerede læse, skrive og sy, og dem lærte jeg elementerne i grammatik, geografi og de finere grene

af håndarbejdet. Jeg fandt agtværdige karakterer blandt dem – som var begærlige efter oplysning og velskikkede til uddannelse – og med dem tilbragte jeg mangen en behagelig aften i deres eget hjem. Deres forældre (forpagteren og hans kone) overvældede mig da med forekommenheder. Der lå en stor nydelse i at modtage deres oprigtige gæstfrihed og gengælde den ved at tage et samvittighedsfuldt hensyn til deres følelser, som de måske ikke altid var vant til og som både glædede dem og gjorde dem godt, fordi det hævede dem i deres egne øjne og på samme tid gjorde dem nidkære for at fortjene den opmærksomhed, der blev dem vist.

Jeg følte, at jeg begyndte at blive afholdt i egnen. Når som helst jeg gik ud, hørte jeg hjertelige hilsner fra alle kanter, og man bød mig velkommen med venlige smil. At leve således som en genstand for almindelig agtelse, selv om det kun er den arbejdende klasses, er lige som at sidde i det varme solskin: rene indre følelser knoppes og springer ud under dets stråler. Under denne periode af mit liv svulmede mit hjerte oftere af taknemmelighed end det krympede sig sammen af modløshed, og dog, læser, dog plejede jeg, for at være ret oprigtig, midt under denne rolige og nyttige tilværelse – efter en dag, tilbragt i gavnbringende virksomhed blandt mine elever, efter en aften, tilbragt ret fornøjet med læsning eller tegning – at hjemsøges af sælsomme drømme: mangefarvede, ideale, urolige, stormbevægede – drømme, hvori jeg, under usædvanlige, på eventyr, farer og romantiske hændelser svangre scener, atter og atter mødte mr. Rochester, altid i en eller anden krisis; og nu følelsen af at være i hans arme, af at høre hans stemme, møde hans blik, berøre hans hånd og kind, elske ham og elskes af ham

– o, håbet om, at tilbringe hele livet ved hans side fornyedes da med hele sin første ild og styrke. Da vågnede jeg. Da ihukom jeg, hvor og i hvilken stilling jeg var. Da rejste jeg mig over ende i sengen, skælvende og grædende; da blev den mørke, stille nat vidne til fortvivlelsens konvulsioner og hørte lidenskabens udbrud. Men punktlig klokken ni næste morgen åbnede jeg min skole: rolig, fattet, forberedt på dagens bestemte opgaver.

Rosamond Oliver holdt ord og besøgte mig ofte. Hun kom gerne under sit morgenridt. Hun plejede at galopere op til havelågen på sin pony, fulgt af en bereden tjener i liberi. Man kan intet elskeligere forestille sig end hendes udseende, når hun trådte ind i sin purpurrøde ridedragt med amazonehatten på de lange lokker, der kyssede hendes kinder og bølgede ned om hendes skulder. Således plejede hun at glide hen blandt landsbybørnenes blandede rækker. Hun kom gerne, når mr. Rivers var beskæftiget med religionsundervisningen. Dybt, er jeg bange for, trængte besøgerindens blik ind i den unge sjælehyrdes hjerte. En slags instinkt syntes at spå ham hendes komme, selv når han ikke så det. Selv når hans blik var bortvendt fra døren, glødede hans kind ved hendes indtræden, og de marmoragtige træk undergik, uden at bevæge sig, en ubeskrivelig forandring, skønt rolige, vidnede de om en indre hede, stærkere end musklernes arbejden og blikkets ild kunne udtrykke.

Hun kendte naturligvis sin magt: hun så den, for det var ham umuligt at fordølge hende dens indflydelse. Trods hans kristelige stoicisme skælvede hans hånd og flammede hans øje, når hun gik op og tiltalte ham smilende, opmuntrende, selv ømt ind i ansigtet. Han syntes at sige med sit vemodige men

bestemte blik, om han end ikke sagde det med sine læber: "Jeg elsker dig, og jeg ved, at du foretrækker mig. Det er ikke tvivl om min lykke, der holder min mund lukket. Tilbød jeg dig mit hjerte, tror jeg, du ville modtage det. Men dette hjerte er allerede lagt på et helligt alter: ilden brænder omkring det. Snart vil det ikke være andet end et fortæret offer."

Og da så hun surt som et barn, der ikke får sin vilje; en tankefuld sky lagde sig over hendes strålende livlighed; hun trak hastigt sin hånd ud af hans og vendte sig med flygtig vrantenhed bort fra hans heroiske martyransigt. St. John ville uden tvivl have givet verdener for at kunne følge hende, kalde eller holde hende tilbage, når hun således forlod ham; men han ville ikke bortgive et atom af Himlen eller, for hendes kærligheds elysium, gøre afkald på et eneste håb om det sande, evige Paradis. Desuden kunne han ikke koncentrere alt, hvad han havde i sin natur – den opadstræbende, vandreren, digteren, præsten – inden for en eneste lidenskabs grænser. Han kunne ikke – han ville ikke – opgive sit felttog på missionens vilde mark for de fredelige dale i Vale Hall. Det hørte jeg ham selv sige engang, da jeg, trods hans tilbageholdenhed, dristede mig til at gå ham på klingen.

Miss Oliver beærede mig også med hyppige besøg i min hytte. Jeg havde lært hendes karakter til fulde at kende; hun tilslørede den ikke. Hun var koket, men ikke hjerteløs; hun fordrede meget, men var ikke lavsindet egenkærlig. Hun var blevet behandlet med overbærelse fra sin vugge, men var just ikke forvænt i ordets værste betydning. Hun var heftig, men godmodig; forfængelig (det måtte hun nødvendigvis blive, når ethvert blik i spejlet viste hende den fulde glans af hendes

skønhed), men ikke affekteret, gavmild, uden pengestolthed, oprigtig, temmelig intelligent, glad, livlig og ubetænksom; kort sagt, hun var tiltrækkende, selv i en rolig iagttagerindes øjne som mine, men hun kunne ikke interessere dybt eller give et fuldstændigt indtryk. Hendes karakter var for eksempel, højst forskellig fra St. Johns søstres. Og dog holdt jeg af hende omtrent som jeg holdt af min elev Adele, med den undtagelse at vi altid fatter en større hengivenhed for et barn, som vi har opdraget og våget over, end for en lige så tiltrækkende voksen bekendt.

Hun syntes at have fundet særdeles behag i mig. Hun sagde, at jeg lignede mr. Rivers (men han var rigtignok ti gange smukkere, skønt jeg var et ret net, tækkeligt lille væsen, men han var en engel). Jeg var god, fornuftig, karakterfast og stille, ligesom ham. Jeg var et *lusus naturae* – et af naturens luner – påstod hun, af en landsbyskolemesterinde at være, hun var vis på, at min tidligere historie, når den var bekendt, kunne afgive stof til en hel roman.

En aften, da hun med sin sædvanlige barnlige rastløshed og tankeløse, men ikke fornærmelige nyfigenhed ryddede op i skuffer og hylder i mit lille køkken, opdagede hun først to franske bøger, et bind af Schiller, en tysk grammatik og dernæst mine tegnematerialier og nogle skitser, som indeholdt hovedet af en lille kerub (én af mine små elever) samt forskellige naturprospekter af Morton-dalen og hederne der omkring. Først var hun som forstenet af forbavselse, derpå som begejstret af henrykkelse.

"Havde jeg udført disse malerier? Forstod jeg fransk og tysk? Hvilket vidunder var jeg ikke! Jeg tegnede bedre end hendes

lærer i den bedste skole i S–. Ville jeg tage hende af og lade hende vise papa portrættet?"

"Med fornøjelse," svarede jeg og følte allerede en ægte kunstnernydelse ved tanken om at afkopiere en så fuldkommen model. Hun havde en mørkeblå silkekjole på, hendes arme og hendes hals var blottet; hendes eneste prydelse var det kastanjebrune hår, der bølgede over hendes skuldre med naturlige lokkers hele vilde ynde. Jeg fremtog et ark fint papir og gjorde udkastet med omhyggelig hånd. Jeg lovede mig selv den fornøjelse at kolorere det, og da det var temmelig sent på aftenen, bad jeg hende komme og sidde for mig en anden dag.

Hun gav sin fader en sådan beskrivelse af mig, at mr. Oliver selv ledsagede hende til mig den næste aften. Det var en høj, midaldrende, gråhåret mand med massive træk, ved hvis side hans elskværdige datter tog sig ud som en liflig blomst ved foden af et mosbegroet tårn. Han lod til at være en ordknap og måske stolt mand; men mod mig var han venligheden selv. Udkastet til Rosamonds portræt behagede ham særdeles: han sagde, jeg måtte udarbejde det til et fuldendt maleri. Han indbød mig desuden til at komme og tilbringe næste aften i Vale Hall.

Jeg kom. Jeg fandt, det var en stor, skøn bygning, hvori alt røbede ejerens rigdom. Rosamond var lutter glæde og overgivenhed, så længe jeg var der. Hendes fader var mild og forekommende, og da han efter teen indlod sig i en samtale med mig, ytrede han i stærke udtryk sit bifald til, hvad jeg havde udrettet i Mortons skole; kun var han bange for, sagde han, efter alt, hvad han havde set og hørt, at jeg var for god til

stillingen og snart ville ombytte den med en mere indbringende.

"Ja!" udbrød Rosamond, "hun kunne være guvernante i en højbåren familie, hvad øjeblik det skulle være!"

Jeg ville langt hellere være, hvor jeg var nu, tænkte jeg, end hos nogen familie i landet. Mr. Oliver talte om mr. Rivers – om familien Rivers – med stor agtelse. Han sagde, det var et gammelt navn der på egnen, at forfædrene havde været rige, at hele Morton engang havde hørt dem til, at han selv nu fandt denne families repræsentant værdig til, hvis han følte for det, at indgå et parti med de fornemste. Han fandt, det var en jammerskade, at en så højtbegavet ung mand skulle vælge en missionærs kald: det var at kaste et kostbart liv bort til unytte. Af det hele lod det til, at Rosamonds fader ingen hindringer ville stille i vejen for hendes forbindelse med St. John. Mr. Oliver anså øjensynlig den unge gejstliges gode herkomst, gamle navn og hellige stand for en tilstrækkelig modvægt mod mangel af formue.

Det var den femte november og en helligdag. Min lille pige var gået, efter at have hjulpet mig med at gøre rent, veltilfreds med den penny, jeg gav hende for ulejligheden. Alt omkring mig var propert og pletfrit – gulvet skuret, ildstedet børstet, stolene blanke. Jeg havde også pyntet mig selv og havde nu hele eftermiddagen for mig, som jeg kunne tilbringe efter behag.

Det tog en time at oversætte nogle sider tysk; derpå tog jeg fat på mine pensler og min palet og gav mig i færd med det lettere arbejde at fuldføre Rosamond Olivers miniaturportræt.

Hovedet var allerede færdigt: der var kun baggrunden at male og draperiet at sætte skygge på.

Jeg var fordybet i disse og andre endnu finere detaljer, da der blev banket stærkt på min dør. Den åbnede sig, og St. John Rivers trådte ind.

"Jeg kommer for at se, hvordan De tilbringer helligdagen," sagde han. "Ikke i tanker, håber jeg? Nej, det er godt: så længe De maler, føler De Dem ikke ensom. De ser, jeg har ingen rigtig tro til Dem endnu, skønt De hidtil har fundet Dem beundringsværdigt i Deres lod. Jeg har bragt en bog med, som kan tjene Dem til tidsfordriv om aftenen," – og han lagde et nyt værk på bordet, et digt: et af de geniale produkter, som det lykkelige publikum i hine dage – den nyere litteraturs gyldne alder – så ofte blev begunstiget med. Ak, læserne i vor tid bliver det sjældnere.

Mens mit griske blik fo'r over de henrivende sider i *Marmion* (for det var *Marmion*), bukkede St. John sig ned for at bese mit arbejde. Hans høje skikkelse fo'r op igen, som om en springfjeder havde sat den i bevægelse, men han sagde intet. Jeg så op: han undveg mit blik. Jeg kendte godt hans tanker og kunne læse klart i hans hjerte; i dette øjeblik følte jeg mig roligere og mere koldblodig end han: jeg havde en temporær fordel over ham, og jeg ville gerne gøre ham godt, hvis jeg kunne.

"Med al hans fasthed og selvbeherskelse," tænkte jeg, "pålægger han sig for streng en prøve, låser enhver følelse og smerte inde – ytrer, tilstår, meddeler intet. Jeg er vis på, det ville gøre ham godt at tale lidt om den søde Rosamond, som han tror, han ikke bør ægte: jeg skal bringe hans tunge på gled."

Jeg sagde først:

"Tag en stol, mr. Rivers."

Men han svarede som sædvanlig, at han ikke kunne blive.

"Godt," sagde jeg i tankerne, "bliv da stående, hvis det er dig bedre, men jeg er fast bestemt på, at du ikke skal gå endnu; ensomheden er i det mindste lige så utjenlig for dig som for mig. Jeg vil se, om jeg ikke kan opdage din fortroligheds hemmelige fjeder og finde en åbning i dit marmorbryst, jeg kan gyde en dråbe af sympatiens balsam igennem."

"Ligner dette portræt?" spurgte jeg.

"Ligner? Hvem? ... Jeg lagde ikke så nøje mærke til det."

"Jo, De gjorde, mr. Rivers."

Han fo'r sammen ved min pludselige og bestemte modsigelse og så overrasket på mig.

"O, det er ingenting endnu," tænkte jeg videre, "jeg har ikke i sinde at lade mig slå af marken af en smule stivhed: jeg er forberedt på en lang dyst."

Jeg fortsatte:

"De betragtede det nøje og opmærksomt, men jeg har intet imod, at De beser det endnu en gang," – og jeg rejste mig og rakte ham portrættet.

"Et veludført billede," sagde han, "bløde, klare farver ... yndigt og korrekt tegnet!"

"Ja, ja, det ved jeg alt sammen. Men det var ligheden, jeg talte om. Hvem ligner det?"

Han nølede lidt, men svarede derpå:

"Miss Oliver, formoder jeg."

"Naturligvis. Og nu, sir, vil jeg belønne Dem for Deres gode gætteevne og love at male Dem en omhyggelig og tro kopi af

dette billede, forudsat, at gaven vil være Dem kærkommen. Jeg ønsker ikke at bortødsle min tid og flid på noget, som De ville anse for værdiløst."

Han vedblev at stirre på maleriet: jo længere han betragtede det, desto fastere holdt han på det, og med desto større inderlighed rugede han over det.

"Det ligner!" mumlede han; "øjet er veltruffet; farven, lyset, udtrykket, alt er fuldendt. Det smiler."

"Ville det husvale eller ville det såre Dem at have dette billede? Sig mig det rent ud. Når De befinder Dem på Madagaskar, på Kap eller i Indien, ville det da være Dem en trøst at besidde denne erindring, eller ville synet af det medføre bitre og nedslående minder?"

Han skottede til mig; det var et ubestemt, forvirret blik. Han fæstede det atter på maleriet.

"At jeg nok kunne lide at eje det, er afgjort; om det ville være klogt, er et andet spørgsmål."

Siden jeg havde forvisset mig om, at Rosamond virkelig foretrak ham, og at hendes fader efter al sandsynlighed ikke ville modsætte sig partiet, følte jeg – mindre ophøjet i mine anskuelser end St. John – en stærk tilbøjelighed til at fremme denne forbindelse. Når han kom i besiddelse af mr. Olivers store formue, antog jeg, han ville kunne stifte lige så megen nytte med den, som hvis han lod sit geni henvisne og sin kraft udtørre under den tropiske sol. I denne overbevisning tog jeg atter ordet:

"Så vidt jeg kan se, ville det være klogere, om De straks satte Dem i besiddelse af originalen."

Han havde sat sig: han havde lagt billedet på bordet foran sig og sad ubevægelig over det, med panden støttet i begge hænder. Jeg så, at han hverken var fortørnet eller såret af min dristighed. Jeg så også, at det var ham en ny fornøjelse, en uventet trøst, at blive så åbenhjertigt tiltalt i en sag, som han hidtil havde anset for en umulighed at drøfte frit og ligefremt med andre. Tilbageholdende mennesker trænger ofte mere til en grundig diskussion af deres følelser og sorger end de af en modsat karakter. Den barskeste stoiker er dog, når alt kommer til alt, et menneske, og at "oprøre deres sjæles hav" er ofte den bedste tjeneste, man kan vise dem.

"Jeg er vis på, hun holder af Dem," sagde jeg og stillede mig bag ved hans stol, "og hendes fader agter Dem højt. Desuden er hun en rar pige – lidt tankeløs, måske; men De ville have tanker nok både for hende og Dem selv. De burde ægte hende."

"Holder hun virkelig af mig?"

"Upåtvivlelig; mere end af nogen anden. Hun taler bestandig om Dem: der er intet emne, hun så gerne og så ofte indlader sig på."

"Det er såre behageligt at høre," sagde han, "såre: bliv ved således en halv times tid endnu!"

Og han tog virkelig sit ur op og lagde det på bordet for at holde regning med tiden.

"Hvad nytter det at blive ned," svarede jeg, "når De efter al sandsynlighed ruster Dem til kamp imod mig eller smeder en ny lænke til at betynge Deres hjerte med?"

"Tro ikke noget så hårdt om mig. Bild Dem blot ind, at jeg giver efter og smelter, for det gør jeg – at menneskelig kærlighed opstiger i min sjæl som nyåbnet kilde og

oversvømmer den mark med sine søde bølger, som jeg så omhyggeligt og med så megen flid har bearbejdet – så utrættelig besået med gode hensigter og selvfornægtende planers udsæd. Nu er den overskyllet af nektarfloden – de unge spirer løsnede – den kostelige gift tærer på dem: nu ser jeg mig selv ligge på en sofa i en af salene i Vale Hall ved fødderne af min brud Rosamond Oliver; hun taler til mig med sin sølvrene stemme, betragter mig med disse øjne, som Deres kunstfærdige hånd har gengivet så mesterligt, smiler til mig med disse korallæber. Hun er min – jeg er hendes – dette liv og den flygtige verden er mig nok. Sig intet – mit hjerte er opfyldt af fryd – mine sanser er fortryllede – lad den tid, jeg berammede, rinde hen i fred."

Jeg adlød ham: Uret blev ved at tikke; han trak vejret dybt og hastigt; jeg blev stående, tavs og rolig. Et kvarter forløb i denne stilhed; han stak uret til sig igen, skød billedet fra sig, rejste sig og stillede sig hen ved kaminen.

"Dette korte tidsrum," sagde han, "blev ofret til hjernespind og selvbedrag. Jeg lænede mine tindinger til fristelsens barm og lagde frivilligt min hals under dens blomsteråg; jeg smagte dens kalk. Puden brændte; der er en øgle i blomsterkransen, vinen har en bitter smag. Dens løfter er hule, dens tilbud falske: alt det ser og ved jeg."

Jeg stirrede forundret på ham.

"Det er sælsomt," vedblev han, "at mens jeg elsker Rosamond Oliver med blind lidenskab, med hele styrken af en kærlighed, hvis genstand er et ideal i ynde og trylleri – nærer jeg dog til samme tid den rolige og klare bevidsthed, at hun aldrig ville blive en god ægtefælle, at hun ikke er den mage, der passer sig

for mig, at jeg ville opdage dette inden et år efter vort bryllup, og at der på tolv måneders salighed ville følge et helt livs anger. Det ved jeg."

"Ja, sælsomt i sandhed!" udbrød jeg uvilkårligt.

"Mens noget i mig," tilføjede han, "levende føler hendes tryllekraft, er noget andet lige så dybt gennemtrængt af bevidstheden om hendes mangler: disse er af den natur, at hun ikke ville kunne sympatisere med mig i noget som helst af, hvad jeg higede efter – ikke medvirke i noget som helst af, hvad jeg foretog mig. Rosamond en korsbærerinde, en kvindelig apostel? Rosamond en missionærs hustru? Nej!"

"Men De behøver ikke at blive missionær. De kunne opgive den plan."

"Opgive – mit kald? Mit store værk? Den grundvold, jeg lægger på Jorden til en bolig i Himlen? Mit håb om at blive talt med i den hjord, hvis hele tragten går ud på at forbedre menneskeheden, indføre oplysning i vankundighedens egne, fred i stedet for krig, frihed i stedet for trældom, religion i stedet for overtro, håbet om Himlen i stedet for frygten for Helvede? Det skulle jeg opgive? Det er mig dyrebarere end blodet i mine årer. Det er det, jeg har at skue fremad til, at leve for."

Efter en ung pause sagde jeg:

"Men miss Oliver –? Er hendes sorg og skuffede forventning da intet i Deres øjne?"

"Miss Oliver vil altid være omringet af friere og smigrere; inden en måned vil mit billede være udslettet af hende hjerte. Hun vil glemme mig og formodentlig ægte én, der vil gøre hende langt lykkeligere end det stod i min magt."

"De taler så koldt; men De lider dog under kampen. De svinder hen."

"Nej. Bliver jeg mager, er det af bekymring over mine udsigter, som endnu ikke er på det rene – for min afrejse bliver bestandig udsat. Endnu i morges fik jeg efterretning om, at min efterfølger, hvis komme jeg så længe har ventet på, ikke kan blive færdig til at træde i mit sted de første tre måneder; og det er muligt, at de tre bliver forlænget til seks."

"De skælver og rødmer, hver gang miss Oliver kommer ind i skolestuen."

Hans mine antog atter et udtryk af overraskelse. Han havde ikke troet, at et fruentimmer turde vove at tale således til en mand. Hvad mig angik, følte jeg mig hjemme i den slags underholdning. Jeg har aldrig kunnet føle mig tryg i samtale med stærke, diskrete, ophøjede naturer, mandlige eller kvindelige, førend jeg havde passeret den konventionelle tilbageholdenheds udenværker, overskredet fortrolighedens dørtærskel og tilkæmpet mig en plads ved deres hjerters inderste arnested.

"De er en original," svarede han, "og langtfra frygtsom. Der er noget djærvt i Deres ånd, noget gennemtrængende i Deres øje, men lad mig forsikre Dem, at De for en del mistyder mine bevægelser. De anser dem for dybere og mægtigere end de er. De tiltror mig større sympati end jeg kan gøre fordring på. Hvis jeg rødmer og skælver i miss Olivers nærværelse, føler jeg ingen medlidenhed med mig selv. Jeg foragter svaghed, jeg ved, den er uædel – kun en feber i blodet og sandelig ingen konvulsion i sjælen. Den er så fast som en klippe, der er rammet ned i et

stormfuldt havs dyb. Lær mig at kende som jeg er – et koldt, hårdt menneske."

Jeg smilede vantro.

"De har taget min fortrolighed med storm," vedblev han, "og nu står den til Deres tjeneste. Blottet for den blodbestænkede kåbe, kristendommen dækker menneskelig vanførhed med, er jeg oprindelig en kold, hård, ærgerrig mand. Naturlig hengivenhed er den eneste af alle følelser, der har nogen varig magt over mig. Fornuft, og ikke følelse, er min styrer: min ærgerrighed er grænseløs, min stræben efter at stige højere, udrette mere end andre, umættelig. Jeg ærer udholdenhed, virksomhed og talenter, fordi de er de midler, ved hvilke menneskene opnår store formål og svinger sig op til storhed. Deres virken iagttager jeg med interesse, fordi jeg betragter Dem som et flittigt, ordentligt, energisk fruentimmer, ikke fordi jeg føler nogen dyb deltagelse for, hvad De har gået igennem eller for, hvad De endnu vil komme til at lide."

"De skildrer Dem selv som en hedensk filosof," sagde jeg.

"Nej. Der er denne forskel mellem mig og deistiske filosoffer: jeg tror, og jeg tror på evangeliet. De tog fejl af prædikatet. Jeg er ingen hedensk, men en kristelig filosof, et medlem af Jesu sekt. Som hans discipel adopterer jeg hans rene, miskundelige og nåderige lærdomme. Jeg kæmper for dem, jeg er forpligtet til at udbrede dem. Religionen, som jeg sluttede mig til fra min ungdom af, har udviklet mine oprindelige egenskaber således: af den ringe spire, naturlig hengivenhed, har den opelsket det skyggefulde træ, menneskekærlighed. Af menneskelig oprigtigheds vilde rod har den opelsket en rigtig følelse af den guddommelige retfærdighed. Min stræben efter at vinde magt

og navnkundighed for mit usle Jeg har den forvandlet til attrå efter at udvide min herres rige, efter at vinde sejre for korsets fane. Se, det har religionen gjort for mig; den har bearbejdet de oprindelige materialier med den bedste virkning, den har ved podning forædlet naturen. Men udrydde naturen kunne den ikke, og udryddet vil naturen heller ikke blive, førend det dødelige har iført sig udødelighed."

Med disse ord tog han sin hat, som lå på bordet ved siden af min palet. Han betragtede portrættet endnu engang.

"Hun er elskværdig," mumlede han. "Det er et passende navn, man har givet hende – Verdens Rose!"

"Må jeg male et lignende billede til Dem?"

"*Cui bono*? Nej."

Han dækkede maleriet med det tynde silkepapir, som jeg plejede at lægge min hånd på, når jeg arbejdede, for ikke at plette velinpapiret. Hvad han pludselig så på det hvide blad, var det mig umuligt at gætte; men noget havde fængslet hans blik. Han tog det op med en heftig håndbevægelse, stirrede på kanten af det og betragtede derpå mig med et udtryk, der var lige så sælsomt som ubegribeligt: et blik, som syntes at sluge og mærke sig enhver del af mit ansigt, min dragt og min figur; for det fo'r over alt med lynets hurtighed. Hans læber åbnede sig, som om han ville tale; men han tvang ordene tilbage.

"Hvad vil De sige?" spurgte jeg.

"Intet, aldeles intet," var svaret, og da han lagde papiret ned igen, så jeg ham behændigt rive et smalt stykke af marginen. Det forsvandt i hans handske, og med et hastigt nik og et godnat var han ude af døren.

Jeg undersøgte nu også papiret, men så intet andet end nogle få, ubetydelige stænk, hvor jeg havde prøvet farverne i min pensel. Jeg grundede over denne gåde i nogle minutter. Men da jeg fandt den uløselig og var overtydet om, at det ikke kunne være noget af vigtighed, bandlyste jeg den snart af mine tanker.

7

Da St. John gik, begyndte det at sne, og stormen vedvarede hele natten. Næste dag medførte en skærende vind nye, blændende flager: da tusmørket faldt på, var hele dalen opfyldt og næsten ufremkommelig. Jeg havde lukket mit vinduesskod, lagt en måtte foran døren, for at hindre sneen i at blæse ind under den, kommet frisk brænde på ilden, og efter at have tilbragt en times tid med at sidde ved kaminen og lytte til stormens raseri, tændte jeg lys, tog *Marmion* frem og forglemte snart storm og uvejr over musik og himmelske toner.

Jeg hørte en lyd; det var vinden, der rystede i døren, tænkte jeg. Nej, det var St. John Rivers, som løftede klinken og kom ude fra den bidende orkan – det tudende mulm – og stod foran mig i en kappe, der omhyllede hans høje skikkelse som et lagen. Jeg var næsten bange, for de kunne aldrig falde mig ind at vente gæster fra den uvejsomme dal på en aften som denne.

"Er der sket noget?" udbrød jeg.

"Nej. Hvor De er let at skræmme!" svarede han, idet han tog sin kappe af og hængte den op imod døren, mod hvilken han også roligt skød måtten tilbage, som hans indtræden havde flyttet fra dens plads. Han stampede sneen af sine støvler.

"Jeg smudser Deres rene gulv til," sagde han, "men De må undskylde mig denne gang. Jeg har," tilføjede han og nærmede sig ilden for at varme sine hænder, "haft møje nok med at trænge gennem dalen, kan jeg forsikre Dem. En drive gik mig lige til armhulerne; men endnu er sneen heldigvis blød."

"Men hvad kommer De for?" spurgte jeg uvilkårligt.

"Det et just intet gæstevenligt spørgsmål at stille en besøgende; men siden De har gjort det, svarer jeg: ene og alene for at få en lille passiar med Dem. Jeg blev led af mine stumme bøger og tomme værelser. Desuden har min sindstilstand siden i går lignet et menneskes, som man har fortalt det halve af et eventyr og som længes efter at høre resten."

Han satte sig. Jeg huskede hans besynderlige opførsel den foregående aften og begyndte virkelig at frygte for hans forstand. Men hvis han var vanvittig, var det et såre roligt og koldblodigt vanvid; jeg havde aldrig set hans smukke træk ligne ciseleret marmor mere end netop nu, da han strøg det våde hår fra sin pande og lod lyset skinne uhindret på det blege ansigt, hvori det smertede mig at opdage de hule spor af bekymring og sorger. Jeg ventede, i håb om, at han ville sige noget, som jeg i det mindste kunne begribe, men han havde lagt sin hånd på sin hage, sine fingre på sine læber, og var hensunket i tanker. Hans hånd så indfalden ud ligesom ansigtet. Medlidenhed greb mig og bevægede mig til at sige:

"Jeg ville ønske, at Diana og Mary kunne komme hjem og bo hos Dem, det er ikke tjenligt for Dem, at De lever således ganske alene, og De sætter også Deres helbred alt for voveligt på spil."

"Ingenlunde," svarede han, "jeg passer mig selv, når det er nødvendigt, jeg befinder mig vel. Hvad ser De, der er gal med mig?"

Dette blev sagt med en sorgløs ligegyldighed, som viste, at min bekymring var aldeles overflødig, i det mindste i hans tanker. Jeg tav.

Endnu bevægede han fingeren langsomt over sin overlæbe; endnu dvælede hans blik drømmende på den glødende rist. Jeg anså det for nødvendigt at sige noget og spurgte ham derfor, om han følte nogen kold træk fra døren bag ved sig.

"Nej, nej," svarede han kort og noget tørt.

"Godt," tænkte jeg, "vil du ikke tale, så kan du lade være; nu vil jeg lade dig i ro og tage fat på min bog igen."

Jeg pudsede lyset og gav mig til at læse videre i *Marmion*. Han rørte sig snart; mit blik fulgte straks hans bevægelser: han tog blot en maroquins lommebog frem, åbnede den, tog et brev ud, som han læste i tavshed, foldede det atter sammen, gemte det igen og hensank på ny i eftertanke. Det var umuligt at læse, med denne uudforskelige figur foran min; og jeg kunne heller ikke finde mig i at være stum; han kunne bide mig af, hvis han ville, men tale ville jeg.

"Har De hørt fra Diana og Mary for nylig?"

"Ikke siden det brev, jeg viste Dem for en uge siden."

"Der er ingen forandring sket i Deres egne forhold? De vil ikke blive opfordret til at forlade England tidligere end De ventede?"

"Nej, det er desværre ikke rimeligt: en sådan lykke er for god til at falde i min lod."

Nu forandrede jeg min taktik – jeg begyndte at tale om skolen og mine elever.

"Det er bedre nu med Mary Garretts moder; Mary har været her i dag, og jeg får fire piger til i næste uge nede fra fabrikken – de skulle have begyndt i morges, men sneen hindrede dem i at komme."

"Så?"

"Mr. Oliver betaler for to af dem."

"Virkelig?"

"Han har i sinde at traktere hele skolen juleaften."

"Jeg ved det."

"Er det efter Deres opfordring?"

"Nej."

"Hvis da?"

"Hans datters, formoder jeg."

"Det ligner hende: hun er så hjertensgod."

"Ja."

Atter en pause. Klokken slog otte. Denne lyd syntes at vække ham, han trak benene til sig, satte sig lige på stolen og vendte sig om imod mig.

"Lad Deres bog ligge et øjeblik og flyt Dem lidt nærmere hen til ilden," sagde han.

Jeg adlød undrende.

"For en halv time siden," vedblev han, "talte jeg om min utålmodighed efter at høre fortsættelsen af et eventyr; men ved nærmere eftertanke tror jeg, det er bedre, at jeg påtager mig fortællerens rolle og lader Dem udføre tilhørerens. Inden jeg begynder, må jeg dog gøre Dem opmærksom på, at historien vil lyde noget forslidt i Deres øren; men forslidte emner antager ofte en slags friskhed og nyhed, når de går over nye læber. For resten er den kort.

For tyve år siden blev en fattig præst – hans navn vedkommer os ikke her – forelsket i en rig mands datter; hun elskede ham igen og ægtede ham, trods alle sine venners forestillinger, hvoraf følgen var, at disse forstødte hende, umiddelbart efter vielsen. Inden to års forløb var begge ægtefolkene døde og lå

roligt side om side under en sten. Jeg har set deres grav, den befinder sig på en omfangsrig kirkegård, der omgiver den plumpe, af røg og sod sværtede katedralkirke i en af mennesker overfyldt manufakturstad i –shire. De efterlod en datter, som den offentlige godgørenhed allerede ved fødslen tog til sin kolde barm – kold som den snedrive, jeg i aften nær var blevet siddende fast i. Det venneløse væsen blev optaget i en rig pårørendes, en morbroders hus og opdraget af dennes kone, som hed – for nu kommer jeg til navne – mrs. Reed til Gateshead. De farer op? Hørte De noget? Det må sikkert have været en rotte, der er løbet langs med lægterne i skolestuen derinde: det var en ladebygning, inden jeg fik den repareret og forandret, og rotterne plejer gerne at opsøge lader. Men lad mig fortsætte min historie. Mrs. Reed beholdt den forældreløse pige hos sig i ti år: om hun havde det godt hos hende eller ej, ved jeg ikke, da jeg aldrig har erfaret noget om dette, men efter de ti års forløb anbragte hun hende på et sted, De kender – i Lowood Skole, hvor De selv levede i så lang en tid. Hendes levned der synes at havde været ulasteligt: fra elev blev hun lærerinde, ligesom De – der er virkelig mange punkter, hvori hendes historie ligner Deres; ligesom De forlod hun skolen for at blive guvernante, idet hun påtog sig at opdrage en vis mr. Rochesters myndling."

"Mr. Rivers!" råbte jeg.

"Jeg kan gætte Deres følelser," sagde han, "men betving dem for nogle minutter: jeg er næsten færdig, hør mig ud. Om mr. Rochesters karakter ved jeg intet andet end den ene kendsgerning, at han tilbød den unge pige sin hånd, og at hun ved selve alteret opdagede, at han allerede havde en kone – en

endnu levende, skønt vanvittig kone. Beskaffenheden af hans senere opførsel og forslag kan jeg kun gøre mig en formodning om, men da der indtraf en begivenhed, der gjorde det nødvendigt at finde frem til den unge piges opholdssted, opdagede man, at hun var flygtet – ingen kunne sige, når, hvorhen eller hvorledes. Hun havde forladt Thornfield Hall om natten, enhver efterforskning var forgæves, egnen blev gennemsøgt i alle retninger, ethvert spor af hende var forsvundet. Og dog var det absolut nødvendigt at finde hende; efterlysninger blev indført i alle blade, jeg modtog selv et brev fra en vis mr. Briggs, en advokat, som meddelte mig de omstændigheder, jeg nu har anført. Er det ikke en besynderlig historie?"

"Sig mig blot," sagde jeg; "og da De ved så meget, kan De sikkert sige mig det: Hvor er mr. Rochester? Hvorledes har han det? Hvad tager han sig for? Er han frisk og vel?"

"Jeg ved aldeles intet om mr. Rochester; brevet omtaler intet andet, hvad ham angår, end det ulovlige bedrageri, han var i begreb med at begå. De skulle hellere spørge om guvernantens navn – om beskaffenheden af den omstændighed, der kræver hendes opdagelse."

"Rejste der da ingen til Thornfield Hall? Så ingen mr. Rochester?"

"Det tror jeg ikke."

"Men man skrev til ham?"

"Naturligvis."

"Og hvad svarede han? Hvem har hans brev?"

"Mr. Briggs skriver, at svaret på hans brev til Thornfield Hall ikke er fra mr. Rochester, men fra en dame: det er undertegnet

mrs. Fairfax."

Det fo'r mig iskoldt gennem marv og ben; min værste frygt var da efter al sandsynlighed grundet: han havde forladt England for i sin fortvivlelse at opsøge skuepladsen for sine tidligere udsvævelser på fastlandet. Og hvilket opiat for sine bitre lidelser – hvilken genstand for sine stærke lidenskaber – havde han fundet der? Jeg turde ikke besvare spørgsmålet. O, min stakkels herre – engang næsten min ægtefælle – du, som jeg så ofte kaldte min dyrebare Edward!

"Han må have været et slet menneske," bemærkede mr. Rivers.

"De kender ham ikke – udtal ingen dom om ham!" udbrød jeg med varme.

"Som De vil," svarede han roligt. "Min hjerne er desuden beskæftiget med ganske andre ting. Jeg har min historie at fuldende. Siden De ikke vil spørge mig om guvernantens navn, må jeg meddele Dem det uopfordret – vent lidt – jeg har det her – det er altid mere tilfredsstillende at have sådanne vigtige punkter sort på hvidt."

Og lommebogen blev atter taget frem, åbnet og gennemsøgt. Og fra et af dets rum opsteg en strimmel papir. På de blå, brune og røde stænk, det var dækket med, genkendte jeg det hjørne, han havde revet af det blad, som dækkede Rosamond Olivers portræt. Han rejste sig og holdt det hen for mine øjne. Der stod, skrevet med indisk blæk af min egen hånd, navnet Jane Eyre – resultatet, formoder jeg, at en flygtig tankeadspredelse.

"Briggs omtalte en Jane Eyre," sagde han, "avertissementerne ligeledes: jeg kendte en Jane Elliot. Jeg tilstår, jeg havde en vis

anelse, men først i aftes blev den til vished. De vedkender Dem navnet og opgiver Deres alias?"

"Ja – ja – men hvor er mr. Briggs? Han ved måske mere om mr. Rochester end De!"

"Briggs er i London; men jeg tvivler på, at han ved noget om den mand, De omtaler, det er ikke mr. Rochester, han interesserer sig for. De glemmer de væsentlige punkter for at jage efter bagateller: De spørger ikke om, hvorfor mr. Briggs eftersporede Dem – hvad han ville Dem?"

"Nå, hvad ville han mig da?"

"Kun meddele Dem, at Deres onkel, mr. Eyre, er død på Madeira; at han har efterladt Dem hele sin formue, og at De nu er rig – det er det hele."

"Jeg! Rig?"

"Ja, rig – en arving, så at sige."

Jeg forstummede.

"De må naturligvis bevise Deres identitet," vedblev han, "et skridt, som ingen vanskelighed vil frembyde, og De kan da straks tiltræde Deres ejendom. Pengene er deponeret i Bank of England, Briggs har testamentet og de fornødne dokumenter."

Her var et nyt kort vendt op! Det er en herlig ting, læser, pludselig at se sin fattigdom forvandlet til rigdom – men det er noget, som man ikke straks kan fatte og derfor heller ikke nyde. Og så er der også andre begivenheder i livet, som henrykker langt mere; dette er noget solidt, det hører til den materielle verden, der er intet idealt i det. Man hverken danser eller springer eller råber hurra, når man hører, at man er blevet formuende; man begynder at overtænke ansvarligheder og veje forretninger, visse alvorlige bekymringer ytrer sig på

tilfredshedens brede basis – vi betvinger os og ruger over vor lykke med en gravitetisk pande.

Desuden går ordene testamente og arv side om side med død og begravelse. Min onkel var død, hørte jeg – min eneste slægtning; lige siden jeg erfarede, at han var til, havde jeg næret håbet om at se ham engang: nu skulle det aldrig ske. Og det var blot mig, pengene tilfaldt: ikke mig og en jublende familie, men mit isolerede Jeg. Det var upåtvivlelig en stor lykke, og uafhængighed ville være en kostelig ting – ja, jeg følte det – ved *denne* tanke svulmede mit hjerte.

"Deres pande glatter sig dog endelig," sagde St. John. "Jeg troede, Medusa havde set på Dem, og at De var forvandlet til sten – måske De nu vil spørge om, hvor meget De har arvet?"

"Hvor meget har jeg arvet?"

"Å, en bagatel! Intet at tale om, naturligvis – tyve tusinde pund, hvis jeg mindes ret – men hvad er det?"

"Tyve tusinde pund!"

Et nyt bedøvende slag – jeg havde gjort regning på fire eller fem tusinde. Denne efterretning betog mig virkelig åndedrættet for et øjeblik. St. John, som jeg aldrig havde hørt le før, lo nu.

"Havde De begået et mord," sagde han, "og jeg havde meddelt Dem, at forbrydelsen var opdaget, kunne De næppe se mere bestyrtet ud."

"Det er en svær sum – tror De ikke, det må være en fejltagelse?"

"Aldeles ikke."

"De har måske læst tallene galt – er det ikke to tusinde?"

"Det et skrevet med bogstaver, ikke med tal – tyve tusinde."

Jeg følte mig atter til mode som et individ med kun middelmådige gastronomiske evner, der sætter sig ned for at gøre sig alene til gode ved et bord, hvis retter ville forslå til hundrede. Mr. Rivers rejste sig og tog sin kappe på.

"Hvis vejret og føret ikke var så slemt," sagde han, "ville jeg lade Hannah gå herned og holder Dem med selskab: De ser så ulykkelig ud, at jeg næppe tør overlade Dem til Deres ensomhed. Men Hannah, den stakkel, kan ikke vade i snedriverne så godt som jeg; hendes ben et ikke så lange, og jeg må derfor lade Dem alene med Deres sorger. Godnat!"

"Vent et øjeblik!" råbte jeg.

"Nu vel?"

"Jag kan ikke begribe, hvorfor mr. Briggs skrev til Dem om mig; hvor kender han Dem fra? Eller hvor kunne han tro, at De, som boer på et så afsidesliggende sted, var i stand til at hjælpe med at få mig opdaget?"

"Jeg er gejstlig," svarede han, "og i sådanne anliggender henvender man sig ofte til gejstligheden."

Klinken raslede atter.

"Nej, det tilfredsstiller mig ikke!" udbrød jeg, og der lå virkelig noget i det hastige svar, som, i stedet for at dæmpe min nysgerrighed, spændte den endnu mere.

"Det er en besynderlig omstændighed," tilføjede jeg, "jeg må vide noget mere om det!"

"En anden gang."

"Nej, i aften! i aften!" og idet han vendte sig om fra døren, stillede jeg mig imellem ham og den.

Han så noget forlegen ud.

"De kommer ikke herfra, førend De har fortalt mig alt," sagde jeg.

"Jeg ville helst forskånes for øjeblikket."

"De skal! Jeg fordrer det!"

"Jeg ønskede helst, De blev underrettet om det af Mary eller Diana."

Disse indvendinger drev naturligvis min nysgerrighed til en klimaks: tilfredsstilles måtte den på stedet, og det sagde jeg til ham.

"Men jeg har jo sagt Dem, at jeg er en hård mand," vedblev han, "vanskelig at overtale."

"Og jeg er et halsstarrigt fruentimmer – som det er umuligt at afvise."

"Og desuden er jeg kold," tilføjede han: "ingen varme virker på mig."

"Hvorimod jeg er hed, og ild smelter is! Se, al sneen er tøet op på Deres kappe ... den har oversvømmet mit gulv, som nu ligner en sølet landevej. Mr. Rivers, så sandt De håber, at den udåd og majestætsforbrydelse, De har begået ved at tilsmudse mit pæne, rene køkkengulv, nogensinde skal blive Dem forladt, må De fortælle mig, hvad De ved!"

"Nu vel," sagde han, "jeg giver efter, ikke for Deres bønner, men for Deres udholdenhed, ligesom en sten, der udhules af en evigt dryppende vanddråbe. De må jo desuden erfare det med tiden – lige så godt nu som senere. Deres navn er Jane Eyre?"

"Naturligvis, det ved De jo allerede."

"De har vel aldrig lagt mærke til, at jeg er Deres navne? At jeg er døbt St. John Eyre Rivers?"

"Nej, det har jeg virkelig ikke! Jeg husker nu, at jeg har set bogstavet E skrevet blandt Deres forbogstaver i de bøger, De har lånt mig til forskellige tider, men jeg har aldrig erkyndiget mig nærmere om, hvad det skulle sige. Det kan dog ikke –"

Jeg forstummede: jeg turde ikke huske, endnu mindre ytre den tanke, der pludselig gennemfo'r min sjæl – antog form og skikkelse – og i næste stund stod for mig som en stærk, solid virkelighed. Omstændigheder forenede sig, ordnede sig, passede sammen; den kæde, der hidtil havde ligget som en formløs klump, strakte sig lige ud – hver ring var fuldkommen, forbindelsen fuldstændig. Jeg vidste instinktivt, hvorledes forholdet var, inden St. John åbnede munden, men da jeg ikke kan vente, at læseren skal besidde den samme intuitive opfattelsesevne, vil jeg gentage hans forklaring:

"Min moders navn var Eyre. Hun havde to brødre, en præst, som ægtede miss Jane Reed, og John Eyre, Esquire, der nu er død i Funchal på Madeira. Mr. Briggs, der var min onkels agent, skrev til os i august måned for at underrette os om hans død og meddele os, at han havde efterladt sin broder præstens forældreløse datter sin ejendom, med forbigåelse af os, i følge en aldrig tilgivet ordstrid, der var opstået mellem ham og min fader. For et par uger siden skrev han atter, for at lade os vide, at arvingen var intetsteds at finde, og spørge, om vi vidste noget om hende. Et navn, nedskrevet ved et rent tilfælde på en stump papir, gjorde mig i stand til at opdage hende. Resten ved De."

Han gjorde atter mine til at gå, men jeg stillede mig med ryggen mod døren.

"Lad mig tale!" sagde jeg. "Skænk mig et øjeblik til at trække vejret og tænke i!"

Jeg holdt inde – han stod foran mig, med hatten i hånden og en rolig mine. Jeg fortsatte:

"Deres moder var min faders søster?"

"Ja."

"Min tante altså?"

Han bukkede.

"Min onkel John var Deres onkel John? De, Diana og Mary er hans søsters børn – ligesom jeg er hans broders?"

"Unægtelig."

"I tre er altså mine søskendebørn? Det halve af vort blod på hver side flyder fra samme kilde?"

"Vi er søskendebørn; ja."

Jeg betragtede ham fra top til tå. Det var mig, som om jeg havde fundet en broder – en jeg kunne være stolt af – en, jeg kunne elske, og to søstre, hvis egenskaber, allerede da jeg kun kendte dem som fremmede, havde vakt min stærkeste hengivenhed og beundring. De to piger, som jeg, knælende på den våde jord og stirrende ind gennem Moor Houses lave tilgitrede køkkenvindue, havde beskuet med en så bitter blanding af interesse og fortvivlelse, var mine nære slægtninge, og den unge, elegante gentleman, der havde fundet mig næsten døende ved sin dørtærskel, var min blodsforvandte. Hvilken opdagelse for en ensom stakkel! Dette var i sandhed rigdom! – rigdom for hjertet! En mine, fuld af gedigne, ægte følelser! Dette var velsignelse – oplivende, opvarmende velsignelse – ikke, som guldet, en gave, hvis byrde medførte ædruelighed og

alvorstanker. Jeg klappede i hænderne – min puls bankede, mit hjerte svulmede.

"O, jeg er glad! – Jeg er glad!" råbte jeg.

St. John smilede.

"Sagde jeg ikke, at De glemte det væsentlige for at jage efter det ubetydelige?" bemærkede han. "De blev alvorlig, da jeg fortalte Dem, at De var rig, og nu bringer en uvigtig omstændighed Dem i ekstase."

"Hvad mener De? For Dem er det måske en uvigtig omstændighed: De har søstre og bryder Dem ikke om nogen kusine, men jeg havde ingen! Og nu er tre nære pårørende – eller to, hvis De ikke skøtter om at tælle med – født fuldvoksne til verden, til *min* verden! Jeg gentager det atter og atter: jeg er glad!"

Jeg gik frem og tilbage på gulvet med heftige skridt: jeg standsede, næsten kvalt af de tanker, der opsteg hos mig, hastigere end jeg kunne modtage, fatte eller ordne dem – tanker om, hvad der inden føje tid kunne, ville og skulle være. Jeg så på den nøgne væg; den var som et firmament, svanger på opadstigende stjerner – enhver af dem lyste mig frem til et formål, en nydelse. Dem, som havde reddet mit liv, og som jeg hidtil kun havde omfattet med en gold hengivenhed, kunne jeg nu gøre godt. De var under et åg – jeg kunne befri dem; de var adspredte – jeg kunne genforene dem; den uafhængighed og overflødighed, der var min, skulle også blive deres. Var vi ikke fire? Tyve tusinde pund, ligeligt delt, ville blive fem tusinde til hver – det var mere end tilstrækkeligt, retfærdighed ville blive fyldestgjort, gensidig lykke sikret. Nu betyngede rigdommen

mig ikke: nu var det ikke blot en ren pengearv – det var et efterladenskab af liv, håb og nydelse.

Hvorledes jeg så ud, mens disse tanker bestormede min sjæl, ved jeg ikke, men jeg bemærkede snart, at mr. Rivers havde sat en stol bag ved mig og søgte på en lemfældig måde at få mig til at sidde ned på den. Han bad mig også om at berolige mig. Jeg afviste med foragt denne hentydning til hjælpeløshed og sindsforvirring, skød hans hånd tilbage og begyndte min promenade på ny.

"Skriv i morgen til Diana og Mary," sagde jeg, "og sig dem, de skal komme hjem ufortøvet! Diana erklærede, at de begge ville anse sig for rige med tusinde pund hver, med fem tusinde vil deres fremtid være sikret."

"Sig mig, hvor jeg skal hente Dem et glas vand," sagde St. John; "De må virkelig gøre vold på Dem selv for at betvinge Deres følelser."

"Nonsens! – Og hvad virkning vil denne arv have på Deres stilling? Vil den bevæge Dem til at blive i England, ægte Rosamond Oliver og slå Dem til ro som en anden dødelig?"

"De fantaserer! Jeg var for overilet; jeg havde ikke forberedt Dem tilstrækkeligt, inden jeg meddelte Dem denne nyhed; den har eksalteret Dem over Deres kræfter."

"Mr. Rivers, nu brister snart min tålmodighed; jeg er så fornuftig som nogen kan være; det er Dem, der misforstår mig – eller rettere, lader som De misforstår mig!"

"Måske jeg ville forstå Dem bedre, hvis De forklarede Dem lidt tydeligere."

"Forklare? Hvad er her at forklare? De ved jo dog vel, at tyve tusind pund, den omhandlede sum, vil, ligelig delt mellem vor

onkels nevø og tre niecer, udgør fem tusinde til her? Hvad jeg forlanger, er, at De skal skrive Deres søstre til og underrette dem om den formue, der er tilfaldet dem."

"Tilfaldet *Dem*, mener De."

"Jeg har fremsat min anskuelse af sagen: jeg er ikke i stand til at fatte nogen anden. Jeg er ikke dyrisk egennyttig, blind uretfærdig eller djævelsk utaknemmelig. Desuden, jeg er bestemt på at have et hjem og familieforbindelser. Jeg holder af Moor House, og jeg vil bo i Moor House; jeg holder af Diana og Mary, og jeg vil for hele livet knytte mig til Diana og Mary. Det vil være mig en glæde og fordel at eje fem tusinde pund; det ville være mig en plage og nedtrykke mig at eje tyve tusinde – som desuden aldrig kan blive mine med fuld ret, om de end kan blive det efter loven. Jeg overlader derfor Dem og Deres søstre, hvad jeg selv har for meget. Modsig mig ikke, og lad os ikke tale videre om sagen; lad os være enige og afgøre den nu én gang for alle."

"Det er at handle efter den første indskydelse; De må overveje sagen i flere dage, inden Deres ord kan betragtes som gyldigt."

"O, er det ikke andet end min oprigtighed, De betvivler, så er jeg rolig: De indser jo det rimelige i dette arrangement?"

"Jeg *ser* unægtelig, at rimeligheden på en vis måde taler for det, men det strider mod al vedtægt. Desuden tilkommer hele formuen Dem med rette: min onkel erhvervede den ved sine egne anstrengelser; det stod ham frit for at efterlade den til hvem han ville; han efterlod den til Dem. Retfærdigheden tillader Dem at beholde den: De kan med en rolig samvittighed betragte den som Deres egen."

"Hos mig," svarede jeg, "er det ikke blot samvittigheden, men også følelsen, der taler, og mine følelser må jeg tilfredsstille, jeg har så sjældent haft lejlighed til det. Om De også ræsonnerede og dokumenterede et helt år, ville jeg ikke nægte mig den glæde, jeg allerede har en så salig forudfølelse af – den at betale en del af min store gæld og erhverve mig venner for livstid."

"Det er Deres tanker nu," sagde St. John, "fordi De ikke ved, hvad det er at eje, følgelig heller ikke, hvad det er at nyde rigdom; De kan ikke danne Dem et begreb om den anseelse, tyve tusinde pund ville give Dem, om det standpunkt, de ville sætte Dem i stand til at indtage i samfundet, om de udsigter, de ville åbne Dem. De kan ikke –"

"Og De," afbrød jeg ham, "kan ikke gøre Dem nogen ide om den tørst, jeg føler efter broderlig og søsterlig kærlighed. Jeg har aldrig haft noget hjem, aldrig brødre eller søstre; jeg må og vil have det nu. De har dog intet imod at vedkende Dem mig, har De?"

"Jane, jeg vil være Deres broder – mine søstre vil være Deres søstre – uden at De behøver at ofre Deres lovlige ret."

"Broder? Ja, i en fem-seks tusinde miles afstand herfra! Søstre? Ja, som træller blandt fremmede! Jeg selv rig – svømmende i guld, som jeg ikke har erhvervet mig eller fortjener; I fattige og trængende! Et dejligt broder- og søsterskab! Hvilken tæt familiekreds! Hvilken tætsluttet forening!"

"Men Deres længsel efter familiebånd og huslig lykke, Jane, kan tilfredsstilles på en anden måde end den, De taler om: De kan gifte Dem."

"Atter nonsens! Gifte mig? Jeg bryder mig ikke om at gifte mig; jeg gifter mig aldrig!"

"Det er for meget sagt: en så dristig påstand beviser netop, at De er i en eksalteret tilstand."

"Det er ikke for meget sagt: jeg ved, hvad jeg føler, og den blotte tanke om ægteskab oprører mig. Ingen ville ægte mig af kærlighed; og jeg vil ikke være genstanden for en pengespekulation. Og jeg trænger ikke til nogen fremmed – som jeg intet har til fælles med; jeg trænger til min egen slægt, mit eget kød og blod. Gentag, at De vil være min broder; da De sagde de ord, var jeg tilfreds og lykkelig; gentag dem, hvis De kan, gentag dem med oprigtighed!"

"Jeg tror, jeg kan. Jeg ved, jeg har altid holdt af mine søstre, og jeg ved, hvad denne følelse grunder sig på – på agtelse for deres værd og beundring for deres talenter. De har også karakter og principper, Deres smag og tilbøjeligheder ligner Dianas og Marys; i Deres samtaler har jeg allerede fundet en husvalende trøst; Deres nærværelse er mig altid behagelig. Jeg føler, at jeg med tillid kan gøre plads for Dem i mit hjerte som min tredje og yngste søster."

"Tak, det er jeg tilfreds med for i aften. Nu kan De gå, for hvis De bliver længere, vil De måske opirre mig med nyt mistroiske skrupler."

"Og skolen, miss Eyre? Nu bliver den lukket, formoder jeg?"

"Nej, jeg vil beklæde min post som lærerinde, til De får udsøgt en ny."

Han smilede bifaldende til mig. Vi kyssede hinandens hænder, og han forlod mig.

Jeg behøver ikke at skildre de kampe, jeg fremdeles måtte bestå, eller de argumenter, jeg brugte, for at få min vilje frem i arveanliggendet. Det var en hård opgave at løse; men da jeg var fast bestemt – da mine søskendebørn endelig så, at det var min oprigtige og urokkelige beslutning at dele kapitalen med dem – da de i deres egne hjerter måtte føle det retfærdige ved denne deling og desuden tilstå sig selv, at de i mit sted ville have handlet ligedan – gav de dog langt om længe for så vidt efter, at de underkastede sig voldgift. De mænd, vi valgte til at pådømme sagen, var mr. Oliver og en duelig lovkyndig; begge hyldede min mening, og jeg drev min vilje igennem. Dokumenterne blev udfærdiget: St. Johns, Dianas, Marys og min fremtid var sikret.

8

Det lakkede hen med julen, da alt var bragt i orden; helligdagene stod for døren. Jeg lukkede nu skolen, dog således, at det fra min side ikke blev ved den tørre, golde afsked. God lykke åbner på en vidunderlig måde både hånden og hjertet, og at give, når vi har modtaget rundeligt, er kun at skaffe de svulmende følelser luft. Jeg havde længe med glæde følt, at mange af mine landlige elever holdt af mig, og da vi skiltes ad, blev denne tro bekræftet, de bevidnede mig deres hengivenhed i stærke og hjertelige udtryk. Jeg lovede, at der aldrig skulle gå en uge hen, uden at jeg ville besøge dem og give dem en times undervisning i deres skole.

Da jeg havde set klasserne, der nu talte tres piger, strømme ud af skolestuen og lukket døren efter dem, nærmede St. John sig, mens jeg stod med nøglen i hånden og tog speciel afsked med fem eller seks af mine bedste elever, så anstændige, agtværdige, beskedne og veloplærte unge fruentimmer, som den engelske bondestand er i stand til at fremvise. Og det vil sige meget, for når alt kommer til alt, står den engelske landalmue i oplysning, kultur og selvagtelse over enhver anden i Europa. Senere har jeg set både *paysannes* og *Bäuerinnen*, men selv de bedste af disse forekom mig vankundige, rå og dumme i sammenligning med mine Morton-piger.

"Finder De, De er blevet belønnet for Deres anstrengelser?" spurgte mr. Rivers, da de var borte. "Ligger der ikke glæde i bevidstheden om, at De har udrettet noget godt ved Deres egne kræfter?"

"Jo, bestemt."

"Og De har kun arbejdet i nogle få måneder! Ville ikke et liv, indviet til det kald at genføde Deres race, være vel anvendt?"

"Jo," svarede jeg, "men således kunne jeg ikke blive ved for bestandig: jeg ønsker lige så vel at glæde mig ved mine egne evner som at forædle andres, og det er det, jeg vil nu. Tal ikke om skolen; nu er jeg ude af den og stemt til at holde ferie."

Han så alvorlig ud:

"Hvad er det nu? Hvad er det for en pludselig ivrighed, der er kommet over Dem? Hvad har De i sinde at foretage Dem?"

"Jeg har i sinde at være virksom, så virksom, som jeg kan. Men først må jeg bede Dem permittere Hannah og se Dem om efter en anden husholderske."

"Hvad vil De med Hannah?"

"Hun skal følge med mig til Moor House; Diana og Mary kan ventes hjem om en uge, og jeg vil have alt i orden, til de kommer."

"Jeg forstår Dem; jeg tænkte nok, De havde en eller anden udflugt for. Nå, det kan der intet siges imod; Hannah skal gå med Dem."

"Så bed hende holde sig færdig i morgen tidlig! Her er nøglen til skolen, den til min egen stue skal De få i morgen."

Han tog den.

"De giver mig den med en strålende mine," sagde han; "jeg forstår ikke ganske Deres oprømte stemning, for jeg ved ikke, hvilken beskæftigelse De agter at begynde på i dens sted, De nu har opgivet. Hvad er Deres hensigt, Deres formål, Deres ambition nu?"

"Min første hensigt er at underkaste Moor House en generalrenselse fra loftskammer til kælder; den næste, at gnide

det med voks, olie og et utalligt antal uldne lapper, til det skinner som et spejl; den tredje, at ordne alle stole, borde, senge og gulvtæpper med matematisk nøjagtighed; dernæst agter jeg at ruinere Dem ved indkøb stor stil af kul og tørv til at opvarme alle værelserne med, og endelig vil de to sidste dage, der går forud for den, hvor Deres søstre kan ventes, blive anvendt af mig og Hannah til en kogen, brasen, sylten og bagen, som ord kun kan give en uindviet som Dem en dunkel idé om. Mit formål er, kort sagt, at have alt fikst og færdigt til Dianas og Marys modtagelse på torsdag, og min ambition er at byde dem et *beau ideal* af et velkommen, når de arriverer."

St. John smilede let, men var endnu misfornøjet.

"Det kan alt sammen være meget godt," sagde han, "men jeg håber, alvorligt talt, at De, når den første livlighed har lagt sig, vil se op til noget højere end simple husholdningsglæder."

"Det er det bedste, verden ejer!" svarede jeg.

"Nej, Jane, nej; denne verden er ikke nydelsens skueplads, prøv ikke på at gøre den til det: ej heller er den hvilens, læg Dem ikke på den lade side."

"Jeg har netop i sinde at klemme dygtigt på."

"Jane, for denne gang undskylder jeg Dem; jeg giver Dem to måneder til at fryde Dem over Deres stilling og nyfundne familieforbindelser i; men så håber jeg, De vil se ud over Moor House og Morton og søsterligt selskab og den egoistiske ro og magelighed, velstand kan byde. Jeg håber, Deres energi da atter vil plage Dem med sin kraft."

Jeg stirrede forundret på ham.

"St. John," sagde jeg, "jeg tror, at det næsten er syndigt af Dem at tale således. Jeg er stemt til at være fornøjet som en

dronning, og De forsøger på at ægge mig til rastløshed og uro. Hvorfor gør De det?"

"For at De skal gøre et nyttigt brug af de talenter, som Gud har betroet Dem og som han sikkert engang vil affordre Dem et strengt regnskab for. Jane, jeg vil iagttage Dem nøje og ængsteligt – det siger jeg Dem forud. Betving den overdrevne iver, De kaster Dem i de huslige glæders frivole arme. Klyng Dem så fast til kødets bånd; spar Deres fyrighed til en dag, der er den værd, og spild den ikke på flygtige hverdagsgenstande. Hører De, Jane?"

"Ja, omtrent som det var græsk, De talte. Jeg føler, jeg har grund til at være glad, og jeg vil være glad. Farvel!"

Og glad i Moor House var jeg, og hårdt arbejdede både jeg og Hannah. Det morede hende at se, hvor munter jeg kunne være i et hus, hvor alt var konfusion – hvor jeg kunne børste og polere, bage og koge. Og det var virkelig, efter den første larm og forvirring, interessant at fremmane orden og symmetri i det kaos, vi selv havde frembragt. Jeg var kort i forvejen taget til S–, for at indkøbe nogle ny møbler; mine kusiner havde givet mig fuldmagt til at gøre alle de forandringer, jeg fandt for godt, og en sum var blevet lagt til side i dette øjemed. Dagligstuen og sovekamrene lod jeg blive, som de var, for jeg vidste, at Diana og Mary ville holde mere af at gense de gamle hjemlige borde, stole og senge end af de mest elegante ny møbler. Dog var det nødvendigt med noget nyt for at give dem det pikante anstrøg, jeg ønskede. Smukke mørke ny gulvtæpper og gardiner, nogle udvalgte antikke ornamenter af porcelæn og bronze, ny betræk og spejle opfyldte formålet; de så ny ud, uden at stikke grelt af. Et andet værelse og et gæstekammer møblerede jeg

fuldstændigt fra nyt af med gammelt mahogni. Da alt var færdigt, anså jeg Moor House for et lige så fuldkomment mønster på hyggelig bekvemmelighed i dets indre, som det på denne årstid var vinterligt og ensomt at skue udefra.

Den skæbnesvangre torsdag kom endelig. Jeg ventede mine gæster hen ad aften, og inden tusmørket faldt på, blev der fyret i både ovenpå og nede; køkkenet var i den skønneste orden, Hannah og jeg havde pyntet os, og alt var i behørig stand.

Først kom St. John. Jeg havde anmodet ham om at blive borte fra huset, til alt var færdigt, og alene tanken om det røre, der gik for sig inden for dets mure, var tilstrækkelig til at holde ham på afstand. Han traf mig i køkkenet, travlt beskæftiget med at bage kager til teen. Han nærmede sig og spurgte, om jeg havde fået nok af at forrette stuepigearbejde. Jeg svarede med at indbyde ham til at tage resultatet af min virksomhed i øjesyn. Med nogen møje fik jeg ham til at gøre en runde omkring i huset. Han kiggede kun løseligt ind ad de døre, jeg åbnede, og da han var kommet ned af trappen igen, sagde han, at jeg måtte have haft en forfærdelig ulejlighed og besvær, siden jeg havde tilvejebragt så mange forandringer på så kort tid; men han ytrede ikke en stavelse, der viste, at han fandt behag i sin boligs forskønnede udseende.

Denne tavshed kølede mig af. Jeg troede, jeg måske havde forstyrret visse gamle erindringsassociationer ved disse forandringer. Jeg spurgte ham, om det var tilfældet – formodentlig i en noget nedslået tone.

"Ingenlunde; han havde tværtimod bemærket, at jeg samvittighedsfuldt havde respekteret enhver sådan association; han var virkelig bange for, jeg måtte have spildt flere tanker på

sagen, end den var værd. Hvor mange minutter havde jeg for eksempel ofret på at udstudere den stues arrangement, vi var i? ... Apropos, kunne jeg sige ham, hvor den og den bog var?"

Jeg viste ham intet på hylden; han tog det ned, trak sig tilbage til vinduesnichen og gav sig til at læse.

Det kunne jeg ikke lide, læser. St. John var en god mand; men jeg begyndte at føle, at han havde talt sandt om sig selv, da han kaldte sig hård og kold. Livets behageligheder havde intet tiltrækkende for ham, dets fredelige nydelser tiltalte ham ikke. Han levede, bogstavelig talt, kun for at stræbe – efter hvad der var stort og godt, det er vel sandt; men hvile kunne han i alt fald aldrig, lige så lidt som han tålte, at hans omgivelser hvilede. Da jeg betragtede hans høje pande, der var bleg og ubevægelig som en hvid sten – hans skønne træk – forstod jeg pludselig, at han næppe kunne blive en god ægtemand; han ville sætte sin kone alt for hårdt på prøve. Jeg fattede, som ved en inspiration, beskaffenheden af hans kærlighed til miss Oliver; jeg var enig med ham i, at det kun var en sanselig kærlighed. Jeg begreb, hvor han ville ønske at kvæle og kue den; jeg så, at han var af det malm, naturen hugger sine heroer ud af – kristne og hedenske – sine lovgivere, sine statsmænd, sine erobrere: et fast bolværk for store interesser at hvile på, men aldrig på sin plads i en families huslige skød.

"Denne stue er ikke hans sfære," tænkte jeg. "Himalayakæden eller kafferskovene, ja, selv de pestbefængte sumpe i Guinea ville hue ham bedre. Han har ret til at fly det huslige livs rolighed; det er ikke hans element; dér stagnerer hans evner, de kan ikke udvikle sig eller træde fordelagtigt frem. Kun i kamp og fare – hvor modet og sjælskraften prøves – vil han tale og

bevæge sig, som anfører og den styrende sjæl. Ved dette arnested ville et barn tage luven fra ham. Det er rigtigt af ham, at han vælger en missionærs løbebane. Jeg ser det nu."

"De kommer! De kommer!" råbte Hannah, idet hun rev stuedøren op.

Carlo gøede. Jeg løb ud. Det var mørkt nu, men jeg hørte den raslende lyd af en vogn. Hannah fik snart en lygte tændt. Vognen gjorde holdt ved havelågen, kusken åbnede døren; først steg én velbekendt skikkelse ud, derpå en anden. I næste øjeblik havde jeg mit ansigt under deres hatte og i berørelse, først med Marys bløde kind, dernæst med Dianas bølgende lokker. De lo – kyssede mig – kyssede Hannah – klappede Carlo, som var ellevild af glæde – spurgte, om alt var som det burde være, og skyndte sig, da jeg bejaede det, ind i huset.

De var stive af den lange kørsel fra Whitcross og rystede af kulde, men ved den varme arne indenfor oplivedes deres ånd og lemmer. Meden kusken og Hannah bar kufferterne ind, spurgte de efter St. John. I dette øjeblik kom han fra dagligstuen. Begge slyngede på engang deres arme om hans hals. Han gav hver af dem et roligt kys, bød dem velkommen med nogle få dæmpede ord, blev stående et øjeblik, for at besvare deres spørgsmål, og trak sig derpå tilbage til dagligstuen igen, hvor han håbede de snart ville slutte sig til ham.

Jeg havde tændt deres lys, for at de kunne begive sig ovenpå; men Diana havde først nogle gæstfri befalinger at give med hensyn til kusken, og da det var gjort, fulgte de mig. De var henrykte over alt, hvad de så, det ny draperi, de smukke gulvtæpper og rigtfarvede kinesiske vaser, og de ytrede deres tilfredshed i de stærkeste udtryk. Jeg havde den glæde at føle, at

mit arrangement netop svarede til deres ønsker, og at det, jeg havde gjort, forhøjede hjemkomstens fryd.

Det var en herlig aften. Mine kusiner var så veltalende og så overgivne, at St. Johns ordknaphed ikke forekom os påfaldende. Han var oprigtigt glad over at se sine søstre; men i deres overstrømmende fyrige glæde kunne han ikke deltage. Dagens begivenhed – det vil sige Dianas og Marys hjemkomst – var ham kær; men den glade larm, den overgivne jubel, der ledsagede den, besværede ham: jeg så, han ønskede, at den rolige morgen var kommet.

En time efter at der var taget af tebordet, hørte vi, der blev banket på døren.

Hannah trådte ind med den efterretning, at en stakkels dreng var kommet på denne forkerte tid af natten for at bede mr. Rivers komme og se til hans moder, som lå for døden.

"Hvor bor hun, Hannah?"

"Lige ved Whitcross Brow, næsten fire mile herfra ... og det er hede og mose næsten hele vejen."

"Sig ham, jeg skal komme."

"De gjorde bedre i at blive, hvor De er, sir. Det er den værste vej ved nattetide, man kan tænke sig: der er ikke spor skabt af sti over sumpen. Og så er det så hundekoldt – vinden trænger til marv og ben. Var det ikke bedst, jeg sagde ham, at De vil komme i morgen tidlig, sir?"

Men han var allerede ude i gangen og havde sin kappe på. Han forlod huset uden en eneste indvending, uden et eneste tegn på misfornøjelse. Klokken var ni, da han gik, og han kom først tilbage ved midnat. Han var både hungrig og træt; men han så lykkeligere ud, end da han forlod os. Han havde udført

en pligtmæssig handling, gjort en anstrengelse, prøvet sin selvfornægtelses styrke, og stod på en bedre fod med sig selv.

Jeg er bange for, at hans tålmodighed blev sat på en slem prøve hele den påfølgende uge. Det var juleugen; vi tog os intet bestemt arbejde for, men tilbragte den i en slags huslige udsvævelser. Hedeluften, hjemmets frihed, de glade udsigter virkede på Dianas og Marys livsånder som en slags oplivende eliksir: de var overgivne fra morgen til middag og fra middag til aften. De kunne altid tale, og deres tale, som både var vittig, åndrig og original, fortryllede mig i den grad, at jeg foretrak at lytte til og deltage i den frem for at bestille noget som helst andet. St. John dæmpede ikke vor livlighed, men han undveg den; han var sjældent hjemme; hans sogn var stort, befolkningen spredt, og han fandt daglig beskæftigelse i sine besøg hos de syge og fattige i dets forskellige distrikter.

En morgen, da vi sad ved frokostbordet, sagde Diana, efter at have grundet lidt, til sin broder:

"Er dine planer endnu uforandrede?"

"Uforandrede og uforanderlige," var svaret.

Og han underrettede os nu om, at hans afrejse fra England var uigenkaldeligt fastsat til næste år.

"Og Rosamond Oliver?" sagde Mary.

Ordene syntes at være undsluppet hendes læber mod hendes vilje, for hun havde næppe ytret dem, førend hun gjorde en bevægelse, som for at kalde dem tilbage. St. John havde en bog i hånden – det var hans uselskabelige vane at læse under måltiderne; han lukkede den og så op.

"Rosamond Oliver," svarede han, "er i begreb med at ægte mr. Granby, en af de mest ansete og agtværdigt unge mand i S–, en

sønnesøn af sir Frederick Granby og dennes arving. Hendes fader fortalte mig det i går."

Hans søstre så på hinanden og på mig; vi så alle på ham: han var rolig og ubevægelig som glas.

"Det parti må være kommet hastigt på," bemærkede Diana, "de kan ikke have kendt hinanden længe."

"Kun i to måneder; de gjorde hinandens bekendtskab i oktober måned på grevskabsballet i S–. Men hvor der ingen hindringer er i vejen for en forening, som her er tilfældet, og hvor forbindelsen i enhver henseende er ønskværdig, behøves ingen opsættelse: de skal vies, så snart S– Place, som sir Frederick overlader dem, er blevet behørigt indrettet til at modtage dem."

Første gang, jeg så St. John igen efter denne samtale, følte jeg mig fristet til at spørge, om begivenheden ikke gik ham nær; men han syntes at trænge så lidt til sympati, at jeg ikke alene ikke vovede at tilbyde ham mere, men endog skammede mig over den, jeg allerede havde vist ham. Desuden var jeg kommet ud af vane med at tale til ham; hans tilbageholdenhed havde atter iført sig sit ishylster. Han havde ikke holdt sit løfte om at ville behandle mig som han behandlede sine søstre; han gjorde bestandig en forskel mellem os, der ingenlunde egnede sig til at fremkalde hjertelighed; kort sagt, nu, da han havde anerkendt mig som sin slægtning og jeg boede under samme tag som han, følte jeg en langt større afstand mellem os end da han blot kendte mig som landsbyskolemesterinden. Når jeg ihukom, hvor vidt jeg engang havde vundet hans fortrolighed, kunne jeg næppe begribe hans nuværende stivhed.

Jeg blev derfor ikke så lidt overrasket, da han pludselig løftede hovedet op fra pulten, han bøjede sig over, og sagde:

"De ser, Jane, slaget er udkæmpet og sejren vundet."

Studsende over denne tiltale, svarede jeg ikke straks, men efter en kort pause sagde jeg:

"Er De vis på, at det ikke går Dem som De erobrere, hvis triumfer er købt for dyrt? Ville ikke en lignende ruinere Dem?"

"Det tror jeg ikke, og selv om jeg troede det, ville det intet gøre til sagen. Jeg vil aldrig komme til at bestå en sådan kamp oftere. Stridens følger er afgørende: nu er min vej klar, og jeg takker Gud for det."

Og dermed gav han sig atter i færd med sine bøger og papirer.

Da vor gensidige lykke (det vil sige Dianas, Marys og min) havde antaget en roligere karakter, og vi atter tog fat på vore sædvanlige sysler og regelmæssige studier, holdt St. John sig mere hjemme; han sad hos os i det samme værelse, undertiden i hele timer. Mens Mary tegnede, Diana fortsatte et encyklopædisk kursus, som hun (til min forbavselse og store undren) havde påbegyndt, og jeg hakkede mig frem det tyske, rugede han over en mystisk opgave: et eller andet østerlandsk sprog, som han anså det nødvendigt for sine planer at tilegne sig.

Således beskæftiget, kunne han sidde længe i sin vinduesniche, tilsyneladende rolig og fordybet i sit studium, men hans blå øjne havde fået den vane nu og da at vende sig fra den udenlandske bog og svæve hen over, ofte fæste sig på os andre med et nysgerrigt, forskende udtryk. Opfangede vi dette blik, vendte det sig straks bort igen, men listede sig snart frem

på ny. Jeg grundede forgæves på, hvad det skulle betyde, ligesom jeg også undrede mig over den tilfredshed, han aldrig undlod at lægge for dagen i en anledning, som forekom mig højst ubetydelig – nemlig mit ugentlige besøg i Morton Skole; og endnu større blev min forundring, når han, hver gang det sneede eller stormede og hans søstre søgte at overtale mig til at blive hjemme, bortræsonnerede deres bekymringer og opmuntrede mig til at udrette min dont uden hensyn til elementerne.

"Jane er ikke en sådan skrantning, som I vil gøre hende til," plejede han at sige, "hun kan tåle en bjergstorm, og en byge og et snefog lige så godt som nogen af os andre. Hendes konstitution er både sund og elastisk; den egner sig bedre til at udholde vejrligets forandringer end mangen anden mere robust."

Og når jeg kom tilbage, undertiden meget mødig og næsten forkommet af kulde, turde jeg aldrig beklage mig, for jeg så, at det ville vække hans misfornøjelse. Hårdførhed behagede ham til alle tider; det modsatte var ham en plage.

En eftermiddag fik jeg dog lov til at blive hjemme, fordi jeg virkelig var forkølet. hans søstre var gået til Morton i mit sted: jeg sad og læste Schiller; han var beskæftiget med sit østerlandske krimskrams. Da jeg lagde bogen til side for at foretage en stilprøve, traf jeg til at se den vej, hvor han sad: jeg fandt mig atter under indflydelsen af hans blå argusøjne. Hvor længe de havde gennemforsket mig, ved jeg ikke; men blikket var så skarpt og dog så koldt, at jeg for et øjeblik følte mig overtroisk – som om jeg sad i stue med noget overnaturligt.

"Jane, hvad bestiller De?"

"Jeg lærer tysk."

"Jeg vil, De skal opgive det tyske og lære hindustansk."

"Det et ikke Deres alvor."

"Det er i den grad mit alvor, at det må ske, og jeg skal sige Dem, hvorfor."

Han forklarede mig nu, at hindustansk var det sprog, han selv studerede, at han, alt som han kom dybere og dybere ind i det, var tilbøjelig til at glemme begyndelsen; at det ville være ham en stor hjælp at have en elev, som han atter og atter kunne gennemgå elementerne med og således indpræge dem fast i sin sjæl; at hans valg havde vaklet nogen tid mellem mig og hans søstre, men at han havde givet mig fortrinnet, fordi jeg kunne holde ud at sidde længere ved et arbejde end de andre. Ville jeg bevise ham denne tjeneste? Opofrelsen ville formodentlig ikke vare længe, da der nu kun var tre måneder tilbage til hans afrejse.

St. John var ikke den mand, man kunne afslå noget med lethed; man følte, at ethvert indtryk, man bibragte ham, smerteligt eller glædeligt, var dybt og varigt. Jeg samtykkede. Diana og Mary kom hjem; den første fandt sin elev overflyttet fra sig til broderen: hun lo, og både hun og Mary forsikrede, at St. John aldrig kunne have overtalt dem til et sådant skridt. Roligt svarede han:

"Det vidste jeg."

Jeg fandt en tålmodig, såre overbærende og dog meget krævende lærer i ham; han ventede, jeg skulle udrette en stor del, og når jeg svarede til hans forventninger, ytrede han, på sin egen vis, sit bifald i de stærkeste udtryk. Han vandt lidt efter lidt en indflydelse over mig, som betog mig min åndsfrihed;

hans lovtaler og opmærksomhed holdt mig mere i tømme end hans ligegyldighed. Jeg kunne ikke længere tale eller le frit, når han var til stede, fordi et virkelig pinefuldt instinkt mindede mig om, at livlighed var ham modbydelig (i det mindste hos mig). Jeg mærkede så tydeligt, at kun alvorlige stemninger og beskæftigelser behagede ham, at enhver bestræbelse for at bevare eller tage fat på nogen anden i hans nærværelse var forgæves: det var en talisman, der her beherskede mig. Når han sagde gå, så gik jeg; kom, så kom jeg; gør det, så gjorde jeg det. Men jeg holdt ikke af min trældom: jeg ønskede tit, han var blevet ved at se mig over hovedet.

En aften, ved sengetid, da hans søstre og jeg stod omkring ham for at sige godnat, kyssede han, som han plejede, både Diana og Mary og rakte mig, som det også var hans vane, sin hånd. Diana, som tilfældigvis var i et overgivent humør (over hende øvede hans vilje ingen smertelig kontrol, for hendes var, på en anden vis, lige så stærk), udbrød:

"St. John! Du plejede at kalde Jane din tredje søster, men du behandler hende ikke som en sådan: du skulle kysse hende med."

Hun skød mig hen imod ham. Jeg fandt Dianas opførsel utålelig og var ved at synke om af forlegenhed, og mens denne følelse beherskede mig, bøjede St. John sit hoved, hans græske ansigt var i niveau med mit, hans gennemtrængende, øjne udfrittede mine – han kyssede mig. Der gives ingen marmorkys eller iskys, ellers ville jeg sige, at min gejstlige fætters kærtegn hørte til en af disse klasser, men der kan gives eksperimentalkys, og hans var ét. Da han havde givet mig det, betragtede han mig, for at se resultatet; det var ikke slående: jeg

er vis på, at jeg ikke rødmede; måske jeg blev lidt bleg, for jeg følte dette kys som et segl, der blev påtrykt mine lænker. Han undlod aldrig denne ceremoni sidenhen, og den alvor og rolighed, jeg underkastede mig den med, syntes at give den noget tiltrækkende i hans øjne.

Hvad mig angik, ønskede jeg med hver dag mere og mere at behage ham; men for at kunne gøre det, følte jeg stedse mere og mere levende, at jeg måtte fornægte min halve natur, kvæle mange af mine åndsevner, kroge mine tilbøjeligheder i en retning, modsat deres oprindelige, og tvinge mig til at vandre ad en bane, som jeg intet naturligt kald havde for. Han ønskede at hæve mig til en højde, som jeg aldrig kunne nå; han opløftede et banner, som det var mig umuligt at erobre, lige så umuligt som at omforme mine uregelmæssige ansigtstræk efter hans klassiske mønster og give mine i det grønne spillende øjne den havblå farve og højtidelige glans, der karakteriserede hans egne.

Men det var ikke alene hans overmagt, der beherskede mig. I den senere tid havde det været mig let nok at se alvorlig ud; ved mit hjerte sad en kræftskade, der sugede al min glæde til sig. Ved du, hvad det er at vente, læser, og at vente forgæves?

Du tror måske, jeg havde glemt mr. Rochester under disse forandringer i opholdssted og kår. Ikke et øjeblik. Hans billede stod stedse levende for mig, for det var ikke en tåge, som solskin kunne adsprede, eller en tegning i sand, som storme kunne udslette; det var et navn, indristet i en tavle og bestemt til at vare lige så længe som marmoret. Min længsel efter at vide, hvad der var blevet af ham, fulgte mig over alt: da jeg var i Morton, trådte jeg hver aften ind i min hytte for at tænke på

det, og nu, i Moor House, søgte jeg hver nat mit leje for at ruge over det.

I løbet af min uundgåelige korrespondance med mr. Briggs angående testamentet havde jeg erkyndiget mig, om han vidste noget om mr. Rochesters nuværende opholdssted og helbredstilstand, men han var, som St. John havde formodet, uvidende om alt, hvad der angik ham. Jeg skrev da til mrs. Fairfax og bad hende om oplysning. Jeg havde gjort sikker regning på, at dette skridt ville føre mig til målet; jeg var vis på, det ville fremkalde et hurtigt svar. Jeg studsede, da der forløb to hele uger, uden at dette skete, men da der randt to måneder hen og posten dag efter dag ankom uden at bringe mig noget, blev jeg et bytte for den mest pinefulde angst.

Jeg skrev igen; det kunne jo være, at mit første brev havde forvildet sig. Fornyet håb fulgte på det fornyede forsøg; det brændte, ligesom det forrige, stærkt i nogle uger, men da sygnede det hen: ikke en linje, ikke et ord nåede mig. Da et halvt år var forløbet under forgæves venten, døde det, og nu blev der bælgmørkt i min sjæl.

Et skønt forår omgav mig, som jeg ikke kunne nyde. Sommeren nærmede sig; Diana søgte at opmuntre mig; hun sagde, jeg så sygelig ud, og ønskede at ledsage mig til et sted, hvor jeg kunne profitere af søluften. Men dette modsatte St. John sig; han mente ikke, jeg manglede adspredelse, men beskæftigelse; mit nuværende liv havde intet formål; det var det, jeg trængte til, og for at udfylde det, forøgede han mine lektioner i det hindustanske sprog og fordrede stedse mere og mere af mig. Mig tosse faldt det ikke engang ind at gøre modstand – jeg kunne ikke modstå ham.

En dag havde jeg begyndt mine studier i en mere end sædvanlig nedslået stemning; denne ebbe hidrørte fra et bittert skuffet håb. Om morgenen havde Hannah underrettet mig om, at der var et brev til mig, og da jeg kom ned for at hente det, næsten overbevist om, at det var den med så megen længsel ventede oplysning, fandt jeg kun en ubetydelig billet fra mr. Briggs om forretningsanliggender. Dette slag havde afpresset mig nogle tårer, og nu, da jeg sad og hang over de mystiske snirkler i en indisk bog, fyldte mine øjne igen.

St. John kaldte mig hen til sig og opfordrede mig til at læse. Under forsøget på at gøre det, svigtede stemmen mig og ordene kvaltes af en hysterisk hulken. Han og jeg var alene i værelset: Diana sad og spillede i et tilstødende kammer, Mary plantede blomster – det var en skøn majdag, klar, solvarm og luftig. Min fætter syntes ikke at blive overrasket over denne bevægelse, lige så lidt som han spurgte mig om grunden til den; han sagde blot:

"Vi vil vente nogle få minutter, Jane, til De er blevet roligere."

Og mens jeg betvang min paroksysme, sad han rolig og tålmodig, lænende sig til pulten og med en mine som en læge, der med videnskabens øje iagttager en ventet og fuldkommen velforstået krisis i en patients sygdom. Efter at have kvalt min hulken, tørret mine øjne og mumlet noget om, at jeg ikke befandt mig ganske vel denne morgen, tog jeg atter fat på min opgave og læste den på en tilfredsstillende måde. St. John lagde bøgerne fra sig, lukkede pulten og sagde:

"Nu skal De tage Dem en spadseretur, Jane, i mit selskab."

"Jeg vil kalde på Diana og Mary."

"Nej, jeg vil kun have én ledsagerinde i dag, og det må være Dem. Tag hat og sjal på, gå ud af køkkendøren og tag retning

mod Marsh Glen. Jeg skal straks være hos Dem."

Jeg kendte ingen middelvej, jeg har aldrig i mit liv kendt nogen middelvej mellem uindskrænket lydighed og åbenbart oprør, hvor jeg har haft at bestille med hårde, bydende karakterer. Jeg har altid iagttaget den første med strenghed, lige til det punkt, da den undertiden med vulkansk voldsomhed er blevet afløst af det andet, men da hverken de daværende omstændigheder retfærdiggjorde, eller min daværende stemning gjorde mig tilbøjelig til oprør, adlød jeg blindt, og ti minutter efter gik jeg gennem den vilde dal, side om side med St. John.

"Lad os hvile os her," sagde han, da vi havde nået en afsats, hvor klipperne omgav en slags snævert pas, gennem hvilket åen skummede ned som en katarakt.

Jeg tog plads; St. John blev stående i nærheden af mig. Han stirrede ned i svælget, hans blik fulgte strømmen og fæstede sig så på den skyfri himmel oven over: han tog sin hat af og lod vinden kysse sin pande og sine lokker. Han syntes at underholde sig med dalens genius; han sagde farvel til noget med øjnene.

"Og jeg skal set det igen," sagte han højt, "i drømme, når jeg sover ved Ganges – og senere igen, når en anden slummer kommer over mig, på bredden af en mørkere strøm."

Sælsomme ytringer af en sælsom kærlighed af en asketisk patriots kærlighed til sit fædreland! Han satte sig. I en halv time talte ingen af os; hverken han til mig eller jeg til ham; men da den var forløbet, sagde han:

"Jane, jeg rejser om seks uger; jeg har bestilt min plads i en ostindiefarer, som skal afsejle den tyvende juni."

"Gud vil beskytte Dem, for De har påtaget Dem hans værk," svarede jeg.

"Ja," sagde han, "det er min ære og min glæde. Jeg er en ufejlbar herres tjener. Jeg drager ikke bort under menneskelig beskærmelse, underkastet mine medormes mangelfulde love og fejlende kontrol: min konge, min lovgiver, min chef er den alfuldkomne. Det forekommer mig sælsomt, at alle omkring mig ikke brænder efter at kæmpe under det samme banner – efter at tage del i det samme foretagende."

"Ikke alle har Deres kræfter; og det ville være dårskab af de svage at ønske at gå jævnsides de stærke."

"Jeg hverken taler om eller tænker på de svage; jeg mener kun dem, der er et sådant værk værdige og egner sig til at fuldbyrde det."

"De er få i antal og vanskelige at finde."

"De taler sandt, men når man har fundet dem, bør man opmuntre og anspore dem til anstrengelsen – vise dem, hvad deres evner er og hvorfor de er blevet givet – tale Himlens budskab i deres øre – tilbyde dem fra Gud en plads i de udkårnes rækker."

"Hvis de virkelig egner sig til kaldet, ville da ikke deres egne hjerter være de første til at underrette dem om det?"

Jeg var til mode, som om en frygtelig trolddom begyndte at omsnære mig med sine garn; jeg skælvede af frygt for at høre det skæbnesvangre ord, der skulle trække dem sammen om mig.

"Og hvad siger *Deres* hjerte?" spurgte St. John.

"Mit hjerte er stumt – mit hjerte er stumt!" svarede jeg forfærdet.

"Så må jeg tale for det," vedblev den dybe, ubarmhjertige stemme: "Jane, følg med mig til Indien – følg med mig som min hjælperinde og medarbejderske."

Alt løb rundt for mine øjne, højene bølgede som et jordskælv! Det var mig, som om jeg havde hørt en opfordring fra Himlen – som om et overnaturligt sendebud, lig det fra Makedonien, havde sagt: "Kom over og hjælp os!" Men jeg var ingen apostel – jeg kunne ikke se herolden, jeg kunne ikke modtage hans kald.

"O, St. John!" råbte jeg; "forbarm Dem!"

Jeg appellerede til én, som i udøvelsen af, hvad han anså for sin pligt hverken kendte forbarmelse eller anger. Han vedblev:

"Gud og naturen bestemte Dem til en missionærs hustru. Det et ikke legemlige, men åndelige talenter, de har begavet Dem med: de er skabt til arbejde, ikke til kærlighed. En missionærs hustru må – *skal* De blive. De skal blive min: jeg gør fordring på Dem – ikke for min fornøjelse, men til min herres tjeneste."

"Jeg egner mig ikke til det; jeg har intet kald!" sagde jeg.

Han havde gjort regning på disse første indvendinger; de ophidsede ham ikke. Da han lænede sig tilbage mod klippen og lagde sine arme over kors på brystet, så jeg, at han havde forberedt sig på en lang modstand og væbnet sig med et fond af tålmodighed, der ville holde ud til dens ophør – men dette ophør var han fast bestemt på skulle blive hans triumf.

"Ydmyghed, Jane," sagde han, "er de kristelige dyder grundpille: De siger med rette, at de ikke egner Dem til dette værk. Hvem egner sig til det? Eller hvem af dem, der er blevet kaldet til det, har anset sig for værdig til at lyde kaldet? Jeg, for eksempel, er kun støv og aske. Med Paulus erkender jeg mig selv for den største af alle syndere; men jeg lader ikke denne

følelse af min egen skrøbelighed betvinge mig. Jeg kender min fører; jeg ved, at han er retfærdig så vel som mægtig; og da han har udkåret et svagt redskab til at fuldbyrde en stor opgave, vil han af sit forsyns uendelige forråd udfylde, hvad der mangler i midlerne. Tænk lige som jeg, Jane – nær den samme fortrøstning som jeg. Det et seklernes klippe, jeg opfordrer Dem til at læne Dem til: tvivl ikke om, at den vil bære vægten af Deres menneskelige svaghed."

"Jeg forstår ikke en missionærs liv, jeg har aldrig sat mig ind i missionsforretninger."

"Der kan jeg, så ydmyg jeg end er, give den hjælp, De behøver; jeg kan tildele Dem Deres arbejde fra den ene time til den anden, altid stå ved Deres side og yde Dem min bistand. Det kan jeg gøre i begyndelsen; snart vil De være lige så stærk og dygtig som jeg og ingen hjælp behøve, for jeg kender Deres kræfter."

"Mine kræfter – til dette værk? Hvor er de? Jeg føler dem ikke. Intet taler eller rører sig i mig, mens jeg lytter til Dem. Jeg føler intet lys brænde – intet liv vågne – ingen stemme råde eller opmuntre mig. O, jeg ønsker, jeg kunne vise Dem, hvor meget min sjæl i dette øjeblik ligner et mørkt fængsel, i hvis dyb der kun ligger en eneste frygt lænket – frygten for at blive overtalt af Dem til at forsøge på, hvad jeg umuligt kan udføre."

"Jeg har et svar på dette – hør det. Jeg har iagttaget Dem fra det første øjeblik af, vi mødtes; jeg har gjort Dem til mit studium i ti måneder. Jeg har i den tid prøvet Dem på forskellige måder: og hvad har jeg set og opdaget? I landsbyskolen fandt jeg, at De punktligt og samvittighedsfuldt kunne udrette et arbejde, der ikke stemte overens med Deres

vaner og tilbøjeligheder: jeg så, De kunne udføre det med dygtighed og takt; De kunne vinde, fordi De forstod at beherske. I den rolighed, hvormed De hørte, at De pludselig var blevet rig, læste jeg et gemyt, der ikke var befængt med Demas last: penge havde ingen utilbørlig magt over Dem. I den redebonne villighed, hvormed De delte Deres rigdom i fire lige dele og kun beholdt én selv, erkendte jeg en sjæl, der frydede sig ved opofrelser og selvfornægtelse. I den føjelighed, hvormed De, på mit ønske, opgav et studium, der interesserede Dem, og tog fat på et andet, fordi det interesserede mig, i den i utrættelige vedholdenhed, hvormed De senere forfulgte det – i den uslappede energi og det urokkelige mod, hvormed De imødegik dets vanskeligheder – så jeg kronen på de egenskaber, jeg søger. Jane, De er lærvillig, flittig, uegennyttig, standhaftig og modig – blid og heroisk – hold op med at mistro Dem selv – jeg sætter ubetinget lid til Dem. Som en bestyrerinde af indiske skoler og en hjælperinde blandt indiske kvinder vil Deres bistand være mig uvurderlig."

Det jernfaste net trak sig sammen om mig: overbevisningen nærmede sig med langsomme, men sikre skridt. Jeg kunne lukke mine øjne så meget jeg ville; hans sidste ord jævnede den vej, der var forekommet mig uigennemtrængelig. Min opgave, som havde foresvævet mig så vagt, så håbløst dunkelt, fortættede sig, alt som han talte, og antog en bestemt skikkelse under hans skabende hånd. Han ventede på et svar. Jeg bad om et kvarters betænkningstid, inden jeg dristede mig til at give det.

"Meget gerne," sagde han, rejste sig, fjernede sig i en snes skridts afstand fra mig og kastede sig ned på en lille

mosbegroet forhøjning, hvor han blev liggende stille.

"Jeg kan gøre, hvad han forlanger af mig: det er jeg nødt til at se og erkende," tænkte jeg; "det vil sige, hvis mit liv bliver sparet. Men jeg føler, at det ikke vil vare længe under en indisk himmel. Nå, hvad så? Det bryder han sig ikke om: når min tid var omme, ville han efter al sandsynlighed med den største sindsro og resignation befale min ånd i den Guds hænder, der skabte mig. Sagen ligger klart for mig. Jeg ville forlade et elsket, men tomt land, hvis jeg forlod England – mr. Rochester er der ikke; og selv om han var der, hvad er, hvad kan han nogensinde blive for mig? Nu gælder det netop om at leve uden ham: der er intet så tåbeligt, så svagt som at gå i denne spænding dag efter dag, som om jeg ventede på en umulig forandring i omstændighederne, der kunne genforene mig med ham. Jeg må naturligvis, som St. John sagde engang, udfylde den interesse i livet, jeg har mistet, med en anden: er den løbebane, han nu tilbyder mig, dog virkelig ikke den skønneste, mennesket kan vælge? Er den ikke, ved sine ædle bestræbelser og ophøjede resultater, den, der egner sig bedst til at fylde den tomhed, en ulykkelig kærlighed og et knust håb har efterladt? Jeg tror, jeg må sige ja – og dog gyser jeg. Ak! Hvis jeg følger med St. John, opgiver jeg mit eget Jeg, og rejser jeg til Indien, går jeg en tidlig død i møde. Hvorledes vil mellemrummet mellem denne rejse og graven blive udfyldt? O, det ved jeg vel; også det foresvæver mig klart. Ved at stræbe efter at tilfredsstille St. John, til mine sener værker, vil jeg tilfredsstille ham lige til den yderste grænse af hans forventninger. Hvis jeg følger ham – hvis jeg gør den opofrelse, han fordrer af mig, vil jeg gøre den fuldstændigt: jeg vil kaste alt på alteret, hjerte,

indvolde, hele offeret. Han vil aldrig elske mig, men han vil skænke mig sit bifald; jeg vil vise ham kræfter, han endnu ikke har set, evner, han endnu ingen anelse har om. Jeg kan arbejde lige så hårdt som han, og med den samme selvfornægtelse.

At samtykke i hans forlangende er altså muligt – hvis kun én frygtelig omstændighed ikke var. Han ville have mig til kone – og har ikke mere af en ægtemands hjerte for mig end den kolossale klippe derhenne, som åen styrter sig skummende i dybet ad. Han skatter mig, som en soldat ville skatte et godt våben, og det er alt. Som ugift ville det aldrig anfægte mig; men kan jeg lade ham fuldbyrde sine beregninger – roligt iværksætte sine planer – kan jeg underkaste mig vielsesceremonien – modtage bruderingen af ham – udholde alle kærlighedens former (som jeg ikke betvivler, at han ville iagttage samvittighedsfuldt), når jeg ved, at ånden er borte? Kan jeg fordrage bevidstheden om, at ethvert kærtegn er en opofrelse, der bringes princippet? Nej, en sådan martyrdom ville være gruelig: jeg vil aldrig underkaste mig den. Som hans søster kunne jeg ledsage ham – ikke som hans kone; og det vil jeg sige ham."

Jeg så den i retning af tuen: der lå han, stille som en livløs støtte, med ansigtet vendt imod mig, med det funklende og gennemtrængende øje fæstet på mig. Han sprang op og nærmede sig mig.

"Jeg er villig til at rejse til Indien, hvis jeg må rejse som fri."

"Deres svar kræver en nøjere forklaring," sagde han. "Det er ikke tydeligt."

"De har hidtil været min adoptivbroder, jeg Deres adoptivsøster: lad os vedblive at være det. Det er rigtigst, at vi

ikke ægter hinanden."

Han rystede på hovedet.

"Her vil broder- og søsterskab ikke forslå. Var De min virkelige søster, var det en anden sag; jeg ville da tage Dem med og ikke bryde mig om nogen kone. Men nu må vor forbindelse enten helliges og besegles af ægteskabets bånd eller ganske opløses: praktiske hindringer modsætter sig enhver anden plan. Indser De det, Jane? Tænk over det et øjeblik; Deres sunde forstand vil vejlede Dem."

Jeg tænkte over det, men min forstand, således som den var, udpegede ene og alene den kendsgerning, at vi ikke elskede hinanden som mand og kone burde; og derfor mente den, at vi ikke burde ægte hinanden. Det sagde jeg til ham.

"St. John," svarede jeg, "jeg betragter Dem som en broder – De mig som en søster: lad det forhold forblive uforandret."

"Det kan det ikke – det kan det ikke," sagde med kort og skarp betoning; "det ville ikke gå an. De har sagt, De vil ledsage mig til Indien: husk vel på – det har De sagt!"

"Betingelsesvis."

"Vel ... vel. Hovedsagen – afrejsen fra England og delagtigheden i min fremtidige virken – har De intet imod. De har allerede så godt som lagt hånden på ploven, De er for konsekvent til at trække Dem tilbage. De har kun et punkt at fæste øjnene på: hvorledes det værk, De har påtaget Dem, bedst kan udføres. Gør Deres mangeartede interesser simplere, følelser, tanker, ønsker og formål; lad alle Deres betragtninger retter sig på ét formål: at opfylde Deres store herre og mesters mission med kraft og virkning. For at kunne det, må De have en hjælper – ingen broder, det er et løst bånd – men en mand. Lige

så lidt kan en søster gavne mig – en søster kunne blive taget fra mig hvad dag det skulle pære. Det er en kone, jeg må have: den eneste hjælperinde, jeg kan udøve nogen væsentlig indflydelse på i livet og beholde udelukkende for mig selv til døden."

Jeg gyste, mens han talte – jeg følte hans indflydelse i min marv, hans greb om mine lemmer.

"Udsøg Dem en anden end mig, St. John: søg én, der egner sig for Dem."

"Egner sig for mit formål, mener De – for mit kald. Jeg gentager det, det er ikke det ubetydelige private individ – det blotte menneske, med menneskets egoistiske sanser – der ønsker at gifte sig; det er missionæren."

"Og jeg vil give missionæren mine kræfter – det er alt, hvad han behøver – men ikke mig selv: det ville kun være at føje skallen til kernen. Den første har han ingen brug for, jeg beholder den."

"De kan ikke – De bør ikke. Tror De, Gud vil lade sig nøje med et halvt offer? Vil han modtage det i en mangelfuld tilstand? Det er Guds sag, jeg taler; det er til Hans fane, jeg hverver Dem. Jeg kan ikke på hans vegne modtage en delt hylding, den må være fuldstændig."

"O, jeg vil give Gud mit hjerte," sagde jeg. "De trænger ikke til det."

Jeg vil ikke sværge på, læser, at den tone, jeg ytrede disse ord i, og den følelse, der ledsagede dem, var fri for sarkasme. Jeg havde frygtet St. John, fordi jeg ikke havde forstået ham. Han havde behersket mig, fordi han holdt mig i tvivl. Hvor meget der var helligt af ham, og hvor meget dødeligt, havde jeg hidtil ikke vidst, men under denne samtale gjorde jeg visse

opdagelser; hans naturs analyse skred rask fremad for mine øjne. Jeg så hans vildfarelser: jeg forstod dem. Jeg indså, at jeg, siddende der på hedebrinken og med denne smukke skikkelse foran mig, sad ved et menneskes fødder, der kunne fejle ligesom jeg. Sløret faldt fra hans hårdhed og despotisme. Da jeg følte, at disse egenskaber var til stede hos ham, følte jeg hans ufuldkommenhed og fattede mod. Jeg var sammen med min lige – med én, som jeg kunne diskutere med – én, som jeg, hvis jeg så mig for, måske kunne modstå.

Han tav, da jeg havde udtalt ovenstående ord, og jeg vovede at se op. I hans skarpe blik, der lå fæstet på mig, lå strenghed og overraskelse. "Er hun sarkastisk, og sarkastisk mod *mig*?" syntes det at sige. "Hvad skal dette betyde?"

"Lad os ikke forglemme, at dette er et højtideligt tema," sagde han nu, "ét, som vi ikke, uden at synde, kan tænke på eller tale om med letsindighed. Jeg tror, De mener det alvorligt, Jane, når De siger, De vil give Gud Deres hjerte: det er alt, hvad jeg ønsker. Løsriv det fra menneskene og skænk Deres skaber det: da vil udbredelsen af denne skabers åndelige rige på Jorden blive Deres største fryd og hovedgenstanden for Deres bestræbelser; De vil være redebon til uden betænkning at gøre, hvad der fremmer dette øjemed. De vil se, hvilken impuls Deres og mine bestræbelser vil få ved vor fysiske og sjælelige forening: den eneste forening, der giver menneskelige væseners skæbne og stræben en varig karakter. De vil sætte Dem ud over alle små kapricer – alle trivielle vanskeligheder og delikate følelser – alle skrupler med hensyn til et rent personligt bånds styrke, natur og fasthed – og straks ile med at indgå denne forening."

"Vil jeg?" spurgte jeg kort, og jeg betragtede i deres harmoni ulastelige, men i deres rolige strenghed frygtelige træk, hans bydende, men ikke åbne pande, hans klare, dybe, forskende, men aldrig blide øjne, hans høje, imponerende skikkelse; og jeg tænkte mig *som hans kone*. O, det kunne aldrig gå an! Som hans kammerat, hans medhjælper – ja, det lod sig gøre; jeg ville pløje oceaner med ham i den egenskab, trælle under østerlandske sole, i asiatiske ørkener med ham, beundre og efterligne hans mod, hans styrke og selvfornægtelse, roligt rette mig efter hans mesterskab, smile ad hans ubetvingelige ærgerrighed, skelne mellem den kristne og mennesket, agte den ene højt og gerne tilgive den anden. Jeg ville upåtvivlelig ofte komme til at lide; mit legeme ville blive betynget med et hårdt åg, men mit hjerte og min sjæl ville være frie; jeg ville have mine naturlige, utrælbundne følelser at underholde mig med, når jeg var alene. Min som hans kone – tvunget til uophørligt at afkøle min naturs hede, lade den brænde i mit indre og aldrig udstøde et skrig, når den fængslede flamme fortærede indvold efter indvold – det ville være utåleligt.

"St. John!" udbrød jeg, da jeg var kommet så vidt i mine betragtninger.

"Nå?" svarede han iskoldt.

"Jeg gentager det: jeg samtykker gerne i at rejse med Dem som Deres medmissionær, men ikke som Deres kone: jeg kan ikke ægte Dem og blive en del af Dem."

"En del af mig *må* De blive," svarede han roligt, "ellers er hele kontrakten intet værd. Hvorledes kan jeg, en mand, som endnu ikke er tredive år gammel, tage en nittenårig pige med mig til Indien, med mindre hun er gift med mig? Hvorledes kan vi

stedse være sammen uviede – snart i øde ørkener, snart blandt vilde stammer?"

"Jo, meget godt," svarede jeg kort, "under visse omstændigheder; lige så godt som jeg enten var Deres virkelige søster eller en mand og en præst lige som De."

"Det er bekendt, at De ikke er min søster; jeg kan ikke udgive Dem for det: et forsøg på at gøre det ville være at pådrage os begge en skændig og fordærvelig mistanke. Og forresten – skønt De har en mands stærke hjerne, har De en kvindes hjerte, og – det kunne ikke lade sig gøre."

"Jovist kunne det – overmåde godt! Jeg har en kvindes hjerte, men ikke hvor talen er om Dem; for Dem nærer jeg kun en kammerats hengivenhed, en medsoldats oprigtighed, troskab og broderlige følelse, eller, om De hellere vil, en neophyts ærbødighed og lydighed mod sin hierophant, det er det hele – vær kun ikke bange!"

"Det er det, jeg ønsker mig," sagde han, som om han talte til sig selv – "det er netop det, jeg ønsker mig. Og der er barrierer i vejen: De må nedbrydes. Jane, De vil ikke fortryde, at De ægter mig; vær overbevist om det; vi *må* ægte hinanden. Jeg siger det endnu engang: der er ingen anden udvej, og på vor vielse vil der uden tvivl følge kærlighed nok til at gøre ægteskabet helligt selv i Deres øjne."

"Jeg foragter Deres idé om kærlighed!" udbrød jeg, idet jeg rejste mig og blev stående foran ham, med ryggen lænet op til klippen. "Jeg foragter den uægte følelse, De byder mig: ja, St. John, og jeg foragter *Dem*, når De byder mig den."

Han så fast på mig og pressede sine læber sammen. Om han var opbragt eller overrasket eller hvad han var, er det ikke let at

sige: han havde sit ansigt fuldkommen i sin magt.

"Jeg ventede ikke at høre det udtryk fra Dem," sagde han, "jeg tror ikke, jeg har gjort eller sagt noget, som fortjener foragt."

Hans sagtmodige tone rørte mig og jeg følte mig besejret af hans høje, rolige mine.

"Tilgiv mig, St. John, men det er Deres egen skyld, at jeg blev ægget til at tale så overilet. De har bragt en genstand på tapetet, som vi aldrig kan blive enige om og som vi aldrig burde tale sammen om. Det blotte navn kærlighed er et tvedragtens æble mellem os – hvad skulle det blive til, hvis det gjordes nødigt i virkeligheden? Hvorledes ville vore følelser være beskafne? Opgiv Deres ægteskabsplan, kære fætter – opgiv den!"

"Nej," svarede han, "det er en længe næret plan og den eneste, der kan sikre mit store formål; men for øjeblikket vil jeg ikke trænge videre ind på Dem. I morgen rejser jeg til Cambridge; jeg har mange venner der, som jeg ønsker at tage afsked med. Jeg bliver borte i fjorten dage – benyt Dem til at overtænke mit tilbud, og glem ikke, at hvis De viser det tilbage, er det Gud, og ikke mig, De nægter lydighed. Gennem mig åbner han Dem en ædel løbebane; kun som min kone kan De betræde den. Vægrer De Dem ved at blive det, indskrænker De Dem for stedse til en egenkærlig ørkesløsheds golde sti. Og da må De skælve for at blive regnet blandt dem, der har fornægtet troen og er værre end vantro."

Han tav. Idet han vendte sig fra mig, kastede han endnu et langt blik over dalen og det brusende vandfald. Nu var alle hans følelser indespærret i hans hjerte: jeg var ikke værdig til at høre dem blive udtalt. Da jeg gik hjem ved hans side, læste jeg alt, hvad han følte imod mig, i hans halsstarrige tavshed: en streng

og despotisk naturs skuffede forventning, når den har stødt på modstand, hvor den ventede underkastelse, en kold, ubøjelig forstands misbilligelse, når den hos en anden har opdaget følelser og anskuelser, som den ikke kan sympatisere med. Kort sagt, som en mand ville han have ønsket at tvinge mig til lydighed: det var kun som en oprigtig kristen, han bar så tålmodigt over med min forstokkethed og indrømmede mig en så lang frist til betænkning og anger.

Efter at han den aften havde kysset sine søstre, anså han det for passende at forlade værelset, uden så meget som at række mig hånden. Jeg, som nærede et oprigtigt venskab for ham, om end ingen kærlighed, blev såret af denne iøjnefaldende tilsidesættelse – såret i den grad, at tårerne trådte mig i øjnene.

"Jeg ser, der er kommet en kurre på tråden mellem dig og St. John under jeres spadseretur på heden," sagde Diana. "Men gå ud til ham; han venter dig ude i gangen ... han vil forsone sig med dig."

Under sådanne omstændigheder er min stolthed ikke stor; jeg har altid hellere villet være rolig i mit sind end stolt. Jeg skyndte mig ud; han stod ved foden af trappen.

"Godnat, St. John," sagde jeg.

"Godnat, Jane," svarede han.

"De giver mig ikke hånden?"

Hvilken kold, flygtig berørelse! Han var dybt misfornøjet med, hvad der havde tildraget sig: hjertelighed kunne ikke smelte, tårer ikke bevæge ham. Dog var den kristelige præst tålmodig, og da jeg spurgte ham, om han tilgav mig, svarede han, at han ikke var vant til at bevare mindet om personlig

krænkelse; at han intet havde at tilgive, da han ikke var blevet fornærmet.

Og med det svar forlod han mig. Jeg havde langt hellere set, han havde slået mig i gulvet.

9

Han tog ikke til Cambridge næste dag, som han havde sagt, han ville. Han opsatte denne rejse en hel uge; og i denne mellemtid lod han mig føle, hvor pinefuldt en god, men streng, en samvittighedsfuld, men uforsonlig mand kan straffe den, der har fortørnet ham. Uden en eneste åbenbar fjendtlig handling, uden et eneste bebrejdende ord, lykkedes det ham hver time på dagen at påtvinge mig overbevisningen om, at jeg var udelukket af hans bevågenhed.

Og dog nærede St. John ingen ukristelig hævngerrighedsånd – han ville ikke have krummet et hår på mit hoved, hvis det havde stået i hans magt at gøre det. Både af natur og grundsætninger var han ophøjet over gengældelsens lave tilfredsstillelse: han havde tilgivet mig den ytring, at jeg foragtede ham og hans kærlighed, men han havde ikke glemt ordene og kunne aldrig glemme dem, så længe han og jeg levede. Jeg så på hans blik, når han vendte sig om mod mig, at de var skrevet i luften mellem mig og ham: når jeg talte, lød de for hans øren i min stemme, og deres ekko tonede i ethvert svar, han gav mig. Han afholdt sig ikke fra at tale med mig; hver morgen kaldte han mig, som sædvanlig, hen til sin pult, og jeg er bange for, at det fordærvede menneske i ham fandt en nydelse, udelt af den rene kristne, i at vise, med hvilken færdighed han forstod, uden tilsyneladende at tale eller opføre sig anderledes end ellers, at blotte ethvert ord og enhver handling for ethvert spor af den interesse og det bifald, der hidtil havde givet hans sprog og væsen noget tiltrækkende. Imod mig var han virkelig ikke længere kød, men marmor, hans

øje var en klar, kold, blå diamant, hans tunge et taleinstrument og intet mere.

Alt dette var tortur – og det en forfinet tortur. Jeg følte, at denne gode mand, ren som den dybe, solløse kilde, ville kunne dræbe mig, hvis jeg var hans kone, uden at tappe en eneste dråbe af mine årer og uden at bestænke sin egen krystalklare samvittighed med den mindste plet. Dette følte jeg især, når jeg gjorde noget forsøg på at formilde ham. Ingen anger mødte min anger. Han led ikke ved et spændt forhold – længtes ikke efter forsoning, og skønt mine stride tårer mere end én gang gennemvædede det blad, vi begge bøjede os over, frembragte de ingen større virkning, end om hans hjerte virkelig havde været af sten eller metal. Mod sine søstre var han derimod venligere end sædvanlig, som om han frygtede for, at den blotte kulde ikke skulle overtyde mig tilstrækkeligt om, hvor uigenkaldeligt jeg var bandlyst, og derfor ville tilføje kontrastens magt, og det er jeg vis på, han ikke gjorde af ondskab, men af princip.

Aftenen førend han forlod hjemmet så jeg ham spadsere i haven ved solens nedgang, og da jeg huskede, mens jeg iagttog ham, at denne mand, så fremmed han nu end var imod mig, engang havde reddet mit liv og at vi var nære slægtninge, blev jeg bevæget til at gøre det sidste forsøg på at genvinde hans venskab. Jeg nærmede mig ham, mens han stod og lænede sig ud over den lille låge; og uden indledning begyndte jeg:

"St. John, jeg er ulykkelig, fordi De endnu er vred på mig. Lad os være venner."

"Jeg håber, vi er det," var det rolige svar, mens han vedblev at iagttage den opstigende måne, som han havde betragtet, da jeg nærmede mig.

"Nej, St. John, vi er ikke venner, som vi før var det. Det ved De."

"Er vi ikke? Det er ikke godt. Jeg for min part ønsker Dem intet ondt."

"Jeg tror Dem, St. John; for jeg er vis på, De ikke er i stand til at ønske noget menneske ondt, men som Deres kusine trænger jeg til noget mere end den slags almindelige menneskekærlighed, De nærer for fremmede."

"Naturligvis," svarede han. "Deres ønske er rimeligt, og jeg er langt fra at betragte Dem som en fremmed."

Den kolde, rolige tone, dette blev sagt med, krænkede mig. Havde jeg lånt øre til min stolthed og harme, ville jeg øjeblikkelig have forladt ham, men der var noget, der arbejdede stærkere i mig, end disse følelser. Hans venskab var mig værdifuldt; at miste det, ville være mig et tungt savn. Jeg ville ikke så hurtigt opgive mit forsøg på at genvinde det.

"Skal vi skilles ad på denne måde, St. John? Og når De rejser til Indien, vil De da forlade mig således, uden et venligere ord end De hidtil har talt?"

Han vendte sig nu om fra månen og så mig lige i ansigtet.

"Skal jeg forlade Dem, når jeg rejser til Indien, Jane? Hvad? Rejser De ikke med?"

"De sagde, at det kunne jeg ikke, med mindre jeg ægtede Dem."

"Og vil De ikke ægte mig? De fremturer i den beslutning?"

Ved du, læser, som jeg, hvilken gru sådanne kolde mennesker kan lægge i deres spørgsmåls is – hvilken lavine der er i deres vrede?

"Nej, St. John, jeg vil ikke ægte Dem. Min beslutning er truffet."

Lavinen rystede og gled noget fremad; men endnu styrtede den ikke ned.

"Endnu engang, hvorfor denne vægring?"

"Hidtil, fordi De ikke elskede mig," svarede jeg; "nu, fordi De næsten hader mig. Ægtede jeg Dem, ville De dræbe mig. De dræber mig nu."

Hans læber og kinder blev hvide.

"*Jeg ville dræbe – jeg dræber Dem?* Det er ord, som aldrig burde bruges: voldsomme, ukvindelige og usande. De forråder en ulykkelig sindstilstand; de fortjener streng tilrettevisning, de kan ikke undskyldes – men det er menneskets pligt at tilgive sin næste indtil syv og halvfjerdsindstyve gange."

Nu havde jeg fuldbyrdet mit værk. Mens jeg oprigtigt ønskede at udslette ethvert spor af min fornærmelse i han sjæl, havde jeg indpræget et andet og langt dybere stempel i dens alt fastholdende overflade; jeg havde brændt det ind.

"Nu vil De for alvor hade mig," sagde jeg. "Det er forgæves, at jeg vil forsøge at forsone Dem: jeg ser, jeg har gjort Dem til min evige fjende."

Disse ord indeholdt en ny brod, og én så meget skarpere, som de kom sandheden nær. Hans blodløse læbe dirrede. Jeg var nær ved at fortvivle.

"De mistyder mine ord aldeles," udbrød jeg og greb hans hånd. "Det er ikke min hensigt at krænke eller smerte Dem – tværtimod!"

Han smilede med en ubeskrivelig bitterhed og trak sin hånd fra mig.

"Og nu kalder De formodentlig Deres løfte tilbage og vil slet ikke rejse til Indien?" sagde han efter en lang pause.

"Jo, jeg vil, som Deres medhjælper," svarede jeg.

Hvad det var for en kamp, der foregik i ham, ved jeg ikke, men sælsomme glimt tindrede i hans øjne, og besynderlige skygger fo'r hen over hans ansigt. Endelig talte han.

"Jeg har allerede bevist Dem det urimelige i, at et enligt fruentimmer i Deres alder tænker på at ledsage en enlig mand i min til udlandet. Jeg beviste det i sådanne udtryk, som jeg troede måtte afskrække Dem fra nogensinde at hentyde til den plan oftere. At De har gjort det, gør mig inderlig ondt – for Deres skyld."

Der lå en bebrejdelse i disse ord, som pludselig gav mig mod.

"Hold Dem dog til sund sans, St. John! De er ikke langt fra at tale nonsens. De siger, at mine ord har oprørt Dem. Virkelig oprørt er De ikke, for De med Deres overlegne forstand kan hverken være så dum eller så indbildsk at misforstå min mening. Jeg siger endnu engang: hvis De ønsker det, vil jeg være Deres amanuensis, men aldrig Deres kone."

Han blev atter bleg som et lig; men lige som før blev han fuldkommen herre over sin lidenskab. Han svarede med eftertryk, men roligt:

"En kvindelig amanuensis, som ikke er min kone, kan jeg ikke bruge. Med mig kan De derfor, som det synes, ikke rejse; men hvis Deres tilbud er oprigtigt, vil jeg tale med en gift missionær i London, hvis kone trænger til en ledsagerinde. Deres egen formue vil gøre Dem uafhængig af Selskabets hjælp, og således kan De endnu blive sparet for det vanærende i at

bryde Deres løfte og svigte den skare, som De forpligtede Dem til at forene Dem med."

Jeg havde aldrig, som læseren ved, hverken givet noget formeligt løfte eller indgået nogen forpligtelse; og dette sprog var alt for hårdt og alt for despotisk. Jeg svarede:

"Her kan der hverken være tale om vanære, brudte løfter efter svigten. Jeg er ikke i fjerneste måde forpligtet til at rejse til Indien, allermindst med fremmede. Med Dem ville jeg have vovet meget, fordi jeg beundrer Dem, har tillid til Dem og elsker Dem som en søster, men jeg er overbevist om, at jeg ikke ville leve længe i det klima, når og med hvem jeg så end rejste."

"Ah, De er bange for Deres liv!" udbrød han med en trækning på læben.

"Ja. Gud gav mig ikke livet, for at jeg skulle kaste det bort; og at gøre, hvad De ønsker, ville næsten være det samme som at begå selvmord – det begynder jeg at tro nu. Desuden vil jeg, inden jeg uigenkaldeligt bestemmer mig til at forlade England, forvisse mig, om jeg ikke kan gøre lige så megen nytte ved at blive her som ved at rejse."

"Hvad mener De?"

"Det et noget, jeg ikke kan forklare Dem, men der er et punkt, om jeg længe har svævet i en pinefuld tvivl om; og jeg kan ikke rejse nogetsteds hen, før denne tvivl er blevet opklaret."

"Jeg ved, hvad retning Deres hjerte tager og hvad det klynger sig til. Den interesse, De nærer, er lovløs og vanhellig. De burde for længst have bandlyst den: nu burde De rødme ved at hentyde til den. De tænker på mr. Rochester?"

Det var sandt. Jeg tilstod det ved at tie.

"Agter De at opsøge mr. Rochester?"

"Jeg må have vished om, hvad der er blevet af ham."

"Så er der intet andet for mig at gøre end at erindre Dem i mine bønner og at anråbe Gud om, at De ikke må blive forkastet uden barmhjertighed. Jeg troede at erkende én af de udvalgte i Dem. Men Gud ser ikke, som mennesket ser: hans vilje ske!"

Han åbnede lågen, trådte ud af den og gik ned imod dalen. Han var snart ude af sigte.

Da jeg kom ind i dagligstuen, traf jeg Diana, der stod ved vinduet og så såre tankefuld ud. Diana var betydelig højere end jeg: hun lagde sin hånd på min skulder, bøjede sig ned over mig og så mig forskende i ansigtet.

"Jane," sagde hun. "du er blevet bleg og ser oprørt ud i den senere tid. – Jeg er vis på, der må være noget i vejen. Sig mig, hvad St. John har for med dig. Jeg har iagttaget jer næsten i en halv time her fra vinduet af: du må tilgive dette spioneri, men jeg bildte mig længe ind – jeg ved ikke selv, hvad. St. John er en sælsom karakter –"

Hun holdt inde – jeg svarede ikke. Hun tog snart ordet igen:

"Min broder nærer visse ejendommelige anskuelser, har jeg mærket, med hensyn til dig; han har længe udmærket dig ved en opmærksomhed, som han ellers aldrig viser nogen – men hvad er meningen? Jeg ville ønske, han elskede dig – tror du, han elsker dig, Jane?"

Jeg lagde hendes hånd på min brændende pande.

"Nej, Diana, ikke i fjerneste grad."

"Hvorfor følger han dig da altid med øjnene? Hvorfor vil han så ofte være alene med dig og bestandig have dig ved sin side?

Både Mary og jeg har draget den slutning af det, at han ønskede at gifte sig med dig."

"Det gør han også – han har friet til mig."

Diana klappede i hænderne.

"Det er netop, hvad jeg håbede og tænkte. Og du vil ægte ham, Jane, vil du ikke? Og så vil han blive i England!"

"Tværtimod, Diana; hans eneste hensigt med at fri til mig er at skaffe sig en dygtig medhjælperinde i sine indiske missionsforretninger."

"Hvad? Han ville have dig med til Indien?"

"Ja."

"Det er jo galskab!" udbrød hun. "Der er jeg vis på, du ikke kunne leve i tre måneder. Nej, det må du ikke, Jane! Du har dog vel ikke samtykket i det – har du?"

"Jeg har vægret mig ved at ægte ham."

"Og følgelig gjort ham misfornøjet – ikke sandt?"

"I højeste grad; jeg frygter for, han aldrig vil tilgive mig det; men dog tilbød jeg at ville ledsage ham som hans søster."

"Det var det rene vanvid, Jane. Tænk på det liv, du måtte underkaste dig! Et liv fuldt af besværligheder ... hvor besværligheder dræber selv de stærk, og du er svag. Du kender St. John: han vil fordre umuligheder af dig; han ville ikke tillade dig at hvile i de hede timer; og jeg har desværre lagt mærke til, at du tvinger dig til at udføre, hvad han forlanger af dig. Det forbavser mig, at du har haft mod til at give ham kurven. Du elsker ham altså ikke, Jane?"

"Ikke som en ægtemand."

"Han er dog smuk, synes jeg."

"Og jeg er så grim, Diana. Vi ville aldrig passe sammen."

"Grim? Du? Ingenlunde! Du er meget for smuk og meget for god til at blive levende stegt i Calcutta."

Og hun besvor mig atter indstændigt om at opgive enhver tanke om at ledsage broderen.

"Jeg kan heller ikke andet," sagde jeg, "for da jeg nu netop gentog mit tilbud om at tjene ham som amanuensis, erklærede han, at min mangel på anstændighed oprørte ham. Han syntes at mene, at jeg havde syndet mod al sømmelighed ved at foreslå ham at ville ledsage ham ugift: som om jeg ikke lige fra begyndelsen af havde håbet at finde en broder i ham og altid betragtet ham som en."

"Hvad grund har du til at sige, at han ikke elsker dig, Jane?"

"Du skulle høre ham selv tale om det. Han har gentagne gange erklæret, at det ikke er sig selv, men sit kald, han ønsker formælet. Han har sagt mig, at jeg er skabt til arbejde – ikke til kærlighed, og det et formodentlig også sandt. Men er jeg ikke skabt til kærlighed, så følger deraf, efter min overbevisning, at jeg heller ikke et skabt til ægteskab. Ville det ikke være sælsomt, Diana, at være lænket for hele livet til en mand, der kun betragtede én som et nyttigt redskab?"

"Utåleligt – unaturligt – det kan der aldrig blive tale om!"

"Og skønt jeg kun nærer en søsterlig hengivenhed for ham nu," vedblev jeg, "kan jeg dog, hvis jeg blev tvunget til at ægte ham, tænke mig muligheden af at fatte en uundgåelig, pinefuld slags kærlighed til ham; for han et så rigt begavet, og der er ofte en vis heroisk storhed i hans blik, væsen og tale. Han ville ikke bryde sig om min kærlighed, og lagde jeg denne følelse for dagen, ville han gøre mig opmærksom på, at det var en

overflødighed, som ikke blev fordret af ham og var upassende hos mig. Det ved jeg, han ville."

"Og dog er St. John god," sagde Diana.

"Han et både god og stor; men mens han forfølger sine egne ophøjede planer, glemmer han uden barmhjertighed de mindre begavedes følelser trang. Det er derfor rådeligt for de ubetydelige at gå af vejen for ham, for at han ikke i sin fremadskriden skal træde dem i støvet. Der kommer han ... jeg vil forlade dig, Diana!"

Og jeg skyndte mig op af trappen, da jeg så ham træde ind i haven.

Men jeg blev nødt til at møde ham igen ved aftensbordet. Under dette måltid viste han sig lige så rolig og fattet som ellers. Jeg havde troet, at han næppe ville tale til mig, og jeg var vis på, at han havde opgivet sin ægteskabsplan, men det følgende vil vise, at jeg tog fejl i begge henseender. Han tiltalte mig ganske på sædvanlig måde, det vil sige på den, der i den senere tid havde været hans sædvanlige måde: samvittighedsfuldt høflig. Der var ingen tvivl om, at han havde påkaldt den Helligånds bistand til at underkue den vrede, jeg havde fremkaldt hos ham, og nu troede, at han havde tilgivet mig på ny.

Til aftenlæsning for bønnen valgte han det én og tyvende kapitel i Åbenbaringen. Det var altid behageligt at høre Bibelens ord fra hans læber: aldrig lød hans skønne stemme på én gang så musikalsk og så fyldig – aldrig blev hans væsen så imponerende i sin ædle simpelhed – som når han gengav Guds orakler, og den aften, jeg taler om, antog denne stemme et højtideligere udtryk, lå der en mere gribende virkning i dette

væsen, som han sad der, oplyst af Månen, der skinnede ind igennem vinduet og næsten gjorde lyset på bordet overflødigt – som han sad der, midt i den huslige kreds, bøjet ned over den store, gamle Bibel, og beskrev synet af den nye Himmel og den nye Jord – fortalte os, hvorledes Gud ville komme og dvæle blandt menneskene, hvorledes han ville aftørre alle tårer i deres øjne, og lovede, at der ikke skulle være død eller sorg eller gråd eller smerte mere, fordi de gamle ting var forgået.

De følgende ord gjorde et gribende indtryk på mig, da han udtalte dem, fordi jeg på den lette, ubeskrivelige forandring i lyden følte, at hans øje havde fæstet sig på mig.

"Han, som består, skal arve alle ting, og jeg vil være hans gud, og han skal være min søn. Men" – lød det langsomt og tydeligt – "de frygtagtige, de vantro osv., skal have deres andel i søen, som brænder med ild og svovl, hvilket er den anden død."

Fra da af vidste jeg, hvilken skæbne St. John frygtede for mig.

En rolig stille triumf, blandet med en inderlig længsel, betegnede foredraget af de sidste herlige ord i dette kapitel. Læseren troede, at hans navn allerede var indskrevet i Lammets livsensbog, og han smægtede efter den time, da han skulle indlades i staden, til hvilken Jordens konger bringer deres ære og herlighed, den, der ikke behøver at belyses af sol og måne, fordi Lammet oplyser den.

I den bøn, der fulgte på kapitlet, koncentrerede hele hans energi sig – hele hans zelotiske iver vågnede, han kæmpede med Gud og havde sat sin hu til en erobring. Han bønfaldt om styrke for de svage, om vejledning for de forvildede, om tilbagevenden, selv i den ellevte time, for dem, som verdens og kødets fristelser lokker bort fra den snævre sti. Inderlig iver er

altid højtidelig; i begyndelsen, mens jeg lyttede til denne bøn, undrede jeg mig over hans; derpå, alt som den steg, rørte den mig og til sidst fyldte den mig med ærefrygt. Han følte det store og gode ved sin bestræbelse så oprigtigt, at andre, som hørte ham tale for den, også måtte føle det.

Da bønnen var endt, tog vi afsked med ham: han skulle rejse ganske tidligt næste morgen. Diana og Mary kyssede ham og forlod værelset – jeg tror på et hemmeligt vink af ham; jeg rakte ham min hånd og ønskede ham en behagelig rejse.

"Tak, Jane. Jeg kommer, som sagt, tilbage fra Cambridge om fjorten dage; det tidsrum har De altså endnu til at overveje i. Lånte jeg øre til menneskelig stolthed, ville jeg ikke tale mere til Dem om at ægte mig, men jeg lyttede til pligtens stemme og vender ikke blikket bort fra mit første og eneste mål – at gøre alt til Guds forherligelse. Min herre og mester led længe; det samme vil jeg. Jeg kan ikke overlade Dem til fordærvelsen som et vredens kar – fortryd og vend om, mens det endnu er tid. Husk på, vi har fået befaling til at arbejde, mens det er dag – inden natten kommer, da intet menneske skal arbejde. Tænk på den rige mands skæbne, som havde sine goder i dette liv. Gud give Dem kraft til at vælge den bedre del, der ikke kan tages fra Dem."

Han lagde sin hånd på mit hoved, da han udtalte de sidste ord. Han havde ytret dem med alvor og mildhed; hans mine var visselig en elskers, der beskuer sin elskede, men det var ikke en hyrdes, der kalder sine forvildede får tilbage – eller rettere en skytsengels, der våger over den sjæl, der er den betroet. Alle talentfulde mænd, hvad enten de besidder følelser eller ej, hvad enten de er zeloter eller despoter – når de blot er oprigtige –

har deres sublime øjeblikke, hvor de betvinger og hersker. Jeg følte ærefrygt for St. John – i den grad, at dens styrke pludselig drev mig til det punkt, jeg så længe havde skyet. Jeg fristedes til at opgive kampen med ham – til at lade hans viljes strøm rive mig med sig ned i hans tilværelses svælg og dér miste min egen. Jeg var næsten lige så hårdt betrængt af ham nu, som jeg en gang før, kun på en anden måde, havde været det af en anden. Begge gange var jeg en dåre. Eftergivenhed i det første tilfælde ville have varet en fejl mod mine principper, eftergivenhed nu ville have været en mod forstanden. Således tænker jeg nu, når jeg skuer tilbage på krisen gennem tidens rolige medium: den gang var jeg mig ingen dårskab bevidst.

Jeg stod ubevægelig under min hierophants berøring. Min vægring var forglemt – min frygt besejret – min modstand lammet. Det umulige – nemlig mit ægteskab med St. John – blev næsten det mulige. Alt undergik en pludselig forvandling. Religionen kaldte – engle vinkede – Gud bød – dødens porte åbnede sig med evigheden i baggrunden: det var mig som alt her måtte opofres for frelse og salighed der. Det dunkelt oplyste værelse var fuldt af visioner.

"Kunne De bestemme Dem nu?" spurgte missionæren.

Spørgsmålet blev fremsat i blide toner; han trak mig lige så blidt til sig. O, den blidhed – hvor langt stærkere var den ikke end magt! St. Johns vrede kunne jeg modstå; under hans mildhed blev jeg bøjelig som et siv. Dog vidste jeg hele tiden, at hvis jeg gav efter nu, ville han ligefuldt få mig til at angre min tidligere halsstarrighed. En eneste time, tilbragt i bøn, havde ikke forandret hans natur; den havde kun opløftet den.

"Jeg kunne bestemme mig," svarede jeg, "når jeg blot vidste ... var jeg blot overtydet om, æt det er Guds vilje, jeg skal ægte Dem, kunne jeg love at ægte Dem nu, lige på stedet – følgerne blive hvad de ville!"

"Mine bønner et hørt!" udbrød St. John.

Han pressede sin hånd fastere til min isse, som om han gjorde krav på mig; han omslyngede mig med sin arm, næsten som om han elskede mig (jeg siger næsten – jeg kendte forskellen – for jeg havde følt, hvad det var at være elsket, men, lige som han, havde jeg nu slået kærlighed ud af tankerne og tænkte kun på pligten); jeg kæmpede med de skyer, der endnu tilhyllede min indre vision. Jeg længtes oprigtigt, inderligt, brændende efter at gøre, hvad der var ret, og kun det. Jeg besvor Himlen: "Vis mig – vis mig vejen!" Jeg var mere eksalteret end jeg nogensinde havde været, og om det, der nu fulgte, var virkningen af en eksalteret tilstand, må læseren bedømme.

Alt i huset var stille; for jeg tror, at alle, med undtagelse af St. John og mig, havde forføjet sig til hvile. Lyset var nær ved at gå ud: Månens lys opfyldte værelset. Mit hjerte hamrede voldsomt: jeg kunne høre dets slag. Pludselig stod det stille under en ubeskrivelig følelse, som gennembævede det og udbredte sig til mit hoved og mine lemmer. Det var ikke en fornemmelse som af et elektrisk stød, men det var lige så stærkt, lige så rystende; det virkede på mine sanser som om deres mest spændte virksomhed hidtil kun havde været en dvale, som de nu blev vækket af. De rejste sig lyttende: øje og øre ventede, mens kødet skælvede på mine knogler.

"Hvad har De hørt? Hvad ser De?" spurgte St. John.

Jeg så intet, men jeg hørte en stemme råbe:

"Jane! Jane! Jane!" – Intet mere.

"O Gud, hvad er det?" stammede jeg.

Jeg kunne lige så gerne have sagt: "Hvor er det?" – for det syntes hverken at være i værelset eller i huset eller i haven, det kom ikke fra luften, det kom hverken nede- eller oppefra. Jeg havde hørt det – hvor eller hvorfra var det mig nu og for stedse en umulighed at erfare. Og det var et menneskeligt væsens stemme – det var en velbekendt, elsket, uforglemmelig stemme – Edward Fairfax Rochesters: og den talte i ve og vånde – vildt, jamrende, hjerteskærende.

"Jeg kommer!" skreg jeg. "Vent på mig! O, jeg kommer!"

Jeg fløj hen til døren og så ud i gangen: den var mørk. Jeg løb ud i haven: den var tom.

"Hvor er du?" udbrød jeg.

Højene på den anden side af Marsh Glen sendte svaret svagt tilbage: "Hvor er du!" – Jeg lyttede. Vinden sukkede i fyrretræerne, alt var hede, ensomhed og natlig stilhed.

"Bort, overtro!" tænkte jeg, da dette spøgelse rejste sig, sort og truende, ved siden af den sorte enebærbusk ved lågen. "Dette er ikke dit bedrag, ikke dine heksekunster: det er naturens værk. Den blev vækket og gjorde – intet mirakel – men sit bedste."

Jeg rev mig løs fra St. John, som var fulgt efter mig og ville holde mig tilbage. Nu var turen kommet til mig at byde. Mine kræfter var i aktivitet og ved fuld styrke. Jeg bød ham holde inde med ethvert spørgsmål, med enhver bemærkning, og forlade mig øjeblikkelig: jeg ville og måtte være alene. Han adlød straks. Hvor der er energi nok til at befale, fattes det aldrig på lydighed. Jeg gik op på mit værelse, lukkede mig inde, faldt på

mine knæ og bad på min egen vis – ikke som St. John, men dog med virkning. Jeg var, følte jeg, i nærheden af en mægtig ånd, og min sjæl udstrømmede i taknemmelighed ved dens fødder. Jeg rejste mig, tog min beslutning og gik til hvile, oplyst, gennemtrængt af fryd – kun smægtende efter dagslyset.

10

Dagslyset kom. Jeg stod op, da det begyndte at gry. I en time eller to fik jeg travlt med bringe alle mine sager i værelset, kommoden og garderoben i den orden, jeg ønskede at efterlade dem i for en kort tid. Mens jeg var beskæftiget med dette, hørte jeg St. John forlade sit kammer. Han standsede foran min dør. Jeg frygtede for, at han ville banke på – nej, det var kun en strimmel papir, der blev skubbet ind under døren. Jeg tog den op. Den indeholdt ordene:

> "De forlod mig for pludseligt i aftes. Havde De dvælet lidt længere, ville De have lagt Deres hånd på den kristnes kors og på englens krone. Jeg venter Deres afgjorte bestemmelse, når jeg kommer tilbage i dag fjorten dage. Våg og bed i den tid, at De ikke skal falde i fristelse: ånden tror jeg er villig, men kødet er skrøbeligt. Jeg skal bede for Dem hver time.
>
> Deres
>
> *St. John*."

"Min ånd," svarede jeg i tankerne, "er redebon til at gøre, hvad der er ret; og jeg håber, mit kød er stærkt nok til at opfylde Himlens vilje, når denne vilje først bliver mig bekendt. I alt fald vil det være stærkt nok til at leve – til at forske og famle efter en udgang i denne tvivlens sky – og til at finde vishedens lyse dag."

Det var den første juni; dog var morgenen grå og kold; regnen piskede på mine vinduer. Jeg hørte den yderste dør åbne sig og St. John træde ud. Jeg kastede et blik gennem ruderne og

så ham gå gennem haven. Han tog retningen over den tågedækkede hede mod Whitcross – der ville han vente på postvognen.

"Om nogle få timer følger jeg dig i de spor, fætter," tænkte jeg. "Jeg har også en vogn at vente på ved Whitcross. Også jeg har et væsen at se og spørge om i England, inden jeg forlader det for stedse."

Endnu manglede der to timer til frokosttid. Dette mellemrum udfyldte jeg med at vandre langsomt frem og tilbage på gulvet og grunde over den begivenhed, der havde givet mine planer deres nuværende retning. Jeg erindrede den indre fornemmelse, jeg havde følt, for jeg kunne mindes den i hele dens ubeskrivelige sælsomhed. Jeg erindrede den stemme, jeg havde hørt, og spurgte mig atter, hvor den kom fra, men lige så forgæves som første gang: den syntes at have været i mig selv – ikke i den ydre verden. Var det da en slags nervøst indtryk – et selvbedrag? Det kunne jeg hverken fatte eller tro; det lignede mere en inspiration. Det vidunderlige stød var kommet lige som jordskælvet, der rystede Paulus og Silas' fængsel; det havde åbnet døren til sjælens celle og sprængt dens lænker – det havde vækket den af dens søvn, som den sprang op fra, skælvende, lyttende, undrende; derpå vibrerede et råb tre gange i mit øre, gennem mit hjerte og gennem min ånd, som hverken frygtede eller skælvede, men frydede sig som af glæde over en heldig anstrengelse, det var blevet den forundt at gøre uden legemets bistand.

"Om en kort tid," lød min slutningsbetragtning, "vil jeg erfare noget om ham, hvis stemme i aftes syntes at indstævne mig.

Breve har vist sig frugtesløse – personlige efterforskninger skal erstatte dem."

Ved morgenbordet lod jeg Diana og Mary vide, at jeg agtede at foretage en rejse og ville blive borte i mindst fire dage.

"Alene, Jane?" spurgte de.

"Ja, det var for at se til eller indhente efterretninger om en ven, som jeg i nogen tid havde været bekymret for."

De kunne have sagt, hvad de uden tvivl tænkte, at de ikke havde troet, jeg havde andre venner på Jorden end dem, for det havde jeg selv ofte erklæret; men med deres sande, naturlige deltagelse afholdt de sig fra enhver bemærkning. Kun spurgte Diana, om jeg mente at have kræfter nok til at udholde en rejse. Jeg så meget bleg ud, bemærkede hun. Jeg svarede, at jeg ikke led af andet end en ængstelig uvished, som jeg snar håbede at se opklaret.

Det var let at træffe mine yderligere foranstaltninger, for jeg blev hverken besværet af spørgsmål eller gisninger. Da jeg først havde erklæret at jeg for øjeblikket ikke kunne betro dem beskaffenheden af, hvad jeg havde for, rettede de sig viseligt derefter og tilstod mig det samme privilegium på at handle efter eget forgodtbefindende, som jeg under lignende omstændigheder ville have indrømmet dem.

Jeg forlod Moor House klokken tre om eftermiddagen og stod fem kvarter efter på Whitcross landevej og ventede på den vogn, der skulle bringe mig til det fjerne Thornfield. Under den stilhed, der herskede på disse ensomme veje og øde bakker, hørte jeg den allerede på lang afstand. Det var det samme køretøj, jeg for et par år siden, ligeledes en sommeraften, var steget ud af på den samme plet – hvor håbløs, hvor hjælpeløs! –

Den gjort holdt, da jeg vinkede ad den. Jeg steg ind – nu ikke tvunget til at betale dens bekvemmeligheder med hele min formue. Da jeg atter befandt mig på vejen til Thornfield, følte jeg mig til mode som en brevdue, der flyver hjem.

Rejsen varede i seks og tredive timer. Jeg havde forladt Whitcross en tirsdag eftermiddag, og tidligt næste torsdag morgen gjorde vognen holdt for at holde hvil i en kro ved vejen, hvis beliggenhed mellem grønne hække, store marker og lave græsrige høje (hvor forskellige i farve og karakter fra Mortons mørke heder!) mødte mit blik som trækkene af et engang velkendt ansigt. Ja, jeg kendte dette landskab, jeg var vis på, vi var i nærheden af mit bestemmelsessted.

"Hvor langt ligger Thornfield Hall herfra?" spurgte jeg gårdskarlen.

"Akkurat to mil, ma'am, tværs over markerne."

"Min rejse er endt," tænkte jeg. Jeg steg ud af vognen, bad karlen passe på en kuffert, jeg havde med, til jeg lod den hente, betalte min fragt og gik. Solen skinnede på værtshusets skilt, hvorpå der stod med forgyldte bogstaver: "Rochester Arms". Mit hjerte svulmede: jeg var allerede på min herres territorium. Men det sank igen; den tanke gennemfo'r det:

"Din herre kan gerne være på den anden side af den engelske kanal; og skulle han virkelig være på Thornfield Hall, som du haster imod, hvem er der da foruden ham? Hans vanvittige kone; og du har intet med ham at gøre: du tør ikke tale til ham eller søge hans selskab. Du har spildt din møje; du gør bedre i at vende om igen," hviskede stemmen. "Få besked hos folkene i kroen; de kan give dig al den underretning, du behøver, de kan

betage dig enhver tvivl straks. Gå hen til den mand dér og spørg, om Rochester er hjemme."

Dette vink var fornuftigt, og dog kunne jeg ikke tvinge mig til at adlyde det; så bange var jeg for et svar, der ville overvælde mig med fortvivlelse. At forlænge uvisheden var at forlænge håbet. Jeg kunne endnu engang se hall'en i det fjerne. Der lå stien for mig – de samme marker, jeg var ilet hen over, blind, døv, forrykt, med en furie i hælene på mig, den morgen, jeg flygtede fra Thornfield. Jeg var midt inde på dem, inden jeg var blevet rigtig enig med mig selv om, hvad retning jeg skulle tage. Hvor jeg gik gesvindt! Hvor jeg løb nu og da! Hvor begærligt skuede jeg ikke fremad, for at opfange det første glimt af de velkendte skove! Med hvilke følelser hilste jeg ikke de enkeltstående træer, jeg kendte!

Endelig fik jeg skovene i sigte og de mørke kragereder; et lydeligt "Rab! Rab!" afbrød morgenens stilhed. En forunderlig fryd gennemstrømmede mig; jeg fremskyndede mine skridt. Atter var en mark tilbagelagt – og der lå det alt sammen: ladebygningerne – udhusene; beboelseshuset selv kunne jeg endnu ikke se.

"Jeg vil se det forfra," tænkte jeg, "hvor dets høje tinde frapperer øjet ved sine ædle omrids, og hvor jeg kan udpege min herres eget vindue: måske han står ved det nu – han står tidligt op; måske han spadserer i frugthaven eller på stenbroen uden for døren. Kunne jeg blot få ham at se – kun et øjeblik! I så fald ville jeg dog vel ikke være så gal at løbe hen til ham? Det ved jeg ikke – jeg tør ikke påstå det modsatte. Gjorde jeg det, hvad så? Gud velsigne ham – hvad så? Hvem kunne det skade, om jeg endnu engang kølede mig i strålerne fra hans blik? – Jeg taler

vildt: måske han i dette øjeblik iagttager solens opgang over Pyrenæerne eller over sydens flod- og ebbeløse ocean."

Jeg havde listet mig langs med frugthavens lave mur og var drejet om dens hjørne. Her var netop en port, som gik ud til engen mellem to stenpiller. Stående bag ved den ene kunne i kigge op til husets mægtige front. Jeg stak hovedet forsigtigt frem, for at forvisse mig om, at ingen vinduesgardiner var trukket op i sovekamrene, for fra den krog, hvor jeg stod, kunne jeg overskue alt.

Kragerne, som sejlede over mit hoved, iagttog mig, mens jeg holdt denne mønstring. Gud ved, hvad de tænkte; de må have antaget, at jeg i førstningen var meget forsigtig og frygtsom og at jeg lidt efter lidt blev såre dristig og forvoven. Et skævt, genert sideblik gik over til en stiv stirren, derpå fo'r jeg frem fra min niche og ud på engen, gjorde pludselig holdt lige foran den store facade og betragtede den med opspilede øjne. "Hvad var det for en affekteret mangel på selvtillid i begyndelsen?" må de have spurgt hinanden. "Og hvad er det for en fræk mangel på blusel nu?"

En lignelse, kære læser.

En elsker finder sin elskede slumrende på en mosbegroet græsbænk, han ønsker at opfange et glimt af hendes skønne ansigt, uden at vække hende. Han lister sig over græsset med varsomme, lydløse skridt, han standser; det forekom ham, hun rørte sig; han trækker sig tilbage: han ville ikke for alt i verden blive set.

Alt er stille; han nærmer sig atter, han bøjer sig over hende; et let slør dækker hendes træk; han løfter det op og bøjer sig dybere ned ... hans øjne har allerede forudset den elskelige

vision. Hvor det første blik er flygtigt og skævende! Men hvor det så bliver stift! Hvor han farer sammen og pludselig slår begge armene med voldsom heftighed om den skikkelse, som han nys ikke vovede at berøre med en finger! Han råber et navn, lader sin byrde falde og stirrer vildt på den. Nu frygter han ikke længere for at vække hende ved nogen lyd, ved nogen bevægelse. Han troede, hans elskede sov fast, han finder, hun er stendød.

Jeg havde med frygtsom glæde imødeset et stadseligt herresæde: jeg så en sort ruin.

Jeg behøvede sandelig ikke at krybe i skjul bag en portpille eller skæve op til vinduerne i frygt for at se nogen røre sig inden for dem, jeg behøvede ikke at lytte efter skridt på stenbroen eller den grusbestrøede gang. Indgangsdøren stod på vid gab. Facaden var, som jeg engang havde set den i drømme, en tynd, høj, skrøbelig mur, gennembrudt med glasløse vinduesruder. Taget, skorstenene – alt var styrtet sammen.

Og dødens stilhed svævede over det; en skjult ørkens øde. Det var intet under, at breve, adresseret til folk her, ikke var blevet besvaret; man kunne lige så godt stile breve til en gravhvælving i en kirke. Stenenes sorte farve forrådte tydeligt den skæbne, der havde ramt huset: det var ødelagt af ildebrand. Men hvorledes var denne opstået? Hvorledes lød historien om denne jammer? Hvilke tab havde ledsaget den, foruden murværk, marmor og tømmer? Var noget menneskeliv blevet ofret? I så fald hvilket? Frygtelige spørgsmål! Her var ingen, der kunne besvare det – ikke engang noget stumt tegn.

Idet jeg vandrede omkring mellem dynger af murbrokker i det indre, opdagede jeg, at ulykken ikke var foregået for nylig.

Snedriver måtte vist, tænkte jeg, have opfyldt denne tomme bue, vinterregn var trængt ind i disse vindueshulinger, for foråret havde fremlokket vegetation i disse gennemvandede dynger; græs og ukrudt voksede hist og her mellem stenene og de forkullede planker. Men hvor var ejeren af disse ruiner? I hvilket land? I hvilken forfatning? Mit blik fæstede sig uvilkårligt på det grå kirketårn uden for parken, og jeg spurgte: Ligger han hos Damer de Rochester i hans snævre marmorhus?

Jeg måtte have svar på disse spørgsmål. Det kunne jeg kun få i kroen, og jeg hastede tilbage. Værten bragte mig selv min morgenmad ind i stuen. Jeg bad ham lukke døren og sætte sig: jeg havde noget at spørge ham om. Men da han gjorde det, vidste jeg næppe, hvorledes jeg skulle begynde, så angst var jeg for de mulige svar. Og dog havde synet af den ødelæggelse, jeg havde været vidne til, forberedt mig på det værste. Værten var en midaldrende mand af et agtværdigt udseende.

"De kender naturligvis Thornfield Hall?" lykkedes det det mig endelig at få frem.

"Ja, ma'am, jeg har boet der engang."

"Så?"

Ikke i min tid, tænkte jeg: Du er mig fremmed.

"Jeg var butler hos den afdøde mr. Rochester."

Den afdøde! Det slag, jeg havde søgt at undgå, syntes at ramme mig med sin fulde kraft.

"Den afdøde?" stammede jeg. "Er han død?"

"Jeg mener faderen til den nulevende gentleman, mr. Edward," forklarede han.

Jeg åndede atter op, mit blod fortsatte sit standsede omløb. Hans ord havde forvisset mig om, at mr. Edward – *min* mr.

Rochester (Gud velsigne ham, hvor han så var!) – i det mindste var i live, var, kort sagt, den nulevende gentleman (glædelige ord!); og nu troede jeg at kunne høre alt, hvad der påfulgte, hvad det så var, med forholdsvis rolighed. Siden han ikke var i graven, kunne jeg, troede jeg, udholde at høre, at han var på den anden side af Jorden.

"Bor mr. Rochester i Thornfield Hall nu?" spurgte jeg. Jeg vidst naturligvis, hvad svaret ville blive; men endnu ønskede jeg at forhale det ligefremme spørgsmål om, hvor han virkelig var.

"Nej, ma'am – o, nej! Der bor ingen. Jeg formoder, De må være fremmed her på egnen, ellers måtte De have hørt, hvad der tildrog sig sidste efterår. Thornfield Hall er nu en ruin; det brændte ned i begyndelsen af september – det var en frygtelig ulykke! Hvor mange kostbare sager blev ikke ødelagt! Kun såre lidt af bohavet blev reddet. Ilden brød ud ved midnat, og inden sprøjterne kunne komme fra Millcote var hele bygningen et ildhav. Det var et rædsomt syn: jeg så det selv."

"Ved midnat!" tænkte jeg. "Ja, det var altid den skæbnesvangre time i Thornfield."

"Ved man, hvorledes ilden opstod?" spurgte jeg.

"Man gættede, ma'am, man gættede ... eller rent ud sagt, man var så godt som overbevist om det. – De har måske ikke hørt," fortsatte han med lavere stemme, idet han rykkede sin stol nærmere til bordet, "at der var en dame ... en ... vanvittig dame i huset?"

"Jeg har hørt tale om det."

"Hun blev strengt bevogtet, ma'am; i flere år var det ingen, der vidste med vished, om hun var der eller ej. Ingen så hende; man vidste kun af rygtet, at hun skulle være der, men hvem eller

hvad hun var, kunne ingen sige. Man sagde, mr. Edward havde bragt hende med sig fra udlandet, og nogle troede, hun havde været hans maitresse. Men for et år siden tildrog der sig mærkværdig, en yderst mærkværdig begivenhed ..."

Jeg frygtede nu for at høre min egen historie og ville bringe ham tilbage til hovedsagen.

"Og denne dame?"

"Denne dame, ma'am," svarede han, "var hverken mere eller mindre end mr. Rochesters kone. Det blev opdaget på en yderst sælsom måde. Der var en ung pige i hall'en, en guvernante, som mr. Rochester –"

"Men ilden?" afbrød jeg ham.

"Den kommer jeg straks til, ma'am – som mr. Rochester blev forelsket i. Folkene sagde, de aldrig havde set nogen have det så heftigt som han; var altid efter hende. De plejede at belure ham – det er skik og brug blandt tjenestefolk, ma'am – og han skattede hende over alt andet, skønt hun, efter hvad de fortæller, var alt andet end smuk. Hun var en lille, klejn én, siger de, og lignede næsten et barn. Selv har jeg aldrig set hende, men jeg har hørt Leah, stuepigen, fortælle om hende. Leah kunne forresten godt lide hende. Mr. Rochester var hen imod de fyrre år, og denne guvernante var ikke engang tyve, men når gentlemen i den alder fatter kærlighed til unge piger, er de ofte ligesom forheksede. Han ville ægte hende –"

"Den del af historien kan De fortælle en anden gang," sagde jeg, "nu har jeg mine grunde til at ønske en omstændelig forklaring angående branden. Antog man, at den vanvittige, mrs. Rochester, havde nogen del i den?"

"De har truffet det, ma'am; det er ganske vist, at det var hende, og ingen anden, der satte ilden på. Hun havde et fruentimmer til at passe sig, som hedder mrs. Poole – en dygtig kone i sit fag og særdeles pålidelig; men én fejl havde hun – en fejl, som man ofte vil finde hos dem, der har med patienter at bestille – hun holdt meget af gin og tog sig nu og da en tår over tørsten. Man kan undskylde det, for det var et besværligt liv, hun førte, men det var farligt, for når mrs. Poole sov, plejede den gale dame, der var så underfundig som en heks, at tage nøglerne ud af hendes lomme, lukke sig ud af kammeret og strejfe omkring i huset, hvor hun gjorde alt det onde, hun kunne finde på. Man siger, hun engang nær havde brændt sin mand op i hans seng, men det ved jeg intet sikkert om. Vist er det, at hun den nat satte ild i gardinerne i det værelse, der stødte op til hendes eget, hvorpå hun gik ned i etagen nedenunder, ind i det kammer, som havde været guvernantens (det lod næsten til, hun vidste, hvad der var gået for sig, og havde fået et horn i siden på hende) – og der satte hun ild på sengen, men der var til al lykke ingen, der sov i den. Guvernanten var løbet bort et par måneder i forvejen; og skønt mr. Rochester ledte efter hende, som om hun havde været den kosteligste skat i verden, hørte han dog aldrig noget til hende igen. Det gjorde ham desperat – han blev farlig at komme nær. Ene ville han også være. Husholdersken, mrs. Fairfax, sendte han hjem til hendes familie, men han gjorde det på en pæn måde, for han satte en pension ud for hende på livstid; og hun fortjente det – hun var en særdeles brav kone. Miss Adele, en myndling, han havde, satte i skole. Han afbrød sin omgang med

naboerne i omegnen og lukkede sig inde i hall'en som en eremit."

"Hvad? Han forlod ikke England?"

"Forlod England? Han satte aldrig sin fod ud af huset siden undtagen om natten, hvor han strejfede omkring som et spøgelse på engene og i frugthaven. Det er min uforgribelige mening, at han ikke var rigtig klog, for en raskere, flinkere, dygtigere gentleman end han var, inden den trold af en guvernante krydsede hans vej, har jeg aldrig set. Han var hverken forfalden til vin, kort, eller væddeløb, som mange af hans lige, og var der nogen, der havde en egen vilje og hjerte i brystet, så var det ham. De skal vide, jeg kendte ham fra dreng af, og jeg har tit ønsket, miss Eyre var blevet druknet i den dybeste brønd, førend hun kom til Thornfield Hall."

"Mr. Rochester var altså hjemme, da ilden brød ud?"

"Javel var han det; og han gik op til øverste etage, da alt stod i lys lue foroven og forneden, og fik folkene ud af deres senge og hjalp dem selv ned – og gik tilbage for at hente sin kone ud af hendes celle. De råbte til ham, at hun var oppe på taget, hvor hun stod og svingede med armene og skreg, så man kunne høre hende en mil borte: jeg så og hørte hende med mine egne øjne og øren. Hun var et kraftigt fruentimmer og havde langt sort hår, som vi kunne se flagre ved skinnet af flammerne. Jeg og andre så, hvordan mr. Rochester steg op igennem faldlugen, vi hørte ham råbe: "Bertha!" Vi så ham nærme sig hende; men da, ma'am, udstødte hun et hyl, gjorde et spring og lå i næste øjeblik knust på stenbroen."

"Død?"

"Død? Ja, lige så død, som de sten der var oversprøjtet med hendes blod og hendes hjerne."

"Gode Gud!"

"Det må De nok sige, ma'am: det var frygteligt."

Han gøs.

"Og så?" spurgte jeg videre.

"Ja, så brændte huset ned lige til grunden, ma'am; der står kun noget af muren igen – det er det hele."

"Omkom der ikke andre?"

"Nej – men det ville måske have været ønskeligt."

"Hvad mener De?"

"Stakkels mr. Edward!" udbrød han, "jeg havde ikke anet, jeg ville få det syn at se. Mange siger, det var en retfærdig straf, fordi han havde holdt sit første ægteskab hemmeligt og ville ægte en anden, mens hans første kone endnu var i live; men jeg for min part ynker ham."

"De sagde, han levede?" stammede jeg.

"Ja, ja, han lever, men mange mener, det var bedst for ham, om han var død."

"Hvorfor? Hvorledes da?"

Mit blod stivnede atter.

"Hvor er han?" spurgte jeg. "Er han i England?"

"Javel er han i England; jeg tror ikke, han kan komme ud af England mere."

O, hvilken kval! Og manden syntes med forsæt at forlænge den.

"Han er stokblind," sagte han endelig. "Ja – han er stokblind – er mr. Edward."

Jeg havde frygtet noget værre. Jeg havde frygtet, at han var vanvittig. Jeg samlede kraft nok til at spørge om, hvad der havde foranlediget denne ulykke.

"Hans eget mod, ma'am, og man kan vel tilføje hans gode hjerte: han ville ikke forlade huset, førend alle var vel ude af det. Da han endelig kom ned af den store trappe, efter at mrs. Rochester havde kastet sig ned fra taget, styrtede bygningen sammen med et forfærdeligt brag. Han blev trukket levende frem af ruinerne, sørgeligt medtaget: en bjælke var faldet således, at den for en del havde beskyttet ham, men det ene øje var stødt ud og den ene hånd så forknust, at mr. Carter, doktoren, måtte amputere den øjeblikkelig. Det andet øje inflammerede: også det mistede han synet på. Nu er han hjælpeløs – blind og en krøbling."

"Hvor er han? Hvor bor han nu?"

"I Ferndean, et sted, han ejer henved tredive mile herfra – et ensomt, øde sted."

"Hvem er hos ham?"

"Gamle John og hans kone: han ville ingen anden have. Han har rent tabt modet, siger man."

"Har De intet køretøj her?"

"Vi har en smuk enspændervogn, ma'am."

"Lad der blive spændt for øjeblikkelig, og hvis Deres karl kan bringe mig til Ferndean, inden det bliver mørkt, skal jeg betale både Dem og ham det dobbelte af, hvad De ellers forlanger."

11

Ferndean var en meget gammel bygning, ikke stor og uden fordringer på arkitektonisk skønhed. Den lå dybt inde i en skov. Jeg havde ofte hørt mr. Rochester tale om den; nu og da besøgte han den personlig. Hans fader havde købt denne ejendom for jagtens skyld. Sønnen ville have bortlejet huset, men kunne ikke finde nogen liebhaver, på grund af den øde og usunde beliggenhed. Ferndean henlå derfor ubeboet og umøbleret, på to eller tre værelser nær, som squiren benyttede, når han rejste dertil for at gå på jagt.

Dette hus nåede jeg lidt førend det blev mørkt, en aften, der karakteriserede sig ved sorte skyer, en kold blæst og en fin gennemtrængende regn. Den sidste mil tilbagelagde jeg til fods, efter at have sendt vognen og kusken tilbage med den betaling, jeg havde lovet. Selv i en kort afstand fra bygningen kunne man ikke se den, så tæt og mørk var skoven omkring den. En jernport med granitpiller viste mig, hvor jeg skulle gå ind; da jeg var kommet gennem den, befandt jeg mig på en græsbegroet sti, der strakte sig hen under lave grene, mellem knudrede stammer. Jeg fulgte den og håbede snart at nå huset; men den bugtede sig stedse videre fremad: intet tegn til bolig eller kultur var synlig.

Jeg troede, jeg havde taget en gal retning og forfejlet vejen. Tusmørket begyndte nu at falde på; jeg så mig om efter en anden sti. Der var ingen: stammer, grene og løvværk, alt var sammenslynget i et buskads.

Jeg gik til; endelig blev vejen mere åben og skoven tyndere: jeg fik øje på et gitter og dernæst på huset selv, som dog i den

svage belysning næppe kunne skelnes fra træerne, så grønne og fugtige var dets forfaldne mure. Jeg trådte ind gennem en port, der kun var lukket med en klinke, og befandt mig på et indhegnet stykke jord. Der var ingen blomster, intet havebed – det var en græsplet, afdelt i to lige dele af den brede gang, der førte hen til bygningen. Huset havde to spidse gavle i fronten; vinduerne var snævre, indgangsdøren, hvis trappe kun bestod af et trin, ligeledes. Det hele så, som værten i "Rochester Arms" havde sagt mig, øde og ensomt ud. Det var så stille som i en kirke på søgnedag: regnen, der raslede mellem bladene, var den eneste hørlige lyd i nærheden.

"Kan der være liv her?" tænkte jeg.

Ja, liv var der, for jeg hørte en bevægelse – den snævre indgangsdør åbnede sig.

En skikkelse trådte ud i tusmørket og blev stående på trappen. Det var en mand uden hat: han strakte sin hånd ud, som for at føle, om det regnede. Hvor mørkt det end var, havde jeg dog genkendt ham; det var min herre, Edward Fairfax Rochester, og ingen anden.

Jeg standsede, holdt åndedrættet tilbage og blev stående for at iagttage ham – selv uset og – desværre! – usynlig. Det var et pludseligt møde, et, hvor henrykkelsen blev holdt i tømme af smerte. Det var mig ikke vanskeligt at betvinge såvel min stemme som mine skridt.

Hans figur havde de samme stærke, brede omrids som før; hans holdning var rank og lige, hans hår endnu stadig ravnsort; hans træk var heller ikke forandrede eller indfaldne; på et eneste år kunne ingen sorg nedbryde hans atletiske kraft. Men i minen så jeg en forankring; den var vild og mørk, den mindede

mig om en lænket fugl eller et vildt dyr, som det er farligt at nærme sig i dets tavse vånde. Den indespærrede ørn, hvis gulringede øjne grusomhed har udstukket, må se ud som denne blinde Samson.

Men tror du, læser, at jeg frygtede ham i hans blinde vildhed? Du kender mig kun lidt, hvis du tror det. Med min sorg blandede det blide håb sig, at jeg snart skulle vove at presse mine læber til denne granitpande og til de låg, der havde lukket sig under den – men ikke endnu. Endnu ville jeg ikke tiltale ham.

Han gik ned ad det ene trin og kom langsomt og famlende hen over græsset. Hvor var hans dristige gang nu? Så standsede han, som om han ikke vidste, hvad retning han skulle tage. Han løftede hånden og åbnede sine øjenlåg; længe stod han og stirrede op imod himlen og hen på træernes amfiteater; man så, at alt for ham var mulm og mørke. Han udstrakte sin arm (den venstre, den lemlæstede, holdt han skjult inden for frakken); han ønskede formodentlig ved berøringen at få en idé om, hvad der lå rundt omkring ham. Han mødte kun tomhed, for de fleste træer stod flere alen fra ham. Han opgav sit forsøg, lagde armene overkors og stod rolig og tavs i regnen, det nu faldt tæt på hans udækkede hoved. I dette øjeblik nærmede John sig fra den anden side.

"Vil De tage min arm, sir?" spurgte han. "Vi får en svær byge om lidt. Havde De ikke bedre af at gå ind?"

"Lad mig være!" var svaret.

John fjernede sig, uden at have bemærket mig. Mr. Rochester prøvede nu på at spadsere lidt rundt, men forgæves – alt var

usikkert. Han famlede sig snart tilbage til døren, gik ind og lukkede den efter sig.

Nu nærmede jeg mig og bankede på; Johns kone lukkede op.

"Mary," sagde jeg, "hvordan har De det?"

Hun stirrede på mig, som om hun så et genfærd. Jeg beroligede hende. Hendes hurtige "Er det virkelig Dem, miss, som kommer på denne tid af aftenen til en så ensom afkrog?" besvarede jeg med at tage hendes hånd, og derpå fulgte jeg hende ind i køkkenet, hvor John nu sad ved et mægtigt bål. Jeg sagde dem med få ord, at jeg havde hørt alt, hvad der havde tildraget sig, siden jeg forlod Thornfield, og at jeg var kommet for at besøge mr. Rochester. Jeg bad John gå ned til bommanden, hvor jeg havde efterladt min kuffert, og bringe den op til huset; og mens jeg tog min hat og mit sjal af, spurgte Mary, om hun kunne huse mig natten over i Ferndean. Da jeg hørte, at det ikke ville være umuligt, om det end faldt noget vanskeligt, erklærede jeg, at jeg ville blive. I samme øjeblik blev der ringet inde i stuen.

"Sig Deres herre, når De kommer ind, at der er én, som ønsker at tale med ham," sagde jeg til Mary, "men nævn intet navn."

"Jeg tror ikke, han tager imod Dem," svarede hun. "Ingen får adgang til ham."

Da hun kom tilbage, spurgte jeg, hvad han havde sagt.

"Han vil vide, hvem De er og hvad De vil," svarede Mary, idet hun fyldte et glas med vand og satte det på en præsentérbakke tillige med to lys.

"Er det det, han ringede for?" spurgte jeg.

"Ja, han vil altid have lys ind om aftenen, skønt han er blind."

"Giv mig bakken, jeg vil bære den ind."

Jeg tog den fra hende; hun førte mig hen til døren og lukkede op. Bakken rystede i min hånd, vandet blev spildt på den; mit hjerte bankede, som det skulle sprænges. Mary lukkede døren efter mig.

Stuen var mørk; i kaminen lå en håndfuld næsten udbrændte gløder, og bøjet ned over den, med hovedet lænet mod den høje gammeldags gesims, sad værelsets blinde beboer. Hans gamle hund, Pilot, lå sammenkrøbet ved væggen, som om den frygtede for, at der skulle blive trådt på den. Da jeg kom ind, spidsede den øren; så fo'r den op med et hvin, sprang hen imod mig og havde nær revet mig præsentérbakken ud af hånden. Jeg satte den på bordet, klappede hunden og sagde sagte: "Læg sig!" Mr. Rochester vendte sig mekanisk om for at *se*, hvad der voldte denne bevægelse; men da han intet *så*, vendte han atter sit ansigt bort og sukkede.

"Giv mig vandet, Mary," sagde han.

Jeg nærmede mig ham med det nu kun halvt fyldte glas; Pilot fulgte mig under høje spring.

"Hvad går der af hunden?" spurgte han.

"Ned med sig, Pilot!" sagde jeg atter.

Glasset standsede på vejen til hans læder; han syntes at lytte. Han drak og satte glasset fra sig.

"Det er jo dig, Mary, er det ikke?"

"Mary er i køkkenet," svarede jeg.

Han strakte hånden frem med en hastig bevægelse; men da han ikke så, hvor jeg stod, rørte han mig ikke.

"Hvem er det? Hvem er det?" spurgte han og syntes at anstrenge sine øjne. "Svar mig – tal igen!" råbte han højt og

bydende.

"Vil De have lidt mere vand, sir?" sagde jeg. "Jeg spildte det halve af, hvad der var i glasset."

"Hvem er det? Hvad er det? Hvem taler?"

"Pilot kender mig, og John og Mary ved, jeg er her – jeg kom først for lidt siden," svarede jeg.

"Store Gud! Hvilken illusion omgøgler mig – hvilket sødt delirium har grebet mig?"

"Ingen illusion – intet delirium; Deres ånd, sir, er for kraftig til at lade sig illudere, Deres helbred for sundt til vanvid."

"Hvor er den, som taler? Er det kun en stemme? Jeg kan ikke se, men jeg må føle, ellers vil mit hjerte forstumme og min hjerne sprænges. Hvad – hvem du er – lad min hånd møde modstand, ellers kan jeg ikke leve!"

Han famlede, jeg standsede hans hånd og fængslede den i begge mine.

"Det er hendes fingre," råbte han "hendes små, smalle fingre! Men i så fald må der være mere af hende."

Den muskuløse hånd løsrev sig af sit fængsel; min arm blev grebet – min skulder – min hals – mit liv – han omslyngede mig og drog mig til sig.

"Er det Jane? Hvad er det? Dette er hendes former – dette er hendes højde –"

"Og dette hendes stemme," tilføjede jeg, "hun er hel og holden, hendes hjerte med. Gud velsigne Dem, sir! Jeg er glad ved at være Dem så nær igen."

"Jane Eyre! – Jane Eyre!" var alt, hvad han sagde.

"Min dyrebare herre, jeg er Jane Eyre; jeg har fundet Dem – jeg er kommet tilbage til Dem."

"I virkeligheden? I kødet? Min levende Jane?"

"De berører mig, sir – De holder mig, og det fast nok: jeg er ikke kold som et lig, eller tom som luften – er jeg?"

"Min levende engel! Dette et visselig hendes lemmer, dette hendes ansigt; men jeg kan ikke blive så velsignet efter al min jammer. Det er en drøm, lig dem, jeg har haft om natten, når jeg har trykket hende til mit hjerte, som nu, og kysset hende – og følt, at hun elskede mig, og håbet, hun ikke ville forlade mig."

"Som jeg aldrig vil, sir, fra denne dag."

"Aldrig vil, siger visionen? Men jeg vågnede altid og fandt, det var et spottende bedrag, og jeg var ensom og forladt – mit liv mørkt og forladt – min sjæl tørstig og måtte ikke drikke, mit hjerte forhungret og kunne ingen næring finde. Blide, venlige drøm, som nu hviler i mine arme – også du vil flygte fra mig, ligesom dine søstre; men kys mig, inden du går – kys mig, Jane!"

Jeg pressede mine læber til hans engang strålende, og nu stråleløse øjne – jeg strøg håret fra hans pande og kyssede også den. Han syntes pludselig at fatte sig: overbevisningen om det virkelige i alt dette påtvang sig ham.

"Er det dig – er det Jane? Du er da endelig kommet tilbage til mig?"

"Ja."

"Og du ligger ikke død i en eller anden grøft, i en eller anden flod? Du er ingen trællende martyr mellem fremmede?"

"Nej, sir, nu er jeg en uafhængig pige."

"Uafhængig? Hvad mener du, Jane?"

"Min onkel på Madeira er død og har efterladt mig fem tusinde pund."

"Ah! det er praktisk – det er reelt!" udbrød han. – – "Det ville jeg aldrig have drømt! Desuden – der er jo hendes ejendommelige stemme – hendes oplivende, pikante og dog så blide stemme, den varmer mit henvisnede hjerte, den bringer ro i det. Hvad, Jeanette? Du er en uafhængig pige nu? En rig pige?"

"En rig pige, sir. Hvis De ikke vil lade mig bo hos Dem, kan jeg bygge mig et hus lige tæt op til Deres dør, og De kan komme og sidde i min stue om aftenen, når De ønsker selskab."

"Men da du er rig, Jane, så har du sikkert venner nu, som vil lede efter dig og ikke tåle, at du ofrer dig for en blind stakkel som mig?"

"Jeg sagde, sir, at jeg var uafhængig, såvel som rig: jeg er min egen herre."

"Og du vil blive hos mig?"

"Ja, hvis De ikke har noget imod det. Jeg vil være Deres naboerske, Deres plejerske, deres husholderske. Jeg finder Dem så ensom: jeg vil være Deres selskab – læse for Dem, spadsere med Dem, sidde hos Dem, opvarte Dem, være Deres hænder og øjne. Se ikke så sørgmodig ud, min kære herre; De skal ikke være forladt, så længe jeg lever."

Han svarede ikke: han syntes at være alvorlig – adspredt; han sukkede; han åbnede sine læber, for at tale; han lukkede dem igen. Jeg følte mig lidt forlegen. Måske jeg havde været for tjenstfærdig i mine tilbud; måske jeg havde sat mig for rask ud over konveniensen, måske han, lige som St. John, så noget upassende i min opførsel. Mit tilbud hidrørte virkelig fra den

idé, at han ønskede at ægte mig; fra den forventning, at han straks ville gøre krav på mig som sin. Men da intet vink om noget sådant undslap ham, da hans mine stedse blev mørkere, faldt det mig da ind, at jeg måske havde taget fejl og båret mig dumt ad; og jeg begyndte at drage mig sagte ud af hans favn – men han pressede mig heftigt tættere op til sig.

"Nej, nej, Jane; du må ikke gå. Nej – jeg har berørt dig, hørt dig, følt det husvalende ved din nærværelse – det søde ved dine trøstende ord: den glæde kan jeg ikke opgive. Jeg har kun lidt tilbage i mig selv – jeg må have dig. Lad verden le – lad den kalde mig absurd, egennyttig – det bryder jeg mig ikke om. Min sjæl forlanger dig: den vil tilfredsstilles eller tage en dødelig hævn over sit hylster."

"Jeg vil jo blive hos Dem, sir; det har jeg sagt."

"Ja, men ved at blive forstår du ét, jeg noget andet. Du kunne måske bekvemme dig til at være min hånd og mit øje, som du siger (for du har et kærligt hjerte og et ædelmodigt sind) og dermed bør jeg uden tvivl lade mig nøje. Jeg bør ikke nære andre end faderlige følelser for dig – bør jeg vel? Sig mig dine tanker om det, Jane!"

"Mine tanker er Deres, sir: jeg er tilfreds med blot at være Deres plejerske, hvis De finder det rigtigst."

"Men det kan du ikke altid være, Jane: Du er ung – du vil gifte dig."

"Jeg bryder mig ikke om at gifte mig."

"Det burde du, Jane. Hvis jeg var, hvad jeg engang var, skulle jeg nok få dig til at bryde dig om det – men – en blind klods!"

Han hensank atter i mørke betragtninger. Nu var min forlegenhed borte: jeg fattede nyt mod, for jeg så, hvordan

landet lå. Jeg fortsatte samtalen i en livligere tone.

"Det var på tide, at nogen påtog sig at gøre Dem til et menneske igen," sagde jeg og skilte hans tykke, lange lokker ad, "for jeg ser, de er blevet forvandlet til en løve eller dog noget lignende. De ser ud omtrent som jeg kan tænke mig Nebukadnezar: Deres hår minder mig om ørnefjer. Om Deres negle er vokset ud til fugleklør eller ej, har jeg endnu ikke bemærket."

"På denne arm har jeg hverken hånd eller negle," svarede han og viste mig det afkortede lem, som han hidtil havde skjult under frakken. "Der er kun en stump – et afskyeligt syn! Synes du ikke, Jane?"

"Det et en ynk at se det, og en ynk at se Deres øjne og brandstriben på Deres pande; og det værste er, at man står i fare for at elske Dem højere på grund af alt dette og gøre for meget ud af Dem."

"Jeg troede, det ville oprøre dig, Jane, når du så min arm og mit skrammede ansigt."

"Troede De? Sig ikke det, hvis De vil have, jeg skal tænke fordelagtigt om Deres forstand. Lad mig nu forlade Dem et øjeblik for at komme noget mere brænde på ilden. Kan De se, når det brænder i kaminen?"

"Ja, med det højre øje kan jeg se en rødlig tåge."

"Og De kan se lysene?"

"Yderst dunkelt – som to hvide skyer."

"Kan De se mig?"

"Nej, min fe; men jeg er kun alt for taknemmelig, fordi jeg kan høre og føle dig."

"Hvornår spiser De til aften?"

"Jeg spiser aldrig til aften."

"Men det skal De såmænd nu. Jeg er sulten, og det er De med, er jeg vis på. De glemmer det kun."

Jeg kaldte på Mary og fik snart værelset bragt i en hyggeligere orden, lige som jeg også tilberedte ham et styrkende måltid. Mine livsånder var i fuld virksomhed, og under måltidet og længe efter talte jeg til ham med sand glæde og utvungenhed. Hos ham behøvede jeg ikke at lægge bånd på min livlighed; hos ham følte jeg mig fuldkommen hjemme, for jeg vidste, at jeg behagede ham: alt, hvad jeg sagde eller gjorde, syntes enten at trøste eller oplive ham. Frydelige bevidsthed! Den opvarmede hele min natur: i hans nærværelse levede jeg til fulde, ligesom han i min. Det ene smil svævede hen over hans ansigt efter det andet, glæden gryede på hans pande.

Da måltidet var endt, begyndte han at stille mig mange spørgsmål: om hvor jeg havde været, hvad jeg havde foretaget mig, hvordan jeg havde fundet ham; men jeg gav ham kun almindelige svar: det var for sent at indlade sig på enkeltheder den aften. Desuden ønskede jeg ikke at berøre nogen dyb streng – eller åbne nogen frisk kilde til bevægelse i hans hjerte: mit eneste formål for øjeblikket var at opmuntre ham. Og opmuntret blev han, dog kun stødvis. Hver gang en kort pause afbrød samtalen, vendte han sig hastigt om for at røre ved mig og sige "Jane! Du er helt og holdent et menneskeligt væsen, Jane? Er du vis på det?"

"Det er min uforgribelige tro, sir."

"Men hvorledes kunne du denne triste, mørke aften så pludseligt stige op ved min ensomme arne? Jeg udstrakte min hånd for at tage et glas vand fra et lejet tyende, og det blev mig

givet af dig; jeg fremsatte et spørgsmål og ventede, at Johns kone ville svare mig; men din stemme lød i mit øre."

"Ja, for jeg var trådt ind i Marys sted med bakken."

"Og selv i det flygtige minut, jeg her tilbringer med dig, ligger der trylleri. Hvem kan sige, hvilket mørkt, håbløst liv jeg har henslæbt i mange måneder? Intet har jeg foretaget mig, intet ventet; dag og nat er gået i ét, uden andre fornemmelser end kulde, når jeg lod ilden gå ud, og hunger, når jeg glemte at spise; og så den evigttærende sorg og den undertiden til raseri stigende længsel efter at se min Jane igen. Ja, hende længtes jeg langt mere efter end mit tabte syn. Hvor kan det være, at Jane er hos mig og siger, hun elsker mig? Vil hun ikke forlade mig lige så pludseligt som hun kom? I morgen finder jeg hende vist ikke mere."

Et praktisk hverdagssvar, som ikke stod i sammenhæng med hans forvirrede ideer, ville, mente jeg, være det bedste og mest beroligende i hans nuværende sindsstemning. Jeg lod min finger glide over hans øjenbryn og bemærkede, at de var forbrændt, og at jeg ville anvende noget, det skulle gøre dem lige så tykke og sorte som før.

"Hvad nytter det, at du viser dig god imod mig, velgørende ånd, når du dog atter vil forlade mig i en skæbnesvanger stund og forsvinde lig en skygge, uden at jeg ved, hvorhen eller hvorledes, og uden at jeg senere formår at finde dig?"

"Har De en lommekam hos Dem, sir?"

"Til hvad, Jane?"

"Blot til at udkæmme denne stride sorte manke. Ved at betragte Dem nærmere, finder jeg virkelig, De kan skræmme

folk. De taler om, at jeg ligner en fe; men jeg er vis på, De lignet mere en kyklop."

"Er jeg hæslig, Jane?"

"Forfærdelig, sir – det har De altid været, ved De nok."

"Nå, ondskaben er da ikke blevet pillet ud af dig, hvor du så har været!"

"Og dog har jeg været blandt gode mennesker, langt bedre end De, blandt mennesker, hos hvem jeg fandt grundsætninger og ideer, som De aldrig har næret i Deres liv – langt ædlere, langt mere ophøjede."

"Hvem pokker har du været hos?"

"Hvis De ikke sidder stille, river jeg Dem alt håret af hovedet, og da tror jeg, De vil høre op med at nære tvivl om min kødelighed."

"Hvem har du været hos, Jane?"

"Det får De ikke ud af mig i aften, sir; De må vente til i morgen. At jeg glemmer slutningen af min historie vil være Dem et pant på, at jeg møder ved Deres morgenbord. Men da må jeg ikke stige op ved Deres arne med et glas band; jeg må i det allermindste medbringe et æg eller to, for ikke at tale om røget skinke."

"Du spottende kamæleon – født som fe og opdraget som menneske! Du vækker følelser hos mig, som jeg ikke har næret i de sidste tolv måneder. Havde Saul haft dig til sin David, ville den onde ånd være blevet forjaget uden harpens hjælp."

"Så, nu er De kæmmet og ser anstændig ud. Nu vil jeg forlade Dem: jeg har rejst i de tre sidste dage, og jeg tror, jeg er træt. Godnat!"

"Blot et eneste ord endnu, Jane: var der ikke andet end fruentimmer i det hus, du boede i?"

Jeg lo og ilede ud; jeg vedblev at le, mens jeg løb op ad trapperne. "En god ide!" tænkte jeg henrykt. "Jeg ser, jeg har midler til drille ham ud af hans melankoli, når det behøves."

Ganske tidligt næste morgen hørte jeg, han var oppe og vandrede fra det ene værelse til det andet. Så såre Mary kom ned, hørte jeg ham spørge: "Er miss Eyre her? Hvilket kammer anviste De hende? Var det tørt? Er hun oppe? Gå op og spørg, om hun ønsker noget, og hvornår hun vil komme ned."

Jeg kom ned, da jeg antog, der var udsig til morgenmad. Da jeg trådte ind i stuen med lydløse skridt, kunne jeg betragte ham i mag og ro, inden han bemærkede min nærværelse. Det var virkelig sørgeligt at se, hvorledes en legemlig svaghed havde underkuet den kraftige ånd. Han sad i sin stol – stille, men uden at hvile; det var tydeligt at se, at han ventede. Hans mine mindede mig om en slukket lampe, der venter på at blive tændt igen. Det havde været min hensigt at vise mig munter og overgiven; men den stærke mands afmagt skar mig i hjertet. Dog tiltalte jeg ham med al den livlighed, jeg kunne opbyde.

"Det er en herlig, solklar morgen, sir," sagde jeg, "regnen er forbi, skyerne trukket bort ... De skal have Dem en spadseretur om lidt."

Jeg havde pustet til ilden; hans ansigt strålede.

"O, der er du jo, min muntre lærke! Kom hen til mig. Du er ikke borte, ikke forsvundet? Jeg hørte en af din race synge højt over skoven for en time siden, men dens sang havde ingen musik for mig, lige så lidt som den opstående sol havde stråler. Al melodi på Jorden indbefattes i min Janes tunge (Gud ske lov,

at den af naturen ikke hører til de tavse); alt det solskin, jeg kan føle, er i hendes nærværelse."

Vandet stod mig i øjnene, da jeg hørte denne tilståelse af hans afhængighed; det var, som om en kongelig ørn, der er lænket til en stang, så sig tvunget til at bede en spurv om at være dens forsørger. Men jeg ville ikke græde; jeg tørrede de salte dråber af og fik travlt med at tilberede morgenmaden.

Det meste af formiddagen blev tilbragt under åben himmel. Jeg førte ham gennem den våde, vilde skov ud på nogle lyse enge; jeg beskrev ham, hvor grønne de var, hvor forfriskede blomsterne og hækkene så ud, hvor dejlig blå himlen var. Jeg udsøgte et sæde til ham i en afsides krog på en tør, omhugget træstamme og havde intet imod at han, efter at have taget plads, satte mig på sit knæ. Hvorfor skulle jeg det, når både han og jeg var lykkeligere sammen end adskilte? Pilot lå ved siden af os; alt var, roligt. pludselig udbrød han, idet han sluttede mig i sin arme:

"Grusomme, grusomme Jane! O, hvad følte jeg ikke, da jeg opdagede, at du var flygtet fra Thornfield og jeg intetsteds kunne finde dig ... da jeg, efter at have undersøgt dit værelse, forvissede mig om, at du ingen penge havde taget med dig. Intet til at opholde livet med! Et perlebånd, som jeg havde givet dig, lå urørt i sin lille æske; dine kufferter stod der, låsede og i samme stand, de var blevet bragt i til rejsen. Hvad ville min engel gribe til, tænkte jeg, uden penge og blottet for alt? Hvad greb du til? Lad mig høre det nu!"

Således opfordret begyndte jeg min fortælling om, hvad jeg havde oplevet i det sidste år. De lidelser, jeg havde gennemgået under min omflakken, formildede jeg betydeligt, for ikke at

volde ham en unyttig smerte; det lidet, jeg sagde, skar ham dybere i det trofaste hjerte, end jeg ønskede.

Jeg skulle ikke have forladt ham således, sagde han, uden midler til at komme frem i verden; jeg skulle have meddelt ham min hensigt. Jeg skulle have sat min lid til ham; han ville aldrig have tvunget mig til at blive hans maitresse. Hvor voldsom han end havde vist sig i sin fortvivlelse, elskede han mig dog for højt og for ømt til at blive min tyran; han ville have givet mig sin halve formue, uden at forlange så meget som et kys til gengæld, hellere end at jeg således skulle vove mig venneløs ud i den vide verden. Han var overbevist om, at jeg havde lidt mere, end jeg havde tilstået.

"Mine lidelser, de være nu store eller ringe, varede kun kort," svarede jeg og gik nu over til at fortælle, hvorledes jeg var blevet modtaget i Moor House, hvorledes jeg havde fået skolebestyrerinde-posten i Morton osv. Måden, jeg var blevet rig på og til samme tid havde fundet min familie, fulgte i behørig orden. St. John Rivers navn forekom naturligvis hyppigt, alt som jeg kom videre ind i min fortælling. Da jeg var færdig, optog han det øjeblikkelig.

"Denne St. John er altså din fætter?"

"Ja."

"Du har ofte omtalt ham – holdt du af ham?"

"Han var en særdeles god mand, sir; jeg kunne ikke lade være at holde af ham."

"En god mand? Mener du derved en respektabel, agtværdig midaldrende mand? Eller hvad mener du?"

"St. John var kun ni og tyve år, sir."

"*Jeune encore*, som franskmanden siger. Er han en person af lav vækst, flegmatisk og grim? En person, hvis godhed mere består i en af laster uplettet karakter end i virksomme dyder?"

"Han er virksomheden selv. Store og ophøjede gerninger er det, han lever for at udrette."

"Men hans hjerne? Den er formodentlig noget svag? Han mener det godt; men man trækker på skuldrene, når man hører ham tale?"

"Han taler kun lidt, sir, men intet ord er uden mening. I en kraftig hjerne kan få mennesker måle sig med ham."

"Han er altså en dygtig mand?"

"Ja, det kan man sige med sandhed."

"Har en god opdragelse?"

"St. John er en grundig og dybsindig videnskabsmand."

"Du sagde, om jeg husket ret, at hans væsen ikke faldt i din smag? Det et formodentlig noget pedantisk, noget degnemæssigt?"

"Jeg har ikke omtalt hans væsen; men hvis det ikke faldt i min smag, måtte min smag være meget slet. Det er belevent, roligt og røber den fuldkomne kavaler."

"Hans udvortes – jeg har glemt din beskrivelse af hans udvortes: en rødmosset landsbykapellan, kan jeg tænke, som er ved at kvæles i sit hvide halstørklæde, og som bærer spænder i sine tyksålede sko?"

"St. John klæder sig med smag. Han er en smuk mand, høj, rank, med blå øjne og en græsk profil."

(Afsides:) "Gid Fanden havde ham!" (Til mig:) "Holdt du af ham, Jane?"

"Ja, mr. Rochester, jeg holdt af ham; men det har De spurgt mig om før."

Jeg så naturligvis tydeligt, hvad der foregik i hans indre. Skinsygen havde fået indpas hos ham; den stak ham, men stikket var gavnligt: det befriede ham fra melankoliens gnavende tand. Jeg ville derfor ikke jage slangen bort straks.

"Måske De ikke synes om at sidde på mit knæ længere, miss Eyre?" var den næste, noget uventede bemærkning.

"Hvorfor ikke, mr. Rochester?"

"Den beskrivelse, De har givet, fremhæver en alt for grel kontrast. Deres ord skildrer en yndig Apollo; han foresvæver Deres indbildningskraft – høj, rank, blåøjet og med en græsk profil. Deres øjne dvæler på en Vulkan – en sand grovsmed, brun, bredskuldret – og blind og lam oven i købet."

"Det har jeg aldrig tænkt på før; men De minder mig virkelig om en Vulkan, sir."

"Godt – De kan forlade mig, ma'am; men inden De går" – og han holdt mig fastere end nogensinde før –, "må De have den godhed at besvare et spørgsmål eller to."

Han holdt inde.

"Hvilke spørgsmål, mr. Rochester?"

Nu blev forhøret fortsat.

"St. John gjorde dig til skolelærerinde i Morton, inden han vidste, du var hans kusine?"

"Ja."

"Du så ham ofte? Han besøgte skolen undertiden?"

"Hver dag."

"Han bifaldt dine planer, Jane? – Jeg ved, de var kloge og hensigtsmæssige; for du er et rigtbegavet væsen."

"Han bifaldt dem – ja."

"Han opdagede meget hos dig, som han ikke havde ventet at finde? Nogle af dine egenskaber er ikke almindelige."

"Det ved jeg intet om."

"Du havde en lille hytte, som stødte op til skolen, siger du: kom han nogensinde derind for at besøge dig?"

"Af og til."

"Om aftenen?"

"Ja, et par gange."

En pause.

"Hvor længe boede du hos ham og hans søstre, efter at slægtskabet var opdaget?"

"I fem måneder."

"Tilbragte Rivers meget af sin tid i sine søstres selskab?"

"Ja, vi havde et fælles arbejdsværelse; han sad i nærheden af vinduet, og vi ved bordet."

"Studerede han meget?"

"Ja."

"Hvad studerede han?"

"Det hindustanske sprog."

"Og hvad bestilte du?"

"Først lærte jeg tysk."

"Underviste han dig?"

"Han forstod ikke tysk."

"Lærte han dig intet?"

"En smule sanskrit."

"Rivers lærte dig sanskrit?"

"Ja, sir."

"Og sine søstre også?"

"Nej."

"Dig alene?"

"Mig alene."

"Bad du ham lære dig det?"

"Nej."

"Han ønskede det selv?"

"Ja."

En ny pause.

"Hvorfor ønskede han det? Til hvad nytte kunne sanskrit være dig?"

"Han ville tage mig med til Ostindien."

"Ah, nu går der et lys op for mig. Han ville ægte dig!"

"Han friede til mig."

"Det er ikke sandt – det er en fræk opdigtelse for at ærgre mig."

"Jeg beder om forladelse, det er bogstavelig sandhed; han forlangte min hånd mere end én gang og var lige så halsstarrig i sit forlangende, end De nogensinde kunne være."

"Miss Eyre, jeg gentager det, De kan forlade mig. Hvor ofte skal jeg sige Dem det? Hvorfor bliver De siddende hårdnakket på mit knæ, når jeg har befalet Dem at gå Deres vej?"

"Fordi jeg befinder mig vel der."

"Nej, Jane, du befinder dig ikke vel her, fordi dit hjerte er ikke hos mig: det er hos din fætter – denne St. John. O, lige til dette øjeblik troede jeg, min lille Jane tilhørte mig alene. Jeg nærede den tro, at hun elskede mig, selv da hun forlod mig: det var et atom af sødme i megen malurt. Længe har vi været adskilt; hede tårer har jeg grædt over vor skilsmisse, men aldrig faldt det mig ind, mens jeg sørgede over hende, at hun elskede en

anden. Dog, det er unyttigt at sørge. Forlad mig, Jane – gå og gift dig med Rivers!"

"Så ryst mig af Dem, sir – stød mig bort, for jeg vil ikke forlade Dem med min gode vilje."

"Jane, jeg holder altid af at høre din stemmes klang: den fornyer stedse håbet, den lyder så sanddru. Når jeg hører den, tryller den mig et år tilbage. Jeg forglemmer, at du har knyttet et nyt bånd. Men jeg er ingen dåre – gå!"

"Hvor skal jeg gå hen, sir?"

"Din egen vej – med den mand, du har valgt dig."

"Hvem er det?"

"Det ved du jo – denne St. John Rivers."

"Han er ikke min mand og vil aldrig blive det. Han elsker ikke mig, jeg ikke ham. Han elsker – som han kan elske, og det er ikke som De elsker – en ung yndig pige ved navn Rosamond. Mig ville han blot ægte, fordi han troede, jeg egnede mig til kone for en missionær, og det gjorde hun ikke. Han er god, stor, men streng og kold som et isbjerg. Han er ikke som De, sir; jeg er ikke lykkelig ved hans side eller i hans nærhed. Han har ingen overbærelse med mig, ingen ømhed for mig. Han ser intet tiltrækkende hos mig: ikke engang ungdom – kun nogle få åndelige gaver. Og Dem skulle jeg forlade, sir, for at gå til ham?"

Jeg gøs uvilkårligt og klyngede mig instinktivt tættere op til min blinde, men elskede herre. Han smilede.

"Hvad, Jane, er dette sandt? Er forholdet virkelig således beskaffent mellem dig og Rivers?"

"Således er det, sir. O, De behøver ikke at være skinsyg! Jeg ville kun drille Dem lidt for at gøre Dem mindre forstemt, jeg troede, vrede ville være mere tjenlig end sorg. Men siden De

ønsker, jeg skal elske Dem, ville De blive stolt og fornøjet, hvis De blot kunne se, i hvor høj grad det er tilfældet. Hele mit hjerte er Deres, sir: det tilhører Dem, og hos Dem ville det forblive, om skæbnen også for stedse bandlyste hele mit øvrige Jeg fra Deres nærværelse."

Han kyssede mig, men smertelige tanker formørkede atter hans mine.

"Mit ranede synskraft! Min lammede styrke!" mumlede han sørgmodigt.

Jeg kærtegnede ham, for at berolige ham. Jeg vidste, hvad han tænkte på, og ønskede at tale for ham, men turde ikke. Han vendte sit ansigt bort, og jeg så en tåre stjæle sig frem under det lukkede øjenlåg og rinde ned af den mandige kind. Mit hjerte svulmede.

"Jeg er ikke bedre end det gamle splintrede kastanjetræ i Thornfields have," bemærkede han kort efter. "Og hvad ret har den ruin til at byde den blomstrende kaprifolium at dække dens levninger med sin friskhed?"

"De er ingen ruin, sir – intet splintret træ; De er grøn og kraftig. Planter vil gro mellem Deres rødder, hvad enten De byder dem til det eller ej, fordi de fryder sig ved Deres gavmilde skygge; og alt som De gror, vil De læne sig op til Dem og slynge sig om Dem, fordi Deres kraft frembyder en så sikker støtte."

Han smilede atter; mine ord var balsam.

"Du taler om venner, Jane?" spurgte han.

"Ja – om venner," svarede jeg langsomt og nølende, for jeg vidste, jeg mente noget mere end venner, men kunne ikke finde noget passende ord. Han hjalp mig.

"Ak, Jane, men jeg behøver en kone."

"Gør De, sir?"

"Ja, overrasker det dig?"

"Naturligvis: De har ikke talt om det før."

"På en ubehagelig måde?"

"Det beror på omstændighederne, sir – på Deres valg."

"Som du skal træffe for mig, Jane. Jeg vil underkaste mig din bestemmelse."

"Så vælg da – *hende, som elsker Dem højest*."

"Jeg vil i det mindste vælge – *hende, jeg elsker højest*. Jane, vil du ægte mig?"

"Ja, sir."

"En stakkels blind mand, som du vil komme til at lede ved hånden?"

"Ja, sir."

"En krøbling, tyve år ældre end du, som du vil komme til at passe og pleje?"

"Ja, sir."

"Er det sandt, Jane?"

"Det er den rene sandhed, sir."

"O, min frelsende engel, Gud velsigne og belønne dig!"

"Mr. Rochester, hvis jeg nogensinde har gjort en god gerning i mit liv – hvis jeg nogensinde har tænkt en god tanke – hvis jeg nogensinde har bedt en oprigtig, Gud velbehagelig bøn eller ønsket et fromt ønske – så er jeg belønnet nu. At være Deres kone, er for mig at være så lykkelig, som det er mig muligt at blive på Jorden."

"Fordi du finder glæde i opofrelser?"

"Opofrelser? Hvad ofrer jeg? Hunger for føde. Tørst for drikke. At blive berettiget til at slynge mine arme om, hvad jeg

skatter højest – til at presse mine læber til, hvad jeg elsker – til at hvile ved dens barm, jeg sætter min fortrøstning til: er det at gøre opofrelser? I så fald finder jeg unægtelig glæde i opofrelser."

"Og fordrage mine svagheder, Jane – bære over med mine mangler –"

"Som ikke er til i mine øjne. Jeg elsker Dem højere nu, da jeg kan gavne Dem, end før i Deres stolte uafhængighedstilstand, da De forsmåede enhver anden rolle end giverens og beskytterens."

"Hidtil har det været mig pinligt at blive hjulpet – at blive ledet; for fremtiden føler jeg, at det ikke vil blive det. Jeg holdt ikke af at lægge min hånd i en lejesvends, men det er behageligt at føle den omsnoet af Janes små fingre. Jeg foretrak en eremits ensomhed frem for tjenerens stadige opvartning; men Janes milde regimente vil blive en evigvarende glæde. Jane huer mig; huer jeg hende?"

"I enhver mulig henseende, sir."

"Nu, hvis det hænger sådan sammen, har vi intet i verden at vente for: vi må vies øjeblikkelig."

Hans mine og tone røbede iver og energi; hans gamle heftighed vågnede.

"Vi må blive et kød straks, Jane: der er kongebrevet at løse – og så frem med præsten!"

"Mr. Rochester, jeg ser nu, at Solen for j længst har gennemvandret meridianen, og Pilot er virkelig gået hjem til sin middagsmad. Lad mig se på Deres ur."

"Sæt det i dit bælte, Jeanette, og behold det: Jeg har ingen brug for det."

"klokken er ikke langt fra fire, sir ... Er De ikke sulten?"

"Den tredje dag fra denne af at regne skal være vor bryllupsdag, Jane. Bryd dig ikke om fine kjoler og juveler nu; alt det er ikke en pibe tobak værd."

"Solen har udtørret alle regndråberne, sir; luften er stille, det er næsten for varmt herude."

"Ved du vel, Jane, at jeg i dette øjeblik bærer dit fine perlebånd om min bronzerede hals under tørklædet? Jeg har båret det lige siden den dag, da jeg mistede min eneste skat, som et minde om den."

"Vi vil gå hjem gennem skoven, sir; det er den mest skyggefulde vej."

Han forfulgte sine egne tanter, uden at ænse mig.

"Jane, du anser mig formodentlig for en irreligiøs hund, men mit hjerte svulmer af taknemmelighed mod den miskundelige Gud. Han ser ikke, som mennesket ser, men langt klarere; han dømmer ikke, som mennesket dømmer, men langt visere. Jeg syndede, jeg ville have besudlet min uskyldige blomst – åndet brøde på dens renhed: den almægtige rev den fra mig. I min stivhalsede oprørsånd forbandede jeg næsten hans tilskikkelse; i stedet for at bøje mig under skæbnen, trodsede jeg den. Den guddommelige retfærdighed gik sin gang: jeg blev tvunget til at vandre gennem dødens skygges dal. Hans straffe er svare og én ramte mig, som ydmygede mig for stedse. Du ved, jeg var stolt af min styrke, men hvad er den nu, da jeg må betro den til en andens ledebånd som et barn sin svaghed? I den senere tid – men først i den senere tid, Jane! – har jeg begyndt at erkende Guds hånd i min jammer. Jeg begyndte at føle anger, samvittighedsnag – jeg ønskede at udsones med min skaber.

Jeg begyndte at bede nu og da – det var korte, men oprigtige bønner.

For nogle dage siden – lad mig tænke mig om – det var i mandags, sent på aften – kom der en forunderlig stemning over mig, en, hvori sorg afløste den tidligere mørke fortvivlelse. Jeg havde længe næret den tro, at du måtte være død, siden jeg intetsteds kunne finde dig. Inden jeg lagde mig på mit søvnløse leje – klokken kunne vel være mellem elleve og tolv – bad jeg Gud om, hvis det ikke stred mod hans visdom, at tage mig fra denne verden og indlade mig i den kommende, hvor der endnu var håb om, at blive genforenet med Jane.

Jeg var i mit eget værelse og sad ved vinduet, som stod åbent; den milde natteluft afkølede mit blod, men jeg kunne ingen stjerner se og kun et dunkelt skær sagde mig, at Månen stod på himlen. Jeg længtes efter dig, Jeanette, o, hvor jeg længtes! Med en blanding af sjæleangst og ydmyghed spurgte jeg Gud, om jeg ikke var blevet straffet og martret nok, og om det ikke snart måtte blive mig forundt at kende fred og salighed igen. At jeg fortjente, hvad jeg havde lidt, tilstod jeg – men jeg bad ham betænke, at min styrke til at bære mere snart var udtømt, og hele min længsels, alle mine ønskers alfa og omega brød uvilkårligt frem over mine læber i ordene: Jane! Jane! Jane!"

"Udtalte De disse ord højt?"

"Ja. Hvis nogen havde hørt mig, ville han have troet, jeg var forrykt; med en så fortvivlet vildhed råbte jeg dem."

"Og det var i mandags aftes, henved midnat?"

"Ja; men tiden kommer ikke her i betragtning; det sælsomme ligger i, hvad der fulgte efter. Du vil anse mig for overtroisk –

jeg har unægtelig og har altid haft nogen overtro i mit blod – men at jeg hørte, hvad jeg nu vil fortælle dig, er sandhed.

Da jeg havde udråbt dit navn, svarede en stemme – hvorfra den kom, kan jeg ikke sige, men jeg ved, hvis stemme det var – "Jeg kommer! Vent på mig! – O, jeg kommer!" Og et øjeblik efter hørte jeg gennem den stille luft ordene: "Hvor er du?"

Jeg vil, hvis jeg kan, skildre dig den idé, disse ord påtvang min sjæl, skønt det er vanskeligt at udtrykke, hvad jeg ønsker at udtrykke. Ferndean ligger, som du ser, begravet i en dyb skov, hvor enhver lyd klinger dump og dør hen uden at vibrere. "Hvor er du?" syntes at blive udtalt mellem bjerge, for jeg hørte et ekko gentage ordene. Koldere og friskere syntes luften i det øjeblik at spille om min pande: det var som om jeg og Jane havde mødt hinanden i en vild, øde egn. I ånden tror jeg virkelig, vi mødtes. Du lå uden tvivl dengang i en dyb søvn, din sjæl vandrede måske fra sin celle for at husvale min: for det var din stemme – så sandt som jeg lever – det var din!"

Læser, det var den samme mandag aften – hen ved midnat – jeg modtog mit hemmelighedsfulde kald: og det var netop de ord, jeg havde besvaret det med. Jeg lyttede til mr. Rochesters fortælling i tavshed. Dette sammentræf var for uforklarligt, for overnaturligt, til at jeg ville meddele ham det. Sagde jeg noget, måtte det i følge sin natur gøre et dybt indtryk på min tilhørers sind; og dette sind, som endnu, på grund af de udståede lidelser, kun var alt for tilbøjeligt til at fordybe sig i mørke tanker, trængte ikke til det overnaturliges dybere skygge. Jeg beholdt derfor hemmeligheden hos mig selv og rugede over den i mit hjerte.

"Nu," fortsatte min herre, "kan du ikke undres over, at jeg havde vanskeligt ved at antage dig for andet end en vision, da du så uventet trådte frem for mig i aftes … noget, som ville smelte i et intet, ligesom midnatsråbet og bjergekkoet. Nu takker jeg Gud! Jeg ved, det er ikke så. Ja, jeg takker Gud."

Han løftede mig fra sit knæ, rejste sig, blottede sit hoved, sænkede sine blinde øjne mod jorden og blev stående i stum ærefrygt. Kun de sidste ord af sin bøn udtalte han hørligt:

"Jeg takker min fader, fordi han midt i sin straffedom ihukom nåden. Jeg bønfalder ydmygt min forløser om at give mig kraft til herefter at føre et renere liv, end mit tidligere har været."

Han rakte sin hånd ud imod mig. Jeg greb denne dyrebare hånd, førte den til mine læber og lagde den derpå om min skulder. Da jeg var betydelig mindre end han, tjente jeg ham således både til vejleder og støtte. Vi trådte ind i skoven og vandrede hjemefter.

12. Slutning

Læser, jeg ægtede ham. Vielsen gik stille af: han og jeg, præsten og degnen var de eneste tilstedeværende. Da vi kom tilbage fra kirken, gik jeg ind i køkkenet, hvor Mary var beskæftiget med middagsmaden og John med at slibe knive.

"Mary," sagde jeg, "jeg er blevet viet til mr. Rochester i dag."

Husholdersken og hendes mand hørte begge til den ordentlige, sindige, flegmatiske slags mennesker, som man til enhver tid trygt kan betro en mærkværdig efterretning, uden at risikere at få trommehinderne sprængt af et hvinende skrig. Mary så op og stirrede på mig; den gaffel, hun håndterede et par kyllinger med, som hun stegte over ilden, hang i otte-ti sekunder ubevægelig i luften, og lige så længe hvilede Johns knive. Derpå sagde hun, idet hun atter bøjede sig over ilden:

"Er De, miss? Virkelig?"

Straks efter fortsatte hun:

"Jeg så nok, De gik ud med herren; men jeg vidste ikke, De gik til kirken for at blive viet." Og så fortsatte hun sin dont.

John grinede fra det ene øre til det andet, da jeg vendte mig om til ham.

"Jeg sagde til Mary, hvad enden ville blive," bemærkede han. "Jeg vidste, hvad mr. Edward" (John var en gammel tjener og havde kendt sin herre, da han var den yngste søn i huset; derfor omtalte han ham ofte ved hans fornavn) "jeg vidste, hvad mr. Edward ville gøre, og jeg var vis på, han ikke ville opsætte det længe. Nå, han har vist handlet klogt; jeg ønsker Dem til lykke, miss," tilføjede han, idet han høfligt strøg håret fra sin pande.

"Tak, John. Mr. Rochester bad mig give Dem og Mary dette."

Jeg stak ham en fempundsnote i hånden og forlod køkkenet, uden at afvente deres taksigelser. Da jeg kort efter kom forbi døren til den samme helligdom, opfangede jeg ordene:

"Det kunne nok hænde sig, at hun passer bedre for ham end nogen af de store damer. Vel er hun ikke af de smukkeste, men grim er hun ikke heller, og hun er god og veltænkende og i hans øjne en ren skønhed – det et da let at se."

Jeg skrev straks til Moor House og Cambridge, for at underrette mine pårørende om, hvad jeg havde gjort, og forklarede dem grundene til, at jeg havde handlet således. Diana og Mary billigede det ganske. Diana lod mig vide, at hun ville give mig frist, til hvedebrødsdagene var forbi, men ikke længere, inden hun kom og besøgte mig.

"Så er det bedre, hun kommer straks, Jane," sagde mr. Rochester, da jeg forelæste ham hendes brev. "Hvis hun vil vente så længe, kommer hun for sent, for vore hvedebrødsdage ophører først ved graven."

Hvorledes St. John optog efterretningen, ved jeg ikke; han besvarede ikke det brev, hvori jeg meddelte ham den. Seks måneder efter skrev han til mig, men uden at omtale mr. Rochesters navn eller hentyde til mit ægteskab. Hans brev var roligt og alvorligt, men venligt. Han har siden vedligeholdt en regelmæssig, skønt ikke hyppig korrespondance: han håber, at jeg er lykkelig og at jeg ikke hører til dem, der lever uden Gud i verden og kun hænger ved verdslige ting.

Du har dog ikke glemt den lille Adele, læser? Det havde jeg ikke. Jeg bad smart mr. Rochester om og fik tilladelse til at besøge hende i den skole, han havde sat hende i. Hendes ellevilde glæde, da hun så mig, rørte mig dybt. Hun så bleg og

mager ud; hun sagde, hun var ikke lykkelig. Jeg fandt, at reglementet i denne anstalt var alt for strengt for et barn i hendes alder, og tog hende derfor med mig hjem. Det var min agt at blive hendes guvernante som før, men jeg fandt snart, at det var en umulighed – min tid og mine tanker gjorde nu en anden krav på: min mand ville have begge dele udelukkende for sig selv. Jeg opsøgte derfor en skole, hvis system var mildere og som lå så nær, at jeg kunne besøge hende tit og nu og da tage hende med mig hjem. Jeg sørgede for, at hun intet manglede af, hvad der kunne bidrage til hendes bekvemmelighed; hun fandt sig snart hjemme i sin nye bolig, blev munter og livsglad igen og gjorde rosværdige fremskridt i sine studier. Alt som hun voksede til, bødede en sund engelsk opdragelse for en stor del på hendes franske mangler; og da hun forlod skolen, fandt jeg i hende en behagelig selskabssøster med et blidt, føjeligt gemyt og gode grundsætninger. Ved sin taknemmelige opmærksomhed mod mig og mine har hun for længst gengældt den velvilje, det nu og da har stået i min magt at vise hende.

Min fortælling nærmer sig sin ende. Et ord endnu om min ægteskabelige erfaring og et kort blik på deres skæbne, hvis navne hyppigst forekommer i min historie – og jeg er færdig.

Nu har jeg været gift i ti år. Jeg ved, hvad det er at leve udelukkende for og med det, jeg elsker højest på Jorden. Jeg anser mig for velsignet – velsignet over, hvad ord formår at udtrykke, fordi jeg er min mands liv i samme grad som han er mit. Aldrig stod en kone sin ægtefælle nærmere. Jeg er lige så lidt ked af min Edwards selskab, eller han af mit, som af de hjerters pulsslag, der banker i vort bryst, følgelig er vi altid sammen. At være sammen er for os det samme som på engang

at være så frie som i ensomhed og så oprømte som i selskab. Jeg tror, vi taler hele dagen igennem: at tale til hinanden er kun en livligere, herlig tænken. Hele min fortrolighed er bygget på ham, hele hans tilhører mig: vi stemmer fuldkommen overens i karakter, og fuldkommen enighed er resultatet.

Mr. Rochesters blindhed vedvarede de første to år af vort ægteskab; det var måske den omstændighed, der drog os så tæt sammen og forenede os få inderligt, for jeg var dengang hans syn, lige som jeg endnu er hans venstre hånd. Jeg var, bogstaveligt talt (som han også ofte kalder mig), hans øjes æble. Han så naturen, han så bøger, gennem mig; og aldrig blev jeg træt af for hans skyld at beskue og i ord indklæde virkningerne af marker, træer, byer, floder, skyer, solstråler – af landskaberne foran os, af vejret omkring os – og indgive hans øren ved lyden, hvad lyset ikke længere kunne reflektere på øjets nethinde, aldrig blev jeg træt af at læse for ham, af at lede ham, hvorhen han ønskede at gå, af at gøre for ham, hvad han ønskede, der skulle gøres. Og der lå en ubeskrivelig nydelse i at vise ham disse tjenester, fordi han fordrede dem uden pinlig skamfuldhed eller ydmygelse. Han elskede mig så varmt, at det aldrig generede ham at benytte min bistand, han følte, jeg elskede ham så ømt, at det at yde ham denne bistand var at opfylde mit kæreste ønske.

En morgen, da de to år var omme og jeg sad og skrev et brev efter hans diktat, kom han hen og bøjede sig ned over mig.

"Jane," sagde han, "har du en glitrende prydelse om din hals?"

Jeg havde en guldurkæde.

"Ja," svarede jeg.

"Og du har en lyseblå kjole på?"

Det havde jeg også. Han fortalte mig nu, at han i den senere tid havde troet at bemærke, at det mulm, der tilhyllede hans højre øje, begyndte at sprede sig, og at han nu var overbevist om det.

Han og jeg tog til London. Han rådførte sig her med en berømt øjenlæge og genvandt virkelig synet på det ene øje. Vel kan han ikke se fuldkommen klart; han kan ikke skrive eller læse længe, men han kan finde sin vej, uden at blive ledet af nogen; himlen er ham ikke længere et ubeskrevet blad – jorden ikke længere et tomt og øde rum. Da han modtog sin førstefødte i sine arme, kunne han se, at drengen havde arvet hans egne øjne, således som de engang var – store, funklende og sorte. Ved den lejlighed erkendte han igen, med et af taknemmelighed svulmende hjerte, at Gud havde ladet nåden vandre hånd i hånd med straffen.

Ja, min Edward og jeg er lykkelige – så meget mere, som de, vi elsker mest, ligeledes er det. Diana og Mary Rivers er begge gift; vi besøger hinanden skiftevis en gang om året. Dianas mand er kaptajn i marinen: en kæk officer og en god mand. Marys er præst, en af hendes broders universitetsvenner og såvel hvad intelligens som tænkemåde angår, sin kone værdig. Både kaptajn Fitzjames og mr. Wharton elsker deres ægtefæller og er genelsket af dem.

Hvad St. John Rivers angår, forlod han England; han rejste til Ostindien. Han betrådte den bane, han havde opofret sig til; han forfølger den endnu. En modigere, mere utrættelig pioner trællede aldrig blandt klipper og farer. Fast, tro og gudhengiven, fuld af energi, iver og sandhed, arbejder han for sin race; lig en gigant nedbryder han de tro- og kastefordomme,

det spærrer den besværlige vej til forbedring. Nok muligt, at han endnu er streng, fordringsfuld og ærgerrig. Men hans strenghed er krigeren Kristens, hvis sværd beskærmer hans pilgrimskaravane mod Appollyones angreb. Hans fordringsfuldhed er apostlens, som kun taler for Kristus, når han siger: "Hvo der vil komme efter mig, lad ham fornægte sig selv og tage sit kors op og følge mig." Hans ærgerrighed er den høje herre-ånds, som higer efter at udfylde en plads i den første række af dem, der er forløst fra Jorden – der står uden lyde foran Guds trone – der deler Lammets sidste mægtige triumfer – der er kaldede og udvalgte og tro.

St. John er ikke gift, og nu vil han aldrig gifte sig. Hidtil har han fundet sin egen kraft tilstrækkelig til værket og dette værk lider nu mod sin ende: hans strålende sol iler til sin nedgang. Det sidste brev, jeg fik fra ham, afpressede mine øjne menneskelige tårer, men fyldte samtidig mit hjerte med guddommelig glæde: han forudfølte sin sikre belønning, sin uforgængelige trone. Jeg ved, at en fremmed hånd vil tilskrive mig næste gang, for at fortælle, at den gode og tro tjener endelig er blevet kaldt ind til sin herres glæde. Og hvorfor græde for det? Ingen frygt for døden vil formørke St. Johns sidste time; hans sjæl vil være skyfri, hans hjerte ubetvunget, hans håb trygt, hans tro klippefast. Hans egne ord borger mig for det:

"Min herre og mester," siger han, "har sendt mig sit varsel, dagligen forkynder han mig mere og mere tydeligt: 'Jeg kommer visselig snart'. Og hver time svarer jeg med større længsel: 'Amen, kom som du siger, min herre Jesus!'"

Om "Jane Eyre"

Forfatter: Charlotte Brontë (1816-1855).
Org.udgave: *Jane Eyre. An Autobiography.* Smith, Elder & Co., London 1847.
Denne udgave baseret på: *Jane Eyre, eller en Gouvernantes Memoirer.* Af Currer Bell. Efter det engelske. Jordans Forlag. København 1850. Oversætteren er ikke oplyst i bogforlægget.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter akvarel af Frederick Walter (1840-1863): *Rochester and Jane Eyre* (1863).

ISBN 978-87-7628-146-5
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-426-9 (Ølstykke 2015).

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Bridewell: Et fængsel i London. Ordet "Bridewell" opløser desuden begge de første charader som "bride" (brud) og "well" (brønd).